

ព្រះ
ត្រៃបិដកបាធិ

និង

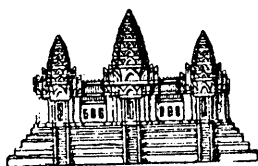
សេចក្តីប្រែប្រាស់ខ្មែរ

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

អដ្ឋបកាគ

៥៩

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

ព.ស. ២៥០៣

សុត្តន្តបិដកេ

ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

អដ្ឋមោ ភាគោ

បញ្ចកនិបាតជាតកំ

មណីកុណ្ឌលវគ្គោ

មណីកុណ្ឌលជាតកំ

[១] ដំន្នោ រដ្ឋស្សមណីកុណ្ឌលេ ច

បុត្តេ ច នារេ ច តថេវ ដំន្នោ

សព្វេសុ ភោគេសុ អសេសភេសុ

តស្មា ន សន្តប្បសិ សោភកកាលេ ។

[២] បុព្វេវ មន្ទំ វិជហន្តិ ភោគា

មន្ទោ វា តេ បុព្វតរំ ជហានិ

អសស្សតា ភោគិនោ កាមកោមិ

តស្មា ន សោចាមហំ សោភកកាលេ ។

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

អដ្ឋមភាគ

បញ្ចកនិបាតជាតក

មណិកុណ្ឌលវគ្គ

មណិកុណ្ឌលជាតក

- (១) (ព្រះរាជាកោសលពោលថា) ព្រះអង្គសាបសូន្យចាកដែន
 សេះ កែវមណី នឹងកុណ្ឌល សាបសូន្យចាកបុត្តនឹងភរិយា ដូច្នោះ
 ដែរ កាលបើភោគៈទាំងអស់ មិនមានសេសសល់ទេ តើហេតុអ្វី
 ទើបព្រះអង្គមិនក្តៅក្រហាយ ក្នុងកាលដែលគួរសោកស្តាយ ។
- (២) (ព្រះរាជាកោសលពោលថា) ភោគៈទាំងឡាយលះបង់សត្វ
 មុនក៏មាន សត្វលះបង់ភោគៈទាំងនោះមុនក៏មាន បពិត្រព្រះអង្គ
 ទ្រង់ប្រាថ្នាកាម ជនអ្នកមានភោគៈទាំងឡាយ មិនទៀងទេ ព្រោះ
 ហេតុនោះ ទើបខ្ញុំមិនសោកស្តាយ ក្នុងកាលដែលគួរសោកស្តាយ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ដាតកំ

[៣] ឧទេតិ បូរេតិ ទិយតិ ចន្ទោ

អត្ថង្គមេត្វាន បលេតិ សូរិយោ

វិជិតា មយា សត្តក លោកធម្មា

តស្មា ន សោចាមហំ សោកកាលេ ។

[៤] អលសោ តិហំ កាមភោគំ ន សាធុ

អសពាតោ បព្វជិតោ ន សាធុ

រាជា ន សាធុ អនិសម្មការី

យោ បណ្ឌិតោ កោធនោ តំ ន សាធុ ។

[៥] ធិសម្ម ឧត្តិយោ កយិក ធាធិសម្ម ធិសម្មតិ

ធិសម្មការិវោ រពោ(១) យសោ តិត្តិ ចវ្យាជិតិ ។

មណិកុណ្ឌលដាតកំ បឋមំ ។

លុដាតដាតកំ

[៦] តិណ្ឌ សន្តរមាធាវ លាយិត្វា ហរិតំ តិណំ

ខាន ខានាតិ លបសិ ភតសន្តំ ជវក្ករំ

នហិ អន្នេន ចានេន មតោ តោណោ សម្មជ្ឈហេ

ត្វត្វា តុចំ វិលបសិ យថាតំ ធុម្ពតិ តថា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាតក

- [៣] ព្រះចន្ទ្រវរ្ម័នមែនឡើង ពេញវង់ រួចអស់ទៅ ព្រះអាទិត្យក៏អស្ចន្តិត
ទៅដូចគ្នា បពិត្រស្តេចជាសត្រូវ ពួកលោកធម៌ ខ្ញុំឈ្នះហើយ ព្រោះ
ហេតុនោះ ទើបខ្ញុំមិនសោកស្តាយ ក្នុងកាលដែលគួរសោកស្តាយ ។
- [៤] គ្រហស្ថអ្នកបរិភោគកាម ជាអ្នកខ្ជិលច្រអូស មិនល្អ បព្វជិត
មិនសង្រួម មិនល្អ ព្រះរាជាមិនបានពិចារណាមុន ហើយធ្វើ មិនល្អ
បណ្ឌិតអ្នកច្រើនក្រោធ មិនល្អទេ ។
- [៥] បពិត្រព្រះអង្គជាម្ចាស់នៃទិស ក្សត្រិយ៍គប្បីពិចារណា ហើយ
សឹមធ្វើ មិនគប្បីធ្វើទាំងមិនបានពិចារណាទេ យសក្តី កិត្តិ-
គុណក្តី វេមន៍ចំរើនដល់ព្រះរាជា ដែលពិចារណាហើយទើបធ្វើ ។

ចប់ មណិពុណ្ឌលផាតក ទី ១ ។

សុដាតដាតក

- [៦] (បិតារបស់ពោធិសត្វពោលថា) អ្នករលះរលាំងទៅច្រូតស្មៅ
ស្រស់ ហើយនិយាយនឹងគាតាស់ ដែលមានជីវិតបាត់បង់ទៅ
ហើយថា ឯងស៊ីទៅ ឯងស៊ីទៅ ដូចម្តេចកើត គោស្លាប់ហើយ
មិនគប្បីក្រោកឡើងបាន ព្រោះគ្រឿងស៊ីនឹងគ្រឿងផឹកទេ អ្នក
រើរវាយទេ ដូចជាមនុស្សល្ងង់ខ្លៅ ។

បញ្ចកនិបាតេ បឋមោ មណិកុណ្ឌលវគ្គោ

(៩) តថេវ តិដ្ឋតិ សីសំ ហត្ថចាទា ច វាលង្គិ

សោតា តថេវ តិដ្ឋន្តិ មញ្ញោគោណោ សមុដ្ឋហេ

នេវយ្យកស្ស សីសំ វា ហត្ថចាទាវ និស្សវេ

វុទ្ធំ មតិកក្កដបស្មី នន្ទ ត្រញោវ ទុដ្ឋតិ ។

(១០) អាទិត្តំ វត មិ សន្និទ្ធំ យតសិទ្ធិវំ ចាវតំ

វាវនា វិយ ឌុសិញ្ចំ សត្វំ និព្វាបយេ ទវំ

អព្វធឿ វត មេ សល្លំ សោតំ ហនយេនិស្សតិ

យោ មេ សោកបវេតស្ស បិទុសោកំ អចានុទិ ។

(១១) សោហំ អព្វធឿសល្លាស្មី វីតសោគោ អនាវិលា

ន សោចាមិ ន រោទាមិ តវ សុត្វាន មាណាវ ។

(១២) ឯវំ ករោន្តិ សប្បញ្ញា យេ ហោន្តិ អនុកម្មតា

វិនិវត្តន្តិ សោកម្ហា សុផាតោ បិទវំ យថាតិ ។

សុដាវគ្គាតកំ ទុតិយំ ។

បញ្ចក្ខណៈ មណិកុណ្ឌលវគ្គ ទី ១

- (៧) (សុជាតមាណាតជាបុត្រពោលថា) ក្បាលក៏តាំងនៅដដែល ដៃ ជើងកន្ទុយនឹងត្រចៀក ក៏តាំងនៅដដែលដែរ ខ្ញុំសំគាល់ថា គោនៅ ក្រោកឡើងបាន ត្រង់ក្បាលដៃជើងរបស់ជីតា មិនប្រាកដទេ ឥត យំទួញជិតស្លាប់ ដែលធ្វើដោយដីស្អិត មិនមែនជាអ្នកល្ងង់ខ្លៅទេឬ។
- (៨) (បិតាពោលថា) អ្នកបានស្រោចស្រប់នូវខ្ញុំ ដែលភ្លើងគឺសេចក្តី សោកកំពុងនេះ ឲ្យស្ងប់ម្យ៉ាង ញ៉ាំងសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងអស់ ឲ្យរលត់ ដូចបុគ្គលស្រោចភ្លើង ដែលនេះផ្ទាំងខ្លាញ់ ដោយទឹក សរ គឺសេចក្តីសោក ដែលអាស្រ័យនូវហឫទ័យរបស់យើង អ្នកដក ចេញហើយ អ្នកបានបន្លាបង់ ខ្យល់សេចក្តីសោកក្នុងបិតា នៃយើង ដែលមានសេចក្តីសោកបៀតបៀនហើយ ។
- (៩) ខ្ញុំនោះមានសរដកចេញហើយ ជាអ្នកប្រាសចាកសេចក្តីសោក មានចិត្តមិនល្អក់ ម្ចាស់មាណាត ខ្ញុំលែងសោក លែងយំ ព្រោះ បានស្តាប់ពាក្យរបស់អ្នក ។
- (១០) ពួកជនណា ប្រកបដោយប្រាជ្ញា ជាអ្នកអនុគ្រោះ(ដោះ ទុក្ខ) រមែងធ្វើយ៉ាងនេះ រមែងដោះ(បុគ្គលដទៃ) ចេញចាក សេចក្តីសោក ដូចសុជាតមាណាតដោះបិតាចាកសេចក្តីទុក្ខសោក។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

វេសិសាខជាតកំ

[១១] នយិទំ និច្ចំ ភវិតតំ ព្រហ្មទត្ថ

ខេមំ សុភិក្ខុំ សុខតា ច កាយេ

អត្ថច្ចយេ មា អហុ សម្បម្បឡោ

ភិទ្ទប្បវេ សាគរស្សេវ មជ្ឈេ ។

[១២] យានិ ករោតិ បុរិសោ តានិ អត្ថនិ បស្សតិ

កល្យាណការីកល្យាណំ ចាបការី ច ចាបកំ

យានិសំ វបតេ តីដំ តានិសំ វបតេ ដលំ ។

[១៣] ឥទំ តទាចរិយវចោ ចារាចរិយោ^(១)យទត្រិ

មាស្ស តំ អករិ ចាបំ យន្តិ បច្ឆា កតំ តបេ ។

១ ម. យោណាចរិយោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាគក

វេទសាខជាតិក

(១១) (អាចារ្យទិសាបាមោក្ខ ពោធិសត្វពោលថា) ម្ចាស់ព្រហ្មទត្តកុមារ
សេចក្តីក្សេមក្សាន្តក្តី ភិក្ខុវាសិក្សក្តី សេចក្តីសុខ ក្នុងកាយក្តី
នេះ មិនគប្បីមានជានិច្ចទេ (កាលបើវេទសាខាពិវាទ) ក្នុងកាល
ជាទីកន្លងនៃប្រយោជន៍ អ្នកកុំធ្វើជ្រប់ ដូចបុគ្គលដែលបែកធ្លាយ
នាវា ក្នុងកណ្តាលសាគរ ។

(១២) បុរសធ្វើនូវអំពើទាំងឡាយណា រមែងឃើញ នូវអំពើនោះ
ចំពោះខ្លួនវិញ បុរសអ្នកធ្វើអ្វី រមែងបានផលល្អ អ្នកធ្វើអាក្រក់
រមែងបានផលអាក្រក់ បុរសអ្នកសាបព្រោះតូច បែបណា
ផលបែបនោះ ក៏រមែងដុះឡើង ។

(១៣) (ស្តេចព្រហ្មទត្តពោលថា) អាចារ្យបាវចរិយគោត្រ បាន
ពោលនូវពាក្យណា នេះជាពាក្យ របស់អាចារ្យនោះថា បាប
ណា ដែលអ្នកធ្វើហើយ គប្បីក្តៅក្រហាយ ក្នុងកាលជាខាង
ក្រោយ អ្នកកុំធ្វើបាបនោះឡើយ ។

បញ្ចក្ខណៈតេ ឃប្បមោ មណិកុណ្ឌលវត្តោ

[១៤] អយមេវ សោ បិដ្ឋិយោ វេនសាខោ

យម្ហី យាតយី ខត្តិយានំ សហស្សំ

អលង្កតេ ចន្ទនសារលិត្តេ

តមេវ ទុក្ខំ បច្ចាគតំ មមំ ។

[១៥] សាមាបិ ខោ កន្ទនលិត្តកត្តិ

សិដ្ឋំ សោកញ្ញនកស្ស ឧត្តតា

អនិស្វា កាលំ កវិស្សាមិ ឧត្វរំ

តំ មេ ឥតោ ទុក្ខតរំ កវិស្សតិវតិ ។

វេនសាខាពកំ ពតិយំ ។

ឧរុគិជ្ជាពកំ

[១៦] ឧរុកោវ តចំ ជិណ្ឌំ ហិត្វា កច្ឆតិ សន្តដុំ

ឃរំ សវរេ និញ្ញាកេ បេតេ កាលកតេ សតិ

នយ្ហមាដោ ន ជាតាតិ ញាតិំ បរិទេវតិំ

តស្មា ឃតំ ន សោចាមិ កតោ សោតស្ស យា កតិ។

បញ្ចកន្តិកា បណ្ឌិតុល្លាសវគ្គទី ១

(១៤) ខ្ញុំនឹងបន្តិយបុរេហិត សម្លាប់នូវពួកក្សត្រិយ៍មួយពាន់នាក់
ដែលប្រដាប់ លាប ដោយខ្លឹមចន្ទន៍ ទៀបដើមឈើណា ដើម
ឈើនេះឯង ជាដើមជ្រៃមានមែកត្រសាយត្រសុំ (មិនអាចជួយ
អញបាន) សេចក្តីទុក្ខនោះឯងត្រឡប់មកត្រូវខ្ញុំវិញ ។

(១៥) (អគ្គមហេសីរបស់ខ្ញុំ) ឈ្មោះនាងឡាវី មានខ្លួនលាបដោយ
ខ្លឹមចន្ទន៍ មានសម្បុរដូចមាស ស្រលូតស្រឡៅ ដូចជាលំពែង
ឈើម្រំ ត្រូវឡលប់កំលុង ខ្ញុំមិនបានឃើញនាងឡាវី នឹងធ្វើមរណ-
កាល ការមិនបានឃើញនាងឡាវីនោះ ជាទុក្ខដ៏លើសលុប
ដល់ខ្ញុំ ជាងទុក្ខព្រោះសេចក្តីស្លាប់នេះទៅទៀត ។

ចប់ វេនសាខដាតព ទី ៣ ។

ឧបកិដាតក

(១៦) (ព្រាហ្មណ៍រោជសត្វពោលថា) ក្លិនរបស់ខ្ញុំ លះបង់នូវសរីរៈ
ហើយទៅ ដូចជាពស់ លះបង់នូវសំណាកចាស់ កាលបើសរីរៈ
ប្រើប្រាស់មិនបាន ធ្វើកាលកិរិយា ទៅកាន់លោកខាងមុខ យ៉ាង
នេះ រាងកាយ កាលត្រូវគេដុត រមែងមិនដឹងនូវសេចក្តីខ្សឹកខ្សួល
នៃញាតិទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ទើបខ្ញុំមិនសោកស្តាយ
ចំពោះកូននុ៎ះ គតិណា ជាប់ស្រេច គេក៏ទៅកាន់គតិនោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[១៧] អនត្ថិតោ តតោ អាតា នានុញ្ញាតោ ឥតោ តតោ

យថា តតោ តថា តតោ តត្ថ កា បរិទេវនា

នយ្ហមាណោ ន ជាតាតិ ញាតិនំ បរិទេវនំ

តស្មា ឯតំ ន សោ ចាមិ តតោ សោ តស្ស យា តតិ។

[១៨] សចេ រោទេ តីស្មា អស្សំ តស្សា មេ តី ដលំ សិយា

ញាតិមិត្តសុហជ្ជានំ គិយ្យោ នោ អរតី សិយា

នយ្ហមាណោ ន ជាតាតិ ញាតិនំ បរិទេវនំ

តស្មា ឯតំ ន សោចាមិ តតោ សោ តស្ស យា តតិ។

[១៩] យថាបិ នារកោ ចន្ទំ តច្ចន្ទំ អនុរោទតិ

ឯវិ សម្មន្តមេវេតិ យោ បេតមនុសោ តតិ

នយ្ហមាណោ ន ជាតាតិ ញាតិនំ បរិទេវនំ

តស្មា ឯតំ ន សោចាមិ តតោ សោ តស្ស យា តតិ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

(១៧) (នាងព្រាហ្មណ៍ពោលថា) កូន (របស់ខ្ញុំ) ដែលមកអំពី
 បរលោក ខ្ញុំក៏មិនបានអង្វរ គេទៅអំពីលោកនេះ ក៏ខ្ញុំមិនអនុញ្ញាត
 គេមកយ៉ាងណា គេក៏ទៅយ៉ាងនោះ ឡើយខ្ញុំឈរធ្វើអ្វី ព្រោះការ
 ដែលគេទៅនោះ រាងកាយកាលត្រូវគេដុត រមែងមិនដឹងនូវសេចក្តី
 ឡើយខ្ញុំឈរនៃញាតិទាំងឡាយទេ ព្រោះហេតុនោះ ទើបខ្ញុំមិន
 សោកនឹងកូននេះ គតិណាជារបស់គេ គេក៏ទៅកាន់គតិនោះ ។

(១៨) (នាងព្រាហ្មណ៍ជាបុរសពោលថា) បើខ្ញុំយំទួញខ្ញុំនឹងស្តាំងស្តួម
 កាលខ្ញុំនោះយំទួញ នឹងមានផលដូចម្តេច សេចក្តីមិនត្រេកអររបស់
 ពួកញាតិមិត្តនឹងសំឡាញ់របស់យើង គប្បីមានដោយក្រៃលែង
 រាងកាយកាលត្រូវគេដុត រមែងមិនដឹងនូវសេចក្តីឡើយខ្ញុំឈរ នៃញាតិ
 ទាំងឡាយទេ ព្រោះហេតុនោះ ទើបខ្ញុំមិនសោកនឹងបងនោះ
 គតិណាជារបស់គេ គេក៏ទៅកាន់គតិនោះ ។

(១៩) (ភរិយាពោលថា) ទារកយំទារព្រះចន្ទ្រដែលកំពុងចរទៅ យ៉ាង
 ណា បុគ្គលដែលសោករកអ្នកស្លាប់ ទៅកាន់លោកខាងមុខ នេះឯង
 ជាគ្រឿងប្រៀបធៀប យ៉ាងនោះដែរ រាងកាយកាលត្រូវគេដុតរមែង
 មិនដឹងនូវសេចក្តីឡើយខ្ញុំឈរនៃពួកញាតិទេ ព្រោះហេតុនោះ ទើប
 ខ្ញុំមិនសោកនឹងប្តីនេះ គតិណាជារបស់គេ គេក៏ទៅកាន់គតិនោះ ។

បញ្ចក្ខន្ធិយោគ បឋមោ មណិកុល្លាសវគ្គោ

[២០] យថាបិ ខុទ្ទកត្ថុម្ហោ ភិន្នោ អប្បដិសន្ធិយោ

ឯវិ សម្បទមេវេតំ យោ បេតមនុសោចតិ

នយ្ហមាណោ ន ជាតាតិ ញាតិំ បរិទេវិតំ

តស្មា ឯតំ ន សោចាមិ កតោ សោ តស្មំ យោ កតិភិ ។

ឧបាស្សន្តំ ចតុត្ថំ ។

ធម្មជ្ជាតកំ

[២១] អញ្ចោ សោចន្តិ រោចន្តិ អញ្ចោ អស្សម្បមា ជនា

បស្មន្នម្បមា លោកី តស្មា យដ ន សោចសិ ។

[២២] នាព្ពតិភយោ សោកោ នាណកតស្មុទាវហោ

តស្មា ធម្មំ ន សោចាមិ នតិ សោកោ ធុតិយតា ។

បញ្ចក្ខណៈ មណិកុណ្ឌវរ្ម័នទី ១

(២០) (ទាសីពោលថា) ក្នុងទឹកដែលបែកធ្លាយ តវិញមិនជាប់
យ៉ាងណា បុគ្គលសោកស្តាយនឹងអ្នកស្លាប់ ទៅកាន់លោកខាង
មុខ នេះឯង ជាគ្រឿងធ្វើប ក៏យ៉ាងនោះដែរ រាងកាយកាលត្រូវ
គេដុត រមែងមិនដឹងនូវសេចក្តីខ្សឹកខ្សួល នៃញាតិទាំងឡាយទេ
ព្រោះហេតុនោះ ទើបខ្ញុំមិនសោកនឹងម្ចាស់ខ្ញុំ គតិណាជាបសុគេ
គេក៏ទៅកាន់គតិនោះ ។

ចប់ ខរាជាក ទី ៤ ។

ផង្គជាតិក

(២១) (ស្តេចធម្មៈស្រព្រះរាជា ពោធិសត្វថា) ពួកជនឯទៀត តែង
សោកយំទួញ ពួកជនឯទៀត មានមុខដោតដោយទឹកភ្នែក ម្នាល
យដកុមារ អ្នកមានសម្បុរមុខស្រស់បស់ អ្នកមិនសោកសៅ
ព្រោះហេតុអ្វី ។

(២២) (ពោធិសត្វឆ្លើយថា) សេចក្តីសោក នាំមកនូវសេចក្តីស្តុខ
ដែលកន្លងទៅហើយមិនបានទេ នាំមកនូវសេចក្តីស្តុខ ដែលមិន
ទាន់មកមិនបានទេ បពិត្រស្តេចធម្មៈ ព្រោះហេតុនោះ ទើបខ្ញុំ
មិនសោក ភាពជាសំឡាញ់ ក្នុងសេចក្តីសោក មិនមានទេ ។

កុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

- [២៣] សោ ទំ បណ្ឌិតិសោ ហោតិ ភត្តញ្ចស្ស ន រុច្ចតិ
 អមិត្តា សុមនា ហោន្តិ សល្លវិទូស្ស រុប្បតោ ។
- [២៤] តាមេ វា យទិវាតោ និរោ វា យទិវា វេលេ
 វិតំ មំ ឆាតមិស្សតិ^(១) ឯវំ ទិដ្ឋបទោ អហំ ។
- [២៥] យស្សត្តា ឆាលមេតោវ សព្វតាមរសាហារេ
 សញ្ញាមិ បវរី តស្ស ន សុខំ អាវហិស្សតិ^(២) ។

ធម្មជាតកំ^(២) បញ្ចមំ ។

ការន្ទិយជាតកំ^(៣)

- [២៦] ឯតោ អរោ តិវិកន្ទរាយំ
 បក្កយេ មហាន្តសេលំ បវេជ្ឈសិ
 ចុនប្បនំ សន្តរមាទ្ធចោ
 ការន្ទិយ^(៤) តោ នុ តវយិធនោ ។
- [២៧] អហញ្ញាមិ សាគរសេវិតន្តំ
 សមំ ករិស្សាមិ យថាបិ ចាលី
 វិតិវិយ សាទ្ធនំ ច បព្វតាទិ
 តស្មា សេលំ កន្ទរាយំ បត្តិចាមិ ។

១ ម. នមន្តំ អាគមិស្សតិ ។ ២ យទិជាតកំ ។ ៣ ម. ការន្ទិយជាតកំ ។ ៤ ការន្ទិយ ។

(២៣) បុគ្គលកាលសោក រមែងជាអ្នកមានរោគល្បឿន ស្តាំងស្តម
ទាំងបាយ រមែងមិនពេញចិត្តដល់បុគ្គលនោះ បុគ្គលដែលត្រូវសរ
គឺសេចក្តីសោកមុតហើយ ក៏ទុក្ខព្រួយ ពួកជនជាសត្រូវ រមែង
មានចិត្តត្រេកអរ ។

(២៤) សេចក្តីវិនាសនឹងមករកខ្ញុំ ដែលបិតនៅក្នុងស្រុក ឬ ក្នុងព្រៃ
ក្នុងទីទាប ឬ ទីទួល មិនបានទេ (ព្រោះ) ខ្ញុំឃើញច្បាស់ផ្លូវធម៌
យ៉ាងនេះហើយ ។

(២៥) បុគ្គលណា មានខ្លួនតែមួយ មិនអាចជាអ្នកនាំយកនូវរស
នៃសេចក្តីប្រាថ្នា គឺសុខក្នុងឈានទាំងពួងបាន សូម្បីផែនដីទាំង
មូល ក៏មិនអាចនាំមក នូវសេចក្តីសុខ ដល់បុគ្គលនោះបាន ។

ចប់ ធម្មជាតក ទី ៥ ។

ការនិយម ជាតក

(២៦) (អាចារ្យសួរថា) អ្នកតែម្នាក់ឯង លះរលាំងលើកដុំថ្មធំៗ
បោះទៅក្នុងជ្រោះភ្នំ ក្នុងព្រៃរឿយៗ ម្ចាស់ការនិយមៈ អ្នកមាន
ប្រយោជន៍ ដូចម្តេច ក្នុងជ្រោះនេះ ។

(២៧) (ពោធិសត្វឆ្លើយថា) ខ្ញុំនឹងធ្វើនូវផែនដីនេះ ដែលមាន
សាគរជាទីបំផុត ឲ្យស្មើដូចជាផ្ទៃបាតដៃ ព្រោះហេតុនោះ បាន
ជាខ្ញុំពង្រាបភ្នំដី នឹងភ្នំថ្ម ហើយបោះថ្មទៅក្នុងជ្រោះ ។

ចក្ខុវិស័យ បរិមា មណីកុណ្ឌលវគ្គោ

[២៩] នយំមំ មហី អរហតិ ចាណិកប្បំ

សមំ មនុស្សោ ករណាយមេតោ

មញ្ញាមិមញ្ញាវ ធនំ ធិតិសំ
ញ ញ

ការង្គិយ ហាយសិ ដីវលោកំ ។

[២៩] សុច អយំ ភូតធនំ ន សុត្តោ

សមំ មនុស្សោ ករណាយមេតោ

ឯវមេវ ភំ ព្រហ្ម ឥមេ មនុស្សោ

នាណិដ្ឋិតេ នាណយិស្សសិ តេ ។

[៣០] សុទ្ធិត្ថបេន ករំ មមត្ថំ

អត្តាសិ ការង្គិយ ឯវមេតិ

យថា ន សុត្តោ បរិវិ សមាយំ

កាតុំ មនុស្សេន តថា មនុស្សាតិ ។

ការង្គិយជានកំ ធម្មំ ។

បញ្ចកន្តិយាត មណិកុល្លាលវគ្គ ទី ១

(២៨) (អាចារ្យពោលថា) មនុស្សម្នាក់ មិនគួរដើម្បីធ្វើផែនដីធំ
 នេះ ឲ្យរាបស្មើដូចបាតដៃបានទេ ម្ចាស់ការន្ទុយៈ ខ្ញុំសុំ-
 គាល់នូវអ្នក ដែលស្វែងរកប្រក្រតីនេះឯង (ដើម្បីបំពេញព្រោះ) អ្នក
 នឹងលះបង់នូវជីវលោក (ស្លាប់ខ្លួន) ។

(២៩) (ពោធិសត្វពោលថា) បើមនុស្សម្នាក់នេះ មិនអាចដើម្បីធ្វើ
 នូវផែនដីធំនេះ ឲ្យរាបស្មើបានទេ យ៉ាងណា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
 អ្នកនឹងដឹកនាំពួកមនុស្សទាំងនេះ ដែលមានទិដ្ឋិផ្សេង ៗ គ្នា មិន
 បាន ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

(៣០) (អាចារ្យពោលថា) ម្ចាស់ការន្ទុយៈ អ្នកដ៏ចម្រើន ពោល
 នូវពាក្យនេះ ដោយសង្ខេប ជាពាក្យមានប្រយោជន៍ ដល់ខ្ញុំ
 យ៉ាងនេះផែនដីនេះ គេមិនអាចធ្វើឲ្យរាបស្មើ យ៉ាងណា ពួកមនុស្ស
 ក៏មនុស្សមិនអាចធ្វើបាន យ៉ាងនោះដែរ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ដាគកំ

លដ្ឋកិកដាគកំ

[៣ ១] វជ្ជាមិ តំ តុត្ថារំ សដ្ឋិហាយនំ

អារតាគិ យុវបតី យសស្សី

បត្តេហំ តំ បញ្ចលីកំ^(១) ករោមិ

មា មេ វជំ បុត្តកេ ទុព្វលាយ ។

[៣ ២] វជ្ជាមិ តំ តុត្ថារំ ឯកចារី

អារតាគិ បព្វតសានុកោចរិ

បត្តេហំ តំ បញ្ចលីកំ ករោមិ

មា មេ វជំ បុត្តកេ ទុព្វលាយ ។

[៣ ៣] វជំស្សាមិ តេ លដ្ឋតិកេ បុត្តកានិ

តំ មេ តំ តាហសិ ទុព្វលាសិ

សតសហស្សានិ តានិសីនិ

វាមេន ចានេន បប្បោថយេយ្យំ^(២) ។

១ អដ្ឋកថាយំ អញ្ចលីកន្តិ បាហេ ទិស្សតិ ។ ២ អដ្ឋកថាយំ បោធិបេយ្យន្តិ បាហេ ទិស្សតិ ។

លង្កិតិកជាតក

(៣១) (ចាបចៀបកប្បាសពោលនឹងដំរីពោធិសត្វថា) ខ្ញុំសូមថ្វាយ
 បង្គំលោក ជាដំរីមានកំឡាំងខ្សោយ ក្នុងកាលមានអាយុ ៦០
 ជាអ្នកនៅក្នុងព្រៃជាម្ចាស់ហ្មង មានយស ខ្ញុំសូមធ្វើនូវអញ្ញាលិកម្ម
 ចំពោះលោក ដោយស្លាប់ទាំងខ្សោយ សូមកុំឲ្យលោកសម្លាប់កូន
 របស់ខ្ញុំ ជាសត្វមានកំឡាំងខ្សោយ ។

(៣២) (ចាបចៀបកប្បាសពោលនឹងដំរីទេវទត្តថា) ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំ
 លោក ជាដំរីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ជាអ្នកនៅក្នុងព្រៃ ដើរទៅតាម
 ញកក្នុង ខ្ញុំសូមធ្វើអញ្ញាលិកម្ម ដោយស្លាប់ទាំងខ្សោយ សូមលោក
 កុំសម្លាប់កូនខ្ញុំ ជាសត្វមានកំឡាំងខ្សោយ ។

(៣៣) (ដំរីទេវទត្តពោលថា) នែមេចាបចៀបកប្បាស អញនឹង
 សម្លាប់នូវកូននាង នាងជាសត្វមានកំឡាំងខ្សោយ នឹងធ្វើអ្វីដល់
 អញ អញនឹងជាន់នូវចាប សូម្បីមួយសែន ប្រហែលនឹងនាង
 ឯងដោយជើងឆ្នើម ។

បញ្ចក្ខន្ធិបាតេ បរមោ មណីកុល្លលវិញ្ញា

[៣៤] និហោវ សព្វត្ថ ពាលេន តិច្ឆិ

ពាលំ ហិ ពាលស្ស វនាយ ហោតិ

តិវស្សាមិ តេ នាគរាជ អនត្ថំ

យោ មេ វង្គិ បុត្តតេ ទុព្វលាយ ។

[៣៥] កាកកញ្ច បស្ស លដ្ឋិតិកំ មល្លាតំ និលមត្តិកំ

ឯតេ នាតិ អយាតេស្មំ បស្ស វេរស្ស វេរិំ

តស្មា ហិ វេរំ ន កយិរាជ អប្បិយេនបិ តេនច័តិ ។

លទុក្ខិកដាតកំ សន្តមំ ។

បុល្លធម្មបាលជាតកំ

[៣៦] អហមេវ ទ្ធីសិយា ភ្ននហតា រញ្ជោ បហា បតាបស្ស

ឯតិ បុព្វតុ ធម្មចាលំ ហតេ មេ ទេវ ធនេហិ ។

បញ្ចកនិបាត មណិពុណ្ណលវគ្គទី ១

(៣៤) (ចាបចៀបកប្បាសពោលថា) កិច្ចដោយកំឡាំងកាយ មិន
មែនប្រើបានគ្រប់កន្លែងទេ ព្រោះកំឡាំងកាយ សម្លាប់បានតែអ្នក
ល្ងង់ទេ នៃសេចដ៏រី អ្នកណា សម្លាប់កូនរបស់ខ្ញុំ ជាសត្វ
មានកំឡាំងថយ ខ្ញុំនឹងធ្វើនូវសេចក្តីវិនាស ដល់អ្នកនោះវិញ ។

(៣៥) (ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ថា) អ្នកចូរមើល នូវភ្នែក ចាប
ចៀបកប្បាស កន្លែងនឹងរុយខៀវ សត្វទាំងនេះ សម្លាប់នូវដំរីបាន
អ្នកចូរមើល (នូវគតិ) នៃពៀររបស់ពួកសត្វមានពៀរ ព្រោះ
ហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ កុំធ្វើនូវពៀរ នឹងជនណាមួយ សូម្បី
មិនជាស្រឡាញ់ឡើយ ។

ចប់ លុតិកដាតព ទី ៧ ។

បុណ្ណធម្មបាលដាតក

(៣៦) (ព្រះនាងចន្ទាទេវីពោលថា) ខ្ញុំម្ចាស់ជាស្រីប្រទេស ជាអ្នក
បំផ្លាញនូវសេចក្តីចម្រើន ដល់ស្តេចឈ្មោះ មហាបតាបៈ បពិត្រ
ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ សូមលែងនូវធម្មបាល (ជាកូនខ្ញុំ) នេះចេញ
សូមកាត់នូវដៃទាំងឡាយ របស់ខ្ញុំម្ចាស់វិញចុះ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជានកំ

[៣៧] អហមេវ ទ្ធិសីយា ភ្ននហតា រកោ មហាបតាបស្ស
ញ

ឯតំ មុញ្ចតុ ធម្មចាលំ ចានេ មេ ទេវ ឆេទហំ ។

[៣៨] អហមេវ ទ្ធិសីយា ភ្ននហតា រកោ មហាបតាបស្ស
ញ

ឯតំ មុញ្ចតុ ធម្មចាលំ សីសំ មេ ទេវ ឆេទហំ ។

[៣៩] នហ ទ្ធិនិមស្ស រកោ មិត្តាមច្ឆា ច វិជ្ជេរ

សុហទាយេ នវទន្តំ រាជានំ មាយាតយំ ទិរសំ បុត្តំ ។

[៤០] នហ ទ្ធិនិមស្ស រកោ មិត្តា ញាតី ច វិជ្ជេរ

សុហទាយេ នវទន្តំ រាជានំ មាយាតយំ អត្រជំ បុត្តំ ។

[៤១] ចន្ទនសារាទុលិត្តា តាហា ជិដ្ឋន្តំ ធម្មចាលស្ស

ទាយាទស្ស បវេព្យា ចាលា មេ ទេវ វុជ្ឈន្តិតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

(៣៧) ខ្ញុំម្ចាស់ជាស្រីប្រទូស្ត ជាអ្នកបំផ្លាញនូវសេចក្តីចំរើន ដល់
ស្តេចឈ្មោះមហាបតាបៈ បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធចេត សូមព្រះអង្គលែង
នូវធម្មបាល នេះចេញ សូមកាត់នូវជើងទាំងឡាយ របស់ខ្ញុំ
វិញចុះ ។

(៣៨) ខ្ញុំម្ចាស់ជាស្រីប្រទូស្ត ជាអ្នកបំផ្លាញ នូវសេចក្តីចំរើន ដល់
ស្តេចឈ្មោះមហាបតាបៈ បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធចេត សូមព្រះអង្គលែង
នូវធម្មបាលនេះចេញ សូមកាត់នូវក្បាល របស់ខ្ញុំម្ចាស់វិញចុះ ។

(៣៩) ពួកមិត្តអាមាត្យ នឹងជនអ្នកមានហឫទ័យល្អ របស់ស្តេចនេះ
មិនមានទេ បានជាមិននិយាយឃាត់ស្តេចថា សូមព្រះអង្គ
កុំសម្លាប់បុត្រជាឧរស ។

(៤០) ពួកមិត្ត ញាតិ នឹងជនអ្នកមានហឫទ័យល្អ របស់ស្តេចនេះ
មិនមានទេ បានជាមិននិយាយឃាត់ស្តេចថា សូមព្រះអង្គកុំ
សម្លាប់បុត្រ ដែលកើតអំពីខ្លួន ។

(៤១) ដើម្បីដទាំងឡាយ ដែលលាបដោយខ្លឹមចន្ទន៍ របស់ធម្មបាល
អ្នកជាតាយាទវែងដ៏ជាចំរើន បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធចេត ដ៏វិតរបស់ខ្ញុំម្ចាស់
នឹងរលត់ ។

សុវណ្ណមិត្តជាតកំ

[២២] វិត្តម វេ មហាមិត វិត្តម វេ ហរិបដ

ឆន្ទ វត្តតំ ចាសំ ជាហំ ឯកា វនេ រមេ ។

[២៣] វិត្តមាមិ ន ចារេមិ ភូមិ សុត្តាមិ វេគសា

នន្ទេ វត្តតោ ចាសោ ចាទិ មេ បរិតន្តតិ ។

[២៤] អត្តស្ស បលាសាជិ អសី ជញ្ញាហ លុទ្ធក

បរមមិ មិ វជិតាន ហន បច្ឆា មហាមិតំ ។

[២៥] ន មេ សុតំ វា ទិដ្ឋំ វា ភាសន្តី មាទុសី មិតំ

ត្វតា កន្ទេ សុខី ហោហិ ឯសោ ចាមិ មហាមិតោ ។

[២៦] ឯវិ លុទ្ធក នន្ទស្ស សហ សព្វេហិ ញាតិភិ

យថាហាមន្ត នន្ទាមិ មុតំ ទិស្វា មហាមិតន្តំ ។

សុវណ្ណមិត្តជាតកំ សវិ ។

សុវណ្ណមិត្តដាតក

(៤២) (ម្រឹគញ្ញីជាប្រពន្ធតោលថា) បពិត្រមហាម្រឹគ អ្នកចូរខំប្រឹង
បពិត្រម្រឹគមានជើងដូចមាស អ្នកចូរខំប្រឹង ចូរកាត់នូវអន្ទាក់ដែលធ្វើ
ដោយព្រ័ត្រ ខ្ញុំជាម្រឹគញ្ញីម្នាក់ឯង មិនអាចត្រេកអរ ក្នុងព្រៃបានទេ។

(៤៣) (ម្រឹគពោធិសត្វជាប្តី ពោលថា) អញខំប្រឹង មិនរួចទេ
អញនឹងកកាយផែនដី ដោយកំឡាំង អន្ទាក់ដែលគេធ្វើដោយព្រ័ត្រ
ជាប់មាំមួន រឹតក្នុងជើងរបស់អញ ។

(៤៤) (ម្រឹគញ្ញី ពោលថា) បពិត្រអ្នកព្រាន អ្នកចូរគ្រាលនូវស្លឹក
ឈើ អ្នកចូរហូតដាវ (អំពីស្រោម) អ្នកសម្លាប់ខ្ញុំមុន ហើយ-
សឹមសម្លាប់មហាម្រឹគ ជាខាងក្រោយ ។

(៤៥) (ព្រាន ពោលថា) អញមិនដែលឮ ឬឃើញមេម្រឹគ ចេះ
និយាយភាសាមនុស្សទេ ម្ចាស់មេម្រឹគដ៏ចម្រើន នាងឯងចូរនៅជា
សុខចុះ ទាំងមហាម្រឹគនេះ ក៏សូមឱ្យនៅជាសុខចុះ ។

(៤៦) (ម្រឹគញ្ញី ពោលថា) បពិត្រអ្នកព្រាន ខ្ញុំត្រេកអរ ព្រោះ
ឃើញនូវមហាម្រឹគ ដែលរួច (ចាកអន្ទាក់) ក្នុងថ្ងៃនេះ យ៉ាងណា
សូមអ្នកត្រេកអរ ជាមួយនឹងពួកញាតិទាំងអស់ យ៉ាងនោះដែរ ។

កុសល្យដ៏ជាតកំ^(១)

[៤៧] វាតិ កន្លោះ តិច្ឆិកានំ កុសល្យដ៏ យោសវា

ទ្វិវេ ឥតោ ហិ សុសន្និ^(២) តម្ក កាមា តុន្តិមំ ។

[៤៨] កថំ សម្ពុទ្ធមតតិ កថំ អន្តត្ថិ សេវមំ

កថំ តស្សា ច តុយញ្ច អហំ អន្ត សមាគមោ ។

[៤៩] កុកុត្តា បយោតានំ វាលីជានំ ជនេសិនំ

មន្តវេហិ ភិទា ជាវា ជនេកេន មហន្តា^(៣) ។

[៥០] សា មំ សាលោន មុន្តា និទ្ធិ ចន្ទនកន្និដ្ឋំ

អន្តេន ខុទ្ធវី កន្តា មាតា បុត្រំ ឪវតំ ។

១ ម សុយោនដ៏ជាតកំ ។ ២ សុយោនដ្ឋំ ។ ៣ ជីលពេនាមមប្បី ។

សុសន្តិជាតក

(៤៧) (អ្នកបំរើឈ្មោះ អគ្គៈ ពោលថា) ភ្លិននៃផ្កាតិមិរព្រឹក្ស(១)
 រមែងផ្សាយទៅ សមុទ្រដែលពេញដោយទឹក មានសំឡេងគឺកកង
 បពិត្រស្តេចតម្កៈ ព្រោះថា នាងសុសន្តិ (នៅ) ក្នុងទីឆ្ងាយពីនគរនេះ
 កាមទាំងឡាយ តែងចាក់ដោតខ្ញុំ ។

(៤៨) (ស្តេចត្រឡាពោលថា) អ្នកធ្វើសមុទ្របាន ដោយប្រការ
 ដូចម្តេច អ្នកឃើញកោះឈ្មោះសរុម ដោយប្រការដូចម្តេច
 ម្នាលអគ្គៈ ការដូចប្រសព្វ នាងសុសន្តិនឹងអ្នក បានមានមកដោយ
 ប្រការដូចម្តេច ។

(៤៩) (អ្នកបំរើឈ្មោះអគ្គៈ ពោលថា) នាវរបស់ពួកយើងអ្នក
 ស្វែងរកទ្រព្យ ចេញទៅអំពីកំពង់ក្រុងច្រើន បែកផ្ទុយដោយមន្ត្រី
 ខ្ញុំក៏ធ្វើសមុទ្រដោយផែនការ ។

(៥០) នាងសុសន្តិនោះ ជាស្រីមានវត្ថុទុនៗពីរោះ មានភ្លិនដូច
 ខ្លឹមចន្ទន៍ អស់កាលជានិច្ច ជាស្រីចំរើន ស្រងំខ្ញុំដោយអវយវៈ
 ដូចមាតាគ្រកងនូវបុត្រ ដែលកើតអំពីទ្រង់ ។

១ តិមិរព្រឹក្សនេះគឺឈ្មោះឈើមួយបែប ក្នុងអដ្ឋកថា ពន្យល់ថា ឈើនេះច្រើនដុះចោមរោម
 ដើមជ្រៃ ឈើនេះប្រហែលផ្កាស្ពឺ ឬខ្យង ឬក៏សំបូរមាសទេដឹង ។ អ្នកពិនិត្យ ។

បញ្ចក្ខណៈ បឋមោ មណិកុណ្ឌលវត្តោ

[៥១] សា មំ អន្តេន ចានេន វត្តេន សយនេន ច
អត្តនាបិ ច មន្ទគ្គី ឯវំ តម្ព វិជានហិតំ ។

សុសង្កតំ វសមំ ។

មណិកុណ្ឌលវត្តោ បឋមោ ។

តស្ស្យាជំ

អដ ជិនវរោ ហរិតំ តិណាកោ
អដ ភិន្ទលីវោ ឧរកោ យដោ
និយា បុន កុញ្ញា ភ្លនហតា
មិគ កុត្តមសក្កវេន ទស ។

បញ្ចកនិបាត មណិកុណ្ឌលវគ្គទី ១

(៥១) នាងជាស្រ្តីមានភ្នែកទន់ បានផ្គត់ផ្គង់ខ្ញុំ ដោយបាយ ទឹក
សំពត់ នឹងទីដេក ព្រមទាំងខ្លួន បពិត្រស្តេចតម្កៈ សូមព្រះ
អង្គជ្រាបយ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ សុសន្ធិជានិពន្ធ ទី ១០ ។

ចប់ មណិកុណ្ឌលវគ្គ ទី ១ ។

ឧទ្ទាននៃជំនាតកន្លោះគឺ

និយាយអំពីដែននឹងកែវមណី ដ៏ប្រសើរ ដែលសាបសូន្យ ១ អ្នក
ច្រូតស្មៅ យកស្មៅខ្ចី (ឲ្យគាត់ស្លាប់) ១ បុគ្គលវង្វេងដូចបុគ្គល
ឆ្ងាយសំពៅ ១ បុគ្គលលះបង់ស៊ីវិល ដូចពស់លះបង់សំណក ១
ព្រះរាជាឈ្មោះយដកុមារ ១ ជ្រោះភ្នំ ១ កុញ្ញា ១ មហេសី
អ្នកបំផ្លាញ នូវសេចក្តីចំរើន ១ ម្រឹគ ១ ការត្រកង់នូវកូន ១
រួមជា ១០ ។

វិណ្ឌាវេហវិគ្គា

វិណ្ឌាវេហជាតកំ

[៥២] វិណ្ឌាវេហេន ជាតិយា ពលនិក្ខមនេន ច

សុតាហុ នមយា សេយ្យា សុទាហេ ឥតិ ភាសសិ ។

[៥៣] វិណ្ឌាវេហេន ជាតិយា ពលនិក្ខមនេន ច

សុទាហេ នមយា សេយ្យា សុតាហុ ឥតិ ភាសសិ ។

[៥៤] ឯវេញោ មំ វិហារន្តំ សុតាហុ សម្ម ទុត្តសិ

ន នាណាហំ តយា សទ្ធិ សំវាសមភិរោចយេ ។

[៥៥] យោ បរេសំ វេនានិ សទ្ធិហេតុ^(១) យថាតមិ

ទិច្ចំ ភិជ្ជេថ មិត្តស្មី វេញោ បសវេ តហំ ។

[៥៦] ន សោ មិត្តោ យោ សទា អប្បមិត្តោ

ភេទាសន្តំ រន្ធមេវនុបស្សី

យស្មីញោ សេតិ ឧរសីវេ វុត្តោ

ស វេ មិត្តោ យោ អភេត្តោ បរេភីតិ ។

វិណ្ឌាវេហជាតកំ បឋមំ ។

វិណ្ឌុរោហវិគ្គ

វិណ្ឌុរោហជាតក

(៥២) (ខ្លាឈ្មោះសុតាហុ ពោលថា) អ្នកឈ្មោះសុតាហុនិយាយថា
ខ្លាឈ្មោះសុតាហុ មិនប្រសើរជាងអញ ដោយទំហំ កំពស់ ជាតិ
កំឡាំងកាយ នឹងសេចក្តីព្យាយាម ដូច្នេះឬទេ ។

(៥៣) (សីហៈឈ្មោះសុតាហុ ពោលថា) អ្នកឈ្មោះសុតាហុនិយាយ
ថា សីហៈឈ្មោះសុតាហុ មិនប្រសើរជាងអញ ដោយទំហំ កំពស់
ជាតិ កំឡាំងកាយ នឹងសេចក្តីព្យាយាម ដូច្នេះឬទេ ។

(៥៤) ម្ចាស់សុតាហុសំឡាញ់ បើអ្នកប្រឡូកចំពោះខ្ញុំ ដែលកំពុងនៅ
យ៉ាងនេះ ឥឡូវនេះ ខ្ញុំមិនពេញចិត្ត ចំពោះការនៅរួមជាមួយអ្នកទេ ។

(៥៥) អ្នកណាជឿ នូវពាក្យនៃជនដទៃ ដ៏ផ្តេសផ្តាស អ្នកនោះ
គប្បីបែកធ្លាយចាកមិត្ត ឆាប់រហ័ស ទាំងបាននូវពៀរជាច្រើន ។

(៥៦) មិត្តណា ជាអ្នកប្រយ័ត្ន រង្ស៊ីសក្តិការបែកធ្លាយ (ចំពោះមិត្ត)
ឃើញតែទោសសព្វកាល អ្នកនោះ មិនឈ្មោះថា មិត្តឡើយ មួយ
ទៀត បុគ្គលណាដែលពួកជនដទៃ បំបែកមិនបាន រមែងដេកនៅរួម
ដូចជាកូនដែលកើតអំពីទ្រូង បុគ្គលនោះឯង ទើបឈ្មោះថា មិត្ត ។

បញ្ចកន្តិយោ ទុតិយោ វិណ្ណារោហវន្តោ

សីលវីរីមីលជាតកំ

[៥៧] សីលំ សេសយ្យោ សុតំ សេសយ្យោ ឥមិមេ សំសយោ

អាហុ

សីលមេវ សុតា សេសយ្យោ ឥតិមេ នត្ថំ សំសយោ ។

[៥៨] មោយា ជាតិចវុល្លោច សីលមេវ ត្រុត្រុមិ

សីលេន អនុបេតស្ស សុតេនត្វោ ន វិជ្ជតិ ។

[៥៩] ខត្តិយោ ត អធម្មជ្ជោ វេស្សោ ចាធម្មនិស្សិតោ

តេ បរិច្ឆជ្ជកោ លោកេ ឧបបជ្ជន្តំ ទុក្ខតី ។

[៦០] ខត្តិយា ព្រាហ្មណា វេស្សោ សុត្តោ ចណ្ណាលប្បត្តសា

ឥន ធម្មំ ចរិត្យាន កវន្តំ តិទិវេ សមា ។

[៦១] ន វេទា សម្បរាយាយ ន ជាតិ នបិ ពន្ធកំ

សកក្ខំ សីលសំសុទ្ធិំ សម្បរាយ សុខាវហន្តិ^(១) ។

សីលវីរីមីលជាតកំ ទុតិយំ ។

• ឧ. ម. សុខាយ បាតិ ។

បញ្ចកន្តបាត វណ្ណាហោរផ្កាទី ២

សីលវិមលជាតក

(៥៧) (ព្រាហ្មណ៍តោធិសត្វ ពោលថា) ខ្ញុំមានសេចក្តីសង្ស័យថា
 សីលជាប្រសើរ ឬ សុត្តៈជាប្រសើរ សីល (មានយាទ)
 ជាប្រសើរជាងសុត្តៈ (ការចេះដឹង) ខ្ញុំមិនមានសេចក្តី
 សង្ស័យ ដូច្នេះឡើយ ។

(៥៨) ជាតិនឹងវណ្ណៈ ឥតអំពើ សីលហ្នឹងឯង ទើបទុក្ខម បុគ្គលកាល
 បើប្រាសចាកសីលហើយ ប្រយោជន៍ដោយសុត្តៈ មិនមានទេ ។

(៥៩) ក្សត្រិយ៍មិនបិតនៅក្នុងធម៌ (ច្បាប់) វេស្សៈ មិនអាស្រ័យ
 ធម៌ ពួកជនទាំងនោះ រមែងលះបង់លោកទាំងពីរ ទៅកាន់ទុក្ខតិ ។

(៦០) ពួកក្សត្រិយ៍ ព្រាហ្មណ៍ វេស្សៈ សុទ្ធៈ ចណ្ឌលនឹងបុគ្គសជន
 ប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះ រមែងស្មើគ្នា ក្នុងទេវលោក ។

(៦១) វេទ ក៏មិនមែនឲ្យសុខ ក្នុងបរលោក ជាតិ ក៏មិនមែនឲ្យសុខ
 ក្នុងបរលោក ដៅពង្ស ក៏មិនមែនឲ្យសុខ ក្នុងបរលោក មានតែ
 សីលដ៏បរិសុទ្ធរបស់ខ្លួន ទើបនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ក្នុងបរលោក ។

ហិរិជិតំ

[៦២] ហិរិទ្ធរន្តំ វិជិតុច្ចមាមំ

តវាហបស្មំ ឥតិ ភាសមាមំ

សេយ្យានំ កម្មានំ អនាទិយន្តំ

នេសោ មមន្តំ ឥតិ នំ វិជញ្ញា ។

[៦៣] យញ្ញំ កយិរាតញ្ញំ វេទេ យំ ន កយិរា នតំវេទេ

អគរេន្តំ ភាសមាមំ បរិជានន្តំ បណ្ឌិតា ។

[៦៤] ន សោ មិត្តោ យោ សទា អប្បមិត្តោ

កេនាសន្តិកំ រទ្ធមេវានុបស្សី

យស្មំញ្ញំ សេតិ ឧរសីវ បុត្តោ

ស វេ មិត្តោ យោ អគេជ្ជោ បរេតិ ។

[៦៥] ទាមោជ្ជករណំ ហំនំ បសំសាវហានំ សុខំ

នលានំសំសោ ភាវេតិ វេហន្តោ ចោវិសំ ជុវំ ។

ហិរិជាតក

- (៦២) (ពាកណសីសេដ្ឋី ពោលថា) បណ្ឌិតគប្បីដឹងច្បាស់ នូវ
 បុគ្គលដែលលះបង់នូវសេចក្តីខាស គួរឆ្លើមរកើម (ដោយមេត្តា-
 ភាវនា) ដែលគ្រាន់តែពោលថា ខ្ញុំ (ជាមិត្ត) របស់អ្នក តែមិន
 កាន់យកនូវអំពើដ៏ប្រសើរថា អ្នកនេះ មិនមែនជាមិត្ត របស់អញ ។
- (៦៣) ពិតណាស់ បុគ្គលធ្វើនូវអំពើណា គួរនិយាយចំពោះអំពើនោះ
 បុគ្គលមិនធ្វើនូវអំពើណា មិនគួរនិយាយចំពោះអំពើនោះ ពួកបណ្ឌិត
 តែងស្គាល់ច្បាស់នូវបុគ្គលដែលមិនធ្វើ គ្រាន់តែនិយាយ ។
- (៦៤) បុគ្គលណា ជាអ្នកប្រយ័ត្ន ក្នុងកាលទាំងពួង រង្ស៊ីសក្ក
 ការបែកឆ្ងាយ (ចំពោះមិត្ត) សំឡឹងរំពៃរកទោសតែម្យ៉ាង អស់
 កាលជានិច្ច អ្នកនោះ មិនឈ្មោះថា មិត្តឡើយ មួយទៀត បុគ្គល
 ណា ដែលពួកជនដទៃ បំបែកមិនបាន រមែងដេកនៅរួម ដូចជា
 កូនដែលកើតអំពីទ្រូង បុគ្គលនោះ ទើបឈ្មោះថា មិត្តដោយពិត ។
- (៦៥) កុលបុត្តអ្នកមានផលានិសង្ស កាលនាំទៅនូវធុរៈ^(១) ជារបស់
 បុរស រមែងចំរើននូវហេតុ ជាគ្រឿងធ្វើនូវបាមោជ្ជៈ ជាគ្រឿង
 នាំមកនូវសេចក្តីសរសើរ ជាសុខ ។

១ ជុររបស់បុរសមាន ៤ យ៉ាង ជំពាង ១ សីល ១ ការនា មិត្តភាព ១ ។ អដ្ឋកថា ។

បញ្ចកនិបាតេ ទុតិយោ វិណ្ឌុរោហវិញ្ញា

[៦៦] បរិវេតករសំ មិត្តា រសំ ឧបសមស្ស ច
និទ្ទហេ ហោតិ និប្បាហោ នឬប្បវិទិតសំ បរិវេនំ ។

ហិរិដាធាកំ ធម៌យំ ។

ខណ្ឌបនកជាតកំ

[៦៧] កោនុ សន្តមិ បដ្ឋោតេ អត្ថិបរិយេសនំ ធម៌
អន្តត្ថំ រត្ថំ ខណ្ឌតំ ជាតិវេទំ អមពាជ ។

[៦៨] ស្វាស្ស កោមយទុណ្ណានំ អភិមត្តំ តិណានំ ច
វិបរីតាយ សញ្ញាយ ធាសត្ថិ បដ្ឋលេតវេ ។

[៦៩] ឯវម្បិ អនុចាយេន អត្ថំ ន លកតេ បូតោ
វិសានតោ ករំ ខោហំ យត្ថ ឌីរំ ន វិទូតិ ។

[៧០] វិវិធមហំ ឧចាយេហំ អត្ថំ បប្បវេនំ មាណវំ
និក្ខហេន អមិត្តានំ មិត្តានំ បក្ខហេន ច ។

[៧១] សេនីមោគ្គបលាកេន វិល្លកានំ នយេន ច
ជគតី ជគតីចាលា អាវសន្តិ វិសុទ្ធវន្តិ ។

ខណ្ឌបនកជាតកំ បទដ្ឋំ ។

២៦) បុគ្គល ផឹកនូវរសនៃវិវេកធម៌ផង នូវរសនៃសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ផង
ផឹកនូវរសនៃធម្មប្តីផង ទើបជាអ្នកមិនមានកង្វល់ មិនមានបាប ។

ចប់ ហិរិជាតក ទី ៣ ។

ខណ្ឌបណ្ណាសិកា

២៧) (ទេវតាពោលថា) នរណា ឬ កាលបើពន្លឺមាន គ្រាប់ទៅស្វែងរក
ភ្លើង បានឃើញនូវអំពិលអំពែក ក្នុងវេលាយប់ ក៏សំគាល់ថា ភ្លើង។

២៨) បុរសនោះ ក៏ប្របាច់ឈ្នួលនូវលំអិតនៃអាចម៍គោ នឹងស្មៅ ដោយ
សេចក្តីសំគាល់ខុស មិនអាចនឹងបង្កាត់ភ្លើង ឲ្យឆេះឡើងបានទេ ។

២៩) បុគ្គលកាលរួចទឹកដោះមេគោ អំពីស្នែង រមែងមិនបាននូវទឹក
ដោះ យ៉ាងណា បុគ្គលអន្ទពាល ក៏មិនបាននូវប្រយោជន៍ ដោយ
ហេតុមិនមែនទុបាយ យ៉ាងនោះដែរ ។

៣០) ជនទាំងឡាយ តែងបាននូវប្រយោជន៍ ដោយទុបាយទាំង
ឡាយផ្សេងៗ គឺការផ្ចាញ់ផ្កាស់សត្រូវទាំងឡាយផង គឺការទំនុក
បម្រុង ចំពោះមិត្តទាំងឡាយផង ។

៣១) ពួកអ្នករក្សាផែនដី រមែងគ្រប់គ្រងនូវផែនដី ដែលទ្រទ្រង់នូវ
ទ្រព្យសម្បត្តិ ដោយការបំពេញបំប៉ាន ចំពោះសេនាជាប្រធានផង
ដោយការវេណនាំ របស់ពួកមន្ត្រី ដែលជាអ្នកស្ម័គ្រចិត្តលាងផង ។

ចប់ ខណ្ឌបណ្ណាសិកា ទី ៤ ។

អហិតុណ្ហិកផាគកំ(១)

[៧២] ធុត្ថោម្ហិ សម្ម សុម្មខ ជូតេ អត្ថបរាជិតោ

ហរេហិ អម្ពបក្កានំ វីរិយន្តេ កត្តយាមសេ ។

[៧៣] អលីកំ វត មិ សម្ម អក្កតេន បសំសសិ(២)

កោតេ សុតោ វា និដ្ឋោ វា សុម្មោ នាម មត្តដោ ។

[៧៤] អដ្ឋាមិ មេ តំ(៣) មនសិ យំ មិ ត្វំ អហិតុណ្ហិក

ឆញ្ញាបណំ បរិសិទ្ធា មត្តោ នាតំ ហនាសិ មិ ។

[៧៥] តាហំ សរំ ធុត្តសេយ្យំ អបិ រដ្ឋម្បំ ការយេ

នេវាហំ(៤) យាចិតោ ទដ្ឋំ តថាហិ កយតដ្ឋិតោ ។

[៧៦] យញ្ច ជញ្ញា កុលេ ជាតំ កត្តេ តិត្តំ អមច្ឆរី

តេន សខិញ្ច មិត្តញ្ច ជីវេ សន្ធាតុមរហាតិ ។

អហិតុណ្ហិកផាគកំ បញ្ចមំ ។

១ ឧ. អហិតុណ្ហិកផាគកំ ។ ២ បសំសយិ ។ ៣ ម. ពេ មិ សរសិ ។ ៤ ឧ. ម. នេវា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

អហិតុណ្ឌិកជាតក

៧២) (អហិតុណ្ឌិកបុរស អ្នកចាប់ពស់និយាយនឹងស្វាថា) ម្ចាស់
សម្លាញ់មានមុខល្អ ខ្ញុំជាអ្នកលេងល្បែង ចាញ់ហើយ ដោយ
ល្បែងភ្នាល់ អ្នកចូរទំលាក់នូវផ្លែស្វាយទុំ យើងសុំដោយសារ
សេចក្តីព្យាយាមរបស់អ្នក ។

៧៣) (ស្វានិយាយថា) ម្ចាស់សម្លាញ់ ពាក្យនេះពេញដាក់ហក
អ្នកសរសើរខ្ញុំ ដោយពាក្យមិនពិត ស្វាណាល្មោះថា មានមុខល្អ
ដែលអ្នកធ្លាប់ឮ ឬធ្លាប់ឃើញ ។

៧៤) ម្ចាស់អហិតុណ្ឌិកៈអ្នក (ធ្វើ) នូវអំពើណា ចំពោះខ្ញុំ អំពើ
នោះ (មាន) ក្នុងចិត្តអញ ក្នុងថ្ងៃនេះឯង អ្នកចូលទៅឯផ្សារ
លក់ស្រូវ ជាអ្នកស្រវឹង ហើយវាយខ្ញុំ ដែលកំពុងស្រេកឃ្លាន ។

៧៥) ខ្ញុំកាលនឹកឃើញហេតុនោះ ដេកជាទុក្ខ ទោះបីអ្នកឱ្យខ្ញុំសោយរាជ្យ
ហើយអ្នកសុំស្វាយខ្ញុំ ខ្ញុំក៏មិនឱ្យ ព្រោះខ្ញុំត្រូវភ័យគម្រាមហើយ ។

៧៦) អ្នកប្រាជ្ញ ស្គាល់នូវបុគ្គលណា ដែលកើតក្នុងត្រកូល ជាអ្នក
វៃឆ្លាតស្តាប់ស្តល់ ក្នុងគភ៌ ជាអ្នកមិនកំណាញ់ គួរបង់សម្លាញ់
ចង់មិត្តនឹងបុគ្គលនោះ ។

គុម្ពិយជិតកំ

- [៧៧] មធុវណ្ណំ មធុវសំ មធុកង្ខំ វិសំ អហុ
 គុម្ពិយោ ឃាសមេសានោ អរពោ ឌីធម៌ វិសំ ។
- [៧៨] មធុ ឥតិ មត្តាមាណា យេ តិ វិសមសាយិស្សំ^(១)
 តេសង្ខំ កដ្ឋកំ អាសិ មរណំ តេនុចាគម្មំ ។
- [៧៩] យេ ច ខោ បដិសង្ខាយ វិសង្ខំ បរិវជ្ជយុំ
 តេ អាតុវេសុ សុខិតា ធម្មមាទេសុ ធិត្ថតា ។
- [៨០] ឃីវមេវ មនុស្សេសុ វិសកាមា សមោហិតា
 អាមិសំ ពន្ធនព្វោតំ មច្ឆវសោ គុហាសយោ ។
- [៨១] ឃីវមេវ ឥមេ កាមេ អាតុរា បរិចារិកេ
 យេ សទា បរិវជ្ជន្តិ សង្ខំ លោកេ ឧបច្ឆត្ថន្តិ ។

គុម្ពិយជិតកំ ធម្មំ ។

១ ឧ. វិសំ សមាសាសិស្សំ ។ ឃ. វិសមទាទិកំ ។

គុម្មិយ ជាតក

(៧៧) (ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនៃពោលថា) ថ្នាំពិស មានពណ៌ល្អ មាន
រសឆ្ងាញ់ មានក្លិនក្រអូប យកឈ្មោះគុម្មិយៈ ស្វែងរកអាហារ
បានដាក់ថ្នាំពិស (ទុកនៅ) ក្នុងព្រៃ ។

(៧៨) ជនទាំងឡាយណា សំគាល់ថ្នាំពិសថាជាវត្ថុផ្អែម ក៏លទ្ធកូក្ស
នូវថ្នាំពិសនោះ ជនទាំងឡាយនោះ ក៏ពុលដល់នូវសេចក្តីស្លាប់
ដោយថ្នាំពិសនោះ ។

(៧៩) ជនទាំងឡាយណា ពិចារណាឃើញច្បាស់ថាជាថ្នាំពិសហើយ
វៀរចេញ ជនទាំងឡាយនោះ ដល់នូវសេចក្តីស្លាប់ ក្នុងពួកជនកំពុង
ក្តៅក្រហាយ ជាអ្នកត្រជាក់ចិត្ត ក្នុងពួកជនកំពុងក្តៅរោលរាល ។

(៨០) ថ្នាំពិស តែងប្រជុំចុះទៀបផ្លូវធំ យ៉ាងណាមិញ កាមទាំងឡាយ
ដូចជាពិសតែងប្រជុំចុះ ក្នុងពួកមនុស្សក៏យ៉ាងនោះដែរ កាមគុណនេះ
ជានុយ ជាចំណង ជាអំណាចនៃមច្ចជាតូហាជាទីអាស្រ័យនៅនៃមច្ច។

(៨១) ជនទាំងឡាយ ជាអ្នកក្តៅប្រហាយ លះវៀរនូវកាមទាំងនេះ
ដែលជាគ្រឿងប្រើប្រាស់ អស់កាលទាំងពួង ជនទាំងឡាយនោះ
ក៏រមែងកន្លងនូវកិលេស ជាគ្រឿងជាប់ ក្នុងលោកបាន ។

សាលិយជំពាក់

[៨២] យោ យំ សាលិយន្នាចោតិ កណ្តាសប្បំ អតាហយិ^(១)

តេនសប្បនយំ ធម្មោ ហតោ ចាចានុសាសកោ ។

[៨៣] អហន្តមហន្តរំ យោ នរោ ហន្តមិច្ឆតិ

ឃំសោ និហតោសេតិ យថាយំ បុរិសោ ហតោ ។

[៨៤] អហន្តមយាតេន្តំ យោ នរោ ហន្តមិច្ឆតិ

ឃំសោ និហតោសេតិ យថាយំ បុរិសោ ហតោ ។

[៨៥] យថា បិសុម្ពដ្ឋិ បុរិសោ បដិវត្តិ បដិវត្តិបេ

តមេវសោ រដោ ហន្តំ យថាយំ បុរិសោ ហតោ ។

[៨៦] យោ អប្បទុដ្ឋស្ស នរស្ស ទុស្សតិ

សុទ្ធិស្ស ចោសស្ស អនន្តណស្ស

តមេវ ពាលំ បច្ឆេតិ ចាបំ

សុខុរោ រដោ បដិវត្តិវ ទិត្តោតិ ។

សាលិយដាឡនំ សុត្តមំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

សាលីយជាតក

- (៨២) (ពោធិសត្វពោលថា) បុរសណា ឲ្យគេចាប់ នូវពស់វែក
ដោយបញ្ឆោតថា កូនសាលិកា បុរសអ្នកប្រៀនប្រដៅអាក្រក់នេះ
ត្រូវពស់នោះ ចឹកស្លាប់ហើយ ។
- (៨៣) ជនណា ប្រាថ្នា ដើម្បីសម្លាប់នូវបុគ្គល ប៉ុន្តែ មិនបានប្រហារ
មិនបានសម្លាប់វិញ ជននោះ ក៏ត្រូវដេកស្លាប់ យ៉ាងនេះ ដូចជា
បុរសដែលស្លាប់នេះ ។
- (៨៤) ជនណា ប្រាថ្នា ដើម្បីសម្លាប់នូវបុគ្គល អ្នកមិនបានបៀត
បៀន មិនបានសម្លាប់វិញ ជននោះ ក៏ត្រូវដេកស្លាប់យ៉ាងនេះ
ដូចជាបុរសដែលស្លាប់នេះ ។
- (៨៥) បុរសអ្នកកាប់នូវអាចម៍ដី បាចទៅកាន់ទីច្រាសខ្យល់ ធុលីនោះ
រមែងវិលមក ប៉ះបុរសនោះវិញ ដូចជាបុរសដែលស្លាប់នេះ ។
- (៨៦) បុគ្គលពាលណា ប្រទូស្តចំពោះជន ដែលមិនបានប្រទូស្ត
តបវិញ ជាបុគ្គលបរិសុទ្ធ មិនមានទីទួលគឺកិលេស បាបរមែងវិល
ត្រឡប់ មករកបុគ្គលពាលនោះវិញ ដូចជាធុលីដ៏ល្អិត ដែល
បុគ្គលបាចទៅ កាន់ទីច្រាសខ្យល់ ។

ចប់ សាលីយជាតក ទី ៧ ។

តបសាវជិតកំ

[៨៧] អម៌ត្តហត្ថត្ថកតា តបសាវសមប្បតា

បសន្នមុខវណ្ណត កស្មា តុម្រេ ន សោចថ ។

[៨៨] នសោចនាយ បរិទេវនាយ

អត្ថោ ច លត្តា អបិ អប្បកោបិ

សោចន្តមេនំ ទុខិតំ វិទិត្តា

បច្ចុត្តិកា អត្ថមនា កវន្តំ ។

[៨៩] យតោ ច ខោ បណ្ឌិតោ អាបនាសុ

ន វេជនិ អត្ថវិនិច្ឆយតា

បច្ចុត្តិកាស្ស ទុខិតា កវន្តំ

ទិស្វា មុខំ^(១) អវិការំ បុរាណំ ។

[៩០] ជប្បេន មន្តេន សុភាសិតេន

អនុប្បនាមេន បវេណីយា វា

យថា យថា យត្ថ លកេថ អត្ថំ

តថា តថា តត្ថ បរត្ថមេយ្យ ។

១ អដ្ឋិកាបយំ សុខន្តំ បាលី ទិស្វតិ ។

តបសារជាតិក

[៨៧] (ស្តេចព្រហ្មទត្ត សួរថា) អ្នកទាំងឡាយ នៅក្នុងកណ្តាប់
 ដៃសត្រូវ ជាប់ដោយឃ្លាំងឫស្សី តែនៅមានសម្បុរមុខស្រស់បស់
 ព្រោះហេតុអ្វី ទើបអ្នកទាំងឡាយ មិនសោយសោក ។

[៨៨] ពោធិសត្វ ទូលតបថា សេចក្តីចម្រើន សូម្បីមានប្រមាណតិច
 ក៏គេមិនដែលបាន ព្រោះសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួលទេ ជនជា
 សត្រូវទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវបុរសនេះ ដែលកំពុងសោក ដល់
 នូវទុក្ខហើយ រមែងជាអ្នកមានចិត្តគ្រេកអរ ។

[៨៩] កាលណា បណ្ឌិតអ្នកឈ្លាស ក្នុងការវិនិច្ឆ័យ នូវប្រយោជន៍
 មិនញាប់ញ័រ ក្នុងអន្តរាយទាំងឡាយ កាលនោះ បុគ្គលជាសត្រូវ
 ជាទុក្ខ ព្រោះឃើញនូវមុខ របស់បណ្ឌិតនោះ មិនប្រែប្រួល នៅដូច
 អំពីដើម ។

[៩០] បុគ្គលបាននូវប្រយោជន៍ ព្រោះការរាយមន្តក្តី ការប្រឹក្សាក្តី
 ពោលពាក្យពិរោះក្តី ការឱ្យសំណូកក្តី ប្រវេណីក្តី ក្នុងទីណា
 យ៉ាងណា ។ ត្រូវប្រឹងប្រែង ក្នុងទីនោះ យ៉ាងនោះ ។ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

(៧០) យតោ ច និទេយ្យ អលត្តនេយ្យោ

មយា វា អញ្ចោន វា ឯស អត្ថោ
ញ

អសោចមាណោ អនិវាសយេយ្យ

កម្មំ ទិដ្ឋំ កំណំ ករោមិទានីតិ ។

កបសារជាតកំ អន្ធមំ ។

មិត្តវិជ្ជកជាតកំ

(៧២) ក្យាហំ ទេវនមករំ តី ចាបំ បកតំ មយា

យំ មេ សិរស្មី ឌីហច្ច ចក្កំ ភមតិ មត្តកេ ។

(៧៣) អតិក្កម្ម រមណកំ សទាមត្តញ្ច ទ្ធកតំ

ព្រហ្មតរញ្ច ចាសាទំ កេនត្ថេន ឥនាគតោ ។

(៧៤) ឥតោ ពហុតរ ភោតា អត្រ មញ្ញោ ភវិស្សេ

ឥតិ ឯតាយ សញ្ញាយ បស្ស មំ ព្យសនំ កតំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាតក

(៧១) កាលណា បុគ្គលដឹងថា ប្រយោជន៍^៥នេះ ទោះបីអញ ឬបុគ្គល
ដទៃ មិនគប្បីបាន បណ្ឌិតមិនសោកស្តាយ ត្រូវអត់ធន់ ដោយគិតថា
កម្មមានកំឡាំងមាំ ឥឡូវនេះ អាត្មាអញ នឹងធ្វើដូចម្តេច ។

ចប់ រាជសាវជាកក ទី ៨ ។

មិត្តវិន័យជាតក

(៧២) (មិត្តវិន័យៈ ពោលថា) ខ្ញុំបានធ្វើអំពើដូចម្តេច ដល់ពួកទេវតា
ខ្ញុំបានធ្វើបាប ដូចម្តេច ទើបចក្រសង្កត់លើក្បាល វិលតិនអំបែង
ក្បាលរបស់ខ្ញុំ ដោយបាបណា (បាបនោះ ដូចម្តេចខ្លះ) ។

(៧៣) (ទេវបុត្រពោធិសត្វ ពោលថា) អ្នកឯងកន្លងផុតនូវប្រាសាទ
កែវផលិក ប្រាសាទប្រាក់ ប្រាសាទកែវមណី ប្រាសាទមាស
ហើយមកក្នុងទីនេះ ដោយហេតុអ្វី ។

(៧៤) (មិត្តវិន័យៈ ពោលថា) អ្នកចូរមើលខ្ញុំដល់នូវសេចក្តីវិនាស
ដោយសេចក្តីសំគាល់នេះថា កោតៈទាំងឡាយច្រើន ជាងកោតៈ
ទាំងឡាយ ក្នុងទីនេះ ប្រហែលជានឹងមានក្នុងទីនោះ ។

បញ្ចកន្តិយតេ ទុតិយោ វិណ្ណារោហវត្តោ

(៧៥) ចតុត្ថំ អដ្ឋជ្ឈកមា អដ្ឋាភិ ចាបិ សោឡុស

សោឡុសាភិ ច ទ្ធិត្ថិស អត្រិច្ឆំ ចក្កមាសនោ

ឥន្ទ្រាហតស្ស ចោសស្ស ចក្កំ ភមតិ មត្តកេ ។

(៧៦) ឧបវិ វិសាលា ទុប្បរា ឥន្ទ្រាវិសទកាមិនំ

យេ ច តំ អនុតិជ្ឈន្តិ តេ ហោន្តិ ចក្កធារិណេតិ។

មិត្តវិទ្យុកដាតកំ នវមំ ។

បលាសជំពាក់

(៧៧) ហំសោ បលាសមវច និគ្រោតោ សក្ក ជាយតិ

អន្តស្តំ តេ និសិដ្ឋោវ សោ តេ មម្មានិ ធម្មតិ។

បញ្ចក្ខណៈ វណ្ណកោដ្ឋកថា ២

(៨៥) (ពោធិសត្វពោលថា អ្នកចេញ) អំពីវេមានិកប្រេត ៤ នាក់ទៅ
 ក៏បានឡូវវេមានិកប្រេត ៨ នាក់ (ចេញ) អំពីវេមានិកប្រេត ៨ នាក់ទៅ
 ក៏បានឡូវវេមានិកប្រេត ១៦ នាក់ (ចេញ) អំពីវេមានិកប្រេត
 ១៦ នាក់ទៅ ក៏បានឡូវវេមានិកប្រេត ៣២ នាក់ អ្នកកាលប្រាថ្នា
 ខ្លាំងពេក ទើបមកប្រទះនឹងច័ក្រ ចំណែកខាងច័ក្រក៏វិលតិនអវ្យជ្ជ
 ក្បាលរបស់សត្វ ដែលត្រូវសេចក្តីច្រវែនបៀតបៀន ។

(៨៦) គណ្ណា ជាធម្មជាតិ ដ៏ទូលាយក្នុងខាងលើ ដែលសត្វបំពេញ
 បានដោយក្រ ជាដំណើរដ៏វែងរវាង ដោយអំណាចនៃសេចក្តីប្រាថ្នា
 ពួកជនណា ជាប់ចំពាក់ ដោយគណ្ណានោះ ពួកជននោះ រមែង
 ទ្រទ្រង់នូវច័ក្រ ។

ចប់ មិត្តវិទ្យុផាតកថា ៩ ។

បលាសជិតក

(៨៧) (ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធសំដែងថា) ស្តេចហឿន បាននិយាយនឹងបលាស-
 ទៅតា (ថា) ម្ចាស់សំឡាញ់ ដើមជ្រៃដុះ ដើមជ្រៃនោះ ដូចសត្រូវ
 អង្គុយលើភ្នំរបស់អ្នក នឹងកាត់បង់នូវជីវិតសង្ខាររបស់អ្នក ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតតំ

[៧៨] វុឡុតាមេវ នំគ្រោណោ បតិជ្ជស្ស កកមហំ
យថា បិតា ច មាតា ច ឯវមេសោ កវិស្សតិ ។

[៧៩] យំ ភិក្ខុ អន្តស្សី វុឡេសិ ឱវុត្តំ កយោនកំ
អាមន្ត ខោ ភិក្ខុ កង្ខាម វុឡិមស្ស ន វុច្ឆតិ ។

[៨០០] ឥនាណំ ខោ មំ ភាយតិ មហានេវុនិទស្សនំ
ហំសស្ស អនភិក្ខាយ មហា មេ កយមាគតំ ។

[៨០១] ន តស្ស វុឡិ កុសលប្បសត្តា
យោ វុឡមាណោ យសតេ បតិជ្ជ
តស្សបរោជំ បរិសង្កមាណោ
បតារយី មូលវាយ ជីវេតិ ។

បលាសជាតកំ វសមំ ។

វិទ្យាភោហវិញ្ញោ ទុតិយោ ^(១) ។

១ ឥធិ គស្សទានំ គតិយវិញ្ញាវិសោនេ សមោហិតំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាសក

៩៨) (បលាសទេវតា និយាយថា) ខ្ញុំជាទីពឹង របស់ដើមជ្រូន្ន៖ ដូច
ជាមាតាបិតា ដើមជ្រូន្ន៖នឹងជាទីពឹង (របស់ខ្ញុំ) ក្នុងកាលដែល
វាចំរើនឡើង យ៉ាងនោះដែរ ។

៩៩) (ស្តេចហង្ស និយាយថា) អ្នកបណ្តុះបណ្តាលឈឺមានជ័រ ដូចទឹក
ដោះ ជ្រែដែលគួរខ្លាច ដូចសត្រូវនៅលើភ្នំ ដោយហេតុណា
ហេតុនោះ ទើបយើងប្រាប់អ្នកហើយនឹងទៅ ការចំរើនឡើង
នៃដើមជ្រូន្ន៖ មិនពេញចិត្ត (ខ្ញុំ) ទេ ។

១០០) (បលាសទេវតា និយាយថា) ឥឡូវនេះ ដើមជ្រូន្ន៖
អញ្ញត្យភ័យ ភ័យដ៏ធំមកដល់អញ ព្រោះមិនយល់ពាក្យ នៃស្តេច
ហង្ស ជាពាក្យដូចជាភ្នំសុខុម្ភៈដ៏ធំ ។

១០១) (ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធសំដែងថា) អន្តរាយណា កាលចំរើនឡើង
រមែងបំផ្លាញនូវទីពឹង សេចក្តីចំរើននៃអន្តរាយនោះ ជនអ្នកឈ្លាស
វៃ មិនសរសើរឡើយ អ្នកប្រាជ្ញកាលរង្ស៊ីសនឹងសេចក្តីវិនាស
រមែងព្យាយាម ដើម្បីសម្លាប់នូវមូលហេតុ នៃសេចក្តីអន្តរាយនោះ ។

ចប់ បលាសផាសក ទី ១០ ។

ចប់ វណ្ណពោធិវគ្គ ទី ២ ។

អឌ្ឍវិគ្គោ

ទីបីតិកោសលជាតកំ

[១០២] ឃុំ ភូតស្ស តេ រាជ អាគតស្ស វសេ មម

អត្ថំ នុកោចិ បរិយាយោ យោ តំ ទុក្ខា បមោចយេ ។

[១០៣] ឃុំ ភូតស្ស មេ តាត អាគតស្ស វសេ តវ

នត្ថំ នោកោចិ បរិយាយោ យោ មំ ទុក្ខា បមោចយេ ។

[១០៤] នាតាំ ញ សុចរិតំ រាជ នាតាំ ញ រាជ សុភាសិតំ

តាយតេ មរណកាលេ ឃុំមេវិតរំ ធនំ ។

[១០៥] អក្កោច្ឆំ មំ អវងំ មំ អង្គំ មំ អហាសំ មេ

យេ ច តំ ទុបនយ្ហន្តំ វេរំ តេសំ ន សម្មតំ

អក្កោច្ឆំ មំ អវងំ មំ អង្គំ មំ អហាសំ មេ

យេ ច តំ ទុបនយ្ហន្តំ វេរំ តេសុបសម្មតំ ។

អង្គវិគ្គ

ទីបីតិកោសលជាតក

(១០២) (ទីយាវុកុមារ ពោលថា) បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គធ្លាក់មក
ក្នុងអំណាចរបស់ខ្ញុំ យ៉ាងនេះ បរិយាយណា ញ៉ាំងព្រះអង្គឲ្យ
រួចចាកទុក្ខ បរិយាយណាមួយនោះ មានដែរឬ ។

(១០៣) (ព្រះរាជា ពោលថា) ម្ចាស់អ្នក ខ្ញុំធ្លាក់មក ក្នុងអំណាច
របស់អ្នក ប្រាកដយ៉ាងនេះ បរិយាយណា ញ៉ាំងខ្ញុំឲ្យរួចចាក
ទុក្ខ បរិយាយណាមួយនោះ របស់យើងមិនមានទេ ។

(១០៤) (ទីយាវុកុមារ ពោលថា) បពិត្រព្រះរាជា គុណជាតដទៃ អំពី
សុចរិត ទីពឹងមិនបានទេ បពិត្រព្រះរាជា គុណជាតដទៃ អំពី
សុភាសិត ទីពឹងមិនបានទេ ទ្រព្យក្រៅពីនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

(១០៥) បុគ្គលទាំងឡាយណា ចង់នូវពៀរនោះ (ដោយគិតថា) អ្នក
ឯណោះ បានជេរអញ បានវាយអញ បានផ្ដាញ់អញ បានលួច
យក (ទ្រព្យ) របស់អញ ពៀររបស់បុគ្គលទាំងឡាយនោះ វាមិន
មិនរម្ងាប់ទេ លុះតែបុគ្គលទាំងឡាយណា មិនចង់នូវពៀរនោះ
(ដោយគិតថា) អ្នកឯណោះ បានជេរអញ បានវាយអញ បាន
ផ្ដាញ់អញ បានលួចយក (ទ្រព្យ) របស់អញ ពៀររបស់បុគ្គល
ទាំងឡាយនោះ ទើបរម្ងាប់បាន ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ផាគកំ

[១០៦] ន ហិ វេវេន វេវាជំ សម្មាសម្ពុទ្ធិ កុរុណាចរំ

អវេវេន ច សម្មាសម្ពុទ្ធិ ឯស ធម្មោ សន្តនោតិ។

ទីយ៍គិកោសលផាគកំ បឋមំ ។

មិគ្គោតកជាតកំ

[១០៧] អតារា បច្ចុប្បេតស្ស អនាតារស្ស តេ សតោ

សមណស្ស ន តំ សាធុ យំ បេតមនុសោចសិ ។

[១០៨] សំវាសេន ហវេ សត្តា មនុស្សស្ស មិគស្ស វា

ហនយេ ជាយតេ បេមំ ន តំ សត្តា អសោចិត្តំ។

[១០៩] មតិ មរិស្សំ រោទន្តិ យេ វុទ្ធន្តិ លប្បន្តិ ច

តស្មា ត្ថំ ឥសិ មា រោទិ រោទិតំ មោយមាហុ សន្តោ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[១០៦] តាំងពីកាលណាមក ពៀរទាំងឡាយ ក្នុងលោកនេះ វេមន៍
មិនម្យាប់ដោយពៀរទេ ពៀរទាំងឡាយ វេមន៍ម្យាប់បាន ដោយ
មិនមានពៀរ នេះជាបុរាណធម៌ ។

ចប់ វិមុត្តិកោសលជាតក រំ ១ ។

មិត្តប្រាថ្និកដ្ឋាតិក

[១០៧] (ព្រះឥន្ទ្រពោលថា) លោកចេញចាកផ្ទះ ជាបុគ្គលមិនមានផ្ទះ
ជាសមណៈ លោកសោកស្តាយ ចំពោះសត្វ ដែលទៅកាន់លោក
ខាងមុខណា សេចក្តីសោកស្តាយនោះ មិនប្រពៃទេ ។

[១០៨] (តាបស តបថា) បពិត្រសក្កៈ សេចក្តីស្រឡាញ់ វេមន៍កើត
ឡើង ក្នុងហឫទ័យ ដោយការនៅរួមរបស់មនុស្ស ឬ របស់ម្រឹគ
ខ្ញុំមិនអាច មិនសោយសោកនឹងម្រឹគនោះ បានទេ ។

[១០៩] (សក្កទេវរាជ ពោលថា) ពួកជនណា យំនឹងបុគ្គលដែល
ស្លាប់ទៅហើយ ឬ នឹងស្លាប់ បុគ្គលនោះវេមន៍យំ វេមន៍រើរវាយ
(ឥតឈប់) បពិត្រឥសី ព្រោះហេតុនោះ លោកកុំយំឡើយ
ព្រោះថា ពួកសប្បុរស បានពោលនូវការយំ ថាជាការឥតអំពើ ។

បញ្ចកវិចារេ ពតិយោ អប្បវត្តោ

(១១០) វេទិតេន ហវេ ព្រហ្មេ មតោ មេតោ សុធម្មេហ

សព្វេ សុធម្មេ វេទាម អតាមតាស្ស ញាតតេ ។
 ឬ ឬ

(១១១) អាទិត្តំ វត មំ សន្តំ យតស្ថិត្តំ ចាវតំ

វារិទា វិយ ឌុសិត្តំ សត្វំ និព្វាបយេ នរំ

អព្វធឿ វត មេ សល្លំ យមាសិ ហធយស្សិតំ

យោ មេ សោភិបវេតស្ស បុត្តសោកំ អចានុទិ

សោហំ អព្វធឿសល្លោស្ថិ វិតសោតោ អនាវិលោ

ន សោទាមិ ន វេទាមិ តវ សុត្វាន វាសវតិ ។

មិតោតកដាតកំ ទុតិយំ ។

មូសិកវិចារកំ

(១១២) កុហំ កតា កត្ត កតា ឥតិ លាលប្បតិ ជនោ

អហមេវេតោ នាទាមិ ឧទទានេ មូសិកាហតា ។

បញ្ចកន្តិយ អដ្ឋវគ្គទី ៣

(១១០) បពិត្រព្រហ្ម ប្រសិនបើ បុគ្គលដែលស្លាប់ លះលោកនេះទៅ ហើយ គប្បីក្រោកឡើងបាន ដោយការយំ យេន៍ទាំងអស់ ចូរ ប្រជុំគ្នា យំនឹងពួកញាតិ នៃគ្នានឹងគ្នា ។

(១១១) (តាបស ពោលថា) អ្នកបានស្រោចស្រប់នូវខ្ញុំ ដែលភ្លើងគឺ សេចក្តីសោកកំពុងនេះ ឲ្យស្ងប់រម្ងាប់ ញ៉ាំងសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ទាំងអស់ ឲ្យរលត់ ដូចបុគ្គលស្រោច នូវភ្លើងដែលនេះឆ្លាំងខ្លាញ់ ដោយទឹក សរគឺសេចក្តីសោកណា ដែលអាស្រ័យ ក្នុងហឫទ័យ សរ គឺសេចក្តីសោកនោះ ខ្ញុំបានដកចេញហើយ អ្នកណាបានបន្ទោបង់ សេចក្តីសោក ព្រោះបុគ្គ ដល់ខ្ញុំដែលត្រូវសេចក្តីសោកបៀតបៀន ខ្ញុំនោះជាអ្នកមានសរ គឺសេចក្តីសោកដកចេញហើយ ជាអ្នកប្រាស ចាកសេចក្តីសោក មានចិត្តមិនលក់ ម្នាលវាសវៈ ខ្ញុំលែងសោក ស្តាយ លែងយំទួញ ព្រោះបានស្តាប់ពាក្យរបស់អ្នក (នោះ)។

ចប់ មិត្តឈោតរាជាន ទី ២ ។

មូសិកជាតិក

(១១២) (ព្រះរាជាពោលថា) អ្នកផងនិយាយរឿយៗថា នាងមូសិ- កាទាសី ទៅឯណា ទៅក្នុងទីណា អញតែម្នាក់ឯង ដឹងថា នាងមូសិកាទាសី ត្រូវគេសម្លាប់ (ទម្លាក់ទៅ) ក្នុងស្រះ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

(១១៣) យញ្ចោតំ ឥតិ ចិន្ទំ ច កទ្រោភោ ជីវត្ថសិ

ឧទហនេ ម្ងសិកំ ហត្ថា យវំ កត្តិតុមិច្ឆសិ^(១) ។

(១១៤) ឧហារោ ចាសិ ឧម្មេន បវេមុប្បត្តិកោ សុស្ស

ធីយញ្ចោតំ សមាបជ្ជេ ន តេ ឧស្សាមិ ជីវិតំ ។

(១១៥) ឆាន្តលីក្ខត្ថកវនេន ឆាដ្ឋបុត្ថសិវេន វា

បុត្តេន ហិ បត្តយិតោ សិលោកេហិ បមោចិតោ ។

(១១៦) សត្វំ សុតមជ្ជិយេថ ហីនមុត្តជ្ជមជ្ឈិមំ

សត្វស្ស អត្ថំ វាជេយ្យេ ន ច សត្វំ បយោជយេ

ហោតិ តាធិសកោ កាលោ យត្ថ អត្តាវហំ សុតន្តិ ។

ម្កសិកជាតកំ ភតិយំ ។

១ ឧ. វាត្ថុមិច្ឆសិ ។ ម. វាត្ថុមិច្ឆសិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

១១៣) (ព្រះរាជាពោលថា) អ្នកគិតរកនូវឱកាស នៃការប្រហារដូច្នេះ
 បែរនឹកនឹក ដូចសត្វលា ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះ អ្នកសម្លាប់
 នូវនាងមូសិកាទាសី (ឧម្មាក៍ទៅ) ក្នុងស្រះ ប្រាថ្នា ដើម្បីសុំ
 នូវបាយដំណើចឬ ។

១១៤) (ព្រះរាជា ពោលតទៅទៀតថា) ម្ចាស់អ្នកឥតប្រាថ្នា
 អ្នកជាបុគ្គលនៅក្នុងតូច តាំងនៅ ក្នុងបឋមវ័យ កាន់យកនូវ
 គ្រឿងប្រហារ មានដងដីវែងនេះ យើងមិនឲ្យជីវិតដល់អ្នកទេ ។

១១៥) (ព្រះរាជាពោលតាថា ដ៏ពិសេសថា) អញមិនមែនរួច (អំពី
 សេចក្តីស្លាប់) ព្រោះវិមានលើអាកាស ឬ ព្រោះបុត្រ ប្រាកដស្មើ
 ដោយអវយវៈ បានទេ ព្រោះថា អញត្រូវកូនប្រាថ្នា (នឹងសម្លាប់)
 បានរួចខ្លួនព្រោះតាថាទាំងឡាយ ។

១១៦) បុគ្គលគប្បីសិក្សា នូវសុតៈទាំងពួង ទោះបីថាគាត់ ឧក្រិដ្ឋ
 ឬយ៉ាងណាក្តាល គប្បីដឹងនូវប្រយោជន៍នៃសុតៈទាំងអស់ តែមិន
 គប្បីប្រកបនូវសុតៈទាំងអស់ទេ សុតៈនាំមកនូវប្រយោជន៍ ក្នុង
 កាលណា កាលប្រាកដដូច្នោះ រមែងមានប្រាកដ ។

បញ្ចកន្តិយតេ គតិយោ អឌ្ឍវត្ថោ

បុល្លង្គតហជាតកំ

[១១៧] សត្វំ កណ្ណំ សមាទាយ ចារិតិល្លោកា សិ ព្រាហ្មណ

មន្ទាគន្ធិ លហំ ខិប្បំ មម្បិ តាវេហិទានិ ភោ ។

[១១៨] អសន្តតិ មិ មិរសន្តតេន

និមិន្ទ ភោតិ អនុរំ ធុវេន

មយាមិ ភោតិ និមិនេយ្យ អញ្ច

ឥតោ អហំ ទ្វរតរំ កមិស្សំ ។

[១១៩] កាយំ ឯឡុកណិកុម្ភេ ករោតិ អហុហាសិយំ

នយិធ នច្ចំ វា ភីតំ វា តាលំ វា សុសមាហិតំ

អនម្មិតាលេ សុស្សោណិ ភីន្ទ ជញ្ជសិ សោកនេ ។

[១២០] សិកាល ពាល ទុម្ភេធ អប្បបញ្ចាសិ ជម្ភត

វិទ្ធោ មច្ឆញ្ច មេសិញ្ច កបលោវិយេ យាយសិ ។

បុល្លជនុគ្គហជាតិក

- ១១៧) (ស្រ្តីនោះនិយាយថា) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកនាំយកទ្រព្យ
 ទាំងអស់ ឆ្លងទៅកាន់ត្រើយនាយ ម្ចាស់អ្នកដំបើង អ្នកប្តូរត្រ-
 ឡប់មកវិញ យ៉ាងឆាប់រហ័ស ក៏សូមអ្នកចម្លងខ្ញុំ ឥឡូវនេះផង ។
- ១១៨) (ចោរនិយាយថា) នាងផ្លាស់ប្តូរយកអញ អ្នកមិនស្ម័គ្រស្មាល
 ដោយប្តីដែលស្ម័គ្រស្មាល អស់កាលយូរ ផ្លាស់ប្តូរយកអញដែល
 មិនមែនជាប្តីទៀងទាត់ ដោយប្តីទៀងទាត់ នាងនឹងផ្លាស់ប្តូរយក
 ប្រុសឯទៀត នឹងអញមិនខាន អញនឹងទៅកាន់ទីឆ្ងាយជាងទីនេះ ។
- ១១៩) (ចចកនិយាយថា) ស្រ្តីនេះជាអ្វី ទើបធ្វើឲ្យសំណើចយ៉ាងខ្លាំង
 ទៀបគុម្ពវៃទឹក ការរាំក្តី ច្រៀងក្តី ប្រគំក្តី ដែលគេតាំងទុកដោយ
 ល្អ ក្នុងទីនេះ មិនមានទេ ម្ចាស់ស្រ្តី មានទ្រគាភល្អ មានរូប
 ល្អ ហេតុដូចម្តេច ទើបនាងសើចក្អាកក្អាយ ក្នុងកាលគួរឃើញ ។
- ១២០) (នាងនោះនិយាយថា) ម្ចាស់ចចក ដក្កុះ ពាលឥតប្រាជ្ញា
 ឯងជាសត្វគ្មានប្រាជ្ញា ឯងសាបសូន្យចាកគ្រិនិងដុំសាច់ សញ្ចប់
 សញ្ជឹង ដូចសត្វកំព្រា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ផាតកំ

- [១២១] សុទ្ធសង្ឃីវដ្ឋមញ្ញោសំ អត្តនោ បន ទុទ្ធសំ
 ជីណា បតិញ្ច ជារញ្ច មម្បិ ត្វញ្ញោវ ឈាយសិ ។
- [១២២] ឯវមេតំ មិគរាជ យថា ភាសសិ ជម្ពុក
 សា ធូនាហំ ឥតោ កន្ធា កត្តុ ហេសង្ឃីវសានុតា ។
- [១២៣] ឈោ ហរេ មត្តិកំ ថាលំ តំសថាលម្បិ សោ ហរេ
 កតំយេវ តយា ចាបំ តុនបេរិ កវិស្សសីតិ ។

បុព្វធម្មតាផាតកំ បុគ្គលំ ។

កញ្ចេតកជាតកំ

- [១២៤] ឥនាជំ ខោម្មិ សុខិតោ អរោតោ
 និក្ខណ្ឌោតោ និប្បតិតោ កហោតោ
 កាហាមិនាជំ ហនយេស្ស តុដ្ឋិ
 តថា ហំ មំ មិសសាតិ ពលេតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាតក

(១២១) (ចចកនិយាយថា) ទោសរបស់ជនទាំងឡាយឯទៀត ឃើញ
បានដោយងាយ ចំណែកខាង ទោសរបស់ខ្លួន ឃើញបាន
ដោយក្រណាស់ នាងឯងជាស្រ្តីសាបសូន្យចាកប្តី នឹងសហាយ
សញ្ជាប់សញ្ជឹង ជាងអញទៅទៀត ។

១២២) (នាងនោះនិយាយថា) ម្ចាស់ស្តេចម្រឹក ជម្ពុកៈ អ្នកនិយាយ
យ៉ាងណា ពាក្យនេះ យ៉ាងហ្នឹងហើយ ខ្ញុំនោះ ទៅអំពីទីនេះ
នឹងលុះអំណាចប្តី ដោយពិត ។

១២៣) (សក្កទេវរាជ ពោលថា) អ្នកណា ហ៊ានលួចកាជនដ៏ អ្នក
នោះ គង់ហ៊ានលួចកាជនសម្រិទ្ធទៀត បាបដែលនាង បានធ្វើ
រួចហើយ នាងនឹងធ្វើយ៉ាងនេះទៀត មិនលែងឡើយ ។

ចប់ បុល្លធម្មត្ថហិកាយ ទី ៤ ។

កបោតកជាតក

១២៤) (ភ្នែកនិយាយថា) ឥឡូវនេះ អញបានសុខ មិនមានរោគ
មិនមានសត្រូវ ដូចបន្ទាំ (ព្រោះ) ព្រាបហើរចេញទៅហើយ
ឥឡូវនេះ អញនឹងធ្វើនូវសេចក្តីត្រេកអរ នៃចិត្ត ព្រោះថា សាច់
នឹងអន្ទក់ រមែងញ៉ាំងអញ ឲ្យមានកំឡាំង ។

បញ្ចកន្តិបាតេ ភតិយោ អង្គវត្តោ

[១២៥] កាយំ ពលាកា សិខិនំ ចោរី លង្ក្រីបិតាមហា

ឌុរំ ពលាកេ អាគច្ឆ ចណ្ណោ មេ វាយសោ សខា ។

[១២៦] អលញ្ញាតេ ជក្ខិតាយេ មមំ ទិស្វាន ឯទិសំ

វិល្លុំនំ ស្វទបុត្តេន បិដ្ឋមដ្ឋេន មក្ខិតំ ។

[១២៧] សុញ្ញតោ សុវិល្លតោសិ អន្ធពានេន តប្បិតោ

កណ្ណោ ច តេ វេជ្ឈវិយោ អគមាសិ កជ្ឈង្គលំ ។

[១២៨] មា តេ មិត្តោ អមិត្តោ វា អគមាសិ កជ្ឈង្គលំ

បិញ្ញានិ តត្ថ លាយិត្វា កណ្ណោ ពន្ធនំ វដ្ឋនំ ។

[១២៩] បុន ចាបជ្ជសី សម្ម សីលំ ហិ តវ តាទិសំ

ន ហិ មាទុស កា ភោតា សុកុញ្ញា ហោន្តិ បក្ខិតិនោតិ ។

កយោតកដាតកំ មុដ្ឋិតំ ។

អង្គវត្តោ ភតិយោ ។

បញ្ចកសិបាត អដ្ឋវគ្គ ទី ៣

១២៥) (ព្រាបនិយាយចំអកថា) នេះជាកុកអ្វី ជាសត្វមានកំបោយ
ជាចោរ មានពពកជាជីតា នៃនាងកុក នាងចូរមកខាងអាយ
កែកជាសម្លាញ់របស់ខ្ញុំ កាច ។

១២៦) (កែកនិយាយថា) អ្នកមិនគួរសើចនឹងខ្ញុំ ព្រោះឃើញខ្ញុំ
(ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ) យ៉ាងនេះ ដែលត្រូវកូនអ្នកគ្រូ ដកស្លាប
ប្រឡាក់ដោយម្សៅម៉ត់ ។

១២៧) (ព្រាបនិយាយថា) អ្នកមានខ្លួនឆ្លៀតស្អាត ស្រលាបដោយល្អ
ឆ្លែតស្អប់ស្អល់ ដោយបាយនឹងទឹក អ្នកមានកែវពែទ្យាព្រជីក
នឹងទៅកាន់នគរកដ្ឋលៈឬ ។

១២៨) (កែកនិយាយថា) សត្វជាមិត្ត ឬ ជាសត្រូវរបស់អ្នក កុំទៅ
កាន់នគរកដ្ឋលៈឡើយ ពួកជនក្នុងនគរនោះ បានបោចរោម
ហើយចង់ប្រឡៅត្រងឹក ។

១២៩) (ព្រាបនិយាយថា) ម្ចាស់សម្លាញ់ អ្នកនឹងដល់នូវអំពើ យ៉ាង
នេះទៀត ព្រោះមានយាទរបស់អ្នក តែយ៉ាងហ្នឹង ភោគៈទាំងឡាយ
របស់មនុស្ស មិនមែនសត្វស្លាប បរិភោគបានទេ ។

ចប់ កថាបិដកសិបាត ។

ចប់ អដ្ឋវគ្គ ទី ៣ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស គាតកំ

តិស្សទ្ធានំ

អថ វណ្ណា សសីល ហិរិ លកតេ

សុត្តទាសិ សសាលិយ បិទ្កវរោ

អថ ចត្តិ បលាស សរាជ សតោ

យវ ពាល កថោតក បណ្ណវស ។

តត្រ វិគ្គទ្ធានំ ភវិតិ

ជិនញ្ច វណ្ណំ អសមំ វុត្តប្បវិ

សុទេសិតា ជានកក្ខន្ធំ សន្និ វិសតិ

បហេសីនោ ប្រហូតវត្តមុត្ត-

បរោច កាថា អត្ថវតិ សុត្តាប្បញ្ញោ ។

បព្ពកនិយតំ និម្មិតំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ឧទាននៃជាតកនោះគឺ

និយាយអំពីវណ្ណារោហជាតក ១ សីលវិមុត្តជាតក ១ ហិរិជាតក ១
 ខរោជាបនកជាតក ដែលបុគ្គលបានប្រយោជន៍ ១ ស្វាមានមុខល្អ ១
 (គុម្មិយជាតក ១) សាលិយជាតក ១ មិត្តដ៏ប្រសើរ ១ ចក្ខុ ១
 បលាសជាតក ១ ព្រះរាជកុមារ (ព្រះនាមទ័យតិ) ១ មិត្តបោតក-
 ជាតក ១ បាយដំណើប ១ ចចកពាល ១ កបោតកជាតក ១ រួម
 ជា ១៥ ជាតក ។

ឧទានវិគ្គ មានក្នុងបញ្ចកនិបាតនោះគឺ

អំពីមណិកុណ្ឌលវគ្គ (និយាយអំពីបុគ្គលសាបសូន្យ ចាកផែន
 ជាដើម) វណ្ណារោហវគ្គ អំពីវគ្គខាងលើ មិនស្មើគ្នា វគ្គទាំងឡាយ
 ២០ ដែលព្រះសុត្តត សំដែងទុកល្អហើយ ហៅថា ជាតក ព្រះ
 សន្តិភិកាចារ្យ បានសំដែងនូវភាព នៃព្រហ្មចរិយធម៌ ដ៏ប្រសើរ
 របស់ព្រះគាថាទាំងឡាយ មានអត្ថព្រមទាំងព្យញ្ជនៈ (បរិបូណ៌) ។

ចប់ បញ្ចកនិបាត ។

ឆក្កនិបាតជាតកំ

អាវរិយវគ្គោ

អាវរិយជាតកំ

[១៣០] មាស្មុ តុដ្ឋ ភូមិបតិ មាស្មុ តុដ្ឋ រថេសក

តុដ្ឋំ អប្បដិ តុដ្ឋនោ រាជោ រដ្ឋស្ស បូជិតោ

តាមេ វា យទិវា រោញ ឆិដ្ឋេ វា យទិវា ថលេ

សព្វត្ថមនុសាសាមិ មាស្មុ តុដ្ឋ រថេសក។

[១៣១] អាវរិយបិតា នាម អហុ កង្ខាយ នាវិកោ

បុត្រោ ជនំ តាវយិត្វា បន្ទា យាចតិ វេតនំ

តេនស្ស កណ្ណំ ហោតិ ន ច គោគេហិ វឌ្ឍតិ។

[១៣២] អតិណ្ណោវេ យាចស្ស អហារំ តាត នាវិកា

អញោ ហិតិ ណាស្ស មនោ អញោ ហោតិ តិវេសិនោ^(១)។

ឆក្កនិបាតជាតក

អាវរិយវគ្គ

អាវរិយជាតក

(១៣០) (ព្រះពោធិសត្វទូន្មានថា) បពិត្រម្ចាស់វែនដ៏ សូមព្រះអង្គ កុំខ្វល់
បពិត្រព្រះអង្គ ប្រសើរលើរថ សូមព្រះអង្គ កុំខ្វល់ ព្រះរាជា
កាលមិនខ្វល់តប ចំពោះបុគ្គលដែលខឹង ពស្ត្រវត្តធិបូជា ពាត្តា
រមែងប្រៀនប្រដៅមនុស្ស ក្នុងទីតាំងពួង គឺក្នុងស្រុក ឬក្នុងព្រៃ
ទីទាប ឬទីទួល បពិត្រព្រះអង្គ ប្រសើរលើរថ សូមព្រះអង្គកុំខ្វល់ ។

(១៣១) (ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា) នាយទូក ក្នុងទន្លេ គង្គា ឈ្មោះ
អាវរិយបិកា តែងចម្លងទូរជនមុន ហើយទើបសុំយកទូរថ្ងៃឈូល
ក្នុងកាលខាងក្រោយ ហេតុនោះ ការឈ្មោះប្រកែក ក៏រមែងមាន
ដល់គាត់ គាត់ក៏មិនចម្រើន ដោយភោគសម្បត្តិទាំងឡាយ ។

(១៣២) (តាបសពោធិសត្វទូន្មានថា) ម្ចាស់នាយទូក ចូរអ្នកសុំយក
ថ្ងៃ ចំពោះមនុស្ស ដែលមិនទាន់ធ្ងន់ ទៅកាន់ត្រើយនាយ ឲ្យហើយ
សិន ព្រោះថា ចិត្តមនុស្សដែលធ្ងន់ហើយផ្សេង ចិត្តរបស់មនុស្ស
អ្នកស្វែងរកត្រើយ (ត្រូវការធ្ងន់) ផ្សេង ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជានកំ

[១៣៣] តាមេ វា យទិវារោ ឃ្ល ឆិឆ្នេ វា យទិវា វលេ

សព្វត្ថមនុសាសាមិ មាស្ស កុដ្ឋិត្ថ ធាវិក ។

[១៣៤] យាយេវ អនុសាសនិយា វាជា តាមវិ អនា

តាយេវ អនុសាសនិយា ធាវិកោ បហវី មុជំ ។

[១៣៥] ភត្តិ ភិដ្ឋិ ហតា ភរិយា កត្តោ ច បតិកោ ធមា

មិកោវ ជាត្វបេន ន តេនត្ថំ អវឌ្ឍិត្ថិ^(១) ។

អារិយជានកំ បបមំ ។

សេតកេតុដាវកំ

[១៣៦] មា តាត កុដ្ឋិ ន ហិ សាដុ កោលោ

តហុម្បិ តេ អទិដ្ឋំ អស្សុតញ្ច

មាតាបិតា ទិសា^(២) តាត សេតកេតុ

អាចរិយមាហុ ទិសតំ បសត្ថា ។

១ ម. អទិដ្ឋិត្ថិ ។ ២ ម. ទិសពាសេតកេតុ ។ ឧ. ទិសា ពាសេតកេតុ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

១៣៣) អាត្មា តែងប្រៀនប្រដៅមនុស្ស ក្នុងទីតាំងពួង គឺក្នុងស្រុក
ឬក្នុងព្រៃ ទីទាប ឬទីទួល ម្ចាស់នាយទឹក ចូរអ្នកកុំខឹង ។

១៣៤) (ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា) ព្រះរាជា បានប្រទានស្រុកសួយ
ដោយពាក្យប្រៀនប្រដៅណា នាយទឹកក៏ទះមាត់ (ឥសី) ដោយ
ពាក្យប្រៀនប្រដៅនោះដែរ ។

១៣៥) ភាជន៍បាយក៏បែក ភរិយាក៏ត្រូវខ្លួនប្រហារ គភីរបស់ភរិយា
ក៏ធ្លាក់ចុះ ទៅលើផែនដី មនុស្សពាល មិនញ៉ាំងប្រយោជន៍ឲ្យចំរើន
ដោយឧក្រានោះ ដូចជាម្រឹគ មិនចម្រើន ដោយមាសប្រាក់ ។

ចប់ អារិយជាតក ទី ១ ។

សេតិកេតិណ្ឌតក

១៣៦) (អាចារ្យទិសបាមោក្ខ ទូន្មានសេតកេតុព្រាហ្មណ៍ថា) ម្ចាស់អ្នក
ចូរអ្នកកុំខឹង ព្រោះថា ការខឹងជាការមិនល្អទេ អ្នកមិនដែលឃើញ
មិនដែលឮ នូវទិសជាច្រើនទេ ម្ចាស់អ្នក ឈ្មោះ សេតកេតុ មាតា-
បិតា ទុកជាទិស (ខាងជើម អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ) ពោលថា
អាចារ្យទុកជា (ទិសខាងស្តាំ) ប្រសើរជាងទិសទាំងឡាយ ។

ធួន្តរិយតេ បឋមោ អារិយវគ្គោ

[១៣៧] អភារិទោ អន្ធមាទវត្ថុទា

អភាយិកា តម្បី ទិសំ វន្តន្តំ

ឯសា ទិសា បរមា សេតកេតុ

យំ បត្យា ទុក្ខំ សុខំនោ ភវន្តំ ។

[១៣៨] ទរាជិនា ជនិណា បន្តន្តន្តា

ទុម្ពក្ករា យេមេ ជបន្តំ មន្តេ

កច្ចំ នុ តេ មាទុសកេ បយោកេ

ឥទំ វិទ្យ បរិមុត្តា អចាយា ។

[១៣៩] ចាចានិ កម្មានិ ករិត្យា រាជ

តហុស្សតោ នេវ ចរេយ្យ ធម្មំ

សហស្សវេទោបិ ន តំ បដិច្ច

ទុក្ខា បមុញ្ចេ ចរណំ អបត្យា ។

ធួន្តរិយាត អាវិរយវត្ថុ ទី ១

(១៣៧) ពួកជនជាត្រហស្ថ ជាអ្នកឲ្យបាយទឹកនឹងសំពត់ ជាអ្នក
ហៅរក (នូវអ្នកទទួលទាន) ណា អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ មាន
ព្រះពុទ្ធជាដើម ពោលនូវបុគ្គលនោះថា ជាទិស (ខាងលើ)
ម្ចាស់សេតកេតុ បុគ្គលមានទុក្ខ ត្រឡប់ជាបាទសេចក្តីសុខវិញ
ព្រោះដល់នូវទិស(និព្វាន)ណា ទិសនុ៎ះ ជាទិសដ៏ប្រសើរ ។

(១៣៨) (ព្រះរាជាស្នូរពហិតថា) ដដិលទាំងឡាយណា ទ្រទ្រង់
ស្បែកខ្លាឃ្មុំទាំងក្រចក មានធូញប្រកបដោយមន្ទិល មានសភាព
ដ៏សៅហ្មង តែងស្វាធួរ នូវមន្តទាំងឡាយ ដដិលទាំងនោះ
(បិតនៅ) ក្នុងសេចក្តីព្យាយាម ជាបសមុទុស្ស ដឹងច្បាស់នូវ
លោកនេះ បានរួចចាកអបាយបូរេ ។

(១៣៩) (បុរោហិតលូតថា) បពិត្រព្រះរាជា បុគ្គលជាតហុស្ស្រក
ធ្វើបាបកម្មទាំងឡាយ មិនប្រព្រឹត្តធម៌ សូម្បីចេះដឹងច្រើន ហើយ
អាស្រ័យការចេះដឹងនោះ មិនបានដល់នូវការប្រព្រឹត្តិ ក៏រមែង
មិនបានរួច ចាកទុក្ខឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ដាឡកំ

[១៤០] សហស្សវេទោមិ ន នំ បដិច្ច

ទុក្ខា បមុញោ ចរណំ អបត្តា

មញាមិ វេទា អដលា កវន្តិ

សសីយមិ ចរណាញោ សន្តិ ។

[១៤១] ន ហោវ វេទា អដលា កវន្តិ

សសីយមិ ចរណាញោ សន្តិ

តតិញ្ច បប្បោតិ អដិច្ច វេទេ

សន្តិ បុណោតិ ចរណោ ន ទន្តោតិ ។

សេកេកុដាឡកំ ទុតិយំ ។

ទីមុខដាឡកំ

[១៤២] បង្គោ ច កាមា បលំហោ ច កាមា

កយញ្ច មេតំ តិម្ពលំ បវត្តិ

រដោ ច ជ្ជមោ ច មយា បកាសីតា

ហិត្វា តុរិ បព្វជ ព្រហ្មទត្ថ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាតក

(១៤០) (ព្រះរាជាពោលថា) បុគ្គលអ្នកចេះច្រើន អាស្រ័យនូវការចេះ
ដឹងនោះ តែមិនបានដល់នូវការប្រព្រឹត្តិ ក៏រមែងមិនរួចចាកទុក្ខ
ខ្ញុំសំគាល់ថា ការចេះដឹង មិនមានផលទេ ការប្រព្រឹត្តិ ព្រម
ទាំងការសង្រួមទៀងទាត់ ទើបមានផល ។

១៤១) (បុរោហិតទូលថា) ការចេះដឹង មិនមែនឥតផលទេ ការ
ប្រព្រឹត្តិ ព្រមទាំងការសង្រួមនោះឯង ក៏មិនទៀងទាត់ដែរ បុគ្គល
ដល់នូវកិត្តិសព្ទ ព្រោះអាស្រ័យការចេះដឹង បុគ្គលមានខ្លួនខ្លួន
បានហើយ ដល់នូវព្រះនិព្វាន ព្រោះការប្រព្រឹត្តិ ។

ចប់ សេចក្តីផាតក ទំ ២ ។

ទីបីមួយជំពូក

(១៤២) (ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទីបីមួយ ឲ្យឧក្ខន្ធដល់ព្រះរាជាព្រហ្មទត្តថា) កាម
ទាំងឡាយ ដូចកក់ផង កាមទាំងឡាយដូចគ្រឿងស្អិតផង នេះជា
ភ័យមានបូសគល់ ៣ យ៉ាង ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធតោលទុកហើយ កាម
ទាំងឡាយ ដូចធុលីផង ដូចផ្សែងផង ដែលអាត្មាប្រកាសហើយ
បពិត្រព្រះរាជាព្រហ្មទត្ត សូមព្រះអង្គលះបង់ (កាមទាំងនោះ)
ហើយបូសចុះ ។

ធួន្តរិយោ បបរោ អារិយវត្ថុ

- [១៤៣] គង់តោ ច រតោ ច អង្គមុន្នតោ ច
 កាមេស្វាហំ ព្រាហ្មណ កីសរ្យបំ
 តំ នុស្សហេ ជីវិតតោ បហាតំ
 កាហាមិ បុញ្ញានិ អនប្បកានិ ។
- [១៤៤] យោ អត្តកាមស្ស ហិតានុកម្មំនោ
 ឡីវជ្ជមានោ ន ករោតិ សាសនំ
 ឥន្ទមេវ សេយ្យោ ឥតិ មព្វាមាណោ
 បុនប្បនំ គត្តមុចេតិ មន្ទោ ។
- [១៤៥] សោ យោរ្យបំ និរយំ ឧចេតិ
 សុភាសុកំ មុត្តករីសច្ចរំ
 សត្តា សកាយេ ន ជហន្តិ ភិទ្ធា
 យេ ហោន្តិ កាមេសុ អរីតរាគា ។
- [១៤៦] មិឡេន លត្តា រុហិវេន មត្តតា
 សេមេន លត្តា ឧបនិគ្គមន្តិ
 យំ យំ ហិ កាយេន ឝុសន្តិ តាវនេ
 សត្វំ អសាតំ ទុក្ខមេវ កោវលំ ។

ធួន្តបាត អាវិរយវត្ត ទី១

១៤៣) (ព្រះរាជាព្រហ្មទត្ត ពោលថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំជាអ្នក
ជាប់ចំពាក់ គ្រេកអរជ្រុលជ្រប់ក្នុងកាមទាំងឡាយ ជាអ្នកត្រូវការ
ដោយជីវិត មិនអាចដើម្បីលះឡូវកាម មានសភាពគួរខ្លាចនោះ
បានទេ ខ្ញុំនឹងធ្វើបុណ្យទាំងឡាយច្រើន ។

១៤៤) (ព្រះបច្ចេកពុទ្ធពោលថា) បុគ្គលណា កាលគេប្រាថ្នាសេចក្តី
ចំរើន អនុគ្រោះវា ដោយប្រយោជន៍ ប្រៀនប្រដៅ តែមិនធ្វើតាម
ពាក្យប្រៀនប្រដៅ សំគាល់ថា នេះឯងប្រសើរ ជាមនុស្សល្ងង់ខ្លៅ
រមែងចូលទៅកាន់គភ៌ញាយ ។ ។

១៤៥) បុគ្គលល្ងង់ខ្លៅនោះ រមែងចូលទៅកាន់នរក មានសភាពធំ
ពន្លឹក ជាទីមិនស្អាតដល់ពួកកុលបុត្តអ្នកស្អាត ពេញដោយមូត្រនឹង
ករិស សត្វទាំងឡាយណា ជាអ្នកមិនទាន់ប្រាសចាករាគៈ ជាប់
ចំពាក់ ក្នុងកាមទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយនោះ រមែងមិនលះបង់
ឡូវសកាយៈ (ការនៅ ក្នុងគភ៌) ។

១៤៦) សត្វទាំងឡាយ ប្រសូត (ចាកគភ៌នៃមាតា) រមែងជាប់ ដោយ
ឈាមក ប្រឡាក់ដោយឈាម ជាប់ដោយលំអិល ប៉ះពាល់
នូវទ្វារជាទីប្រសូតណា ។ ដោយកាយ ក្នុងខណៈនោះ ទ្វារទាំង
អស់នោះ ជារបស់មិនស្អាត ស្តេចតែជាទុក្ខទាំងអស់ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ផាតកំ

[១៤៧] ទិស្វា វនាមិ ន ហិ អត្តាតោ សរិ
 យ

បុព្វេនិវាសំ ពហុកំ សរាមិ ។

ចិត្រាហិ តាថាហិ សុភាសិតាហិ

ធរីមុខោ និជ្ឈាបយី សុមេធន្តិ ។

ទរីមុខផាតកំ ភគិយំ ។

នេរុជិតកំ

[១៤៨] កាតោលា កាកសង្ឃា ច មយញ្ច បកតិំ វរា

សព្វេវ សទិសា ហោម ឥមំ អាគម្មបព្វតិំ។

[១៤៩] ឥធិ សីហា ច ព្យគ្សា ច សត្តុណា ច មិតាធមា

សព្វេវ សទិសា ហោន្តិ អយំ កោនាម បព្វតោ។

[១៥០] ឥមំ នេរុន្តិ ជានន្តិ មនុស្សា បព្វតុតិមំ

ឥធិ វណ្ណេន សម្បជ្ជា វសន្តិ សព្វចាណំនោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាតក

១៤៧) អាត្មាយើញ ទើបពោល មិនមែនស្លាប់ អំពីបុគ្គលដទៃទេ

អាត្មារលឹកឃើញ ឲ្យបុព្វេនិវាសច្រើន ។

(ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធត្រាស់ថា) ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ព្រះនាមទីមុខ៖ ពន្យល់

ស្តេចព្រហ្មទត្ត មានប្រាជ្ញា ដោយគាថាទាំងឡាយ ធីវិចិត្រ

ដែលសំដែងហើយដោយល ។

ចប់ វរមុខផាតក ទី ៣ ។

នេរុជាតក

១៤៨) (សុវណ្ណហឫទ័យជាបទ និយាយថា) ហ្នឹងភ្នែកព្រៃ ភ្នែកស្រុក

នឹងឃើញ ជាសត្វប្រសើរ ជាងពួកសត្វស្លាប់ មកដល់ភ្នំនេះ មាន

សម្បុរប្រហែលគ្នាទាំងអស់ ។

(១៤៩) ពួកសីហៈ ខ្លាធំ សត្វស្លាប់ ម្រឹគថោកទាប ក្នុងទីនេះ

មានសម្បុរប្រហែលគ្នាទាំងអស់ តែភ្នំនេះ ឈ្មោះអ្វី ។

១៥០) (សុវណ្ណហឫទ័យពោធិសត្វ ពោលថា) មនុស្សទាំងឡាយធើងថា

ភ្នំដ៏ទុក្ខមនេះឈ្មោះ នេរុ សត្វសត្វទាំងឡាយ នៅក្នុងទីនេះ ជា

សត្វបរិច្ចណិដោយពណ៌សម្បុរ ។

ធម្មនិព្វាន បឋមោ អាវរិយវិញ្ញា

[១៥១] អមាណនា យត្ថ សិយា សន្តានំ វា វិមាណនា

ហិណសម្មាណនា វាបិ ន តត្ថ វសតីវសេ ។

[១៥២] យត្ថ អលសោ ច ធលោកោ ច សូរោ ភីរុ ច ប្បដិយា

ន តត្ថ សន្តោ វសន្តិ អវិសេសករេ នគេ^(១) ។

[១៥៣] នាយំ នេរុ វិកជតិ ហិណឧត្តដ្ឋមជ្ឈិមេ

អវិសេសករោ នេរុ ហន្ត នេរុំ ជហាមសេតិ ។

ខេរុជានកំ ចកុត្តំ ។

អាសវ្កដ្ឋាតកំ

[១៥៤] អាសាវតី នាម លតា ជាតា ចិត្តលតាវនេ

តស្សា វស្សសហស្សេន ឯកំ ចិត្តតតេ ដលំ ។

[១៥៥] តំ ទេវា បយិរុចាសន្តិ តាវ ទ្វរដលេ សតិ

អាសីសេវ តុរិ វាជ អាសា ដលវតី សុខា ។

ធម្មនិបាត អារិយវត្ថុ ទី ១

- (១៥១) (សុវណ្ណហង្សជាបន្តពោលថា) ការមិនរាប់អាន ឬការមើល
ងាយ នូវពួកសប្បុរស ឬក៏ការរាប់អានបុគ្គលថោកទាប មាន
ក្នុងទីណា បុគ្គលមិនគប្បីនៅ ក្នុងទីនោះទេ ។
- (១៥២) មនុស្សខ្ជិល នឹងមនុស្សទស្សាហ៍ មនុស្សភៀវក្លា នឹងមនុស្ស
ខ្លាច គេបូជាស្មើគ្នា ក្នុងទីណា សប្បុរសទាំងឡាយ រមែងមិននៅ
ក្នុងទីនោះ ជាភ្នំមិនធ្វើឲ្យប្លែកបាន ។
- (១៥៣) ក្នុងនរនេះ មិនចែកនូវសត្វ ឲ្យថោកទាប ឲ្យខ្ពង់ខ្ពស់ ឲ្យជា
កណ្តាល ក្នុងនរមិនធ្វើ ឲ្យប្លែកគ្នាបាន បើដូច្នោះ យើងទាំង
ឡាយ លះបង់នូវក្នុងនរពោល ។
- ចប់ នេរុជាតក ទី ៤ ។

អាសង្កជាតក

- (១៥៤) (នាងអាសង្កកុមារិកា ពោលថា) វល្លិឈ្មោះអាសាវតី កើត
ក្នុងទស្សនឈ្មោះ ចិត្តលតាវន៍ វល្លិនោះ ក្នុងមួយពាន់ឆ្នាំ ទើប
កើតផ្ទៃ ១ ។
- (១៥៥) ទោះបីវដ្តមាននៅ ក្នុងទីឆ្ងាយដល់ម្ល៉ោះ ពួកទេវតានៅតែចូល
ទៅរកវល្លិនោះ បពិត្រព្រះរាជា សូមព្រះអង្គប្រាថ្នាចុះ សេចក្តី
ប្រាថ្នា រមែងមានផល នាំមកនូវសេចក្តីសុខ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជានកំ

[១៥៦] អាសីសេវេសោ បត្តិ អាសីសេវេសោ មិជោ

តស្មេវេវាសា សមិជ្ឈត្ថំ តាវ ទ្វារគតា សតិ

អាសីសេវេ តុរិ រាជំ អាសា ដលេវតី សុខា ។

[១៥៧] សម្មេសិ ខោ មំ វាចាយ ន ច សម្មេសិ កម្មនា

មាលា សោវេយ្យកស្មេវេ វណ្ណាវត្ថា អគន្ធិកា ។

[១៥៨] អដលំ មធុរំ វាចំ យោ មិត្តេសុ បត្តត្ថតិ

អទទំ អវិស្សជំ ភោគំ សង្ខំ តេនស្ស ជីវតិ ។

[១៥៩] យំ ហិ កយិរា តំ ហិ វទេ យំ ន កយិរា ន តំ វទេ

អគរោន្តំ ភាសមាណំ បរិជានន្តំ បណ្ឌិតា ។

[១៦០] តលញ្ច វត មេ ទីណំ ចាវេយ្យញ្ច ន វិជ្ជតិ

សន្តោ ចាលុបរោជាយ ហន្ត ទានំ វជាមហំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាពក

- ១៥៦) អំបាលសត្វស្វាបនោះ (កុក) នៅប្រាថ្នាបាន អំបាលសត្វ
មានកំណើតពីរ គង់ប្រាថ្នាបាន ថ្វីបើ ទទេមាននៅក្នុងទីឆ្ងាយ
សេចក្តីប្រាថ្នារបស់កុកនោះ គង់សម្រេចមិនខាន បពិត្រព្រះរាជា
សូមព្រះអង្គប្រាថ្នាចុះ សេចក្តីប្រាថ្នា រមែងមានផល ជាសុខ ។
- ១៥៧) (ព្រះរាជាព្រហ្មទត្តពោលថា) នាងបានញ៉ាំងខ្ញុំ ឲ្យឆ្អែតដោយ
វាចា មិនឆ្អែតដោយការងារ ដូចជាផ្កាកម្រង នៃឈើសោរយក្សកៈ
មានតែពណ៌ មិនមានក្លិន ។
- ១៥៨) បុគ្គលណា មិនឲ្យ មិនលះបង់កោតៈ គ្រាន់តែធ្វើនូវវាចា
ដ៏តិរោះ ជាវាចាឥតផល ចំពោះមិត្តទាំងឡាយ តំណ (នៃសេចក្តី
ស្មិទ្ធស្វាល) របស់បុគ្គលនោះ រមែងសាបសូន្យទៅ ដោយ
ហេតុនោះឯង ។
- ១៥៩) ពិតណាស់ បុគ្គលធ្វើនូវអំពើណា គប្បីនិយាយនូវអំពើនោះ
មិនធ្វើនូវអំពើណា មិនគប្បីនិយាយនូវអំពើនោះ បណ្ឌិតទាំង
ឡាយ រមែងកំណត់ដឹង នូវបុគ្គលអ្នកមិនធ្វើ គ្រាន់តែនិយាយ ។
- ១៦០) ពលរបស់ខ្ញុំអស់ហើយ ទាំងស្បៀងអាហារក៏មិនមាន ខ្ញុំរង្សៀស
ចំពោះការវិនាសនៃជីវិត បើដូច្នោះ ខ្ញុំនឹងទៅ ឥឡូវនេះ ។

ឆត្តនិបាតេ បឋមោ អាវរិយវគ្គោ

[១៦១] ឯតទេវ ហិ មេ នាមិ យំ នាមស្មី រថេសក

អាគមេហិ មហារាជ មិត្តំ អាមន្តយាមហន្តិ។

អាសង្កជាតកំ បញ្ចមំ ។

មិត្តលោបជាតកំ

[១៦២] ន មេ រុចិ មិត្តលោប យស្ស តេ តាទិសី កតិ

អត្តច្ចំ តាត កច្ចសិ^(១) អភ្វឹមី តាត សេវសិ ។

[១៦៣] ចតុត្តន្តិវំ កេណារំ យថា តេ បវរី សិយា

តតោ តាត វិវត្តស្ស មាស្ស ឯត្តោ បរិ កមិ។

[១៦៤] សន្តិំ អពោចិ សត្តណ្ណា បត្តយា នា វិហាដ្ឋមា

ទុត្តត្ថា វាតវេកេន នដ្ឋា តេ សស្សតីសមា។

[១៦៥] អត្តត្ថា អបរណ្ណស្ស មិត្តវុឌ្ឍស្ស សាសនំ^(២)

តាលវាតេ អត្តត្ថម វេរ្យានំ វសំ អតា ។

ឆក្កនិបាត អារិយវគ្គ ទី ១

១៦១) (នាងអាសង្កិទ្ធីលថា) បពិត្រព្រះអង្គ ទ្រង់ប្រសើរលើរថ ពាក្យ
ណាដែលមានក្នុងឈ្មោះ ពាក្យនេះឯង ជាឈ្មោះ របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ
បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គរង់ចាំចុះ ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងអញ្ជើញ
បិតាសិន ។

ចប់ អាសង្កនិបាត ទី ៥ ។

មិត្តលោបដាតក

១៦២) (ត្នាតពោធិសត្វ និយាយនឹងកូនថា) ម្ចាស់មិត្តលោបៈ ដំណើរ
របស់អ្នកប្រាកដដូច្នេះ មិនពេញចិត្តអញទេ ម្ចាស់កូន ដ្បិត
អ្នកហើរទៅខ្ពស់ពេក ម្ចាស់កូន អ្នកសេពគប់នូវទី មិនមែនផែនដី ។

១៦៣) ផែនដីប្រាកដដល់អ្នក ដូចជាស្រែមានជ្រុង ៤ ម្ចាស់កូន ចូរ
អ្នកត្រឡប់ អំពីទីនោះមកវិញ កុំទៅហួសអំពីទីនេះឡើយ ។

១៦៤) ត្នកសកុណជាតិឯទៀត មានស្លាបជាយាន ទៅកាន់អាកាស
ត្នកសត្វទាំងនោះ សំគាស់ខ្លួនថា ស្មើដោយវត្ថុដ៏ទៀងទាត់ ត្រូវ
កំឡាំងខ្យល់បក់បោកវិនាស ។

១៦៥) (ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់សំដែងថា) មិត្តលោបៈ មិនធ្វើតាម
ពាក្យប្រដៅរបស់បិតាចាស់ ឈ្មោះ អបរណ្ណៈ ហើរកន្លងនូវខ្យល់
ផ្សេងកាល បានទៅដល់អំណាចនៃខ្យល់ព្យុះ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

(១២៦) តស្ស បុត្តា ច ទាហ ច យេ ចពោ អនុជីវីនោ
 សព្វេ ព្យាសនមាចាទំ អនោវាទកេវេ ទិដេ។

(១២៧) ឯវម្មិ ឥធម៌ វុឌ្ឍនំ យោ វាភ័យំ មាវតុជ្ឈតិ
 អតិសីមំ ចរោ ទិតោ តិជ្ឈោ វាតីតសាសនោ
 សព្វេ ព្យាសនំ បប្បាដ្ឋំ អកត្វា តុទ្ធសាសនដ្ឋំ។

មិត្តលោបជាតកំ ធម្មំ ។

សិរិកាឡកណ្ឌិជិតកំ

(១២៨) កាឡុ កាឡេន វាល្លេន ន ចាសិ បិយនស្សនា
 កា វា ភំ កស្ស វា ជីតា កថំ ជាទេមុតិ មយំ។

(១២៩) មហា រាជស្សហំ ជីតា វិរូបក្ខស្ស ច ល្អិយា
 អហំ កាឡី អលក្ខតា កាឡកណ្ឌិតំ មំ វិទូ
 ឡី កាសំ យា ចិតោ ទេហំ វសេមុ តវសន្តិកេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[១៦៦] កូនក្ដី ប្រពន្ធក្ដី ឬសត្វឯទៀត ជាអ្នកចិញ្ចឹមជីវិត តាមមិត្ត-
 លោបៈនោះ ពួកសត្វស្លាបទាំងអស់ ក៏ដល់នូវសេចក្ដីវិនាស
 ព្រោះទិដ្ឋជាតិ (មិត្តលោបៈ) មិនធ្វើតាមធុរៈ ។

[១៦៧] បុគ្គលណា មិនយល់នូវពាក្យ របស់បុគ្គលចាស់ទុំ ក្នុងលោកនេះ
 បុគ្គលនោះ (ដល់នូវសេចក្ដីវិនាស) ដូចជាគ្នាភក្ដីនឹងពាក្យប្រៀន
 ប្រដៅ ជាសត្វភ្លេចភ្លើងគ្រាប់ទៅ កាន់ទីហ្មសដែន ផងទាំងអស់
 ដល់នូវសេចក្ដីវិនាស ព្រោះមិនធ្វើតាមពាក្យប្រដៅ របស់ព្រះពុទ្ធ ។

ចប់ មិត្តលោបជាតក ទី ៦ ។

សិរិកាឡកណ្ឌជាតក

[១៦៨] (សុចិបរិវរសេដ្ឋីពោធិសត្វ សួរនាងទេវធីតាឈ្មោះកាឡកណ្ឌថា)
 នាងជាអ្វី មានវណ្ណៈខ្មៅ ទាំងមិនមានគ្រឿងមើលជាទីស្រឡាញ់
 នាងជាអ្វី ឬជាធីតារបស់អ្នកណា យើងស្គាល់នាង ដូចម្ដេចបាន ។

[១៦៩] (នាងកាឡកណ្ឌ ឆ្លើយថា) ខ្ញុំឈ្មោះចណ្ឌិយា ជាធីតានៃ
 មហារាជ ឈ្មោះ វិបុល្លាសៈ ខ្ញុំមានសម្បុរខ្មៅ ជាស្រ្តីឥតបុណ្យ
 ពួកទេវតា រមែងស្គាល់ខ្ញុំថា ជាកាឡកណ្ឌ អ្នកកាលបើខ្ញុំសូមឧកាស
 សូមឲ្យ យើងនឹងនៅក្នុងសំណាក់នៃអ្នក ។

[១៧០] ភិស្សុលោ ភិស្សមាចារេ បុរិសេ ជិវិសសេ តុរិ

បុដ្ឋា មេ កាឡិ អក្ខាហិ កមិ ជានេមុតិ មយំ ។

[១៧១] មក្ខិ បលាសី សារម្ពំ ឥស្សតិ មច្ចរិ សថោ

សោ មយំ បុរិសោ កន្តោ លទ្ធិ យស្ស វិនស្សតិ ។

[១៧២] កោធនោ ឧបនាហិ ច បិសុណោ ច វិភេទកោ

កណ្ណាករំចោ ជុរសោ សោ មេ កណ្ណតោ តតោ ។

[១៧៣] អជ្ជ សុរេតិ បុរិសោ សទតិ នាវតុជ្ជតិ

ឡិវជ្ជមាណោ កុប្បតិ សេយ្យសោ អតិមពាតិ ។

[១៧៤] ទវប្បលុទ្ធា បុរិសោ សព្វមិត្តហិ^(១) ជិសតិ

សោ មយំ បុរិសោ កន្តោ តស្មី ហោមិ អនាមយា ។

ធម្មនិបាត អាហិយវត្ថុ ទី ១

[១៧០] (សេដ្ឋីពោធិសត្វស្នូរថា) នាងដក់លំចិត្តចំពោះបុរស មាន
សីលធម៌ ដូចម្តេច មានសមាចារ ដូចម្តេច ម្ចាស់នាងកាឡី នាង
ខ្ញុំស្នូរហើយ ក៏ចូរប្រាប់មក យើងនឹងស្គាល់នាង ដូចម្តេចបាន ។

[១៧១] នាងកាឡិកណ្តីឆ្លើយប្រាប់ថា) បុរសណា ជាអ្នកលុបគុណ
ប្រឡងវាសនា ប្រណាំងប្រជែង ច្រណែន កំណាញ់ ជាអ្នក
អ្នកអាង បានទ្រព្យហើយបង្ហាញទៅវិញ បុរសនោះ ជាទីត្រេក-
អររបស់ខ្ញុំ ។

[១៧២] បុរសណា ច្រើនក្រោធ ចង់សេចក្តីក្រោធទុក ញុះញង់
បំបែកមិត្ត ពោលពាក្យចាក់ដោត ដូចបន្ទា ពោលពាក្យទ្រគោះ
បុរសនោះ ជាទីត្រេកអរក្រៃលែង របស់ខ្ញុំជាងនោះ ទៅទៀត ។

[១៧៣] បុរសមិនយល់ប្រយោជន៍ របស់ខ្លួនថា (កិច្ចនេះត្រូវធ្វើ) ក្នុង
ថ្ងៃនេះ ឬក្នុងថ្ងៃស្អែក កាលបើគេទូន្មាន ក៏ខឹងតប មើលងាយ
នូវបុគ្គលប្រសើរ ។

[១៧៤] បុរសណា ជាបំបិត្តក្នុងល្បែង គឺកាមគុណ រមែងឃ្លាតចាក
មិត្តទាំងពួង បុរសនោះ ជាទីត្រេកអររបស់ខ្ញុំ ទាំងខ្ញុំក៏មិនមាន
មោះរមែ ចំពោះបុរសនោះទេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតក

[១៧៥] អប្បហំ ឯត្ថា ភិក្ខុ កាឡិ ទេតំ អម្ពេសុ វិជ្ជតិ

អតាំ ជនបទំ កច្ច ធិគមេ រាជនាមិយោ ។

[១៧៦] អហម្មិ ខោ តំ ជាធម៌ ទេតំ តុម្ពេសុ វិជ្ជតិ

សន្តិ លោកេ អលក្ខតា សង្ឃរន្ត តហំ ធនំ

អហំ ទេវេ ច មេ ភាតា ឧភោ នំ វិធមាមសេ ។

[១៧៧] កា នុ ទិព្វេន វណ្ណេន បវេព្យា សុបតិដ្ឋតា

កា វ ភិក្ខុ កស្ស វ ធិតា កបំ ជាទេមុ តំ មយំ ។

[១៧៨] មហា រាជស្សហំ ធិតា ធនតវដ្ឋសិរីមតោ

អហំ សិរី ច លក្ខំ ច ក្រិបពាតិ មំ វិទ្ធ

ឱ កាសំ យាចិតោ ទេហំ វសេមុ តវ សន្តិកេ ។

[១៧៩] កីសីលេ កីសមាចារេ បុរិសេ ធិរិសេ តុរិ

បុដ្ឋា មេ លក្ខំ អក្ខាហំ យថា ជាទេមុ តំ មយំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាតក

[១៧៥] (ពោធិសត្វ គិះដៀលថា) ម្ចាស់នាងកាឡិ នាងចូរចៀសចេញ
អំពីទីនេះទៅ អំពីភាក្រក់នេះ មិនមានក្នុងយើងទាំងឡាយទេ
នាងចូរទៅកាន់ជនបទ ឬនិគមរាជធានីដទៃចុះ ។

[១៧៦] (នាងកាឡកណ្ឌី ពោលថា) ខ្ញុំក៏បានដឹងហេតុនោះដែរ អំពី
នោះ មិនមានក្នុងអ្នកទេ ពួកជនជាអ្នកឥតបុណ្យក្នុងលោក រមែង
ប្រមូលនូវទ្រព្យច្រើន ខ្ញុំនឹងទៅតាជាបងរបស់ខ្ញុំ ទាំងពីរនាក់
តែងបំផ្លាញនូវទ្រព្យនេះ ។

[១៧៧] (ពោធិសត្វ សួរថា) នាងជាអ្វី មានវណ្ណៈជាទិព្វ មកបិត
លើផែនដី នាងជាអ្វី ឬជាធិតារបស់នរណា យើងនឹងស្គាល់
នាង ដូចម្តេចបាន ។

[១៧៨] (នាងសិរីទេវធីតា ពោលថា) ខ្ញុំជាធីតានៃមហារាជ ឈ្មោះ
ធូរដ្ឋ ដ៏មានសិរី ខ្ញុំជាស្រីឈ្មោះសិរីផង លក្ខ័ផង ពួកទេវតា រមែង
ស្គាល់ខ្ញុំថា ជាស្រីមានប្រាជ្ញា ដូចផែនដី លោក ខ្ញុំសូមឧកាស
ហើយ សូមឱ្យ យើងនឹងសូមនៅ ក្នុងសំណាក់លោក ។

[១៧៩] (ពោធិសត្វសួរថា) នាងនឹងដកលចិត្ត ចំពោះបុរស មានសីលធម៌
ដូចម្តេច មានសមាចារៈ ដូចម្តេច ម្ចាស់នាងលក្ខី ខ្ញុំសួរហើយ
នាងចូរប្រាប់ យើងស្គាល់នាង ដូចម្តេច ។

ឆក្កនិបាតេ បឋមោ អារិយវត្ថោ

[១៨០] យោ ចាបិ សីតេ អថ វាបិ ឧល្លោ

វាតាតបេ ឱសសីរីសបេ ច

ខុទ្ទំ បិចាសំ អភិកុយ្យសត្វំ

រតិទ្ធិំ យោ សតតិ និយុត្តោ

កាលាកតញ្ច ន ហាបេតិ អត្ថំ

សោ មេ មណិចោ និរិសេវ តម្មំ ។

[១៨១] អត្តោធមោ មិត្តវា ចាកវា ច

សីល្យបបដ្ឋោ អសោដ្ឋកុតោ

សង្កាហាកោ សខិលោ សល្លាវាចោ

មហត្ថបត្តោបិ និវត្តវត្ថំ

តស្មីហា ចោសេ វិបុលា ភវាបិ

ឧម្មំ សមុទ្ធិស្ស យថាបិ វល្លា ។

ធម្មនិពាច អារិយេវន្ត ទី ១

(១៨០) (នាងសិរីទេវធីតា ពោលថា) បុរសណា គ្របសង្កត់ នូវ

គ្រជាក់ក្តី ក្តៅក្តី ខ្យល់នឹងកំដៅថ្ងៃក្តី របោម ពស់តូច ពស់ធំក្តី

ឃ្លានក្តី ស្រេកក្តីទាំងអស់ ហើយប្រកបព្យាយាមរឿយៗ ក្នុងវេលា

យប់នឹងថ្ងៃ រមែងមិនញ៉ាំងប្រយោជន៍ ដែលគាំងនៅក្នុងកាលគួរ

ឲ្យវិនាស បុរសនោះ ជាទីពេញចិត្តរបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំគប្បីសិប្បចិត្ត

ក្នុងបុរសនោះឯង ។

១៨១) បុរសណា ជាអ្នកមិនគ្រោធ មានកល្យាណមិត្ត មានការ

បរិច្ចាគ ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសីល មិនមែនជាអ្នកលេងបោកប្រាស

ជាអ្នកត្រង់ ជាអ្នកមានសង្គហធម៌ មានវត្ថុទុក្ខនៃក្នុង មានវត្ថុចាត់ពោះ

សូម្បីដល់នូវភាពជាអ្នកធំ ក៏ប្រព្រឹត្តទុនលំទោន ខ្ញុំជាអ្នកមានចិត្ត

ធំទូលាយ ចំពោះបុរសនោះ ដូចជាលក (ប្រាកដជារបស់ធំ

ទូលាយ ដល់បុគ្គលដែលសំឡឹងមើល) នូវពាណិជ្ជកម្មរបស់សមុទ្រ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ផាតកំ

[១៨២] យោ ចាបិ មិត្តេ អថវា អមិត្តេ
 សេដ្ឋេ សុរិក្ខេ អវាបិ ហិណេ
 អត្ថំ ចរន្តំ អថវា អនត្ថំ
 អាវី រហោ សង្កហមេវ វត្តោ
 វាចំ ន វជ្ជា ជរុសំ កុទាចិ
 មតស្ស ជីវស្ស ច តស្ស ហោមិ ។

[១៨៣] ឯតេស យោ អពាតរំ លកិត្វា
 កន្តំ សិរី មជ្ឈតិ អប្បបរោ
 តំ ទិត្តរិបំ វិសមំ ចរន្តំ
 ករិសជាតំ(១) វិវដ្តយាមិ ។

[១៨៤] អត្តនា ក្បុរតេ លក្ខី អលក្ខី ក្បុរតត្តនា
 ន ហិ លក្ខី អលក្ខី វា អរោ អពាស្ស កាវកោតិ។
 សិរិក្ករណ្ណិផាតកំ សន្តមំ ។

កកដិជោតកំ
 រុ

[១៨៥] សុច្ឆត្តបត្តនាទន តម្កច្ឆន្ទវិហង្គម
 ឱរោហា ទុមសាខាយ មុណា ភិយា ភវាមិ តេ។

១ ម. ករិសដ្ឋានំ ។ ឧ. ករិសវាចំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកិកាយ ជាតក

(១៨២) បុគ្គលណា ប្រព្រឹត្តនូវសេចក្តីសង្រ្គោះ ក្នុងចំពោះមុខ កំបាំង
 មុខ ចំពោះពួកមិត្ត ភក្តី បុគ្គលប្រសើរ ឆ្នើម
 ថោកទាប បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តនូវប្រយោជន៍ មិនមែនជាប្រ-
 យោជន៍ មិនពោលពាក្យអាក្រក់ ក្នុងកាលណាម្តង ខំជាអ្នក
 គំប៉ក ចំពោះបុរសនោះ ទោះបីស្លាប់ក្តី រស់ក្តី ។

(១៨៣) បណ្ឌិតុណទាំងនេះ បុរសណាមួយ ជាអ្នកគ្មានបញ្ញា បាន
 នូវសិរី ជាទីត្រេកអរណាមួយ ហើយស្រវឹង ខ្ញំរៀននូវបុរសនោះ
 អ្នកប្រព្រឹត្តមិនស្មើ មានសភាពដ៏ក្តៅក្រហាយ ដូចជាបុគ្គល
 រៀបចំនូវរណ្តៅលាមក ។

(១៨៤) បុគ្គលធ្វើនូវគុណសម្បត្តិ គឺបុណ្យដោយខ្លួនឯង ធ្វើនូវអំពើមិន
 មែនជាបុណ្យ ក៏ដោយខ្លួនឯង ព្រោះថា បុគ្គលដទៃ ធ្វើនូវគុណ-
 សម្បត្តិ គឺបុណ្យក្តី មិនមែនបុណ្យក្តី ដល់បុគ្គលឯទៀតមិនបានទេ ។
 ចប់ សិរិកាឡាត្ថដ៏ជាតក ទី ៧ ។

កកដិដាតក

(១៨៥) (សំពោចញ្ជិនិយាយថា) នៃអ្នកមានខ្លួនបីទាំង ដោយស្វាប
 ដ៏វិចិត្រល្អ ជាសត្វមានសិរីក្រហម ទៅកាន់អាគារសប្បាយ ចូរអ្នក
 ចុះអំពីមែកឈើមក ខ្ញុំនឹងជាប្រពន្ធរបស់អ្នក ដោយទេ ។

ឆក្កនិបាតេ បឋមោ អភិវិយវត្តោ

[១៨៦] ធនុប្បន្នំ ភិក្ខុ កល្យាណំ ទិបទាហំ មនោរមេ

មិត្តំ បត្តិ អសំយុត្តា អញ្ញំ បរិយេស សាមិកំ ។

[១៨៧] កោមារិកាតេ ហស្សំ មិ មញ្ញុកា បិយកាណិដំ

វិន្ទុ មិ អរិយេន វេទេន កល្យាណំ ព្រហ្មចារិដំ ។

[១៨៨] គុណាចាទិ^(១) លោហិតបេ ចោវិ កុក្កដោមិដំ

ន ភិក្ខុ អរិយេន វេទេន មមិ កត្តារមិច្ឆសិ ។

[១៨៩] ឯវម្បិ ចាតុកា ចារិ ទិស្វាន បរិ^(២) នរិ

នេន្ទិ សុណ្ហាហិ វាចាហិ វិទ្យារិ វិយ កុក្កដំ ។

[១៩០] យោ ច ឧប្បតិភំ អភិ ន ទិប្បមនុកុជ្ឈតិ

អមិត្តវសមន្ទេតិ បន្ទា ច អនុតប្បតិ ។

ឆក្កនិបាត អារិយេត្ថទី ១

- (១៨៦) (មានពោធិសត្វឆ្លើយថា) ម្ចាស់នាងដ៏ល្អ ជាទីគ្រេកអរនៃចិត្ត
នាងជាសត្វជើងបួន ខ្ញុំជាសត្វជើងពីរ ពួកម្រឹគ នឹងសត្វបក្សី
មិនសមគ្នាទេ នាងចូរស្វែងរកសត្វឯទៀត ធ្វើជាស្វាមីចុះ ។
- (១៨៧) (សំពោចញ្ជិនិយាយថា) ខ្ញុំនៅជាកុមារី ជាស្រ្តីនិយាយពីពោះ
ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នឹងបានជា (ប្រពន្ធ) របស់អ្នក អ្នកចូរ
បាននូវខ្ញុំ ជាស្រ្តីល្អជាព្រហ្មចារិនី ដោយការបានដ៏ប្រសើរ ។
- (១៨៨) (មានពោធិសត្វតិះដៀលថា) នៃនាង ជាសត្វស៊ីនូវសាកសព
ផឹកនូវឈាម ជាចោរ បៀតបៀននូវមាន់ នាងឯង មិនមែនចង់
បាននូវអញធ្វើជាប្តី ដោយការបានប្រសើរទេ ។
- (១៨៩) (ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធសំដែងថា) នារីទាំងឡាយ ដែលមានការរាំងវៃ
ឃើញនូវបុរសដ៏ប្រសើរហើយ រមែងដឹកនាំ ដោយព័ត៌មានពីពោះ
យ៉ាងនេះឯង ដូចជាសំពោចញ្ជី ប្រលោមនូវមាន់ឈ្មោល (មក
ធ្វើជាប្តីរបស់ខ្លួន) ។
- (១៩០) បុគ្គលណា មិនឆាប់យល់នូវប្រយោជន៍ ដែលកើតឡើង
បុគ្គលនោះ រមែងលុះអំណាចនៃសត្រូវផង រមែងក្តៅក្រហាយក្នុង
កាលជាខាងក្រោយផង ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ផាគកំ

[១៧១] យោ ច ឧប្បត្ថិតំ អត្ថំ ចិប្បមេវ និពោធិតិ

មុច្ចតេ សត្តសមាធា តុក្កុដោវ វិទ្យាវិយាតិ។

កុក្កនិគាតកំ អដ្ឋមំ ។

ធម្មទូដ្ឋាតកំ

[១៧២] ធម្មំ ចរថ ព្យាតយោ ធម្មំ ចរថ ភទ្ទ វោ

ធម្មចារី សុខំ សេតិ អស្មំ លោកេ បរម្មំ ច ។

[១៧៣] ភទ្ទកោ វតាយំ បត្ថិ និដោ បរមធម្មកោ

ឯកចារេន តិដ្ឋតោ ធម្មមេវា នុសាសតិ ។

[១៧៤] ធាស្ស សីលំ វិជានាថ អនញ្ញាយ បសិសថ
ឬ

ភុត្តា អណ្ណត្តា វោបេ^(១) ច ឆម្មោ ឆម្មោតិ ភាសតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

(១៩១) លុះតែបុគ្គលណា ឆាប់យល់ច្បាស់ នូវប្រយោជន៍ ដែល
កើតឡើង បុគ្គលនោះ រមែងរួចចាកការបៀតបៀន អំពីសត្រូវ
ដូចមានឈ្មោះ រួចអំពីសំពោចញី ។

ចប់ កុក្កុដិជាតក ទី ៨ ។

ធម្មទូជិជាតក

(១៩២) (ភ្នែកនិយាយនឹងពួកសត្វស្វាបថា) ម្ចាស់ញាតិទាំងឡាយ អ្នក
ទាំងឡាយ ចូរប្រព្រឹត្តធម៌ អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រព្រឹត្តធម៌ សេចក្តី
ចំរើន (នឹងមាន) ដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ រមែង
ដេកជាសុខ ក្នុងលោកនេះ នឹងលោកខាងមុខ ។

(១៩៣) (ពួកសត្វស្វាប សរសើរថា) សត្វស្វាបមានកំណើតពីរនេះ
ប្រសើរណាស់តើ ជាអ្នកប្រកបដោយធម៌ដ៏ក្រៃលែង ឈរតែ
ជើងម្ខាង ប្រៀនប្រដៅតែធម៌ ។

(១៩៤) (បក្សីពោធិសត្វពោលថា) អ្នកទាំងឡាយ មិនស្គាល់ច្បាស់
នូវមារយាទ នៃភ្នែកនោះទេ អ្នកទាំងឡាយសរសើរ ព្រោះមិនដឹង
(ចំណែកខាងភ្នែកអាក្រក់) ស៊ីទាំងពងទាំងកូន (របស់ពួកយើង)
ហើយពោលថា ធម៌ ។ ដូច្នេះ ។

ឆក្កន័បាតេ បបេមោ អារិយវិញ្ញា

[១៧៥] អញ្ចំ កណាតិ វាចាយ អញ្ចំ កាយេន តុព្វតិ
 វាចាយ នោ ច កាយេន ន តំ ធម្មំ អធិដ្ឋិតោ ។

[១៧៦] វាចាយ សទិលោហោតិ មនោបវិទុក្កោ សិយា
 បដិច្ចនោ ក្ខបស្សយោ កល្យាណប្បវិធម្មនុដោ
 កាមនិកមាសុ សាធុ សម្មតោ ទុដ្ឋានោ អយំ

បុរិសេន ពាលិសេន ។

[១៧៧] ឥមំ តុណ្ហោហិ បក្ខោហិ ចាទា ធម្មំ វិហោវេជ
 ធម្មំ ហិមំ វិនាសេជ នាយំ សំវាសនាវហោតិ ។

ធម្មទុដិដាភកំ នវមំ ។

និទ្ទិយមិគរាជិជាតកំ

[១៧៨] សនេ ព្រាហ្មណ កច្ចសិ សាកេតំ អញ្ញនំ^(១) វនំ
 វជ្ជាសិ នង្គិយំ នាម បុត្តំ អស្មាកោរាសំ
 មាតាបិតា ច តេ វុឡុក តេ តំ ឥច្ឆន្តិ បស្សិតុំ ។

១ ម. សាកេតេ អញ្ញនំ ។

ធម្មនិបាត អាហិរិយវគ្គទី ១

[១៩៥] បុគ្គលអាគ្រក់ និយាយដោយវាចាផ្សេង ធ្វើដោយកាយ
ផ្សេង វាប្រព្រឹត្តធម៌ តែសំដី មិនមែនទាំងកាយផងទេ មិន
ដកល់ខ្លួនទុក ក្នុងធម៌នោះ ។

[១៩៦] បុគ្គលអ្នកទន់ភ្លន់ ដោយវាចា តែគេស្គាល់ចិត្តបាន ដោយក្រ
ដូចជាពស់វែកបិទបាំងខ្លួន អាស្រ័យនៅក្នុងរូង បុគ្គលមានធម៌
ជាទង់ជ័យ គេសន្មតថា ល ក្នុងស្រុក នឹងនិគមទាំងឡាយ
បុគ្គលបែបនេះ បុរសអ្នកល្ងង់ខ្លៅ ស្គាល់បានដោយក្រ ។

[១៩៧] អ្នកទាំងឡាយ ចូរបៀតបៀនភ្នែកនេះ ដោយចំពុះផង ចូរ
បៀតបៀនភ្នែកនេះ ដោយជើងផង ចូរញ៉ាំងភ្នែកលាមកនេះ ឲ្យ
វិនាសទៅ ភ្នែកនេះ មិនគួរឲ្យនៅជាមួយទេ ។

ចប់ ធម្មទូដ្ឋង្គព្វ ទី ៩ ។

នន្ទិយមិគ្គវដ្ឋង្គក

[១៩៨] (ម្រឹគមាតាបិតានិយាយផ្ដាំថា) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ បើអ្នកទៅកាន់
ទុរ្យានឈ្មោះ អញ្ជ័ន ក្នុងក្រុងសាកេត និយាយប្រាប់កូនឈ្មោះ
នន្ទិយៈ ជាទុរសរេស្មីថា មាតាបិតាទាំងឡាយ របស់អ្នកចាស់
ហើយ គាត់ចង់ឃើញអ្នក ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[១៩៩] ភុត្តា មយា និវាហានំ ភវិនោ ចានគោជនំ

តំ ភវនិប្បត្តិ អវគោតិ នាហំ ព្រាហ្មណមុស្សហេ ។

[២០០] ឌុំទហិស្សា មហំ បស្សំ ខុរច្បាណិស្ស ភវិនោ

តទាហំ សុខិតោ មុត្តោ អបិ បស្សយ្យ មាតរំ ។

[២០១] មិគភជា មុរេ អាសី កោសលស្ស និកេតវេ

នន្ទិយោ នាម នាមេន អភិរូចោ ចតុប្បដោ ។

[២០២] តំ មំ វជិតុមាគុច្ឆិ នាយស្មី អញ្ញាវនេ^(១)

ធន្នំ អារជ្ជិ^(២) កត្វាន ឌុស្មំ សន្ធាយ^(៣) កោសលោ ។

[២០៣] តស្សាហំ ឌុំទហិ បស្សំ ខុរច្បាណិស្ស ភវិនោ

តទាហំ សុខិតោ មុត្តោ មាតរំ ធន្នំ មាគុតោតិ ។

នន្ទិយមិគភជាតកំ ទសមំ ។

អារិយវត្តោ បបមោ ។

១ ម. អន្ទិវេ វនេ ។ ២ ទ. ធន្នមទេជ្ជិ ។ ៣ ម. សន្ធាយ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[១៩៩] (នន្ទិយម្រឹគនិយាយថា) បន្ថែមទាំងឡាយ ទីកន្លែងកោដន
របស់ព្រះរាជា ខ្ញុំបានបរិភោគហើយ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំមិនអាច
បរិភោគទេ នូវដុំកោដនជាអំណោយ របស់ព្រះរាជានោះទេ ។

[២០០] ខ្ញុំនឹងបែរនូវចំហៀងខ្លួន ដល់ព្រះរាជា មានសរកងដែ កង
កាលណោះ ខ្ញុំក៏ដល់នូវសេចក្តីសុខ រួចចាក (មរណៈ) ហើយ
ប្រហែលនឹងបានឃើញនូវមាតា ។

[២០១] (ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ថា) កាលពីដើម តថាគត ជាសត្វ
ជើង ៤ មានរូបអ្នក ជាស្តេចម្រឹគ ឈ្មោះ នន្ទិយៈ ដោយឈ្មោះ
នៅក្នុងលំនៅ នៃស្តេចកោសល ។

[២០២] ព្រះរាជាកោសល ផ្គាប់ព្រៀញយិតធម្មក ដើម្បីសម្លាប់នូវ
តថាគតនោះ ក្នុងទុទ្ធានឈ្មោះ អភ័ន្ទ ជាទីដែលពួកជនថ្វាយ ។

[២០៣] តថាគតក៏បែរនូវចំហៀងខ្លួន ដល់ព្រះរាជានោះ ដែលមាន
កូនសរកងដែ ក្នុងកាលណោះ តថាគត ក៏ដល់នូវសេចក្តីសុខ
រួចចាក (មរណៈ) ហើយបានមកឃើញមាតា ។

ចប់ នន្ទិយមិត្តរាជជាតក ទី ១០ ។

ចប់ អាភិរិយវត្ត ទី ១ ។

ឆ្នាំទី៣៣ ចបមោ អាភិយវត្តោ

តស៊ូព្រាង

អថ កុដ្ឋ្យោសេសក កេតុវោ

ធម៌មុខ សនេតា ច បុន

អថនន្ទ សិរី ច សុចិត្តវោ

អថ ធម៌ក ធម៌ មិត្តេន ធម៌ ។

ឆក្កនិបាត អារិយវគ្គទី ១

ឧទ្ទាននៃអារិយវគ្គនោះ

(អំពីអារិយជាតក) មានពាក្យថា បពិត្រព្រះអង្គប្រសើរលើរថ
 សូមព្រះអង្គកុំខ្វាល់ ១ សេតកេតុជាតកដ៏ប្រសើរ ១ ទីរមុខជាតក
 ១ នេរុជាតក ១ (អាសន្តជាតក) ១ ទៀត ការមិនត្រេកអរ ១
 សិរីទេវធីតា ១ មាន់មានស្លាបដ៏ប្រសើរ វិចិត្រ ១ ក្អែក
 សំដែងធម៌ ១ ម្រឹគឈ្មោះ នន្ទិយៈ ១ ត្រូវជា ១០ ។

ខ្សែបត់គោ

ខ្សែបត់ជិតកំ(១)

(២)

(២០៤) សង្ខ តិវេ មាហិស្ស កលតំ ពាលោតិ បណ្ឌិតា

បស្ស ពាលោ រហោកម្មំ អាវិត្តុំ ន ពុជ្ឈតិ ។

(២០៥) ត្វំ នុ ខោ សម្ម ពាលោសិ ខុរុត្ត វិជានហិ

រជ្ជយា ហិ បរិត្តិតោ វជ្ជោជ្ជា ឌីហិតោមុខោ ។

(២០៦) អបរិមំ សម្មតេ ពាល្យំ យោ មុត្តោ ន បណយសិ

សោ ច ពាលតរោ សម្ម យំ ត្វំវហសិ សេនតិ ។

(២០៧) យន្ត សម្ម អហំ ពាលោ អជរាជ វិជានហិ

អថ កេន សេនកោ ពាលោ តិមេ អត្តាហិ បុច្ឆិតោ ។

(២០៨) ឧត្តមត្តំ លតិត្វាន ករិយាយ យោ បទស្សតិ(៣)

តេន ជហិស្សកត្តានំ(៤) សា ចេវស្ស ន ហោស្សតិ(៥) ។

១ ខ. ខ្សែបត់ជិតកំ ។ ២ ខ. ភស្តំ ។ ម. ធុរំ ។ ៣ ម. ភរិយា ឧ ភវិស្សតិ ។ ៤ ម. ចតិស្សកត្តានំ ។ ៥ ម. សា ចេ ធស្ស ជហោស្សតិ ។

ខ្សែបត់វិគ

ខ្សែបត់ជាតក

(២០៤) (សេះសិន្ទ្រៈនិយាយថា) ឮថា បណ្ឌិតទាំងឡាយ បានពោល
នូវសត្វតែងតែជាសត្វពាលដោយពិត អ្នកចូរមើលចុះ សត្វពាល
មិនដឹងនូវអំពើ ដែលគួរធ្វើ ក្នុងទីកំបាំង ទៅធ្វើក្នុងទីវាល ។

(២០៥) (តវៃនិយាយថា) ម្ចាស់សំឡាញ់ អ្នកទេ ជាសត្វពាល
ម្ចាស់ខ្សែបត់ អ្នកចូរដឹងចុះ អ្នកជាសត្វ ដែលត្រូវគេរូបរឹត ដោយ
ខ្សែ មានបបូរមាត់វៀច មានមុខឧនចុះ ។

(២០៦) ម្ចាស់សំឡាញ់ អ្នកណាបានរួចចេញ (អំពីរថ) មិនរត់ទៅ
អ្នកនោះ ពេញជាពាលទៅទៀត ម្ចាស់សំឡាញ់ អ្នកនាំនូវស្តេច
សេនកៈណា ស្តេចសេនកៈនោះ ចាត់ជាមនុស្សពាលបំផុត ។

(២០៧) (សេះសិន្ទ្រៈ និយាយថា) ម្ចាស់សំឡាញ់ បើខ្ញុំជាសត្វ
ពាល ដោយហេតុណា ម្ចាស់អដរាជ អ្នកចូរដឹងនូវហេតុនោះចុះ
តែថា ស្តេចសេនកៈ ជាមនុស្សពាល ដោយហេតុដូចម្តេច
អ្នកដែលខ្ញុំសួរហើយ ចូរប្រាប់ហេតុនោះ ។

(២០៨) (តវៃប្រាប់ថា) បុគ្គលណា បាននូវមន្តជាប្រយោជន៍ដ៏ទុក្ខម
ហើយប្រគល់ឱ្យប្រពន្ធ (បុគ្គលនោះ) នឹងលះបង់នូវខ្លួនដោយការ
ឱ្យមន្តនោះ គាំប្រពន្ធនោះ នឹងមិនមានផលបុគ្គលនោះឡើយ ។

ធម្មនិយម ទុតិយោ ខុប្បត្តិក្កោ

[២០៩] ន មិយមេតិ ជនិទ្ធ តាទិសោ

អត្ថំ ជេត្ត បិយា ន សេវតិ

អត្តា សេយ្យោ បរមា សេយ្យោ

លត្តា មិយា ឌីចិត្តេន្ទ្រេ^(១) បដ្ឋាតិ ។

ខុប្បត្តិដាតកំ បឋមំ ។

សូចិដាតកំ

[២១០] អកក្កសំ អដ្ឋសំ ខរោតំ សុចាសិយំ

សុខំ តិក្ខុណាភ័យំ កោ សូចី កេតុមិច្ឆតិ។

[២១១] សុមជ្ជេន សុចាសេន អនុប្បស្សនំ

យនយាតិមំ បដិគ្គិ កោ សូចី កេតុមិច្ឆតិ។

[២១២] ឥតោនាទិ បតាយន្តិ សូចិយោ ពលិសានិ ច

កោយំ កម្មារកាមស្មី សូចី វិកេតុមិច្ឆតិ ។

ធម្មនិបាត ខុបុត្តន្តទី ២

(២០៩) (ពាតីពោលថា) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន បុគ្គលបែបនោះ
 លះបង់ចោលនូវខ្លួន មិនសេពគប់នូវវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ ដោយគិត
 ថា (វត្ថុនេះ) ជាទីស្រឡាញ់របស់អញ ខ្លួនឯង តើប្រសើរ ជាង
 របស់ដែលប្រសើរទៅទៀត ព្រោះបុរស ដែលមានខ្លួនអប់រំហើយ
 គប្បីបាននូវជនជាទីស្រឡាញ់ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ។

ចប់ ខុបុត្តន្តទី ១ ។

សូចិជិតិក

(២១០) (កុមារបុត្រពោធិសត្វ ពោលថា) នរណា ចង់ទិញម្ហូប(របស់
 ខ្ញុំ) ជាមូលមិនគ្រោតគ្រោត មិនអាក្រក់ ដែលសំលៀងដោយថ្ម
 មានច្បោះដ៏ល្អ មានចុងដ៏ស្រួចធ្លាវ ។

(២១១) នរណា ចង់ទិញម្ហូប ជាមូលដែលដុះខាត់ល្អ មានច្បោះល្អ
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដោយល្អតាមលំដាប់ (រឿវភ្លេច) ចាក់ទំលុះនូវ
 របស់ក្រាស់បាន ។

(២១២) (នាងកុមារី ពោលថា) មូលនឹងសន្ធឹច តែងចេញអំពីស្រកនេះ
 ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ចុះបុរសនេះជាអ្វី ចង់លក់មូល ក្នុងស្រក
 របស់ជាង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ផាតកំ

[២០៣] ឥតោ សុត្តានំ កុច្ឆន្តិ កម្មតា វិវាទា បុច្ឆ

កោយំ កម្មារតាមស្មី ស្វបី វិក្កេត្តមរហតិ(១) ។

[២០៤] ស្វបី កម្មារតាមស្មី វិក្កេត្តញ្ចា បដានតា

អាចរិយា បដានន្តិ កម្មំ សុកតទុក្កនំ ។

[២០៥] ឥមញ្ច តេ បិតា ភទ្កេ ស្វបី ជញ្ញា មយា កតំ

តយា ច មំ និមន្តេយ្យ យញ្ចត្តញ្ចំ យវេ ជនន្តិ ។

សូចផាតកំ ទុតិយំ ។

តណ្ហីលដាតកំ

[២០៦] នវច្ឆកេ នានិ(២) ទិយ្យតិ

បុណ្ណាយំ នោណិ សុវាមិនំ បិតា

ពហុកោ ជនោ ចាសចាណិកោ(៣)

នោ ច ខោ មេ បដិភាតិ ភុញ្ញតិ ។

១ ម. វិក្កេត្តមិច្ឆតិ ។ ២ ម. ខោណិ ។ ៣ ឧ. ម. ពហុកេ ជនេ ចាសចាណិកេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

(២១៣) គ្រឿងសស្ត្រានឹងការងារផ្សេងៗ ជាច្រើន តែងចេញទៅអំពី

ស្រុកនេះ ចុះបុរសនេះជាអ្វី ក៏មកលក់មូលក្នុងស្រុកជាងលោហៈ។

(២១៤) (ពោធិសត្វ ពោលថា) ជនអ្នកចេះដឹង ត្រូវលក់មូលក្នុង

ស្រុកជាងលោហៈ អាចារ្យទាំងឡាយ រមែងដឹងច្បាស់ នូវការងារ

ដែលគេធ្វើល្អនឹងអាក្រក់ ។

(២១៥) ម្ចាស់នាង បើបិតារបស់នាង ស្គាល់នូវមូល ដែលខ្ញុំធ្វើហើយ

នេះ គាត់នឹងអញ្ជើញ (ផ្សំផ្គុំ) ខ្ញុំ ជាមួយនាង ព្រមទាំងទ្រព្យ

ដទៃ ដែលមាននៅក្នុងផ្ទះ ។

ចប់ សូចិជាតក ទី ២ ។

តុណ្ហិលវិជិតក

(២១៦) (ចុឡតុណ្ហិលសុត្តរៈ ពោលថា) ម្ចាស់យើងធ្លាប់ឲ្យ (ចបរ

កណ្ឌក នឹងបាយក្អាំង) ឥឡូវនេះ គាត់ឲ្យបន្ថែមស្រស់វិញ ស្លឹក

នេះ ពេញ (ដោយបាយសស្អាត) ស្រីជាម្ចាស់យើង ក៏

ឈរនៅ (ជិតស្លឹកនោះដែរ) អ្នកផងច្រើនគ្នា មានដៃកាន់

អន្ទាក់ ខ្ញុំមិនចង់ស៊ីទេ ។

ធម្មនិបាត ទុតិយោ ខុប្បត្តិវគ្គោ

(២០៧) តសសិ កមសិ លេណមិច្ឆសិ
 អតាលោសិ កុហំ កមិស្សសិ
 អប្បោស្សកោ កុញ្ច តុណ្ហិល
 មិសត្ថាយ ចោសិយោមសេ(១) ។

(២០៨) ឌុកហ រហទំ អកក្ខមិ
 សត្វំ សេធមលំ បវហាយ
 កណ្ណហិ នវំ វិលេបនំ
 យស្ស កន្លោ ន កនាចិ ធិជ្ជតិ ។

(២០៩) កតមោ នុ រហទោ អកក្ខមោ
 កីសុ សេធមលន្តំ វុច្ចតិ
 កតមត្ថា នវំ វិលេបនំ
 តស្ស កន្លោ ន កនាចិ ធិជ្ជតិ ។

ឆក្កនិបាត ខុបុត្តវគ្គ ទី ២

(២១៧) (មហាគុណ្ឌិលៈ ពោលថា) អ្នកគក់ស្លុត ស្ទុះស្ទោ ប្រាថ្នា

រកទីពឹងពួន អ្នកឥតទីពឹងទេ អ្នកនឹងទៅក្នុងទីណា ម្ចាស់

គុណ្ឌិលៈ អ្នកចូរមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ បរិភោគចុះ យើង ដែល

គេចិញ្ចឹម ដើម្បីប្រយោជន៍តែសាច់ (ប៉ុណ្ណោះ) ។

(២១៨) (បើអ្នកខ្លាចសេចក្តីស្លាប់) អ្នកចូរចុះទៅកាន់ស្រះ ដែល

មិនមានកក់ អ្នកចូរជម្រះនូវញើស នឹងក្អែលទាំងអស់ចេញ ភ្លិន

នៃគ្រឿងលាបណា មិនដាច់ ក្នុងកាលណាមួយ អ្នកចូរកាន់យក

នូវគ្រឿងលាប ដ៏ថ្មីនោះចុះ ។

(២១៩) (ចូរគុណ្ឌិលៈ សួរថា) ស្រះមិនមានកក់ តើដូចម្តេច អ្វី

⁺ ដែលលោកហៅថា ញើសនឹងក្អែល មួយទៀត គ្រឿងលាប

ដ៏ថ្មី តើដូចម្តេច ទាំងភ្លិនរបស់វា ក៏មិនដាច់ក្នុងកាលណាមួយ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[២២០] ឆន្ទោ រហនោ អភិទ្ទោមា

ចាបំ សេនមលន្តំ វុច្ចតិ

សីលញ្ចំ នវំ វិលេបនំ

តស្ស កន្ទោ ន កកានិ ឆិដ្ឋតិ ។

[២២១] នន្ទន្តំ សវីរយាតិនោ

ន ច នន្ទន្តំ សវីរជារិនោ

បុណ្ណាយ បុណ្ណាមាសិយា

រថហនាវ ជហន្តំ ជីវិតន្តំ ។

គុណ្ឌិលជាតកំ គគិយំ ។

សុវណ្ណកក្កដិកជាតកំ

[២២២] សីដ្ឋំ បិគោ អាយតចក្កានេត្តោ

អដ្ឋិតោ វាសិយោ អលោហោ

តេនាភិក្ខុតោ ភិបណំ វុទាបិ

ហរេ សទា តស្ស នុ មិ ជហាសិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាតក

(២២០) (មហាគុណ្ឌិលៈ ឆ្លើយថា) ធម៌ទុកជាស្រមៃមិនមានកក់ បាប
 លោកពោលថា ញើសនឹងក្អែក សីល ទុកជាគ្រឿងលាបដ៏ថ្មី ទាំង
 ភ្លិនរបស់សីលនោះ មិនដាច់ ក្នុងកាលណាម្តង ។

(២២១) ពួកជន អ្នកសម្លាប់នូវសត្វៈ (នៃសត្វទាំងឡាយ) រមែង
 ត្រេកអរ ចំណែកខាងពួកសត្វ អ្នកទ្រទ្រង់នូវសត្វៈ រមែងមិន
 ត្រេកអរឡើយ ពួកសត្វទាំងឡាយ (ប្រាកដដូចជាយើង) រមែង
 ត្រេកអរ លះបង់នូវជីវិត ក្នុងខែពេញ មានព្រះចន្ទពេញវង់ ។

ចប់ គុណ្ឌិលផាតក ទី ៣ ។

សុវណ្ណកក្កដិកជាតក

(២២២) (ភ្នែកពោលថា) ម្រឹគមានពណ៌ដូចមាស (ក្តាម) មានភ្នែក
 លឿន មានស្បែកដូចឆ្អឹង អាស្រ័យនៅក្នុងទឹក ជាសត្វមិនមាន
 រោម ខ្ញុំត្រូវតាមនោះគ្របសង្កត់ ទើបយំ កំព្រា (តែម្នាក់ឯង)
 ម្ចាស់សំឡាញ់អើយ ហេតុអ្វី ទើបអ្នកបោះបង់ខ្ញុំចោល ។

ធូតិយោ ទុតិយោ បុរេត្តិយោ

[២២៣] សោ អស្សសន្តោ មហាតា ជណេន

កុដ្ឋមោ កក្កដក្កដបត្តោ

សទា សទារំ បរិតាយមាណោ^(១)

កុដ្ឋមំ កក្កដកោ អត្ថហេសិ ។

[២២៤] ន វាយសំ នោ បន សប្បរាជិ^(២)

យាសត្ថកោ កក្កដកោ អនេយ្យ

បុត្តាមិ តំ អាយតចក្កនេត្ត

អថ តិស្ស ហេតុមំ ឧកោ កហិតា ។

[២២៥] អយំ បុរិសោ មម អត្ថកាមោ

យោ មំ កហិតា ឧទកាយ នេតិ

តស្មី មតេ ទុក្ខមនប្បតំ មេ

អហព្វា ឯសោ ច ឧកោ ន ហោម ។

[២២៦] មមព្វា ទិស្វាន បវឡកាយំ

សព្វោ ជណោ ហិសិតុមេវមិច្ឆេ

សាទុព្វា ជ្ជលព្វា ឥទុព្វា មិសំ

កាកាបិ មំ ទិស្វាន វិហេវយេយ្យំ ។

១ ម. សកំ សទារំ បរិហាយមាណោ ។ ២ ម. កណ្ណសប្បំ ។

ឆក្កនិបាត ខុរុពុទ្ធិ ទី ២

(២២៣) ពស់នោះ កាលដួយ (ភ្នែកនោះ) បើកពពាងធំ លូនចូល
ទៅជិតក្តាម យកអាសាភារពារសំឡាញ់ដ៏ស្អាត ក្តាមក៏ចាប់
ពស់ទៀត ។

(២២៤) (ពស់ពោលថា) ចំណែកខាង ក្តាមជាសត្វត្រូវការ ដោយចំណី
មិនគួរចាប់ភ្នែក មិនគួរចាប់ពស់ទេ ម្ចាស់អ្នក មានភ្នែកលៀន
ខ្ញុំសូមសួរអ្នក ហេតុអ្វី ក៏អ្នក មកចាប់យើងទាំងពីរនាក់ ។

(២២៥) (ក្តាមនិយាយថា) បុរសនេះ ជាអ្នកប្រាថ្នាប្រយោជន៍
ដល់ខ្ញុំ អ្នកណា ចាប់ខ្ញុំទៅក្នុងទឹក កាលបើអ្នកនោះស្លាប់ ខ្ញុំ
(នឹងមាន) សេចក្តីទុក្ខច្រើន (ព្រោះ) ខ្ញុំនឹងបុរសនេះទាំងពីរនាក់
នឹងមិននៅជាមួយគ្នា ។

(២២៦) ឯអ្នកផង ឃើញខ្ញុំមានកាយចំរើន(ធំ) គប្បីប្រាថ្នា ដើម្បី
ហៀតហៀនតែប៉ុណ្ណោះ សូម្បីពួកភ្នែកបានឃើញខ្ញុំ មានសាច់
ឆ្ងាញ់ក្រាស់ ទន់ ក៏គប្បីហៀតហៀនដែរ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជានតំ

[២២៧] សេ ធិ តស្ស ហេតុប្ប ឧកោ កហំតា

ឧដ្ឋាតុ ហោសោ វិសហាវហមិ

មមញ្ច កាកញ្ច បមុញ្ច ទិប្បំ

បុរេ វិសំ តាឡមុបេតិ មច្ចំ ។

[២២៨] សប្បំ បមោក្ខាមិ ន តាវ កាតំ

បដិពទ្ធកោ ហោតិ ហិ តាវ កាកោ

បុរិសញ្ច ទិស្វាន សុខំ អរោកំ

កាតំ បមោក្ខាមិ យថេវ សប្បំ ។

[២២៩] កាកោ តទា ទេវទត្តោ អហោសិ

វារណោ បន កល្យាណសម្បោ អហោសិ

អាទន្ទកប្រោ កក្កដកោ អហោសិ

អហំ តទា ព្រាហ្មណោ ហោមិ សត្តាតិ ។

សុវណ្ណកក្កដកជានតំ បព្ពត្តំ ។

មយ្ហកសកុណជានតំ

[២៣០] ស តុណោ មយ្ហកោ នាម តិវិសានុទរិវរោ

បត្តំ វិប្បលិហារយ
ហ

បយ្ហំ បយ្ហនិ កន្តន្តំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាតក

(១២៧) (តាបសពោលថា) បើអ្នកចាប់យើងទាំងពីរនាក់ ព្រោះហេតុ
តែបុរសនោះ បុរសចូរក្រោកឡើង ខ្ញុំនឹងស្រូបយកតិសចេញ
អ្នកចូរលែងខ្ញុំនឹងកែត្បិតឱ្យឆាប់ ព្រោះកាលពីដើម តិសដ៏ភ្លឺវត្ថុ
ជ្រាបចូលក្នុងសត្វ ។

(២២៨) (ក្លាមនិយាយថា) អញលែងតស់ តែមិនលែងកែត្បិតទេ ព្រោះ
ថា កែត្បិតទុកជាអ្នកធានាសិន អញលុះឃើញនូវបុរស មានសេចក្តី
សុខ មិនមានរោគ ទើបលែងកែត្បិត ដូចយ៉ាងតស់ដែរ ។

(២២៩) កែត្បិតក្នុងកាលណោះ បានមកជាទេវទត្ត ចំណែកខាងតស់
វែក បានមកជាដំរី ក្លាមបានមកជាអានន្ទដ៏ចំរើន ព្រាហ្មណ៍ក្នុង
កាលណោះ បានមកជាតថាគត ជាសាស្តា ។

ចប់ សុវណ្ណក្កដិកផាតក ទី ៤ ។

មយ្ហកសកុណជិតក

(២៣០) (តាបសពោធិសត្វ ពោលថា) សត្វស្វាប ឈ្មោះ មយ្ហកៈ (១)
ហើរទៅតាមញូកនឹងច្រកភ្នំ ទៅទំដើមលៀប ដែលមានផ្លែទុំ យំ
កន្ទក់កន្ទេញថា របស់អញ ។ ដូច្នេះ ។

១ ពាក្យថា មយ្ហកៈនេះ ជាឈ្មោះនៃសត្វបក្សី ១ ពួក ដែលព្រង់ហែងផ្លែលៀបជា
របស់អញ ។ មិនឲ្យពួកសត្វបក្សីដទៃ មកស៊ីផង មយ្ហកៈបក្សីនេះ ប្រហែលជា
សត្វពូល ឬ ពង្កុក ព្រោះជាសត្វស៊ីផ្លែលៀប ។ មនិយ្យពិនិត្យ ។

ធម្មនិយម ទុតិយោ ខុបបុត្តវគ្គោ

[២៣១] តស្មេរ្យំ វិលបន្តស្ស ទិជសង្ឃា សមាគតា

កុត្តាន បិប្ផលី យន្តំ វិលបតេវ សោ ទិដោ ។

[២៣២] ឯវមេវ ឥនេតកថោ សង្ឃវត្តា ពហំ ជនំ

នេវត្ថនោ ន ញាតីនំ យថាជី បដិបជ្ជតិ ។

[២៣៣] ន សោ អន្ធាទនំ កតំ ន មាលំ ន វិលបនំ

នាទុកោតិ សតី តិញ្ចំ ន សង្កណ្ហាតិ ញាតកេ ។

[២៣៤] តស្មេរ្យំ វិលបន្តស្ស មយ្ហំ មយន្តំ រក្ខតោ

រាជានោ អថវា ចោរា នាយានា យេ ច អប្បិយា

ជនមាទាយ កង្ខន្តំ វិលបតេវ សោ នរោ ។

[២៣៥] ដំរោ កោគេ អនិកម្មំ សង្កណ្ហាតិ ច ញាតកេ

តេន សោ តិកត្តំ បប្បាតិ បេច្ច សក្កេ បមោទតិ ។

មញ្ញេសកុណដាពំ បព្វមំ ។

ធម្មនិបាត ខុបុត្តន្ត ទី ២

(២៣១) កាលសត្វមួយក្មេងនោះ ស្រែកយំការពារយ៉ាងនេះ ពួកសត្វ
ទាំងឡាយ ក៏មកប្រជុំគ្នា ស៊ីផ្លែលៀបហើយហើរទៅ សត្វនោះ ក៏
នៅតែស្រែកយំការពារ ។

(២៣២) ដូចយ៉ាងដូចពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ប្រមូលមក នូវទ្រព្យ
មានប្រមាណច្រើន ហើយមិនចាត់ចែងនូវទ្រព្យ ឲ្យសមគួរដល់
ចំណែក ដើម្បីខ្លួន មិនទំនុកបម្រុង ដល់ញាតិទាំងឡាយ ។

(២៣៣) បុគ្គលនោះ វេមន៍មិនបានប្រើប្រាស់ នូវគ្រឿងស្បៀក
ពាក់នឹងបាយ មិនបានទ្រទ្រង់នូវកម្រងផ្កា មិនបានលាប នូវ
គ្រឿងលាប (ដ៏ល្អទេ) មិនបានប្រើប្រាស់ នូវវត្ថុណាមួយជារបស់
ខ្លួនទេ ទាំងមិនបានសង្គ្រោះ នូវញាតិទាំងឡាយឡើយ ។

(២៣៤) កាលបើបុគ្គលនោះ ពោលរឿបរាប់ ហ្នឹងហែងថា របស់អញៗ
យ៉ាងនេះ ស្រាប់តែ ពួកព្រះរាជា ឬពួកចោរ នឹងពួកជនអ្នកត្រូវ
ទទួលមតិក មិនជាទីស្រឡាញ់ នាំយកទ្រព្យនោះទៅ បុគ្គល
នោះ ក៏នៅតែនិយាយរឿបរាប់ ។

(២៣៥) ឯអ្នកប្រាជ្ញបាននូវភោគៈហើយ វេមន៍សង្គ្រោះញាតិទាំងឡាយ
អ្នកប្រាជ្ញនោះ វេមន៍បាននូវសេចក្តីសរសើរ ដោយការសង្គ្រោះញាតិ
នោះ លុះលះលោកនេះទៅហើយ វេមន៍រីករាយក្នុងឋានសួគ៌ ។

បព្វជីតវិហេបិកដាតកំ^(១)

[២៣៦] ទុព្វណ្ណារមិ ត្វមរិយវណ្ណា

បុរត្ថិត្វា បញ្ចលំគោ នមស្សសិ
សេយ្យេ នុ តេ សោ ឧទាហុ សរិត្តោ
នាមិ បរស្សត្ថនោ ចាបិ ព្រហ្មា ។

[២៣៧] ន នាមគោត្តំ កណ្ណានិ រាជ

សមគុតានុជ្ជកតាន ន ទេវា
អហញ្ច តេ នាមនេយ្យំ វនាមិ
សុត្តោហមស្មី តិទសានមិធា ។

[២៣៨] យោ ទិស្វា ភិក្ខុំ ធរណ្ឌបបដ្ឋំ

បុរត្ថិត្វា បញ្ចលំគោ នមស្សតិ
បុត្តាមិ តំ ទេវរាជេតមត្ថំ
ឥតោ ឫតោ កី លភតេ សុខំ សោ ។

១ ម. វិជ្ជាធរដាតកំ ។ ឧ. ធរដវិហេបិកដាតកំ ។

បញ្ចជិវរិហេបិកជាតក

(២៣៦) (ព្រះរាជាពារាណសីស្រាស់ថា) អ្នកមានពណ៌ទ្រង់ព្រាយដ៏ល្អ
 ផ្គងអញ្ញាលីនមស្ការ ភម្ពល់នូវបុគ្គលមានរូបអាក្រក់ អំពីខាងមុខ
 តើបុរសនោះ ប្រសើរជាងអ្នក ឬប្រហែលគ្នា អ្នកចូរប្រាប់នូវ
 ឈ្មោះនៃអ្នកឯទៀតផង នៃខ្លួនផង ។

(២៣៧) (ព្រះឥន្ទ្រពោលថា) បពិត្រព្រះរាជា ទេវតាទាំងឡាយ មិន
 កាន់យកនូវនាមនឹងគោត្រ ព្រះវិណាស្រព អ្នកដល់នូវការស្ងប់
 ទាំងប្រព្រឹត្តតាមផ្លូវត្រង់ ប៉ុន្តែ ខ្ញុំនឹងសូមប្រាប់ឈ្មោះ (ខ្លួនខ្ញុំ)
 ដល់ព្រះអង្គ ខ្ញុំជាសក្កៈ ជាធំជាងទេវតាជាន់តាវត្ថិន្យ ។

(២៣៨) (ព្រះរាជាសួរថា) បុគ្គលណា ឃើញនូវភិក្ខុអ្នកបរិបូណ៌ដោយ
 ចរណៈ ហើយផ្គងអញ្ញាលីនមស្ការ ភម្ពល់ទុក្ខក្នុងខាងមុខ បពិត្រ
 ទេវរាជ ខ្ញុំសូមសួរនូវដំណើរនេះ ចំពោះព្រះអង្គ បុគ្គលនោះ
 លុះច្បាតចាកលោកនេះទៅ រមែងបានសេចក្តីសុខ ដូចម្តេច ។

ឆក្កនិបាតេ ទុតិយោ ខុបុត្តវិញ្ញោ

- (២៣៩) យោ ទិស្វា ភិក្ខុំ ចរណ្ឌបបដ្ឋំ
 បុរុក្ខិត្តា បញ្ចលំកោ នមស្សតិ
 ទិដ្ឋវ ធម្មេ លកតេ បសិសំ
 សត្តញ្ញ សោ យាតិ សរីរកេនា ។
- (២៤០) លក្ខី វត មេ ឧទហានិ អដ្ឋ
 យំ វាសនំ ក្ខតិបតិទ្ធិស្សាម
 ភិក្ខុញ្ញ ទិស្វាន តុវញ្ញ សត្ត
 កាហាមិ បុញ្ញានិ អនប្បកានិ ។
- (២៤១) អន្ធា ហវេ សេវិតញ្ញា សបញ្ញា
 តហុស្សតា យេ តហុ វានិច្ចិន្តោ
 ភិក្ខុញ្ញ ទិស្វាន មមញ្ញ រាជ
 តហាហិ បុញ្ញានិ អនប្បកានិ ។
- (២៤២) អត្តោធិនោ និច្ចបសន្នចិត្តោ
 សញ្ញាតិបិយាចយោតោ ភវិត្តា
 និហតា មាជំ អភិវាទយេស្សំ
 សុត្វាន ទេវីន្ទ សុភាសិតានិគិ ។

បព្វនិកវិហោវរាជានតំ ឆន្ទំ ។

(២៣៩) (ព្រះឥន្ទ្រឆ្លើយថា) បុគ្គលណា ឃើញនូវភិក្ខុដែលបរិបូណ៌
 ដោយចរណៈ ហើយផ្គង់អញ្ញាលីនមស្ការ តម្កល់ទុកក្នុងខាង
 មុខ បុគ្គលនោះ វេទន៍បាននូវសេចក្តីសរសើរ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន លុះ
 បុគ្គលនោះ បែកឆ្ងាយសរីរកាយ វេទន៍ទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។

(២៤០) (ព្រះរាជាត្រាស់ថា) ឧហ្មា⁺ សរីរៈរបស់អញកើតឡើង ក្នុងថ្ងៃនេះ
 ព្រោះអញបានឃើញនូវវាសវៈ ជាម្ចាស់នៃភូត បពិត្រសក្កៈ ខ្ញុំនឹង
 ធ្វើនូវបុណ្យជាច្រើន ព្រោះបានឃើញនូវភិក្ខុផង ព្រះអង្គផង ។

(២៤១) (ព្រះឥន្ទ្រពោលថា) បុគ្គលណា ប្រកបដោយបញ្ញា ជា
 ពហុស្សត អាចគិតឃើញនូវហេតុជាច្រើន (ព្រះអង្គ) គប្បីសេព
 គប់ (បុគ្គលនោះ) ដោយពិត បពិត្រព្រះរាជា ព្រោះព្រះអង្គ
 បានឃើញភិក្ខុនឹងខ្ញុំ សូមធ្វើបុណ្យជាច្រើនចុះ ។

(២៤២) (ព្រះរាជាត្រាស់ថា) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងទេវតា ខ្ញុំនឹងជា
 អ្នកមិនមានសេចក្តីក្រោធ មានចិត្តជ្រះថ្លាជានិច្ច ជាអ្នកគួរដល់
 អ្នកជំណើរ នឹងសូមទាំងអស់ សង្កត់សង្កិននូវមានៈ ថ្វាយបង្គំ
 ព្រោះបានស្តាប់ នូវសុភាសិត (របស់ព្រះអង្គ) ។

ឧបសិវ្យបុប្ផជាតកំ^(១)

[២៤៣] យមេតំ វារិដំ បុប្ផំ អនិច្ចំ ឧបសិវ្យសិ

ឯកន្តមេតំ ថេយ្យានំ កន្ធុថេនោសិ មារិស ។

[២៤៤] ន ហារមិ ន កញ្ចាមិ អារា សិវ្យាមិ វារិដំ

អថ កេន នុ វណ្ណេន កន្ធុថេនោតិ វុច្ចតិ ។

[២៤៥] យោយំ ភិសានិ ខណតិ បុណ្ណារីកានិ កញ្ចាតិ

ឯវំ អាតិណ្ណកម្មនោ កស្មា ឯសោ ន វុច្ចតិ ។

[២៤៦] អាតិណ្ណលុទ្ធា បុរិសោ ជាតិចោលំវ មត្តិតោ

តស្មី មេ វចនំ នត្ថំ តញ្ញារហាមិ វត្ថវេ ។

[២៤៧] អនន្តនស្ស ចោសស្ស និច្ចំ សុចិកវេសិនោ

វាលក្កមត្តចាបស្ស អញ្ញាមត្តិវ ខាយតិ ។

ឧបសម្ព័ន្ធប្របជាតក

(១៤៣) (នាងទេវធីតា ពោលថា) បពិត្រលោក លោកស្រីភ័ន្តផ្កា
កើតអំពីទឹក (ផ្កាល្អិត) ដែលគេមិនបានឲ្យ⁺ នុះជាចំណែកមួយ
នៃការលូច លោកជាអ្នកលូចភ័ន្ត ។

(២៤៤) (តាបសពោធិសត្វ ពោលថា) អាត្មាមិនលូចទេ មិនកាច់យក
ទេ អាត្មាគ្រាន់តែស្រីភ័ន្តផ្កាល្អិត អំពីចម្ងាយ កាលបើដូច្នេះ
ហេតុអ្វី ទើបអ្នកពោលថា លោកជាអ្នកលូចភ័ន្ត ។

(២៤៥) បុរសណា ដឹកយកក្រដៅល្អិត កាច់យកផ្កាល្អិតស
បុរសនោះ ដែលមានការងារក្រក់យ៉ាងនេះ ព្រោះហេតុអ្វីក៏អ្នក
មិនថា ។

(២៤៦) (នាងទេវធីតា ពោលថា) ពាក្យសំដីរបស់ខ្ញុំ មិនមានចំពោះ
បុរស ដែលជាអ្នកលោភអាក្រក់ ប្រឡាក់ (ដោយបាបធម៌)
ដូចជាសំពត់មេនីទេ ខ្ញុំគួរនិយាយតែនឹងលោក ។

(២៤៧) បាបរបស់បុរស អ្នកមិនមានទីទួល គឺកិលេស អ្នកស្វែងរក
នូវអំពើដ៏ស្អាតជានិច្ច ប្រមាណប៉ុនចុងនៃរោមកន្ទុយសត្វ រមែង
ប្រាកដ ដូចប៉ុនមេឃ ។

ឆក្កនិបាតេ ទុតិយោ ខុបបុត្តវគ្គោ

(២២៨) អន្ទា មំ យេ ក្ខុ ជានាសិ អថោ មំ អនុកម្មសិ

បុនបំ យេ ក្ខុ វជ្ជាសិ យនា បស្សសិ ឯទិសំ ។

(២២៩) នេវ តំ ឧបជីវមិ នបំ តេ ភតិកម្មសេ

ត្វមេវ ភិក្ខុ ជានេយ្យំ យេន កច្ឆេយ្យ សុត្តតិណ្ឌំ ។

ឧបសង្កប្បប្បដាតកំ សត្តមំ ។

វិយាសាទដាតកំ

(២៣០) សុសុខំ វត ជីវន្តំ យេ ជនា វិយាសាទិនោ

ទិដ្ឋេវ ធម្មោ ចាសំសា សម្បរាយេ ច សុត្តតិ ។

(២៣១) សុកុស្ត្រភាសមាណស្ស ន ទិសាមេវ បណ្ឌិតា

ឥទិ សុណាថ សោទវិយា អម្ពេវាយំ បសំសតិ ។

ធូត្តនិបាត ខុបបុត្តវគ្គទី ២

(២៤៨) (តាបសពោធិសត្វ ពោលថា) ម្ចាស់យក្ខ នាងស្គាល់
នូវអាត្មា ដោយពិត មួយទៀតនាងឈ្មោះថា អនុគ្រោះនូវអាត្មា
ម្ចាស់យក្ខ បើនាងឃើញទោសនេះ ក្នុងកាលណា នាងគប្បីប្រាប់
(ដល់អាត្មា) ទៀត ក្នុងកាលនោះ ។

(២៤៩) (នាងទេវធិតា ពោលថា) ខ្ញុំមិនមែនរស់នៅ ព្រោះអាស្រ័យ
លោកទេ ទាំងមិនមែនជាអ្នកធ្វើការណ៍ របស់លោកទេ បពិត្រ
ភិក្ខុ លោកទៅកាន់សុគតិ ដោយអំពើណា លោកគប្បីដឹង
(នូវអំពើនោះចុះ) ។

ចប់ ឧបសិទ្ធិបុព្វដាសក ទី ១ ។

វិយាសាទជាតិក

(២៥០) (ព្រះឥន្ទ្រវិក្កន៍ខ្លួនជាសេក និយាយថា) ពួកជនណាជាអ្នក
ស៊ីវតសល់ដែល ជននោះរមែងរស់នៅ ជាសុខស្រួល សេចក្តីសា-
សើរក្នុងបច្ចុប្បន្ន នឹងសុគតិក្នុងបរលោក រមែងមាន ។

(២៥១) (ឥសីមួយរូប ពោលថា) អ្នកទាំងឡាយ ជាបណ្ឌិត ចូរកុំផ្ទៀង
ស្តាប់ (នូវសំដី) របស់សេកនិយាយ ម្ចាស់អ្នកមានពោះដ៏ស្មើទាំង
ឡាយ ពួកអ្នកចូរស្តាប់ពាក្យខ្ញុំនេះវិញ សេកនេះបញ្ជោរនូវពួក
យើងទេ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

(២៥២) នាហិ តុម្ហេ បសំសាមិ តុណាចាទា សុណាមេ មេ

ឧត្តជ្ជកោដិទោ តុម្ហេ ន តុម្ហេ វិយាសាទិទោ។

(២៥៣) សត្តវស្សា បព្វជិតា^(១) មជ្ឈវព្វា^(២) សិខន្តិទោ

វិយាសេនេវ យាបេន្តា មយំ វេ ភោតោ តាវយា

កេ នុ ភោតោ បសំសិយា ។

(២៥៤) តុម្ហេ សីហានំ ព្យក្សានំ វាទ្យានព្វាវសិដ្ឋតំ

ឧត្តជ្ជនេវ យាបេន្តា មព្វាវោ វិយាសាទិទោ។

(២៥៥) យេ ព្រាហ្មណស្ស សមណស្ស អព្វាស្ស ច

វណិព្វិទោ

ទត្វាវសេសំ កុត្តានំ តេ ជនោ វិយាសាទិទោតិ។

វិយាសាទិទោ អដ្ឋមំ ។

១ ខ. បព្វជិតា ។ ២ មជ្ឈវព្វា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាតក

(២៥២) (សេកនិយាយថា) ខ្ញុំមិនបញ្ជាក់លោកទាំងឡាយទេ បពិត្រ
 លោកអ្នកបរិភោគនូវសាកសព លោកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់ខ្ញុំ
 លោកទាំងឡាយ ជាអ្នកបរិភោគនូវកោដនសល់ លោកទាំង
 ឡាយ មិនមែនជាអ្នកបរិភោគ នូវវត្ថុសល់ដែលទេ ។

(២៥៣) (ពួកឥសីនិយាយថា) យើងទាំងឡាយ ឬសបានវស្សា ៧
 ហើយ ជាអ្នកមានកំបោយសក់ នៅក្នុងកណ្តាលព្រៃ ញ៉ាំងអត្ត-
 ភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយវត្ថុដ៏សល់ប៉ុណ្ណោះ បើពួកយើងត្រូវអ្នកដ៏
 ចំរើនគឺដៀលហើយ តើពួកជនណា គួរជាទីសរសើរ របស់
 លោកដ៏ចំរើន ។

(២៥៤) (សេកពោធិសត្វ កោលថា) លោកទាំងឡាយ បរិភោគ
 នូវកោដនសល់ របស់សត្វសាហាវ គឺស៊ីហៈ នឹងខ្លា ញ៉ាំងអត្ត-
 ភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយរបស់សល់ ទើបគេសំគាល់ថា ជា
 អ្នកបរិភោគរបស់សល់ដែល ។

(២៥៥) ពួកជនណា ឲ្យដល់ព្រាហ្មណ៍ សមណៈ នឹងអ្នកស្វមង់ទៀត
 ហើយទើបបរិភោគ នូវកោដនដ៏សេសសល់ ពួកជននោះ ហៅថា
 ជាអ្នកបរិភោគនូវវត្ថុសល់ដែល ។

វិជ្ជកណ្តកំ

- (២៥៦) បណ្ឌិតំ កុញ្ញសេ កត្តំ សម្មិតេលោកា មាតុល
 អថ កេន មុ វណ្ណាន ក្រីសោ តូមសិ វាយ ស ។
- (២៥៧) អមិត្តមជ្ឈេ វសតោ តេសុ អាមិសមេសតោ
 ជិច្ចំ ឧត្តិត្តហនយស្ស តុតោ កោតស្ស ទន្ធិយំ ។
- (២៥៨) ជិច្ចំ ឧត្តិត្តោ កោតោ ជន្ធិ^(១) បាបេន កម្ពនា
 លទ្ធោ បិណ្ណោ ន បិណ្ឌិតំ ក្រីសោ តេនស្មិ វដ្ឋក ។
- (២៥៩) លូទានំ វិណិដានំ អប្បស្មេហានំ កុញ្ញសិ
 អថ កេន មុ វណ្ណាន វិលោ តូមសិ វដ្ឋក ។
- (២៦០) អប្បវិទ្ធា អប្បវិទ្ធាយ អវិទូរកមេន ច
 លទ្ធាលទ្ធន យាបេនោ វិលោ តេនស្មិ វាយ ស ។

១ ឧ. វិដ្ឋា ។

វិជ្ជករជាតិ

(២៥៦) (ចាបពោធិសត្វ សួរថា) បពិត្រឧត្តម លោកបរិភោគនូវ
បាយ ទឹកដោះរាវ នឹងប្រេងដ៏ប្រណីត បពិត្រភ្នែក កាលបើដូច្នេះ
ហេតុអ្វីបានជា អ្នកស្នាងស្នាមម្ល៉េះ ។

(២៥៧) (ភ្នែកឆ្លើយថា) បណ្តាពួកភ្នែកទាំងនោះ សត្វភ្នែកនៅក្នុង
កណ្តាលសត្រូវ ស្វែងរកចំណី មានសេចក្តីតក់ស្លុតជានិច្ច តើនឹង
មានសេចក្តីមាំមួន អំពីណាកើត ។

(២៥៨) ពួកភ្នែក ជាសត្វមានពុតគ្បុត តក់ស្លុតអស់កាលជានិច្ច បាន
ដុំបាយដោយអំពើអាក្រក់ មិនដែលឆ្អែតស្របស្រួលទេ ម្នាលសត្វ
ចាប ព្រោះហេតុនោះ ទើបខ្ញុំស្នាងស្នាម ។

(២៥៩) ម្នាលចាប អ្នកបរិភោគនូវពូជស្មៅ ដីសៅហ្មង មានឧបាសតិប
កាលបើដូច្នេះ ហេតុអ្វី ទើបអ្នកមានសរីរៈធាត់ម្ល៉េះ ។

(២៦០) (ចាបពោធិសត្វ ពោលថា) ម្នាលភ្នែក ខ្ញុំញ៉ាំងអត្តភាព
ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយវត្ថុដែលខ្ញុំបាន នឹងមិនបាន ព្រោះខ្ញុំជាអ្នក
ប្រាថ្នាតិប គិតតិប ទាំងគ្រាប់ទៅកាន់ទីមិនឆ្ងាយ ព្រោះហេតុនោះ
ទើបខ្ញុំជាអ្នកមានសរីរៈធាត់ ។

[២៦១] អប្បវិច្ឆស្ស ហិ ចោសស្ស អប្បចិន្តិសុខស្ស ច
សុសង្កហិតប្បមាណស្ស វុត្តិ សុសមុទានិយាតិ ។

វដ្តិកជាតកំ នវមំ ។

មណីដាតកំ^(១)

[២៦២] ចិវស្សំវត បស្សាមិ សហាយំ មណីជារិដំ
សុកតា មស្សកុត្តិយា សោភតេវត មេសខា ។

[២៦៣] បរុទ្ធិកច្ឆន្ទនខលោមោ អហំ កម្មេ សុព្យាវដោ
ចិវស្សំ នហាមិតំ លទ្ធា លោមន្តមជ្ឈហារយំ ។

[២៦៤] យំ នុលោមិ អហារេសិ នុលូភំ លទ្ធកម្មកំ
អថ ភិក្ខុ ហិ តេ សម្ម កល្លោ កីនិកិលាយតិ^(២) ។

១ ឧ. កាតជាតកំ ។ ម. បារាវតជាតកំ ។ ២ ឧ. កិណកិណាយតិ ។ ម. កិណាយតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

(២៦១) សេចក្តីពិតថា ការប្រព្រឹត្តិចិញ្ចឹមជីវិត របស់បុគ្គលអ្នកប្រាថ្នាតិច
 ផង មានសេចក្តីសុខព្រោះការគិតតិចផង ដឹងប្រមាណក្នុងអាហារ
 ដែលខ្លួនកាន់យកដោយល្អផង រមែងប្រព្រឹត្តទៅបានដោយស្រួល។

ចប់ វដ្តកជាតក ទី ៩ ។

មណីជាតក

(២៦២) (ព្រាហ្មណ៍សត្វ និយាយថា) យូរណាស់ហើយតើ ខ្ញុំ
 ទើបឃើញសំឡាញ់ ពាក់នូវកម្រងកែវមណី សម្លាញ់របស់ខ្ញុំល្អ
 មែន ព្រោះល្អដោយការលេងពុកមាត់ ។

(២៦៣) (ក្រែកនិយាយតបថា) ខ្ញុំមានការខ្វល់ខ្វាយច្រើន ក្នុងការងារ
 មានក្រចកនឹងរោមភ្លៀកដុះទ្រូបទ្រូល យូរណាស់ហើយ គេទើបតែ
 នឹងបោចរោមភ្លៀកក្រចកនៃក្រណាត់នេះ ព្រោះបានជាងការកាត់ ។

(២៦៤) (ព្រាហ្មណ៍សត្វ និយាយថា) អ្នកបានឲ្យជាងការកាត់
 ដែលគេរកបានដោយក្រ ឲ្យបោចនូវរោមណាមែន ឬម្ចាស់សម្លាញ់
 កាលបើដូច្នេះ រោមបន្តិចបន្តួច ត្រង់ករបស់អ្នក (នោះ) ទុកនៅ
 វែងអន្ទាយធ្វើអ្វី ។

ឆត្តនិបាតេ ទុតិយោ ខុបុត្តវគ្គោ

- (២៦៥) មនុស្សសុខុមាលានំ មណីករោស្មោសុលម្ពតិ
 តេសាហំ អនុសិក្ខាមិ មាត្រំ មត្តំ ទវំ កតំ ។
- (២៦៦) សតេបិមំ បិហាយសិ មស្សកុត្តំ សុការិកំ
 ការយិស្សាមិ តេ សម្ម មណីបាបិ ទទាមិ តេ។
- (២៦៧) តូញោ មណីនា ឆន្នោ សុកតាយ ច មស្សយា
 អាមន្ត ខោ តំ កង្ខាមិ បិយំ មេ តវំ ទស្សនន្តិ។

មណីគាតកំ វសមំ ។

(១)

ខុបុត្តវគ្គោ ទុតិយោ ។

តស្សុទ្ធាដំ

អថ បស្ស សស្វចិ ច តុល្លាលកោ
 មិក មយ្ហកបញ្ចមបត្តិវរោ
 អថ បញ្ចាលិ វរិជ មជ្ឈ មុន
 អថ វជ្ជក កថោជវរេន ទស ។

ធកុនិយាត ខុបុត្តវគ្គ ទី ២

(២៦៥) (កែវនិយាយតបថា) កែវមណី តែងសំយុងចុះ ពូជីកនៃ
មនុស្សសុខុមាលជាតិ ខ្ញុំយកគម្រាប់តាមពួកមនុស្សទាំងនោះ
អ្នកកុំសំគាល់ថា (ខ្ញុំ) ធ្វើដោយល្បែងឡើយ ។

(២៦៦) បើអ្នកពេញចិត្តនឹងការលេងពុកមាត់ ដែលឲ្យនាយជាងធ្វើយ៉ាង
ល្អនេះ ម្ចាស់សម្លាញ់ ខ្ញុំនឹងឲ្យជាងធ្វើដល់អ្នកផង ឲ្យនូវកែវមណី
ដល់អ្នកផង ។

(២៦៧) (ព្រាបពោធិសត្វ និយាយថា) អ្នកឯងយកកែវមណីផង យក
ពុកមាត់ដែលគេធ្វើឲ្យល្អផង មកបិទបាំង ទើបខ្ញុំហៅអ្នកមកហើយ
នឹងទៅ ការប្រទះច្បាប់ប្រទះនឹងអ្នក រមែងជាទីពេញចិត្តរបស់ខ្ញុំ ។

ចប់ មណិជាតក ទី ១០ ។

ចប់ ខុបុត្តវគ្គ ទី ២ ។

ឧទ្ទាននៃ ខុបុត្តវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីអ្នកចូរមើលចុះ (ជាដើម) ១ ព្រមទាំងមូល ១
គុណិលជាតក ១ ម្រឹគកាម ១ សត្វស្លាបដ៏ប្រសើរ ឈ្មោះមយ្យកៈ
ជាតំរប់ ៥ ផ្គងអញ្ញលី ១ ផ្កាឈូក ១ កណ្តាលព្រៃ ១ សត្វ
ចាប ១ ព្រាបដ៏ប្រសើរ ១ រួមជា ១០ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ផាគកំ

តត្រៃ វិគ្គទានំ ភវិតិ

អដ វត្ថុំ បតិភត្តសង្កំ ធនិចាតំ វត្ថុមេ

អាវរិយា ច ស្វបិ ច ទ្វេ ច វត្ថា សុព្យញ្ញនា ។

ឆក្កនិយាមំ និម្មិតំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ឧទាននៃវិគ្គ ក្នុងឆក្កនិបាតនោះគឺ

ខំនឹងសំដែងនូវវគ្គ ក្នុងឆក្កនិបាត ដ៏ប្រសើរថ្លៃថ្លា វគ្គទាំងពីរ គឺ
 ពាក្យវគ្គ នឹងខុបតវគ្គ មានពាក្យថា សូចិជាតក មាន
 ព្យាបាទៈ ដ៏ល្អ ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ សំដែងហើយ ។

ចប់ ឆក្កនិបាត ។

សត្វកំណាត់ជាតកំ

កករិត្តោ
ក្រ

កករិត្តោ
ក្រ

[២៦៨] ទិយឡកុត្ត ឧទយេន កណ្ណិកា
វិទិត្តិយោ អដ្ឋ បរិត្តិបន្តិ នំ
សា^(១) ស័សថា សារមយា អដេត្តកា
កុហិ វិតា ឧបរិតោ ន ជិសតិ ។

[២៦៩] យោ តិសតិ សារមយា អដេត្តកា
បរិត្តិយា តោចាណសិយោ សមដ្ឋិតា
តាហិ សុសង្កហិតា ពលសា ច បិដ្ឋិតា
សមដ្ឋិតា ឧបរិតោ ន ជិសតិ ។

[២៧០] ឯវម្បិ មិត្តហិ ឧឡោហិ បណ្ឌិតោ
អគេជ្ជបេហិ សុច្ឆហិ មន្តិកិ
សុសង្កហិតោ សិរិយា ន ជិសតិ
តោចាណសិការវហារ កណ្ណិកា ។

សត្តក និបាតជាតក

កក្កវិគ

កក្កជាតក

(២៦៨) (ព្រះរាជាព្រហ្មទត្ត សួរអាមាត្យពោធិសត្វថា) កំពូល (ដហ្គា)

មួយហត្ថកន្លះ រង្វង់ជុំវិញកំពូលនោះ ៨ ចំណាម កំពូលនោះ ជា
ឈើធ្នង់ខ្លឹមសុទ្ធ ឥតមានស្រាយ បិតនៅលើអ្វីហ្ន៎ បានជាមិនជ្រុះ
អំពីខាងលើមក ។

(២៦៩) (ពោធិសត្វ ពោលតបថា) បង្កង់ទាំងឡាយ ណាចំនួន ៣០ ខ្លឹម

សុទ្ធ ឥតមានស្រាយ បិតនៅតំរៀបគ្នាជុំវិញ (កំពូលនោះ) បង្កង់
ទាំងឡាយនោះ ទល់ទ្រផង គាបដោយកំឡាំងផង បិតនៅស្មើ
ភាគគ្នា ទើបមិនធ្លាក់ រហូត អំពីខាងលើមក ។

(២៧០) បណ្ឌិត បានពួកមិត្តជ័យម៉ាមួន មានសភាពមិនបែកចិត្តគ្នា

មានប្រាជ្ញាជ័យស្អាត ជួយទល់ទ្រហើយ រមែងមិនសាបសូន្យចាក
សិរី ដូចជាកំពូល (ដហ្គា) ដែលបង្កង់នាំទៅនូវការយ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

- [២៧១] ទរត្ថំ យេន្ធំ យថាបិ សត្តវា
អនាមសន្តោបិ កកោតិ តិត្ថកំ
សមាហរំ សាធុកកោតិ បត្តវា^(១)
អសាធុកយិវា តន្តុតន្តុម្ពុទ្ធវិ ។
- [២៧២] ឯវម្បិ កាមនិកមេសុ បណ្ឌិតោ
អសាហសំ វជ្ជ ធនានិ សង្ឃវិ
ធម្មានុវត្តិ បដិបជ្ជមាណោ
ជាតិ^(២) កកយិវា អវិហោវយំ បរំ ។
- [២៧៣] ឌុំនាតម្វលំ សុចិវរិសម្ពុរិ
ជាតិ យថា ចោត្តរណីសុ អម្ពជំ
បទុមិ យថា អត្ថនិកាសិជាលិមិ^(៣)
ន កក្កមោ ន រដោ ន វរិ លិម្បតិ ។
- [២៧៤] ឯវម្បិ វោហារសុចិ អសាហសំ
វិសុទ្ធកម្មន មបេតថាបកិ
ន លិម្បតិ កម្មតិលេស តាធិសោ
ជាតិ យថា ចោត្តរណីសុ អម្ពជំន្តិ ។
- កុក្កជាតកំ បឋមំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាសក

(២៧១) បុគ្គលដែលមានកាំបិតកងដែ កាលបើមិនចិតផ្លែក្រូចឆ្មារ ដែល
មានសម្បករឹងចេញទេ រមែងធ្វើ (ផ្លែនេះ) ឲ្យមានរសល្ងឹង
បពិត្រម្ចាស់ដែរ បុគ្គលកាលនាំយក (សម្បកក្រៅចេញ)
រមែងធ្វើឲ្យមានរសឆ្ងាញ់ កាលបើចិតសម្បកសើ ១ ទេ រមែង
ធ្វើឲ្យមានរសមិនឆ្ងាញ់ មានទុបមាយ៉ាងណាមិញ ។

(២៧២) ព្រះរាជាជាបណ្ឌិត វៀរ មិនលុះអំណាចកម្មង់ភ្លៀវភ្លា វៀរ
(អគតិ) ក្នុងពួកអ្នកស្រុក អ្នកនិគម ប្រមូលមកនូវទ្រព្យទាំងឡាយ
ជាអ្នកប្រព្រឹត្ត ប្រតិបត្តិតាមធម៌ មិនបៀតបៀនបុគ្គលដទៃ គប្បីធ្វើ
ឲ្យសំរេចបាន ក៏មានទុបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។

(២៧៣) ផ្កាឈូក ជាអម្ពដជាតិ មានឫសស កើតក្នុងទឹកដីស្អាត ក្នុងស្រះ
បោក្ខរណី រីកស្ទុះស្អាយដោយសារព្រះអាទិត្យ មិនជាប់ដោយគក់
មិនជាប់ដោយធុលី មិនជាប់ដោយទឹក មានទុបមាយ៉ាងណាមិញ។

(២៧៤) កម្មក្តិលសប្រាកដដូច្នោះ មិនប្រឡាក់ (ចំពោះស្តេច) ដែល
មានកេហារ (សម្រាប់វិនិច្ឆ័យ) ដ៏ស្អាត មិនមានកម្ម ជាសាហ័ស
មានការងារដ៏ស្អាត មានបាបកម្មប្រាសចេញហើយ ដូចជាផ្កា
ឈូកដែលដុះ ក្នុងស្រះបោក្ខរណី ក៏មានទុបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។

មនោជីវិតកំ

(២៧៥) យថា ចារោ និទ្ទមតិ និយា ចាបិ និក្កដ្ឋតិ

ហតានេ ន្ទន មនោនោ មិគរាជា សទា មម ។

(២៧៦) ហន្ទនានិ វិនិ តាលំ បក្កមាមិ យថាសុខំ

នេតានិសា សទា ហោន្តំ លត្តា មេ ជីវេ តាសទា ។

(២៧៧) ន ចាបជនសំសេរី អន្ធនំ សុខមេធាតុ

មនោជី បស្ស សេមាជំ តិរិយ ស្សន្ទុសាសនំ^(១) ។

(២៧៨) ន ចាបសម្បវដ្តេន ហតា បុត្តេន នន្ទតិ

មនោជី បស្ស សេមាជំ អន្ធនំ សម្មំ លោហិតេ ។

១ ច. អរិយស្សនុសាសនំ ។

សន្តកធិបាត កុណ្ឌវគ្គ ទី ១

មនោវិជ្ជាតក

(២៧៥) (ចចកត្ថសំឡេងសីហៈនឹងសំឡេងបន្ទោះធូ ហើយក៏ពោលតាថា
ពីរនេះថា) ធូទន់ខ្លបទៅផង បន្ទោះលាន់ពូផង ដោយហេតុ
ណា មិត្តរាជ ឈ្មោះ មនោវៈ ជាសំឡាញ់របស់អញ ត្រូវគេ
សម្លាប់ដោយពិត (ដោយហេតុនោះ) ។

(២៧៦) បើដូច្នោះមានតែ អញនឹងចៀសចេញទៅ កាន់ព្រៃជាទីពឹង
តាមសេចក្តីសប្បាយ ក្នុងពេលឥឡូវនេះ សត្វស្លាប់បែបនេះ
នឹងយកធ្វើជាសំឡាញ់ មិនកើត កាលបើអញរស់នៅ គង់បាន
សំឡាញ់ទៀត ។

(២៧៧) (មាតាបិតា បងប្អូនស្រី ប្រពន្ធ ពោលតាថាទាំង ៤ នេះថា)
បុគ្គលដែលសេពគប់ ជាមួយនឹងជនបាប មិនបានសេចក្តីសុខដ៏
ទៀងទាត់ឡើយ អ្នកចូរមើលសីហៈ ឈ្មោះ មនោវៈ កំពុងដេក
(ស្លាប់នេះ ព្រោះតែជឿតាម) ពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់ចចក
ឈ្មោះគិរិយៈ ។

(២៧៨) មាតាមិនបានរីករាយ ជាមួយនឹងកូន ព្រោះតែគប់រកសំឡាញ់
អាគ្រក់ អ្នកចូរមើលសីហៈ ឈ្មោះ មនោវៈ ដេកគ្រាន់នៅក្នុង
ឈាមរបស់ខ្លួន ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[២៧៩] ឯវិហារបដ្ឋតេ ចោសោ ចាបិយោ ច និកច្ចតិ

យោ វេ ហិតានំ វចនំ ន កកោតិ អត្ថទស្សីនំ ។

[២៨០] ឯវត្ថុ សោ ហោតិ តតោវ ចាបិយោ

យោ ឧត្តមោ អធិប្បជន្ធិបសេវី

បស្ស្នតមំ អធិប្បជន្ធិបសេវី^(១)

មិតានិបំ សរវេកនិច្ចតំ ។

[២៨១] និហិយតិ បុរិសោ និហិនសេវី

ន ច ហាយេថ កកោតិ តុល្យសេវី

សេដ្ឋន្តបកមញ្ច ឧទេតិ ឱប្បំ

តស្មា អត្ថនោ ឧត្តរំ ករេជានតិ ។

មនោជិតកំ ទុតិយំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាតក

(២៧៩) សត្វណាមិនធ្វើតាមពាក្យនៃជនទាំងឡាយ អ្នកប្រាថ្នានូវសេចក្តី
ចំរើន អ្នកឃើញនូវប្រយោជន៍ (ទៅក្នុងអនាគត) សត្វនោះ
រមែងដល់ (នូវសេចក្តីទុក្ខ) យ៉ាងនេះផង តែងចូរប្រទះនូវទោស
ដ៏លាមកក្រៃលែងផង ។

(២៨០) បុគ្គលដ៏ទុក្ខមណា សេពគប់នឹងអធម្មជន (ជនដ៏លាមក)
បុគ្គលនោះ ពាក្រក្រៃលែង ជាងអធម្មជននោះទៅទៀត យ៉ាង
នេះ អ្នកចូរមើលនូវស្តេចនៃម្រឹគដ៏ទុក្ខម ដែលសេពគប់នឹងអធម្ម-
ជន ត្រូវកំឡាំងនៃព្រាញ ដ៏ប្រសើរ មុតហើយ ។

(២៨១) (ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ នូវអភិសម្ពុទ្ធគាថា ក្រោយបំផុតថា)
បុរសអ្នកគប់រកនូវជនថោកទាប រមែងសាបសូន្យ បុគ្គលគប់រក
នូវជនស្មើ ។ គ្នា រមែងមិនសាបសូន្យ ក្នុងកាលណាឡើយ គប់រក
នូវជនដែលប្រសើរជាង រមែងចំរើន ឆាប់រហ័សរាន់ ព្រោះហេតុនោះ
បុគ្គលគួរតែគប់រក នូវបុគ្គល ដែលប្រសើរជាងខ្លួន ។

លុត្តនជីវិតកំ

- (២៨២) រាជា តេ ភត្តំ ចារោសិ សុប្បិ មិស្សបសេសំ
 មយនេស្មី អធិវត្ថេ ឯហិ ធិត្តម្ហ កុញ្ញស្ស។
- (២៨៣) ឯហិ មាណវំ ធិរេហិ^(១) ភិក្ខុមាធាយ សុប្បិទំ^(២)
 ឡញ្ច មាណវំ ភក្ខោសិ ឧកោ ភក្ខោ ភវិស្សថ ។
- (២៨៤) អប្បតេន តុរិយត្ថេ ធីល្អមត្ថំ ជហិស្សសិ
 ភិក្ខុន្តេ នាហិស្សន្តំ ជនា មរណសន្តិដោ^(៣) ។
- (២៨៥) លទ្ធាយំ យត្ថ តវំ ធិត្ថភិក្ខុ
 សុប្បិ បណ្ឌិតំ រសសាធុបេទំ
 ភិក្ខុញ្ច តេ អាហារិយោ នរេ វេន
 សុធីល្អកោ ហោហិតិ ខាធិតេ មយំ ។
- (២៨៦) មមេវ សុតន អត្តោ យថា ភាសសិ មាណវំ
 មយា ភិ សមទុក្ខញ្ចតោ សោតិ្ត បស្សហិ មាតរំ ។

១ ម. ឧរេន ។ ២ ឧ.ម. សុប្បិទំ ។ ៣ ឧ.ម. មរណសញ្ញតោ ។

សុត្តន្តបិដក

(២៨២) (ពោធិសត្វ ពោលថា) ស្ដេចបានបញ្ជូនកត្ត ដែលលាយដោយ

សាច់ដ៏ស្អាត មកឲ្យអ្នក ម្នាលទេវតាអ្នកអាស្រ័យនៅ លើដើម

ជ្រៃក្រឹម អ្នកចូរចេញមក ចូរបរិភោគចុះ ។

(២៨៣) (យក្ខពោលថា) នែមាណា អ្នកចូរមក ចូរអ្នកយកបាយ

ព្រមទាំងសម្បជាក់ចុះមក ម្នាលមាណា អ្នកនឹងបានជាចំណី

(នៃយើង) អ្នកទាំងពីរនឹងបានជាចំណី ។

(២៨៤) (ពោធិសត្វ ពោលថា) ម្នាលយក្ខ អ្នកនឹងលះបង់នូវប្រយោជន៍

ធំ ព្រោះតែហេតុបន្តិចបន្តួច ពួកជនអ្នករៀននឹងសេចក្ដីស្ងប់

នឹងលែងយកអាហារ មកឲ្យអ្នកទៀតហើយ ។

(២៨៥) ម្នាលយក្ខ អ្នកនឹងបាននូវចិត្តកត្ត ដ៏ស្អាតថ្លៃថ្លា ប្រកបដោយ

រសដ៏ទុក្ខម កាលបើអ្នកទំពាស្ដីយើងហើយ ជនអ្នកនាំយកអាហារ

មកឲ្យអ្នក មុខជាមិនងាយនឹងរកបាន ក្នុងទីនេះទៀតឡើយ ។

(២៨៦) (យក្ខមានចិត្តជ្រះថ្លាហើយ បានពោលថា) ម្នាលសុតនមាណា

អ្នកនិយាយ (បែបនេះ) ជាប្រយោជន៍ដល់ខ្ញុំមែនហើយ ខ្ញុំព្រម

បើកលែងអ្នកទៅហើយ ចូរអ្នកចូបនឹងមាតា ដោយស្មោះចុះ ។

- (២៨៧) ខកំ ធនញ្ច ហិណ្ឌុ កថ្មេវាទាយ មាណវ
 សោតី បស្សតុ តេ មាតា ភូញ បស្សហិ មាតវំ ។
- (២៨៨) ឯវិយ ក្ខុ សុខី ហោហិ សហ សព្វេហិ ញាតិភិ
 ធនញ្ច មេ អធិគតិ រពោ ច វចនំ កតន្តិ ។

សុត្តន្តផាតកំ ភគវ្យំ ។

មាតុបោសកគិដ្ឋជំពូក

- (២៨៩) តេ កថន្ត កវិស្សន្ត វុឡោ ភិវធរីសយា
 អហំ ពន្លាស្មិ ចាសេន ទិលីយស្ស វសំគតោ ។
- (២៩០) តី គិដ្ឋ បរិទេវេសិ កា ទុ តេ បរិទេវនា
 ន មេ សុតោ វា ទិដ្ឋោ វា កាសន្តោ មាទុសី ទិដោ ។
- (២៩១) ភរាមិ មាតាបិតរោ វុឡោ ភិវធរីសយេ
 តេ កថន្ត កវិស្សន្ត អហំ វសំ គតោ ភវំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកិកាយ ជាតក

(២៨៧) ម្ចាស់មាណាត ចូរអ្នកកាន់យកព្រះខាន់ ធ័ត្រ នឹងកាជន់
ទៅចុះ សូមឲ្យមាតារបស់អ្នក ឃើញអ្នកដោយស្មសី អ្នកសោតក៏
ចូរទៅចូបនឹងមាតាចុះ ។

(២៨៨) (ពោធិសត្វ ពោលថា) ម្ចាស់យក្ខ កាលបើយ៉ាងនេះ សូម
ឲ្យអ្នកបានសេចក្តីសុខ ព្រមទាំងពួកញាតិទាំងអស់ ទ្រព្យក៏ខ្ញុំបាន
ហើយ ទាំងព្រះឡង្ការ របស់ព្រះរាជា ខ្ញុំបានធ្វើរួចហើយ ។

ចប់ សុត្តន្តជាតក ទី ៣ ។

មាតុបោសកគិដ្ឋជាតក

(២៨៩) (ភ្នាតពោធិសត្វ ពោលថា) មាតាបិតាទាំងនោះចាស់ អាស្រ័យ
នៅព្រំជ្រកនៃភ្នំ នឹងធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ អាត្មាអញជាប់អន្ទាក់ លុះ
អំណាចនេសាទបុត្ត ឈ្មោះនិលិយៈហើយ ។

(២៩០) (នេសាទបុត្ត ពោលថា) ម្ចាស់ភ្នាត ហេតុដូចម្តេច ក៏បានជាអ្នក
ខ្សឹកខ្សួល ការខ្សឹកខ្សួលរបស់អ្នក ដូចម្តេចហ្ន៎ បក្សីចេះនិយាយ
សំដីមនុស្ស យើងមិនដែលឮ មិនដែលឃើញសោះឡើយ ។

(២៩១) (ពោធិសត្វ ពោលថា) យើងចិញ្ចឹមមាតាបិតាចាស់ អាស្រ័យ
នៅព្រំជ្រកនៃភ្នំ យើងលុះក៏អំណាចអ្នកហើយ មាតាបិតាទាំង
នោះ នឹងធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ។

សត្តកនិកាយោ បឋមោ កុក្កុតោ

(២៧២) យន្ត គិដ្ឋោ យោ ជនសតំ កុណាចាជំ អវេត្តតិ
កស្មា ជាលញ្ច ចាសញ្ច អាសដ្ឋាបិ ន តុដ្ឋសិ ។

(២៧៣) យនា បរាគរោ ហោតិ ចោសោ ជីវិតសង្ខយេ
អថ ជាលញ្ច ចាសញ្ច អាសដ្ឋាបិ ន តុដ្ឋសិ ។

(២៧៤) ករស្ម័ មាតាបិតរោ វុឡេ តិវិទីសយេ
មយា ភិសមនុញ្ញតោ សោតិ បស្សា បិ ញាតតេ ។

(២៧៥) ឯវិលុទ្ធក ឯន្ទស្ម័ សហ សព្វហិ ញាតិកិ
ករស្ម័ មាតាបិតរោ វុឡេ តិវិទីសយេតិ ។

មាតុបោសកនិដ្ឋិការកំ ចតុត្ថំ ។

ទព្វករណីតកំ

(២៧៦) អនុត្ថរចារី កន្តន្តេ សហាយមនុជារំ មិ
មហា មេ គហិតោ^(១) មន្តោ សោ មិ ហាតិ វេកសា ។

សត្តកខណ្ឌ ពុក្កវគ្គ ទី ១

(២៩២) (នេសាទបុគ្គ ពោលថា) ក្រែងភ្នាត រមែងមើលឃើញសាក-
សព ចម្ងាយ ១០០ យោជន៍បានឬ ចុះហេតុអ្វី បានជាអ្នកមក
ជាប់លប់ នឹងអន្ទាក់ ក៏មិនភ្ញាក់ខ្លួនសោះ ។

(២៩៣) (ពោធិសត្វ ពោលថា) ពេលណាដែលមានសេចក្តីវិនាស
(មកដល់) ពេលនោះ សត្វដែលនឹងអស់ជីវិត បើទុកជាមកជាប់
លប់ នឹងអន្ទាក់ ក៏គង់មិនអាចភ្ញាក់ខ្លួនបាន ។

(២៩៤) (នេសាទបុគ្គ ពោលថា) អ្នកចូរទៅចិញ្ចឹមមាតាបិតាចាស់ជរា
ដែលអាស្រ័យនៅ ពូជ័ប្រកនៃភ្នំចុះ យើងបានបើកលែងអ្នកហើយ
ចូរអ្នកទៅចូបនឹងពួកញាតិសន្តាន ដោយស្មោះចុះ ។

(២៩៥) (ពោធិសត្វ ពោលថា) ម្ចាស់ព្រាន អ្នកចូររីករាយជាមួយនឹង
ពួកញាតិទាំងអស់ យ៉ាងនេះចុះ យើងនឹងចិញ្ចឹមមាតាបិតាចាស់
ដែលអាស្រ័យនៅ ពូជ័ប្រកនៃភ្នំ ។

ចប់ មាតុបោសកធម៌ជ្រាប ទី ៤ ។

ទព្វបុប្ផជាតិក

(២៩៦) (គេដែលគ្រាប់ទៅក្នុងទឹកជ្រៅ ពោលថា) ម្ចាស់សំឡាញ់
អ្នកគ្រាប់ទៅតាមឆ្នេរដ៏ចម្រើន សូមអ្នកស្ទុះមកជួយខ្ញុំ ខ្ញុំចាប់បាន
ត្រីធំ វាវាខ្ញុំទៅ ដោយកំឡាំងដ៏ខ្លាំង ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជានកំ

[២៩៧] កម្មីរចារី កទ្ទន្តេ ទទ្ទំ កណ្ណាហំ ថាមសា

អហំ តំ ឧទ្ទិស្សាមិ សុបណ្ណោ ឧរកម្មីរ ។

[២៩៨] វិវាទោ នោ សមុប្បជ្ជោ ទព្វបុប្ផ សុបណ្ណាហំ មេ

សមេហំ មេធាកំ សម្ម វិវាទោ វុបសម្មត្ត(៩) ។

[២៩៩] ធម្មជ្ជាហំ បុរេ អាសី ពហុអន្លិ តិវតិ(២)

សមេមិ មេធាកំ សម្ម វិវាទោ វុបសម្មត្ត ។

[៣០០] អនុត្ថរចារី នន្ទជំ សីសំ កម្មីរចារីនោ

អន្ទាយំ(៣) មជ្ឈិមោ ខណ្ឌោ ធម្មជ្ជស្ស កវិស្សតិ ។

[៣០១] ចិវិចំ កត្តោ អកវិស្ស សចេ ន វិវេទេមសេ

អសីសតិ អនន្ទជំ សីតាលោ ហារតិ ហេហិតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជានិកាយ

(២៩៧) (ភេត្រាច់ទៅតាមឆ្នេរក្រៅនេះ ពោលថា) ម្ចាស់អ្នកត្រាច់
ទៅក្នុងទឹកជ្រៅដ៏ចំរើន អ្នកចូរចាប់ ដោយកំឡាំងយ៉ាងមាំ ខ្ញុំនឹង
ជួយយោងយកត្រីនោះ ដូចគ្រូឌុវដែលស្រង់ឡើងនូវពស់ ។

(២៩៨) (ភេតាំងពីឃើញចចកហើយ ពោលថា) ម្ចាស់ចចកទ្វាបុប្ផៈ
ចូរអ្នកស្តាប់ពាក្យយើង វិវាទកើតដល់យើងហើយ ម្ចាស់សំឡាញ់
អ្នកចូរម្យ៉ាងនូវដំណោះ ឲ្យវិវាទ (របស់យើង) ស្ងប់រម្ងាប់ទៅ ។

(២៩៩) (ចចកពោលថា) កាលពីដើម យើងជាអ្នកបិតនៅក្នុងតំណែង
ជម្រកក្តី បានកាត់ក្តី ឲ្យគេជាច្រើនមកហើយ ម្ចាស់សំឡាញ់
យើងនឹងរម្ងាប់នូវដំណោះ (របស់អ្នកទាំងឡាយ) សូមឲ្យវិវាទ
(របស់អ្នកទាំងឡាយ) ស្ងប់រម្ងាប់ទៅ ។

(៣០០) ម្ចាស់ភេត្រាច់ទៅតាមឆ្នេរ (អ្នកត្រូវបាន) កន្ទុយ ភេដែល
ត្រាច់ទៅក្នុងទឹកជ្រៅ (ត្រូវបាន) ក្បាល ដុំជាកណ្តាលក្រៅអំពី
ចំណែកពីរនេះ ត្រូវបាន (យើង) អ្នកបិតនៅក្នុងតំណែងជម្រកក្តី ។

(៣០១) (ភេតាំងពីឃើញថា) ប្រសិនបើ យើងកុំទាស់គ្នា (ត្រីនេះ)
នឹងបានជាអាហារអស់កាលដ៏យូរ ចចកវាយកត្រីធ្លិន ឥតក្បាល
ឥតកន្ទុយទៅព្រលឹម ។

សត្តកនិកាយោ បរិមោ កុក្កុត្តោ

[៣០២] យថាបិ វាជា នន្ទេយ្យ វជ្ជំ លទ្ធាន ទតិយោ

ឯវាហមជ្ជំ នន្ទាមិ ទិស្វា បុណ្ណមុទំ បតី។

[៣០៣] កថន្ត ថលដោ សន្តោ ឧទតេ មជ្ជំ បរាមសិ

បុដ្ឋោ មេ សម្ម អក្ខាហិ កថំ អនិកតំ តយា ។

[៣០៤] វិវាទេន តិសា ហោន្តំ វិវាទេន នន្ទក្ខយា

ជិនា ឧទ្ធា វិវាទេន កុញ្ញ មាយាវិ រោហិតំ។

[៣០៥] ឯវមេវ មនុស្សេសុ វិវាទោ យត្ថ ជាយតិ

នម្ពជ្ជំ បជិជារន្តំ សោ ហិ នេសំ វិនាយកោ

ននាបិ តត្ថ ជ័យន្តំ រាជកោសោ បវុឌ្ឍតតិ។

ទព្វបុព្វផាតកំ បញ្ចមំ ។

សត្តកនិដាត កុត្តវគ្គ ទី ១

(៣០២) (មេចចក ពោលថា) ខត្តិយរាជ បានឡូវរាជសម្បត្តិហើយរីក-
រាយ យ៉ាងណាមិញ ក្នុងថ្ងៃនេះ ខ្ញុំឃើញប្តីដែលមានមុខរីកហើយ
ក៏មានចិត្តរីករាយ យ៉ាងនោះដែរ ។

(៣០៣) អ្នកជាសត្វកើតលើគោកទេ ម្តេចក៏ចាប់ត្រីក្នុងទឹកបាន ម្ចាស់
សំឡាញ់ ខ្ញុំសួរហើយ សូមអ្នកប្រាប់ អ្នកចាប់ (ត្រី) បាន
ដោយហេតុដូចម្តេច ។

(៣០៤) (ចចក ពោលថា) សត្វទាំងឡាយស្តាន់ស្តម ព្រោះតែការ
ទាស់ទែងគ្នា ការអស់ទ្រព្យសម្បត្តិ ក៏ព្រោះតែទាស់ទែងគ្នាដែរ
ភេ (ទាំងពីរ) សាបសូន្យ (ចាកត្រី) ព្រោះតែទាស់ទែងគ្នា នៃ
នាងមាយាវី នាងចូរបរិភោគនូវត្រីផ្លិនចុះ ។

(៣០៥) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ក្នុងទីណា វិវាទកើតឡើង ក្នុងពួកមនុស្ស
(មនុស្សទាំងឡាយ) រមែងសួរសួរទៅពីងចៅក្រម អ្នកកាត់ក្តី
ដ្បិតចៅក្រមនោះ ជាអ្នកដឹកនាំមនុស្សទាំងនោះ មនុស្សទាំងនោះ
រមែងសាបសូន្យចាកទ្រព្យ (របស់ខ្លួន) ក្នុងទីនោះ ឃ្លាំង
ព្រះរាជា រមែងចំរើន ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

ទសស្លោកជាតកំ^(១)

[៣០៦] ឧសស្លោកំ តិច្ឆិណានិរំ អសី សម្មន្ទចាយំនំ

បរិសាយំ បុរិសោ គិលតិ កី ទុក្ករតំ តតោ

យទពំ ទុក្កំ ហំនំ តំ មេ អក្ខាហំ បុច្ឆិតោ ។

[៣០៧] គិលេយ្យ បុរិសោ លោកា អសី សម្មន្ទចាយំនំ

យោ ច វជ្ជា ធនាមីតិ តំ ទុក្ករតំ តតោ

សព្វញំ សុតំ ហំនំ ឯវំ ជាតាហំ មាគធ^(២) ។

[៣០៨] ព្យាភាសំ អាយុរោ បញ្ចំ អត្ថំ ធម្មស្ស កោវិទោ

បុក្កសំនាទំ បុប្ផាមិ កី ទុក្ករតំ តតោ

យទពំ ទុក្កំ ហំនំ តំ មេ អក្ខាហំ បុច្ឆិតោ ។

១ ម. បណ្ណកជាតកំ ។ ២ ម. មន្ត ។

ទសណ្ណកជាតក

(៣០៦) (ព្រះរាជាទ្រង់សួរអាមាត្យ ឈ្មោះអាយុរៈថា) បុរសលេបងាវ
 មានមុខដ៏មុត ដែលកើតក្នុងដែន ឈ្មោះទសណ្ណកៈ ជាងាវផឹក
 ឈាមឆ្អែតហើយ ក្នុងកណ្តាលបរិស័ទ ចុះអំពើអ្វី ដែលគេធ្វើបាន
 ដោយកម្រ ជាងកិរិយាលេបនូវងាវនោះទៅទៀត ខ្ញុំសួរហើយ
 អ្នកចូរប្រាប់នូវហេតុដ៏ទៃ ដែលគេធ្វើបានដោយកម្រនោះ ។

(៣០៧) (អាយុរាមាត្យ ពោលថា) បុរសលេបងាវ ដែលផឹកឈាមឆ្អែត
 ហើយ ព្រោះតែលោភៈ បើបុគ្គលណា ពោលថា យើងនឹងឲ្យ
 (នូវវត្ថុនោះដល់អ្នក) ដូច្នេះ ពាក្យរបស់បុគ្គលនោះ ត្រូវបានធ្វើក្រ
 លែង ជាងការលេបងាវនោះ ទៅទៀត បពិត្រព្រះមាតធរាជ
 ហេតុដ៏ទៃទាំងអស់ (ក្រៅអំពីពាក្យនេះ) គេធ្វើបានដោយងាយទេ
 សូមព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាប យ៉ាងនេះចុះ ។

(៣០៨) (ព្រះរាជាទ្រង់ចរចាជាមួយនឹងបុគ្គលាមាត្យថា) អាយុរបណ្ឌិតជា
 អ្នកឈ្លាសវៃក្នុងធម៌ បានដោះស្រាយនូវសេចក្តីនៃប្រស្នា ឥឡូវនេះ
 យើងនឹងសាកសួរ ចំពោះបុគ្គលបណ្ឌិតវិញ អំពើអ្វីដែលបុគ្គលធ្វើ
 បានដោយកម្រ ជាងពាក្យនោះទៅទៀត យើងសួរហើយ អ្នកចូរ
 ប្រាប់នូវហេតុដ៏ទៃ ដែលបុគ្គលធ្វើបានដោយកម្រនោះ(ដល់យើង)។

សត្តកន្តិយតេ បរិមោ កុក្កុរត្ថោ

(៣០៩) ន វា ចម្បបដ៏ន្តិ អដលំ ក៏រម្បដ៏ន្តិ

យោ^(១) ធន្វា អវាកយិវា តំ ទុក្ករតំ តតោ

សព្វតំ សុតំ វា នំ ឯវំ ជាធាហំ មាគធិ ។

(៣១០) ព្យា កាសិ បុត្តសោ បញ្ចំ អន្តំ ធម្មស្ស កោវិទោ

សេនកំនាជំ បុត្តាមិ តំ ទុក្ករតំ តតោ

យធនំ ទុក្កំ វា នំ តំ មេ អក្ខាហំ បុត្តតោ ។

(៣១១) ធម្មេយ្យ បុរសោ នាជំ អប្បំ វា យទិ វា តហំ

យោ ច ធន្វា ជាទុក្ខេយ្យ តំ ទុក្ករតំ តតោ

សព្វតំ សុតំ វា នំ ឯវំ ជាធាហំ មាគធិ ។

១ ឯក្កន្តេ ចសត្វេ ទិស្សតិ ។

(៣០៩) (បុគ្គសបណ្ឌិត ពោលថា) ពួកមនុស្ស រស់នៅ (ព្រោះ អាស្រ័យ) នូវវត្ថុឥតផល ជាសំដីដែលគេពោល ឥតអង្គីមានឡើយ បុគ្គលណា បានឱ្យ (ពាក្យប្តេជ្ញា) ហើយក៏បានកាត់ផ្តាច់ចោល (នូវលោភៈ) ពាក្យប្តេជ្ញានោះ ជាការធ្វើដោយលំបាក ជាងការ លេបដាវនឹងជាងពាក្យនោះទៅទៀត បពិត្រព្រះបាទមាគធរាជ ហេតុដ៏ទៃទាំងអស់ គេធ្វើបានដោយងាយទេ សូមព្រះអង្គជ្រង៉់ ជ្រាប យ៉ាងនេះចុះ ។

(៣១០) (ព្រះរាជាជ្រង៉់សួរសេនកបណ្ឌិតថា) បុគ្គសបណ្ឌិត ជាអ្នក ឈ្លាសវៃក្នុងធម៌ បានឆ្លើយនូវសេចក្តីនៃប្រស្នាប្តេហើយ ឥឡូវនេះ យើងនឹងសួរចំពោះសេនកបណ្ឌិត អ្វីអេះ ដែលបុគ្គលធ្វើបានដោយ លំបាក ជាងពាក្យប្តេជ្ញានោះទៅទៀត យើងសួរហើយ អ្នកចូរប្រាប់ នូវហេតុដ៏ទៃ ដែលបុគ្គលធ្វើបានដោយលំបាកនោះ (ដល់យើង) ។

(៣១១) (សេនកបណ្ឌិត ពោលថា) បុរសគួរឱ្យនូវទាន ទោះបីគឺចក្ក ច្រើនក្តី បើបុគ្គលណា បានឱ្យហើយ មិនក្តៅក្រហាយ ស្តាយក្រោយ អំពើនោះ ជាការធ្វើបានដោយលំបាក ជាងការលេបដាវជាដើម នោះទៅទៀត បពិត្រព្រះបាទមាគធរាជ ហេតុដ៏ទៃទាំងអស់ គេធ្វើ បានដោយងាយទេ សូមព្រះអង្គជ្រង៉់ជ្រាប យ៉ាងនេះចុះ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[៣០២] ឡា កាសិ អាឃុរោ បញ្ចំ អថោ បុត្តុសោ ចោរិសោ
សព្វេ បញ្ចោ អភិកោតិ យថា កាសតិ សេនកោតិ។

វសណ្ណជាតកំ ធម្មំ ។

សេនកជំពូក

[៣០៣] វិចិត្តបិតោ គុបិតិទ្រិយោសិ
នេត្តេហិ តេ វារិកណា សវន្តិ
តិទ្ធេ នដ្ឋំ តី បន បត្តយានោ
ឥនាគមា ព្រាហ្មណ ឥដ្ឋ ព្រហ្ម ។

[៣០៤] មិយ្យេន ករិយា វជតោ មមជ្ជ
អកច្ឆតោ មរណមាហ យក្ខោ
ឯតេន ធុត្ថេន បវេជិតោស្មិ
អក្ខហិ មេ សេនក ឯតមត្ថំ ។

[៣០៥] តហ្វនិ ហំនានិ វិចិត្តយិត្វា
យមេត្ថ វត្តាមិ តនេវ សច្ចំ
មញាមិ តេ ព្រាហ្មណ សត្តកស្មំ
អជានតោ កណ្ឌសប្បោ បរិដ្ឋោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[៣១២] (ព្រះរាជាសរសើរពោធិសត្វ ហើយពោលគាថាទីបំផុតថា)
 អាយុរបណ្ឌិត បានឆ្លើយប្រស្នាវចហើយ ទាំងបុគ្គសបុរសក៏ដូចគ្នា
 សេនកបណ្ឌិត និយាយដោះស្រាយប្រស្នាទាំងអស់តាមសមគួរ ។
 ចប់ ទសណ្ណកជាតក ទី ៦ ។

សេនិកជាតក

[៣១៣] (សេនកបណ្ឌិតពោធិសត្វ ពោលថា) អ្នកមានចិត្តក្រ-
 ឡក មានចិត្តន្ទ្រិយកម្រើក ដំណាក់ទឹកហូរចេញអំពីភ្នែករបស់អ្នក
 ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកបាត់របស់អ្វី ឬក៏ អ្នកប្រាថ្នាចង់បានរបស់អ្វី
 បានជាមក ក្នុងទីនេះ ចូរអ្នកប្រាប់មកមើល ។

[៣១៤] (ព្រាហ្មណ៍ ពោលថា) យក្ខពោលថា កាលបើខ្ញុំទៅដល់
 (ផ្ទះ) ក្នុងថ្ងៃនេះ ប្រពន្ធ (របស់ខ្ញុំ) នឹងស្លាប់ កាលបើខ្ញុំទៅ
 មិនដល់ (ផ្ទះ) ទេ ខ្ញុំនឹងស្លាប់ ដោយសេចក្តីទុក្ខនេះ បានជាខ្ញុំ
 រន្ធត់ចិត្ត បពិត្រសេនកៈ សូមលោកប្រាប់សេចក្តីនេះដល់ខ្ញុំ ។

[៣១៥] (ពោធិសត្វ ពោលថា) យើងរិះគិតនូវហេតុច្រើនយ៉ាង បណ្តា
 ហេតុទាំងនោះ យើងនឹងប្រាប់ហេតុណាមួយ ហេតុនោះឯង
 ជាប់របស់ពិត ម្នាលព្រាហ្មណ៍ យើងយល់ថា អ្នកមិនបានដឹងទេ
 មានពស់វែក លូនចូលក្នុងវិទេសដូរ ។

សត្តកនិដាយោ បឋមោ ពុក្កវគ្គោ

[៣០៦] អាទាយ ទណ្ឌំ បរិសុម្ព ភស្តំ
 បស្សេលម្ពកំ ឧរកំ ទុដ្ឋិហំ
 ជិន្នជំ កតំ វិចិត្តិចិត្តានំ
 ភជន្តមំ បស្ស បម្ពត្ថា ភស្តំ ។

[៣០៧] សិរិក្ករោ បរិសាយ មជ្ឈេ
 សោ ព្រាហ្មណោ សត្តភស្តំ បម្ពត្ថា
 អថ និក្ខមំ ឧរោ ឧត្តតោ
 អាសិរិសោ សប្បោ ដណំ ករិត្ថា ។

[៣០៨] សុលទ្ធវាភា ជនកស្ស រញ្ជោ
 យោ បស្សតិ សេនកំ សាធិបត្ថំ
 វិដ្ឋន្តោ ទុសំ សព្វទស្សី
 ញាណំ ទុំ តេ ព្រាហ្មណ ភីស្សបំ
 ឥមាជំ មេ សត្តសតានំ អត្ថិ
 កណ្ហាហំ សព្វានំ ទទាមំ តុយំ
 តយា ហំ មេ ជីវិតមជ្ឈ លទ្ធិ
 អថាបំ ភិរិយាយមកាសិ សោត្ថំ ។

សត្តកនិបាត កុត្តន្ត ទី ១

(៣១៦) (ពោធិសត្វ ពោលថា) អ្នកចូរយកដង្កូវ គោះខែមើល
អ្នកចូរមើលពស់ ដែលមានអណ្តាតពីរ ហៀរទឹកមាត់ ចេញមក
អ្នកចូរកាត់បង់នូវសេចក្តីសង្ស័យផង នូវសេចក្តីឆ្លៀងឆ្លល់ផង ក្នុង
ថ្ងៃនេះ អ្នកចូរមើលពស់ អ្នកចូរទំលាក់ខែចោលទៅ ។

(៣១៧) (ព្រះសាស្តាទ្រង់គ្រាស់ថា) ព្រាហ្មណ៍នោះមានសភាពគត់
ស្ងួត ក្នុងកណ្តាលបរិស័ទ ហើយក៏បោះខែនៃសដ្ឋវចោល ទើប
ពស់ជាសត្វអាសិពិស លូនទៅដោយទ្រង់ មានគេជះក្លា ក៏បើក
ពពារលូនចេញមក ។

(៣១៨) (ព្រាហ្មណ៍ ពោលថា) ព្រះរាជាជនកៈអន្តិណា បានច្នប
នឹងសេនកបណ្ឌិត អ្នកមានប្រាជ្ញាឆ្លើត ព្រះរាជាជនកៈ (អន្តនោះ)
ឈ្មោះថា មានលាភបានហើយ ដោយប្រពៃ (ព្រាហ្មណ៍លុះសរ-
សើរព្រះរាជាហើយ ក៏សរសើរពោធិសត្វថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍
អ្នកមានធម៌កំបាំង (ញោយ្យធម៌) បើកហើយ ជាអ្នកឃើញនូវធម៌
ទាំងអស់ថ្ម បានជាញាណរបស់អ្នក គួរស្ងប់ស្ងៀមម្ល៉េះ ខ្ញុំមាន
កហាបណៈប្រាំពីររយនេះ សូមអ្នកយកទាំងអស់ចុះ ខ្ញុំជូនអ្នក
ដ្បិតខ្ញុំបានជីវិត ក្នុងថ្ងៃនេះ ដោយសារអ្នក មិនតែប៉ុណ្ណោះសោត
ថែមទាំងអ្នកបានធ្វើស្នូស្តី ដល់ភរិយា (របស់ខ្ញុំ) ទៀតផង ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

(៣១៧) ន បណ្ឌិតា វេត្តនមាទិយន្តិ

ចិត្រាហិ កាថាហិ សុភាសិតាហិ

ឥតោបិ តេ ព្រាហ្មណា ទទន្ត វិនិ

អាទាយ ភិក្ខុ កច្ច សកំ និកេតន្តិ ។

(១)

សេនាជាតកំ សុត្តមំ ។

អដ្ឋិសេនជាតកំ

(៣២០) យេ មេ អហំ ន ជាតាមិ អដ្ឋិសេនវិនិព្វកេ

តេ មិ សង្កម្ម យាចន្តិ កស្មា មិ ភិក្ខុ ន យាចសិ ។

(៣២១) យាចកោ អប្បិយោ ហោតិ យាចំ អទទមប្បិយោ

តស្មា ហន្តិ ន យាចាមិ មា មេ វិនិទ្ទេស្សនា អហុ ។

(៣២២) យោចយាចនជីវាតោ^(២) កាលេ យាចំ ន យាចតិ

បរញ្ច បុញ្ច ជិសេតិ អត្តនាហិ ន ជីវតិ ។

១ ឧ. ម. សុត្តន្តជាតកំ ។ ២ ម. យាចនជីវាតោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[៣១៩] (ពោធិសត្វ ពោលថា) បណ្ឌិតទាំងឡាយ មិនបានទទួលយក
រង្វាន់ដោយពោលគាថាទាំងឡាយ ដ៏វិចិត្រទេ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
(ជនទាំងឡាយ) ឲ្យទ្រព្យអំពីបាទមូល របស់យេធិនេះ ដល់អ្នក
អ្នកចូរយក ហើយចូរទៅកាន់លំនៅ របស់ខ្លួនចុះ ។

ចប់ សេនាគាតក ទី ៧ ។

អដ្ឋិសេនាជាតក

[៣២០] (ព្រះបាទពារុណសី សួរពោធិសត្វថា) បពិត្រតាបសព្រះនាម
អដ្ឋិសេនៈ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ពួកសូមណា ពួកសូមនោះ ប្រជុំគ្នាមក
រកខ្ញុំហើយសូម (នូវវត្ថុដែលខ្លួនត្រូវការ) ហេតុអ្វីក៏លោកមិនសូមខ្ញុំ ។

[៣២១] (តាបសពោធិសត្វ ពោលថា) បុគ្គលអ្នកសូម រមែងមិនជាទីស្រឡាញ់
(នៃអ្នកឲ្យ) បុគ្គលអ្នកមិនឲ្យនូវរបស់ដែលគេសូម រមែង
មិនជាទីស្រឡាញ់ (នៃសូម) ព្រោះហេតុនោះ បានជាអាត្មាមិន
សូមមហាពជ កុំឲ្យមហាពជ ស្អប់អាត្មាឡើយ ។

[៣២២] (ព្រះរាជាត្រាស់ថា) សមណព្រាហ្មណ៍ណាវេសដោយការសូម
តែមិនសូមវត្ថុដែលខ្លួនត្រូវសូម ក្នុងកាលគួរ (សមណព្រាហ្មណ៍
នោះ) ឈ្មោះថា ព្រាហ្មណ៍បុគ្គលដទៃ ឲ្យខូចបុណ្យផង ឈ្មោះថា
មិនបានរស់ស្រួល ដោយខ្លួនឯងផង ។

សត្តកនិបាតេ បរិមេ កុក្កុរត្តោ

[៣២៣] យោ ច យា ច នដីវំនោ កកាលោ យា ច បិ យា ច តិ

បរញ្ច បុញ្ញំ លកេតិ អត្តនាមិ ច ដីវតិ ។

[៣២៤] ន វេ ទុស្សន្តិ សប្បញ្ញា ទិស្វា យា ច កមាគតេ

ព្រាហ្មចារី បិ យោ មេសិ វរ^(១) កត្តាតមិ ច ធុសិ ។

[៣២៥] ន វេ យា ច ន្តិ សប្បញ្ញា ជីវេ ច វិទិតុមរហតិ

ឧទិស្ស អរិយា តិ ជ្ជន្តិ ឯសា អរិយាន យា ច នា ។

[៣២៦] ទទាមិ តេ ព្រាហ្មណា រោហិណីនិ

ករិ សហស្សំ សហ បុត្រវេន

អរិយោ ហិ អរិយស្ស កថំ ន ទដ្ឋា

សុត្វាន កាថា វា ធម្មយុត្តាតិ ។

អដ្ឋិសេននាតកំ អដ្ឋិមំ ។

សត្តកនិបាត កុរុវគ្គ ទី ១

(៣២៣) សមណព្រាហ្មណ៍ណា រស់ដោយការស្វម ហើយស្វមទូរ
 វត្ថុដែលខ្លួនត្រូវការស្វម ក្នុងកាលគួរ (សមណព្រាហ្មណ៍នោះ)
 ឈ្មោះថា ពាក់ងំបុគ្គលដទៃឲ្យបានបុណ្យផង ឈ្មោះថា រស់នៅ
 ស្រួល ដោយខ្លួនឯងផង ។

(៣២៤) បុគ្គលមានប្រាជ្ញាទាំងឡាយ ឃើញពួកស្វម មកដល់ហើយ
 មិនដែលប្រឡូក លោកជាព្រហ្មចារីបុគ្គល ជាទីស្រឡាញ់នៃខ្ញុំ
 លោកប្រាជ្ញារបស់ណា ដែលត្រូវនិយាយស្វម លោកចូរស្វមចុះ ។

(៣២៥) (ពោធិសត្វ ពោលថា) បុគ្គលមានប្រាជ្ញាទាំងឡាយ មិន
 ដែលស្វមទេ ស្រេចតែនឹង (ទុបដ្ឋាក) អ្នកមានប្រាជ្ញា គួរដឹង
 (ខ្លួនឯងចុះ) ពួកអរិយៈ គ្រាន់តែឈរទទួលស្វែង ។ ប៉ុណ្ណោះ
 នេះជាការស្វម របស់ពួកអរិយៈ ។

(៣២៦) (ព្រះរាជា ពោលថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំស្វមប្រគេនមេតា
 មានសម្បត្តិក្រហម ១ ពាន់ ព្រមទាំងគោឈ្មោលដល់លោកម្ចាស់
 ដ្បិតថា បុគ្គលមានមារយាទដ៏ប្រសើរ បានស្តាប់គាថារបស់លោក
 ដែលប្រកបដោយធម៌ហើយ មិនឲ្យដល់បុគ្គល មានអាចារៈធំ
 ប្រសើរ (ដូចគ្នា) ដូចម្តេចបាន ។

កបិជ្ជាតកំ

[៣២៧] យត្ថ វេរី និវិសតិ ន វសេ តត្ថ បណ្ឌិតោ

ឯករត្ថំ ទ្វិរត្ថំ វា ទុក្ខំ វសតិ វេរិស្ស ។

[៣២៨] ទិសោ វេលហុ ចិត្តស្ស ចោសស្សា បុរិដិយ្យតោ

ឯកស្ស កបិជោ ហេតុ យ្យេស្ស អនយោ កតោ ។

[៣២៩] ពាលោ ច បណ្ឌិតោ និ យ្យេស្ស បរិហារកោ

សចិត្តស្ស វសំ តត្ថ សយេថា យំ យថា កបិ ។

[៣៣០] ន សាធុ ពលវា ពាលោ យ្យេស្ស បរិហារកោ

អហិតោ កវតិ ញាតីនំ សត្យុណានំ វេតកោ ។

[៣៣១] និរោច ពលវា សាធុ យ្យេស្ស បរិហារកោ

ហិតោ កវតិ ញាតីនំ តិទសានំ វាសវោ ។

កបិដាតក

[៣២៧] (ពានរោធិសត្វ ពោលថា) បុគ្គលមានពៀរ អាស្រ័យនៅ
ក្នុងទីណា បណ្ឌិតមិនគប្បីនៅ ក្នុងទីនោះទេ (ព្រោះ) នៅ
ក្នុងពួកបុគ្គលមានពៀរ មួយយប់ក្តី ពីរយប់ក្តី ជាទុក្ខ ។

[៣២៨] បុគ្គលអ្នកមានចិត្តស្រាល គប្បីជាសត្រូវដល់សត្វអ្នកប្រព្រឹត្ត
តាម សេចក្តីមិនចំរើន ដែលព្រាហ្មណ៍ធ្វើហើយ ដល់ហ្វូងស្វា
ព្រោះហេតុតែស្វាមួយ ។

[៣២៩] បុគ្គលល្ងង់ តែប្រកាន់ខ្លួនឯងថាជាបណ្ឌិត ហើយរក្សាពួកក្រុម
ជាអ្នកលុះអំណាចចិត្តរបស់ខ្លួន រមែងដេក (ស្លាប់) ដូចស្វានេះឯង ។

[៣៣០] បុគ្គលល្ងង់មានកំឡាំង ជាអ្នករក្សាពួកក្រុម មិនប្រពៃទេ
មិនមានសេចក្តីចំរើន ដល់ពួកញាតិ ដូចទោធន្ទាក់ មិនជាប្រយោជន៍
ដល់ពួកសត្វស្លាប (ដែលជាញាតិ) ។

[៣៣១] ឯបុគ្គលមានប្រាជ្ញា មានកំឡាំង រក្សាពួកក្រុមវិញ ទើប
ប្រពៃ រមែងចំរើនដល់ពួកញាតិ ដូចជាវាសវៈទេវរាជ (ជា
ប្រយោជន៍) ដល់ពួកទេវតា ក្នុងឋានត្រៃត្រីង្ស ។

សត្តកន្តរោច បរមោ កុត្តវគ្គោ

[៣ ៣ ២] យោ ច សីលញ្ច បញ្ចញ្ច សុតញ្ចត្ថនំ បស្សតិ
 ឧក្កន្ធមត្តំ ពរតិ អត្តោ ច បរស្ស ច ។
 តស្មា តុលេយ្យមត្តានំ សីលំ បញ្ចំ សុតិបរ
 គណំ វា បរិហរេ ជំហេ ឯកោ វាបិ បរិព្វជេតិ ។

កបិដាតកំ នវមំ ។

ពកព្រហ្មជិតកំ

[៣ ៣ ៣] ឆ្មាសត្តតិ តោតម បុញ្ញកម្មា
 វស្សត្តោ ជាតិជំ អតីតា
 អយមន្តិមា វេទក្ខ ព្រហ្មបបតិ
 អស្មាភិជ្ជប្បន្តំ ជនា អនេកា ។
 [៣ ៣ ៤] អប្បញ្ច ហេតិ ន ហិ ធីយមាយុ
 យំ ភិ ពក មញ្ញាសិ ធីយមាយុ
 សតំ សហស្សាន និវត្តនានំ
 អាយុំ បជាទាមិ តវហា ព្រហ្ម ។

សត្តកនិបាត កុល្លវគ្គ ទី ១

(៣៣២) បុគ្គលណាមួយឃើញថា ខ្លួនឯងមានសីលផង មានបញ្ញាផង
 មានសុត្វៈផង (បុគ្គលនោះ) តែងប្រព្រឹត្តប្រយោជន៍ ដើម្បីខ្លួន នឹង
 អ្នកដទៃទាំងពីរ ។ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកប្រាជ្ញ កាលបើគេ
 គ្មានមើលខ្លួន មានសីល មានបញ្ញា នឹងសុត្វៈហើយ គប្បីថែរក្សា
 ពួកក្រមក៍បាន គប្បីប្រព្រឹត្តទៅតែម្នាក់ឯង ក៏បាន ។

ចប់ កបិដានក ទី ៩ ។

ពកព្រហ្មជាតក

(៣៣៣) (ពកព្រហ្ម ពោលថា) បពិត្រព្រះគោតម ពួកយើង ៧២
 រូប មានអំពើជាបុណ្យ ជាអ្នកមានអំណាចប្រព្រឹត្តទៅ កន្លង
 ផុតជាតិនឹងជកបាន នេះជាការដេល់ខ្ញុំវេទ ជាកំណើតដ៏ប្រសើរ
 មានក្នុងទីបំផុត (របស់ពួកយើង) ពួកជនច្រើនរូប តែងប្រា-
 ថ្នាំទីនេះ ។

(៣៣៤) (ព្រះសាស្តាស្រាស់ថា) នៃពកៈ អ្នកសំគាល់ថា អាយុណា
 ជាធម្មជាតិវែង អាយុនេះ ខ្លីទេ មិនមែនវែងឡើយ ម្ចាស់ព្រហ្ម
 គឺជាគតដ៏ធំអាយុរបស់អ្នក មួយសែននិរត្វៈ (ប៉ុណ្ណោះឯង) ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

- [៣៣៥] អនុន្តទស្សី កកវាហមស្មី
 ជាតិជ្ជំ ខោកម្មចាតិវត្តោ
 កី មេ បុរាណំ វតសីលវត្តំ
 អាចិត្ត មេតិ យមហំ វិជញ្ញំ ។
- [៣៣៦] យំ ភិក្ខុ អចាយេសិ ពហូ មនុស្សេ
 បិចាសិតេ យម្មនិសប្បវេតេ
 តន្តេ បុរាណំ វតសីលវត្តំ
 សុតប្បពុទ្ធាវ អនុស្សរមិ ។
- [៣៣៧] យំ ឯណក្ខលស្មី ជនតិ(១) កហំតិ
 អមោចយី កយ្ហក ជិយ្យមាជំ
 តន្តេ បុរាណំ វតសីលវត្តំ
 សុតប្បពុទ្ធាវ អនុស្សរមិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាតក

[៣៣៥] (តកព្រហ្មថា) បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានព្រះ

បន្ទូលថា តថាគតជាអ្នកឃើញមិនមានទីបំផុត កន្លងផុតស្រឡះ

នូវជាតិនឹងជរាផង នូវសេចក្តីសោកផង តើវត្ថុនឹងសីលវត្ថុរបស់ខ្ញុំ

ពីដើម ដូចម្តេចខ្លះ សូមព្រះអង្គប្រាប់ នូវវត្ថុនឹងសីលវត្ថុ ដែល

ខ្ញុំគួរដឹងនេះ ដល់ខ្ញុំ ។

[៣៣៦] (ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា) អ្នកបានញ៉ាំងពួកមនុស្ស

ច្រើន ដែលស្រេកទឹក លំបាកដោយកំដៅថ្ងៃឲ្យផឹកហើយ នោះ

ឯង ជាវតសមាទាន នឹងសីលវត្ថុរបស់អ្នកពីដើម តថាគតរព្វក

ឃើញ ដូចជាបុគ្គលដេកលក់ ហើយភ្ញាក់ឡើង ។

[៣៣៧] អ្នកបានដោះលែង នូវពួកជនឈ្លើយ ដែលចោរចាប់នាំយក

ទៅទៀបឆ្នេរនៃស្ទឹងឈ្មោះ ឯណ៍ នោះឯង ជាវតសមាទាន នឹង

សីលវត្ថុរបស់អ្នកពីដើម តថាគតរព្វកឃើញ ដូចជាបុគ្គលដេកលក់

ហើយភ្ញាក់ឡើង ។

សត្តកនិបាតេ បឋមោ កុក្កុវគ្គោ

[៣៣៨] កង្ខាយ សោតស្មី កហ៍តនាវិ

លុទ្ធនន ឆាគន មនុស្សកប្បា

អមោចយំ ភិទ្ធំ^(១) ពលសា បសយ្ហ

តន្តេ បុរាណំ វតសីលវត្ថុ

សុតប្បពុទ្ធាវ អនុស្សរមិ ។

[៣៣៩] កប្បា ច តេ បត្តចរោ អហោសិ

សម្មទ្ធិវន្តំ វតិ ភិ អមពា

តន្តេ បុរាណំ វតសីលវត្ថុ

សុតប្បពុទ្ធាវ អនុស្សរមិ ។

[៣៤០] អន្ធា បដាធាសិ មមេតមាយុំ

អពាបិ ជាធាសិ តថាហិ ពុទ្ធា

តថាហិ តាយំ ជលិតានុភារោ

ឌីភាសយំ ភិដ្ឋតិ ព្រហ្មលោកិន្តិ ។

ពកព្រហ្មដាពកំ វសមំ ។

កុក្កុវគ្គោ បឋមោ ។

សន្តកនិបាត កុណ្ឌុក្ខ ទី ១

(៣៣៨) អ្នកបានគំរាមដោយកំឡាំងហើយដោះវិលន៍ នូវទូកដែលនាគ-
 រាជអាក្រក់ បំរុងនឹងពន្លឺចរចោល ក្នុងខ្សែនៃទឹកស្ទឹង ព្រោះវាចង់
 ធ្វើមនុស្សឲ្យវិនាស នោះឯង ជាវត្ថុសមាទាននឹងសីលវត្ថុរបស់អ្នក
 ពីដើម តថាគតរកឃើញ ដូចជាបុគ្គលដេកលក់ហើយភ្ញាក់ឡើង ។

(៣៣៩) តថាគតឈ្មោះ កប្បៈ ធ្លាប់ជាកូនសិស្សរបស់អ្នក តថាគត
 បានសំគាល់ថា អ្នកជាបុគ្គលមានប្រាជ្ញា មានវត្ថុប្រតិបត្តិ នោះឯង
 ជាវត្ថុសមាទាននឹងសីលវត្ថុ របស់អ្នកពីដើម តថាគតរកឃើញ
 ដូចជាបុគ្គលដេកលក់ ហើយភ្ញាក់ឡើង ។

(៣៤០) (តកព្រហ្ម ពោលថា) ព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់នូវអាយុរបស់ខ្ញុំ⁺
 ដោយពិតផង ជ្រាបច្បាស់នូវហេតុដទៃផង ព្រះអង្គជាព្រះពុទ្ធមែន
 នេះជាអានុភាពដ៏រឿងរបស់ព្រះអង្គ ដែលញ៉ាំងព្រហ្មលោកឲ្យភ្ញី
 រុងរឿង ។

ចប់ ពកព្រហ្មនិកាយ ទី ១០ ។

ចប់ កុណ្ឌុក្ខ ទី ១ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

តស្សទ្ធានំ

វរកណ្ណិក ចារវរោ សុតនោ

អថ ភិជ្ឈ សរោហិតមច្ឆរោ

បុន ទស្សនាភ សេនភ យាចនកោ

អថ វេរី សព្វហ្មតកេន ទស ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាតក

ឧទាននៃផាតក ក្នុងកក្កដាថ្ងៃទី៨

និយាយអំពីកំពូលដ៏ប្រសើរ ១ បំពង់ព្រួញដ៏ប្រសើរ ១ សុត្តន-
 ផាតក ១ ភាគ ១ ត្រីវិទ្យា ១ ដាវកើតក្នុងស្រុកសណ្តកៈ ១
 សេនកបណ្ឌិត ១ យាចក ១ បុគ្គលមានពៀរ ១ ពកព្រហ្ម ១
 រួមគ្រប់ជា ១០ ។

គន្ធារវិគ្គោ

គន្ធារជាតកំ

[៣ ៤ ១] ហិត្វា តាមសហស្សានិ បរិបុណ្ណានិ សោឡុសរ

តោឡាតារានិ ដីតានិ សង្ខិដ្ឋានិ តុព្វសិ ។

[៣ ៤ ២] ហិត្វា គន្ធារវិសយំ តហ្វុតននចានិយំ

បសាសនិតោ និត្តន្តោ វេទនានិ បសាសសិ ។

[៣ ៤ ៣] ធម្មំ ភណាមិ វេទេហា អនម្មោ មេ ន រុច្ចតិ

ធម្មំ មេ ភណាមាទស្សំ ន ចាបមុបលិម្បតិ ។

[៣ ៤ ៤] យេនតេនចិវណ្ណាន បរោ លភតិ រុច្ចនំ

បហត្ថិយម្បិ ចេ វាចំ នតិភាសេយ្យបណ្ឌិតោ ។

[៣ ៤ ៥] តាមំ រុច្ចតុ វា មា វា ភុសំ វា វិតិវិយ្យតុ

ធម្មំ មេ ភណាមាទស្សំ ន ចាបមុបលិម្បតិ ។

គំនូរវិគ្គ

គំនូរជាតក

(៣៤១) (តាបសពោធិសត្វ ពោលថា) អ្នកលះបង់នូវស្រុកចំណុះ ១
ពាន់ នឹងឃ្លាំង ១៦ ដ៏ពេញបរិបូណ៌ (ដោយទ្រព្យ) ធ្វើនូវការ
សន្សំក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។

(៣៤២) (វិទេហតាបស ពោលថា) អ្នកលះបង់នូវដែនគន្លាត្រាវ ដែល
ជាដែនសម្បូណ៌ ដោយទ្រព្យនឹងទឹក ហើយចេញផុតអំពីទីជាទីឲ្យ
នូវពាក្យប្រៀនប្រដៅ (ដូចខ្ញុំដែរ) ឥឡូវនេះ (ហេតុអ្វីក៏មក)
ប្រៀនប្រដៅ (យើង) ក្នុងព្រះនេះ ។

(៣៤៣) (ពោធិសត្វ ពោលថា) ម្ចាស់វិទេហៈ ខ្ញុំនិយាយចំពោះវត្ថុ
ធម៌ សភាវៈមិនមែនជាធម៌ មិនតាបចិត្តខ្ញុំទេ កាលបើខ្ញុំនិយាយ
ធម៌ បាបឥតប្រឡាក់បានទេ ។

(៣៤៤) (វិទេហតាបស ពោលថា) បុគ្គលដទៃបាននូវសេចក្តីក្រោធ
ព្រោះពាក្យណាមួយ បណ្តិត មិនគប្បីពោលនូវពាក្យនោះឡើយ
បើទុកជាពាក្យមានប្រយោជន៍ដ៏ធំដោយ ។

(៣៤៥) (ពោធិសត្វ ពោលថា) បុគ្គលទោះខឹងក៏ដោយ មិនខឹងក៏ដោយ
ទោះរោយរោយដូចអង្គមក៏ដោយ កាលបើខ្ញុំនិយាយធម៌ បាបមិន
ប្រឡាក់បានទេ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជានកំ

[៣៤២] នោ វេ អស្សុ សកា តុន្តិ វិនយោ វា សុសិត្តិតោ

វនេ អន្ធមហីសោវ ចរេយ្យ តហុកោ ជនោ ។

[៣៤៣] យស្មា ច បនិដេកេច្ច អាចារ្យំ សុសិត្តិតោ

តស្មា វិនិត្យនិយា (ជីវ) ចរន្តិ សុសមាហិតាតិ ។

គន្ធាជានកំ បបមំ ។

មហាកបិដានកំ

[៣៤៤] អត្ថានំ សង្កមំ កត្វា យោ សោត្តិ សមតារយិ

កី ត្វំ តេសំ កីមេ តុយ្ហំ ហោន្តំ ហេតេ មហា កបិ ។

[៣៤៥] រាជាហំ ឥស្សរោ តេសំ យុថស្ស បរិហារកោ

តេសំ សោកបរេតានំ ភីតានន្តេ អន្ធម ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាតក

(៣៤២) ប្រសិនបើប្រាជ្ញារបស់ខ្លួនក្តី វិន័យដែលសិក្សាល្អក្តី មិនមានទេ
ជនច្រើនគ្នាតែងប្រព្រឹត្ត ដូចជាក្របីខ្វាក់ ក្នុងព្រៃ ។

(៣៤៣) មួយទៀត ជនពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានសិក្សាល្អ ក្តី
អាចារ្យញាតិ ព្រោះហេតុនោះ (ធីរជន) អ្នកមានវិន័យទូន្មាន
ហើយ វេចមានចិត្តតាំងមាំល្អ ។

ចប់ ធម្មាធិការ ទី ១ ។

មហាកបិដាតក

(៣៤៤) (ព្រះរាជាពោធិសី ត្រាស់សួរថា) ម្ចាស់ស្វាង្គីប្រសើរ អ្នក
បានធ្វើខ្លួនឲ្យជាសួរ ហើយចម្លង (ពួកស្វាតាំងនេះ) ឲ្យច្រូងទៅ
ដល់ទិស្នី តើអ្នកត្រូវជាអ្វីនឹងពួកស្វាតាំងនោះ ឯស្វាតាំងនោះ
ត្រូវជាអ្វីនឹងអ្នក ។

(៣៤៥) (ស្តេចស្វាពោធិសត្វ ទូលតបថា) បពិត្រព្រះបាទអរិយ្យមៈ
(អ្នកបក្រិះបសក្រិះ) ខ្ញុំជាស្តេច ជាឥស្សរៈ លើស្វាតាំងនោះ ជា
អ្នកគ្រប់គ្រងហ្វូងស្វាតាំងនោះ ដែលត្រូវសេចក្តីសោក គ្របសង្កត់
ជាអ្នកខ្លាចព្រះអង្គ ។

សត្តកនិយាយ ទុតិយោ គត្តារវត្តោ

[៣៥០] ឱល្លង្គយិត្តា^(១) អត្តានំ វិស្សដ្ឋដនុនោ សតិ

តតោ អបរចាទេសុ ទង្គំ តន្តំ លតាគុលំ ។

[៣៥១] ធិន្ទតមិវ វាតេន ទុណោ រុក្ខមុចាភមី

សោហំ អប្បកំ តត្ថ សាខំ ហត្ថហំ អត្តហំ ។

[៣៥២] តិមិវីណាយតិ សន្តំ សាខាយ ច លតាយ ច

សមនុក្កមត្តា ចាទេហំ សោត្តំ សាខមីតា កតា ។

[៣៥៣] តិមិ ន តប្បតិ តត្ថោ វណ្ណា^(២) មេន តបេស្សតិ

សុខមាហរិទំ តេសំ យេសំ រដ្ឋមការយី ។

[៣៥៤] ឯសា តេ ឧបមា រាជ តិ សុណាហំ អវិទូម

រញ្ញារដ្ឋស្ស យោគ្គស្ស ពលស្ស ធិកមស្ស ច

សព្វេសំ សុខមេតត្ថំ ខត្តិយេន បដានតាតិ ។

មហាភិដាគកំ ទុតិយំ ។

សក្កានុបត្តិ ធម្មាវគ្គ ទី ២

(៣៤០) ខ្ញុំលោកខ្លួនអំពីឈើនេះ ទៅកាន់ទីប្រមាណ ១ រយជួរឆ្នូ
ដែលគេលើកឡើង ហើយចង់វល្លិផ្តៅ ដ៏មាំគ្រង់សរីរៈ ជាខាង
ក្រោយនៃជើង (ចង្កេះ) ។

(៣៤១) ខ្ញុំលោកទៅកាន់ដើមឈើ ដោយខ្យល់ ដូចជាពាក្យដែល
ខ្យល់ផ្តាច់ហើយ ខ្ញុំនោះទៅមិនដល់ ក៏លូកដៃទៅចាប់មែក
(នៃឈើ) ឮដ៏អាកាសប្បទេសនោះ ។

(៣៤២) ពួកស្វាលើកជើងជាន់លើខ្ញុំនោះ ដែលដេកសន្លឹងដូចខ្សែចាប្តី
ដោយមែកឈើផង ដោយវល្លិផ្តៅផង ហើយនាំគ្នាទៅដោយស្មស័ក ។

(៣៤៣) ខ្ញុំនោះមិនក្តៅក្រហាយនឹងការចង់ ខ្ញុំនឹងមិនក្តៅក្រហាយ
នឹងការសម្លាប់ឡើយ (ព្រោះ) ខ្ញុំសោយរាជ្យ (ត្រួតត្រា) លើ
ពួកស្វាណា សេចក្តីសុខ ខ្ញុំបាននាំមកឲ្យពួកស្វានោះហើយ ។

(៣៤៤) ចំពោះព្រះបាទអរិទ្ធិមៈ នេះជាសេចក្តីប្រៀបធៀប ចំពោះព្រះ
អង្គ សូមព្រះអង្គស្តាប់នូវឧទាហរណ៍នោះ ខត្តិយរាជមានប្រាជ្ញា ត្រូវផ្តល់
សេចក្តីសុខ ដល់ពួកជនទាំងអស់ គឺអ្នកដែលផង យាន (រាហនៈ
សម្រាប់ទឹម) ផង ពលប្រើរជើងផង អ្នកនិគមផង ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ផាតកំ

កម្មការជាតិកំ

(៣៥៥) អម្ពាហមទ្ធំ វនមន្តរស្ថំ

នីលោភាសំ ជលនំ សិរីវិទ្យំ

តមទ្ធសំ ជលហេតុ វិភត្តំ

តំ ទិស្វា ភិក្ខាចរិយំ ចរាមិ ។

(៣៥៦) សេលំ សុមជ្ជំ នវរិទ្ធិតំ

នារី យុតំ នារយំ អប្បសទ្ធំ

ទុតិយញ្ច អាភម្មំ អហោសំ សន្តោ

តំ ទិស្វា ភិក្ខាចរិយំ ចរាមិ ។

(៣៥៧) ទិជា ទិជំ តុលាបមាហរទ្ធំ

ឯកំ សមាទំ ពហុកា សមេច្ច

អាហារហេតុ បរិហាតយីសុ

តំ ទិស្វា ភិក្ខាចរិយំ ចរាមិ ។

កុម្មការជាតក

(៣៥៥) (ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ៤ អង្គ ពោលគាថាមួយ ៗ ថា) អាត្មាបាន
 ឃើញដើមស្វាយ ដុះលូតលាស់ ក្នុងកណ្តាលព្រៃ ស្វាយមានព័ណ៌
 ខៀវ មានផ្លែ អាត្មាឃើញស្វាយនោះ បាក់ខ្ទេចខ្ទី ព្រោះហេតុតែ
 ផ្លែ លុះឃើញស្វាយនោះហើយ ទើបអាត្មាប្រព្រឹត្តនូវកិក្ខុការ
 (ទៅបួស) ។

(៣៥៦) នាងនារី (ម្នាក់) ពាក់កង់ជាវិការៈនៃកែវមណី ១ គូ ដ៏ស្អាត
 រលោង ដែលជនអ្នកចេះធ្វើឲ្យសម្រេចហើយ ឥតពូជសូរសំឡេង
 (ទង្គិចគ្នាឡើយ) លុះដល់អាស្រ័យ យកមកពាក់ ជាមួយគ្នានឹង
 កងទី ២ ក៏ (ទង្គិចគ្នា) ពូជសូរសំឡេង អាត្មាបានឃើញនូវកង
 នោះហើយ ទើបប្រព្រឹត្តនូវកិក្ខុការ ។

(៣៥៧) ពួកបក្សប្រើនិហោមរោម ដេញចឹកបក្សី ១ កំពុងពាំដុំសាច់
 ព្រោះហេតុតែអាហារ អាត្មាបានឃើញបក្សីនោះហើយ ទើប
 ប្រព្រឹត្តនូវកិក្ខុការ ។

សព្វកន្តិយោ ទុតិយោ គត្តារវត្តោ

[៣៥៨] ឧសភាមាមន្តំ យូជស្ស មជ្ឈេ

វលកក្កំ វណ្ណាពល្យបបដ្ឋំ

តមន្តសំ កាមហេតុ វិត្ថុន្តំ

តំ ទិស្វា ភិក្ខុចរិយំ ចរមំ ។

[៣៥៩] ករណ្ណកោ កល្យាណំ កណ្ណានត្ថំ នត្ថនំ

និមិរដា វិទេហានំ បញ្ចាលានត្ថំ ទុម្ពោ

ឯតេ រដ្ឋានំ ហិត្វាន បព្វជីសុ អតិក្ខានា ។

[៣៦០] សព្វេបិមេ ទេវសមា សមាគតា

អត្ថំ យថា បដ្ឋលតោ តថេវិមេ

អហំបិ ឯកោ ចរិស្សាមិ កត្តរិ

ហិត្វាន កាមានំ យថោនិកានំ ។

សត្វកនិបាត គន្ធាវច្ឆ ទី ២

(៣៥៨) អាត្មាឃើញគោទុសក (មួយ) កណ្តាលហ្នឹង មានបូកជ្រញៗ
 បរិបូណ៌ដោយសម្បទនឹងកំឡាំង អាត្មាបានឃើញគោទុសកនោះ
 ត្រូវគោទុសកដទៃ បុរេមុត (ឆ្ងាយពោះវៀន) ព្រោះហេតុតែកាម
 លុះបានឃើញគោទុសកនោះហើយ ទើបប្រព្រឹត្តនូវភិក្ខុចារ ។

(៣៥៩) (ពោធិសត្វ ពោលថា) ព្រះរាជារបស់អ្នកដែនកលិន្ទៈ ព្រះនាម
 ករណ្ណកៈ ព្រះរាជារបស់អ្នកដែនគន្ធាវៈ ព្រះនាម នគ្គជិ ព្រះរាជា
 របស់អ្នកដែនវិទេហៈ ព្រះនាម និមិរាជ ព្រះរាជារបស់អ្នកដែន
 បញ្ចាលៈ ព្រះនាម ទុម្ពុខៈ ព្រះរាជាទាំង ៤ ព្រះអង្គនេះ⁺ លះបង់នូវ
 ដែនទាំងឡាយ ជាអ្នកឥតកង្វល់ ឬសហើយ ។

(៣៦០) ព្រះរាជាទាំងអស់អង្គនេះ ប្រហែលគ្នានឹងវិសុទ្ធិទេវតា បាន
 មកច្នៃបង្កាហើយ ព្រះរាជាទាំងនេះ (រុំរឿង ដោយគុណទាំង
 ឡាយមានសីលគុណជាដើម) ដូចជាក្លើង ដែលភ្លឺរឿងដូច្នោះ
 ឯង ម្នាលនាង មានកក្រ ចំណែកខាងបង ក៏នឹងលះបង់នូវកាម
 ទាំងឡាយ ជាចំណែកដែលខ្លួននឿយណាយហើយ ប្រព្រឹត្តតែ
 ម្នាក់ឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[៣៦១] អយមេវ កាលោ ន ហិ អញ្ញោ អត្ថ
 អនុសាសិតោ^(១) មេ ន កវេយ្យ បច្ឆា
 អហម្មិ ឯកា ចរិស្សាមិ កត្តវ
 សក្កណីវ មុត្តា បុរិសស្ស ហត្ថា ។

[៣៦២] អាមិ បក្កត្វា ជានន្តិ អថោ លោ ណំ អលោ ណកំ
 តមហំ ទិស្វាន បព្វជី ចរេវ ភិទ្ធំ ចរាមហន្តិ ។
 កុម្មការជាតកំ ឆតិយំ ។

ទទ្យធម្មជាតកំ
 ហ

[៣៦៣] អហត្វា ទទ្យធម្មស្ស វហន្តិ នាគិរាធយី
 នុទន្តិ^(២) ខុរសិ សល្លំ យុទ្ធេ វិក្កន្តចារិដំ ។
 [៣៦៤] ន្ទន^(៣) រាជាន ជានាតិ មម វិក្កមចោវសំ
 សង្កមេ សុកតត្ថានិ ទ្វតវិប្បហិតានិ ច ។

១ ខ. អនុសាសិតា ។ ម. អនុសាសិកា នៅ ។ ២. ម. មន្តិ ។ ៣. ខ. នហ គួន
 រាជាន ជាតាតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

(៣៦១) (ភរិយានោះ ពោលថា) កាលនេះ ជា កាលគួរ (នឹងបួស
ហើយ) ឥតមានកាលដទៃទៀតឡើយ (ព្រោះ) ដល់ទៅពេល
ក្រោយ បុគ្គលជាអ្នកប្រៀនប្រដៅខ្ញុំ មិនមានទេ បពិត្រអ្នកមានកក្ក
ខ្ញុំនឹងប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចជាមេបក្សីដែលរួច អំពីដៃនៃបុរស ។

(៣៦២) (ព្រះមហាសត្វពោលថា ទារកទាំងឡាយនោះ) ស្គាល់បាយ
នៅ បាយឆ្អិន ទាំងស្គាល់បាយប្រ នឹងបាយសាបហើយ លុះយើង
ឃើញភរិយារបស់ទារកនោះហើយ ទើបបួស នាងចូរប្រព្រឹត្តស្វន្ទ
រកនូវភិក្ខុចារចុះ យើងក៏នឹងប្រព្រឹត្តស្វន្ទរកនូវភិក្ខុចារដែរ ។

ចប់ កុម្មការជាតក ទី ៣ ។

ទឡ្ហធម្មជាតក

(៣៦៣) (មេដំរីឈ្មោះធុដ្ឋព្យាធិ បានពោល នឹងអាមាត្យពោធិសត្វថា)
ខ្ញុំកាលនាំទៅ (នូវកិច្ច) របស់ព្រះបាទទឡ្ហធម្មៈ នាំទៅនូវសរ
(ដែលគេចង់) ត្រង់ទ្រង់ហើយគ្រាប់ទៅ ក្នុងទីចម្បាំង ដោយសេចក្តី
ប្រឹងប្រែង ក៏គង់ញ៉ាំងព្រះអង្គ ឲ្យសព្វព្រះរាជហឫទ័យ មិនបាន ។

(៣៦៤) ព្រះរាជា មិនជ្រាបនូវសេចក្តីប្រឹងប្រែងរបស់បុរស ដែលខ្ញុំ
បានធ្វើដោយពិត ទាំងការនាំសំបុត្រចុះឡើង ក្នុងសង្គ្រាម ក៏ខ្ញុំបាន
ធ្វើល្អហើយ ។

សត្វកន្តិយោ ទុតិយោ ធម្មាវត្តោ

[៣៦៥] សា ន្ទនាបំ មរិស្សាមិ អតន្ទ អបរាយិនំ

តនា^(១) ហិ កុម្មការស្ស ទិដ្ឋា នកលាហារិកា ។

[៣៦៦] យាវតាសីសត្តិ ចោសោ តាវទេវ បរិណាតិ

អត្តាចាយេ ជហន្តិនំ ឌីដ្ឋិព្យាដីវ ខតិយោ ។

[៣៦៧] យោ បុព្វេកតកល្យាណោ កតត្ថោ នាវតុជ្ឈតិ

អត្តា តស្ស បលុដ្ឋិតំ យេ ហោន្តិ អភិបត្តិតា ។

[៣៦៨] យោ បុព្វេកតកល្យាណោ កតត្ថោ មនុតុជ្ឈតិ

អត្តា តស្ស បវុជ្ឈិតំ យេ ហោន្តិ អភិបត្តិតា ។

សត្វកនិបាត គន្ធារវគ្គ ទី ២

(៣៦៥) ខ្ញុំនោះជាអ្នកឥតផ្សាពង្ស ឥតទីតាំង មុខជានឹងស្លាប់ មិន

ខាន ព្រោះក្នុងពេលនោះ ព្រះរាជាបានទ្រង់ប្រទានខ្ញុំ ឲ្យជាអ្នក
នាំនូវអាចម៍គោ ដល់សួនឆ្មាំង ។

(៣៦៦) (ពោធិសត្វ ទូលព្រះរាជាថា) បុរសប្រាថ្នា (ប្រយោជន៍)

ដកបណា រមែងគប្បក (នឹងគេ) ដកបនោះ ជនទាំងឡាយ រមែង
លះបង់ចោលគេ ក្នុងពេលដែលគេសាបសូន្យ ចាកសេចក្តីចំរើន
ដូចជាក្ស័ត្រ (លះបង់ចោល) នូវមេដំរី ឈ្មោះ ធុដ្ឋព្យាធិ នោះ ។

(៣៦៧) បុគ្គលណា នឹកមិនឃើញនូវអំពើល្អ ដែលអ្នកដទៃធ្វើហើយ

នឹងប្រយោជន៍ ដែលអ្នកដទៃធ្វើហើយ (ដល់ខ្លួន) ក្នុងកាលមុន
ប្រយោជន៍ទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលនោះប្រាថ្នា រមែងសាបសូន្យ ។

(៣៦៨) បុគ្គលណានឹកឃើញនូវអំពើល្អ ដែលអ្នកដទៃធ្វើហើយ នឹងប្រ-

យោជន៍ដែលអ្នកដទៃធ្វើហើយ (ដល់ខ្លួន) ក្នុងកាលមុន ប្រយោជន៍
ទាំងឡាយណា ដែលបុគ្គលនោះប្រាថ្នាហើយ រមែងចំរើន ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[៣៦៩] តំ វេ វនាមិ ភទ្ទំ វេ យាវន្តេត្ថ សមាគតា

សព្វេ ភកតញ្ចាណោ ហោថ ចិរំ សក្កមិ វស្សថាសិ ។

ទឡធម្មជាតកំ ចតុត្ថំ ។

សោមទត្ថជំពាក់

[៣៧០] យោ មំ បុរេ បច្ចុទេតិ អរតោ ទ្វារមាយតោ

សោ ន មិស្សតិ មាតន្តោ សោមទត្ថោ តុហិ ភតោ ។

[៣៧១] អយំ វា សោ មតោ សេតិ អល្ពបិទិវ^(១) វិច្ឆិតោ

ភូម្យា និបតិកោ សេតិ អមរាវត តុញ្ចារោ ។

[៣៧២] អនតាវិយុបេតស្ស វិប្បមុត្តស្ស តេ សតោ

សមណស្ស ន តំ សាធុ យំ បេតមនុសោ ច សិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាតក

(៣៦៩) ព្រោះហេតុនោះ ខ្ញុំសូមនិយាយ នឹងអ្នកទាំងឡាយ សូម
សេចក្តីចំរើន (កើតមាន) ដល់អ្នកទាំងឡាយ ដែលបានអញ្ជើញ
មកចូលជុំ ក្នុងទីនេះ ទាំងអម្បាលមាន អ្នកទាំងអស់គ្នា ចូរជាអ្នកដឹង
នូវឧបការៈ ដែលអ្នកដទៃបានធ្វើហើយ (ដល់ខ្លួន) អ្នកទាំងឡាយ
នឹងបានបិតនៅ ក្នុងឋានសួគ៌ អស់កាលយូរ ។
ចប់ ទឡធម្មផាតក ទី ៤ ។

សោមទុត្តជំពូក

- (៣៧០) (តាបសយំទូញរកដំរីថា) កាលធម្មនុ ដំរីណា មកអំពី
ចម្ងាយ ទទួលភាគាមញ្ញក្នុងព្រៃ (ឥឡូវនេះ) ដំរីឈ្មោះ សោម-
ទុត្តនោះ ទៅក្នុងទីណា បានជាបាត់ មិនឃើញមក ។
- (៣៧១) (តាបសនោះ ឃើញដំរីនោះដួលស្លាប់ ហើយពោលថា) ដំរី
ដេកស្លាប់នេះ គឺដំរីនេះឯង ដំរីសោមទុត្តដួលដេកលើផែនដី ដូចជា
ត្រួយជ្រៃ ដែលបុគ្គលក្តីចេះហើយ ដំរី (នោះ) មិនទាន់ស្លាប់ទេហ្ន៎ ។
- (៣៧២) (ខណៈនោះ សក្កទេវរាជ ពោលថា) លោកសោកស្តាយដំរី
ណា ដែលស្លាប់បាត់ទៅហើយ ការសោកស្តាយដំរីនោះ មិនសម
គួរដល់លោក ដែលចូលមកកាន់ផ្ទះ ជាសមណៈ មានចិត្តរួច
ស្រឡះសោះឡើយ ។

សត្តកធិបាតេ ទុតិយោ ធម្មាវច្ឆោ

(៣៧៣) សំវាសេន ហវេ សក្កា មនុស្សស្ស មិត្តស្ស វា

ហនយេ ជាយតិ បេមំ នតិ សក្កា អសោចិត្តំ។

(៣៧៤) មតិ មរិស្សំ រោទិ្តន្តំ យេ រុទ្ធិន្តំ លបន្តំ ធន

តស្មា ត្វំ ឥសិ មារោទិ្ត រោទិ្តតិ មោយ មាហុ សន្តោ។

(៣៧៥) កន្ត្រៃនេន ហវេ ព្រហ្ម មតោ បេតោ សម្មជ្ជហ

សន្តោ សន្តមំ រោទាមំ អរោមរោស្ស ញាតតេកេ។

សព្វពន្លាត ធម្មារត្មទី ២

(៣៧៣) (តាបស ពោលថា) បពិត្រសក្កៈ សេចក្តីស្រឡាញ់ រមែង

កើតក្នុងហឫទ័យ របស់មនុស្សក្តី ម្រឹគក្តី ដោយសារធ្លាប់នៅ

ជាមួយគ្នា អាត្មាមិនអាច មិនសោកស្តាយដំរីនោះបានឡើយ ។

(៣៧៤) (សក្កទេវរាជ ពោលថា) សត្វទាំងឡាយណា យំទួញរៀប

រាប់ សត្វទាំងឡាយនោះ តែងយំរកសត្វដែលស្លាប់បាត់ទៅហើយ

ឬក៏ សត្វដែលបម្រុងនឹងស្លាប់ នៃឥសី ព្រោះហេតុនោះ លោកកុំ

យំឡើយ ពួកសប្បុរសពោលថា ការយំ ជាធម្មជាតិឥតអំពើទេ ។

(៣៧៥) បពិត្រព្រហ្ម ប្រសិនបើ បុគ្គលដែលស្លាប់ទៅកាន់បរលោក

ហើយ គប្បីរស់ឡើងវិញដោយការយំទួញ ពួកយើងទាំងអស់

ក៏គួរប្រជុំគ្នាយំរកពួកញាតិ នៃគ្នានឹងគ្នាដែរ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

(៣៧៦) អាទិត្តំ វត មំ សន្តំ យតសិត្តំ ចាវត្ថំ
 វរិណ វិយ ឌុំសញ្ចំ សត្វំ និព្វាបយេ នរំ ។
 អព្ភទ្ធ្នំ វត មេ សល្លំ យមាសិ ហនយស្ស័ត្ថំ
 យោ មេ សោតបវេតស្ស បុត្តសោត្ថំ អនាធុទិំ ។
 សោហំ អព្ភទ្ធ្នំ សល្លោស្មំ វីតសោតោ អនាវិលោ
 ន សោចាមិ ន វេទាមិ តវ សុត្វាន វាសវតិ ។

សោមទុត្តជាតកំ បញ្ចមំ ។

សុសិមជិតកំ

(៣៧៧) កាឡានិ កេសានិ ចុរេ អហោស្មំ
 ជាតានិ សីសម្មំ យថា បទេសេ
 តានិជ្ជំ សេតានិ សុសីម និស្វា
 ធម្មំ ចរ ព្រហ្មចរិយស្ស កាលោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាតក

(៣៧៦) (តាបស ពោលថា) អ្នកបានស្រោចខ្ញុំ ដែលត្រូវភ្លើងគឺ សេចក្តីសោក កំពុងឆេះសព្វ ឲ្យត្រជាក់ត្រជុំ រំលត់នូវក្រវល់ក្រ-
រាយទាំងអស់បាន ដូចជាបុគ្គលយកទឹកស្រោចលត់នូវភ្លើង ដែល
កំពុងឆេះនូវផ្ទាំងខ្លាញ់ ។ អ្នកបានបន្ថោបង់សេចក្តីសោក ព្រោះ
កូនរបស់ខ្ញុំ ដែលត្រូវសេចក្តីសោក កំពុងគ្របសង្កត់ ឈ្មោះថា
បានដកចោលនូវសរ គឺសេចក្តីសោក ដែលអាស្រ័យនៅក្នុងហឫ-
ទ័យនៃខ្ញុំបាន ។ បពិត្រវេសវៈ ខ្ញុំនោះឈ្មោះថា មានសរដកចោល
ហើយ ប្រាសចាកសេចក្តីសោកហើយ ឥតមានចិត្តល្អក់ ខ្ញុំលែង
សោកស្តាយ លែងយំ ព្រោះបានស្តាប់ (នូវពាក្យរបស់អ្នក) ។

ចប់ លោមទុក្ខផាតក ទី ៥ ។

សុសីមជ្ជាតក

(៣៧៧) (ព្រះរាជាពោធិសត្វ ពោលថា) ម្ចាស់សុសីមៈ កាលពីដើម
សក់ទាំងឡាយខ្មៅ ដុះលើក្បាល ជាប្រទេសជីសមគួរ ថ្ងៃនេះ
អ្នកឃើញសក់ទាំងនោះសប្បាយ ចូរប្រព្រឹត្តធម៌ចុះ (ព្រោះកាល
នេះ) ជាកាលគួរ ដល់ព្រហ្មចរិយធម៌ហើយ ។

សព្វកន្លែង ទុក្ខយោ គន្លងរត្នោ

[៣៧៨] មមេវ នេវ បលីតំ ន តុហ្ម
 មមេវ សីសំ មម ឧត្តមន្តំ
 អត្ថំ ករិស្សន្តំ មុសា អភាណី^(១)
 ឯកាបរាជំ ឧមថ រាជសេដ្ឋ ។

[៣៧៩] ឧហារេ ភ្នំ ឧស្សន្តិយោសិ រាជ
 បឋមត្ថតោ ហោសិ យថា កលីរោ
 រដ្ឋញ្ច កាវេហិ មមញ្ច បស្ស
 មា កាលីកំ អនុជារិ ជន្នំ ។

[៣៨០] បស្សាមិ វេហំ ឧហរី កុមារី
 សាមជ្ជបស្សំ សុតន្តំ សុមជ្ឈំ
 កាលប្បល្លាវ^(២) បវេល្លមាណា
 បលោកយន្តី^(៣) នវេស្ស កច្ឆតិ ។

១ ម. អភាសិ ។ ២ ឧ. កាលបរិច្ឆារិ ។ ម. កាលប្បរិច្ឆារិ ។ ៣ ឧ. សា
 លោកយន្តី ។ ម. ហលោកយន្តី ។

សត្តកនិបាត គន្លងវិញ្ញាណ ទី ២

[៣៧៨] (អគ្គមហេសី ពោលថា) បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធភិក្ខុ ព្រះសក់ស្រវែរបស់ខ្ញុំ
 មិនមែនរបស់ព្រះអង្គទេ សូរក្បាលរបស់ខ្ញុំ សូរត្បូងរបស់ខ្ញុំទេតើ
 បពិត្រព្រះរាជសេដ្ឋី៖ ខ្ញុំនិយាយកុហកទេ ដោយបំណងថា អាត្មា
 អញនឹងធ្វើនូវសេចក្តីចំរើន (ដល់ខ្លួន) សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះមេត្តា
 ប្រោស អភ័យទោសកុហកសម្តែង (ដល់ខ្ញុំ) ។

[៣៧៩] បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គនៅក្នុងបិតនៅ ក្នុងបឋមវ័យនៅឡើយ
 មុខគួរឲ្យអ្នកផង ពិតពិលមើលមើល ដូចជាទំពាំង (ខ្ញុំមានសម្បុរ
 ដ៏ស្និទ្ធ) សូមទ្រង់សោយរាជ្យផង សូមទ្រង់ទតខ្ញុំព្រះអង្គផង
 បពិត្រព្រះជនិន្ទៈ សូមព្រះអង្គ កុំស្ទុះទៅតាមកាលិកៈឡើយ (១) ។

[៣៨០] (ពោធិសត្វ ពោលថា) យើងឃើញកុមារីក្រមុំ មានសម្បុរ
 វិស្សកដ៏ផ្លូវផង ក្នុងខាងទាំងអស់ មានដងខ្លួនសមរម្យ ត្រង់ពាក់
 កណ្តាលខ្លួន សណ្ឋិតដោយល្អ (កុមារីនោះ) ធ្វើដំណើរវិញ្ញាណ
 ញ័រ ដូចជាវល្លិប្រេង មានស្លឹកខ្ចី (ដែលទន់ល្មន់) ហើយប្រ-
 លោមពួកបុរស ។

១ ការប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយៈ ឈ្មោះថា កាលិកៈ ព្រោះអាចឲ្យផលក្នុងអត្តភាពទី ២
 ឬ ទី ៣ ។ អន្តិកថា ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

(៣៨០) តមេន បស្សមី បរេន នារី

អស័តិកំ នាវុតិកញ្ច ជន្ទា

ទន្ធាំ កហេត្វាន បវេធមាជំ

តោចាលាសីកក្កសមំ ចរន្តិ^(១) ។

(៣៨២) សោហំ តមេវា នុវិចិទ្ធយន្តោ

ឯកោ សយាមិ សយនស្ស មជ្ឈេ

អហម្មិ ឯវំ ឥតិ បេត្តមាធា

គេហេ ន រមេ ព្រហ្មចរិយស្ស កាលោ ។

(៣៨៣) វជ្ជវាលម្ពនំ ចេសា យា គេហេ វសតោ រតិ

ឯតំបិ នេត្វាន វជ្ជន្តិ ជីវា

អនបេត្តនោ កាមសុខំ បហាយាតិ ។

សុសីមជាតកំ ធម្មំ ។

កោដិសិម្ពលីជាតកំ

(៣៨៤) អហំ ទសសតព្យាមិ ឧរកមាធាយ អាគតោ

តញ្ច មញ្ច មហា កាយំ នារយំ នប្បវេធសិ ។

១ ឧ. ម. គោយាសិ ភោគសមំ ចរន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[៣៨១] លុះដល់សម័យខាងក្រោយមក យើងឃើញនារីនេះ កើត
បាន ៨០ ឆ្នាំ ឬ ៩០ ឆ្នាំ អំពីកំណើត កាន់ឈើច្រត់ញ័រទ្រើត
ត្រាច់ទៅកោង ។ ដូចជាបង្កង់ផ្ទះ ។

[៣៨២] យើងនោះគ្រិះរិះឃើញ នូវសេចក្តីរីករាយនឹងទោស របស់រូប
នោះដេកម្នាក់ឯង ពាក់កណ្តាលនៃដំណេក គឺគ្រិះរិះឃើញថា អាត្មា
អញ មុខជាយ៉ាងនោះដែរ ដូច្នេះហើយ ក៏លែងរីករាយក្នុងផ្ទះ
(កាលនេះ) ជាកាលគួរនៃព្រហ្មចរិយៈ ។

[៣៨៣] សេចក្តីត្រេកអរ (ក្នុងកាម) របស់បុគ្គលអ្នកនៅ ក្នុងផ្ទះនេះ
ដូចជាខ្សែសំរាប់តោង (របស់បុរសដែលមានជម្ងឺ) អ្នកប្រាជ្ញទាំង
ឡាយ កាត់ផ្តាច់នូវខ្សែនេះហើយ លែងនឹកនា លះបង់ចោលនូវ
កាមសុខ ទៅបួស ។

ចប់ សុសិមជាតក ទី ៦ ។

កោដិសិម្ពលីជាតក

[៣៨៤] (ស្តេចគ្រុឌឃើញដើមរកានោះ កំពុងកក្រើកញាប់ញ័រ ក៏សួរ
រកហេតុថា) យើងចាប់នាគមានប្រវែង ១ ពាន់ព្យាម យកមក
(ក្នុងទីនេះ) អ្នកទ្រទ្រង់នាគនោះផង នូវយើងផង សុទ្ធតែមាន
កាយដ៏ធំ មិនកម្រើក ។

សត្តកនិបាតេ ទុតិយោ គម្ពារវគ្គោ

(៣៨៥) អនិម្មំ ខុទ្ទកំ បក្ខំ អប្បមិសតំ មយា

ធារយំ ព្យថសិ ភីតោ ភិមត្តំ កោដសិម្ពលំ ។

(៣៨៦) មិសកក្ខោ តុរំ រាជ ដលកក្ខោ អយំ និដោ

អយំ និក្រោធវីជានិ មិលក្ខុទ្ធម្មានិ ច

អស្សតានិ ច កក្ខោ ខន្ធ មេ ឌីទហិស្សតិ ។

(៣៨៧) តេ វុត្តា សិរិហន្តិ មម បស្សេ នវាតជោ

តេ មិ បរិយោនន្តិស្សន្តិ អវុត្តំ មិ កាវិស្សរេ ។

(៣៨៨) សន្តិ អញ្ញោបិ វុត្តាសេ ម្ងលំលោ ខន្ធលោ ទុហ

នមិធា សតុណ្ហោតេន វីជមាហរិត្វា ហតា ។

(៣៨៩) អជ្ឈាវហា ហិ វឡន្តិ ព្រហ្មន្តិមិ វនប្បតិ

តស្មា រាជ បវេជានិ សម្មស្សំ ឆាតតំ កយំ ។

សត្តកនិយាយ ធម្មាវដ្ត ទី ២

(៣៨៥) ម្ចាស់កោដសិម្ពលិ លុះដល់អ្នកមកទ្របក្សីតូចនេះ ដែលមាន
សាច់តិចជាងយើងទេ ហេតុអ្វី ក៏ភ័យញ័ររន្ធត់ ។

(៣៨៦) (ទៅបុត្តពោលថា) បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គមានសាច់ជាអាហារ
ឯបក្សីនេះមានផ្លែឈើជាអាហារ បក្សីនេះនឹងស៊ីនូវពូជជ្រៃ ពូជ
លៀប ពូជល្វាទាំងឡាយ ពូជពោធិ៍បាយទាំងឡាយ ហើយមក
ដុះដាក់លើដើមឈើ របស់យើង ។

(៣៨៧) ឈើទាំងឡាយនោះ ដុះក្នុងទីបាំងឡល់ ក្បែរខាងយើងលូត
លាស់ល្អ ឈើទាំងឡាយនោះ មុខជានឹងរូបរឹតយើង ធ្វើយើង
មិនឱ្យនៅជាដើមឈើ ។

(៣៨៨) មានឈើដទៃទៀត ដែលជាឈើបរិបូណ៌ដោយបួស បរិបូណ៌
ដោយដើម ត្រូវសកុណជាតិនេះ ពាំយកពូជមកបំផ្លាញហើយដែរ ។

(៣៨៩) ដ្បិត (ឈើទាំងឡាយមានជ្រៃជាដើម) រមែងដុះសន្តត់ នូវ
ឈើជាធំ ក្នុងព្រៃ សូម្បីធំ ចំរើន បពិត្រព្រះរាជា ព្រោះ
ហេតុនោះ យើងឃើញភ័យទៅអនាគត បានជាញាប់ញ័រ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[៣៩០] សង្កេយ្យ សង្កឹតញាជំ រកេយ្យា នាគតំ ភយំ

អនាគតកយា ជំរោ ឧភោលោកេ អវេក្ខតតិ។

កោដិសម្ពុលីជាតកំ សុត្តមំ ។

ជ្ជមការិជាតកំ

[៣៩១] វាជា អប្បច្ចំ វិច្ឆរំ ធម្មកាមោ យុជិដ្ឋិលោ

អមិ ព្រាហ្មណ ជាតាសិ កោឃកោ ពហុសោធនតិ។

[៣៩២] ព្រាហ្មណោ អជយ្យមេន ពហុតេន្តោ^(១) វនេ វសំ

ច្ចមំ អកាសិ វាសេដ្ឋា វត្ថិន្ទវមតន្តតោ ។

[៣៩៣] វស្សា តំ ច្ចមកន្ទេន សរវា មកសច្ចិតា^(២)

វស្សា វាសំ ឧបកច្ចំ ច្ចមការិស្ស សន្តិកេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាតក

(៣៩០) (សុបណ្ណាជញ្ញវារក្សត្តទេវតា ហើយពោលថា) អ្នកប្រាជ្ញ
គប្បីរង្សៀស ចំពោះហេតុទាំងឡាយដែលគួររង្សៀស គប្បីរក្សា
(ប្រយ័ត្ន) នូវភ័យ ជាអនាគត ទើបឈ្មោះថា មើលមើលនូវ
លោកទាំងពីរ ព្រោះហេតុនៃភ័យ ជាអនាគត ។

ចប់ កោដិសិទ្ធិផាតក ទី ៧ ។

ធម្មការវិជ្ជាវិភាគ

(៣៩១) (ព្រះសា រុក្ខ ទ្រង់ត្រាស់ថា) ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាមយុធិជ្ឈិលៈព្រះ
អង្គពេញព្រះទ័យនឹងសុចរិតធម៌ បានត្រាស់សួរវិច្ឆារបណ្ឌិតថា ម្ចាស់
ព្រាហ្មណ៍ អ្នកដឹង ឬទេ អ្នកណាតែម្នាក់ឯងសោកស្តាយច្រើន ។

(៣៩២) (វិច្ឆារបណ្ឌិតតោធិសត្វ ពោលថា) ព្រាហ្មណ៍ជាវិសិដ្ឋគោត្ត មាន
រំភាច់ទុសច្រើន នៅក្នុងព្រៃជាមួយនឹងហ្នួនព័ត ជាអ្នកមិនខ្ជិល
ច្រអូស ទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ បានបង្កយង់ផ្សែង (ដើម្បីការពារកុំឱ្យ
មូសទាំ) ។

(៣៩៣) ពួកម្រឹតឈ្មោះ សរកៈ(១) ត្រូវមូសទាំ ផ្គុំភ្លិនផ្សែងនោះ ក៏
ចូលទៅនៅ ក្នុងសំណាក់នៃព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកធ្វើផ្សែងនោះ ក្នុង
ពេលដែលមានភ្លៀងធ្លាក់ជាក់ជាំ ។

១- ឈ្មោះម្រឹតមានប្រការ ៨ ចូលកាលអាចសម្លាប់សំហែងក៏បាន ។ អភិធានប្បវត្តិបិកាសូចិ ។

សត្វកម្មបាត ទុតិយោ គម្ពារវត្តោ

(៣៧៤) សរភេសុ មនំ កត្វា អជា សោ នាវតុជ្ឈេ

អាគច្ឆន្តំ វជន្តំ វា តស្ស តា វិនស្សំ អជា ។

(៣៧៥) សរភា សរទេ កាលេ បហំ នមកសេ វិនេ

ចារីសុ គិរិទ្ធិត្ថានំ ននិទំ បកវនំ ច ។

(៣៧៦) សរភេ ច កតេ ទិស្វា អជា ច វិករំ កតា

តីសោ ច វិវណ្ណា អាសិ បណ្ណុរោតី ច ព្រាហ្មណោ ។

(៣៧៧) ឃរិយោ សង្ខរន្តត្វា អាគន្តំ គុរុតេ បិយំ

សោ ឯកោ តហុ សោ ចតិ ធូមការី ព្រាហ្មណោ តិ ។

ធូមការីជានកំ អន្តមំ ។

សត្វកម្មបាត ធម្មារវដ្ត ទី ២

(៣៧៤) ព្រាហ្មណ៍នោះ ចំពោះចិត្តទាំងឡាយសរុប៖ លែងរស់នឹកដល់
 ពួកតែថា (តែប៉ុណ្ណោះ) មកកាន់ក្រោលហើយ ឬថា (តែ
 ប៉ុណ្ណោះ ចេញអំពីក្រោលទៅត្រៃ) ពួកតែទាំងនោះ របស់
 គាត់ ក៏វិនាសអស់ទៅ ។

(៣៧៥) លុះដល់ក្នុងសមុទ្រកាល ពួកសរុប៖ម្រឹគ ក៏ចូលទៅកាន់ជើងភ្នំ
 ផង កាន់ជើងស្ទឹងផង ក្នុងព្រៃដែលគ្មានមូស ។

(៣៧៦) ចំណែកខាងព្រាហ្មណ៍ ក៏កើតរោគល្បឿន ស្គម មានសម្បុរ
 អាក្រក់ ព្រោះឃើញពួកសរុប៖ម្រឹគ ទៅបាត់ផង ឃើញពួក
 តែវិនាសផង ។

(៣៧៧) បុគ្គលណា លះបង់អដ្ឋត្ថិកជន (បុរាណ) របស់ខ្លួនចោល
 យ៉ាងនេះ ហើយបែរជាធ្វើសេចក្តីរាប់អាន ចំពោះអាគន្ធកុដនវិញ
 បុគ្គលនោះ តែម្នាក់ឯង តែងសោកស្តាយច្រើន ដូចព្រាហ្មណ៍
 ជាអ្នកធ្វើផ្សែង ។

ជីវិតជាតកំ

(៣៩៨) កោធនំ ជាតកតំ សុត្តោ កោធនំ សុត្តោសុ ជាតកេ

កោ មេតំ នុ វិជានាតិ កោ តំ បដិគណាតិ មេ ។

(៣៩៩) អហំ ជាតកតំ សុត្តោ អហំ សុត្តោសុ ជាតកេ

អហមេតំ វិជានាមិ អហំ បដិគណាមិ តេ ។

(៤០០) កតំ ជាតកតំ សុត្តោ កតំ សុត្តោសុ ជាតកេ

កតំ ឯតំ វិជានាសិ កតំ បដិគណាសិ មេ ។

(៤០១) យេ ធម្មំ នព្វជានន្តិ សុត្តោមោតិ នមោតិ ក
ញ

តេសុ សុត្តប្បមាទេសុ អហំ ជត្តាមិ ទេវតេ ។

ជាគរជាតក

(៣៩៨) (រុក្ខទេវតាសួរប្រស្នាថា) កាលសត្វទាំងឡាយ កំពុងភ្ញាក់ អ្នក
 ណាជាអ្នកដេកលក់ ក្នុងលោកនេះ កាលសត្វទាំងឡាយកំពុងដេក
 លក់ អ្នកណា ជាអ្នកភ្ញាក់ ក្នុងលោកនេះ អ្នកណា⁺ ដឹងច្បាស់នូវ
 ប្រស្នារបស់យើង⁺នេះបាន អ្នកណាឆ្លើយតបប្រស្នាយើងនោះបាន។

(៣៩៩) (តាបសពោធិសត្វ ពោលថា) កាលសត្វទាំងឡាយ កំពុង
 ភ្ញាក់ ខ្ញុំជាអ្នកដេកលក់ កាលសត្វទាំងឡាយ កំពុងដេកលក់
 ខ្ញុំជាអ្នកភ្ញាក់ ខ្ញុំដឹងច្បាស់ នូវប្រស្នារបស់អ្នក⁺នេះ ខ្ញុំឆ្លើយតប
 (ប្រស្នានេះ) របស់អ្នកបាន ។

(៤០០) (រុក្ខទេវតានោះ សួរទៀតថា) កាលសត្វទាំងឡាយ កំពុងភ្ញាក់
 អ្នកដេកលក់ តើដូចម្តេច កាលសត្វទាំងឡាយ កំពុងដេកលក់
 អ្នកភ្ញាក់ តើដូចម្តេច អ្នកដឹងច្បាស់ នូវប្រស្នារបស់ខ្ញុំ⁺នេះ ដូចម្តេច
 អ្នកឆ្លើយតបខ្ញុំ ដូចម្តេច ។

(៤០១) (ពោធិសត្វ ពោលថា) សត្វទាំងឡាយណា មិនដឹងច្បាស់
 នូវធម៌ផង មិនដឹងថា (នេះ) ជាសញ្ញាមៈផង (នេះ) ជាទេមៈ
 ផង កាលបើសត្វទាំងឡាយនោះ ដេកលក់ទាំងសេចក្តីប្រមាទ
 ហើយ ម្នាលទេវតា ខ្ញុំរំមង្គលភ្ញាក់ ។

សត្តកនិបាតេ ទុតិយោ គម្ពារវគ្គោ

- (២០២) យេ សំ វាតោ ច នោ សោ ច អវិជ្ជា ច វិវាដិតា
 តេសុ ជាគរមា នេសុ អហំ សុត្តោ ស្មិ នេវតេ ។
- (២០៣) ឯវំ ជាគរតំ សុត្តោ ឯវំ សុត្តេសុ ជាគរោ
 ឯវមេតំ វិជានាមិ ឯវំ បដិកណាមិ តេ ។
- (២០៤) សាធុ ជាគរតំ សុត្តោ សាធុ សុត្តេសុ ជាគរោ
 សាធុ មេតំ វិជានាសិ សាធុ បដិកណាសិ មេតិ ។

ជាគរជាតកំ នវមំ ។

កុម្មាសបិណ្ឌជាតកំ

- (២០៥) ន តតិវត្ថុំ អនោមទស្សីសុ
 ចារិចរិយា តុទ្ធសុ អប្បកា
 សុត្តាយ អលោលិកាយ ច
 បស្ស ដលំ កុម្មាសបិណ្ឌិយា ។
- ហត្ថំ កវាស្សា ចិមេ តហ្វ
 ធននកា បវរី ច កេវលា
 នារិយោ ចិមា អច្ឆបមា
 បស្ស ដលំ កុម្មាសបិណ្ឌិយា ។

[៤០២] ពួកសត្វណា លះបង់នូវរាគៈ ទោសៈ នឹងអវិជ្ជាបាន កាល
បើពួកសត្វនោះ កំពុងភ្ញាក់ ម្ខាលទៅតា ខ្ញុំជាអ្នកដេកលក់ ។

[៤០៣] កាលបើពួកសត្វ កំពុងភ្ញាក់ ខ្ញុំជាអ្នកដេកលក់យ៉ាងនេះ កាល
បើពួកសត្វ កំពុងដេកលក់ ខ្ញុំជាអ្នកភ្ញាក់យ៉ាងនេះ ខ្ញុំដឹងច្បាស់
នូវប្រស្នារបស់អ្នកនុ៎ះ យ៉ាងនេះ ខ្ញុំឆ្លើយតបអ្នកយ៉ាងនេះ ។

[៤០៤] (រុក្ខទេវតាមានចិត្តត្រេកអរ ពោលសរសើរថា) ត្រូវហើយ
កាលបើពួកសត្វ កំពុងភ្ញាក់ អ្នកជាបុគ្គលដេកលក់ ត្រូវហើយ
កាលបើពួកសត្វ កំពុងដេកលក់ អ្នកជាបុគ្គលភ្ញាក់ ត្រូវហើយ
អ្នកដឹងច្បាស់នូវប្រស្នារបស់ខ្ញុំនុ៎ះ អ្នកឆ្លើយតបខ្ញុំ ត្រូវហើយ ។
ចប់ ជានិពន្ធ ទី ៩ ។

កុម្មាសបិណ្ឌជាតក

[៤០៥] (ព្រះរាជាពោធិសត្វ បានពោលថា) បានឮថា ការបំរើព្រះ
បច្ចេកពុទ្ធាំណឡាយ ដែលលោកមានពោធិញ្ញាណ មិនថាកថយ
មិនមែនមានផលានិសង្ស តិចតួចឡើយ អ្នកចូរមើលផលនៃដុំទំ
កុម្មាសៈ ដែលសោះកក្រោះ ឥតរសប្រៃ ។ ដំរី គោ នឹង សេះ
ដ៏ច្រើនទាំងនេះផង ទ្រព្យ ស្រូវ នឹងផែនដីទាំងអស់ផង នាងនារី
ទាំងឡាយ ដែលប្រៀបដូចជាស្រ្តីអប្សរទាំងនេះផង សុទ្ធតែជា
របស់ខ្ញុំ អ្នកចូរមើលនូវផល នៃដុំទំកុម្មាសៈ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[៤០៦] អភិក្ខុណី វាជេតុញ្ញវ

តាថា ភាសសិ កោសលាធិប

បុត្តាមី តំ វជ្ជវឌ្ឍន

ពាឡិ បីតិមនោ បភាសសិ ។

[៤០៧] ឥមស្មីយេវ នករេ កុលេ អតាតរេ អហំ^(១)

បរកម្មករោ អាសី ភតកោ សីលសំវតោ។

កម្មាយ និក្ខមនាហំ ចតុរោ សមណ្ឌសំ

អាចារសីលសម្បជ្ជេ សីតិក្ខតេ អនាសវេ ។

តេសុ ចិត្តំ បសាទេត្វា និសីទិត្វា បណ្ណសន្តតេ

អទំ ពុទ្ធាន កុម្មាសំ បសន្នោ សេហំ ចាលិកិ។

តស្ស កម្មស្ស កុសលស្ស ឥទំ មេ ឯទិសំ ជលំ

អនុកោមី ឥទំ វជ្ជំ ធីតំ ធរណីមុតមិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាតក

(៤០៦) (នាងទេវីបានពោលថា) បពិត្រព្រះរាជកុញ្ញាវ មានព្រះអធ្យា-
 ស្រ័យជាកុសល ទ្រង់ញ៉ាំងដែនឲ្យចំរើន ព្រះអង្គត្រាស់គាថា
 ទាំងឡាយរឿយ ។ ខ្ញុំព្រះអង្គសូមក្រាបបង្គំទូលសួរទ្រង់ ព្រះ
 អង្គមានព្រះទ័យ ប្រកបដោយបីតិក្រៃពេក ហើយទ្រង់ត្រាស់
 (គាថាទាំងនេះ) ។

(៤០៧) (ព្រះមហាសត្ត បានត្រាស់គាថាទាំងនេះថា) យើងបានកើតក្នុង
 ត្រកូលមួយ ក្នុងក្រុងនេះដែរ ជាអ្នកស្ម័គ្រចិត្តធ្វើការងាររបស់បុគ្គល
 ដទៃ ជាអ្នកសង្រួមក្នុងសីល យើងចេញទៅធ្វើការងារ បានច្រើន
 នឹងសមណៈ ៤ អង្គ លោកបរិបូណ៌ដោយអាចារៈ នឹងសីល មាន
 សេចក្តីត្រជាក់ ទាំងឥតមានអាសវៈឡើយ ។ យើងបានញ៉ាំងចិត្ត
 ឲ្យជ្រះថ្លា ចំពោះសមណៈទាំងនោះ បាននិមន្តលោកឲ្យគង់លើ
 កម្រាលស្លឹកឈើ លុះយើងមានចិត្តជ្រះថ្លាហើយ បានប្រគេននំ
 កុម្មាសៈ ដល់ព្រះចេត្តកពុទ្ធទាំងឡាយ ដោយដែរបស់ខ្លួន ។ ឯផល
 របស់យើងប្រាកដ ដូច្នេះនេះ ជាផលរបស់កម្ម ជាកុសលនោះ
 យើងសោយរាជ្យដ៏ស្តុកស្តម្ភ ប្រសើរលើធរណីនេះ ។

សត្តកនិបាតេ ទុតិយោ ធម្មាវដ្ឋោ

[២០៨] ធនំ ភុត្វា ច^(*) មា ច បមាទោ

ចត្តិ^០ វត្ថុយ កោសលាធិប

មា រាជ អនម្មិកោ អបុ

ធម្មំ ចាលយ កោសលាធិប ។

[២០៩] សោហំ តទេវ^(២) បុនប្បុរិ

វជ្ជមំ អាចរិស្សាមិ សោភនេ

អរិយាចរិតំ សុកោសលេ

អរហន្តោ មេ មនាចាវ បស្សីតិ ។

[២១០] ទេវី វិយ អច្ឆបមា

មជ្ឈេ ធាវគណស្ស សោភសំ

តិ កម្មមកាសំ ភទ្ទតិ

តេជាសំ វណ្ណវតិ សុកោសលេ ។

១ ម. ចសព្វោ នត្ថិ ។ ២ ម. សោហន្តរេវ ។

សន្តកនិបាត គត្តវគ្គ ទី ២

(៤០៨) (នាងទេវីពាលថា) បពិត្រព្រះអង្គមានព្រះអធ្យាស្រ័យ ជាភុសល
 សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះរាជទាន ហើយសឹមទ្រង់សោយ សូមព្រះ
 អង្គកុំប្រមាទ (ក្នុងបុណ្យទាំងឡាយ) សូមព្រះអង្គញ៉ាំងចក្រធម៌^(១)
 ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ បពិត្រព្រះរាជា មានព្រះអធ្យាស្រ័យ ជាភុសល
 ព្រះអង្គ កុំជាអ្នកមិនប្រកបដោយធម៌ សូមទ្រង់រក្សានូវអនុធម៌^(២) ។

(៤០៩) (ព្រះមហាសត្ត ទ្រង់ត្រាស់ថា) ម្ចាស់នាងមានឆោមល្អ យើង
 ទោះទឹងដើរតាមគម្រោយ ដែលព្រះអរិយៈធ្លាប់ប្រព្រឹត្តរឿយ ។ មក
 ទោះឯង ម្ចាស់នាងដ៏ល្អជាធីតារបស់ព្រះបាទកោសល ការបានច្នួប
 ប្រទះនូវព្រះអហារន្តទាំងឡាយ ជាទីតាប់ចិត្តរបស់យើងពន់ពេក ។

(៤១០) (ព្រះរាជាទ្រង់សួរនាងទេវីថា) ម្ចាស់នាងសុភោសលធីតា
 នាងប្រៀបដូចជាស្រ្តីទេពអប្សរ ជាទេវធីតា (របស់សក្កទេវរាជ)
 ឆើតឆាយ ក្នុងកណ្តាលនៃពួកនាងទាវី នាងបានធ្វើនូវកម្មដ៏ចំរើន
 ដូចម្តេច នាងមានសម្បុរល្អ ដោយហេតុអ្វី ។

១ ចក្រធម៌មាន ៤ យ៉ាងគឺ បដិវត្តបទេសវិស័យ ១ សម្បុរស្វបសំលេវ ១ អនុសម្មាបណ្ឌិតិ ១
 បុព្វេករុបុញ្ញតា ១ ។ ២ រាជធម៌ទាំង ១០ ប្រការ មានទានជាដើម ។ អន្តរាថា ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

(៤០១) អម្ពជក្កុលស្ស ខតិយ
 ទាស្យាហំ បរេសិយា អហំ
 សត្តាតា ច ធម្មជីវិន
 សីលវតី ច អហាមទស្សនា ។
 ឧទ្ធចកតំ អហំ តទា
 ធរមានស្ស អទាសិ ភិក្ខុនោ
 ចិត្តា សុមនា សយំ អហំ
 តស្ស កម្មស្ស ដលំ មមេទិសន្តិ ។

កុម្មាសបិណ្ឌជាតកំ ។ សមំ ។

បរនុបជាតកំ

(៤០២) អាគមិស្សតិ មេ ហាបំ អាគមិស្សតិ មេ ភយំ
 តទា ហិ ចលិតា សាខា មនុស្សេន មិគេន វា ។
 (៤០៣) ភិក្ខុយា នួន មេ កាមោ អវិទូរេ វសន្តិយា
 ករិស្សតិ កេសំ បណ្ឌំ សាវ សាខា បរនុបំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាតក

(៤១១) (នាងទេវី ឆ្លើយថា) បពិត្រក្សត្រិយ៍ ខ្ញុំម្ចាស់ជាទាសបម្រើអ្នក
 ដទៃ របស់ត្រកូលអម្ពជ្ជៈជាស្រ្តីសង្រួម ចិញ្ចឹមជីវិតដោយធម៌ មាន
 សីលធម៌ មានការឃើញមិនអាក្រក់ ។ កាលនោះ ខ្ញុំជាស្រ្តីមាន
 ចិត្តត្រេកអររីករាយខ្លួនឯង បានប្រគេនកត្តដែលគេជួស (ទុកបម្រុង
 ខ្ញុំ) ដល់កំកូ (ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ) ដែលត្រាច់ទៅ (ដើម្បីបិណ្ឌបាត)
 ផលប្រាកដដូច្នេះនេះ គឺជាផលនៃបុព្វកម្មនោះ ។

ចប់ កុម្មារបិណ្ឌផាតក ទី ១០ ។

បរនុបដាតិក

(៤១២) (បរនុបទាសៈ ពោលថា) អំពើលាមកនឹងមានមកដល់ខ្ញុំ ភ័យ
 នឹងមានមកដល់ខ្ញុំ ដ្បិតក្នុងកាលនោះ មែកឈើកម្រើក ព្រោះ
 មនុស្សប្រមើត ។

(៤១៣) (បុរោហិត ពោលថា) តាមរបស់ខ្ញុំ (កើតចំពោះនាងព្រាហ្មណ៍)
 ជាស្រ្តីខ្លាចច្រើន ដែលនៅក្នុងទីមិនឆ្ងាយ វានឹងធ្វើ ខ្ញុំ ឲ្យជាបុគ្គល
 ស្គមល្បឿន ដូចជាមែកឈើនោះ (ដែលធ្វើ) ទាសៈឈ្មោះបរនុបៈ
 (ឲ្យជាបុគ្គលស្គមល្បឿន) ។

សត្តកនិកាយោ ទុតិយោ ធម្មាវដ្ឋោ

[៤០៤] សោចយិស្សតិ មំ កុណ្ឌា កាមេ វសំ អនិច្ចតា

ករិស្សតិ កិសំ បណ្ណំ សាវ សាខា បរន្តបំ ។

[៤០៥] តយោ មំ ហសិតាបន្តំ មិហិតានិ^(១) កណ្ឌតានិ ច

កិសំ បណ្ណំ ករិស្សតិ សាវ សាខា បរន្តបំ ។

[៤០៦] អគមា ទ្ធន សោសន្តោ អសំសិ ទ្ធន សោ តវ

អក្ខតំ ទ្ធន តំ តេន យោ តំ សាខមកម្មយិ ។

[៤០៧] ឥទំ ខោ តំ សមាគម្ម មម ពាលស្ស ចិន្តិតំ

តនា ហិ ចលិតា សាខា មនុស្សេន មិគេន វា ។

[៤០៨] តថេវ ត្វំ អវេទសិ អវញ្ចំ បិតរំ មម

ហន្តា សាខា ហិ ធានេន្តោ អាគមិស្សតិ តេ កយន្តិ ។

បរន្តបដាគី ឯកាទសមំ ។

ធម្មាវដ្ឋោ ទុតិយោ ។

១ ម, អសិកាបន្តំ សិកានិ ។

សត្តកនិយាត ធម្មារវុត្ត ទី ២

(៤១៤) (ថ្ងៃក្រោយ បុរោហិតនោះ ពោលថា) ភរិយាជាទីពេញចិត្ត កាល
នៅក្នុងស្រុក ឥតមានអ្នកផង គិះដៀលបាន នឹងធ្វើខ្ញុំឲ្យរឹងស្អាត
នឹងធ្វើខ្ញុំឲ្យស្អាតលឿង ដូចជាមែកឈើនោះ (ដែលធ្វើ) ទាសៈ
ឈ្មោះបរនុបៈ (ឲ្យជាបុគ្គលស្អាតលឿង) ។

(៤១៥) (ថ្ងៃក្រោយទៀត បុរោហិត ពោលថា) នៃភ្នែក ការញញឹម
ញញឹម ឬសំដី (ដ៏ពំរោះ) ដែលនាង (ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅហើយ) នឹង
ធ្វើខ្ញុំឲ្យជាបុគ្គលស្អាតលឿង ដូចជាមែកឈើនោះ (ដែលធ្វើ) ទាសៈ
ឈ្មោះបរនុបៈ (ឲ្យជាបុគ្គលស្អាតលឿង) ។

(៤១៦) (បរនុបទាសៈ ពោលថា) សំឡេង (នៃមែកឈើ)នោះ ប្រព្រឹត្ត
ទៅហើយនោះ ដូចជាប្រាប់អ្នកហើយ សត្វណាញ៉ាំងមែកឈើនោះ
ឲ្យកំរើក សត្វនោះប្រាប់ហេតុនោះហើយ ។

(៤១៧) គំនិតណាដែលខ្ញុំជាបុគ្គលល្ងង់ គិតថា ក្នុងកាលនោះ មែកឈើ
កំរើក ព្រោះមនុស្សឬ ម្រឹគ គំនិតនេះឯង មកដល់ខ្ញុំហើយ ។

(៤១៨) (លំដាប់នោះ រាជកុមារ ពោលថា) អ្នកបានដឹងពិតដូច្នោះមែន
ព្រោះអ្នកបានសម្លាប់នូវបិតារបស់ខ្ញុំ បិទបាំងដោយមែកឈើទាំង
ឡាយ លាក់លៀមដោយគិតថា (ភ័យនឹងមានមកដល់អ្នក) ។

ចប់ បរនុបជាតក ទី ១១ ។

ចប់ ធម្មារវុត្ត ទី ២ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ផាតកំ

តិស្សទ្ធោនំ

វេតាម មហាគម្ពី ភក្កវ ច

ទង្គិជម្ព សត្តញ្ញា កោសវរោ

ឧរោ វិជ្ជារោ បុន ជាតរតិ

អថ កោសលាធិប បរន្តប ច ។

តត្រ វិគ្គទ្ធោនំ ភវិតិ

អថ សត្តនិចាតម្ហី វត្ថុ មេ ភណ្ឌោ សុណ

ត្យក្ក ច បុន កល្យាណ ទ្វេ ច វត្ថុតា មហោសីនា។

សត្តកនិបាតំ និម្ព័តំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ឧទ្ទាននៃជាតកនោះ គឺ

និយាយអំពីការលះស្រុកដ៏ប្រសើរ ១ ស្វាធំ ១ កត្តវៈស្មនឆាំង ១
 ស្តេចព្រះនាម ទឡធម្មៈ ១ ដំរី ១ សក់ដ៏ប្រសើរ ១ នាគ ១
 វិច្ឆុរបណ្ឌិត ១ កាលជនភ្ញាក់រលឹក ១ ព្រះរាជាមានអធ្យា-
 ស្រ័យ ជាកុសល ១ បរនុបទាសៈ ១ ។

ក្នុងសត្វកនិបាតនោះ មានឧទ្ទាននៃវគ្គ (ដូច្នេះ) កាល
 ខំសូមពោលនូវវគ្គ ក្នុងសត្វកនិបាត ចូរអ្នកស្តាប់ វគ្គពីរ
 គឺកកវគ្គ ១ គន្ធាវគ្គ ១ ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គស្វែងរកនូវ
 គុណដ៏ធំ ទ្រង់ត្រាស់ទុកហើយ ។

ចប់ សត្វកនិបាត ។

អដ្ឋកថាបិដក

កថាសិរីគោ

កថាសិរីគោ

(២១៩) ឌុំនាតវត្តា សុច្ឆិ អល្លកេសា
កថាសិរី កី កុម្មុយិស្សយិត្តា
បិដ្ឋា តិលា ជោវសិ តណ្ហាលា
តិលោទនោ ហេហិតិ តិស្ស ហេតុ ។

(២២០) ន ខោ អយំ ព្រាហ្មណ ភោជនន្តំ^(១)
តិលោទនោ ហេហិតិ សាធុបត្តោ
ធម្មោ មតោ តស្ស ពហុនមជ្ជ
អហំ កវិស្សមិ សុសានមជ្ជេ ។

(២២១) អនុវិច្ឆ កថាសិរី ករោហិតិ តិច្ឆិ
ធម្មោ មតោ កោ នុ តវេតសំសិ^(២)
សហស្សនេត្តោ អតុលានុភារោ
ន មិយ្យតិ ធម្មវារោ កថាសិ ។

១ ឌ ម. ភោជនត្ថា ។ ២ ម. គវេសំសិ ។

អដ្ឋកថាបាតដាតក

កថានិវត្ត

កថានិដាតក

(៤១៩) (ព្រះឥន្ទពោធិសត្វ បានពោលថា) ម្ចាស់នាងកថានី ថ្វីក៏
បានជានាងស្នេ)កដណ្តប់សំពត់សស្អាត មានសក់ទទឹក ហើយ
ដាំឆ្នាំង លាងម្សៅល្អនឹងអង្ករ បាយលាយដោយល្អ កើតមាន
ឡើង តើព្រោះហេតុដូចម្តេច ។

(៤២០) (នាងកថានី បានពោលថា) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ បាយលាយ
ដោយល្អ ដែលខ្ញុំចំអិនដោយប្រពៃនេះ មិនមែនបម្រុងនឹងបរិភោគ
ខ្លួនឯងទេ (ព្រោះថា) ធម៌ស្លាប់បាត់ទៅហើយ ថ្ងៃនេះ ខ្ញុំនឹង
ធ្វើការបូជាចំពោះធម៌នោះ ក្នុងកណ្តាលព្រៃស្នូសាន ។

(៤២១) (ព្រះឥន្ទពោលថា) ម្ចាស់នាងកថានី នាងចូរពិចារណាសិន
ហើយសិម្ភៈធ្វើនូវកិច្ច ដែលត្រូវធ្វើចុះ អ្នកណាប្រាប់នាងថា ធម៌
ស្លាប់ទៅហើយ ព្រះសហស្សនេត្ត គឺព្រះឥន្ទមានអានុភាពរកអ្វី
ថ្ងៃឬថ្ងីនាំបុគ្គលមានធម៌ដ៏ប្រសើរ មិនដែលស្លាប់ ក្នុង
កាលណាម្តងឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

(២២២) ទទ្ទិប្បមាណំ មម ឯត្ថំ ព្រហ្មោ
 ធម្មោ មតោ នត្ថំ មមេត្ថំ កក្កា
 យេ យេវនានំ ចាចា កវន្តំ
 តេ តេវនានំ សុខិតា កវន្តំ ។
 សុណិសា ហិ មហ្មំ វជ្ជា អហោសិ
 សា មំ វជ្ជានំ វិជាយិ បុត្តំ
 សាទានំ សព្វស្ស កុសលស្ស ឥស្សរា
 អហំ វសាមិ អបរិដ្ឋា^(១) ឯត្ថកា ។

(២២៣) ដីវមិ វេហំ ន មតោហមស្មិ
 តវេវ អត្តាយ ឥនាគតោស្មិ
 យា តំ វជ្ជានំ វិជាយិ បុត្តំ
 សហាវ បុត្តេន កកោមិ កស្មំ ។

(២២៤) ឯវត្ថា តេ វច្ឆតិ ទេវរាជ
 មមេវ អត្តាយ ឥនាគតោសិ
 អហាវ បុត្តោ សុណិសា ច នត្ថា
 សម្មោទមាណា យវមាវសេម ។

១ ឧ. ម. អហំ បនម្ពំ អបរិវា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

(៤២២) (នាងកុប្បានី ពោលថា) ម្ចាស់ព្រហ្ម ការណ៍ប្រមាណដ៏មាំ
របស់ខ្ញុំក្នុងហេតុនេះ ធម៌ស្លាប់បាត់ទៅហើយ ខ្ញុំមិនមានសង្ស័យ
ក្នុងហេតុនេះទេ ឥឡូវនេះ ពួកជនណា ៗ ដែលជាបុគ្គលលាមក
ពួកជននោះ ៗ បែរជាបានសុខ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។

ធួតកូនប្រសាស្រីខ្ញុំ ជាស្រីអារ វាបណ្តេញខ្ញុំ ហើយសម្រាល
កូនប្រុស ឥឡូវនេះ វាបានជាធំលើត្រកូលទាំងអស់ ខ្ញុំជាស្រ្តីមិន
មានទីពឹង នៅតែម្នាក់ឯង ។

(៤២៣) (ព្រះឥន្ទ ពោលថា) យើងនៅរស់ យើងមិនទាន់ស្លាប់នៅ
ឡើយទេ យើងមកក្នុងទីនេះ ក៏ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់នាងឯង
កូនប្រសាស្រីណា ដែលបានបណ្តេញនាង ហើយបានកូន
ប្រុស យើងនឹងធ្វើកូនប្រសានោះ ឲ្យខ្ទេចជាដែរ ព្រមទាំងកូន
ប្រុស មិនខាន ។

(៤២៤) (នាងកុប្បានី ពោលថា) បពិត្រទេវរាជ លោកគាប់ចិត្តយ៉ាង
នេះ លោកអញ្ជើញមក ក្នុងទីនេះ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់ខ្ញុំ
តែសូមឲ្យខ្ញុំ នឹងកូនប្រុស កូនប្រសាស្រី ទៅ ជាបុគ្គលមាន
សេចក្តីរីករាយរកគ្នា ហើយនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះវិញ ។

អដ្ឋកថាគោ គគិយោ កក្កាសិក្ខោ

(២២៥) ឯវត្ថុ តេ វុច្ចតិ កាតិយានី

ហតាប័ សន្តា ន ជហាសិ ធម្មំ

តុវត្ថុ បុត្តោ សុណិសា ច នត្តា

សម្មោទមាណា យរមាសេស ។

(២២៦) សា កាតិយានី សុណិសាយ សន្តិ

សម្មោទមាណា យរមាសិក្ខ

បុត្តោ ច នត្តា ច ឧបជ្ឈហសុ

ទេវានមិទ្ធេន អធិក្កហិតាតិ ។

កក្កាសិកាតំ បេមំ ។

អដ្ឋសទ្ធជាតកំ

(២២៧) ឥទំ បុរេ និទ្ទមាហុ ពហុមច្ឆំ មហោទតំ

អាវាសោ ពត្តកាជស្ស បេត្តិកំ កវំ មម

(១)

ត្បជ្ជំ ភិថ្លេន យាបេម ឡំ តំ ន វិជ្ជហាមសេ ។

(៤២៥) (ព្រះឥន្ទ ពោលថា) ម្ចាស់នាងកុញ្ចនី បើនាងគាប់ចិត្តយ៉ាងនេះ
នាងសូម្បីកូនប្រសាស្រី បៀតបៀនហើយ ក៏នៅតែមិនលះបង់នូវ
ធម៌ឡើយ (ហេតុនេះ) សូមឲ្យនាងនឹងកូនប្រុស កូនប្រសាស្រី ទៅ
ចូរជាបុគ្គលមានសេចក្តីរីករាយរកគ្នា ហើយនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះចុះ ។

(៤២៦) (ព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ត្រាស់ថា) នាងកុញ្ចនី មានសេចក្តីរីករាយ
រកគ្នា ជាមួយនឹងកូនប្រសាស្រី ហើយនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ ទាំងកូន
ប្រុសនឹងទៅ ត្រូវព្រះឥន្ទជាធំជាងពួកទេវតា ជួយអនុគ្រោះហើយ
ក៏បាននាំគ្នាបំរើមាតានោះវិញ ។

ចប់ ពញាឆិវត្ថ ទី ១ ។

អដ្ឋសង្គណ្ឌក

(៤២៧) (តាបសពោធិសត្វ ទូលព្រះរាជា អំពីពាក្យកុកថា) ស្រះបោក្ខ-
រណីនេះ ពីដើមជាទីទំនាប មានត្រីច្រើន មានទឹកច្រើន ជាទី
លំនៅរបស់ស្តេចកុក ជាភ្នំដ៏វិលាលង់ខាងបិសា ជាទីលំនៅរបស់
យើង ថ្ងៃនេះ ពួកយើងនោះ ចិញ្ចឹមជីវិតដោយសត្វកង្កែប នៅ
តែមិនលះបង់ទីលំនៅ ចោលឡើយ ។

[២២៨] កោ ទុតិយំ អសីលីស្ស ពន្ធរស្សត្ថំ កេដ្ឋតិ

កោ មេ បុត្តេ កុលាវកំ មញ្ញុ សោត្ថំ ករិស្សតិ ។

[២២៩] សញ្ញា បរិក្ខតា ដេកុ យាវ តស្សា កតិ អហុ

ជំណាគត្តោ មហាវាជំ សាវេន រមតិ យុណោ ។

[២៣០] សា ទ្ធជាហំ ឥតោ កន្ធោ រញ្ជោ មុត្តា និវេសនា

អត្តានំ រមយិស្សាមិ ទុមសាខានិកេតិនំ ។

[២៣១] សោ ទ្ធជាហំ ឥតោ កន្ធោ រញ្ជោ មុត្តា និវេសនា

អត្តោទតានំ បរិស្សាមិ យុជស្ស បុរោវជំ ។

[២៣២] តំ មិ កាមេហំ សម្មត្ថំ រត្ថំ កាមេសុ មុច្ឆិតំ

(១)

អាជយំ ករតោ លុទ្ធា ពាហិកោ កន្ទមត្ថតេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកិកាយ ជាតក

(៤២៨) (ទូលអំពីពាក្យក្អែកថា) អ្នកណាហ្ន៎ បំបែកភ្នែកជាគំរប់ពីរ
របស់ទ្រម័កដំរី ឈ្មោះពន្លុះ ជាបុគ្គលទ្រុស្តសីល អ្នកណាហ្ន៎ នឹង
ធ្វើនូវកូនទាំងឡាយ នឹងសម្បករបស់យើង ព្រមទាំងយើង ឲ្យ
មានស្គស្គ ។

(៤២៩) (ទូលអំពីពាក្យដង្កូវដូងថា) ការប្រព្រឹត្តិទៅនៃឈើស្រាយនោះ
មាននៅត្រឹមណា ឈើស្រាយទាំងអស់ អស់រលីងហើយ បត់ត្រ
មហារាជ ដង្កូវដូងអស់អាហារហើយ លែងត្រេកអរក្នុងឈើខ្លីម ។

(៤៣០) (ទូលអំពីពាក្យមេតាវើថា) លុះអាត្មាអញនោះ បានទៅ
ផុតអំពីព្រះរាជនិវេសន៍នេះហើយ នឹងតាំងទីលំនៅ លើមែកឈើ
ធ្វើខ្លួនឲ្យរីករាយ ។

(៤៣១) (ទូលអំពីពាក្យម្រឹគថា) លុះអាត្មាអញនោះ បានទៅផុត
អំពីព្រះរាជនិវេសន៍នេះហើយ នឹងដើរមុខហ្ន៎ ហើយផឹកនូវទឹក
ទាំងឡាយ ដ៏ប្រសើរ ។

(៤៣២) (ទូលអំពីពាក្យស្វាថា) ព្រានព្រៃឈ្មោះ ករតៈ អ្នកនៅក្នុង
ដែនពាហិកៈ បាននាំយើងដែលកំពុងស្រវឹង ដោយកាមទាំង
ឡាយ ត្រេកត្រអាលជ្រប់នៅ ក្នុងកាមទាំងឡាយនោះមក សូម
សេចក្តីចំរើន ចូរមានដល់អ្នក ។

អដ្ឋកថាបិដក គតិយោ ព្រាហ្មណ៍

[២៣៣] អន្ធការតិមិសាយំ តុន្តេ ឧបរិបត្តតេ
សាមិសន្តោន មុនុនា មា ចានំ ខណ្ឌយស្មនំ ។

[២៣៤] អសំសយំ ជាតិខយន្តនស្សី
ន គត្តសេយ្យំ បុនរាជិស្សី
អយមន្តមា បច្ឆមគត្តសេយ្យា
ឌីណោ មេ សិសារោ បុនត្តរាយាតិ ។

អដ្ឋសទ្ធិកកំ ទុតិយំ ។

សុលសាជិតំ

[២៣៥] ឥទំ សុវណ្ណកាយ្យំ មុត្តា វេជ្ជរិយា ពហុ
សត្វំ ហរស្សុ កន្ត្តន្តេ មញ្ញ ទាសីតិ សាវយ ។
[២៣៦] ឱរេបយស្សុ កល្យាណំ មា ពហុ បរិនេសិ
ន ចាហំ^(១) អភិជាតាមិ អាគន្ធា^(២) ធនមាគតិ ។

១ ម. វេហំ ។ ២ ឧ. អហត្ថ ។ ម. បហត្ថ ។

អង្គនិយាម កថាសិវគ្គ ទី ៣

(៤៣៣) (ទូលអំពីពាក្យកិច្ចរថា) ខាងលើបពិតមានថ្មស្រួច ។ មាន
នឹងតប្បះអំពូ ប្រពន្ធរបស់យើងនោះ បាននិយាយនឹងយើង
ដោយពាក្យដ៏ទន់ភ័យពេកថា អ្នកប្រយ័ត្ន កុំឲ្យបំពានដឹងលើថ្ម ។

(៤៣៤) (ទូលអំពីទុទានព្រះបច្ចេកពុទ្ធថា) អាត្មាអញ ជាអ្នកឃើញ
នូវចំបំផុត គឺព្រះនិព្វាន ជាទីអស់ទៅនៃជាតិ ដោយមិនមាន
សង្ស័យ នឹងមិនវិលត្រឡប់មកដេកនៅ ក្នុងគភ៌ទៀត ការដេកនៅ
ក្នុងគភ៌នេះ ជាទីក្រោយបំផុត ត្រឹមនេះហើយ ការរង្គាត់ទៅ
ក្នុងភពថ្មីទៀត របស់អាត្មាអញ អស់ហើយ ។

ចប់ អង្គសទ្ធិផាតក ទី ២ ។

សុលសាជាតក

(៤៣៥) (នាងសុលសា ពោលទៅនឹងស្វាមីថា) គ្រឿងប្រដាប់ជាវិការៈ
នៃមាសនេះ នឹងកែវមុត្តា កែវព័ទ្ធរាជ្យទាំងឡាយជាច្រើន បពិត្រអ្នក
ដ៏ចម្រើន អ្នកចូរនាំយកនូវកណ្តៈទាំងអស់ចុះ មួយទៀត ចូរហៅរក
ខ្ញុំថាជាទាសីចុះ ។

(៤៣៦) (ចោរឈ្មោះសត្តកៈជាស្វាមី ពោលនឹងភរិយាថា) នាងចូរ
ដោះគ្រឿងប្រដាប់ ជាលំអចេញទៅ កុំយំរៀបរាប់ច្រើន ដ្បិតអញ
ទើបនឹងមក មិនដែលស្គាល់ទ្រព្យ ដែលនាងនាំមកឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ផាឥកំ

[៤៣៧] យតោ សវាមិ អត្តានំ យតោ បត្តាសិ វិញ្ញាតំ

នេវាហំ អភិជាតាមិ អញ្ចំ បិយតវំ តយា ។

[៤៣៨] ឯហិ តំ ឧបក្ខហិស្សំ កវិស្សំ ច បទត្តិណំ

ន ហិទានិ បុន អត្តិ មម តុយញ្ច សង្កមោ ។

[៤៣៩] ន ហិ សព្វេសុ ហនេសុ បុរិសោ ហោតិ បណ្ឌិតោ

ឥត្ថិបិ បណ្ឌិតា ហោតិ តត្ថ តត្ថ វិចិត្តណា ។

[៤៤០] ន ហិ សព្វេសុ ហនេសុ បុរិសោ ហោតិ បណ្ឌិតោ

ឥត្ថិបិ បណ្ឌិតា ហោតិ លហុមត្ថំ វិចិត្តិកា ។

[៤៤១] លហុញ្ច វត ឱប្បញ្ច ធិកដ្ឋេ សមេតយិ

មិគំ បុណ្ណាយតនេវ សុលសា សត្តតិ វិចិ ។

[៤៤២] យោធិ ឧប្បតិគំ អត្តំ ន ឱប្បមនុពុជ្ឈតិ

សោ ហពាតេ មនុមតិ ចោរោវ ភិវិត្តរេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

(៤៣៧) (នាងសុលសា ពោលថា) តាំងពីកាលដែលខ្ញុំរលឹកឃើញខ្លួន
ដរាបមក តាំងពីខ្ញុំបានដល់នូវភាព ជាអ្នកដឹងក្តីដរាបមក ខ្ញុំមិន
ដែលស្គាល់បុរសដទៃ ដែលជាទីស្រឡាញ់លើសលុបជាងអ្នកទេ ។

(៤៣៨) អ្នកចូរអញ្ជើញមក ខ្ញុំនឹងកៀកឧបនូវអ្នក ហើយនឹងធ្វើ
ប្រទក្សិណ ដ្បិតតាំងពីថ្ងៃនេះ ខ្ញុំនឹងអ្នកលែងបានច្បបន្តាទៀត
ហើយ ។

(៤៣៩) (ទេវតាលេខី ពោលថា) មិនមែនតែបុរសទេ ដែលជាបណ្ឌិត
ក្នុងហេតុទាំងពួង សូម្បីស្រ្តីក៏ជាបណ្ឌិត ឃើញច្បាស់ក្នុងហេតុ
នោះៗ បានដែរ ។

(៤៤០) មិនមែនតែបុរសទេ ដែលជាបណ្ឌិត ក្នុងហេតុទាំងពួង សូម្បី
តែស្រ្តីក៏ជាបណ្ឌិត គង់គិតឃើញសេចក្តីរហ័សបានដែរ ។

(៤៤១) នាងសុលសា បានគិតឃើញឆាប់រហ័ស ក្នុងកាលដែលមាន
ហេតុយ៉ាងកៀកជិត បានសម្លាប់ចោរសត្វកៈ ដូចជាគេសម្លាប់ម្រឹត
នឹងធ្នូ ដែលមានគ្រឿងផ្សំគ្រប់គ្រាន់ ។

(៤៤២) បុគ្គលណា ក្នុងលោកនេះ មិនដឹងឆាប់នូវហេតុដែលកើតឡើង
បុគ្គលអ្នកមានប្រាជ្ញាតិចនោះ រមែងត្រូវគេសម្លាប់ ដូចជាចោរ
ដែលនាងសុលសា ព្រានទម្លាក់ ក្នុងជ្រោះភ្នំ ។

អដ្ឋកថាយោគ គតិយោ កថាខណ្ឌ

[២២៣] យោន ឧប្បត្តិតំ អត្ថំ ឧប្បមេវ និពោធិតិ
 មុច្ចតេ សត្តសមាទា សុលសា សត្តកាមិវតិ ។
 សុលសាធាតុំ គតិយំ ។

សុមង្គលវិជិតកំ

[២២៤] កុសម្ពំ កុទ្ធនាតិ អបេត្តិយាន
 ន តាវ ទណ្ឌំ បនយេយ្យ ឥស្សរោ
 អជ្ជានសោ អប្បដ្ឋបមត្តនោ
 បរស្ស ទុក្ខានំ កុសំ ឧទ្ទិរយេ ។

[២២៥] យតោ ច ជានេយ្យ បសាទមត្តនោ
 អត្ថំ និយុតោយ្យ បរស្ស ទុក្ខានំ
 តទាយមត្តោតិ សយំ អវេត្តិយ
 អថស្ស ទណ្ឌំ សទិសំ និវេសយេ ។

[២២៦] ន ចាបិ ឈាបេតិ បរំ ន អត្ថនំ
 អមុច្ចតោ យោ នយតេ នយានយំ
 យោ ទណ្ឌានោ កវត្ថន ឥស្សរោ
 ស វណ្ណាតុត្តោ សិរិយា ន ជិសតិ ។

អង្គកថាបិដក កថាខណ្ឌ ទី ៣

(៤៤៣) បុគ្គលណា ក្នុងលោកនេះ ដឹងឆាប់នូវហេតុដែលកើតឡើង
 បុគ្គលនោះ រមែងរួចចាកការបៀតបៀន របស់សត្រូវ ដូចជានាង
 សុលសា រួចអំពីកណ្តាប់ដៃ នៃចោរសត្វក្អកៈ ។
 ចប់ សុលសាដាតក ទី ៣ ។

សូមង្គលជាតក

(៤៤៤) បុគ្គលជាធំ បើបានដឹងថា អាត្មាអញជាអ្នកក្រោធខ្លាំងដូច្នេះ
 ហើយ មិនគប្បីដាក់អាជ្ញាតែម្តង ដ្បិតបុគ្គលអ្នកក្រោធ គប្បី
 (ធ្វើ) ទោស ដែលមិនសមគួរ ដល់ខ្លួនជា (ស្តេច) ហើយពោល
 បង្ហាច់នូវកម្មជាទុក្ខដ៏ខ្លាំង ដល់បុគ្គលដទៃ ដោយឥតហេតុ ។
 (៤៤៥) កាលណា បើបុគ្គលគប្បីដឹង នូវសេចក្តីជ្រះថ្លារបស់ខ្លួន ទើប
 គួរពិចារណានូវសេចក្តី ដែលជាអំពើអាក្រក់របស់ជនដទៃ មួយ
 ទៀត គួរពិចារណាឲ្យឃើញច្បាស់ខ្លួនឯងថា នេះជាសេចក្តីហើយ
 សឹមដាក់អាជ្ញាដ៏សមគួរដល់បុគ្គលដទៃនោះ ក្នុងកាលនោះចុះ។
 (៤៤៦) បុគ្គលណាមិនជ្រប់ ដោយកិលេស (អគតិ) ពិចារណានូវហេតុ
 ដែលជាទំនងនឹងមិនទំនង បុគ្គលនោះ រមែងមិនញ៉ាំងខ្លួននឹងមិន
 ញ៉ាំងបុគ្គលដទៃ ឲ្យក្តៅក្រហាយទេ បុគ្គលជាធំណា ក្នុងលោក
 នេះ ជាអ្នកទ្រទ្រង់នូវអាជ្ញា បុគ្គលនោះ រមែងមានគេគ្រប់គ្រង
 ដោយការសរសើរគុណ មិនសាបសូន្យ ចាកសិរីឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស គាតកំ

- [២២៧] យេ ខត្តិយាសេ អនិសម្មការិណោ
បនេន្តិ ទណ្ឌំ សហសា បម្មច្ឆតា
អវណ្ណាសំយុត្តា ជហន្តិ ជីវិតំ
ឥតោ វិមុត្តាបិច យន្តិ ទុក្ខតី ។
- [២២៨] ធម្មេ ច យេ អរិយប្បវេទិតេ រតា
អនុត្តរា តេ វចសា មនសា កម្មនា ច
តេ ខន្តិសោវច្ឆសមាធិសណ្ឌិតា
វជន្តិ លោកិ ទុកយំ តថាវិនិ ។
- [២២៩] រាជាហមស្មី នរបមុទានមិស្សរោ
សចេមិ ត្បុជ្ឈមិ វបេមិ អត្តនំ
និសេធយនោ ជនតិ តថាវិនិ
បនេមិ ទណ្ឌំ អនុកម្ម យោនិសោ ។
- [២៣០] សិរី ច លត្ថិ ច តវេវ ខត្តិយ
ជនាធិប មា វិជហិ ត្បុទាចនំ
អក្កោធនោ និច្ចបសន្នចិត្តោ
អនិយោ តុរិ វស្សសតានិ ចាលយ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

(៤៤៧) ពួកក្សត្រណា ជាបុគ្គលមិនទាន់ពិចារណាសិនហើយធ្វើ ជា
អ្នកជ្រប់នៅដោយកិលេស ប្រញាប់ដាក់អាជ្ញាដល់អ្នកដទៃ ដោយ
រូសរាន់ ពួកក្សត្រនោះ រមែងជាអ្នកប្រកប ដោយពាក្យគិះដៀល
លះបង់ជីវិតចេញផុត អំពីលោកនេះទៅ រមែងទៅកាន់ទុគ្គតិ ។

(៤៤៨) បុគ្គលពួកណា ត្រេកអរក្នុងធម៌ ដែលព្រះអរិយៈសំដែងហើយ
បុគ្គលពួកនោះ ជាអ្នកប្រសើរដោយកាយកម្ម វចក្ខុ ទីនមនោកម្ម
ពួកបុគ្គលបែបនោះ ជាអ្នកបិតនៅ ក្នុងខន្តិ សោរច្ចៈនឹងសមាធិ
រមែងទៅកាន់លោកទាំងពីរ គឺមនុស្សលោកនឹងទេវលោក ។

(៤៤៩) ខ្លួនយើង ជាស្តេចធំ លើពួកជនប្រុសស្រី បើយើងខឹង
យើងទប់ខ្លួន យើងហាមឃាត់នូវប្រជុំជនបែបនោះ ហើយដាក់
អាជ្ញាដោយទុបាយប្រាជ្ញា ព្រោះអនុគ្រោះ ។

(៤៥០) (ឧយ្យានបាល ទូលថា) បពិត្រក្សត្រិយ៍ ជាធំជាងជន សិរី
គឺបរិវារសម្បត្តិនឹងប្រាជ្ញា កុំលះបង់ព្រះអង្គ ក្នុងកាលណា។ ឡើយ
សូមព្រះអង្គជាបុគ្គលមិនក្រោធ មានចិត្តជ្រះថ្លានិច្ច ជាអ្នកមិន
មានទុក្ខ ហើយថែរក្សាផែនដី ឲ្យអស់រយេឆ្នាំ ។

អដ្ឋកថាបិដក ពិយោ កថាសិវត្ថោ

(២៥១) គុណោហំ ឯតេហំ ឧបេហំ ខត្តិយ

វិតមរិយុត្តំ សុវចោ អកោធិណោ

សុខំ អនុប្បិជ្ជ បសាស មេទនី

តតោ វិមុត្តោបិ វជាហំ សុត្តតិ

(២៥២) ឯវំ សុនីតេន សុភាសិតេន

ធម្មេន ញាយេន ឧបាយសោ នយំ

និព្វាបយេ សុត្តន្តំ មហាជនំ

មហាវ មេយោ សាលីលេន មេទនិវន្តំ ។

សុមង្គលដាតកំ ចតុត្ថំ ។

គង្គមាលជិតកំ

(២៥៣) អដ្ឋារជាតា បឋវី កុក្កុលានុគតា មហំ

អដ កាយសិ វត្ថានិ ន តំ តបតិ អាតថោ ។

ឧទ្ធិ តបតិ អាទិថោ អធា តបតិ វាលុកា

អដ កាយសិ វត្ថានិ ន តំ តបតិ អាតថោ ។

(៤៥១) បពិត្រក្សត្រីយ៍ សូមព្រះអង្គទ្រង់ប្រកបដោយគុណទាំងឡាយ
 ៖ សូមឲ្យព្រះអង្គបិតនៅមាំ ក្នុងការប្រព្រឹត្តិដ៏ប្រសើរ ជាបុគ្គល
 ប្រដៅងាយ មិនមានសេចក្តីក្រោធ ជាបុគ្គលបានសេចក្តីសុខ
 កុំបៀតបៀនសត្វ ហើយរក្សាផែនដី លុះព្រះអង្គចេញផុតអំពី
 លោកនេះទៅ សូមឲ្យស្តេចយាងទៅកាន់សុគតិ ។

(៤៥២) ស្តេចទ្រង់ធម៌ រមែងប្រើទុប្បាយណែនាំពួកជន ដោយពាក្យ
 ជាសុភាសិត ជាគ្រឿងណែនាំដ៏ល្អ តាមហេតុដ៏ប្រកបដោយធម៌
 ហើយញ៉ាំងមហាជន ដែលរាជបរាជ័យ ឲ្យត្រជាក់ស្រួល ដូចជា
 មហាមេឃ ដែលញ៉ាំងផែនដី ឲ្យត្រជាក់ដោយទឹក ។

ចប់ សូមដ្ឋលជាតក ទី ៤ ។

គង់មាលជាតក

(៤៥៣) (ស្តេចទ្រង់ត្រាស់សួរភតិកបុរសថា) ប្រថី ជាផែនដីក្តៅ ដូច
 រង្វីកភ្លើង ប្រកបដោយដីខ្សាច់ (ក្តៅ) ដូចផែន (ដែលភ្លើងនេះ)
 អ្នកច្រៀងនូវទំនុកទាំងឡាយ កំដៅថ្ងៃ មិនដុតកំដៅអ្នកទេឬ ។
 ព្រះអាទិត្យក្តៅខាងលើ ដីខ្សាច់ក្តៅខាងក្រោម អ្នកច្រៀងនូវទំនុក
 ទាំងឡាយ កំដៅថ្ងៃ មិនដុតកំដៅអ្នកទេឬ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ផាគកំ

(៤៥៤) ន មី តបតិ អាតថោ អាតប្បា តបយន្តំ មី

អត្តា ហិ វិវិទា វាជ តេ តបន្តំ ន អាតថោ ។

(៤៥៥) អន្ធិសំ កាមតេ មូលំ សន្តប្បា កាមជាយសិ

ន តំ សន្តប្បយិស្សាមិ ឯវំ កាម ន ហេហិសិ ។

(៤៥៦) អប្បាចិ កាមា ន អលំ តហ្វហិចិ ន តប្បតិ

អហោ ពាលាន លបនា^(១) បដិវេជ្ឈេយ ជក្កតោ ។

(៤៥៧) អប្បស្ស កម្មស្ស ដលំ មមេទំ

ឧទយោ អជ្ឈកមា មហត្ថបតំ

សុលទ្ធិលាកោ វត មាលាវស្ស

យោ បព្វជំ កាមវកំ បហាយ ។

(៤៥៨) តបសា បដហន្តំ ចាបកម្មំ

តបសា ម្ចាចិតកុជ្ឈកាវការំ^(២)

តបសា អភិកុយ្យ កង្គមាល

នាមេនាលបសិដ្ឋ ព្រហ្មទតំ ។

១ ឧ. អហោ ពាលលបនា ។ ម. អសាពា ពាលលបនា ។ ២ កុម្មការវកំ ។
អន្តរាយំ ។

(៤៥៤) (ភតិកបុរស ក្រាបទូលថា) កំដៅថ្ងៃ មិនដុតកំដៅខ្ញុំព្រះអង្គ
បានទេ កំដៅគឺកាមទាំងឡាយ ទើបញ្ចាំងខ្ញុំព្រះអង្គឱ្យក្តៅបាន
បពិត្រព្រះរាជា ប្រយោជន៍ទាំងឡាយ មានប្រការផ្សេងៗ
ប្រយោជន៍ទាំងនោះ តែងដុតកំដៅ ឯកំដៅថ្ងៃ មិនដុតកំដៅទេ ។

(៤៥៥) ម្ចាស់កាម យើងបានឃើញបុរសគល់ របស់អ្នកហើយ ម្ចាស់
កាម អ្នកកើតអំពីសេចក្តីត្រិះរិះ យើងលែងត្រិះរិះអ្នកទៀតហើយ
ម្ចាស់កាម កាលបើយ៉ាងនេះ អ្នកនឹងមិនកើតមាន (តទៅទៀតទេ)។

(៤៥៦) កាមទាំងឡាយ សូម្បីតិច ក៏នៅតែមិនល្មម សូម្បីច្រើន
ក៏នៅតែមិនស្តប់ស្តល់ ឧ មុខគួរសង្វេគ នឹងការចរចារបស់ពួកជន
ពាល បុគ្គលលុះតែប្រឹងប្រកបព្យាយាម ទើបត្រាស់ដឹងបាន ។

(៤៥៧) (ព្រះរាជាទទេយៈត្រាស់ថា) នេះជាផលកម្ម មានប្រមាណតិច
របស់យើង ទទេយៈ បានសម្រេចនូវភាពជាធំ ឧហ្ម៍ មាណព
ណា បានលះនូវតម្រេក ក្នុងកាមហើយបួស មាណពនោះ
ឈ្មោះថា បានល្អហើយ ។

(៤៥៨) (ព្រះវររាជមាតា ត្រាស់សួរថា) ពួកសត្វតែងលះបង្គំនូវបាបកម្ម
(របស់ខ្លួន) ដោយតបៈ លះបង្គំនូវភាវៈនៃខ្លួនជាខ្លាចព្រះកេសនឹង
ស្លូនឆ្នាំង ដោយតបៈ នៃគង្គមាល ក្នុងថ្ងៃនេះអ្នកហ៊ានរំលោភ
ហៅព្រហ្មទុក្ខ(កូនអញ) ដោយចំឈ្មោះ ព្រោះអាងមានតបៈឬ ។

អដ្ឋកថាគោតម គគិយោ កញ្ចាសិវញ្ញោ

[២៥៧] សង្ខត្តិកមេវ អម្ព បស្សេយ

ឧត្តសោរច្ឆស្ស យោ វិហាកោ

សោ សង្ខជនស្ស វិជ្ជតោ អហុ

តំ វិជ្ជាប សភវិតោ សមថា ។

[២៥៨] ហា តត្ថា អវច្ឆត កុដ្ឋមាលំ

តុដំ មោធបថេសុ សិក្ខមាដំ

ឯសោ ហិ អតិ អណ្ណំ

យំ តត្ថា វិចរន្ត វីតសោកាតិ ។

គុដ្ឋមាលគាតតំ បញ្ចមំ ។

បេតិយរាជជិតកំ

[២៥៩] ធម្មោ ហវេហតោ ហន្តំ ជាហតោ ហន្តំ តត្ថាដំ

តស្មា ហិ ធម្មំ ន ហនេ មាតំ ធម្មោ ហតោ ហន្តំ ។

[៤៥៨] (ព្រះរាជាទ្រង់ត្រាស់ថា) បពិត្រព្រះមាតា សូមទ្រង់ទតនូវ
 ផលនៃខន្តី នឹងសោរច្នេះ ដែលអាចឃើញជាក់ច្បាស់ ដោយខ្លួនឯង
 (ក្នុងបច្ចុប្បន្ន) ព្រះគង្គមាលបច្ចេកពុទ្ធនោះ ជាបុគ្គលដែលជនទាំង
 អស់ត្រូវថ្វាយបង្គំ យើងព្រមទាំងស្តេចនឹងអាមាត្យ នាំគ្នាថ្វាយបង្គំ
 នូវព្រះបច្ចេកពុទ្ធនោះ ។

[៤៦០] អ្នកទាំងឡាយ កុំនិយាយភាគតិចតួច នឹងព្រះបច្ចេកពុទ្ធឈ្នោះ
 គង្គមាល ដែលជាអ្នកសិក្សាក្នុងគន្លងនៃប្រាជ្ញា របស់ពួកអ្នកប្រាជ្ញ
 ឡើយ ព្រោះថា ព្រះបច្ចេកពុទ្ធនេះ បានឆ្លងនូវអន្ទង់គឺវដ្តសង្សារ
 ដែលពួកបុគ្គលអ្នកប្រាសចាកសោក តែងឆ្លងហើយគ្រាប់ទៅ ។
 ចប់ គង្គមាលជាតក ទី ៥ ។

បេតិយរាជវិទ្យា

[៤៦១] (តាបសនិយាយថា) (១)ធម៌ដែលបុគ្គលសម្លាប់ហើយ រមែង
 សម្លាប់វិញដោយពិត ធម៌ដែលបុគ្គលមិនបានសម្លាប់ រមែងមិន
 សម្លាប់វិញតិចតួចឡើយ ។ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះអង្គមិនត្រូវ
 សម្លាប់ធម៌ ព្រះអង្គកុំឱ្យធម៌ដែលព្រះអង្គសម្លាប់ហើយ ត្រឡប់
 សម្លាប់ព្រះអង្គវិញបានឡើយ ។

១- ក្នុងទីនេះ សំដៅយកដង្ហាបាយធម៌។ អង្គរថា ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[៤៦២] អលីតិ ភាសមានស្ស អបក្កមន្តិ ទេវតា

បូតិកញ្ច មុខំ វាតិ សកដ្ឋានា ច ជិសតិ

យោ ជាជំ បុត្តតោ បញ្ចំ អតាថា នំ វិយាករេ

សចេ ហិ សុត្តំ កណាសិ ហោហិ រាជ យថា បុរេ

មុសា ចេ ភាសសេ រាជ ភូមិយំ តិដ្ឋ ចេតិយ ។

[៤៦៣] អកាលេ វស្សតី តស្ស កាលេ តស្ស នវស្សតិ

យោ ជាជំ បុត្តតោ បញ្ចំ អតាថា នំ វិយាករេ

សចេ ហិ សុត្តំ កណាសិ ហោហិ រាជ យថា បុរេ

មុសា ចេ ភាសសេ រាជ ភូមិ បរិស ចេតិយ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាពក

(៤៦២) កាលបើស្តេច ពោលពាក្យកុហក ពួកទេវតា រមែងគេច
ចេញ (លែងរក្សា) ស្តេចណាជ្រាប កាលគេសួរប្រស្នា ហើយ
ព្យាករៈប្រស្នានោះ ដោយប្រការដទៃវិញ ព្រះឥស្លស្តេចនោះ រមែង
មានភ្និន្យស្តេច ផ្សាយចេញទៅ ទាំងស្តេចនោះទៀត រមែងឃ្លាត
ចាកកន្លែងរបស់ខ្លួន បពិត្រព្រះរាជា បើប្រសិនជា ព្រះអង្គទ្រង់
ពោលពាក្យពិត សូមឲ្យព្រះអង្គបិតនៅដូចដើម បពិត្រព្រះ
បាទចេតិយៈ បើព្រះអង្គទ្រង់ពោលពាក្យកុហក សូមឲ្យព្រះ
អង្គបិតនៅលើផែនដី ។

(៤៦៣) ស្តេចណាជ្រាប កាលគេសួរប្រស្នាហើយ ក៏ព្យាករៈប្រស្នានោះ
ដោយប្រការដទៃវិញ ភ្លៀងរមែងធ្លាក់ចុះ ក្នុងកាលមិនគួរ
(ក្នុងវេលា) របស់ស្តេចនោះ ភ្លៀងរមែងមិនធ្លាក់ចុះ ក្នុងកាលគួរ
(ក្នុងវេលារបស់ស្តេចនោះ) បពិត្រព្រះរាជា បើព្រះអង្គទ្រង់ពោល
នូវពាក្យពិត សូមឲ្យព្រះអង្គទ្រង់បិតនៅដូចដើម បពិត្រព្រះបាទ
ចេតិយៈ បើព្រះអង្គទ្រង់ពោលពាក្យកុហក សូមឲ្យព្រះអង្គ
ចូលទៅកាន់ផែនដី (ត្រឹមព្រះជាណា) ។

អដ្ឋកថាបិដក ភគវគ្គ ពុទ្ធសិល្បា

(៤៦៤) ដ៏ភ្នំតស្សី ធ្វើជាហោតិ ឧរុតស្សីវ ទិសម្បតិ
 យោ ជាដំ បុត្តតោ បញ្ចំ អត្តាថា ដំ វិយាករេ
 សចេ ហិ សុត្ថំ កណ្តាសិ ហោហិ រាជ យថា បុរេ
 មុសា ចេ ភាសសេ រាជ ភិយ្យោ បរិស ចេតិយ ។

(៤៦៥) ដ៏ភ្នំតស្សី ន កវតិ មច្ឆស្សីវ ទិសម្បតិ
 យោ ជាដំ បុត្តតោ បញ្ចំ អត្តាថា ដំ វិយាករេ
 សចេ ហិ សុត្ថំ កណ្តាសិ ហោហិ រាជ យថា បុរេ
 មុសា ចេ ភាសសេ រាជ ភិយ្យោ បរិស ចេតិយ ។

(៤៦៦) ដ៏យោវ តស្សី ជាយន្តំ ន បុរា ជាយរេ តុលេ
 យោ ជាដំ បុត្តតោ បញ្ចំ អត្តាថា ដំ វិយាករេ
 សចេ ហិ សុត្ថំ កណ្តាសិ ហោហិ រាជ យថា បុរេ
 មុសា ចេ ភាសសេ រាជ ភិយ្យោ បរិស ចេតិយ ។

(៤៦៤) បពិត្រព្រះអង្គជាធុក្កងទិស ស្តេចណាប្រាប កាលគេសួរ
 ប្រស្នាហើយ ក៏ព្យាករប្រស្នានោះ ដោយប្រការដទៃវិញ អណ្តាត
 របស់ស្តេចនោះ រមែងបែកជាពីរ ដូចជាអណ្តាតនៃពស់ បពិត្រ
 ព្រះរាជា បើព្រះអង្គទ្រង់ពោលពាក្យពិត សូមឲ្យព្រះអង្គបិតនៅ
 ដូចដើម បពិត្រព្រះបាទចេតិយៈ បើព្រះអង្គទ្រង់ពោលពាក្យកុហក
 សូមឲ្យព្រះអង្គចូលទៅកាន់ផែនដីក្រវែល (ជាងនេះ គឺត្រឹមចង្កេះ)។

(៤៦៥) បពិត្រព្រះអង្គជាធុក្កងទិស ស្តេចណាប្រាប កាលគេសួរប្រស្នា
 ហើយ ក៏ព្យាករប្រស្នានោះ ដោយប្រការដទៃវិញ ស្តេចនោះមិន
 មានអណ្តាត ដូចត្រី បពិត្រព្រះរាជា បើព្រះអង្គទ្រង់ពោលពាក្យ
 ពិត សូមឲ្យព្រះអង្គទ្រង់បិតនៅដូចដើម បពិត្រព្រះបាទចេតិយៈ
 បើព្រះអង្គទ្រង់ពោលពាក្យកុហក សូមឲ្យព្រះអង្គ ចូលទៅកាន់
 ផែនដីក្រវែល (ជាងនេះ គឺត្រឹមជួរ) ។

(៤៦៦) ស្តេចណាប្រាប កាលគេសួរប្រស្នាហើយ ក៏ព្យាករប្រស្នានោះ
 ដោយប្រការដទៃវិញ ក្នុងត្រកូលស្តេចនោះកើតតែកូនស្រីកូនប្រុស
 មិនកើតទេ បពិត្រព្រះរាជា បើព្រះអង្គទ្រង់ពោលពាក្យពិត សូមឲ្យ
 ព្រះអង្គទ្រង់បិតនៅដូចដើម បពិត្រព្រះបាទចេតិយៈ បើព្រះអង្គទ្រង់
 ពោលពាក្យកុហក សូមឲ្យព្រះអង្គ ចូលទៅកាន់ផែនដីក្រវែល
 (ជាងនេះ គឺត្រឹមដោះ) ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[២៦៧] បុត្តា តស្ស ន ភវន្តិ បក្កមន្តិ និសោទិសំ
 យោ ជានំ បុច្ឆតោ បញ្ចំ អញ្ញាថា នំ វិយាគកេ
 សុចេ ហិ សុច្ឆំ កណាសិ ហោហិ រាជ យថា បុរេ
 មុសា ចេ ភាសសេ រាជ ភិយេ្យា បរិស ចេតិយេ ។

[២៦៨] ស រាជា ឥមិនា^(១) សត្តោ អន្តលក្ខត្តចរោ បុរេ
 ចារេត្តិ បឋវី បេន្ទោ ហំនត្តោ អត្ថបរិយាយំ^(២)
 តស្មា ហិ ធន្ទាគមនំ នប្បសំសន្តិ បណ្ឌិតា
 អន្តជ្ជតិ ភាសេយ្យ កិរំ សុច្ឆបសញ្ញាតន្តិ ។

បេតិយរាជជាតកំ ធម្មំ ។

វិជ្រៀយជាតកំ

[២៦៩] យោ ឥន្ទ្រោនំ កោមេន វិសំ ធារទ កច្ឆតិ
 សោ បរិច្ឆជ្ជកោ លោកេ ជីវិត្តោច វិសុស្សតិ ។

១ ឧ. ផលិតា ។ ២ ឧ. បត្តបរិយាយំ ។ ម. បត្តបរិយាយំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

(៤៦៧) ស្តេចណាជ្រាប កាលគេសួរប្រស្នាហើយ ក៏ព្យាករៈប្រស្នានោះ ដោយប្រការដទៃវិញ កូនប្រុសរបស់ស្តេចនោះ រមែងមិនមាន ឡើយ បើជាមាន រមែងគេចចេញទៅកាន់ទិសគូចទិសធំបាត់អស់ បពិត្រព្រះរាជា បើព្រះអង្គទ្រង់ពោលពាក្យពិត សូមឲ្យព្រះអង្គ ទ្រង់បិតនៅដូចដើម បពិត្រព្រះបាទចេតិយៈ បើព្រះអង្គ ទ្រង់ ពោលពាក្យកុហក សូមឲ្យព្រះអង្គ ចូលទៅកាន់ផែនដីក្រលែង (ជាងនេះទៅទៀត គឺលិចផុត) ។

(៤៦៨) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ស្តេចនោះ កាលពីដើមត្រាច់ទៅ ក្នុងអាសាស បាន (ដល់មកខាងក្រោយ) ត្រូវស័ក្តិសាហើយ ក៏បែរជាមាន សភាពសាបសូន្យ ដល់វេនរបស់ខ្លួន ចូលទៅកាន់ផែនដី ព្រោះ ហេតុនោះ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ទើបមិនសរសើរ នូវការលុះក្នុង អំណាចនៃសេចក្តីប្រាថ្នា បុគ្គលគួរជាអ្នកមានចិត្ត មិនប្រឡូត ហើយពោលនូវវាចា ដ៏ប្រកបដោយសច្ចៈ ។

ចប់ ចេតិយរាជជាតក ទី ៦ ។

ឥន្ទ្រិយជាតក

(៤៦៩) (គ្រូឈ្មោះសរកង្គី ពោលថា) ម្ចាស់នារទៈ បុគ្គលណា លុះ អំណាចនៃឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ព្រោះកាម បុគ្គលនោះលះបង់នូវ លោកទាំងពីរ (ហើយកើតក្នុងនរក) សូម្បីរស់នៅ រមែងរឹងស្លុត ។

អដ្ឋកថិតោ គតិយោ កុញ្ញនិរុត្តោ

[២៧០] សុខស្សា នន្តរំ ទុក្ខំ ទុក្ខស្សា នន្តរំ សុខំ

សោមិ បត្តោ សុខទុក្ខំ ចាដិកដ្ឋំ វរំ សុខំ ។

[២៧១] កិច្ចការលេ កិច្ចសហោ យោ កិច្ច នាតវត្ថុតិ

ស កិច្ចនំ សុខំ ជីវោ យោកំ សមជិកច្ឆតិ ។

[២៧២] ន ហេវ កាមាជំ កាមា នានត្ថា នត្ថការណា

ន កតញ្ច និរដ្ឋត្ថា ធម្មា ចរិតុមហសិ ។

[២៧៣] ទុក្ខំ ភហបតិ សាធុ សិរិភជ្ជញ្ច ភោជនំ

អហាសោ អត្ថលាភេសុ អត្ថព្យាបត្តិ អព្យថោ ។

[២៧៤] ឯត្តាវតេតំ បណ្ឌិតំ អសិរោ ទេវីលោ ព្រិ

ន យិរោ កិញ្ច ចាមិយោ ឥន្ទ្រយានំ វសំ វជេ ។

អន្តរាគមន៍ កថាខណ្ឌ ទី ៣

(៤៧០) ទុក្ខជាលំដាប់នៃសុខ សុខលំដាប់នៃទុក្ខ សូម្បីអ្នកដល់នូវ
ទុក្ខ ព្រោះសាបសូន្យចាកឈានសុខ ក៏ដោយ អ្នកចូរព្រាថ្នានូវ
សុខជ័យប្រសើរវិញចុះ ។

(៤៧១) បុគ្គលណា ជាអ្នកអត់ទ្រាំនូវសេចក្តីលំបាក ក្នុងវេលា
មានលំបាក មិនប្រព្រឹត្តកន្លងនូវសេចក្តីលំបាក បុគ្គលនោះជាអ្នក
ប្រាជ្ញ វេទន៍បាននូវសេចក្តីសុខ ជាទីបំផុត នៃសេចក្តីលំបាក
ដែលកើតអំពីសេចក្តីព្យាយាម ។

(៤៧២) ខ្លួនអ្នក មិនគួរឱ្យយូរចាកធម៌ ព្រោះការព្រាថ្នាតាម ព្រោះ
ការវិនាស ព្រោះហេតុនៃប្រយោជន៍ ទាំងព្រោះលះបង់ឈាន
ដែលខ្លួនធ្វើបានហើយទេ ។

(៤៧៣) (កាលទេវលតាបស ពោលថា) សេចក្តីឈ្លាសវៃ១ ការបែងចែក
ភោជន៍១ មិនរីករាយក្នុងការបាន នូវប្រយោជន៍១ មិនលំបាកចិត្តក្នុង
កាលវិនាសចាកប្រយោជន៍ (នេះ) ជាការប្រព្រឹត្តរបស់គ្រហស្ថ ។

(៤៧៤) (អភិសម្ពុទ្ធតាថា) អសីតទេវលតាបស បានពោលនូវភាព
នៃបុគ្គលជាបណ្ឌិតនេះ ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះថា មិន
មានបុគ្គលណាមួយ ដែលលាមកជាងបុគ្គល ជាអ្នកលះអំណាចនៃ
ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយនេះឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[៤៧៥] អមិត្តានិវ ហត្ថនិវ សិវិ បប្បោតិ មា មិវ

កម្មំ វិជ្ជកា ទត្តោយំ វិវាហំ សីលមន្តិវំ

ឯតេ ច យសេ ហាបេត្វា និព្វត្តោ សេហំ កម្មេហំ ។

[៤៧៦] សោហំ សហស្សដីនោវ អតន្តុ អបរាយនោ

អរិយធម្មា អបក្កន្តោ យថា បេតោ តថេវហំ ។

[៤៧៧] សុខកាមេ ទុក្ខាបេត្វា អាបន្នោស្មិ បទំ ឥមំ

សោ សុខំ នាធិកន្នាមិ បិតោ ភាណុម(១) ហិមិវាតិ ។

និព្វិយជាតកំ សត្តមំ ។

អាទិច្ចជិតកំ

[៤៧៨] អាទិត្តស្មិ អការស្មិ យំ នីហាវតិ ភាជនំ

នំ តស្ស ហោវតិ អត្តាយ នោ ច យំ តត្ថ ឧប្បាវតិ ។

១ ឧ. ម. ភាណុមតាមិវាតិ ។

(៤៧៥) (មនុស្សប្រេត និយាយថា) បពិត្រព្រះបាទសិវី បុគ្គល
 ប្រាកដស្មើនឹងខ្ញុំ រមែងដល់នូវសេចក្តីវិនាស (ដោយអំពើរបស់ខ្លួន)
 ដូចបុគ្គលដល់នូវសេចក្តីវិនាស ក្នុងកណ្តាប់ដៃ នៃសត្រូវ ខ្លួនខ្ញុំ
 ព្រោះតែញ៉ាំងយសទាំងនេះ គឺ កសិកម្ម វិជ្ជា ភាពជាអ្នកឈ្លាសវៃ
 វិវាហមង្គល សីល នឹងភាពនៃចិត្តទន់ ឲ្យសាបសូន្យ ទើបមក
 កើត (ជាមនុស្សប្រេត) ដោយអំពើជាប់របស់ខ្លួន ។

(៤៧៦) ខ្លួនខ្ញុំនោះ ជាបុគ្គលមិនមានផ្សេងៗ មិនមានទីពឹងនាក់តទៅ
 ដូចគេសាបសូន្យ ចាកទ្រព្យរាប់ពាន់ ខ្លួនខ្ញុំ ជាអ្នកប្រាសចាក
 អរិយធម៌ ដូចប្រេត ។

(៤៧៧) ខ្លួនខ្ញុំ ញ៉ាំងពួកសត្វ ដែលជាអ្នកប្រាថ្នានូវសុខ ឲ្យដល់នូវទុក្ខ
 ទើបដល់នូវគន្លងនៃទុក្ខនេះ ខ្លួនខ្ញុំនោះ មិនបាននូវសេចក្តីសុខឡើយ
 បិតនៅ (ទាំងក្តៅក្រហាយ) ដូចគេរោយ ដោយរងឥតភ្លើង ។

ចប់ និទ្ទេយជាតក ទី ៧ ។

អាទិត្យជានិកាយ

(៤៧៨) (ព្រះបច្ចេកពុទ្ធជាសង្ឃត្រូវ សំដែងថា) កាលបើផ្ទះត្រូវភ្លើងឆេះ
 ហើយ បុគ្គលនាំចេញនូវភាជន៍ណាទាន់ ភាជន៍នោះ រមែងបាន
 ជាប្រយោជន៍ នៃបុគ្គលនោះ ភាជន៍ណា ដែលភ្លើងឆេះក្នុងផ្ទះនោះ
 ភាជន៍នោះ មិនបានជាប្រយោជន៍ នៃបុគ្គលនោះឡើយ ។

អដ្ឋកថាបិដក កថាយោ កថាខិណ្ឌ

[២៧៧] ឃុំមាទិបិតោ លោកោ ជរាយ មរណោ ន ធម៌

និហរេថេវ នាទេន និព្ពិ ហោតិ សុទ្ធិភតិ ។

[២៨០] យោ ធម្មលទ្ធិស្ស ទទាតិ នាទិ

ឧដ្ឋានវិយាដិកតស្ស នន្ត

អតិក្កម សោ វេតរណី យមស្ស

ទិញានិ ហានានិ ឧបេតិ មន្ទោ ។

[២៨១] នាទត្ថ យុទ្ធាត្ថ សមាទមាហុ

អប្បាបិ សន្តា តហុកេ និទន្តិ

អប្បម្បិ ចេ សទ្ធមារោ ទទាតិ

តេនេវ សោ ហោតិ សុទ្ធិ បរត្ថ ។

[២៨២] វិចេយ្យ នាទិ សុកតប្បសត្ថិ

យេ ទត្ថិណោយ្យា ឥន ជីវលោកេ

ឃតេសុ ទិញានិ មហាជ្ឈលានិ

តិជានិ វត្ថានិ យថា សុខេត្តេ ។

(៤៧៧) សត្វលោក កាលបើត្រូវដក នឹងមរណៈនេះ យ៉ាងនេះហើយ
បុគ្គលគួរតែនាំចេញនូវទ្រព្យ ដោយការឱ្យទាន (ព្រោះ) ទ្រព្យដែល
បុគ្គលបានឱ្យហើយ ឈ្មោះថា នាំចេញហើយ ដោយប្រពៃ ។

(៤៨០) (ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ដ៏សេសសំដែងថា) សត្វណា បានឱ្យទានដល់
បុគ្គលអ្នកបានធម៌ បានត្រាស់ដឹងធម៌ ដោយសេចក្តីព្យាយាម គឺការ
ប្រឹងប្រែង សត្វនោះ រមែងប្រព្រឹត្តកន្លងនូវវេករណី របស់យមៈ
(នរក) បាន ហើយចូលទៅកាន់ទីទាំងឡាយជាទិព្វ ។

(៤៨១) អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ពោលថា ទាននឹងចម្បាំង ជាប់របស់ស្មើគ្នា
ពួកជនសូម្បីតិចតួច តែជាអ្នកស្វ័យបង្កើត រមែងឈ្នះជនច្រើន
នាក់បាន បុគ្គលណា កាលបើជឿហើយឱ្យទាន សូម្បីបន្តិចបន្តួច
បុគ្គលនោះ រមែងបាននូវសេចក្តីសុខ ក្នុងលោកខាងមុខ ដោយ
ខេយ្យវត្ថុមានប្រមាណតិចនោះ ។

(៤៨២) ការពិចារណាសិនហើយទើបឱ្យ ព្រះសុគតទ្រង់សរសើរហើយ
ពួកទុក្ខិណោយ្យបុគ្គលណា មាននៅក្នុងជីវលោកនេះ ទានដែល
បុគ្គលឱ្យហើយ ដល់ពួកទុក្ខិណោយ្យបុគ្គល⁺នេះ មានផលច្រើន ដូច
ជាពូជ ដែលគេសាបព្រោះ ក្នុងស្រែដ៏ល្អ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[៤៨៣] យោ ចាលាភូតានំ អហោវេយំ ចរំ

បរុបវំនា ន កកោតិ ចាបំ

ភំរំ បសំសន្តំ ន តត្ថ ស្វរំ

កយា ហំ សន្តោ ន កកោតិ ចាបំ ។

[៤៨៤] ហំនេន ព្រហ្មចរិយេន ខត្តិយេ ឧបបដ្ឋតិ

មជ្ឈិមេន ច នេវតំ ឧត្តមេន វិសុជ្ឈតិ ។

[៤៨៥] អន្ធា ហំ នានំ ពហុនា បសត្ថំ

នាតា ច ខោ ធម្មបទំ សេយ្យោ

បុព្វេ ហំ បុព្វតវេ សន្តោ

និព្វានមេវជ្ឈកម្មំ សបព្ភាតិ ។

អាទិច្ឆជាតកំ អន្តមំ ។

អដ្ឋិកជាតកំ

[៤៨៦] កត្តំ កុម្មំនំ សន្តា សម្ពុវណ្ណា ច កោតិលា

ជម្ពុតាលដលំ នដ្ឋា អថ ទ្វេន តនា សិយា ។

(៤៨៣) បុគ្គលណា មិនបៀតបៀននូវពួកសត្វ មិនធ្វើនូវបាប ព្រោះ
 (ខ្លាច) ការគំរើងៀល អំពីអ្នកដទៃ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ តែង
 សរសើរនូវបុគ្គលអ្នកខ្លាចបាប មិនសរសើរនូវបុគ្គលអ្នកភ្លៀវភ្លា
 ក្នុងការធ្វើបាបនោះឡើយ ដ្បិតសប្បុរសទាំងឡាយ តែងមិនធ្វើ
 បាប ព្រោះខ្លាច (ពាក្យដំណេះដំនើរនោះ) ។

(៤៨៤) បុគ្គលចូលទៅកើត ក្នុងពួកក្សត្រិយ៍ ដោយព្រហ្មចរិយធម៌ដ៏
 ថោកទាប បុគ្គលចូលទៅកាន់ភាពជាទេវតា ដោយព្រហ្មចរិយធម៌
 យ៉ាងកណ្តាល បុគ្គលបរិសុទ្ធ ដោយព្រហ្មចរិយធម៌ ដ៏ទុក្ខម ។

(៤៨៥) ការឲ្យទាន ពិតជាអ្នកប្រាជ្ញសរសើរ ដោយចំណែកច្រើន
 ក៏មែនហើយ តែថា ចំណែកធម៌ប៉ុណ្ណោះ ប្រសើរជាងទាន ព្រោះ
 ពួកសប្បុរសអ្នកមានប្រាជ្ញា ក្នុងកាលមុន នឹងកាលមុនទៅទៀត
 បានត្រាស់ដឹង នូវនិព្វានធម៌ ។

ចប់ អាទិត្តផាតក ទី ៨ ។

អដ្ឋានជីវិតក

(៤៨៦) (មហាធនតាបស និយាយថា) ក្នុងកាលណា ទន្លេគង្គា បែរជា
 មានផ្កាកុម្ភៈ ទាំងមានទឹកនឹង សត្វតារៅ បែរជាមានសម្បុរដូច
 ស័ន្ទ ដើមត្រីង បែរជាបញ្ចេញផ្លែត្នោត កាលបើយ៉ាងនេះ
 ទើប (យើងនឹងនាង) បានចូលគ្នា ក្នុងកាលនោះ ដោយពិត ។

អដ្ឋកថិតោ គតិយោ កថាសិរោ

[២៨៧] យនា កត្តបលោមាធំ ចាវរោ តិវិជោ សិយា

ហេមន្តតំ ចាតុរណំ អថ នួន តនា សិយា ។

(១)

[២៨៨] យនា មកសថាទាធំ អដ្ឋាលោ សុកតោ សិយា

ទន្សោច អវិកម្មំ ច អថ នួន តនា សិយា ។

[២៨៩] យនា សសរិសាលាធំ ធិស្សន្តិ សុកតា សិយា

សត្តស្សរោហនត្ថាយ អថ នួន តនា សិយា ។

[២៩០] យនា ធិស្សនិមារុយ្ហ ចន្ទំ ទាទេយ្យំ មូសិតា

(២)

វហុញ្ច បរិពាហេយ្យំ អថ នួន តនា សិយា ។

[២៩១] យនា សុរាយធំ បិត្វា មត្វិតា គណាចារិធំ

អដ្ឋារេវាសំ កេហ្មេយ្យំ អថ នួន តនា សិយា ។

អដ្ឋកថា បិដក ទី ៣

(៤៨៧) ក្នុងកាលណា សំពត់បាវរៈ ៣ យ៉ាង គឺសំពត់ដែលធ្វើដោយ
 ផ្កាស្រកាអណ្តើក ១ សំពត់ដែលធ្វើដោយប្លុយ ១ សំពត់ដែល
 ធ្វើដោយលាយគ្នាទាំងពីរមុខ ១ ប្រែជាសំពត់សម្រាប់ដណ្តប់ ក្នុង
 រដូវវស្សាបាន កាលបើយ៉ាងនេះ ទើប (យើងនឹងនាង) បានចូបគ្នា
 ក្នុងកាលនោះ ដោយពិត ។

(៤៨៨) ក្នុងកាលណា គេយកជើងសត្វមួយទាំងឡាយ មកធ្វើជាស៊ីន
 យ៉ាងល្អឲ្យមាំ មិនឲ្យកក្រើកបាន កាលបើយ៉ាងនេះ ទើប (យើង
 នឹងនាង) បានចូបគ្នា ក្នុងកាលនោះ ដោយពិត ។

(៤៨៩) ក្នុងកាលណា គេយកស្បែងឧទ្យាយ មកធ្វើជាបង្ហោង សម្រាប់
 ឡើងកាន់ឋានសួគ៌បាន កាលបើយ៉ាងនេះ ទើប (យើងនឹងនាង)
 បានចូបគ្នា ក្នុងកាលនោះ ដោយពិត ។

(៤៩០) ក្នុងកាលណា ពួកកណ្តុរ ឡើងតាមបង្ហោងទៅទំពាស្មី នូវ
 ដួងព្រះចន្ទ ទាំងដេញព្រាហ្មឲ្យរត់ទៅបាន កាលបើយ៉ាងនេះ ទើប
 (យើងនឹងនាង) បានចូបគ្នា ក្នុងកាលនោះ ដោយពិត ។

(៤៩១) ក្នុងកាលណា ពួករុយ ហើរទៅទាំងហ្វូង ក្រេបផឹកនូវស្ករក្នុងក្អម
 ហើយសម្រេចការនៅ ក្នុងរង្វើកភ្លើងបាន កាលបើយ៉ាងនេះ ទើប
 (យើងនឹងនាង) បានចូបគ្នា ក្នុងកាលនោះ ដោយពិត ។

[៤៧២] យទា តិរោទ្ឋសម្បជ្ជោ កង្រោ សុមុខោ សិយា

តុសលោ នច្ចក្កីតស្ស អថ នួន តទា សិយា ។

[៤៧៣] យទា កាកា ឧល្លកា ច មន្តយេយ្យំ រហោគតា

អពាមពំ មិហាយេយ្យំ អថ នួន តទា សិយា ។

[៤៧៤] យទា មូលាសបត្តានំ នត្ថំ មិរតំ សិយា

វស្សស្ស បដិយាតាយ អថ នួន តទា សិយា ។

(១)

[៤៧៥] យទា តុល្លកោ សត្តុលោ បព្វតំ កន្ធមាទនំ

តុល្លោនាយ កង្វេយ្យ អថ នួន តទា សិយា ។

[៤៧៦] យទា សមុទ្ពិកំ ធារំ សយន្តំ សវដាការំ

ចេតោ អាទាយ កង្វេយ្យ អថ នួន តទា សិយាតិ ។

អដ្ឋានជាតកំ ឆវមំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

(៤៧២) ក្នុងកាលណា សត្វលា មានបបូរមាត់ដ៏រលីងល្អ មានមុខដ៏ល្អ
ជាសត្វឈ្លាសវៃ ក្នុងការរំនឹងការច្រៀងបាន កាលបើយ៉ាងនេះ
ទើប (យើងនឹងនាង) បានចូលគ្នា ក្នុងកាលនោះ ដោយពិត ។

(៤៧៣) ក្នុងកាលណា ពួកក្អែកនឹងមៀម នាំគ្នាទៅក្នុងទីស្ងាត់ ហើយ
គប្បីប្រឹក្សាគ្នា គប្បីស្រឡាញ់គ្នាទៅវិញទៅមកបាន កាលបើយ៉ាង
នេះ ទើប (យើងនឹងនាង) បានចូលគ្នា ក្នុងកាលនោះ ដោយពិត ។

(៤៧៤) ក្នុងកាលណា ស្លឹកឈូកទាំងឡាយ បែរទៅជាធ្មត្រយ៉ាងមាំ
ដើម្បីការពារភ្លៀងបាន កាលបើយ៉ាងនេះ ទើប (យើងនឹងនាង)
បានចូលគ្នា ក្នុងកាលនោះ ដោយពិត ។

(៤៧៥) ក្នុងកាលណា សត្វបក្សីតូចឈ្មោះកុលកៈ ពាក់គន្លងមាន់
ដោយចំពុះបាន កាលបើយ៉ាងនេះ ទើប (យើងនឹងនាង) បាន
ចូលគ្នា ក្នុងកាលនោះ ដោយពិត ។

(៤៧៦) ក្នុងកាលណា កូនក្មេងតូច អាចកាន់យកសំពៅ សម្រាប់ដើរ
សមុទ្រ ព្រមទាំងគ្រឿងយន្ត នឹងចងក្រងទៅបាន កាលបើយ៉ាងនេះ
ទើប (យើងនឹងនាង) បានចូលគ្នា ក្នុងកាលនោះ ដោយពិត ។

អដ្ឋកថាគេ ឈយោ កថាខណ្ឌ

ទីបីជានិច្ច

[៤៩៧] ខមន្តយំ យាបន្តយំ តត្ថិ មាតុល តេ សុខំ

សុខំ តេ អម្ពា អវេ តុខ កាមា ហិ តេ មយំ ។

[៤៩៨] នង្គន្តំ មេ អបក្កម្ម ហេវយិត្វាន ឯឡតិ

សាជ្ជ មាតុលវាទេន មុញ្ញតត្ថា នុ មពាសិ ។

[៤៩៩] បុរត្ថាភិមុខោ និសំន្នាសិ អហន្តេ មុខមាគតា

បច្ឆតោ តុយំ នង្គន្តំ កបំ ខោហំ អវក្កមិ ។

[៥០០] យាវតា ចតុរោ ជីហា សសមុទ្ធា សបព្វតា

តាវតា មយំ នង្គន្តំ កបំ ខោ ត្វំ វិជ្ជសិ ។

[៥០១] បុព្វោ មេតិ អត្ថសុ មាតា បិតា ច ភាគរោ

ជីយំ នុដស្សំ នង្គន្តំ សាម្មំ វេហាយ សាគតា ។

អង្គកនិបាត កថាខណ្ឌ ទី ៣

ទីបីជិតក

- (៤៩៧) (មេតវៃត និយាយនឹងខ្លាថា) បពិត្រឥន្ទ្រកុមារ លោកល្មមអត់
ធន់បាន ល្មមញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានដែរឬ លោកបាន
សេចក្តីសុខទេឬ ម្តាយខ្ញុំបាននិយាស្សរសេចក្តីសុខ របស់លោក
ព្រោះថា យើងទាំងឡាយ ជាអ្នកប្រាថ្នាសេចក្តីសុខ ដល់លោក ។
- (៤៩៨) (ខ្លាឆ្លើយតបថា) ម្ចាស់មេតវៃត នាងឯងបានដើរជាន់កន្ទុយ
របស់អញ ធ្វើឲ្យអញលំបាក ថ្ងៃនេះ នាងឯងស្មានថា អាត្មាអញ
នឹងរួចទោស ដោយសារការហៅអញថា ឥន្ទ្រកុមារ ដូច្នេះឬ ។
- (៤៩៩) (មេតវៃត និយាយថា) អ្នកអង្គុយបែរមុខទៅទិសខាងកើត ចំ
ណែកខ្ញុំ ក៏បានដើរមកចំមុខរបស់អ្នក កន្ទុយរបស់អ្នកនៅពីខាង
ក្រោយទេ ចុះខ្ញុំជាន់កន្ទុយរបស់អ្នក ដោយប្រការដូចម្តេចបាន ។
- (៥០០) (ខ្លានិយាយថា) ទ្វីប ៤ ព្រមទាំងសមុទ្រនឹងភ្នំ មាននៅត្រឹម
ណា កន្ទុយរបស់អញ ក៏មាននៅត្រឹមណោះដែរ ហងឯងនឹងរៀរ
ឲ្យផុត (ពីកន្ទុយរបស់អញ) ដូចម្តេចបាន ។
- (៥០១) (មេតវៃត និយាយថា) អំពីដើមមក មាតាបិតានឹងបងឈ្មោះ
របស់ខ្ញុំ ក៏បានប្រាប់ហេតុនេះហើយថា កន្ទុយសត្វសាហាវវៃផង
ណាស់ (ព្រោះហេតុនោះបានជា) ខ្ញុំហោះមកតាមអាកាស ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

- [៥០២] តញ្ច ទិស្វាន អាយត្តិ អន្តលិក្ខស្មិ ឯឡតិ
 មិគសង្ឃោ បលាយិត្ត កត្តោ មេនាសិតោ តយា ។
- [៥០៣] ឥន្ទ្រំ វិលបន្តិយា ឯឡតិយា វុហក្សសោ
 កលតំ អន្ទាវមន្តិ នត្តិ ទុដ្ឋេ សុភាសិតំ ។
- [៥០៤] នេវ ទុដ្ឋេ នយោ អត្ថំ ន ធម្មោ ន សុភាសិតំ
 ទិត្តមិ ទុដ្ឋេ យុញោថ សោ ប សត្វំ ន វជ្ជតតិ ។

ទីបីជាតកំ ទសមំ ។

កញ្ចនិ វិញោ ។

តស្ស្យទ្វាជំ

បរិសុទ្ធាមនាវិលា វត្ថុធរា
 តករាជស្ស កាយុរំ ទណ្ឌវរោ
 អថ អន្តរាបេតិយ ទេវលីនា
 អថ អាទិត្ត កត្តា ទសេឡតិណ ។

អដ្ឋកនិបាតំ និដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

(៥០២) (ខានិយាយថា) នែមេត្តាតែ ហ្នឹងម្រឹតរត់បាត់អស់ទៅ ព្រោះ
ឃើញហង់ឯង ហោះមកក្នុងអាកាស ហង់ឯងបំផ្លាញចំណីរបស់
អញអស់ ។

(៥០៣) (អភិសម្ពុទ្ធាថា) កាលដែលមេត្តាតែ កំពុងតែនិយាយរៀបរាប់
យ៉ាងនេះ ខ្លាដង្កូវដែលជាសត្វស៊ីឈាម ក៏ស្ទុះទៅចាប់កាច់ក
នៃព្រះតែសម្លាប់ទៅ ឧស័ដ្ឋិល្អមិនមាន ក្នុងបុគ្គលអាក្រក់ឡើយ ។

(៥០៤) ការដឹកនាំ ១ ធម៌ ១ នឹងសំដ្ឋិល្អ ១ មិនមាន ក្នុងបុគ្គលអាក្រក់ទេ
បុគ្គល គួរគេចង់ពួកបុគ្គលអាក្រក់ ហើយប្រឹងប្រកបព្យាយាម
ព្រោះពួកបុគ្គលអាក្រក់នោះ មិនគ្រេកអរ នឹងពួកសប្បុរសឡើយ ។

ចប់ វិបដិសាត ទី ១០ ។

ចប់ កថាខណ្ឌ ។

ឧទាននៃកថាខណ្ឌនោះគឺ

និយាយអំពីកថាខណ្ឌបរិសុទ្ធ មិនមានមន្ទិល ទ្រទ្រង់សំពត់ ១ សម្រែក
ស្តេចកុក ១ គ្រឿងប្រដាប់មាស ១ ការទ្រទ្រង់នូវអាជ្ញា ១ ផែន
ដីដូចរលើកភ្លើង ១ ស្តេចចេតិយៈ ១ កាលទេវលតាបស ១ ផ្ទះ
ត្រូវភ្លើងឆេះ ១ ទន្លេគង្គា ១ មេត្តាតែ ១ រួមត្រូវជា ១០ ។

ចប់ អន្តិកនិបាត ។

នវិកនីបាតជាតកំ

គិដ្ឋិជាតកំ

[៥០៥] បរិសុទ្ធិបថោ នាម គិដ្ឋិបថោ សន្តន្តោ
តត្រាសិ មាតាបិតារោ គិដ្ឋោ ចោសេសិ ជីណ្ហាកេ ។

[៥០៦] តេសំ អជគរំ មេទំ អច្ចហាសិ ពហុតសោ
បិតា ច បុត្តំ អវេ ជាទំ ឧច្ចំ បចាតិទំ
សុបុត្តំ បត្តសម្បជ្ជំ^(១) តេជសី ទ្វារតាមិទំ ។

[៥០៧] បរិបូរណំ បឋវី យេនា តាត វិជានហិ
សាគរេន បរិត្តតំ ធក្កិវ បរិមណ្ឌលំ
តតោ តាត និវត្តស្ស ហស្ស ឯត្តោ បរិ តបិ ។

[៥០៨] ឧទបត្តោសិ វេគេន ពលីបត្តិ ទិដ្ឋតមោ
ឌីលោកេនេន្តោ វត្តេន្តោ បព្វតានិ វនានិ ក ។

១ ម. បាមសម្បជ្ជំ ។

នវិកនិបាត

គិដ្ឋជានិកាយ

(៥០៥) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) មានផ្លូវលើគិដ្ឋជានិកាយ ឈ្មោះបរិសង្កបថៈ
ជាផ្លូវមានមក តាំងអំពីបុរាណ គ្មានមួយចំពើមមាតាបិតា ដែលចាស់
ជរា នៅក្នុងផ្លូវនោះ ។

(៥០៦) គ្មាននោះ បានទៅនាំយកកន្សោមខ្លាញ់ពស់ថ្លាន់ មកចំពើម
មាតាបិតាទាំងនោះ ដោយច្រើន ចំណែកគ្នា ជាបិតា កាលបើ
ដឹងថា គ្មាន ឈ្មោះសុបត្ថៈជាកូន មានស្លាបបរិបូណ៌ មានគេដះ
ហើរទៅកាន់ទីខ្ពស់ ទាំងហើរទៅកាន់ទីឆ្ងាយបាន ក៏និយាយ
ដាស់តឿន ។

(៥០៧) នៃបា (បើ) អ្នកដឹងនូវផែនដីថា អណ្តែត (ដូចជាស្លឹកឈូក)
មានសាគរត័ទ្ធជុំវិញ មូលដូចកង់ វេលាណាហើយ នៃបា ចូរ
អ្នកត្រឡប់មក អំពីទីនោះវិញ អ្នកកុំទៅឲ្យហួសទៅនាយ អំពីទី
នេះឡើយ ។

(៥០៨) (គ្មានឈ្មោះសុបត្ថៈ) ជាបក្សីមានកក្កក់ មានកំឡាំងដ៏ប្រសើរ
ជាងទិដ្ឋជាតិ ហើរស្ទុះឡើង ដោយសន្ទុះដ៏ខ្លាំង មើលមើលនូវក្នុង
នឹងព្រៃទាំងឡាយ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

(៥០៧) អន្តរាស បរមី តិជ្ឈោ យថាស្សាសិ បិតុស្ស្យតិ

សាករេន បរិត្តិតំ ចក្កំ បរិមណ្ឌលំ ។

(៥០៨) តញ្ច សោ សមតិក្កម បរមេវ បរត្ថថ

តញ្ច វាតសិខា តិក្កា អច្ចហាសិ ពាលី ទិដ្ឋំ ។

(៥០៩) ឆាសក្កាតិកតោ ចោសោ បុននេវ និវត្តិតំ

ទិដ្ឋោ ព្យាសនមាថាទិ វេរ្យានំ វសំ កតោ ។

(៥១០) តស្ស បុត្តា ច ឆារា ច យេ ចញ្ច អនុជីវិនោ

សព្វេ ព្យាសនមាថាទិ អនោវាទករេ ទិដ្ឋេ ។

(៥១១) ឃីវម្មិ ឥធម៌ វុឌ្ឍនំ យោ វាគ្សំ ឆាវតុជ្ឈតិ

អតិសីមនោ ទិគ្គោ តិជ្ឈោ វាតិកសាសនោ

សព្វេ ព្យាសនំ បប្បោន្តិ អកត្វា វុឌ្ឍសាសនន្តិ ។

គិដ្ឋជាតកំ បរមំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

(៥០៩) ភ្នាត (ឈ្មោះសុបត្ថៈនោះ) បានឃើញផែនដីមានសាគរព័ទ្ធជុំវិញ
មូលដូចជាកង់ សមដូចពាក្យប្រដៅរបស់បិតា ដែលខ្លួនបានឮ
មកហើយ ។

(៥១០) ភ្នាតនោះ ហើររំលងទីនោះ ប្លោងហួសទៅកាន់ទីខាងនាយ
ស្រាប់តែមានខ្យល់ព្យុះយ៉ាងខ្លាំង បក់ក្នុងភ្នាតដ៏មានកំឡាំងនោះ
ខ្ទេចខ្ទីអស់ទៅ ។

(៥១១) បក្សីភ្នាតនោះ ហើរជ្រុលហួសទៅនាយហើយ ក៏មិនអាចហើរ
ត្រឡប់មកវិញបាន លុះក្នុងអំណាចខ្យល់ព្យុះ ក៏ដល់នូវសេចក្តី
វិនាសទៅ ។

(៥១២) ពួកកូននឹងប្រពន្ធរបស់ភ្នាតនោះក្តី ពួកភ្នាតដទៃដែលរស់នៅ
ដោយសារភ្នាតនោះ (បរិវារ) ក្តី ក៏ដល់នូវសេចក្តីវិនាសទាំងអស់ភ្នា
ព្រោះតែភ្នាតសុបត្ថៈនោះ មិនធ្វើតាមធុរៈទេ ។

(៥១៣) ពួកជនណា ក្នុងលោកនេះ មិនធ្វើតាមពាក្យប្រដៅ របស់បុគ្គល
ចាស់ព្រឹទ្ធាចារ្យទាំងឡាយ យ៉ាងនេះហើយ ពួនជនទាំងអស់នោះ
រមែងដល់នូវសេចក្តីវិនាស ព្រោះតែមិនធ្វើតាមពាក្យប្រដៅ របស់
បុគ្គលចាស់ព្រឹទ្ធាចារ្យ ដូចជាភ្នាតដ៏មានកំឡាំង ប្រព្រឹត្តល្មើស
ពាក្យប្រដៅ ហើរហួសទីព្រំប្រទល់ ។

កោសម្ពិយដាតកំ

(៥០៤) បុគ្គសន្នោ សមជនោ ន ពាលោ កោចិ មពាដ
ញ

សង្ឃស្មី ភិក្ខុមាណស្មី ធាតាំ ភិយ្យោ អមពារំ។

(៥០៥) បរិមុដ្ឋា បណ្ឌិតាភាសា វាចាតោចរ ភាណិនា

យាវិច្ឆន្តិ មុខាយាមិ យេន នីតា ន តំ វិទូ។

(៥០៦) អក្កោច្ឆំ មំ អវជំ មំ អនិជំ មំ អហាសំ មេ

យេ ច តំ ឧបនយន្តិ វេរំ តេសំ ន សម្មតិ។

(៥០៧) អក្កោច្ឆំ មំ អវជំ មំ អនិជំ មំ អហាសំ មេ

យេ ច តំ នុបនយន្តិ វេរំ តេស្វបសម្មតិ។

កោសម្ព័យជាតក

[៥១៤] (ព្រះសាស្តា ត្រាស់ថា) ជនសុទ្ធតែមានសម្លេងខ្លាំង ស្មើគ្នា
មិនមានជនណាមួយដឹងថា អាត្មាអញជាបុគ្គលពាលឡើយ កាល
បើសង្ឃកំពុងបែកគ្នា ក៏មិនមានជនណាមួយ ដឹងនូវហេតុដទៃ ឲ្យ
ក្រែលែងជាងនេះទៅទៀត ។

[៥១៥] ពួកជនអ្នកភូមិស្មារតី មានអាការស្រដៀងនឹងបណ្ឌិត មានវត្ត
ជាអារម្មណ៍ ចេះតែល្មោភនិយាយ តាមដែលខ្លួនចង់និយាយឲ្យ
តែរួចពីមាត់ មានគេដឹកនាំ ដោយជំលោះណា ក៏នៅតែមិនស្គាល់
នូវជំលោះនោះឡើយ ។

[៥១៦] ពួកជនណា ចង់សេចក្តីក្រោធនោះទុក ដោយគិតថា ជន
ឯណោះ បានដេរអញ បានវាយអញ បានផ្ដាញ់អញ បានលួច
យក (ទ្រព្យ) អញដូច្នេះ ពៀររបស់ជនទាំងនោះ រមែងមិនស្ងប់
រម្ងាប់បានឡើយ ។

[៥១៧] លុះតែពួកជនណា មិនចង់សេចក្តីក្រោធនោះទុក ដោយគិតថា
ជនឯណោះ បានដេរអញ បានវាយអញ បានផ្ដាញ់អញ បានលួច
យក (ទ្រព្យ) អញដូច្នេះ ទើបពៀររបស់ជននោះ ស្ងប់រម្ងាប់បាន ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ដាតកំ

[៥១៨] ន ហិ វេរេន វេរាជំ សម្មន្តិធំ តុរុទាចនំ

អវេរេន ច សម្មន្តិ ឯស ធម្មោ សនន្តនោ។

[៥១៩] បរេ ច ន វិជានន្តិ មយមេត្ត យមាមសេ

យេ ច តត្ថ វិជានន្តិ តតោ សម្មន្តិ មេធាកា។

[៥២០] អដ្ឋិន្នា ចាណហរា កវាស្សធនហារិនោ

រដ្ឋំ វិលុម្ពមាធនំ តេសម្មំ ហោតិ សង្កតិ

កស្មា តុម្ហាក នោ សិយា ។

[៥២១] សចេ លកេថ និបតំ សហាយំ

សន្តិញ្ចរិ សាធុរិហារិ ជីវិ

អភិកុយ្យ សព្វានិ បរិស្សយានិ

ចរេយ្យ តេនត្ថមនោ សតិមា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាតក

(៥១៥) ពៀរទាំងឡាយក្នុងលោកនេះ មិនស្ងប់រម្ងាប់ ដោយពៀរ
ក្នុងកាលណាម្តងឡើយ មានតែស្ងប់រម្ងាប់ ដោយមិនមានពៀរ
នេះជាធម៌មានមកតាំងអំពីដើម ។

(៥១៩) ពួកជនក្រៅពីបណ្ឌិត មិនដឹងច្បាស់ថា ពួកយើងនឹងដល់
នូវសេចក្តីវិនាស ក្នុងកល្យាណសង្ឃនេះទេ បណ្ឌិតទាំងនោះ លុះ
តែពួកជនណាដឹងច្បាស់ (យ៉ាងនេះថា ពួកយើងនឹងដល់នូវសេចក្តី
វិនាស) ទើបកលហធម៌ គឺការឈ្លោះប្រកែកទាំងឡាយ ស្ងប់
រម្ងាប់អំពីសំណាក់ពួកជននោះទៅបាន ។

(៥២០) អំបាលពួកជនដែលបានកាត់ផ្តាច់ភ្នែក បានសម្លាប់ភ្នែក បានលួច
យកគោ សេះ នឹងទ្រព្យ ឬនយកទាំងដែន គេគង់រួមគ្នាបាន
ហេតុអ្វី ក៏ពួកអ្នករួមគ្នា មិនបាន ។

(៥២១) បើបុគ្គលបានសំឡាញ់ ដែលមានប្រាជ្ញា ជាគ្រឿងរក្សាខ្លួន
ជាអ្នកប្រាជ្ញគ្រាប់ទៅជាមួយ មានវិហារធម៌ដ៏ប្រពៃ គប្បីគ្រប
សង្កត់ នូវសេចក្តីអន្តរាយទាំងឡាយទាំងពួង ហើយមានចិត្ត
ត្រេកអរ មានស្មារតី គ្រាប់ទៅជាមួយ នឹងសំឡាញ់នោះចុះ ។

នរិកនិបាតេ ទុតិយំ មហាសុរិវាជិជាតកំ

(៥២២) នោ ចេ លកេថ និបត្តិ សហាយំ

សទ្ធិញ្ញំ សាធុរិហារិ ធីរំ

រាជានំ រដ្ឋំ វិជិតំ បហាយ

ឯកោ ចរេ មាតុន្តរោ ឆាលោ ។

(៥២៣) ឯកសង្ឃ ចរិតំ សេយ្យេ នត្តិ ពាលេ សហាយតា

ឯកោ ចរេ ន ច ចាចានិ កយិរា

អយ្យេ សង្ឃកោ មាតុន្តរោ ឆាលោតិ ។

កោសម្ពុយជិតកំ ទុតិយំ ។

មហាសុរិវាជិជាតកំ

(៥២៤) ទុមោ យទា ហោតិ ផល្លបបន្នោ

កុញ្ញន្តំ នំ វិហង្គមា សឡតន្តា

ជីណន្តំ ញត្វាន ទុមំ ផល្លប្បយេ

ទិសោទិសំ យន្តំ តតោ វិហង្គមា ។

(៥២២) បើបុគ្គលមិនបានសំឡាញ់ ដែលមានប្រាជ្ញា ជាគ្រឿងរក្សា
 ខ្លួន ជាអ្នកប្រាជ្ញត្រាច់ទៅជាមួយគ្នា មានវិហារធម៌ដ៏ល្អទេ គប្បី
 ត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចជាព្រះរាជាលះបង់ដែន ដែលឈ្នះហើយ
 (ពុំនោះសោត) ដូចជីវីប្រសើរ ដែលត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯងក្នុងព្រៃ។

(៥២៣) ការត្រាច់ទៅម្នាក់ឯង ប្រសើរជាង (ព្រោះ) សហាយតាគុណ
 មិនមានក្នុងបុគ្គលពាលទេ បុគ្គលគួរត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង តែថា
 ត្រូវជាអ្នកខ្វល់ខ្វាយតិច កុំធ្វើបាបទាំងឡាយឡើយ ដូចជាជីវី
 ជីវីប្រសើរ ដែលត្រាច់ទៅក្នុងព្រៃ ។

ចប់ កោសម្ព័យដាតក ទី ២ ។

មហាសុវរាជដាតក

(៥២៤) (ស្តេចហង្ស និយាយនឹងស្តេចសេកថា) កាលណា ឈឺមាន
 ផ្ទៃបរិច្ចណ៍ ពួកសត្វស្វាបក៏ហើរសំដៅទៅ បរិភោគផ្ទៃឈឺនោះ
 លុះពួកសត្វស្វាបបានដឹងថា ឈឺអស់ផ្ទៃហើយ ក៏ហើរចេញអំពី
 ដើមឈឺនោះ ទៅកាន់ទិសផ្សេងៗ ក្នុងវេលាជាទីអស់ទៅនៃផ្ទៃ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

(៥២៥) ចរ ចារិកំ លោហិតតុណ្ហា មា មរិ
 កី ត្ថំ សុវ សុត្តន្តមមិ ឈាយសិ
 តទិដ្ឋ ព្រហ្ម វស្សនសន្និក
 កស្មា សុវ សុត្ត ទមិ ន វិញ្ញាសិ ។

(៥២៦) យេ វេ សធិនំ សទារោ កវន្តំ
 ចាលាកច្ចយេ^(១) សុខទុក្ខេសុ ហំស
 ធិណំ អធិណន្តំ ន តំ ជហន្តំ
 សន្តោ សតំ ធម្មមនុស្សរន្តា ។

(៥២៧) សោហំ សតំ អពារោស្មិ ហំស
 ញាតិ ច មេ ហោតិ សទា ច វុត្តោ ។
 តំ ទុស្សហោ ជីវិតតោ បហាតិ
 ធិណន្តំ ញត្វាន ន ឯស ធម្មោ ។

(២)

(៣)

(៥២៨) សាធុ បក្ខិ កតំ ហោតិ មេត្តិ សំសតិ សន្តរោ
 សចេតំ ធម្ម រោចេសិ ចាសំសោសិ វិជានតំ ។

១ ម បាលំ បដេ ។ ២ ឧ. ម. សព្វំ ។ ៣ ម. មិត្តំ សង្កតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

(៥២៦) ម្ចាស់សេកមានចំពុះក្រហម អ្នកចូរគ្រាប់ទៅកាន់ចារិក កុំឲ្យ
ខ្លួនអ្នកស្លាប់ឡើយ ម្ចាស់សេក ម្តេចក៏អ្នក នៅសញ្ចប់សញ្ជឹង
ឈើដើមឈើងាប់ (នេះ) ម្ចាស់សេកមានសម្បុរខៀវ ស្រដៀងនឹង
ឈើ ក្នុងវស្សន្តរដូវ យើងសូមដាស់តឿនអ្នក អ្នកចូរថាមក
មើល ព្រោះហេតុអ្វី ក៏បានជាអ្នកមិនលះបង់នូវឈើងាប់នេះ ។

(៥២៦) (ស្តេចសេកតបថា) ម្ចាស់ហង្ស ពួកសប្បុរសណា រលឹករឿយ ។
នូវធម៌របស់ពួកសប្បុរស លោកជាសំឡាញ់ នឹងពួកសំឡាញ់
(ទៅវិញទៅមកហើយ) ពួកសប្បុរសនោះ សូម្បីដល់នូវការអស់
ទៅនៃជីវិត ក៏មិនលះបង់សំឡាញ់នោះចោល ដោយគិតថាអស់
ឬ មិនអស់ ក្នុងកាលដែលបានសុខនឹងទុក្ខឡើយ ។

(៥២៧) ម្ចាស់ហង្ស ខ្ញុំជាសប្បុរសដែរ ដើមឈើនេះទុកជាញាតិ ឬ
ជាសំឡាញ់របស់ខ្ញុំក៏បាន ខ្ញុំជាអ្នកត្រូវការដោយជីវិត ក៏មិនអាច
នឹងលះបង់ នូវដើមឈើនោះចោលឡើយ (បើខ្ញុំដឹងថា ឈើនោះ
អស់ហើយ ។ លះបង់ចោល) នេះមិនមែនជាធម៌របស់សប្បុរសទេ។

(៥២៨) (ស្តេចហង្ស...) ម្ចាស់បក្សី សេចក្តីមេត្រី សេចក្តីជួបជុំ នឹងសេចក្តី
ស្និទ្ធស្នាល ដែលអ្នកបានធ្វើហើយ ជាការប្រពៃណាស់ បើអ្នក
ពេញចិត្តនឹងធម៌នោះ អ្នកនឹងបានជាទិសរសើរ នៃពួកវិញ្ញាណ ។

[៥២៨] សោ តេ សុវរិវំ ទម្មំ បត្តយាន វិហង្គម
 វិវំ វរស្ស វង្គំ យំ តត្ថា មនសិច្ឆសិ ។

[៥៣០] វរញ្ច មេ ហិស តុវំ ទទេយ្យ
 អយញ្ច វុត្តោ បុណយំ លកេថ
 សោ សាឡា ដលំមា សិវិរុទ្ធា
 មជ្ជត្ថកោ តិដ្ឋតុ សោភមាណោ ។

[៥៣១] តិ បស្ស សម្ម ដលំមិ ឧទ្ធារិ
 សហវំ តេ ហោតុ ឧទុម្ពរេន
 សោ សាឡា ដលំមា សិវិរុទ្ធា
 មជ្ជត្ថកោ តិដ្ឋតុ សោភមាណោ ។

[៥៣២] ឃិវិសក្ក សុខិ ហោហិ សហសព្វេហិ ញាតិភិ
 យថាហមជ្ជ សុខិតោ ទិស្វាន សដលំ ទុមិ ។

[៥៣៣] សុវស្ស វចនំ^(១) សុត្វា កត្វាន សដលំ ទុមិ
 បក្កាមិ សហ ភរិយាយ ទេវនំ នន្ទនំ វន្តិ ។

មហាសុរាជដាតកំ គតិយំ ។

(៥២៨) ម្ចាស់សេក អ្នកមានស្លាបដាយាន ហើរទៅព្រំដីអាកាស យើង
ឲ្យពរដល់អ្នក ម្ចាស់បក្សី បើអ្នកមានចិត្តប្រាថ្នា នូវពរណាមួយ
ចូរទទួលយកនូវពរនោះចុះ ។

(៥៣០) (ស្តេចសេក...) ម្ចាស់ហង្ស អ្នកគប្បីឲ្យនូវពរដល់ខ្ញុំ សូមឲ្យដើម
ឈើនេះត្រឡប់មានអាយុរស់វិញ សូមឲ្យដើមឈើនោះ មាន
មែក មានផ្លែ លូតលាស់ល្អ មានផ្លែ មានរសផ្អែមល្អ ។

(៥៣១) (ស្តេចហង្ស...) ម្ចាស់សំឡាញ់ អ្នកចូរមើលដើមឈើ ដែល
មានផ្លែដ៏លើសលុបនេះចុះ ទីលំនៅរបស់អ្នក ចូរកើតជាមួយនឹង
ដើមល្វា ដើមល្វានោះចូរមានមែក មានផ្លែ លូតលាស់ល្អ មានផ្លែ
មានរសផ្អែមល្អ ។

(៥៣២) (ស្តេចសេក...) បពិត្រសក្កៈ កាលបើយ៉ាងនេះ សូមឲ្យព្រះអង្គ
បានសេចក្តីសុខ ព្រមទាំងពួកញាតិទាំងអស់ឲ្យដូចខ្ញុំដែលបានសេចក្តី
សុខ ព្រោះបានឃើញដើមឈើ ប្រកបដោយផ្លែក្នុងថ្ងៃនេះឯង ។

(៥៣៣) (អភិសម្ពុទ្ធតាថា) ព្រះឥន្ទបានឮពាក្យសេកហើយ ក៏ធ្វើនូវ
ដើមឈើនោះ ឲ្យមានផ្លែ រួចចៀសចេញទៅកាន់ទន្លេនូវទេវទ្យាន
របស់ពួកទេវតា ជាមួយនឹងប្រពន្ធ ។

បុល្លសុវិករាជីជាតកំ

[៥៣៤] សន្តិ វុត្តា ហរិវតបត្តា ទុមារនេកដលា ពហូ

កស្មា នុ សុត្តេ កោណបេ សុវស្ស និរតោ មនោ ។

[៥៣៥] ដលស្ស ឧបកុញ្ញមា នេកវស្សគលោ ពហូ

អដលម្បិ វិទិត្វាន សាវ មិត្តិ យថា បុរេ ។

[៥៣៦] សុត្តញ្ញ វុត្តកោណបិ ឌីបត្តមដលំ ទុមិ

ឌីហាយ សត្តណាយន្តិ តី ទោសិ មញ្ញសេ^(១) ទិដ។

[៥៣៧] យេ ដលត្វា សម្ពជន្តិ អដលោតិ ជហន្តិ នំ

អត្តតបញ្ញា ទុមេនា តេហាន្តិ បត្តចាតិនោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

បុល្លសុវិករាជជាតក

- (៥៣៤) (ស្តេចហង្ស និយាយនឹងស្តេចសេកថា) ដើមឈើទាំងឡាយ ច្រើនណាស់ ដែលមានស្លឹកខៀវ មានផ្លែជាអនេក ព្រោះហេតុអ្វីហ្ន៎ បានជាសេកនេះ មានចិត្តរីករាយជាទីច្នៃ នៃនឹងដង្កត់ឈើពុកស្លូត ។
- (៥៣៥) (ស្តេចសេក និយាយតបវិញថា) យើងបានចូលទៅបរិភោគ ផ្លែឈើនោះ រាប់ដោយឆ្នាំច្រើនជាអនេក ទោះបីយើងដឹងថា ឈើ នោះ មិនមានផ្លែហើយ ការមេត្រីនោះ ក៏នៅដូចដើម ។
- (៥៣៦) (ស្តេចហង្ស និយាយថា) សត្វស្វាបទាំងឡាយ នៃក្នុងល្វះ ចង់នូវដើមឈើដែលពុកស្លូត ជ្រុះស្លឹកអស់ មិនមានផ្លែ ហើយហើរ ទៅ ម្នាលអ្នកជាទ្វិជាតិ អ្នកសំគាល់ឃើញទោស (ក្នុងការល្វះ ចោលនោះ) ដូចម្តេច ។
- (៥៣៧) (ស្តេចសេក និយាយថា) ពួកសត្វណាមានសេចក្តីត្រូវការ ដោយផ្លែ ហើយគប្បីកន្លះដើមឈើ លុះដឹងថា មិនមានផ្លែ ក៏ល្វះ ចោលនូវដើមឈើនោះ ពួកសត្វស្វាបនោះ ឈ្មោះថាមានប្រាជ្ញា គិតតែប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន មានប្រាជ្ញាមិនល្អ រមែងញ៉ាំងចំណែក នៃសេចក្តីរាប់ពានទ្យវិនាស ។

នរោត្តម បក្កត្តំ ពុទ្ធសូត្រាធម្មតំ

[៥៣៨] សាធុ បត្តិ កតំ ហោតិ មិត្តំ សំសតិ សន្តោ

សចេ តំ ធម្មំ ហោចេសិ ចាសំសោសិ វិជានតំ ។

[៥៣៩] សោ តេ សុវ វំ ធម្មំ បត្តយាន វិហង្គម

វំ វស្ស វង្គ យំ តិញ្ច មនសិច្ចសិ ។

[៥៤០] អមិ ឆាម នំ បុន បស្ស៍^(១) សបត្តំ សដលំ ទុមិ

នលំទ្កោវ នីធិ លទ្ធា នន្ទេយ្យាហំ បុនប្បំ នំ ។

[៥៤១] តតោ អមតមាឆាយ អភិសិញ្ច មហ៌វហំ

តស្ស សាខា វិវហ៌សុ^(២) សីតន្តាយា មនោរមា ។

[៥៤២] ឃំ សក្ក សុខំ ហោហិ សហ សព្វហិ ញាតិភិ

យថាហមជ្ជ សុខិតោ ទិស្វាន សដលំ ទុមិ ។

១ ឧ. បស្សេមុ ។ ម. នំ បស្សេយ្យ ។ ២ ម វិវុទ្ធសុ ។

នវកនិបាត បុល្លសុវរោធិជាតក ទី ៤

[៥៣៨] (ស្តេចហង្សនិយាយថា) ម្ចាស់បក្សី សេចក្តីមេត្រី សេចក្តីច្បងជុំ
នឹងសេចក្តីសុខស្វាល ដែលអ្នកបានធ្វើហើយ ជាការប្រពៃណាស់
បើអ្នកពេញចិត្តនឹងធម៌នេះ អ្នកនឹងបានជាទិសរសើរនៃពួកវិញ្ញាណ។

[៥៣៩] ម្ចាស់សេក អ្នកមានស្លាបជាយាន ហើរទៅតាមអាកាស ឃើញ
ឲ្យពរដល់អ្នក ម្ចាស់បក្សី បើអ្នកមានចិត្តប្រាថ្នានូវពរណា និមួយ
ចូរទទួលយកពរនោះចុះ ។

[៥៤០] (ស្តេចសេក និយាយថា) ខ្ញុំសូមឲ្យបានឃើញ នូវដើមឈើ
នោះ មានស្លឹកនឹងផ្លែឡើងវិញដូចដើម ខ្ញុំគប្បីរីករាយឡើយ។ ដូច
មនុស្សកំសត់ បានកំណប់ទ្រព្យ ។

[៥៤១] (អភិសម្ពុទ្ធតាថា) លំដាប់នោះ ព្រះឥន្ទបានយកទឹកអម្រឹត
មកស្រោច នូវឈើដុះលើផែនដី ដើមឈើនោះ មានមែកល្អិត
លាស់ត្រសាយត្រសុំ មានម្លប់ដ៏ត្រជាក់ ជាទីរីករាយនៃចិត្ត ។

[៥៤២] (ស្តេចសេក និយាយថា) បពិត្រសក្កៈ កាលបើយ៉ាងនេះ
សូមឲ្យព្រះអង្គបានសេចក្តីសុខ ព្រមទាំងពួកញាតិទាំងអស់ ឲ្យដូច
ជាខ្ញុំដែលបានសេចក្តីសុខ ព្រោះឃើញនូវដើមឈើដ៏ប្រកបដោយ
ផ្លែ ក្នុងវិថីនេះ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ផាតកំ

[៥៤៣] សុត្តន្ត វចនំ សុត្តា កត្វាន សងលំ ទុមំ

បក្កាមិ សហ ភវិយាយ ទេវនំ នន្ទនំ វនន្តំ ។

ចូលស្រាវរាជផាតកំ ចតុត្ថំ ។

ហរិវចនជីវិតកំ

[៥៤៤] សុត្តមេតំ មហាព្រហ្ម កាមេ កុញ្ញតិ ហារិតោ

កច្ចេតំ វចនំ តុច្ចំ កច្ចំ សុទ្ធា វិរិយសិ ។

[៥៤៥] ឯវមេតំ មហាវាជ យថា តេ វចនំ សុតំ

កុម្មតំ បដិបន្នោស្មំ មោហានេយ្យេសុ មុច្ចិតោ ។

[៥៤៦] អទុ^(១) បក្កា តិមត្ថកា និព្វលា សាដុច្ចិត្តំ

យាយ ឧប្បត្តិតំ វាតំ តី មនោ ន វិលោទយេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាតក

(៥៤៣) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះឥន្ទបានឮពាក្យសេកហើយ ក៏ធ្វើនូវ
ឈើនោះឲ្យមានផ្លែ រួចក៏ចៀសចេញទៅ កាន់នន្ទនវនទុទ្យាន
នៃទេវតាទាំងឡាយ ជាមួយនឹងភរិយា ។

ចប់ បុព្វសុវរាងដាតក ទី ៤ ។

ហរិតបដិវត្តក

(៥៤៤) (ព្រះបាទព្រហ្មទត្ត ទ្រង់ត្រាស់សួរតាបសថា) បពិត្រមហា-
ព្រហ្ម ខ្ញុំបានឮថា ព្រះហរិតតាបសបរិភោគតាម ពាក្យនុ៎ះទេ
ទេប្ប លោកជាបុគ្គលបរិសុទ្ធទេប្ប ។

(៥៤៥) (ហរិតតាបសពោធិសត្វតបថា) បពិត្រមហារាជ ពាក្យដែល
ទ្រង់បានព្រះសណ្តាប់មកយ៉ាងណា ពាក្យនុ៎ះពិតយ៉ាងនោះហើយ
អាត្មាភាពជាបុគ្គលបានដើរ ទៅកាន់ផ្លូវខុស ជ្រប់នៅក្នុងអារម្មណ៍
ដែលជាទីតាំងនៃសេចក្តីវង្វេង ។

(៥៤៦) (ព្រះរាជា...) បើបុគ្គលមិនអាច ដើម្បីបន្ទាបនូវគំនិតមិន
ល្អ គឺពត៌ៈ ដែលកើតឡើង ដោយប្រាជ្ញាណាបានទេ ប្រាជ្ញានោះ
នឹងចាត់ថាមានប្រយោជន៍ ជាគុណជាតិដ៏ល្អិត អាចគិតឃើញ
នូវរបស់ល្អ ដូចម្តេចបាន ។

នវកន្ថិយាតេ បញ្ចមំ ហរិធពជានតំ

[៥៤៧] ធន្ត្រាវោមេ មហារាជ លោកេ អតិពលា ភុសា

រាតោ ទោសោ មទោ មោហោ យេត្ថ បញ្ចា ន តាធនិ។

[៥៤៨] អរហា សីលសម្បជ្ជោ សុទ្ធោ ចរតិ ហារិតោ

មេធាវី បណ្ឌិតោ ចេវ ឥតិ ទោ សម្មតោ ភវិ។

[៥៤៩] មេធាវីនម្បិ ហីសន្តិ ឥសិធម្មតុលោ វតិ

វិតក្កា ចាបកា រាជ សុភា រាគូបសញ្ញិតា ។

[៥៥០] ឧប្បជ្ជោយំ សវីរដោ រាតោ វណ្ណវិទូសនោ

តវ តំ បដហ នមត្ថុ^(១) ពហុនាសិ មេធាវី សម្មតោ។

[៥៥១] តេ អន្ធករលោ កាមេ ពហុឱត្តេ មហាវិសេ

តេសំ ម្កលំ គវេសិស្សំ ធន្ធិំ រាតំ សព្វន្ធិ ។

១ ខ. បដិហ វទ្ធមត្ថុតេ ។ ម. បដិហវិ វទ្ធមត្ថុតេ ។

(៥៤៧) (តាបស...) បពិត្រមហាវេទ ធម៌ទាំង ៤ ប្រការនេះ គឺរាគៈ

ទោសៈ មនៈ នឹង មោហៈ ជាតិលេសមានកំឡាំងភ្លៀវភ្លាបផុត
ក្នុងលោក ប្រាជ្ញាមិនបានទីពឹងទាក់ ព្រោះតែតិលេសទាំងនោះ ។

(៥៤៨) (ព្រះរាជា ..) លោកដ៏ចម្រើន ពួកយើងសន្មតថា ព្រះហរិក-

តាបស ជាព្រះអរហន្តបរិបូណ៌ដោយសីល ជាបុគ្គលបរិសុទ្ធ ជា
អ្នកប្រាជ្ញ មានប្រាជ្ញាសម្រាប់ទំលុះទំលាយតិលេស ។

(៥៤៩) (តាបស...) បពិត្រព្រះរាជា វិតក្កៈទាំងឡាយដ៏លាមក ប្រកប

ដោយសុភវិនិច្ឆ័យ នឹងប្រកបដោយរាគៈ តែងបៀតបៀនអ្នកប្រាជ្ញ
ដែលជាអ្នកត្រេកអរ ក្នុងគុណធម៌របស់ឥសី ។

(៥៥០) (ព្រះរាជា...) រាគៈនេះ ជាសភាពកើតអំពីសិរីរៈ តែកើតឡើង

ហើយរមែងប្រឡូកប្រឡូតគុណឱ្យខូច សូមលោកលះរាគៈ របស់លោក
នោះចេញ សេចក្តីចម្រើន ទើបកើតមានដល់លោក ផ្សិតជន
ច្រើននាក់ សន្មតលោកថាជាអ្នកប្រាជ្ញ ។

(៥៥១) (តាបស...) តាមទាំងឡាយនោះ ជាគ្រឿងធ្វើឱ្យងងឹត នាំមកនូវ

ទុក្ខច្រើន មានពិសច្រើន អាត្មាកាតនឹងស្វែងរក នូវឫសនៃកាម
ទាំងឡាយនោះ នឹងកាត់ផ្តាច់នូវរាគៈ ព្រមទាំងចំណង ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[៥៥២] ឥទំ វត្ថាន ហារិតោ ឥសំ សច្ចបរគ្គមោ

កាមភកំ វិរាជេត្វា ព្រហ្មលោក្ខបតោ អប្បតិ។

ហរិតបជាតកំ បញ្ចមំ ។

បទកុសលមាណវិជ្ជាតកំ

[៥៥៣] តហុស្ស័តិ ចិត្តកមំ កង្ខារំ វហតិ ចាដលី

វ័យោនក កង្ខេន ឯតំ មេ ទេហំ តាថតំ ។

[៥៥៤] យេន សិក្ខានិ ទុត្តតំ យេន សិក្ខានិ អាតុរំ

តស្ស មជ្ឈេ មវិស្សាបិ ជាតំ សរណតោ ភយំ ។

[៥៥៥] យត្ថ វិជានិ វហនិ សត្តា យត្ថ បតិដ្ឋតា

សា មេ សីសំ និប័ន្នេតិ ជាតំ សរណតោ ភយំ ។

[៥៥៦] យេន កត្តានិ បច្ចុតិ សីតំ យេន វិហពាតិ

សោ មំ ឧបាតិ កត្តានិ ជាតំ សរណតោ ភយំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាតក

(៥៥២) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ឥសីឈ្មោះហរិតៈ ជាអ្នកខំប្រឹងព្យាយាម
 ដោយសច្ចៈ លុះពេលពាក្យនេះរួច ក៏លះបង់កាមរាគ ហើយ
 បានចូលទៅកើត ក្នុងព្រហ្មលោក ។
 ចប់ ហរិតបិដក ទី ៥ ។

បទកុសលមាណវិជ្ជាតក

(៥៥៣) (ភរិយា និយាយថា) ទឹកទន្លេគង្គាក្នុងយកទៅ ឲ្យបុរសឈ្មោះ
 បាជលិ ជាអ្នកចេះដឹងច្រើន ពេលឲ្យពាក្យដ៏វិចិត្រ នៃអ្នកដ៏ចម្រើន
 ដែលទឹកក្នុងយកទៅ សូមអ្នកឲ្យឲ្យចម្រើនយ៉ាងខ្លីមួយដល់ខ្ញុំ ។

(៥៥៤) (ស្វាមិនិយាយតបថា) ពួកជនតែងស្រោចឲ្យបុគ្គលមានទុក្ខ
 ដោយទឹកណា តែងស្រោចឲ្យបុគ្គល ដែលមានសេចក្តីក្រវល់ក្រ-
 វាយដោយទឹកណា យើងគង់នឹងស្លាប់ ក្នុងកណ្តាលទឹកនោះ ភ័យ
 កើតមកអំពីវត្ថុជាទីពឹងហើយ ។

(៥៥៥) (នាយស្មនឆ្មាំង និយាយថា) ពូជទាំងឡាយតែងដុះឡើងលើ
 ផែនដីណា ពួកសត្វបីតនៅលើផែនដីណា ផែនដីនោះបៀតបៀន
 ឲ្យក្បាលអញ ភ័យកើតអំពីវត្ថុជាទីពឹងហើយ ។

(៥៥៦) (បុរសម្នាក់ និយាយថា) ពួកជនគេចមិនបាយ ដោយភ្លើងណា
 គេកំចាត់បង់ឲ្យវាដោយភ្លើងណា ភ្លើងនោះឆេះឲ្យកាយរបស់អញ
 ភ័យកើតអំពីវត្ថុជាទីពឹងហើយ ។

នរោត្តមបាត ធម្មំ បទុស្សនមាណវិជ្ជកំ

[៥៥៧] យេន កត្តេន យាបេន្តំ បុច្ឆំ ព្រាហ្មណាខត្តិយា

សោ មំ កុត្តោ ព្យាចាទិ ជាតំ សរណតោ កយំ ។

[៥៥៨] ភិញ្ញាទំ បច្ឆិមេ មាសេ វាតមិច្ឆន្តំ បណ្ឌិតា

សោ មំ កត្តាតិ កត្តាទំ ជាតំ សរណតោ កយំ ។

[៥៥៩] យំ និស្សិតាជកតិវហំ (វិហាស្តមា) ឡាយំ កត្តិបមុត្តាទិ

ទិសា កជេ វុត្តង្គា ជាតំ សរណតោ កយំ ។

[៥៦០] យេន យី សោមនស្សំ មាលីនី ចន្ទនុស្សំទិ

សាមំ យរា នីហរតិ(១) ជាតំ សរណតោ កយំ ។

[៥៦១] យេន ជាតេន នន្ទស្សំ យស្ស ច កវមិច្ឆិសំ

សោ មំ យរា នីហរតិ ជាតំ សរណតោ កយំ ។

១ ឧ. ម. និព្វកតិ ។

[៥៥៧] (បុរសម្នាក់ និយាយថា) ពួកព្រាហ្មណ៍នឹងក្សត្រិយ៍ ជាច្រើន
តែងញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយកត្តណា កត្តនោះ ដែល
អាត្មាអញបរិភោគហើយនោះ សម្លាប់ខ្លួនអញ ភ័យកើតអំពីវត្ថុ
ជាទីពឹងហើយ ។

[៥៥៨] (បុរសម្នាក់ និយាយថា) ពួកអ្នកប្រាជ្ញ តែងប្រាថ្នាខ្យល់ ក្នុង
ខែជាទីបំផុតនៃតិមរដូវ (ឥឡូវ) ខ្យល់នោះ កាប់បំបាក់ខ្លួនខ្ញុំ
ភ័យកើតអំពីវត្ថុជាទីពឹងហើយ ។

[៥៥៩] (បក្សីជាធំ និយាយថា) ពួកបក្សី តែងអាស្រ័យដើមឈើណា
ដើមឈើនោះ បញ្ចេញខ្លូរភ្លើង បក្សីទាំងឡាយ ចូរគប់ខ្លូរទិស
ទាំងឡាយផ្សេងៗ ភ័យកើតអំពីវត្ថុជាទីពឹងហើយ ។

[៥៦០] (មាតានិយាយថា) អញមានចិត្តសោមនស្ស ហើយនាំមកនូវ
កូនប្រសាស្រីណា ដែលប្រដាប់ដោយកម្រងផ្កា នឹងប្រសព្វ
ដោយខ្លឹមច័ន្ទន៍ (ឥឡូវ) កូនប្រសាស្រីនោះ បណ្តេញអញចេញ
អំពីផ្ទះ ភ័យកើតអំពីវត្ថុជាទីពឹងហើយ ។

[៥៦១] (បុរសម្នាក់ និយាយថា) អញត្រេកត្រអាលនឹងកូនប្រុសណា
ដែលកើតហើយ នឹងប្រាថ្នាសេចក្តីចំរើន ដល់កូនប្រុសណា
(ឥឡូវ) កូនប្រុសនោះ បណ្តេញអញចេញអំពីផ្ទះ ភ័យកើត
អំពីវត្ថុជាទីពឹងហើយ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

(៥៦២) សុណាន្តមេ ជានបទា នេកមា ច សមាគតា
 យតោធនកំ តទាទិគំ យតោ ខេមំ តតោ កយំ
 រាជា វិលុម្បតេ រដ្ឋំ ព្រាហ្មណោ ច បុរោហិតោ
 អត្តកុត្តា វិហារេ ជាតិ សរណតោ កយន្តិ ។

បទុសលមាណវជាតកំ ធម្មំ ។

លោមសកស្សបដ្ឋាតកំ

(៥៦៣) អស្ស ឥន្ទសមោ រាជ អន្ធន្តំ អជរាមរោ
 សចេត្តំ យញ្ញំ យជេយ្យ ឥសី លោមសកស្សបំ ។
 (៥៦៤) សសមុទ្ធបរិយាយំ មហី សាករតុណ្ហលំ
 ន ឥន្ទេ សហ និប្ពាយ ឯវិសេយ្យ វិជានហិ ។
 (៥៦៥) ធិរត្តំ តំ យសលាភំ ធនលាភញ្ច ព្រាហ្មណ
 យា វុត្តំ វិជិតាតេន អធម្មចរណោ ន វា ។

(៥៦២) (ពោធិសត្វ ពោលថា) សូមឲ្យពួកអ្នកជនបទ នឹងអ្នកនិគម
 ដែលបានមកប្រជុំស្តាប់ខ្ញុំ (ឥឡូវ) វត្ថុណាជាទឹក វត្ថុនោះក្លាយ
 ទៅជាភ្លើងហើយ សេចក្តីក្សេម កើតមកអំពីព្រះរាជាណា ភ័យ
 កើតមកអំពីព្រះរាជានោះហើយ ព្រះរាជានឹងព្រាហ្មណ៍បុរោហិត ឬន៍
 ជនអ្នកនៅក្នុងដែន អ្នកទាំងឡាយចូររក្សាខ្លួន ដ្បិតភ័យកើតអំពី
 វត្ថុជាទីពឹងហើយ ។

ចប់ បទពុសលមាណវជាតក ទី ៦ ។

លោមសកស្សបជាតក

(៥៦៣) (ព្រះឥន្ទនិយាយ នឹងព្រះបាទព្រហ្មទត្តថា) បពិត្រព្រះរាជា បើ
 ព្រះអង្គញ៉ាំងឥសី ឈ្មោះ លោមសកស្សបៈ ឲ្យបូជយ័ញ្ញ ព្រះអង្គ
 នឹងបានទៅជាបុគ្គលមិនចាស់មិនស្លាប់ ស្មើនឹងព្រះឥន្ទដោយពិត ។

(៥៦៤) (តាបសពោធិសត្វពោល នឹងអាមាត្យថា) បុគ្គលមិនគួរប្រាថ្នា
 នូវវេននដ៏ ដែលមានសមុទ្រព័ទ្ធជុំវិញ ដូចជាកុណ្ឌលក្នុងសាគរ ព្រម
 ទាំងពាក្យតិះដៀលទេ ម្ចាស់សេយ្យាមាត្យ អ្នកចូរដឹងយ៉ាងនេះចុះ ។

(៥៦៥) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ការប្រព្រឹត្តិ (ចិត្តមិជ្ឈិវិត)ណា ដោយកិរិយា
 បំផ្លាញជីវិតគេ ឬដោយការប្រព្រឹត្តិមិនត្រូវតាមធម៌ មុខគួរឲ្យតិះ
 ដៀលនូវការបានយសនឹងការបាននូវទ្រព្យ ដោយការប្រព្រឹត្តិនោះ ។

ឥវរិកិហិតេ សុត្តន្តំ លោមសកស្សបដាគកំ

[៥៦៦] អបិ ចេ បត្តមាទាយ អនាគារោ បរិព្វជេ
សាយេវ ជីវិតា សេយ្យោ យា នាធម្មេន ឯសនា ។

[៥៦៧] អបិ ចេ បត្តមាទាយ អនាគារោ បរិព្វជេ
អត្ថំ អហីសយំ លោកេ អបិ រដ្ឋេន នំ វរំ ។

[៥៦៨] ពលំ ចន្ទោ ពលំ សុរិយោ ពលំ សមណា ព្រាហ្មណា
ពលំ វេលា សមុទ្ធស្ស ពលានិ ពលមិត្តិយោ ។

[៥៦៩] យថា ឧត្តតបំ សន្តំ ឥសី លោមសកស្សបំ
បិតុ អត្តាយ ចន្ទវតី វាជេយ្យំ អយាជយិ ។

[៥៧០] នំ លោកបកតំ កម្មំ កដុកំ កាមហេតុកំ
តស្ស ម្វលំ កវេសិស្សំ ធម្មំ វាគំ សព្វនំ ។

[៥៧១] ធិវត្ថុ កាមេ សុពហ្វបិ លោកេ
តថោវ សេយ្យោ កាមគុណាហិ វាជេ
តថោ កវិស្សាមិ បហាយ កាមេ
តវេវ រដ្ឋំ ចន្ទវតី ច ហោត្វតិ ។

លោមសកស្សបដាគកំ សុត្តន្តំ ។

នវកនិបាត លោមសកស្សបដិសោធន ទី ៧

(៥៦៦) បុគ្គលបួសដើរចំណូល បាត ការចិញ្ចឹមជីវិតនោះ ប្រសើរជាង
ការស្វែងរកខុសធម៌ ។

(៥៦៧) បុគ្គលបួសដើរចំណូល បាត មិនបៀតបៀនជនដទៃ ក្នុងលោក
ការនោះប្រសើរជាងរាជសម្បត្តិទៅទៀត ។

(៥៦៨) (មហាជន និយាយថា) ព្រះចន្ទមានកំឡាំង ព្រះអាទិត្យមាន
កំឡាំង ពួកសមណព្រាហ្មណ៍មានកំឡាំង ប្រាំសមុទ្រមានកំឡាំង
ឯពួកស្រ្តីមានកំឡាំងលើសលុបជាងកំឡាំង (នោះ ៗ ទៅទៀត) ។

(៥៦៩) ដូចជារាជធីតាឈ្មោះចន្ទវតី បានញ្ញាំងឥសីឈ្មោះលោមសក-
ស្សបៈ មានតបៈដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ឲ្យបូជាថ្វីការបូជា ឈ្មោះរាជបេយ្យៈ
គឺបូជាដោយការសម្លាប់សត្វចិញ្ចឹម ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់បិតា ។

(៥៧០) (តាបស...) អំពើដែលធ្វើដោយសេចក្តីលោភនោះ ជាអំពើក្តៅ
ក្រហាយ មានកាមជាហេតុ អាត្មានឹងស្វែងរកបួសនៃអំពើនោះ
នឹងកាត់នូវរាគៈ ព្រមទាំងចំណង ។

(៥៧១) មុខគួរគិតដៀលនូវកាមទាំងឡាយ ដ៏ច្រើនក្រៃពេក ក្នុងលោក
បពិត្រព្រះរាជា ការព្យាយាមដុតបំផ្លាញកិលេស ប្រសើរបំផុត ជាង
កាមគុណទាំងឡាយ អាត្មានឹងលះបង់កាម ហើយធ្វើព្យាយាម
បំផ្លាញកិលេស ឯដែននឹងនាងចន្ទវតីចូរជាបស់ព្រះអង្គវិញចុះ ។

ចប់ លោមសកស្សបដិសោធន ទី ៧ ។

បក្កវិករោតកំ

[៥៧២] កាសាយវត្ថុ សក្កុលោ វនាមិ

នុវេ នុវេ នន្ទមនេ ចរន្តេ

តំ អណ្ណជំ អណ្ណជមាទុសេសុ

ជាតី បសំសន្តំ តទិដ្ឋំ ព្រាថ ។

[៥៧៣] អម្មេ មនុស្សេសុ មនុស្សហីស

អនុព្វតេ ចក្កវកេ វនន្តំ

កល្យាណភាវម្មេ ទិដេសុ សម្មតា

(អភីត្រូចា វិចរាម អណ្ណវេ)

ន យាសហេតុបំ ករោម ចាបំ ។

[៥៧៤] តី អណ្ណវេ កាជំ ជលាជំ កុញ្ញេ

មំសំ កុតោ ខាទថ ចក្កវកា

តី រោជនំ កុញ្ញថ វេ អនោមា

ពលញ្ច វណ្ណោ ច អនប្ប្រូចា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

បក្ខវិកជាតក

(៥៧២) (ក្អែកនិយាយ នឹងចាត្រពាកថា) ខ្ញុំសូមសួរឲ្យពួកសត្វបក្សមាន
សម្បជ្ជូបសំពត់ ដែលជ្រលក់ដោយទឹកអម្ពត់ ជាសត្វមានចិត្ត
រីករាយ ត្រាច់ទៅទាំងគូ ។ ចុះក្នុងពួកកំណើតជាអណ្ណដៈនឹងមនុស្ស
ទាំងឡាយ តើគេសរសើរ ឲ្យកំណើតអណ្ណដៈណា អ្នកចូរពោល
ឲ្យហេតុនោះ មកមើល ។

(៥៧៣) (ចាត្រពាក តបថា) ម្ចាស់ក្អែក ជាសត្វបៀតបៀនមនុស្ស ពួក
គេតែងពោលសរសើរយើងជាចាត្រពាកថា ជាសត្វប្រព្រឹត្តសមគួរ
ក្នុងចំណោមនៃមនុស្សទាំងឡាយ ទាំងគេបានសន្មតយើងថា ជា
សត្វមានកាពល ក្នុងចំណោមនៃសត្វស្លាបទាំងឡាយ (ពួកយើង
មានសភាពជាសត្វឥតក័យ ត្រាច់ទៅផ្សេង ។ ក្នុងស្រះឈូក)
ពួកយើងមិនធ្វើបាប ព្រោះហេតុតែចំណីឡើយ ។

(៥៧៤) (ក្អែក...) ម្ចាស់ចាត្រពាកទាំងឡាយ ជាអ្នកមិនថោកទាប
អ្នកទាំងឡាយបរិភោគផ្លែឈើអ្វី ទំពាស្សីសាច់អ្វី បរិភោគកោដន
អ្វីក្នុងស្រះ បានជាកំឡាំងនឹងសម្បរ មានសភាពមិនតិច ។

នរោត្តម អង្គម៌ ចក្ខុវិស័យ

(៥៧៥) ន អណ្ណាវេ សន្តិ ជណនិ ធម្ម
 មិសំ កុតោ ខាទិទំ ចក្ខុវិកោ
 សេវាលក្ខម្ភ អចានគោជនា
 (ន ឃាសហេតុបិ ករោម ចាបិ)
 អភិវត្តនា វិចារម អណ្ណាវេ ។

(៥៧៦) ន មេ ឥទិ រុទ្ធិ ចក្ខុវិកោ
 អស្មី ភវេ គោជនសន្តិកាសោ
 អហោសិ បុព្វេ តតោ មេ អញ្ចា
 ឥន្ទ្រេ មេ វិមតិ ឧត្ត ជានា ។

(៥៧៧) អហម្មិ មិសានិ ជណនិ កុញ្ញ
 អន្ធានិ ច លោណិតតេលីកានិ
 រសំ មនុស្សេសុ លភាមិ គោតិ
 ស្វរោ សង្ខមមុទំ វិជេត្វា

ន ច មេ តាទិសោ វណ្ណ ចក្ខុវិកោ យថា តវ ។

[៥៧៥] (ចាក្រពាក...) ម្ចាស់ក្រែក ផ្ទៃឈើទាំងឡាយ មិនមានក្នុង
 ស្រះទេ ពួកចាក្រពាកបានសាច់បរិភោគអំពីណា ពួកយើងជា
 អ្នកបរិភោគសារាយ បរិភោគតែទឹកមិនល្អក្នុង (ពួកយើងមិនធ្វើបាប
 ព្រោះហេតុតែចំណីឡើយ) ពួកយើងមានសភាពជាអ្នកឥតភ័យ
 គ្រាចំពោះផ្សេងៗ ក្នុងស្រះ ។

[៥៧៦] (ក្រែក...) ម្ចាស់ចាក្រពាក កោដននេះ មិនគាប់ចិត្តយើងទេ
 ខ្លួនអ្នកមានសភាព ប្រហែលនឹងកោដនក្នុងលំនៅនេះ កាលដើមខ្ញុំ
 មានសេចក្តីគ្រិះរិះ (យ៉ាងនេះ) ខាងក្រោយមក ខ្ញុំមានសេចក្តីគ្រិះរិះ
 ផ្សេង សេចក្តីសន្ស័យរបស់ខ្ញុំ ក៏កើតមានក្នុងហេតុនេះ ដោយ
 ប្រការដូច្នេះឯង ។

[៥៧៧] ឯខ្លួនយើង តែងបានបរិភោគសាច់ នឹងផ្ទៃឈើទាំងឡាយផង
 នូវចំណីអាហារដែលលាយអម្បាល នឹងប្រេងទាំងឡាយផង ខ្លួន
 យើងតែងបានបរិភោគនូវស ក្នុងពួកមនុស្សដូចបុគ្គល ភ្ញៀវក្នុង
 បានឈ្នះ នូវប្រធាននៃសង្គ្រាម ម្ចាស់ចាក្រពាក ឯសម្បូររបស់
 ខ្ញុំ មិនដូចជាសម្បូររបស់អ្នកទេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ដាតកំ

[៥៧៨] អសុទ្ធកក្កោសំ ខណ្ឌានុចាតិ
 តិច្ឆន តេ លត្ថតិ អន្ធមាជំ
 ន តុស្សសំ រុក្ខុដលេហិ ធម្មំ
 មិសានំ វា យានំ សុសានមជ្ឈេ ។

[៥៧៩] យោ សាហសេន អធិកម្ម កោកេ
 បរិកុញ្ញតិ ធម្មំ ខណ្ឌានុចាតិ
 តតោ ឧបក្កោសតិ នំ សភារោ
 ឧបក្កដោ វណ្ណពលំ ជហានតិ ។

[៥៨០] អប្បម្បំ ចេ និត្ថតិ កុញ្ញតិ យេនិ
 អសាហសេន អប្បបយាជំ
 ពលញ្ច វណ្ណេ ច តទស្ស ហោតិ
 ន ហិ សញ្ញា អាហារមយេន វណ្ណតិ ។

បុព្វវិកដាតកំ អធិមំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាតក

(៥៧៨) (ចាក្រពាក...) អ្នកជាសត្វមានអាហារមិនស្អាត តែងលបឆក់ ក្នុងខណៈ (ដែលគេធ្វេសប្រហែស) អ្នកឯង តែងបាននូវចំណី អាហារនឹងទឹកផឹកដោយលំបាក ម្ចាស់ភ្នែក អ្នកឯង មិនត្រេកអរ ដោយផ្លែឈើទាំងឡាយ មួយទៀត សាច់ទាំងឡាយណា ដែល មាននៅ ក្នុងកណ្តាលនៃព្រៃស្នួសាន អ្នកមិនត្រេកអរ នឹងសាច់ រោះឡើយ ។

(៥៧៩) ម្ចាស់ភ្នែក បុគ្គលណាជាអ្នកលបឆក់ក្នុងខណៈ (ដែលគេធ្វេស ប្រហែស) បាននូវកោតៈទាំងឡាយ ដោយអំពើអាក្រក់ហើយ បរិភោគ ដល់មកខាងក្រោយ អ្នកផង នឹងតិះដៀលបុគ្គលនោះ បុគ្គលដែលត្រូវតិះដៀលនោះ រមែងសាបសូន្យ ចាកសម្បុរ នឹងកំឡាំង ។

(៥៨០) បុគ្គលបើទុកជា បរិភោគរបស់ត្រជាក់ (ឥតទោស) សូម្បីតិចតួច តែជាអ្នកមិនបៀតបៀនជនដទៃ ដោយអំពើអាក្រក់ កំឡាំងនីសម្បុរ រមែងកើតមាន ដល់បុគ្គលនោះ ព្រោះថា សម្បុរទាំងអស់ មិនមែន សុទ្ធតែសម្រេចមក អំពីអាហារទេ ។

ហលិទ្ធកតផាតកំ

- [៥៨០] សុត្តន្តំ អរពាមិ បន្តមិ សយនាសនេ
យេ ច តាមេ តិច្ឆិត្តំ តេ ឧទ្ធករតវា តយា។
- [៥៨២] អរពា តាមមាគម្ម កីសីលំ កីវតំ អហំ
បុរិសំ តាតសេវេយ្យំ តំមេ អក្ខាហំ បុច្ឆិតោ។
- [៥៨៣] យោ តំវិស្សាសយេ តាត វិស្សាសញ្ច មេយ្យតេ
សុស្ស្គសំ ច តិច្ឆិត្តំ ច តំ កដេហំ ឥតោ កតោ។
- [៥៨៤] យស្ស កាយេន វាហាយ មនសា នត្តំ ទុក្ខំ
ឧរសីវ បតិដ្ឋាយ តំ កដេហំ ឥតោ កតោ។
- [៥៨៥] យោ ច ធម្មេន ចរតិ ចរន្តោបិ ន មពាតិ
វិសុទ្ធការី សប្បញ្ញំ តំ កដេហំ ឥតោ កតោ។

ឧបទានបិណ្ឌ ហឫទ័យឧបទានបិណ្ឌ ៩

ហឫទ័យឧបទានបិណ្ឌ

(៥៨១) (នាងកុមារិកា និយាយនឹងតាបសកុមារថា) ការដែលលោក
អគ្គត្រាំ ក្នុងព្រៃជាសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ ជាការប្រពៃហើយ តែថា
ពួកជនណា អគ្គត្រាំនៅក្នុងស្រុក ពួកជននោះឈ្មោះថា ប្រសើរ
លើសលុប ជាងលោកទៅទៀត ។

(៥៨២) (តាបសកុមារ សួរតាបសពោធិសត្វជាបិតាថា) បពិត្របិតា
លុះដល់ខ្ញុំចេញអំពីព្រៃមកកាន់ស្រុក តើគួរសេពគប់បុរសមានសីល
ដូចម្តេច មានវត្ថុដូចម្តេច ខ្ញុំសួរហើយ សូមបិតាប្រាប់ហេតុនោះ ។

(៥៨៣) (តាបសពោធិសត្វ ..) នែបា បើបុគ្គលណាស្ម័គ្រស្មាលនឹងអ្នក
ថែមទាំងគាប់ចិត្តនឹងសេចក្តីស្ម័គ្រស្មាលរបស់អ្នក ហើយស្តាប់បង្គាប់
នឹងអគ្គត្រាំ (នូវពាក្យសំដី) អ្នកចេញអំពីព្រៃនេះទៅ ចូរសេព
គប់បុគ្គលនោះចុះ ។

(៥៨៤) បុគ្គលណាមិនមានអំពើអាក្រក់ ដោយកាយវាចាចិត្ត អ្នកចេញ
អំពីព្រៃនេះទៅ ចូរតាំងខ្លួនដូចជាកូនហើយសេពគប់បុគ្គលនោះចុះ ។

(៥៨៥) មួយទៀត បុគ្គលណាប្រព្រឹត្តតាមធម៌ ចោះប័ក់ពុលប្រព្រឹត្តក៏មិន
ប្រកាន់ខ្លួន លុះដល់អ្នកចេញអំពីព្រៃនេះទៅ ចូរសេពគប់នូវបុគ្គល
ដែលជាអ្នកធ្វើអំពើបរិសុទ្ធ ប្រកបដោយប្រាជ្ញានោះចុះ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ផាគកំ

[៥៨៦] ហាលិទ្ធអានំ កាបិច្ឆិតំ បុរិសំ រាគវិរាតិនំ

តាទិសំ តាត មា សេវិ និម្មនុស្សម្បិ ចេសិយា ។

[៥៨៧] អាសិវិសិវំ កុប្បិតំ មិទ្ធិលិតំ មហាបដិ

អារកា បរិវដ្តេហិ យាជីវំ វិសមិ បដិ ។

[៥៨៨] អនត្តា តាត វឡិតំ ពាលំ អច្ចបសេវតោ

មាស្ស ពាលេន សង្កតំ អមិត្តេនេវ សព្វនា ។

[៥៨៩] តំ តាហំ តាត យាចាមិ ករស្ស វចនំ មម

មាស្ស ពាលេន សង្កតំ ឱក្ខា ពាលេហិ សង្កមោតិ ។

ហលិទ្ធអានំ ឧរមំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

(៥៨៦) នៃបា បុគ្គលណា មានចិត្តដូចជាសំពត់ជ្រលក់រមៀត មាន
ចិត្តដូចស្វា ត្រេកអរហើយ បែរជាមិនត្រេកអរវិញ បើទុកជា
(ក្នុងជម្ងឺបនេះ) មិនមានមនុស្សសោះ អ្នកកុំគប្បីរកបុរសបែប
នោះឡើយ ។

(៥៨៧) អ្នកចូរចៀសវាង (បុគ្គលបែបនោះ) អំពីចម្ងាយ ឲ្យដូចបុគ្គល
ចៀសវាងអាសិពិសដែលគ្រោធ ឬចៀសវាងផ្លូវធំដែលប្រឡាក់
ដោយលាមក ឬដូចបុគ្គលអ្នកទៅដោយយាន ចៀសវាងផ្លូវ
មិនស្មើ ។

(៥៨៨) នៃបា អំពើមិនជាប្រយោជន៍ទាំងឡាយ តែងចំរើនដល់បុគ្គល
ដែលគប្បីរកបុគ្គលពាល អ្នកកុំគប្បីរកបុគ្គលពាល ដែលដូចជា
សត្រូវសព្វ ។ កាលឡើយ ។

(៥៨៩) នៃបា ព្រោះហេតុនោះហើយ បានជាយើង សូមអង្វរអ្នក
ចូរអ្នកធ្វើតាមពាក្យយើង ចូរអ្នកកុំគប្បីរកបុគ្គលពាលឡើយ (ព្រោះ)
ការគប្បីរកនូវបុគ្គលពាលទាំងឡាយ តែងនាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ ។

សមុត្តជានិកំ

[៥៧០] គុតោ នុ អាកច្ឆន្ទំ ភោ តយោ ជនា

ស្វាគតា ឯថ និសីទថាសនេ

កុច្ឆិត ភោនោ គុសលំ អនាមយំ

ចិរស្សមញ្ញាគមនំ ហិ វោ ឥធិ ។

[៥៧១] អហមេវ ឯកោ ឥធិមជ្ឈំ បត្តោ

ន ចាបិ មេ ទុតិយោ កោចិ វិជ្ជតិ

តិមេវ សន្យាយ នេ ភាសិតំ ឥសេ

គុតោ នុ អាកច្ឆន្ទំ ភោ តយោ ជនា ។

[៥៧២] តុវញ្ច ឯកោ ភវិយា ច នេ បិយោ

សមុគ្គមគ្គិតនិគ្គិណាមនេវ

សា វត្ថុតា កុច្ឆិតា ច នេ សនា

វាយុស្ស បុត្តេន សហា តហិ វតា ។

នរោត្តម សម្ពុត្តជាតក ទី ១០

សម្ពុត្តជាតក

(៥៧០) (តាបសពោធិសត្វ សួរអារក្សទឹកថា) នៃអ្នកទាំងឡាយដ៏ចម្រើន

ចុះអ្នកទាំង ៣ នាក់ មកអំពីទីណា អ្នកមកស្រួលហើយ ចូរមក

អង្គុយលើអាសនៈទៅ នៃអ្នកដ៏ចម្រើន អ្នកមានសេចក្តីសុខស្រួល

មិនមានជម្ងឺដ៏ម្តាត់ទេឬ ព្រោះយូរណាស់ហើយ អ្នកទាំងឡាយ

ទើបមកក្នុងទីនេះ ។

(៥៧១) (ពានៈ^(១)តបនឹងតាបសថា) ខ្ញុំមកក្នុងទីនេះតែម្នាក់ឯងទេ ខ្ញុំមិន

មានអ្នកណាមួយជាគំរប់ពីរទេ បពិត្រឥសី លោកសំដៅហេតុអ្វី

បានជាពោលថា នៃអ្នកដ៏ចម្រើន ចុះអ្នកទាំង ៣ នាក់មកអំពីទីណា ។

(៥៧២) (តាបស...) ខ្លួនអ្នកឯងម្នាក់ផង ភរិយាជាទីស្រឡាញ់របស់អ្នក

ដែលអ្នកដាក់ក្នុងស្បៀត ហើយលេបចូលទៅក្នុងពោះផង ភរិយា

នោះ ដែលអ្នករក្សាហើយនៅក្នុងពោះសត្វកាល ត្រេកអរជា

មួយនឹង (វិជ្ជាធរ) ជាវាយុបុត្រ ក្នុងស្បៀតនោះផង ។

(១) អសុរៈ សាមីញ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ផាគកំ

- [៥៧៣] សំរិក្ខត្ថហោ ឥសិនា ព្យាកតោ
សោទានោ តត្ថ សម្មត្ថម្មត្ថលំ
អនត្ថិ ភវិយំ សុចិមាលធាវីនី
វាយុស្ស បុត្តេន សហា តហិ វតំ ។
- [៥៧៤] សុទិជ្ជបុគ្គតាទាទុត្តនា
ហីនា នវា យេ បម្មទាវសង្កតា
យថា ហវេ ចាណាវវេត្ថ វត្ថិតា
ទុដ្ឋា មយំ អញ្ញាមភិប្បហោទតិ ។
- [៥៧៥] ទិវា ច វត្តោ ច មយា ឧបដ្ឋិតា
តបស្សីនា ជោតិវិវា វនេ វសំ
សា ធម្មមោក្ខម្ម អធម្មមាចរិ
អក្រីយ្យហោ បម្មទាហិ សន្តោ ។
- [៥៧៦] សវីរមជ្ឈម្មំ បិតាតិ មតាហិ
មយំ អយន្តំ អសតំ អសតាតំ
សា ធម្មមោក្ខម្ម អធម្មមាចរិ
អក្រីយ្យហោ បម្មទាហិ សន្តោ ។

(៥៧៧) ទានវៈនោះ លុះឥសីញាករហើយ ក៏មានសភាពតក់ស្លុតហើយ
ខ្នក់ស្មុគ្រចេញក្នុងទីនោះ ក៏បានឃើញភរិយាមានរូបយ៉ាងស្អាត
ទ្រទ្រង់នូវផ្កាកម្រង ត្រេកអរជាមួយនឹងវិជ្ជាធរ ជាវាយុបុត្រក្នុង
ស្មុគ្រនោះ ។

(៥៧៨) ព្រះករុណាដែលជាអ្នកប្រព្រឹត្តតបៈដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ បានឃើញហេតុ
ត្រឹមត្រូវវែមនហើយ ពួកជនណាជាបុគ្គលថោកទាប ពួកជននោះ
រមែងលុះអំណាចស្រ្តី ដូចខ្ញុំដែលបានរក្សាទុកនូវស្រ្តី ដូចជាជីវិត
ក្នុងទីនេះ ស្រ្តីនោះប្រទូស្តនឹងខ្ញុំ ហើយរីករាយនឹងបុរសដទៃវិញ ។

(៥៧៩) ខ្ញុំបានទំនុកបម្រុងស្រ្តីនោះ ទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ដូចជាភ្លើង ដែល
លោកមានតបៈនៅ ក្នុងព្រៃបូជាហើយ ស្រ្តីនោះប្រព្រឹត្តកន្លងធម៌
ហើយប្រព្រឹត្តអធម៌វិញ ការស្ម័គ្រស្មាល ជាមួយនឹងពួកស្រ្តី ជា
សភាពមិនគួរធ្វើសោះឡើយ ។

(៥៨០) ខ្ញុំសំគាល់ស្រ្តី ដែលជាអសប្បរស មិនសង្រួមថា (ស្រ្តីនេះ)
បិតនៅ ក្នុងកណ្តាលសរីរៈ ស្រ្តីនេះជារបស់អញដូច្នេះ ស្រ្តីនោះ
ប្រព្រឹត្តកន្លងធម៌ ហើយប្រព្រឹត្តអធម៌វិញ ការស្ម័គ្រស្មាល ជាមួយ
នឹងពួកស្រ្តី ជាសភាពមិនគួរធ្វើសោះឡើយ ។

នវកន្ថយតេ ឯកទសមំ ប្បតិមំសជាតកំ

(៥៧៧) សុរុត្តិវត្ថុតម្កតិ កង្ខន្ធិ វិស្សសេ
 អនេកចិត្តាសុ ន ហេតុ រក្ខនា
 ឯតា ហិ មាតាលបមាតសង្ខតា
 តត្ថ បមត្តោ ព្យសន្ធិ ឯកច្ឆតិ ។

(៥៧៨) តស្មា ហិ តេ សុខិនោ វីតសោកា
 យេ មាតុតាមេហិ ចរន្តិ ឯស្សជា
 ឯតិ សិរិ ឧត្តមមាភិបត្តយំ
 ន មាតុតាមេហិ ករេយ្យ សន្ធិវន្តិ ។

សមុត្តជាតកំ ទសមំ ។

ប្បតិមំសជាតកំ

(៥៧៩) ន ខោ រុច្ឆតិ មេ អាឡិ ប្បតិមំសស្ស បេត្តនា
 ឯតាទិសា សទារស្មា អារកា បរិវដ្ឋយេ ។

(៦០០) ឧម្មត្តិកា អយំ វេណិ វណ្ណតិ បតិនោ សទី
 បដ្ឋាយិ បដិកច្ឆន្តិ អាភតំ មេណ្ឌមាតរិ ។

(៥៧៧) ពុទ្ធិបុគ្គលគួរទុកចិត្តថា អាត្មាអញបានរក្សាស្រ្តីទុកលុះហើយដូច្នេះ
 ដោយបការដូចម្តេចបាន ព្រោះមិនមានវិធីរក្សាទុក នូវពួកស្រ្តីដែល
 មានចិត្តរាយមាយនេះបានទេ ដ្បិតពួកស្រ្តីទាំងនេះ⁺ ប្រហែលនឹង
 អន្លង់ក្នុងបាតសមុទ្រ បុគ្គលតែប្រហែសក្នុងពួកស្រ្តីទាំងនោះហើយ
 រមែងដល់នូវសេចក្តីវិនាស ។

(៥៧៨) ព្រោះហេតុនោះឯង បុគ្គលពួកណា ជាអ្នកប្រព្រឹត្តរលាស់
 ខ្លួនចេញចាកពួកមាតុត្រាម បុគ្គលពួកនោះ តែងបានសុខប្រាស
 ចាកសេចក្តីសោក បុគ្គលកាលបើប្រាថ្នាសេចក្តីរក្សា⁺ ដ៏ទុក្ខមន្ត
 មិនគួរធ្វើនូវសេចក្តីសិទ្ធិស្នាល នឹងពួកមាតុត្រាមឡើយ ។

ចប់ សមុត្តដាតក ទី ១១ ។

ប្រតិបទ្ទេសដាតក

(៥៧៩) (មេតាតែនិយាយ នឹងមេចចកថា) នៃសំឡាញ់ ការក្រឡេក
 មើល នៃចចកឈ្មោះបូតិម៌សៈមិនគាប់ចិត្តយើងទេ បុគ្គលគួរវៀរឱ្យ
 ឆ្ងាយអំពីសំឡាញ់ថែបនេះ ។

(៦០០) (ចចកឈ្មោះបូតិម៌សៈ ពោលគឺៈដៀលមេចចកជាប្រពន្ធខ្លួនថា)
 មេចចកឈ្មោះវេណិនេះ ជាសត្វឆ្កួត ពោលសរសើរនូវសំឡាញ់
 ប្រាប់ដល់អញជាប្តី ហើយបែរជាសោកស្រណោះ នូវមេតាតែដែល
 ទើបនឹងមក ហើយក្រឡប់ថយទៅវិញ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[៦០០] ភំ ខោសិ សម្ម ឧមត្តោ ធុម្មោ អវិចត្តុណា

សោ ភំ មតាល្យំ កត្វា អតាលេន វិបេត្តុសិ។

[៦០២] ន អតាលេ វិបេត្តុយ្យ កាលេ បេត្តុយ្យ

បណ្ឌិតោ

ប្បតិមសោវ បដ្ឋា យំ យោ អតាលេ វិបេត្តុតិ។

[៦០៣] បិយំ ខោ អាឡិមេ ហោតុ បុណ្ណបត្តំ ធនាហំ មេ

បតិសត្តិវិតោ មយំ ឯយ្យាសិ មិយបុច្ឆិតា។

[៦០៤] បិយំ ខោ អាឡិតេ ហោតុ បុណ្ណបត្តំ ធនាមិ តេ

មហតា បរិហារេន^(១) ឯស្ស កយិរាហំ ភោជនំ។

[៦០៥] តីទិសោ តុយ្ហំ បរិវារោ យេសំ កាហាមិ ភោជនំ

កីនាមកា ច តេ សព្វេ តេ មេ អត្វាហំ បុច្ឆិតា។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

(៦០១) (មេចចក និយាយតបថា) នៃសំឡាញ់ អ្នកឯងទេតី ជាសត្វ
ឆ្កែខ្លៅ មិនចេះពិចារណាអ្វីសោះ អ្នកឯងធ្វើពុតជាស្លាប់ ហើយ
ក្រឡេកមើលខុសកាល ។

(៦០២) (អភិសម្ពុទ្ធតាថា) អ្នកប្រាជ្ញមិនគប្បីក្រឡេកមើល ក្នុងកាលមិន
គួរទេ គប្បីក្រឡេកមើលតែក្នុងកាលដ៏គួរ បុគ្គលណា ក្រឡេក
មើល ក្នុងកាលមិនគួរ បុគ្គលនោះ រមែងសោកស្រណោះ ដូច
ចចកឈ្មោះបូតិម៌សៈ ។

(៦០៣) (មេចចកនិយាយ នឹងមេតវៃថា) ម្ចាស់សំឡាញ់ សេចក្តីស្រ-
ឡាញ់របស់យើង សូមឲ្យមាននៅដដែល សូមនាងឲ្យរង្វាន់ដល់
យើង ប្តីរបស់យើងរស់ ដោយខ្លួនឯងវិញហើយ កាលបើខ្ញុំសួរ
អំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ហើយ (គប្បីមកជាមួយនឹងយើង) ។

(៦០៤) (មេតវៃ...) នៃសំឡាញ់ របស់ជាតិស្រឡាញ់ ចូរមានដល់នាង
ដូចដែលចុះឥឡូវយើងឲ្យរង្វាន់ដល់នាងហើយ (តែថា) យើងនឹងមក
ជាមួយនឹងបរិវារច្រើន (បើដូច្នោះ) នាងចូររៀបភោជនទទួលផង ។

(៦០៥) (មេចចក...) បរិវាររបស់នាង ដូចម្តេចទៅ ខ្ញុំនឹងរៀបភោជន
ចាំទទួលពួកបរិវាររបស់នាង បរិវារនាងទាំងអស់នោះ តើមានឈ្មោះ
ដូចម្តេច យើងសួរ នាងចូរប្រាប់នូវបរិវារនោះ ។

ឧបទ្វីបបាត ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធវិញ្ញាណក្ខន្ធ

[៦០៦] មាលិយោ ចតុរក្ខោ ច បិដ្ឋិយោ អថ ជន្មកោ

ឯទិសោ មយ្ហិ បរិវារោ តេសំ កយិវាហិ កោជនំ ។

[៦០៧] និក្ខត្តាយ អតារស្មា កណ្ណកម្មិ វិនស្សតិ

(១)

អរោកំ អាឡិលោ វជ្ជំ វេជេវ វស្ស មា កមាតិ ។

ប្រតិមសិលាភក្តិ ឯព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធវិញ្ញាណក្ខន្ធ ។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធវិញ្ញាណក្ខន្ធ

[៦០៨] យោ តេ បុត្តតេ អត្តាទិ ទិន្នកត្តោ អទ្ធិសតេ

តស្មី ទាហំ និចាតេហិ មា តេ មុញ្ញត្ថ ជីវកោ ។

[៦០៩] អាតិណ្ណលុន្នោ បុរិសោ ជាតិចាលំ មត្តិតោ

បទេសំ តំ ន បស្សមិ យត្ថ ទាហំ និចាតយេ ។

[៦១០] អតតញ្ចស្ស ចោសស្ស និច្ចំ វិវេទស្សិលោ

សព្វញ្ចេ បឋវី ទន្ធា លេវ នំ អភិរាជយេ ។

(៦០៦) (មេតាវេត...) (ត្រៃ ៤ ពួក) គឺត្រៃឈ្មោះមាលិយៈ ១ ត្រៃឈ្មោះ
 ចតុរក្ខៈ ១ ត្រៃឈ្មោះបិណ្ឌិយៈ ១ ត្រៃឈ្មោះជម្ពុកៈ ១ ត្រៃបែបនេះ
 ជាបរិវាររបស់យើង នាងចូររៀបគោជនបម្រុងត្រៃទាំងនោះចុះ ។

(៦០៧) (មេចចក...) កាលបើនាងចេញទៅអំពីផ្ទះ ទ្រព្យរបស់ មុខ
 ជាវិនាសមិនខាន ចាំយើងប្រាប់សេចក្តីមិនមានពេគដល់សំឡាញ់
 នាងចូរនៅក្នុងទីនេះចុះ នាងកុំបាច់ទៅឡើយ ។
 ចប់ បូតិម៌សធាតុ ទី ១១ ។

ទទួរជាតិក

(៦០៨) (រុក្ខទេវតានិយាយ នឹងមេទន្ស័ងថា) តាបសណាដែលនាងបាន
 ឲ្យអាហារ ហើយស៊ីក្នុងតូច ។ ដែលមិនបានប្រឡូស (ដល់ខ្លួន)
 នាងចូរទាំនូវតាបសនោះនឹងចង្អុម កុំឲ្យតាបសនោះរួច (អំពីដៃ)
 នាង មានជីវិតនៅឡើយ ។

(៦០៩) (មេទន្ស័ងតបនឹងទេវតាថា) បុរសដែនមានសេចក្តីល្មោភខ្លាំង
 ដ៏ប្រឡាក់ប្រឡូស ដូចជាកំណាត់សំពត់ របស់មេនំ ខ្ញុំរមែងមិន
 ឃើញនូវប្រទេសដ៏គួរ ហើយទាំងដោយចង្អុមនោះបានឡើយ ។

(៦១០) បុគ្គលបើទុកជាឲ្យនូវសម្បត្តិ លើដែនដីទាំងអស់ ដល់បុរស
 អកតញ ដែលសំឡឹងឃើញទោសជានិច្ច ក៏នៅតែធ្វើបុរសនោះ
 ឲ្យត្រកអរមិនបាន ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ផាតកំ

- [៦០១] ក្តិន្ទ កុំពាហ្ម ភរមាជ្ជោ
 បច្ចាគតោស សហ មាណវេន
 កំ ក្តិច្ឆមត្តំ វេជមត្តំ តុយ្ហំ
 អក្ខាហំ មេ បុច្ឆិតោ ឯតមត្តំ ។
- [៦០២] យោ តេ សខា ទទ្ធកោ សាជ្ជោ
 តស្ស វេជំ បរិសុទ្ធាមិ អជ្ជំ
 បុរិសស្ស កម្មាយតនានិ សុត្វា
 នាហំ សុខី ទទ្ធវំ អជ្ជំ មពោ ។
- [៦០៣] កានិស្ស កម្មាយតនានិ អស្សំ
 បុរិសស្ស វត្ថុសមោទានតាយ
 កំ វា បដិញ្ចំ បុរិសស្ស កុត្វា
 បរិសុទ្ធសិ ទទ្ធវំ មាណវេន ។
- [៦០៤] ចិន្តោ កលិន្ទា ចរិតា វណិជ្ជា
 វេត្តាចរោ សុដ្ឋបថាបិ ចិន្តោ
 នដេហិ ចិន្តា សហ វាគ្យេហិ
 ទណ្ឌាន យុទ្ធម្បំ សមជ្ជមជ្ជេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាពក

(៦១១) (សីហៈសួរថា) នៃអ្នកមានដើមវដ្តល្អ ចុះដូចម្តេច បានជា
អ្នកប្រញាប់ប្រញាល់ត្រឡប់មក ជាមួយនឹងមាណពនេះ អ្នកមាន
កិច្ចជាប្រយោជន៍ (ដោយមាណពនេះ) ដូចម្តេច ក្នុងទីនេះ
ខ្ញុំសួរហើយ អ្នកចូរច្របាប់សេចក្តីនេះ ។

(៦១២) (ខ្លា...) ទទាណា ដែលជាសំឡាញ់របស់លោក មានសភាព
ជាសប្បុរស ខ្ញុំថប់តែបុរសនេះ សម្លាប់ទទាទោះ ក្នុងថ្ងៃនេះឯង
ខ្ញុំធ្លាប់បានឮអំពីរបស់បុរសនេះហើយ ទើបមិនសំគាល់ថា ទទា
បានសេចក្តីសុខ ក្នុងថ្ងៃនេះឡើយ ។

(៦១៣) (សីហៈ...) អ្នកធ្លាប់បានឮអំពីសម្រាប់ផ្សំជីវិត ឲ្យប្រព្រឹត្ត
ទៅរបស់បុរសនេះ ដូចម្តេច មួយទៀត អ្នកធ្លាប់បានឮនូវពាក្យ
ប្តេជ្ញារបស់បុរសនេះ ដូចម្តេច បានជាអ្នកថប់ក្រែងតែមាណពនេះ
សម្លាប់ទទា ។

(៦១៤) (ខ្លា...) បុរសនេះធ្លាប់សន្សំ ធ្វើជំនួញក្នុងដែនកល្លៈ ទាំង
ធ្លាប់ដើរទៅមក តាមផ្លូវមានដង្កត់សម្រាប់ចរទៅមក តាមវិទ្យុ
ផ្តៅ ធ្លាប់សន្សំជាមួយនឹងពួករុក្ខជាតិដាក់បង្កាត់ ធ្លាប់លេងតុណា
ដម្បង ក្នុងកណ្តាលមហាស្រព ។

នរកនិយាយ ព្រាសម៍ ទទួរដាតកំ

[៦០៥] តន្ត្រា កុលីកា មិត្តមាឡិកេន
 អក្ខរា បិតា សព្វាមោ អត្ថត្ថតោ
 អប្បហិតំ បុប្ផកំ អប្បរត្ថំ
 ហត្ថា ឧប្បា បិណ្ឌបដិក្កហោន ។

[៦០៦] តានិស្ស កម្មាយតនានិ អស្ស
 បុរិសស្ស វត្ថុសមោធានតាយ
 យថា អយំ និស្សតិ លោមបិណ្ឌោ
 តារោ ហតា កំ បន ឧទ្ធកស្សតិ ។

ទទួរដាតកំ ព្រាសម៍ ។

តិស្សុទ្ធានំ

វរតិជ្ជ សមជ្ជំ ហិសវរោ
 និធិស្សយ ហារិត ចាតលីកោ
 អជរាមរ ជន្មំ តិកិត្ត កុតោ
 អថ ទ្វាទស បេត្តន ឧទ្ធករិកិ ។

នរកនិយាតំ និដ្ឋិតំ ។

[៦១៥] បុរសនេះធ្លាប់ទាក់ពួកសត្វបក្សី ធ្លាប់រំលំដោយរង្គាល់អាឡកៈ
 ធ្លាប់ដាក់ខ្នាប់ (ឲ្យអ្នកលេងស្កា) មានភិរិយាជាអ្នកសង្រួម តែប្រ-
 ព្រឹត្តកន្លងនូវសីល ធ្លាប់ (រកស៊ីសម្លាប់អ្នកចោស) ធ្វើមិនឲ្យឈាម
 ហូរចេញមួយដំណក់ ក្នុងកណ្តាលពត្រី មានវដ្តរលាក ដោយការ
 ទទួលនូវបិណ្ឌបាតដ៏ក្តៅ (ក្នុងកាលដែលខ្លួននៅឬស) ។

[៦១៦] ខ្ញុំបានឮនូវអំពើសម្រាប់ផ្គុំជីវិត ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅរបស់បុរសនេះ
 (បែបនេះឯង) នេះដូចជាដុំនៃកេម (ទទាទៅលើក្នុងសក់បុរសនេះ)
 បុរសនេះសម្លាប់នូវគោទាំងឡាយបានទៅហើយ ណាក៏មិនហ៊ាន
 សម្លាប់នូវសត្វទេ ។

ចប់ ទទួរជាតក ទី ១២ ។

ឧទ្ទាននៃនវកនិបាតនោះគឺ

និយាយអំពីភ្នាក់ងារប្រសើរ ១ ជនស្មើគ្នា ១ ហង្សដ៏ប្រសើរ ១
 កំណប់ព្រឡ ១ ហរិតចកុមារ ១ អ្នករាំឈ្មោះបាតលិកៈ ១
 បុគ្គលមិនចាស់មិនស្លាប់ ១ ក្អែក ១ ការអត់ប្រាំ ១ (អ្នកទាំង ៣
 នាក់មក) ព័ណ្ណ ១ ការក្រឡេកមើល ១ ទេព ១ រួមត្រូវជា ១២ ។

ចប់ នវកនិបាត ។

ទេសកន្តិបាតជាតកំ

បតុទ្វារជាតកំ

(១)

[៦១៧] ចតុទ្វារមិទំ នករំ អាយសំ ឧទ្យុតោរណំ
បា

ឡិក្កបដិក្កោស្មិ ក៏ចាបំ បកតំ មយា ។

[៦១៨] សព្វេ អបិហិតា ទ្វារា ឡិក្កោស្មិ យថា ទិដោ

ក៏មាធិករណំ យក្ខ ចក្កាភិជិហតោ អហំ ។

[៦១៩] លទ្ធា សតសហស្សានិ អតិរេកានិ វិសតិ

អនុកម្មកានិ ព្យាភិទំ វេទនំ សម្មនាគរំ ។

[៦២០] លង្ក្រំ សមុទ្ធិំ បត្តនំ សាករំ អប្បសិទ្ធិយំ

ចតុតិ អដ្ឋជ្ឈកមា អដ្ឋាភិបិ ចសោឡស ។

[៦២១] សោឡសាភិ ចតុតិស អត្រិច្ឆំ ចក្កមាសនោ

ឥន្ទាហតស្ស ហេសស្ស ចក្កំ ភមតិ មត្តកេ ។

ទសកន្តិបាតជាតិក

បត្តទានជាតិក

(៦១៧) (មិត្តវិន័យៈ សួររក្ខទេវតា ថា) ក្រុងនេះមានទ្វារ ៤ ជាវិការៈ
នៃដែក មានកំពែងដ៏មាំ ខ្ញុំត្រូវកំពែងព័ទ្ធជាប់ជុំវិញ តើខ្ញុំបាន
ធ្វើបាបអ្វី ។

(៦១៨) ទ្វារទាំងអស់បិទជិត ខ្ញុំក៏ជាប់នៅ ដូចជាសត្វស្លាប់ (ជាប់នៅ
ក្នុងទ្រូង) បពិត្រយក្ខ ហេតុដូចម្តេច ទើបខ្ញុំត្រូវចក្រវិលសង្គិន ។

(៦១៩) (រក្ខទេវតា...) អ្នកបានទ្រព្យជាង ២០ វសន មិនធ្វើតាមពាក្យ
របស់ញាតិទាំងឡាយ ដែលជាអ្នកជួយអនុគ្រោះ ដោយល្អ ។

(៦២០) អ្នកស្ទុះលឿនទៅកាន់ទូក ដែលអណ្តែតទៅកាន់សមុទ្រសាគរ
ជាទិសម្រេចប្រយោជន៍តិច បាននាងវេមានិកប្រេត ៤ នាក់ នាង
វេមានិកប្រេត ៨ នាក់ លុះចេញអំពីវេមានិកប្រេត ៨ នាក់ ក៏បាន
នាងវេមានិកប្រេត ១៦ នាក់ ។

(៦២១) អ្នកចេញអំពីនាងវេមានិកប្រេត ១៦ នាក់ ក៏បាននាងវេមានិ-
កប្រេត ៣២ នាក់ អ្នកជាមនុស្សមានសេចក្តីប្រាថ្នា ដ៏លើសលុប
បានមកប្រទះនឹងចក្រទាំងចក្រក៏វិលកិន នូវអំបែងក្បាលនៃបុរស
ដែលមានសេចក្តីប្រាថ្នាគ្របសង្កត់ ។

[៦២២] ឧបរិ វិសាលំ ទុច្ចរំ វិស្វាវិសតតាមិទំ^(១)

យេ ច ភំ អនុតិជ្ឈន្តំ តេ ហោន្តំ ចក្កិជារិដោ ។

[៦២៣] តហុកណ្ណំ អវហាយ មក្កំ អប្បដិវេត្តិយ

យេសំ ចេតិ អសុត្ថំ តេ ហោន្តំ ចក្កិជារិដោ ។

[៦២៤] កម្មំ សមេត្តេ វិបុលញ្ច ភោតំ

ឥច្ឆំ ន សេវេយ្យ អនត្ថសញ្ញាតំ

ករេយ្យ វាក្យំ អនុកម្មកាជំ

ភំ តាទិសំ នាតិវេតេយ្យ ចក្កំ ។

[៦២៥] ក្កិវិវន្ត មេ យត្ថ ចក្កំ សិរសិ វស្សតិ

កតី វស្សសហស្សនិ តម្មេ អក្ខាហិ បុច្ឆតោ ។

[៦២៦] អតិសរោ អច្ចសរោ មិតវិទុ សុណោហិ មេ

ចក្កន្តេ សិរស្មិមាវិទុំ ន ត្វំ ជីវំ បមោក្ខសីតំ ។

ចតុត្ថាជានិកំ បឋមំ ។

១ ម... ធម៌ដំ ។

ទសកនិបាត ចតុត្ថារជាធពក ទី ១

(៦២២) សេចក្តីប្រាថ្នា ជាធម្មជាតិដ៏ទូលាយលើសលុប ដែលគេបំពេញបានដោយក្រ ជាផ្លូវដល់នូវសេចក្តីវិបត្តិ ព្រោះសេចក្តីប្រាថ្នា ពួកជនណា ត្រេកអរតាមសេចក្តីប្រាថ្នានោះ ពួកជននោះ រមែងជាអ្នកទ្រទ្រង់នូវចក្រ ។

(៦២៣) ពួកជនណា មិនពិចារណានូវផ្លូវនេះ ដូចជាអ្នកលះបង់នូវទ្រព្យច្រើន មិនពិចារណានូវផ្លូវ (ដែលខ្លួនត្រូវដើរទៅ) ពួកជននោះ រមែងជាអ្នកទ្រទ្រង់នូវចក្រ ។

(៦២៤) បុគ្គលគប្បីពិចារណានូវកិច្ចការ ដែលត្រូវធ្វើ នឹងភាគដ៏ច្រើន ហើយមិនគប្បីគប្បក នូវសេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ធ្វើតាមពាក្យរបស់ពួកជនអ្នកអនុគ្រោះ ចក្រមិនគប្បីវិលសង្កិនបុគ្គលបែបនោះបាន ។

(៦២៥) (មិត្តវិន្ទុកៈ...) បពិត្រយក្ខ ចក្រនឹងបិទនៅលើក្បាលរបស់ខ្ញុំ អស់កាលយូរប៉ុន្មានហ្ន៎ ប៉ុន្មានពាន់ឆ្នាំ ខ្ញុំសួរហើយ សូមលោកប្រាប់ហេតុនោះ ។

(៦២៦) (រុក្ខទេវតា...) ម្ចាស់មិត្តវិន្ទុកៈ អ្នកចូរនឹករលឹកឱ្យក្រៃលែង នឹករលឹកឱ្យខ្ជាប់ ហើយចូរស្តាប់នូវពាក្យយើង ចក្រ(នេះ)វិលកិនក្បាលរបស់អ្នក អ្នកកាលរស់នៅ រមែងមិនទាន់រួចទេ ។

កណ្ណជានិក្ខំ

[៦២៧] កណ្ណោ វតាយំ បុរិសោ កណ្ណំ ភុញ្ញតិ ភោជនំ

កណ្ណោ ភូមិប្បទេសស្មី ន មយ្ហំ មនសោ បិយោ ។

[៦២៨] ន កណ្ណោ តបសា ហោតិ អន្តោ សារោ ហិ

ព្រាហ្មណោ

យស្មី ចាចានិ កម្មានិ សវេ កណ្ណោ សុជម្បតិ ។

[៦២៩] ឯតស្មី តេ សុលបិតេ បដិវ្យេ បុគ្គាសិតេ ^(១)

វរំ ព្រាហ្មណោ តេ នម្មំ យំ កិត្យំ មនសិច្ឆសិ ។

[៦៣០] វរញ្ចោ មេ អនោ សក្កោ សព្វភូតានមិស្សរ

សុនិក្ខោនំ សុនិទ្ទោសំ និល្លោភំ វតិមត្តនោ

និស្សហមភិក្ខុផ្ចាមិ ឯតេ មេ ចតុរោ វរេ ។

[៦៣១] កិណ្ឌុ កោធនំ វំ ទោសេ វំ លោភេ ស្មេហោវ

ព្រាហ្មណោ

អាទិនំ សម្មសសិ ^(២) តម្កេ អក្ខាហិ បុច្ឆិតោ ។

កណ្ណជាតិក

[៦២៧] (សក្កវេរាជ ពោលថា) ឧហ្មា បុរសនេះ មានសម្បទាខ្មៅ បរិភោគ
កោជនខ្មៅ នៅក្នុងភូមិប្រទេសក៏ខ្មៅ មិនជាទីពេញចិត្ត របស់
យើងឡើយ ។

[៦២៨] (កណ្ណាត្ថសីពោធិសត្វ ពោលថា) ម្ចាស់សុដម្យតិ មនុស្សមិន
ឈ្មោះថា ខ្មៅ ដោយតបធម៌ទេ ព្រោះថា មនុស្សមានធម៌ជាខ្លឹម
ខាងក្នុង ឈ្មោះថាជាព្រាហ្មណ៍ ឯបាបកម្មមាននៅ ក្នុងមនុស្សណា
មនុស្សនោះឯង ឈ្មោះថា ខ្មៅ ។

[៦២៩] (សក្កវេរាជ...) ពាក្យនោះ អ្នកពោលល្អហើយ ជាសុភា-
សិតដ៏គួរ លោកប្រាថ្នាក្នុងចិត្ត ចំពោះពរណាមួយ ខ្ញុំនឹងឲ្យពរ
(នោះ) ដល់លោក ។

[៦៣០] (កណ្ណាត្ថសី...) បពិត្រសក្កៈ ជាធំជាងពួកកូតទាំងពួង បើព្រះអង្គ
នឹងឲ្យពរដល់អាត្មា អាត្មាប្រាថ្នាឲ្យសេចក្តីប្រព្រឹត្តិចំពោះខ្លួន គឺការ
មិនមានកោធនៈ ១ មិនមានទោសៈ ១ មិនមានលោភៈ ១ មិន
មានស្នេហា ១ សូមព្រះអង្គឲ្យនូវពរ ៤ នេះដល់អាត្មា ។

[៦៣១] (សក្កវេរាជ...) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ លោកពិចារណាលើញព្យាស
នូវទោសដូចម្តេច ក្នុងកោធនៈ ទោសៈ លោភៈ នឹងស្នេហា ខ្ញុំ
សួរហើយ លោកចូរប្រាប់ហេតុនោះ ។

[៦៣២] អប្បេ ហុត្វា តហុ ហោតិ វឌ្ឍនេ សោ អឧន្តិដោ

អាសន្តិ តហុ ចាយាសោ តស្មា កោដិ ន រោចយេ ។

[៦៣៣] ទុដ្ឋស្ស ជុស្សា វាចា បរមាសោ អនន្តរា

តតោ ចាលី តតោ ឧល្លាសត្ថស្ស បរមា តតិ^(១)

នោសោ កោដសម្មជ្ជាដោ តស្មា នោសំ ន រោចយេ ។

[៦៣៤] អាលោបសហសា កាវា និកតិវត្ថុនា និ ច

ទិស្សន្តិ លោភជម្មេស្ស តស្មា លោភំ ន រោចយេ ។

[៦៣៥] ស្មេហសន្តិភា តត្វា សេន្តិ មនោមយា បុច្ឆ

តេ ភុសំ ឧបតាបេន្តិ តស្មា ស្មេហំ ន រោចយេ ។

ទសកន្តិបាត កណ្ណដាតក ទី២

[៦៣២] (កណ្ណាសី...) សេចក្តីក្រោធ មានប្រមាណតិច រមែង
ទៅជាច្រើន សេចក្តីក្រោធនោះ ដែលកើតអំពីសេចក្តីមិនអត់ធន់
រមែងចំរើន សេចក្តីក្រោធ ជាហេតុឲ្យជាប់ចំពាក់ ឲ្យមានសេចក្តី
ចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ព្រោះហេតុនោះ អាត្មាមិនពេញចិត្ត នឹងសេចក្តី
ក្រោធឡើយ ។

[៦៣៣] វាចារបស់អ្នកប្រកបដោយទោសៈ ជាវាចាអាស្រ័យ ការប្រថាប់
(ប្រទាញទៅមក ក៏កើតឡើង) ជាលំដាប់ បន្ទាប់អំពីនោះដែល
បន្ទាប់អំពីដៃ ដំបងមានដំណើរ នៃគ្រឿងសាស្ត្រា ជាទីបំផុត
ទោសៈកើតអំពីសេចក្តីក្រោធ ព្រោះហេតុនោះ អាត្មាមិនពេញចិត្ត
នឹងទោសៈទេ ។

[៦៣៤] ការប្តូរនឹងអាគារកំហែង ការបោកប្រាស់នឹងការបញ្ឆោត
រមែងប្រាកដ ក្នុងពួកបុគ្គល អ្នកមានសេចក្តីលោភជាធម្មតា ព្រោះ
ហេតុនោះ អាត្មាមិនពេញចិត្តនឹងលោភៈទេ ។

[៦៣៥] កិលេសគ្រឿងចាក់ស្រែ ដែលសេចក្តីស្នេហារូបរឹត ជា
កិលេសគ្រាស់ កើតអំពីចិត្ត រមែងដេកនៅ (ក្នុងអារម្មណ៍នោះៗ) ។
កិលេសទាំងនោះ រមែងធ្វើបុគ្គល ឲ្យក្តៅក្រហាយ ដោយក្រៃលែង
ព្រោះហេតុនោះ អាត្មាមិនពេញចិត្តនឹងសេចក្តីស្នេហាទេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ផាតកំ

- (២៣៦) ឯតស្មី តេ សុលបិតេ បជ្ជរូបេ សុភាសិតេ
 វិំ ព្រាហ្មណ តេ ទម្មំ យំ តិញ្ចំ មនសិច្ចសិ ។
- (២៣៧) វរោ មេ អនោ សត្តក សព្វភូតានមិស្សរ
 អរោ មេ វិហារតោ ទិច្ចំ ឯកវិហារិវោ
 អាតោ ន ឧប្បជ្ឈយ្យំ អន្តរាយករា ភុសា ។
- (២៣៨) ឯតស្មី តេ សុលបិតេ បជ្ជរូបេ សុភាសិតេ
 វិំ ព្រាហ្មណ តេ ទម្មំ យំ តិញ្ចំ មនសិច្ចសិ ។
- (២៣៩) វរោ មេ អនោ សត្តក សព្វភូតានមិស្សរ
 ន មនោ វា សវីរំ វា មជ្ឈតេ^(១) សត្តក កស្សិច្ចំ
 តទាចិ ឧបហរោថេ ឯតំ សត្តក វិំ វរោតិ ។

កណ្ណដាតកំ ទុតិយំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាតក

(៦៣៦) (សក្កៈ...) ពាក្យនោះ លោកពោលល្អហើយ ជាសុភាសិត
ដ៏គួរ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ លោកប្រាថ្នាក្នុងចិត្ត ចំពោះពរណាមួយ
ខ្ញុំនឹងឲ្យពរ (នោះ) ដល់លោក ។

(៦៣៧) (កណ្ណៈ...) បពិត្រសក្កៈ ជាធំជាងពួកកូតទាំងពួង បើព្រះអង្គ
នឹងឲ្យពរដល់អាត្មា ។ សូមកុំឲ្យអាពាធដ៏ភ្លៀវភ្លា ធ្វើអន្តរាយកើត
ឡើងដល់អាត្មា ដែលនៅក្នុងព្រៃ តែម្នាក់ឯងជាទីចូរឡើយ ។

(៦៣៨) (សក្កៈ...) ពាក្យនោះ លោកពោលល្អហើយ ជាសុភាសិតដ៏គួរ
លោកប្រាថ្នាក្នុងចិត្ត ចំពោះពរណាមួយ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ យើង
នឹងឲ្យពរ (នោះ) ដល់លោក ។

(៦៣៩) (កណ្ណៈ...) បពិត្រសក្កៈ ជាធំជាងពួកកូតទាំងពួង បើព្រះអង្គ
នឹងឲ្យពរដល់អាត្មា សូមកុំឲ្យចិត្តបួសរិះ (របស់អាត្មា) បៀតបៀន
ចំពោះអ្នកណាមួយ ព្រោះហេតុនៃអាត្មា ក្នុងកាលណាឡើយ
បពិត្រសក្កៈ សូមព្រះអង្គឲ្យពរនេះ ។

បច្ចុប្បេសបិដាតកំ

- [៦៤០] យោ កោបនេយ្យេ ករោតិ កោបំ
 ន កុដ្ឋតិ សប្បុរិសោ កនាបិ
 កុទ្ធាបិ សោ ធាវិករោតិ កោបំ
 តំ វេ នវំ សមណមាហុ លោកេ ។
- [៦៤១] ឱនោទរោ យោ សហតេ ជិយន្តិ
 ទន្លោ តបស្សី^(១) មិត្តបាទភោជនោ
 អាហារហេតុ ន ករោតិ បាបំ
 តំ វេ នវំ សមណមាហុ លោកេ ។
- [៦៤២] ឱទ្ធី រតី វិប្បជហិត្វាន សត្វំ
 ន ចាលីកំ ភាសតិ កត្វា លោកេ
 វិក្កសនដ្ឋានា វិរតោ មេដុនស្នា
 តំ វេ នវំ សមណមាហុ លោកេ ។

បុគ្គល្យោសបិដាគក

[៦៤០] (ព្រះបាទវរុណនាគរាជ ពោលថា) បុគ្គលណា ជាសប្បុរស

មិនធ្វើនូវសេចក្តីក្រោធ ក្នុងបុគ្គលគួរក្រោធ នឹងមិនក្រោធ ក្នុង
កាលណាមួយ បុគ្គលជាសប្បុរសនោះ បើទុកជាក្រោធ ក៏មិនធ្វើ
សេចក្តីក្រោធឱ្យប្រាកដ បណ្ឌិតទាំងឡាយ ហៅជននោះឯងថា
ជាសមណៈ ក្នុងលោក ។

[៦៤១] (ព្រះបាទសុបណ្ណរាជ ពោលថា) ជនណាមានពោះធ្មេញ អត់ទ្រាំ
នូវសេចក្តីស្រេកឃ្លានបាន ទូន្មាននូវឥន្ទ្រិយ ជាអ្នកមានតបធម៌មាន
ទឹកនឹងភោជនល្មមប្រមាណ មិនធ្វើនូវបាប ព្រោះហេតុនៃអាហារ
ឡើយ បណ្ឌិតទាំងឡាយ ហៅជននោះថាជាសមណៈក្នុងលោក ។

[៦៤២] (សក្កទេវរាជ ពោលថា) ជនណា លះបង់នូវវិល្លាស (ដោយ
កាយនឹងវារ) នឹងសេចក្តីត្រេកអរ (ក្នុងកាមគុណ) ទាំងពួង
ទាំងមិនពោល នូវពាក្យលេងលោះ តិចតួចក្នុងលោក វៀរចាក
ហេតុជាទីតាំង នៃការស្អិតស្អាង នឹងមេដុនធម្ម បណ្ឌិតទាំងឡាយ
ហៅជននោះឯង ថាជាសមណៈ ក្នុងលោក ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[៦៤៣] បរិគ្គហំ លោកធម្មតា សត្វំ

យោ វេ បរិញ្ញាយ បរិច្ចដេតិ
ឃ

ទន្ធិ វិភត្តំ អមមំ និរាសំ

តំ វេ នំ សមណាមាហុ លោកេ ។

[៦៤៤] បុដ្ឋាម កត្តារមនោមបញ្ញា

កថាសុ នោ វិគ្គហោ អត្ថំ ជាតោ

និទ្ទដ្ឋ កន្ធិំ វិចិត្តតាជំ

តទ្ទដ្ឋ កន្ធិំ វិភវេមុ សព្វេ ។

[៦៤៥] យេ បណ្ឌិតា អត្ថទសា កវន្តំ

ភាសន្តំ តេ យោនិសោ តត្ថ កាលេ

កថន្ត កថានំ អភាសិតានំ

អត្ថំ នយេយ្យំ កុសលា ជន្នំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាតក

(៦៤៣) (ព្រះបាទធនញ្ញយ ពោលថា) ជនណា កំណត់ដឹង ហើយ
 លះបង់នូវទ្រព្យសម្បត្តិផង លោកៈទាំងពួងផង បណ្ឌិតទាំងឡាយ
 ហៅជនដែលមានខ្លួនទូន្មាន មានសភាពឆ្លាប់ខ្លួន មិនមានសេចក្តី
 ប្រកាន់ថា អញមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នានោះឯង ថាជាសមណៈ
 ក្នុងលោក ។

(៦៤៤) (ព្រះរាជាទាំង ៤ ព្រះអង្គនោះ ត្រាស់សួរថា) ម្ចាស់អ្នកមាន
 ប្រាថ្នាមិនថាកថយ យើងទាំងឡាយ សូមសួរចំពោះអ្នក ជាអ្នក
 ធ្វើ (នូវហេតុដែលគួរធ្វើ) ការដដែលចំពោះពាក្យទាំងឡាយ កើត
 មានដល់យើង សូមអ្នកកាត់នូវសេចក្តីនឿយឆ្ងល់ នឹងសេចក្តី
 សង្ស័យចេញ ក្នុងថ្ងៃនេះ យើងទាំងអស់គ្នា គប្បីឆ្លងនូវសេចក្តី
 សង្ស័យនោះ ក្នុងថ្ងៃនេះ ។

(៦៤៥) (វិច្ឆរេបណ្ឌិត ពោធិសត្វ ពោលថា) បណ្ឌិតណា ជាអ្នក
 យល់សេចក្តី បណ្ឌិតនោះ រមែងពោល ដោយទុប្បាយនៃប្រាថ្នា
 ក្នុងកាលគួរ ក្នុងពាក្យដដែលនោះ បពិត្រព្រះអង្គ ជាធំជាងជនទាំង
 ឡាយ ពួកជនអ្នកឈ្លាស គប្បីយល់នូវសេចក្តី នៃពាក្យពោល
 ដែលគេមិនទាន់និយាយ ដោយប្រការ ដូចម្តេចបាន ។

ទស្សនវិស័យ ពត៌យំ ចតុញ្ញេសចិដាគំ

- [៦៤៦] កដំ ហវេ ភាសតិ នាគរាជា
 ឥន្ទ្រោ បន វេនតេយ្យោ តិមាហ
 ឥន្ទ្ររាជា បន តី វេនេសិ
 កដំ បន កុរុនំ រាជសេដ្ឋោ ។
- [៦៤៧] ខន្តី ហវេ ភាសតិ នាគរាជា
 អប្បហារំ ឥន្ទ្រោ វេនតេយ្យោ
 ឥន្ទ្ររាជា វតិវិប្បហានំ
 អតិញ្ញំ កុរុនំ រាជសេដ្ឋោ ។
- [៦៤៨] សញ្ញំ ឯតានំ សុភាសិតានំ
 ន ហេតុ ទុញ្ញាសិតមត្តិ តិញ្ញំ
 យស្មិញ្ញំ ឯតានំ បតិជ្ជតានំ
 អរាវនញ្ញំ សុសមោហិតានំ
 ចតុតិ ធម្មហិ សមន្តិក្ខតិ
 តំ វេ នំ សមណាមាហុ លោកេ ។

ទស្សនវិស័យ ចតុប្បោសថជាតក ទី ៣

(៦៤៦) ស្តេចនាគ ពោលដូចម្តេច ស្តេចគ្រុឌ វេនតេយ្យ ពោល
ដូចម្តេច ស្តេចគន្ធា (ព្រះឥន្ទ) ពោលដូចម្តេច ស្តេចជ័ប្រសើរ
របស់អ្នកដែនកុរុ ពោលដូចម្តេច ។

(៦៤៧) (ព្រះរាជាទាំងឡាយនោះ ឆ្លើយថា) ស្តេចនាគពោលចំពោះ
ខន្តិធម៌តែម្យ៉ាង ស្តេចគ្រុឌវេនតេយ្យ ពោលចំពោះអាហារតិច
ស្តេចគន្ធា ពោលចំពោះការលះបង់សេចក្តីត្រេកអរ ស្តេចជ័ប្រសើរ
របស់អ្នកដែនកុរុ ពោលចំពោះការមិនមានកង្វល់ ។

(៦៤៨) (ព្រះពោធិសត្វ ពោលថា) ពាក្យទាំងអស់នេះ ជាសុភាសិត
ពាក្យជាទុក្ខាសិត សូម្បីបន្តិចបន្តួច ក៏មិនមាន ក្នុងប្រស្នាដេក
ម្យ៉ាងទៀត ពាក្យទាំងនេះ តាំងនៅស៊ីបប្រជុំចុះដោយល្អ ក្នុងបុគ្គល
ណា ដូចជាកាំរទេះ ដែលគេបញ្ចុះស៊ីបក្នុងដុំ បណ្ឌិតទាំងឡាយ
ហៅបុគ្គលដែលព្រមព្រៀង ដោយធម៌ ៤ យ៉ាងនោះឯង ថាជា
សមណៈ ក្នុងលោក ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

(៦៤៩) តុំ ហំ សេដ្ឋោ ត្រមនុត្តរោសិ
 តុំ ធម្មក្ខ ធម្មវិទូ សុមេធា
 បញ្ញាយ បញ្ញា សមវិក្កហេត្វា
 អច្ឆេដ្ឋិ ជីវោ វិចិត្តច្ឆតានិ
 អច្ឆេដ្ឋិ កង្ខំ វិចិត្តច្ឆតានិ
 ជិន្នេ^(១) យថា នាគទន្ធិ ខរេន ។

(៦៥០) និលុប្បលាភំ វិមលំ អនក្សំ
 វត្ថុំ ឥទ្ធិ ធូមសមាទវណ្ណំ
 បញ្ញាស្ស វេយ្យាករណេន តុដ្ឋោ
 ទទាមិ តេ ធម្មប្បជាយ ជីវ ។

(៦៥១) សុវណ្ណមាលំ សតបត្តដ្ឋល្ល័តិ
 សកេសរំ វត្ថុសហស្សមណ្ឌិតំ
 បញ្ញាស្ស វេយ្យាករណេន តុដ្ឋោ
 ទទាមិ តេ ធម្មប្បជាយ ជីវ ។

១ ម. បុត្តោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[៦៤៩] (ព្រះរាជាទាំង ៤ ព្រះអង្គ...) អ្នកជាបុគ្គលប្រសើរ អ្នកជា
បុគ្គលមិនមានអ្នកណាវិសេសជាង អ្នកជាបុគ្គលដល់ នូវត្រើយ
នៃធម៌ ចេះដឹងនូវធម៌ មានយោបល់ដ៏ល្អ កំណត់ដឹងនូវប្រស្នា
ដោយប្រាជ្ញា អ្នកជាអ្នកប្រាជ្ញ បានផ្តាច់សេចក្តីសង្ស័យចេញហើយ
អ្នកបានកាត់នូវសេចក្តីសង្ស័យ នឹងសេចក្តីឆ្លៀងឆ្ងល់ ដូចជាគេកាត់
នូវភ្នែកនៃជីវីដោយរណារ ។

[៦៥០] (សក្កទេវរាជ...) បពិត្រអ្នកប្រាជ្ញ ខ្ញុំត្រេកអរ នឹងការដោះ
នូវប្រស្នា ហើយជូនសំពត់នេះមានពន្លឺដូចផ្កាឧប្បលាខៀវ មិនមាន
មន្ទិល ជាសំពត់កាត់ថ្លៃមិនបាន មានពណ៌ស្មើដោយផ្សេង ដើម្បី
បូជានូវធម៌របស់អ្នក ។

[៦៥១] (សុបណ្ណរាជ...) បពិត្រអ្នកប្រាជ្ញ ខ្ញុំត្រេកអរ នឹងការដោះ
នូវប្រស្នា ហើយជូននូវកម្រងផ្កាមាស ដែលរីកសំពោង ដោយ
គ្របកច្រើនស្រទាប់ ប្រកបដោយលំអង ដ៏ប្រដាប់ដោយកែវដ៏
ច្រើន ដើម្បីបូជានូវធម៌របស់អ្នក ។

ទសកនិបាតេ គតិយំ ចតុប្បោសថដាតកំ

[៦៥២] មណី អនក្សំ រុចិរំ បកស្សំ
 កណ្ណាវស្ថំ មណិក្ខសិកម្មេ
 បញ្ញាស្ស វេយ្យាករណេន តុដ្ឋោ
 ទទាមិ តេ ធម្មប្បជាយ ជីវ ។

[៦៥៣] កំ សហស្សំ ឧសភញ្ច ឆាកំ
 អាជញ្ញាយុត្តេ ច វថេ ទស ឥមេ
 បញ្ញាស្ស វេយ្យាករណេន តុដ្ឋោ
 ទទាមិ តេ កាមវរាទិ សោឡ្យស ។

[៦៥៤] សាវីប្បុត្តោ តទា ជាតោ សុបណ្ណោ បនកោលិតោ
 កន្ធារាជា អនុរុទ្ធោ រាជា អានន្ទបណ្ណិតោ
 វិជុរោ ពោធិសត្តោ វ ឯរិ ជារេថ ជាតកន្តិ ។

(១)
 ចតុប្បោសថដាតកំ គតិយំ ។

• ម. ចតុប្បោសថិយដាតកំ ។

(៦៥២) (វរុណនាគរាជ...) បតិត្រអ្នកប្រាជ្ញ ខ្ញុំត្រេកអរ នឹងការដោះ

ស្រាយនូវប្រស្នា ហើយជូននូវកែវមណី ដែលកាត់ថ្ងៃមិនបាន ជា

កែវដ៏រុងរឿង មានពន្លឺផ្ទុក ។ សម្រាប់ពាក់ព័ន្ធដ៏ក ដែលស្អិតស្អាង

ដោយកែវមណី ដើម្បីបូជាឱ្យធម៌របស់អ្នក ។

(៦៥៣) (ព្រះរាជា...) ខ្ញុំត្រេកអរ នឹងការដោះស្រាយនូវប្រស្នា ហើយ

ជូននូវគោម្លយពាន់ ទាំងគោឧសភផង ដ៏រីផង រថ ១០ ដែលទឹម

ដោយសេះរាជាឈេយ្យនេះផង ស្រុកស្នួយ ១៦ ផង ដល់អ្នក ។

(៦៥៤) អ្នកទាំងឡាយ ចូរចាំទុកនូវជាតក យ៉ាងនេះថា ស្តេចនាគ

ក្នុងកាលណោះ បានមកជាព្រះសាវ័បុត្ត ស្តេចគ្រុឌ បានមកជា

កោលិតកិក្ខុ (មោគ្គល្លាន) ស្តេចគន្ធា បានមកព្រះអនុរាជ ស្តេច

បានមកជាអានន្ទបណ្ឌិត វិជ្ជាពោធិសត្វ គឺតថាគត ។

សង្ខជាតកំ

- (៦៥៥) តហុស្សតោ សុតនម្មោសិ សង្ខ
 ទិដ្ឋា តយា សមណព្រាហ្មណា ធន
 អដក្ខណោ ធន្សយសេ វិលាបិ
 អតោ នុ កោ តេ បដិមន្តកោ មយា ។
- (៦៥៦) សុត្តា សុត្តា សុប្បដិមកកម្ម
 បក្កយ សោវណ្ណមយាយ ចាដិយា
 កុញ្ញស្ស ភត្តំ ឥតិ មំ វទេតិ
 សទ្ធា វិត្តា តមហំ ឆោតិ ព្រមិ ។
- (៦៥៧) ឯតាទិសំ ព្រាហ្មណ ទិស្វាន យក្ខំ
 បុន្នេយ្យ ចោសោ សុខមាសីសាឆោ
 ឧដ្ឋេហិ នំ បញ្ចលីកាកបុន្ន
 ទេវី នុសិ តំ ឧទ មាណុសី នុ ។
- (៦៥៨) យំ តំ សុខេនាភិសមេត្តសេ មំ
 កុញ្ញស្ស ភត្តំ ឥតិ មំ វទេសិ
 បុន្នាមិ តំ ឆាវិ មហានុភាវេ
 ទេវី នុសិ តំ ឧទ មាណុសី នុ ។

សង្ឃជាតិក

[៦៥៥] (អ្នកបំរើ ពោលថា) បពិត្រសង្ឃព្រាហ្មណ៍ អ្នកជាពហុស្សត ធ្លាប់
 បានស្តាប់ធម៌ តាំងសមណព្រាហ្មណ៍ អ្នកក៏បានច្នៃហើយ កាល
 បើដូច្នេះ (ហេតុអ្វី) ទើបអ្នកសំដែងនូវពាក្យរើរវាយ ក្នុងកាលមិន
 មែនជាឧណៈ អ្នកណាទៀត⁺ ជាអ្នកប្រឹក្សាចំពោះអ្នកក្រៅអំពីខ្ញុំ?

[៦៥៦] (សង្ឃព្រាហ្មណ៍ពោលថា) ទេវធីតា មានមុខល្អ មានរូបល្អ
 មានមាសពាក់ដោយល្អ កាន់នូវ (ភត្ត) ដោយភាជន៍មាស មាន
 សត្វមានចិត្តរីករាយ និយាយនឹងយើងថា អ្នកចូរបរិភោគនូវភត្តចុះ
 យើងនិយាយនឹងទេវតានោះថា យើងមិន (បរិភោគ) ទេ ។

[៦៥៧] (លំដាប់នោះ អ្នកបម្រើពោលថា) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ធម្មតា
 បុរសអ្នកប្រាថ្នាសេចក្តីសុខ កាលបានឃើញយក ប្រាកដដូច្នេះ
 ហើយ គួរណាស់តែសួរ (ឱ្យដឹង) អ្នកចូរក្រោកឡើង ហើយ
 ប្រណម្យវែង សួរយកនោះថា នាងជាទេវធីតា ឬជាមនុស្ស ។

[៦៥៨] (សង្ឃព្រាហ្មណ៍ពោធិសត្វ ពោលថា) នាងបានគយគន់
 មើលយើងដោយសេចក្តីសុខ និយាយនឹងយើងថា អ្នកចូរបរិ-
 ភោគនូវភត្តចុះ ម្ចាស់នាងនារី អ្នកមានអានុភាពធំ យើងសូម
 សួរនាង តើនាងជាទេវធីតា ឬជាមនុស្ស ។

ទស្សនវិស័យ បុគ្គល សង្គមភាព

[៦៦៨] ទេវី អហំ សង្ខ មហានុភាវ

ឥន្ទានតា សាករវរិមជ្ឈេ

អនុកម្មីកា នោ ច បទុដ្ឋចិត្តា

តវេវ អត្តាយ ឥន្ទានតាស្មិ ។

[៦៦០] ឥន្ទនាទិំ សយនាសនញ្ច

យានានិ នាណវិរិទានិ សង្ខ

សព្វស្ស ត្យាហំ បដិទានយាមិ

យំកិញ្ចំ តុយ្ហំ មនសាភិបត្តិតំ ។

[៦៦១] យំកិញ្ចំ យំដញ្ច ហុតញ្ច មយ្ហំ

សព្វស្ស នោ ឥស្សរា ភិំ សុតត្ថេ

សុស្សោណំ សុញ្ញា សុវិលាគមជ្ឈេ

តិស្ស មេ កម្មស្ស អយំ វិទាកោ ។

[៦៦២] យម្មេ បថេ ព្រាហ្មណ ឯកភិក្ខុំ

ឧស្សដ្ឋនាទិំ^(១) តសិតំ កិលន្តំ

បដិទានយំ សង្ខ ឧទាហនានិ

សា ទត្ថិណា កាមទុហា តវជ្ឈ ។

ឧបសម្ព័ន្ធ លក្ខណៈ ទី ៤

(៦៥៨) (ទេវធិតា ពោលថា) បពិត្រសង្ឃព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំជាទេវធិតាមាន
 អានុភាពធំ មកក្នុងកណ្តាលសាគរនេះ ព្រោះខ្ញុំមានសេចក្តីអនុ-
 គ្រោះ មិនមែនមានចិត្តប្រឡូតទេ ទើបមកក្នុងទីនេះ ដើម្បីប្រ-
 យោជន៍ ចំពោះអ្នកតែម្យ៉ាង ។

(៦៦០) បពិត្រសង្ឃព្រាហ្មណ៍ ក្នុងសមុទ្រនេះ មានបាយ ទឹក ទីដេក
 ទីអង្គុយ នឹងយានផ្សេងៗ ជាច្រើន អ្នកមានចិត្តប្រាថ្នា ចំពោះ
 របស់ណាមួយ ខ្ញុំនឹងប្រគល់ឲ្យរបស់ទាំងអស់នោះ ដល់អ្នក ។

(៦៦១) (ព្រះពោធិសត្វ ពោលថា) បពិត្រនាងទេវធិតា មានរាងខ្លួន
 ល្អ មានក្លែងល្អ មានវង់ចិញ្ចឹមល្អ មានអវយវៈពាក់កណ្តាល
 ខ្លួនល្អ ការបូជាធំក្តី បូជាតូចក្តី ណាមួយរបស់ខ្ញុំ នាងជាឥស្សរៈ
 នៃបុព្វាកម្ម របស់យើងនោះទាំងអស់ នេះជាផលនៃកម្ម របស់
 ខ្ញុំដូចម្តេច ។

(៦៦២) (នាងទេវធិតា ពោលថា) បពិត្រសង្ឃព្រាហ្មណ៍ អ្នកបានប្រគេន
 ស្បែកជើងចំពោះភិក្ខុ ១ អង្គ (ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ) ដែលមានជើងកំ-
 ពុលរលាក ស្រេកឃ្លាន លំបាក ក្នុងផ្លូវដ៏ក្តៅ ទុក្ខណាទាននោះ
 ឲ្យនូវសេចក្តីប្រាថ្នាដល់អ្នក ក្នុងថ្ងៃនេះ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ផាតកំ

- [៦៦៣] សា ហោតុ ឆាវា ដលក្ខបបដ្ឋា
អនវស្សតា ឯវកាវាតយុត្តា
អញ្ចាស្ស យោនស្ស ន ហោតុ ក្ខម
អដ្ឋេ មំ មោលីនី ចាបយស្ស ។
- [៦៦៤] សា តុដ្ឋចិត្តា សុមនា បតីតា
នាវំ សុចិត្តំ អភិនិម្មិនិត្តា
អាទាយ សន្និ បុរិសេន សន្និ
ឧទាយ ធនំ សាធុរមន្តិ ។

សង្ខជាតកំ ចក្កំ ។

បុល្លពោធិជាតកំ

- (១)
[៦៦៥] យោ តេ ឥមំ វិសាលត្ថំ បិយំ សម្មិល្លហាសិនី
អាទាយ ពលា កច្ឆេយ្យ តីនុ កាយិកាសិ ព្រាហ្មណ ។
- [៦៦៦] ឧប្បជ្ឈេ មេ ន មុត្តោយ្យ ន មេ មុត្តោយ្យ ជីវតោ
រជីវ វិបុលា វុដ្ឋិ ឧប្បមេវ និវារយេ ។

១ ឧ. សម្មិល្លហាសិនី ។ ម. សម្មិតហាសិនី ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាតក

(៦៦៣) (ព្រះពោធិសត្វ ពោលថា) សូមឲ្យកើតសំពៅ ដែលពាស
 ដោយផែនការ ជាសំពៅមិនលិចទឹក ប្រកបដោយក្លាន់នឹងខ្យល់
 ព្រោះថា ក្នុងសមុទ្រនេះ មិនមែនជាកម្មិននៃយានដទៃឡើយ សូម
 នាងចម្លងខ្ញុំ ឲ្យដល់នូវក្រុងមោលិនី ក្នុងវិថូនៈ ។

(៦៦៤) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ទេវតានោះ មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ
 សប្បាយ និមិត្តសំពៅដ៏វិចិត្រល្អ ហើយនាំសង្ឃព្រាហ្មណ៍ ព្រម
 ទាំងបុរសទុបដ្ឋាក ចូលទៅកាន់ក្រុង ជាទីសុខសាន្ត ។

ចប់ សង្ឃផាតក ទី ៤ ។

បុល្លពោធិផាតក

(៦៦៥) (ព្រះរាជាពារាណសី ពោលថា) បើបុគ្គលណា ចាប់យកនាង
 បរិព្វាជិកា មានភ្នែកទូលាយ ជាទីស្រឡាញ់ មានមុខញញឹម
 នេះរបស់អ្នក ទៅដោយការកំហែង ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ តើអ្នកនឹង
 ធ្វើអ្វី (ដល់បុគ្គលនោះ) ។

(៦៦៦) (ព្រះពោធិសត្វ ពោលថា) សេចក្តីក្រោធកើតដល់អាត្មា ក៏ចេញ
 មកមិនបាន អាត្មាកាលរស់នៅ ចេញមកមិនបានទេ អាត្មាយាត់
 ឆាប់រហ័សឲ្យដូចជាក្បឿងដ៏ឆឺឆាយនូវផុល ។

[៦៦៧] យន្ត បុព្វេ វិកតតិកោ ពលម្ចីវ អបស្សតោ
ស្វាជ្ជ តុល្លិកតោនាមិ សង្ឃាជី សិព្វមច្ឆសិ ។

[៦៦៨] ឧប្បជ្ជិ មេ ន មុញ្ញត្ថ ន មេ មុញ្ញត្ថ ជីវតោ
រជីវ វិបុលា វុដ្ឋិ ឱប្បមេវ និវរយី ។

[៦៦៩] តិរេន្ត ឧប្បជ្ជិ នោ មុញ្ញ តិរេន្ត ន មុញ្ញ ជីវតោ
រជីវ វិបុលា វុដ្ឋិ កតមំ ភំ និវរយី^(១) ។

[៦៧០] យម្ហិ ជាតេ ន បស្សតិ អជាតេ សាធុ បស្សតិ
សោ មេ ឧប្បជ្ជិ នោ មុញ្ញ កោលោ ទុម្មេធកោចរោ ។

[៦៧១] យេ ន ជាតេន នន្តនិ អមិត្តា ទុក្ខមេសិនោ
សោ មេ ឧប្បជ្ជិ នោ មុញ្ញ កោលោ ទុម្មេធកោចរោ ។

[៦៧២] យស្មីញ្ច ជាយមាទស្មី សទតំ ជាវត្ថុជ្ឈតិ
សោ មេ ឧប្បជ្ជិ នោ មុញ្ញ កោលោ ទុម្មេធកោចរោ ។

១ ម. កតមំ ភំ និវរយី ។

(៦៦៧) (ព្រះរាជា...) ក្នុងកាលពីដើម លោកនិយាយអ្នក ឥឡូវនេះ
ថ្ងៃនេះ លោកនោះដូចមានកំលាំង នៅស្ងៀមសម្ងំដេរសន្សំដីវិញ។

(៦៦៨) (ព្រះមហាសត្វ...) សេចក្តីក្រោធភើតដល់អាត្មា ក៏ចេញមកមិន
បាន អាត្មាកាលរស់នៅ ចេញមកមិនបានទេ អាត្មាយាត់ឆាប់
ហើស ឲ្យដូចជាក្បឿងឆាប់ឆាប់ ។

(៦៦៩) (ព្រះរាជា...) អ្វីភើតឡើងដល់លោក ចេញមកមិនបាន លោក
កាលរស់នៅអ្វីចេញមកបាន លោកយាត់អ្វី ដូចក្បឿងឆាប់ឆាប់ ។

(៦៧០) (ព្រះរាជសត្វពោលថា) កាលសភាវៈណាភើតឡើង បុគ្គល
មើលមិនឃើញ កាលមិនភើតឡើង ទើបឃើញនាយ សភាវៈ
នោះ គឺសេចក្តីក្រោធជាអារម្មណ៍ របស់បុគ្គលល្ងង់ ភើតឡើង
ដល់អាត្មា ចេញមកមិនបានទេ ។

(៦៧១) បុគ្គលទាំងឡាយ ជាសត្រូវ អ្នកស្វែងរកនូវសេចក្តីទុក
រមែងត្រេកអរ ដោយសភាវៈណា ដែលភើតហើយ សភាវៈ
នោះ គឺសេចក្តីក្រោធ ជាអារម្មណ៍របស់បុគ្គលល្ងង់ ភើតឡើង
ដល់អាត្មា ចេញមកមិនបានទេ ។

(៦៧២) កាលសភាវៈណាភើតឡើង បុគ្គលរមែងមិនយល់ នូវប្រយោជន៍
របស់ខ្លួន សភាវៈនោះគឺសេចក្តីក្រោធ ជាអារម្មណ៍របស់បុគ្គល
ល្ងង់ ភើតឡើងដល់អាត្មាមិនបានទេ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[៦៧៣] យេនាភិក្ខុតោ កុសលី ជហានិ

បរក្កេវេ វិបុលញាបិ អន្តិ

ស ភីមសេនោ ពលវា បមន្តិ

កោនោ មហារាជេ នមេ អមុច្ចថ ។

[៦៧៤] កង្ខត្ថី មត្តមានត្ថី ពានកោ នាម នាយតិ

តមេវ កង្ខត្ថី ធម្មតិ យស្មា សោ នាយតេ តិធិ ។

[៦៧៥] ឃីរិ មន្ទស្ស ចោសស្ស ពាលស្ស អវិជានតោ

សារម្ហា នាយតេ កោនោ សោបិ តេនេវ ឧប្បតិ ។

[៦៧៦] អត្ថីវ តិណកង្ខត្ថី កោនោ យស្ស បវឡតិ

និហ័យតិ តស្ស យសោ កាឡបត្តេវ ចន្ទិមា ។

[៦៧៧] អនិជ្ជោ ធូមកេត្វិវ កោនោ យស្ស បសម្មតិ

អាប្បវតិ តស្ស យសោ សុត្តបត្តេវ ចន្ទិមាតិ ។

ចុល្លពោធិជាតកំ បញ្ចមំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាធារ

[៦៧៣] បពិត្រមហាភជ បុគ្គលត្រូវសេចក្តីក្រោធណា ត្រូវសង្កត់
ហើយ វេមន៍លះបង់ខ្ញុំកុសលផង ធ្វើប្រយោជន៍ដ៏ធំទូលាយឱ្យ
សាបសូន្យផង សេចក្តីក្រោធនោះ មានសេនា គឺកិលេសដែលគួរ
ខ្លាច មានកំឡាំងអាចញ៉ាំងសត្វបាន សេចក្តីក្រោធចេញពី
អាត្មាមិនបានទេ ។

[៦៧៤] ធម្មតាភ្លើង វេមន៍កើតក្នុងឈើដែលពួក ភ្លើងនោះកើតអំពី
ឈើណា នេះខ្ញុំឈើនោះវិញ ។

[៦៧៥] កាលបុរសល្ងង់ខ្លៅ អាប័នតប្រាថ្នា មិនចេះដឹងយ៉ាងនេះ
សេចក្តីក្រោធ វេមន៍កើតអំពីការប្រណាំងប្រជែង បុរសនោះ
វេមន៍ត្រូវភ្លើងគឺសេចក្តីក្រោធនោះឆាប់នេះ ។

[៦៧៦] សេចក្តីក្រោធ របស់បុគ្គលណា ចម្រើនឡើង ដូចភ្លើងកាល
ចម្រើនឡើង ក្នុងគំនរស្មៅនឹងឈើ យសរបស់បុគ្គលនោះ វេមន៍
សាបសូន្យ ដូចព្រះចន្ទ្រ ក្នុងការឡប់ភ្លៀង ។

[៦៧៧] សេចក្តីក្រោធ របស់បុគ្គលណា ស្ងប់រម្ងាប់ ដូចភ្លើងមិន
មានកំញ័រ យសរបស់បុគ្គលនោះ វេមន៍បរិបូណ៌ ដូចព្រះចន្ទ្រ
ក្នុងស្រុកប័ក្ខ ។

មណ្ឌព្យជានកំ^(១)

- [៦៧៨] សត្តាហមេវាហំ បស្ចន្ធិត្ថោ
 បុព្វត្ថកោ អាចរំ ព្រហ្មចរិយំ
 អថាចរំ យំ ចរិតំ មមយេទំ
 វស្សានំ បញ្ចាស សមាធិកានំ
 អកាមកោ វាចំ អហំ ធម្មមិ
 ឯតេន សច្ចេន សុវត្ថំ ហោតុ
 ហតំ វិសំ ជីវតុ យព្វានត្ថោ ។
- [៦៧៩] យស្មា នានំ នាគិន្ទំ កេនាចិ
 ទិស្វានហំ អតិថី វាសកាលេ
 ន ទាមិ មេ អប្បិយតំ អវេទិ
 តហុស្សតា សមណាព្រាហ្មណា ច
 អកាមកោ វាចំ អហំ ធម្មមិ
 ឯតេន សច្ចេន សុវត្ថំ ហោតុ
 ហតំ វិសំ ជីវតុ យព្វានត្ថោ ។

១ ឧ. កណ្ណទីបាយនជានកំ ។

មណ្ឌព្យជាតក

(៦៧៨) (កណ្តាទីបាយនតាបស ធ្វើសច្ចកិរិយាថា) យើងមានចិត្តជ្រះ
 ថ្លា ត្រូវការដោយបុណ្យ បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈអស់ ៧ ថ្ងៃគត់
 មួយទៀត ព្រហ្មចរិយៈណា លើសទៅទៀត ដែលយើងបាន
 ប្រព្រឹត្តហើយ ព្រហ្មចរិយៈនេះជាបស់នៃយើង យើងជាអ្នកមិន
 ប្រាថ្នា (ចំពោះបព្វជន) អស់ជាង ៥០ ឆ្នាំ មកហើយ តែឥឡូវនេះ
 យើងខំប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមសួស្តី
 កើតមាន (ដល់យញ្ញាទត្តកុមារ) ពិសច្ចរសាបរលាបបាត់ទៅ
 យញ្ញាទត្តកុមារ ចូររស់ឡើង ។

(៦៧៩) (បិតាយញ្ញាទត្តកុមារ ធ្វើសច្ចកិរិយាថា) ក្នុងកាលខ្លះ ខ្ញុំឃើញ
 ភ្ញៀវក្នុងវេលាដែលមកដល់លំនៅ ក៏មិនក្រេកអរនឹងឲ្យទានទេ
 តែខ្ញុំមិនឲ្យពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ទោះជាពហុស្ស្រុត បានដឹងថា
 ខ្ញុំមិនស្រឡាញ់ទេ មួយទៀតខ្ញុំ ទោះបីមិនប្រាថ្នា (ក្នុងទាន)
 ក៏នៅតែឲ្យ ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមសួស្តីកើតមាន (ដល់
 យញ្ញាទត្តកុមារ) ពិសច្ចរសាបរលាបបាត់ទៅ សូមយញ្ញាទត្តកុមារ
 រស់ឡើង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជានក

[៦៨០] អាសីវិសោ តាត ឲ្យតតេជោ

យោ តំ អឌ្ឍិសី តិច្ឆារា ឧទ្ធច្ច(១)

តស្មីតា មេ អប្បយតាយ អជ្ជ

បិតវិ ច តេ នត្ថំ កោចិ វិសេសោ

ឯតេន សច្ចេន សុវត្ថំ ហោតុ

ហតំ វិសំ ជីវតុ យតាទត្តោ ។

[៦៨១] សន្តា នន្តា យេ ច បរិព្វជន្តិ

អពាត្រ កល្យាណ អនកាមរូបា(២)

នីទាយន តិស្ស ជិតុច្ឆមាណោ

អកាមកោ ចរសំ ព្រហ្មចរិយំ ។

១ ឧ. យោ តំ អឌ្ឍិ បពា ឧទិច្ច ។ ម. យោ តំ អឌ្ឍិ សពា ឧទិច្ច ។
 ២ ម. កល្យាណ កល្យាណរូបា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

(៦៨០) (មាតាយពាទត្តកុមារ ពោលថា) ម្ចាស់កូន អាស័រពិសណា
 មានគេជះច្រើន បានលួនចេញពីរន្ទមកចឹកអ្នក ក្នុងថ្ងៃនេះ ខ្ញុំនឹង
 បិតាអ្នក មិនមានសេចក្តីប្លែកគ្នាណាមួយ ក្នុងអាស័រពិសនោះទេ
 (ព្រោះជាអ្នកមិនស្រឡាញ់អាស័រពិស (ដូចគ្នា) ដោយពាក្យ
 សច្ចៈនេះ សូមសួរស្តីកើតមាន ពិសច្ចុរសាបរលាបបាត់ទៅ សូម
 យពាទត្តកុមារ រស់ឡើង ។

(៦៨១) (នាយមណ្ឌព្យៈជាសំឡាញ់សួរថា) ពួកជនណាបួស ជាអ្នក
 ស្ងប់រម្ងាប់ ទូន្មានឥន្ទ្រិយ ពួកជននោះ ប្រាកដជាអ្នកប្រាថ្នា
 (នឹងបួស) មែន វៀរលែងតែ កណ្តាទីបាយនតាបសចេញ បពិត្រ
 ទីបាយនតាបស លោកស្តាប់ឡើងអ្វី បានជាមិនចង់បួស ហើយ
 ទ្រាំប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យទៅវិញ ។

(៦៨២) សុទ្ធាយ និក្ខម្ព បុន និវត្តោ
 សោ ឯឡូត្តោ ចបលោ វតាយំ
 ឯតស្ស វាទស្ស ជិតុច្ឆមាធា
 អតាមកោ ពរមំ ព្រាហ្មណ៍យំ
 វិញ្ញាបសត្តោ សត្តោ ហំនំ
 ឯវម្បហំ បុត្រាកោ ករមំ ។

(៦៨៣) សមណោ តុំ ព្រាហ្មណោ អន្តិកោ ច
 សន្តប្បយាសំ អន្តចានេន កិត្តំ
 ឡិចានភ្នំតុំ យំ តុយំនំ
 អន្តេន ចានេន ឡិចេត្តបំ
 អថ តស្ស វាទស្ស ជិតុច្ឆមាធា
 អតាមកោ ទានមំ ទានាសំ ។

១.សក្ខីបាត មណ្ឌលដាត ទី ៦

[៦៨២] (ទីបាយនតាបស ពោលថា) បុគ្គលណាចេញ (ចាកផ្ទះ
 បួស) ដោយសទ្ធា ហើយត្រឡប់មក (កាន់ផ្ទះ) វិញ បុគ្គល
 នោះឯង ឈ្មោះថាជាមនុស្សល្អល្មើ មិននឹងនូវយើងស្អប់ខ្ពើមវាទៈ
 នេះ (សូម្បី) ជាអ្នកមិនប្រាថ្នា (បួស) ក៏ទ្រាំប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ
 ដែលវិពាជនសរសើរផង ជាហ៊ានរបស់ពួកសប្បុរសផង យើង
 ជាអ្នកធ្វើនូវបុណ្យយ៉ាងនេះ ។

[៦៨៣] ចំណែកអ្នកបានញ៉ាំងពួកសមណព្រាហ្មណ៍ នឹងអ្នកដំណើរ
 ឲ្យឆ្អែតស្អប់ស្អល់ ដោយបាយទឹកនឹងភិក្ខុហារ ឯផ្ទះរបស់អ្នកនេះ
 មានភិក្ខុហារ (ដ៏សម្បូណ៌) ដូចជាស្រះសំរាប់ជនចុះផឹក កាល
 បើដូច្នោះទេ ចុះអ្នកស្អប់ខ្ពើមពាក្យអ្វី បានជាអ្នកមិនប្រាថ្នានឹងឲ្យ
 បាន តែនៅតែឲ្យនូវទាននេះវិញ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ផាតកំ

[៦៨៤] បិតោ ច មេ អាសុ បិតាមហា ច

សទ្ធា អហុ ទានបតី វុទ្ធា

តំ កុលវត្ថំ អនុវត្តមាណោ

មាហំ កុលេ អន្តមគន្ធិណោ អហុំ

ឯតស្ស វុទ្ធស្ស ជិត្តចមាណោ

អកាមកោ ទានមិមំ ទទាមិ ។

[៦៨៥] ទហរី កុមារី អសមត្ថបញ្ញា

យន្តានយំ ញាតិកុលា សុគតេ

ន ចាបិ មេ អប្បិយតំ អវេទិ

អពាត្រ កាមា បរិចារយន្តា

អថ កេន វណ្ណេន បយា ហិ កោតិ

សំវាសធម្មោ អហុ ឯវុចោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាគក

(៦៨៤) (មណ្ឌព្យៈ...) មាតាបិតានឹងជីដូនជីតារបស់ខ្ញុំ ជាអ្នកមានសក្ខី

ជាម្ចាស់នៃទាន ជាអ្នកដឹងនូវពាក្យស្អប់ ខ្ញុំប្រព្រឹត្តតាមវត្ថុរបស់

ត្រកូលនោះ ដោយតាំងចិត្តថា អាត្មាអញកុំជាអ្នកមានក្នុងទីបំផុត

នឹងជាអ្នកកាត់នូវវិន័យត្រកូល ក្នុងត្រកូលឡើយ អាត្មាអញស្អប់

ភ្លើង ចំពោះពាក្យនោះ (ទោះបី) ជាអ្នកមិនមានប្រាថ្នានឹងឲ្យទាន

ក៏នៅតែឲ្យនូវទាននេះ ។

(៦៨៥) ម្ចាស់នាងមានសក្ខីកាយដ៏ល្អ យើងបាននាំនាងមកអំពីត្រកូល

នៃញាតិ តាំងពីកាលនាងនៅជាតុហារីក្មេង មានប្រាជ្ញាមិនទាន់

អង់អាចម្ល៉េះ នាងបំរើអញទាំងមិនចង់ តែមិនឲ្យដឹងថា មិនស្រ-

ឡាញ់អញ ម្ចាស់នាង កាលបើដូច្នេះ ការនៅរួមជាមួយយើង

មានសភាពយ៉ាងនេះ តើដោយហេតុដូចម្តេច ។

[៦៨៦] អារា ទ្វារ ឈរ ក្នុង អគ្គ
 បរម ធម៌ ក្នុង ឥសាន្ត
 តំ ក្នុង អគ្គ អនុវត្ត មាណ
 ធម៌ ក្នុង អនុវត្ត មាណ អហ្ន
 ឯតស្ស វាទស្ស ឯតស្ស មាណ
 អគ្គ មាណ បដ្ឋបទ(១) តុល្យ ។

[៦៨៧] មណ្ឌល ភាសិតស្ស អភាសនេយ្យ(២)
 តំ ឧប្បត្តិ បុត្រ ហេតុ មមជ្ឈ
 បុត្រ មេមា ឈរ បរិត្ត កិត្ត
 សោ នោ អយំ ជីវិត យោធន៍តាត ។

មណ្ឌល ព្រះសង្ឃ ព្រះបាទ

ព្រះបាទ

[៦៨៨] ឧបាសមា ធម៌ ក្នុង អគ្គ ធម៌ ក្នុង អគ្គ
 យថា សាធា វិទិ ឯត ព្រះបាទ ក្នុង មណ្ឌល ។
 [៦៨៩] តតោ កលវិជ្ជតេន បុរិសា ឯបារិសុ មិ(៣)
 ឧត្តា មុខ ប្បហារ ក្នុង សាធា វិទិ ក្នុង ។

១ ឧ. ព្រះបាទ ។ ម. បាទ ។ ២ ម. មណ្ឌល ភាសិត យោធន៍តាត ។
 ៣ ឧ. បុរិសា ឯបារិសុ មិ ។ ម. បុរិសា ឯបារិសុ ។

សម្ពាសន៍ ឆ្នាំទី ៧

[៦៨៦] (ភរិយា...) យូរណាស់មកហើយ ក្នុងកាលណាក៏ដោយ ការ
 ផ្លាស់ប្តូរ មិនមានក្នុងត្រកូលនេះទេ ខ្ញុំប្រព្រឹត្តតាមវត្តរបស់ត្រកូល
 នោះ ដោយតាំងចិត្តថា អាត្មាអញ កុំជាអ្នកមានក្នុងទីបំផុត នឹងជាអ្នក
 កាត់ខ្សែវង់ត្រកូល ក្នុងត្រកូលឡើយ ខ្ញុំស្អប់ខ្ពើមពាក្យនេះ ទោះ
 បី ជាអ្នកមិនមានប្រាជ្ញានឹងបំរើ ក៏ប្រព្រឹត្តបំរើមិនដាច់ ចំពោះអ្នក ។

[៦៨៧] បពិត្រមណ្ឌៈ ខ្ញុំនិយាយនូវពាក្យ ដែលមិនគួរនិយាយ សូមអ្នក
 អត់ទោសចំពោះពាក្យនោះ ដល់ខ្ញុំ ក្នុងថ្ងៃនេះ ព្រោះហេតុនៃកូន
 ចុះរបស់ណាមួយឯទៀត ក្នុងលោកនេះ រមែងមិនមានជាងសេចក្តី
 ស្រឡាញ់ ក្នុងកូនឡើយ យញ្ញទុក្ខកុមាររបស់យើងនេះរស់វិញ ។

ចប់ មណ្ឌព្យាគត ទី ៦ ។

ឆ្នាំទី ៧

[៦៨៨] (បោតិកបុរស ពោលថា) បពិត្រនិគ្រោធិ សាខសេនាបតិ
 បាននិយាយថា អញមិនស្គាល់អ្នកនេះទេ អ្នកនេះជាអ្វី ឬជា
 អ្នកបម្រើ របស់អ្នកណា (ដូច្នេះ) យ៉ាងណា តើព្រះអង្គទ្រង់យល់
 យ៉ាងនោះ ដែរឬ ។

[៦៨៩] កាលនោះ ពួកបុរសអ្នកធ្វើតាមពាក្យសាខបុរស ក៏ទះតប
 មាត់បណ្តាញខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយការអួស-កថេញ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

- [២៧០] ឯតាទិសំ ធូម្មតិណា អតតតោន ធូម្មតិណា
 កតំ អនិយំ សាខេន សទិណ តេ ជណិប ។
- [២៧១] ន វាហមេតំ ជាតាមិ នបិ មេ កោចិ សំសតិ
 យំ មេត្ថំ សម្ម អក្ខាសិ សាខេន កឡនំ^(១) កតំ ។
- [២៧២] សត្តនំ សាជីវ្ហកោ មម សាខស្ស ច្ចកយំ
 ត្ថំ ឆោសិស្សនិយំ ឆាតា មនុស្សសុ មហត្ថតំ^(២)
 តុយម្ហា លត្ថិតា^(៣) ឥទ្ធិ ឯតមេ នត្ថំ សំសយោ ។
- [២៧៣] យថាចិ វីជំ អត្តស្មី ឡយតិ ន វិរូហតិ
 ឯវំ កតំ អសប្បវិសេ នស្សតិ ន វិរូហតិ ។
- [២៧៤] កតតាមិ ច ចោសមិ សំលវន្តេ អរិយវត្ថិនេ
 សុខេត្តេ វិយ តំជាជិ កតំ តម្ហំ ន នស្សតិ ។

១ ឧ. កតតំ ។ ម. ករណំ ។ ២ ឧ. ម. មហត្ថតំ ។ ៣ ម. គយា មាសព្ពិតា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

(៦៧០) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងដទៃ អំពើមិនប្រសើរប្រាកដដូច្នេះ សាខៈ
ជាសំឡាញ់របស់ព្រះអង្គ ជាមនុស្សមានគំនិតអាក្រក់ ជាអកតញ្ញ
ទ្រុស្តមិត្ត បានធ្វើហើយ ។

(៦៧១) (ព្រះបាទនិគ្រាធានៈ) ម្ចាស់សំឡាញ់ អ្នកប្រាប់នូវការទង់ទាញ
ណា ដែលសាខៈធ្វើហើយដល់ខ្ញុំ ខ្ញុំមិនដឹងនូវដំណើរនេះទេ ទាំង
អ្នកណាមួយ ក៏មិនបានប្រាប់ដល់ខ្ញុំដែរ ។

(៦៧២) អ្នកបានធ្វើនូវការចិញ្ចឹមជីវិតនាយ ដល់សំឡាញ់ទាំង ២ នាក់
គឺខ្ញុំ និងសាខៈ ជាអ្នកឱ្យឥស្សរិយយស គឺភាពជាធំ ក្នុងមនុស្ស
ដល់យើង យើងបានសេចក្តីសំរេច ក៏ព្រោះអ្នក សេចក្តីសង្ស័យ
ក្នុងហេតុនេះ មិនមានដល់ខ្ញុំទេ ។

(៦៧៣) ពូជ (ដែលដាក់) ក្នុងភ្លើង រមែងឆេះ មិនដុះយ៉ាងណា
មិញ ទុបការគុណដែលបុគ្គលធ្វើហើយ ក្នុងអសប្បរស រមែង
វិនាស មិនលូតលាស់ យ៉ាងនោះដែរ ។

(៦៧៤) ទុបការគុណដែលបុគ្គលធ្វើហើយ ក្នុងបុរសជាអកតញ្ញ មាន
សីលធម៌ មានសេចក្តីប្រព្រឹត្តិប្រសើរនោះ រមែងមិនវិនាសទេ
ដូចពូជ (ដែលព្រោះ) ក្នុងស្រែល្អ ។

សកន្តិកា អង្គម៍ ពក្កលដាតកំ

[៦៧៥] ឥមញ្ញ ជម្ងំ នេកតតំ អសប្បវិសច្ចន្តកំ
 ហនន្ត សាខំ សត្តិហំ ឆាស្ស៍^(១) ឥន្ទាមិ ជីវិតំ ។

[៦៧៦] ឧមតស្ស មហារាជ ចាលា ទុប្បដិ អាណយា
 ឧម នេវ អសប្បវិសស្ស ឆាស្ស៍ ឥន្ទាមហំ វជំ ។

[៦៧៧] និគ្រោធមេវ សេវេយ្យ ន សាខម្មបសិវសេ
 និគ្រោធស្មី មតំ សេយ្យេ យេវោ សាខស្មី ជីវិតន្តំ ។

និគ្រោធដាតកំ ឈត្តមំ ។

ពក្កលដាតកំ

[៦៧៨] ន តត្តលា សន្តិ ន អាលុចានិ
 ន វិលាលីយោ ន កលម្ពានិ តាត
 ឯកោ អរញ្ញមិ សុសានមជ្ឈេ
 តិមត្តិកោ តាត ខណាសិ កាស៊ំ ។

១ ម ឆា ។

ទសកន្តិកា ឧក្ខលជាតក ទី ៧

[៦៩៥] រាជបុរសទាំងឡាយ ចូរយកលំពែងសម្លាប់នូវសាខៈនេះ
ជាមនុស្សលាមក រឹបញ្ជូរបុញ្ច មានគំនិតជាអសប្បុរសចុះ យើង
មិនប្រាថ្នាឲ្យវារស់នៅទេ ។

[៦៩៦] (បោតិកៈ...) បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គអត់ទោស ចំពោះ
បុរសនេះ (ព្រោះថា) ជីវិត (របស់សត្វដែលស្លាប់ហើយ) មិនអាច
នាំគ្រឿងបំបែកវិញបានទេ បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទេព សូមព្រះអង្គអត់
ទោសដល់អសប្បុរស ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនប្រាថ្នាការសម្លាប់បុរសនេះទេ។

[៦៩៧] បុគ្គលគប្បីសេពគប់ នូវស្តេចនិគ្រោធប៉ុណ្ណោះ កុំនៅជាមួយ
សាខៈឡើយ សេចក្តីស្លាប់ ក្នុងសំណាក់ស្តេចនិគ្រោធប្រសើរជាង
ឯការរស់នៅ ក្នុងសំណាក់សាខៈ ពុំប្រសើរឡើយ ។

ចប់ និព្វេជជាតក ទី ៧ ។

ឧក្ខលជាតក

[៦៩៨] (កុមារពោធិសត្វ ពោលថា) បពិត្របិតា ដំឡូងឈាម
មាន មិនមាន ដំឡូងជ្វា មិនមាន ដំឡូងដៃខ្នា មិនមាន
ដំឡូងភ្នែក មិនមាន (ក្នុងទីនេះទេ) បិតាមានប្រយោជន៍អ្វី ទើប
មកជីករណ្តៅ ក្នុងទីកណ្តាលសួសាន ក្នុងព្រៃ តែម្នាក់ឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជានកំ

[៦៩៩] បិតាមហោ តាត សុទ្ធាលោ តេ
អនេកព្យាដីហិ ទុក្ខេហិ ដុដ្ឋា
តមជ្ឈហំ និក្ខណ៍ស្សាមិ សោព្វេ
ន ហិស្ស តំ ជីវិតំ រោធយាមិ ។

[៧០០] សង្កប្បមេតំ បដិលទ្ធិចាបតំ
អប្បាហិតំ កម្មំ ករោសិ លុទ្ធិ
មយាបិ តាត បដិលច្ឆសេ តុរិ
ឯតានិសំ កម្មំ ជ្របដិគោ
តំ ក្ខុលវត្ថំ អនុវត្តមាធា
អហម្មំ តំ និក្ខណ៍ស្សាមិ សោព្វេ ។

[៧០១] ដុស្សាហិ វាចាហិ បក្កេត្វមាធា
អាសជ្ឈំ មិ ត្វំ វេទសេ កុមារ
បុត្តោ មមំ ឱរសកោ សមាធា
អហិតានុកម្មំ មេ ត្វិសិ បុត្ត ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាធក

[៦៩៩] (ចិត្តាពោលថា) ម្ចាស់កូន ដ៏តារបស់អ្នក មានកំឡាំងថម

ថយណាស់ហើយ ត្រូវព្យាធិទុក្ខច្រើនយ៉ាងចេះពាល់ ថ្ងៃនេះ អញ

នឹងកប់គាត់ចោលក្នុងរណ្តៅ ព្រោះមិនចង់ឲ្យគាត់រស់នៅទេ ។

[៧០០] (កុមារ...) សេចក្តីត្រិះរិះនោះ ជាអំពើដ៏លាមក ដែលបិតាបាន

ហើយ ចិត្តាធ្វើឲ្យកម្ម មិនជាប្រយោជន៍ក្រៃពេក ជាអំពើអាក្រក់

បត់ត្របិតា អ្នកកាលបើជរាចូលគ្របសង្កត់ រមែងបានទទួលឲ្យកម្ម

ប្រាកដដូច្នេះ អំពីខ្ញុំវិញ សូម្បីខ្ញុំកាលប្រព្រឹត្តតាមវត្ថុរបស់ត្រកូល

នោះ នឹងកប់ចិត្ត ក្នុងរណ្តៅវិញ ។

[៧០១] (បិតា...) ម្ចាស់កុមារ អ្នកគ្របសង្កត់ និយាយខ្លាំងខ្លប់អញ

ដោយសំដីអាក្រក់ នៃកូន អ្នកជាកូនកើតអំពីទ្រង់នៃអញ

អនុគ្រោះដោយអំពើ មិនមែនជាប្រយោជន៍ដល់អញ ។

- [៧០២] ន ត្យាហំ តាត អហិតានុកម្មី
 ហិតានុកម្មី តេ អហញ្ញា តាត
 ចាបញ្ច តំ កម្ម បត្តាមាជំ
 អរហនំ ឆោ វាយន្តំ តតោ ហិ ។
- [៧០៣] យោ មាតរំ វា បិតរំ សវិជ្ជ
 អន្ធិសកេ ហិសតិ ចាបធម្មោ
 កាយស្ស ភេទា អភិសម្បវាយំ
 អសំសយំ សោ និវាយំ ឧបេតិ ។
- [៧០៤] យោ មាតរំ វា បិតរំ សវិជ្ជ
 អន្ធិន ចានេន ឧបដ្ឋហានិ
 កាយស្ស ភេទា អភិសម្បវាយំ
 អសំសយំ សោ សុតតិ ឧបេតិ ។
- [៧០៥] ន មេ ភិ បុត អហិតានុកម្មី
 ហិតានុកម្មី មេ ភិស បុត
 អហញ្ញា តេ មាតរា វិច្ឆមាឆោ
 ឧតាទិសំ កម្ម ករោមិ លុទ្ធិ ។

(៧០២) (កុមារ...) បពិត្របិតា ខ្ញុំមិនមែនអនុគ្រោះលោក ដោយឥតប្រយោជន៍ទេ បពិត្របិតា ពិតណាស់ ខ្ញុំអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ដល់លោក ដោយពិត ប៉ុន្តែ ខ្ញុំមិនគួរ ដើម្បីនឹងហាមលោក ដែលកំពុងធ្វើកម្មអាក្រក់ ដោយហេតុនោះទេ ។

(៧០៣) បពិត្រសវ័ជ្ជៈ បុគ្គលណា មានធម៌ដ៏លាមក ចៀតចៀន នូវមាតាបិតា ដែលជាអ្នកមិនប្រឡូក បុគ្គលនោះ លុះបែកធ្លាយ រាងកាយទៅក្នុងភពខាងមុខ រមែងកើតក្នុងនរក ឥតសង្ស័យ ។

(៧០៤) បពិត្រសវ័ជ្ជៈ បុគ្គលណា ទំនុកបំរុងមាតាបិតា ដោយបាយ នឹងទឹក បុគ្គលនោះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ ទៅក្នុងភពខាងមុខ រមែងកើត ក្នុងសុគតិ ឥតសង្ស័យ ។

(៧០៥) (បិតា...) ម្ចាស់កូន អ្នកមិនមែនអនុគ្រោះ ដោយឥតប្រយោជន៍ដល់យើងទេ ម្ចាស់កូន អ្នកអនុគ្រោះ ដោយប្រយោជន៍ដល់យើងពិត ចំណែកខាងយើង ត្រូវមាតារបស់អ្នកប្រើ ទើបមកធ្វើ នូវកម្មអាក្រក់ ប្រាកដដូច្នេះ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

- [៧០៦] យា តេ សា ភវិយា អនរិយរូចា
 មាតា មមេសា សតិយា^(១) ជនេត្តិ
 និទ្ទាបយេ តព្ភា សកា អតារា
 អតាម្បី តេ សា ទុទមាវហោយ្យ ។
- [៧០៧] យា តេ សា ភវិយា អនរិយរូចា
 មាតា មមេសា សតិយា ជនេត្តិ
 ទន្តា កេវេណ្យាវ ស្សបនីតា
 សា ចាបធម្មា បុនរាវជាត្វតិ ។

តក្កលជាតកំ អន្តិមំ ។

មហាជម្ពុបាលជាតកំ

- [៧០៨] តិរេន្តេ វតំ តី បន ព្រហ្មចរិយំ
 តិស្ស ភូចិណ្ណាស្ស អយំ វិចារកោ
 អត្ថាហិ មេ ព្រាហ្មណ ឯតមត្តំ
 តិស្មា ន តុម្ពំ ទហារា ន មិយ្យរេ ។

១ ម. ជាតិយា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

(៧០៦) (កុមារ...) ស្រីណា ជាភរិយារបស់បិតា មានសភាពមិន
ប្រសើរ ស្រីនោះ ជាមាតាបង្កើតរបស់ខ្លួនខ្ញុំ បិតាគប្បីបណ្តេញ
មាតានោះ ចេញចាកផ្ទះរបស់ខ្លួន ព្រោះថា មាតានោះ គង់នឹង
នាំទុក្ខឯទៀត មកឲ្យបិតា មិនខាន ។

(៧០៧) ស្រីណា ជាភរិយារបស់បិតា មានសភាពមិនប្រសើរ ស្រីនោះ
ជាមាតាបង្កើតរបស់ខ្លួនខ្ញុំ មាតាមានធម៌ដ៏លាមកនោះ បានទូន្មាន
ខ្លួន ចុះអំណាច ដូចជាមេជីវ ចូលត្រឡប់មក (កាន់ផ្ទះ) វិញ ។

ចប់ តក្កលជាតក ទី ៨ ។

មហាធម្មបាលជាតក

(៧០៨) (អាចារ្យសួរថា) អ្វីជាវត្ថុរបស់អ្នក អ្វីជាព្រហ្មចរិយៈរបស់
អ្នក នេះជា ផលសុចរិតធម៌ ដូចម្តេច ដែលអ្នកសន្សំល្អហើយ
ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរច្របាច់សេចក្តីនេះដល់ខ្ញុំ ព្រោះហេតុអ្វី ទើប
ពួកជននៅក្មេង (ក្មេងត្រកូល) របស់អ្នក មិនស្លាប់ ។

សេកន្តិយកេ ឧបិមំ មហាធម្មបាលដាគកំ

[៧០៩] ធម្មំ ចរាម ន មុស្ថា កណាម
 ចាចានិ កម្មានិ វិវដ្តយាម
 អនរិយំ បរិវដ្តេម^(១) សត្វំ
 តស្មា ហិ អម្ហំ ធិហរា ន មិយ្យវេ^(២) ។

[៧១០] សុណោម ធម្មំ អសតំ សតត្ថា
 ន ចាបិ ធម្មំ អសតំ រោចយាម
 ហិត្វា អសន្តេ ន ជហាម សន្តេ
 តស្មា ហិ អម្ហំ ធិហរា ន មិយ្យវេ ។

[៧១១] បុត្រោ ធានា សុមនា ភវាម
 ធិទិបិ វេ^(៣) អត្ថមនា ភវាម
 ធិត្វាបិ វេ^(៤) នាទុតចាម បច្ឆា
 តស្មា ហិ អម្ហំ ធិហរា ន មិយ្យវេ ។

[៧១២] សមណោ មយំ ព្រាហ្មណោ អន្ធិកេ ច
 វណ៌ត្វកេ យាចនកេ ធិលំន្នេ
 អន្នេន ចានេន អភិគប្បយាម
 តស្មា ហិ អម្ហំ ធិហរា ន មិយ្យវេ ។

១ ឧ. វ. បរិវដ្តេម ។ ២ ឧ. កស្ថាតិ អម្ហំ ទហរា ន មិយ្យវេ ។ ៣-៤ ឧ. វ. លេ ។

ឧបាសម្ពិក្ខុ មហាធម្មបាលដាតក ទី ៩

(៧០៩) (បិការបស់ធម្មបាល តបថា) ពួកយើងប្រព្រឹត្តធម៌ មិននិយាយ
កុហក វៀរឡើយអំពើដ៏លាមក វៀរឡើយអំពើមិនប្រសើរគ្រប់យ៉ាង
ព្រោះហេតុនោះឯង ទើបពួកជននៅក្មេង (ក្នុងត្រកូល) របស់
ពួកយើង មិនស្លាប់ ។

(៧១០) ពួកយើងស្តាប់ធម៌ របស់អសប្បុរសផង សប្បុរសផង ប៉ុន្តែ
ពួកយើង មិនពេញចិត្ត នឹងធម៌របស់ពួកអសប្បុរសទេ ពួកយើង
លះបង់អសប្បុរស មិនលះបង់សប្បុរសទេ ព្រោះហេតុនោះឯង
ទើបពួកជននៅក្មេង (ក្នុងត្រកូល) របស់ពួកយើង មិនស្លាប់ ។

(៧១១) ពួកយើង មានចិត្តល្អ ក្នុងកាលមុនឲ្យ កាលកំពុងឲ្យក៏មាន
ចិត្តក្រេកអរ លុះឲ្យហើយ មិនក្តៅក្រហាយក្រោយ ព្រោះហេតុ
នោះឯង ទើបពួកជននៅក្មេង (ក្នុងត្រកូល) របស់ពួកយើង
មិនស្លាប់ ។

(៧១២) ពួកយើង បានញ៉ាំងពួកសមណព្រាហ្មណ៍ អ្នកដំណើរ
សម យាចក នឹងអ្នកកំសត់ ឲ្យឆ្លើតស្តាប់ស្តាប់ ដោយបាយនឹង
ទឹក ព្រោះហេតុនោះឯង ទើបពួកជននៅក្មេង (ក្នុងត្រកូល)
របស់យើង មិនស្លាប់ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជានកំ

[៧០៣] មយញ្ច ករិយំ នាតិក្កមាម
 ករិយាបិ អមេ នាតិក្កមន្តិ
 អញ្ញាត្រ តាហិ ព្រហ្មចរិយំ ចរម
 តស្មា ហិ អម្ហំ ទហារា ន មិយ្យវេ ។

[៧០៤] ចាណាតិចាតា វិរមាម សព្វេ
 លោកេ អទិន្នំ បរិវជ្ជយាម
 អមជ្ជថា នោបិ មុសា កណាម
 តស្មា ហិ អម្ហំ ទហារា ន មិយ្យវេ ។

[៧០៥] ឯតាសុ វេ ជាយវេ សុត្តមាសុ
 បេជារិនោ ហោន្តិ ពហូតបញ្ញា
 ពហុស្សុតា វេទគុតា ច ហោន្តិ
 តស្មា ហិ អម្ហំ ទហារា ន មិយ្យវេ ។

[៧០៦] មាតាបិតារា ភតិជីភាតារា ច
 បុត្តា ច ទារា ច មយញ្ច សព្វេ
 ធម្មំ ចរម បរលោកេហេតុ
 តស្មា ហិ អម្ហំ ទហារា ន មិយ្យវេ ។

(៧១៣) ពួកយើង មិនប្រព្រឹត្តកន្លងចិត្តករិយាទេ ទាំងពួកករិយា ក៏មិន
 ប្រព្រឹត្តកន្លងចិត្តយើង ពួកយើងប្រព្រឹត្តនូវព្រហ្មចរិយធម៌ លើក
 លែងតែករិយាទាំងនោះចេញ ព្រោះហេតុនោះឯង ទើបពួកជន
 នៅក្មេង (ក្នុងត្រកូល) របស់ពួកយើង មិនស្លាប់ ។

(៧១៤) យើងទាំងអស់គ្នា វៀរចាកបាណាតិបាត វៀរចាកអទិន្នាទានក្នុង
 លោក មិនផឹកទឹកស្រវឹង មិននិយាយពាក្យកុហក ព្រោះហេតុនោះ
 ឯង ទើបពួកជននៅក្មេង (ក្នុងត្រកូល) របស់ពួកយើង មិនស្លាប់។

(៧១៥) កូនទាំងឡាយ (របស់យើង) កើតក្នុងពួកស្រ្តីដ៏ទុត្តម រមែង
 ជាអ្នកប្រាជ្ញ មានប្រាជ្ញាច្រើន ជាពហុស្សត ដឹងនូវវេទ ព្រោះហេតុ
 នោះឯង ទើបពួកជននៅក្មេង (ក្នុងត្រកូល) របស់យើង មិនស្លាប់។

(៧១៦) មាតាបិតា បងប្អូនស្រី បងប្អូនប្រុស កូន ប្រពន្ធ នឹងយើងគ្រប់គ្នា
 ប្រព្រឹត្តធម៌ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ក្នុងលោកខាងមុខ ព្រោះហេតុនោះ
 ឯង ទើបពួកជននៅក្មេង (ក្នុងត្រកូល) របស់ពួកយើង មិនស្លាប់ ។

ទេសកន្តិបាល ទស្សន៍ កុក្កដិជានិក

(៧១៧) ឆាសា ច ឆាសី អនុជីវិលោ ច
 បរិចារិកា កម្មករា ច សព្វេ
 ធម្មំ ចរន្តំ បរលោកហេតុ
 តស្មា ហិ អម្ហំ ធម្មា ធម្មិយ្យេ ។

(៧១៨) ឆម្មោ ហវេ រក្ខតិ ឆម្មចារី
 ឆម្មោ សុចិណ្ណោ សុខមាវហាតិ
 ឯសានិសំសោ ឆម្មោ សុចិណ្ណោ
 ន ធុត្តិ កត្តិ ឆម្មចារី ។

(៧១៩) ឆម្មោ ហវេ រក្ខតិ ឆម្មចារី
 ឆត្តំ មហន្តំ វិយ វស្សកាលេ
 ឆម្មេន កុត្តោ មម ឆម្មចាលោ
 អញ្ញាស្ស អដ្ឋិណំ សុខំ កុមារេតិ ។

មហាធម្មបាលដានិក ឧបទ្ទេ ។

កុក្កដិជានិក

(៧២០) ឆាស្មសេ កត្តចាបម្ហំ ឆាស្មសេ អលិករាទិណេ
 ឆាស្មសេ អត្តតបញ្ញាមិ អតិសន្តេមិ ឆាស្មសេ ។

(៧១៧) ពួកខ្ញុំប្រុស ពួកខ្ញុំស្រី អ្នកចិញ្ចឹមជីវិតដោយសារ អ្នកបម្រើ
នឹងអ្នកធ្វើនូវការងារទាំងអស់ ប្រព្រឹត្តធម៌ ដើម្បីប្រយោជន៍ ក្នុង
លោកខាងមុខ ព្រោះហេតុនោះឯង ទើបពួកជននៅក្មេង (ក្នុង
ត្រកូល) របស់យើង មិនស្លាប់ ។

(៧១៨) ធម៌ វេមន៍រក្សាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ដោយពិត ធម៌ដែលសន្សំល្អ
ហើយ វេមន៍នាំសុខមកឲ្យ នេះជាភានិសង្ស ក្នុងធម៌ដែល
សន្សំល្អហើយ បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ វេមន៍មិនទៅកាន់ទុគ្គតិ ។

(៧១៩) ធម៌ វេមន៍រក្សាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ដោយពិត ដូចឆត្រធំ (ការពារ)
ក្នុងកាលដែលភ្លៀង ធម្មបាលជាបុត្ររបស់យើង ធម៌គ្រប់គ្រង
ហើយ ឆ្លឹង (ដែលអ្នកនាំមកនេះ) ជាឆ្លឹងសត្វដទៃ កុមារ
(ជាបុត្ររបស់យើង) មានសេចក្តីសុខនៅឡើយ ។

ចប់ មហាធម្មបាលដាតក ទី ៩ ។

កុកុដិដាតក

(៧២០) (មានពោធិសត្វ ពោលថា) បុគ្គលមិនគប្បីស្ម័គ្រស្មាល នឹង
បុគ្គលដែលធ្វើបាបម្តងហើយ មិនគប្បីស្ម័គ្រស្មាល នឹងបុគ្គលដែល
ពោលពាក្យលេះលោះ មិនគប្បីស្ម័គ្រស្មាល នឹងបុគ្គលដែលមាន
ប្រាជ្ញាគិតតែប្រយោជន៍ខ្លួន មិនគប្បីស្ម័គ្រស្មាលនឹងបុគ្គល (មាន
ពុករលួយ) ដែលធ្វើហាក់ដូចជាស្លាប់ស្លាប់ ក្រែលែង ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាដក់

[៧២០] ភវន្តិ ហេតេ បុរិសា កោមិចាសិកជានិកា

យសន្តិ មពោ មិត្តានិ វាចាយ ន ច កម្មនា ។

[៧២២] សុខញ្ញលី បក្កហិតា វាចាយ បលិកុណ្ឌិតា

មនុស្សដេក្ខ ជាសិទេ យស្មី នត្ថិ កតត្ថាតា ។

[៧២៣] ន ហិ អពោពាមិត្តានិ^(១) ឥត្ថិនិ បុរិសាន វា

នាណវិតត្វា សិសក្ខំ តាទិសម្បំ ន វិស្សសេ ។ (២)

[៧២៤] អនរិយកម្មឧក្កន្តំ អត្ថេតំ សត្វយាតិនិ

និសិតិវ បដិច្ចន្តំ តាទិសម្បំ ន វិស្សសេ ។

[៧២៥] មិត្តវសេនិទេកេច្ចេ^(៣) សាខល្យេន^(៤) អពេតសា

វិទេហិ ឧចាយន្តិ តាទិសម្បំ ន វិស្សសេ ។

១ ឧ. អញ្ញាសចិត្តានំ ។ ម អញ្ញាចិត្តានំ ។ ២ ឧ. ឆាន្តសេ ។ ម. ច ឆាន្តសេ ។
 ៣ ឧ. ម. មិត្តវេនិទេកេច្ចេ ។ ៤ ឧ. សាខល្យេន ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ធាតក

[៧២១] បុរសពួកខ្លះ ប្រកបដោយជាតិ ហាក់ដូចជាគោស្រែកទឹក
ស្មើនូវមិត្ត ដោយវេទនា តែមិន (សង្រ្គោះដោយការងារ) ។

[៧២២] បុរសពួកខ្លះ ផងអញ្ញាលីទទេឡើង ហើយបិទបាំង ដោយវេទនា
ជាមនុស្សស្រោយ កតញាតាធម៌ មិនមានក្នុងបុគ្គលណា សប្បុរស
មិនគប្បីចូលទៅជិត នូវបុគ្គលនោះទេ ។

[៧២៣] បុគ្គលមិនគប្បីស្និទ្ធស្នាល នឹងស្រ្តី ឬបុរស ដែលមានចិត្ត
ប្រែប្រួល (អាក្រក់) ធ្វើនូវសេចក្តីស្និទ្ធស្នាល ឲ្យច្បាស់ដោយ
អំពើផ្សេងៗ (ហើយធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ក្នុងកាលខាងក្រោយ)
បុគ្គល មិនគប្បីស្និទ្ធស្នាល នឹងបុគ្គលបែបនោះទេ ។

[៧២៤] អ្នកដែលលោភនឹងអំពើមិនប្រសើរ មានវេទនាមិនខាប់ខ្ចួន បៀត
បៀននូវជនទាំងឡាយ ដូចជាងាយដែលសំលៀង ហើយបិទបាំងទុក
បុគ្គលមិនគប្បីស្និទ្ធស្នាល នឹងបុគ្គលបែបនោះទេ ។

[៧២៥] បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ចូលទៅជិតដោយទុបាយផ្សេងៗ
គឺដោយអំណាច ធ្វើហាក់ដូចជាមិត្ត (ដ៏ស្និទ្ធ) មានពាក្យដ៏ស្អាត
ផ្លូវផង តែមិនមានចិត្ត (ស្អាតល្អ) បុគ្គលមិនគប្បីស្និទ្ធស្នាល នឹង
បុគ្គលបែបនោះទេ ។

សេនាបតី ទស្សន៍ កុក្កុដិដាតកំ

[៧២៦] អាមិសំ វា ធនំ វាបិ យត្ថ បស្សតិ តាទិសោ

ទុក្ខំ កកោតិ ទុម្មេនោ តញ្ច ហន្តាន កច្ឆតិ ។

[៧២៧] មិត្តបេន តហោ ធន្នា សេវន្តិ សត្តោ

ជហោ កាប្បិសេ ហោតេ កុក្កុដោវិយ សេនកំ ។

[៧២៨] យោ ច ឧប្បតិទំ អត្ថំ ឱប្បមេវ ន តុជ្ឈតិ

អមិត្តវសមន្ទេតិ បច្ឆាវ អនុតប្បតិ ។

[៧២៩] យោ ច ឧប្បតិទំ អត្ថំ ឱប្បមេវ និពោធាតិ

មុច្ចតេ សត្តសមាធា កុក្កុដោវិយ សេនកា ។

[៧៣០] តំ តាទិសំ ក្ខន្ធមិវោធិតំ វេន

អធម្មិកំ និច្ចវិនិសកាវិនិ

អាវា វិវដ្តយ្យំ នហោ វិចត្តណោ

សេនំ យថា កុក្កុដោ វិសកាននេតិ ។

កុក្កុដាតកំ ទស្សន៍ ។

(៧២៦) ជនឥតប្រាជ្ញាថែបនោះ ឃើញនូវអាមិសៈ ឬទ្រព្យ ក្នុងផ្ទះ
សម្លាញ់ណា រមែងធ្វើនូវសេចក្តីប្រទូស្ត បៀតបៀន នូវជន
នោះ ហើយចៀសចេញទៅ ។

(៧២៧) (អភិសមុទតាថា) សត្រូវច្រើនបិទបាំង ដោយសភាពហាក់
ដូចជាមិត្តមកគប់រក បុគ្គលគប្បីលះបង់ នូវបុរសអាក្រក់នោះចោល
ចេញ ដូចមានលះបង់ខ្លួន ។

(៧២៨) បុគ្គលណា មិនឆាប់យល់នូវហេតុ ដែលកើតឡើង បុគ្គល
នោះ រមែងលុះអំណាចសត្រូវ រមែងក្តៅក្រហាយរឿយ ។ ក្នុង
កាលជាខាងក្រោយ ។

(៧២៩) បុគ្គលណា យល់ទាន់នូវហេតុដែលកើតឡើង បុគ្គលនោះរមែង
រួចផុតចាកការបៀតបៀន របស់សត្រូវ ដូចជាមានរួចអំពីខ្លួន ។

(៧៣០) ជនមានប្រាជ្ញាវាងវៃ គប្បីរៀនអំពីចម្ងាយនូវបុគ្គលមិនប្រកប
ដោយធម៌ ជាអ្នកកំចាត់នូវគុណរបស់បុគ្គលដទៃជាទីច្នៃ ប្រាកដ
ដូចជាអន្ទាក់បញ្ឆោត ដែលគេដាក់ក្នុងព្រៃ ដូចជាមានរៀនខ្លួន
ក្នុងព្រៃឫស្សី ។

មជ្ឈិកុណ្ឌលីជាតកំ^(១)

[៧៣១] អលង្កតោ មជ្ឈកុណ្ឌលី
 មាលធាវី ហរិចន្ទនុស្សនោ
 ពាហា បក្កយ្ហ កណ្ឌសិ
 វនមជ្ឈេ កី ទុក្ខតោ តុរិ ។

[៧៣២] សោវណ្ណមយោ បកស្សរោ
 ឧប្បន្នោ វេបញ្ចរោ មម
 តស្ស ចក្កយុតំ ន វិជ្ជាមិ
 តេន ទុក្ខេន ជហាមិ ជីវិតំ ។

[៧៣៣] សោវណ្ណមយំ មណិមយំ
 លោហមយំ អថ រូបិយមយំ
 ចាវន វជំ កក្កស្សាមិ តេ
 ចក្កយុតំ បដិណកយាមិ^(២) តំ ។

១ ឧ. មជ្ឈិកុណ្ឌលីជាតកំ ។ ២ ឧ. ម. បដិបាទយាមិ ។

មជ្ឈិកុណាលីជាតក

[៧៣១] (ព្រាហ្មណ៍ សួរថា) អ្នកស្មិតស្មាង ដោយគ្រឿងប្រដាប់
 មានកុណាលដ៏រលីង ទ្រទ្រង់នូវកម្រងផ្កា ប្រសព្វដោយខ្លឹមចន្ទន៍
 ក្រហម ផ្កាដៃដកន្ទក់កន្ទេញ ក្នុងកុណាលនៃព្រាហ្មណ៍នោះ តើអ្នក
 ដល់នូវសេចក្តីទុក ដូចម្តេច ។

[៧៣២] (មាណវ ឆ្លើយថា) គ្រាន់នៃរថ ធ្វើដោយមាស មានរស្មី
 ភ្លឺផ្អែក កើតឡើងហើយ ដើម្បីខ្ញុំ (បើ) ខ្ញុំមិនបាននូវគូនៃកង់របស់
 រថនោះទេ ខ្ញុំនឹងលះបង់ជីវិត ព្រោះសេចក្តីទុកនោះ ។

[៧៣៣] (ព្រាហ្មណ៍...) អ្នកចូរប្រាប់នូវរថ ដែលធ្វើដោយមាស ធ្វើ
 ដោយកែវមណី ធ្វើដោយទង់ដែង ឬធ្វើដោយប្រាក់ចុះ ខ្ញុំនឹងធ្វើរថ
 (នោះ) ឲ្យដល់អ្នក ខ្ញុំនឹងញ៉ាំងអ្នក ឲ្យបាននូវគូនៃកង់ (នោះ) ។

ទសកន្តិយាគេ ឯកាទេសមំ មន្តិកុល្លាសិផាតកំ

- [៧៣៤] អដ មាណវេ^(១) តស្ស ទាវទិ
 ចន្ទិមសុរិយា ឧកយេត្ថ ភាគរោ
 សោវណ្ណមយោ រថោ មម
 តេន ចក្កយុគេន សោកតិ ។
- [៧៣៥] ពាលោ ខោ ភ្នំសិ មាណាវ
 យោ ភ្នំ បត្តយសិ អបត្តយំ
 មញ្ញាមិ ភ្នំ មរិស្សសិ
 ន ហិ ភ្នំ លច្ឆសិ ចន្ទសុរិយេ ។
- [៧៣៦] កមនាគមនម្យំ ទិស្សតិ
 វណ្ណនាតុ ឧកយេត្ថ វិថីយោ
 បេតោ បន នេវ ទិស្សតិ
 កោ នុ ខោ កន្ទតំ ពាល្យតរោ ។
- [៧៣៧] សច្ចំ ខោ វិទេសិ មាណាវ
 អហមេវ កន្ទតំ ពាល្យតរោ
 ចន្ទំ វិយ ទាវកោ វុទ្ធិ
 បេតិ កាលកតំភិបត្តយេ ។

(៧៣៤) លំដាប់នោះ មាណពប្រាប់ព្រាហ្មណ៍នោះថា ព្រះចន្ទ្រនឹង
ព្រះអាទិត្យ រុំរឿងក្នុងវិថីទាំងពីរ របស់ខ្ញុំ ដែលធ្វើដោយមាស
ទើបសមដោយគូនៃកង គឺព្រះចន្ទ្រ នឹងព្រះអាទិត្យនោះ ។

(៧៣៥) (ព្រាហ្មណ៍...) ម្ចាស់មាណព អ្នកណា ប្រាថ្នារបស់ដែល
មិនគួរប្រាថ្នា អ្នកនោះចំជាល្ងង់មែន ខ្ញុំសំគាល់ថា អ្នកនឹងស្លាប់
អ្នកពិតជាមិនបាននូវព្រះចន្ទ្រ នឹងព្រះអាទិត្យឡើយ ។

(៧៣៦) (មាណព...) ការចរទៅនឹងចរមក (នៃព្រះចន្ទ្រ នឹងព្រះអា-
ទិត្យទាំងពីរ) ក៏ប្រាកដ វណ្ណធាតុ (រស្មី) ក៏ប្រាកដ វិថីទាំងពីរព្រំ
អាកាសនេះ ក៏ប្រាកដ ចំណែកខាងជនធ្វើមរណកាល ទៅកាន់
លោកខាងមុខហើយ មិនប្រាកដទេ បណ្តាយើងទាំងពីរនាក់
ដែលកំពុងកន្ទក់កន្ទេញ តើអ្នកណា ល្ងង់ជាង ។

(៧៣៧) (ព្រាហ្មណ៍...) ម្ចាស់មាណព អ្នកនិយាយត្រូវមែន បណ្តា
យើងទាំងពីរនាក់ កំពុងកន្ទក់កន្ទេញ ខ្ញុំនឹងឯង ជាបុគ្គលល្ងង់ជាង
ខ្ញុំប្រាថ្នានូវកូនដែលធ្វើមរណកាល ទៅកាន់លោកខាងមុខ ដូចជា
ទារកយំទារនូវព្រះចន្ទ្រ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[៧៣៨] អាទិទ្ធំ វត មំ សន្តំ យតសិទ្ធំ ចាវតំ
 វរិណ វិយ ឱសិត្យំ សត្វំ និព្វាបយេ ធម៌ ។

[៧៣៩] អត្ថហិ^(១) វត មេ សល្លំ យមាសិ ហធយស្ស័ទ្ធំ
 យោ មេ សោភិបវេតស្ស បុត្តសោភិ អចានុទិ ។

[៧៤០] សោហំ អត្ថឡ្ហសល្លោស្មំ វីតសោភោ អនាវិលោ
 ន សោចាមិ ន រោទាមិ តវ សុត្វាន មាលាវតិ ។

មន្តុកុណ្ឌលីជាតកំ ឯកទសមំ ។

ពិលាវ^(២)កោសិយជាតកំ

[៧៤១] អបចន្តាបិ ឥច្ឆន្តំ សន្តោ លទ្ធាន កោជនំ
 តិមេវត្វំ បចមាធនោ យំ ន ទដ្ឋា ន តំ សមំ ។

[៧៤២] មច្ឆេក ច បមាទា ច ឯវិ^(៣) ទានំ ន ទិយ្យតិ
 បុព្វំ ភាគ ផ្លូវមាធនេន ទេយ្យំ ហោតិវិជានតា ។

១ ឧ. អត្ថហិ ។ ម. អត្ថឡ្ហ ។ ២ ឧ. ពិលាវិ... ។ ៣ ម. ឯវិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាតក

[៧៣៨] អ្នកបានស្រោចស្រប់នូវខ្ញុំ ដែលភ្លើងគឺសេចក្តីសោកកំពុងឆេះ
ឲ្យស្ងប់រម្ងាប់ ញ៉ាំងសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងអស់ឲ្យរលត់ ដូច
បុគ្គលយកទឹកស្រោចនូវភ្លើង ដែលឆេះនូវឆ្នាំងខ្លាញ់ ។

[៧៣៩] សរគឺសេចក្តីសោកណា ដែលគាស្រ័យក្នុងហឫទ័យ សរគឺ
សេចក្តីសោកនោះ ខ្ញុំបានដកចេញហើយ ខ្ញុំកាលត្រូវសេចក្តីសោក
គ្របសង្កត់ អ្នកបានបន្ថោបង់សេចក្តីសោក ព្រោះបុត្រនោះហើយ ។

[៧៤០] ម្ចាស់មាណព ខ្ញុំនោះជាអ្នកមានសរគឺសេចក្តីសោកដកចេញហើយ
ជាអ្នកប្រាសចាកសេចក្តីសោក មានចិត្តមិនល្អក់ ម្ចាស់មាណព ខ្ញុំ
លែងសោកស្តាយ លែងយំទួញ ព្រោះបានស្តាប់ពាក្យរបស់អ្នក ។

ចប់ មជ្ឈិមនិកាយ ទី ១១ ។

ពិលារកោសិយជិតក

[៧៤១] (ឥន្ទ្រព្រាហ្មណ៍ ពោលថា) សប្បុរសទាំងឡាយ នោះបីមិនបាន
ចំអិន តែបើបានកោជនហើយ ក៏ប្រាថ្នាឲ្យដែរ អ្នកកាលចំអិន
មិនឲ្យកោជនណា ការមិនឲ្យកោជននោះ មិនសមគួរទេ ។

[៧៤២] បុគ្គលមិនឲ្យទាន (ដោយហេតុ ២ យ៉ាងគឺ) សេចក្តីកំណាញ់ ១
សេចក្តីប្រហែស ១ បុគ្គលអ្នកចេះដឹង កាលប្រាថ្នា នូវបុណ្យ
រមែងឲ្យទាន ។

ឧសភនិបាតេ ព្រាហ្មសម្ពិ ពិលាវកោសិយជាតកំ

(៧៤៣) យស្សេវក្កតោនននាតិ (មច្ឆរី) តទេវាទននេតោ ភយំ

ជិយន្តា ច បិថាសា ច យស្សេ ភាយតិ មច្ឆរី

តមេវំ ពាលំ ធុសតិ អស្មី លោកេ បរមំ ច ។

(៧៤៤) តស្មា វិនេយ្យ មច្ឆរី ទន្លា ទានំ មលាភិត្ត

បុញ្ចំ ហិ បរលោកស្មី បតិជ្ជា ហោតិ ចាលំ ទំ ។

(៧៤៥) ទុទ្ទំ ទទមាទានំ ទុក្ខំ កម្មក្កតតំ

អសន្តោ នាទុក្កតតំ សតំ ធម្មោ ទុរដ្ឋយោ ។

(៧៤៦) តស្មា សតញ្ច អសតញ្ច នាទា ហោតិ តោ ភតិ

អសន្តោ និវយំ យន្តំ សន្តោ សត្តបរាយនា ។

(៧៤៧) (ចន្ទព្រាហ្មណ៍ ពោលថា) បុគ្គលកំណាញ់ ខ្លាចចំពោះ
 សេចក្តីឃ្លាន នឹងការស្រេកណាហើយ រមែងឲ្យទានមិនកើតទេ
 សេចក្តីឃ្លាន នឹងការស្រេកនោះ ជាភ័យរបស់បុគ្គលអ្នកមិនឲ្យ
 បុគ្គលកំណាញ់ រមែងខ្លាចអំពីសេចក្តីឃ្លាន នឹងការស្រេកណា
 សេចក្តីឃ្លាន នឹងការស្រេកនោះ រមែងប៉ះពាល់នូវបុគ្គលពាលនោះ
 ឯង ក្នុងលោកនេះផង ក្នុងលោកខាងមុខផង ។

(៧៤៨) ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលគប្បីបន្ទោបង់ នូវសេចក្តីកំណាញ់ចេញ
 គប្បីគ្របសង្កត់នូវមន្ទិល គឺសេចក្តីកំណាញ់ ហើយឲ្យនូវទាន
 ព្រោះថា បុណ្យ រមែងបានជាទីពឹង របស់សត្វទាំងឡាយ
 ក្នុងលោកខាងមុខ ។

(៧៤៩) (សុរិយព្រាហ្មណ៍ ពោលថា) ពួកជនជាសប្បុរស ឲ្យនូវ
 វត្ថុដែលគេឲ្យ បានដោយក្រ ធ្វើនូវអំពើដែលគេធ្វើ បានដោយក្រ
 ឯពួកអសប្បុរស រមែងមិនធ្វើតាមឡើយ ធម៌របស់សប្បុរស
 គឺអសប្បុរសយល់បានដោយក្រ ។

(៧៥០) ព្រោះហេតុនោះ គតិ របស់ពួកសប្បុរស នឹងអសប្បុរស
 រមែងបែកផ្សេងគ្នាអំពីលោកនេះ គឺពួកអសប្បុរស រមែងទៅកាន់
 នរក ពួកសប្បុរស រមែងមានឋានសួគ៌ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងមុខ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

(១)

(២)

[៧៤៧] អប្បមេត្តេកេ បវេច្ឆន្តិ ពហុនាគេ ន ទិច្ឆរេ

អប្បស្មា នត្តិណា ទិច្ឆា សហស្សេន សមី មិត្តា។

[៧៤៨] ធម្មត្ថារេ យោបិ សមុច្ឆកំ ធរេ

ធារត្ថា^(៣) ចោសំ ននមប្បកស្មី

សតសហស្សានំ សហស្សយានិទំ

កលម្បី នាគ្បន្តិ តថាវិជស្ស តេ ។

[៧៤៩] កេនេស យតោ វិបុលោ មហាគ្បតោ

សមេន ទិច្ឆស្ស អនក្ខមេតិ

កថំ សហស្សានំ សហស្សយានិទំ

កលម្បី នាគ្បន្តិ តថាវិជស្ស តេ ។

១ ខ. អប្បស្មេតេ ។ ម. អប្បមេតេ ។ ២ ខ. ពហុនា ឯកេ ។ ម. ពហុនេ-
កេ ។ ៣ ម. បុគ្គលំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាធពក

(៧៤៧) (មាគលិត្រាហ្មណ៍ ពោលថា) បណ្ឌិតបុរសពួកខ្លះ សូម្បីមាន
 ទេយ្យធម៌បន្តិចបន្តួច ក៏រមែងធ្វើឲ្យបាន តែបុរសពួកខ្លះ (សូម្បី
 បរិបូណ៌) ដោយទេយ្យធម៌ដ៏ច្រើន ក៏ឲ្យមិនបាន ទុក្ខណា ទាន
 ដែលបុគ្គល (រំលែក) អំពីវត្ថុមានប្រមាណតិចហើយឲ្យ រាប់ស្មើ
 ដោយទានមានប្រមាណច្រើន ។

(៧៤៨) (បញ្ចសិខត្រាហ្មណ៍ ពោលថា) បុគ្គលណា ប្រព្រឹត្តស្វែងរក
 អាហារមកចិញ្ចឹមនូវកូននឹងប្រពន្ធផង ឲ្យទានសូម្បីបន្តិចបន្តួចផង
 បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ប្រព្រឹត្តធម៌ បុគ្គលជាឥស្សរៈទាំងសែននាក់
 ជាអ្នកបូជាទាំងពាន់នោះ មិនដល់នូវចំណិតរបស់អ្នកកំសត់ ដែល
 ឲ្យទានដោយធម៌ មានបការៈដូច្នោះឡើយ ។

(៧៤៩) (ពិលារកោសិយសេដ្ឋីសួរថា) យញ្ញៈគឺការបូជា⁺នេះ ជាបូជាដ៏
 ទូលាយ មានថ្លៃកម្រៃច្រើន ហេតុអ្វី ទើបមិនដល់នូវថ្លៃនៃទាន ដែល
 បុគ្គលឲ្យហើយ តាមធម៌ដ៏ត្រឹមត្រូវ ហេតុអ្វី បុគ្គលជាឥស្សរៈទាំង
 សែននាក់ ជាអ្នកបូជាទាំងពាន់នោះ មិនដល់នូវចំណិតរបស់អ្នក
 កំសត់ ដែលឲ្យទានដោយធម៌ មានបការៈដូច្នោះ ។

ទស្សនវិស័យ តេសម័ ចក្ខុវិភាគ

[៧៥០] ឧទន្ទិ ហេតុ វិសមេ ធិវិជ្ជា
 យត្វា^(១) វិជ្ជា អថ សោចយិត្វា
 សា ឧត្តិណ្ណា អស្សុម្ពុតា សទណ្ណា
 សមេន ធិន្ទស្ស ន អក្សមេតិ
 ឃំ សហស្សនំ សហស្សយានំ
 កលម្បំ នាក្សន្តំ តថាវិជស្ស តេតិ ។

ពិណ្ឌុរោសិយដានកំ ព្រាហ្មណ៍ ។

ចក្ខុវិភាគ

[៧៥១] វណ្ណាវ អភិរូហោសិ យនោ សញ្ញាតរោហិតោ
 ចក្ខុវិភាគ សុរូហោសិ វិប្បសន្ធម្មទិដ្ឋិយោ ។
 [៧៥២] ចាដ្ឋនំ ចាវុសំ មច្ឆំ កលន្តំ មុញ្ញាតរោហិតំ
 កត្តាតិរេ ធិសិដ្ឋោសិ ឃំ កុញ្ញសិ ភោជនំ ។
 [៧៥៣] ន វាហមេតិ កុញ្ញមិ ជន្តលាន្ធម្មកានំ វា

(២)

អញ្ញាត្រ សេវាលបនកា

អញ្ញំ មេ សម្មភោជនំ ។

ឧសានិបាត បក្កវិកដាតក ទី ១៣

(៧៥០) (បញ្ចសិខៈ...) ព្រោះថា បុគ្គលពួកខ្លះ តាំងនៅក្នុងកាយ-
កម្មជាដើម មិនស្មើគ្នា បៀតបៀន សម្លាប់ ឬក៏ធ្វើគេឲ្យសោក
សៅ ហើយទើបឲ្យ (នូវទុក្ខណា ទាន) ទុក្ខណា ទាននោះ
ឈ្មោះថា មានមុខជាកដោយទឹកភ្នែក ប្រកបដោយអាជ្ញា រមែង
មិនដល់នូវតម្លៃនៃទាន ដែលបុគ្គលឲ្យ ដោយធម៌ដ៏ត្រឹមត្រូវទេ
បុគ្គលជាឥស្សរៈទាំងសែននាក់ ជាអ្នកបូជាទាំងពាន់នោះ មិនដល់នូវ
ចំណិតរបស់អ្នកកំសត់ ដែលឲ្យទានដោយធម៌ មានបការៈដូច្នោះ ។

ចប់ ពិលារកោសិយដាតក ទី ១២ ។

បក្កវិកដាតក

(៧៥១) (ភិក្ខុ សួរថា) ម្ចាស់ចាត្រពាក អ្នកមានសិរៈ ដ៏មាំមួន មាន
សម្បទានឹងរូបដ៏ល្អ មានសម្បទាមាមអំពកំណើត មានរូបដ៏សមរម្យ
មានឥន្ទ្រិយគឺមុខ ថ្វាជួរផង ។

(៧៥២) អ្នកទំនេរព្រះស្វីនគត្តិ ប្រហែលជាស៊ីនូវភោជន គឺត្រីភ្នែក
ត្រីសណ្តាយ ត្រីក្បក ត្រីប្រា នឹងត្រីឆ្កែ យ៉ាងនេះ ឬ ។

(៧៥៣) (ចាត្រពាក ឆ្លើយថា) ម្ចាស់សម្លាញ់ ខ្ញុំមិនបរិភោគនូវសាច់
របស់សត្វគោក នឹងសត្វទឹក វៀរលែងតែសារាយនឹងចកចេញ វត្ថុ
ដទៃ (ក្រៅអំពីសាច់) ជាភោជន របស់ខ្ញុំ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[៧៥៤] ន វាហមេតំ សទ្ធិហាមិ ចក្កវាគស្ស កោដជំ

អហម្មំ សម្ម ភុញ្ញាមិ តាមេ លោណិកតេនតំ ។

[៧៥៥] មនុស្សសុ កតំ កតំ សុច្ឆមិស្វបសេនជំ

ន មេ តាទិសោវណ្ណោ ចក្កវាគ យថា តុរិ ។

[៧៥៦] សម្មស្សំ អត្ថនំ វេរំ ហីសាយ មាទុសី បជំ

ឧត្រស្តោ យសសី ភីតោ តេនវណ្ណោ តវេទិសោ ។

[៧៥៧] សព្វលោកវិរុទ្ធាសិ ធម្មំ ចាបេន កម្មជា

លទ្ធា បិណ្ណោ ន បិណតិ តេនវណ្ណោ តវេទិសោ ។

[៧៥៨] អហម្មំ សម្ម ភុញ្ញាមិ អហីសំ សព្វចាណំជំ

អប្បោស្សក្តោ និរាសក្តោ អសោកោ អគ្គតោភយោ ។

[៧៥៩] សោ ករស្សំ អាទុការិ វីតិវត្ថស្ស សីលិយំ

អហីសាយ ចរំ លោកេ បិយោ ហោហិសិ មម្ពិវ ។

[៧៥២] (ភ្នែក...) ម្ចាស់សម្ងាញ់ ខ្ញុំមិនជឿថា សារាយនីធិបតីនោះ
ជាគោជន របស់ចាក្រពាករទេ ចំណែកខាងខ្ញុំ បរិភោគអាហារ
គោជន ដែលលាយដោយអំបិល នឹងប្រេងក្នុងស្រុក ។

[៧៥៣] (ខ្ញុំបរិភោគ) នូវបាយលាយដោយសាច់ដំស្អាត ដែលគេធ្វើ
ក្នុងពួកមនុស្ស ម្ចាស់ចាក្រពាក អ្នកមានសម្បុរយ៉ាងណា ខ្ញុំមិន
មានសម្បុរប្រាកដដូច្នោះទេ ។

[៧៥៤] (ចាក្រពាក...) អ្នកបៀតបៀននូវពួកមនុស្ស សត្វ ឃើញ
នូវពៀរក្នុងខ្លួន ស៊ីទាំងគក់ស្លុត ភីតភ័យ ព្រោះហេតុនោះ ទើប
ពណ៌សម្បុរ របស់អ្នកប្រាកដដូច្នោះ ។

[៧៥៥] ម្ចាស់ភ្នែក អ្នកត្រូវសត្វលោកទាំងពួងខឹង បំណាច់ដែល
អ្នកបានមក ដោយអំពើដ៏អាក្រក់ បានជាមិនស្តាប់ស្តល់ (ដល់អ្នក)
ព្រោះហេតុនោះ ពណ៌សម្បុរ របស់អ្នក ប្រាកដដូច្នោះ ។

[៧៥៦] ម្ចាស់សម្ងាញ់ ខ្លួនខ្ញុំមិនបៀតបៀនពួកសត្វទាំងពួង មកស៊ីទេ
ខ្ញុំមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច ប្រាសចាកសេចក្តីភ្លៀស មិនមាន
សេចក្តីសោកភ័យ អំពីទីណាទេ ។

[៧៥៧] អ្នកនោះ ចូរធ្វើនូវអានុភាព គឺសេចក្តីព្យាយាម ចូរផ្លាស់ប្តូរ
យាទចេញ កាលបើអ្នកប្រព្រឹត្ត នូវការមិនបៀតបៀនគេ នឹងបាន
ជាទីស្រឡាញ់ (របស់សត្វលោក) ដូចជាខ្ញុំដែរ ។

ទសកន្តិយតេ ចុទ្ធសមំ ភ្ជួរបញ្ញាជាតកំ

[៧៦០] យោ ន ហន្តំ ន យាតេតិ ន ជីនាតិ ន ជាបយេ

មេត្តំសោ សព្វភូតេស្មុ វេរំ តស្ស្នំ ន គោនជីតិ។

ចក្កវាជាកំ ពេសមំ ។

ភ្ជួរបញ្ញាជាតកំ

[៧៦១] សទ្ធិំ តិរ តុរម្ពំ ភ្ជួរបញ្ញា

យោ តាទិសំ សិរី ជីតិ មតិ ច

ន តាយតេ ភាវស្វបជីតិ

យោ យវតំ កុញ្ញសិ អប្បស្វបំ ។

[៧៦២] សុខំ ទុក្ខេន បរិចាយន្តោ

កាលា កាលំ វិចីនំ នន្ទនន្តោ

អត្ថស្ស ទ្វារានំ អបាបុរន្តោ

តេជានំ តុស្សមិ យវោទនេន ។

ទសកន្តិក ភូមិបញ្ញាជាតក ទី ១៤

(៧៦០) អ្នកណា មិនបៀតបៀនគេ ដោយខ្លួនឯង មិនប្រើគេឲ្យបៀត
បៀន មិនបំផ្លាញគេ ដោយខ្លួនឯង មិនប្រើគេឲ្យបំផ្លាញ ជាបុគ្គល
មានចំណែកនៃមេត្រីចិត្ត ក្នុងពួកសត្វទាំងពួង ពៀររបស់អ្នកនោះ
នឹងមិនមាន មួយអង្វើដោយសត្វណា នីមួយៗឡើយ ។

ចប់ ចក្កវិភាគ ទី ១៣ ។

ភូមិបញ្ញា ជាតក

(៧៦១) (អាមាត្យពួកខាងអាចារ្យសេនកៈ សួរថា) បពិត្រអ្នកមានបញ្ញា
ក្រាស់ ដូចដែនដី សិរី សេចក្តីព្យាយាម នឹងប្រាជ្ញាប្រាកដ
ដូច្នោះ វេមន៍មិនរក្សានូវអ្នក ដែលជាមនុស្សធ្លាក់ចុះ ទៅកាន់អំណាច
នៃសេចក្តីមិនចំរើន ព្រោះហេតុតែអ្នកបរិភោគ នូវបាយដំណើប
មានសម្បត្តិ តើការណ៍នោះពិតមែនឬ ។

(៧៦២) (ព្រះមហេសីពោធិសត្វ ពោលថា) ខ្ញុំញ៉ាំងសេចក្តីសុខ
(ចាស់របស់ខ្លួន) ឲ្យចំរើនដោយសេចក្តីទុក្ខ ពិនិត្យមើលនូវកាល
គួរនឹងកាលមិនគួរ ហើយបិទបាំង តាមសេចក្តីពេញចិត្ត (របស់
ខ្លួន) បើកនូវទ្វារនៃប្រយោជន៍ ព្រោះហេតុនោះ ទើបត្រេកអរ
ដោយបាយដំណើប ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[៧៦៣] កាលញ្ច ញត្វា អភិជីម្ហតាយ

មន្តេហំ អត្ថំ បរិចាចយិត្វា

វិជម្ហសំ សីហវិជម្ហតានិ

តាយិទ្ធិយា នត្តសិ មំ បុណិ ។

[៧៦៤] សុខីមិ ហេតេ ន ករោន្តិ ចាបំ

អវណ្ណាសំសត្តកយា បុនេតេ

តហ្វសមាធា វិបុលត្ថចិន្តិ

កីការណា មេ ន ករោសិ នុត្តំ ។

[៧៦៥] ន បណ្ឌិតា អត្តសុខស្ស ហេតុ

ចាចានិ កម្មានិ សមាចរន្តិ

ទុក្ខេន ធម្មា ខលិតាបិ សន្តា

ធម្មា ច ខោសា ន ជហន្តិ ធម្មំ ។

[៧៦៦] យេនេតេនចិ វណ្ណេន មុទុនា នារុណេន វា

ឧទុរេ ទីនមត្តានំ បដ្ឋា ធម្មំ សមាចរេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[៧៦៣] មួយទៀត ខ្ញុំដឹងនូវកាលគួរ ហើយញ៉ាំងប្រយោជន៍ ឲ្យ
ចំរើន ដោយប្រាជ្ញា (របស់ខ្លួន) ព្រោះសេចក្តីព្យាយាមដ៏ក្លៀវក្លា
ដូចសត្វស៊ីហៈ ធ្វើសេចក្តីព្យាយាមដ៏រឹងប៉ឹង អ្នកគង់នឹងឃើញខ្ញុំ
ម្តងទៀត ដោយឫទ្ធិនោះ មិនខាន ។

[៧៦៤] (ព្រះរាជា ត្រាស់សួរថា) ជនពួកខ្លះ ជាអ្នកមានសេចក្តីសុខ
ទើបមិនធ្វើបាប ជនពួកខ្លះទៀត (មិនធ្វើបាប) ព្រោះខ្វះអំពើការ
ជាប់ចំពាក់ ដោយតំណិះជំនឿល អ្នកជាបុគ្គលអាចមានគំនិត
គិតនូវប្រយោជន៍ដ៏ល្អលាយបាន ហេតុអ្វី ក៏មិនធ្វើសេចក្តីលំបាក
ដល់យើង ។

[៧៦៥] (ព្រះពោធិសត្វ...) បណ្ឌិតទាំងឡាយ រមែងមិនប្រព្រឹត្តនូវ
អំពើដ៏លាមក ព្រោះហេតុនៃសេចក្តីសុខ ផ្ទាល់ខ្លួនទេ ទោះបីត្រូវ
សេចក្តីទុក្ខប៉ះពាល់ ឬឃ្លាតចាក (សម្បត្តិ) ក៏រមែងមិនលះបង់នូវ
ធម៌ ព្រោះសេចក្តីស្រឡាញ់ នឹងសេចក្តីស្អប់ឡើយ ។

[៧៦៦] (ព្រះរាជា...) បុគ្គលគប្បីលើកតម្កើងនូវខ្លួន ដ៏ក្រក្រត្រ (ឲ្យ
តាំងនៅក្នុងសម្បត្តិ) ដោយពាក្យសរសើរ ឬដោយពាក្យដ៏ទន់
ប្តីដោយពាក្យទ្រគោះណានីមួយ ហើយសឹមប្រព្រឹត្តធម៌ ដោយ
ប្រពៃ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ។

ទសកន្តិកាពេ បុរសមំ ភូមិញ្ញាណគតំ

[៧២៧] យស្សុត្ថុស្សនា យាយ និសីទេ យ្យសយេ យ្យវា

នតស្សសាខំ កញ្ចយ្យ មិត្តទុក្ខោ ហិ ចាបកោ ។

[៧២៨] យស្សាបិ ធម្មំ បុរិសោ វិជញ្ញា

យេ ចស្ស កត្តំ វិនយន្តំ សន្តោ

តំ ហិស្ស ធិបត្ថា បរាយនត្ថា

ន តេន មេត្តំ និរយេថ បញ្ចា ។

[៧២៩] អលសោ តិហិ កាមភោតិ ន សាធុ

អសញ្ញតោ បព្វជិតោ ន សាធុ

រាជា ន សាធុ អនិសម្មការី

យោ បល្ល័តោ កោធនោ តំ ន សាធុ ។

[៧៣០] និសម្ម ខត្តិយោ កាយិកា ធានិសម្ម និសម្មតិ

និសម្មការិនោ រាជ យសោ កត្តំ ច វឡត្តិតិ ។

(៧៦៧) (ពោធិសត្វ...) បុគ្គលអង្គុយ ឬដេក ក្នុងម្លប់នៃឈើណា
 មិនត្រូវកាច់ខ្សែមែកនៃឈើនោះទេ ព្រោះបុគ្គលអ្នកទ្រុស្តមិត្ត ជា
 មនុស្សអាក្រក់ ។

(៧៦៨) បុរសចេះដឹងនូវធម៌ (អំពីសំណាក់) នៃអាចារ្យណា មួយ
 ទៀត សប្បុរសទាំងឡាយណា បន្ទោបង់នូវសេចក្តីសង្ស័យ
 របស់អ្នកនោះ ការដឹងនឹងការបន្ទោបង់នោះ ឈ្មោះថាជាទីពឹង ជា
 ទីប្រព្រឹត្តទៅរបស់បុរសនោះ បុគ្គលអ្នកមានប្រាជ្ញា មិនត្រូវញ៉ាំង
 មេត្រីចិត្តឲ្យសាបសូន្យ អំពីអាចារ្យនោះទេ ។

(៧៦៩) គ្រហស្ថអ្នកបរិភោគកាមខ្លួនច្រមុស មិនល្អ បញ្ចជិតមិនសង្រួម
 មិនល្អ ព្រះរាជាធ្វើការមិនពិចារណា មិនល្អ នរណាជាបណ្ឌិត
 ច្រើនក្រោធ សេចក្តីក្រោធនោះ មិនល្អ ។

(៧៧០) បពិត្រព្រះអង្គជាធំក្នុងទិស ក្សត្រិយ៍គប្បីពិចារណា ហើយសម្តែង
 មិនគប្បីមិនបានពិចារណាហើយធ្វើទេ បពិត្រព្រះរាជា យសបរិវារក្តី
 ក្តីឈ្មោះក្តី រមែងចំរើនដល់ព្រះរាជាអ្នកពិចារណាហើយធ្វើ ។

មហាមង្គលជាតកំ

(៧៧១) តីសុ នរោ ជប្បមនិច្ច កាលេ
 តំ វា វិជ្ជំ កតមំ វា សុតានំ
 សោ មថ្នោ អស្មី ច^(១) បរម្មំ លោកេ
 តថិករោ សោត្តានេន គុត្តោ ។

(៧៧២) យស្ស ទេវា បិតរោ ច សព្វេ
 សិរីសចា សព្វភូតានំ ចាបិ
 មេត្តាយ និច្ចំ អបចិតានំ ហោតិ
 ភូតេសុ វេ សោត្តានំ តទាហុ ។

(៧៧៣) យោ សព្វលោកេស្ស និវត្តន៍
 ឥត្ថប្បមាណំ សហទាវកានំ
 ខត្តានុត្តានំ អប្បដិក្ខុលវាទំ
 អនិវាសនំ សោត្តានំ តទាហុ ។

មហាមង្គលជាតក

(៧៧១) (តាបស ជាសិស្សច្បង របស់ពោធិសត្វស្នូរថា) ក្នុងកាល (ជា
 ទីប្រាថ្នានូវមង្គល) នរេនសេកមន្តដូចម្តេច អាស្រ័យនូវវិជ្ជាដូច
 ម្តេច ឬ (នូវបរិយត្តិ) នៃសូត្រទាំងឡាយ ដូចម្តេច ជននោះ
 ទើបឈ្មោះថា គ្រប់គ្រងខ្លួនដោយស្នូត ក្នុងលោកនេះនឹងលោក
 ខាងមុខ ។

(៧៧២) (ពោធិសត្វ ពោលថា) ពួកទេវតាភ័ក្ត្រ ពួកចិត្តា (ព្រហ្ម)
 ទាំងអស់ភ័ក្ត្រ ពួកទ័យជាតិភ័ក្ត្រ ពួកសត្វទាំងអស់ភ័ក្ត្រ ដែលបុគ្គលណា
 កោតក្រែងដោយមេត្តាចិត្ត អស់កាលជានិច្ច បណ្ឌិតទាំងឡាយ
 ពោលនូវមេត្តាចិត្ត ក្នុងពួកសត្វនោះ ថាជាស្នូតរបស់បុគ្គលនោះ
 ដោយពិត ។

(៧៧៣) បុគ្គលណា ប្រព្រឹត្តឧបសមាធិ ចំពោះសត្វលោកទាំងអស់ ជា
 អ្នកអត់ទ្រាំនូវពាក្យ នៃស្រីប្រសន៍ក្នុងទាំងឡាយ ដែលពោល
 អាក្រក់ ជាអ្នកពោលពាក្យមិនជាទីខ្ពើម បណ្ឌិតទាំងឡាយ
 ពោលនូវការអត់ទ្រាំនោះ ថាជាស្នូត (របស់បុគ្គលនោះ) ។

ទសវត្សរ៍ពិភព បណ្ណាល័យ មហាវិថ្យាល័យ

- [៧៧៤] យោ ជាតិជាតិ សហាយមិត្ត
សិល្បន កុល្យាភិ (១) ធនេន ជន្មា
រុច្ចិមតោ អត្តកាលេ មតីមា
សហាយេសុ វេ សោត្តានំ តទាហុ ។
- [៧៧៥] មិត្តានំ វេ យស្ស ករុន្តិ សន្តោ
សិរិស្សត្ថា អរិសំវាទកស្ស
ន មិត្តុត្ថិ សិរិភាគី ធនេន
មិត្តេសុ វេ សោត្តានំ តទាហុ ។
- [៧៧៦] យស្ស ករិយា តុល្យវេយ្យោ សមត្តា
អនុញ្ញតា ធម្មកាមា បជាតា
កោលិនិយា សីលវតី បតិញ្ញតា
នាវេសុ វេ សោត្តានំ តទាហុ ។
- [៧៧៧] យស្ស រាជា ក្ខតបតី យសស្ស
ជាតិ សោធរេយ្យ បរក្កមញ្ញ
អន្តរាស្ស តុហនយំ មមន្តិ
រាជ្យសុ វេ សោត្តានំ តទាហុ ។

[៧៧៤] បុគ្គលណា មានប្រាជ្ញាភ័យថា មានបញ្ញាវង់វៃ ក្នុងកាល
 ដែលកើតឡើងនៃហេតុ មិនមើលងាយនូវសម្បត្តិនឹងមិត្ត ដោយ
 សិល្បវិជ្ជា ដោយកុលសម្បត្តិ ដោយទ្រព្យ ដោយជាតិ បណ្ឌិត
 ទាំងឡាយ បានពោលនូវការមិនមើលងាយ ក្នុងពួកសម្បត្តិនោះ
 ថាជាស្នូល (របស់បុគ្គលនោះ) ។

[៧៧៥] ពួកជនណា ជាអ្នកមិនពោលបង្គំស ជាសប្បុរស ជាមិត្ត
 ស្និទ្ធស្នាល ជាអ្នកមិនទ្រុស្តមិត្ត ចែករំលែកដោយទ្រព្យ បណ្ឌិត
 ទាំងឡាយ បានពោលនូវការស្និទ្ធស្នាល ក្នុងមិត្តទាំងឡាយនោះ
 ថាជាស្នូល (របស់ជននោះ) ។

[៧៧៦] បុគ្គលណា មានភរិយាមានវ័យប្រវែង មានសេចក្តីព្រម
 ព្រៀងគ្នា ជាអ្នកប្រព្រឹត្តតាម ប្រាថ្នាធម៌ ជាស្រីមានកូន មានសីល-
 ធម៌ដោយគួរ ដល់ត្រកូល មានវត្តដល់ថ្មី ពួកបណ្ឌិត បានពោល
 នូវចរិយានៃភរិយាទាំងឡាយនោះ ថាជាស្នូល (របស់ស្វាមីនោះ) ។

[៧៧៧] ព្រះរាជាជាម្ចាស់របស់សត្វ មានយស តែងជ្រាបនូវសេចក្តី
 ស្អាត នឹងសេចក្តីព្យាយាម របស់រាជសេវកាមាត្យណាថា (សេវ-
 កាមាត្យនោះ) មិនបែកចិត្ត (អំពីអញ) ជាអ្នកមានចិត្តល្អចំ-
 ពោះអញ បណ្ឌិតទាំងឡាយ បានពោលនូវសេចក្តីល្អ ក្នុងព្រះ
 រាជាទាំងឡាយនោះ ថាជាស្នូល (របស់រាជសេវកាមាត្យ) ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[៧៧៨] អន្ធពញ្ច ចានញ្ច ទទាតិ សន្នោ

មាលញ្ច កន្ធពញ្ច វិលេចនញ្ច

បសន្នចិត្តោ អនុមោទមាលោ

សក្កេស្មំ វេ សោត្តានំ តទាហុ ។

[៧៧៩] យមរិយធម្មន បុន្និ វុទ្ធា

អារាជិតា សមចរិយាយ សន្នោ^(១)

ពហុស្សុតា ឥសយោ សីលវុទ្ធា

អរហន្តមជ្ឈេ សោត្តានំ តទាហុ ។

[៧៨០] ឯតានិ ខោ សោត្តានានិ លោកេ

វិញ្ញាបសត្តានិ សុខុទ្ធរូបានិ

តានិធិ សេវេថ នរោ សបញ្ញោ

ន ហិ មជ្ឈិលេ កក្កន្តនមត្តិ សច្ចន្តិ ។

មហាមន្ត្រលទានកំ បណ្ណាលមំ ។

១ ម. វុទ្ធា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[៧៧៨] បុគ្គលណា មានសន្ទា មានចិត្តជ្រះថ្លា ត្រេកអរ ឲ្យបាយ
 ទឹក ផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រអូប និងគ្រឿងលាប បណ្ឌិតទាំង
 ឡាយ បានពោលនូវសេចក្តីល្អនោះ ថាជាស្នេហ៍ ក្នុងឋានសួគ៌
 ទាំងឡាយ (របស់បុគ្គលនោះ) ។

[៧៧៩] ពួកបុគ្គលណា ដឹងច្បាស់ដោយញាណ រមែងញ៉ាំងបុគ្គល
 ណាឲ្យស្អាត ដោយអរិយធម៌ ជាអ្នកត្រេកអរក្នុងការប្រព្រឹត្តិល្អ ជា
 អ្នករៀនសូត្រច្រើន ជាអ្នកស្វែងរកគុណ ជាអ្នកមានសីល បណ្ឌិត
 ទាំងឡាយ បានពោលនូវសេចក្តីល្អ ក្នុងកណ្តាលនៃព្រះអរហន្ត
 នោះ ថាជាស្នេហ៍ (របស់បុគ្គលនោះ) ។

[៧៨០] ស្នេហ៍ម្នាក់ទៀតទាំងឡាយនេះឯង វិញ្ញាណតែងសរសើរ មានសេចក្តី
 សុខជាកម្រៃ ក្នុងលោក នរេន្ធម្នកប្រកបដោយប្រាជ្ញា ក្នុងលោក
 នេះ គប្បីសេពគប្បីនូវស្នេហ៍ម្នាក់ទៀតទាំងឡាយនោះ វត្ថុណាមួយ
 ក្នុងមន្ទល (មានទិដ្ឋមន្ទលជាដើម) មិនឈ្មោះថាជាសច្ចៈទេ ។

យតបណ្ឌិតជាតកំ^(១)

[៧៨១] ឧដ្ឋហិ កណ្ណា ក៏សេសី កោ អត្តោ សុបនេនតេ

យោ បិ តុយ្ហិ សកោ ភាតា ហធិយំ ចក្កុទិ ក្ខណំ

តស្ស វតា ពលិយ្យន្តិ យតោ ជប្បតិកេសវ។

[៧៨២] តស្ស តំ វចនំ សុត្វា រោហិណោយ្យស្សកេសវោ

តវមាធូចោ វុដ្ឋាសិ ភាតុសោកេន អដ្ឋិតោ ។

[៧៨៣] តិន្ទ ឧមត្តវចោវ កេវលំ ទ្វារកំ^(២) ឥមំ

សសោ សសោតិលបសិ កោ នុតេសសមាហរិ។

យតបណ្ឌិតជាតក

(៧៨១) (អាមាត្យឈ្មោះរេហ៍នេយ្យ ពោលថា) បពិត្រព្រះអង្គជាកណ្តា-
 យនគោត្រសូមព្រះអង្គក្រោកឡើង ព្រះអង្គនៅផ្ទះធ្វើអ្វី ប្រយោជន៍
 អ្វីរបស់ព្រះអង្គ ដោយការផ្គុំ ក្សត្រិយ៍ណា ជាព្រះកនិដ្ឋភាគារបស់
 ខ្លួនព្រះអង្គ (ស្មើដោយ) ហឫទ័យ នឹងព្រះនេត្រខាងស្តាំ ខ្យល់
 ចាប់រួមរឹតនូវហឫទ័យរបស់ក្សត្រិយ៍ ជាព្រះកនិដ្ឋភាគានោះ បពិត្រ
 ព្រះកេសវៈ យតបណ្ឌិត រមែងអំពាវនាវថា (អ្នកទាំងឡាយ
 ចូរឲ្យទន្យាយដល់យើង) ។

(៧៨២) (ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា) ព្រះបាទកេសវៈ ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់
 ពាក្យរបស់អាមាត្យឈ្មោះរេហ៍នេយ្យនោះហើយ ក៏ទ្រង់ក្រោកឡើង
 រលះរលាំង ត្រូវសេចក្តីសោកក្នុងព្រះកនិដ្ឋភាគាគ្របសង្កត់ ។

(៧៨៣) (ព្រះបាទកេសវៈ សួរថា) អ្នកហេតុអ្វី ក៏មានសភាព
 ហាក់ដូចជាឆ្កួត (ត្រាប់ទៅ) កាន់នគរទ្វារវតីទាំងមូលនេះ និយាយ
 រវើកវាយថា ទន្យាយ ។ អ្នកណាឈ្លចយកទន្យាយ របស់អ្នកទៅឬ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ផាគកំ

[៧៨៤]សោវណ្ណាមយំ មណីមយំ (លោហាមយំ) អថ វា

រូបិយមយំ

សង្ខតសិលាបវាឡមយំ ការយិស្សាមិ តេ សសំ ។

សន្តិ អពោចិ សសកា អពោ វនតោចរា
 ឃ

តេចិ តេ អាណយិស្សាមិ តីទិសំ សសមិច្ឆសិ ។

[៧៨៥]ន វាហមេតេ ឥច្ឆាមិ យេ សសា បវេសិតា

ចន្ទតោ សសមិច្ឆាមិ តម្មេ ឌីហារ តេសវ ។

[៧៨៦]សោ នួន មធុរំញាតិ ជីវិតំ វិជហិស្សសិ

អបត្តយំ យោ បត្តយសិ ចន្ទតោ សសមិច្ឆសិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជានក

(៧៨៤) អ្នកប្រាថ្នា នូវទន្សាយមាស កែវមណី (លោហៈ) ឬប្រាក់ ឬក៏
 ទន្សាយធ្វើដោយស័ន្ទ ដោយសិលា ដោយកែវប្រភេទ យើងនឹងឲ្យ
 គេធ្វើទន្សាយនោះដល់អ្នក ។ (បើអ្នកមិនពេញចិត្តទន្សាយនោះទេ)
 ទន្សាយឯទៀតក្នុងព្រៃ រកស៊ីក្នុងព្រៃ យើងនឹងឲ្យគេនាំទន្សាយទាំង
 នោះមកឲ្យអ្នក អ្នកត្រូវការទន្សាយបែបណា (ចូរប្រាប់យើងក្នុង
 កាលឥឡូវនេះ) ។

(៧៨៥) (យតបណ្ឌិតឆ្លើយថា) ពួកទន្សាយណា ដែលអាស្រ័យនៅ
 លើផែនដី ខ្ញុំមិនចង់បានទន្សាយនោះទេ ខ្ញុំចង់បានទន្សាយអំពី
 ដួងព្រះចន្ទ្រ បពិត្រព្រះកេសវៈ សូមព្រះអង្គញ្ជាត់ទន្សាយនោះឲ្យ
 ចុះមក ដើម្បីខ្ញុំ ។

(៧៨៦) (ព្រះបាទកេសវៈ...) អ្នកណាប្រាថ្នានូវរបស់ ដែលមិនគួរ
 ប្រាថ្នា (ដូចជា) អ្នកប្រាថ្នានូវទន្សាយ អំពីដួងព្រះចន្ទ្រ ម្ចាស់
 អ្នកជាញាតិ អ្នកនោះ នឹងលះបង់ជីវិត ជាទីស្រឡាញ់ ដោយពិត
 (ក៏មិនបានទន្សាយនោះដែរ) ។

វេសកន្តិកាគេ សោឡសម្ពំ យតបណ្ឌិតជាតក់

[៧៨៧] ឯវេញ កណ្តា ជាតាសិ យន្តា មនុស្សាសសិ

កណ្តា បុរេ មតិ បុត្រ អដ្ឋាបិ អនុសោចសិ។

[៧៨៨] យំ នលញ្ញា មនុស្សេន អមនុស្សេន វា បុន

ជាតោ មេ មា មរី បុត្រោ កុតោ លញ្ញា អលត្ថយំ។

ន មន្តា មូលកេសជ្ជា ឌីសេនហិ ធនេន វា

សក្កា អាណយតិ កណ្តា យំ បេតមនុសោចសិ។

(៧៨៧) (យតបណ្ឌិត...) បពិត្រព្រះកណ្តាយនគោត្រ បើព្រះអង្គ

ទ្រង់ជ្រាប យ៉ាងនោះ ព្រះអង្គទ្រង់ប្រៀនប្រដៅបុគ្គលដទៃ ហេតុ

អ្វី ព្រះអង្គសោកស្តាយ នឹងបុគ្គលដែលទទួលមរណភាព ក្នុង

កាលមុន ហួតមក ក្នុងថ្ងៃនេះ ។

(៧៨៨) របស់ណា ដែលមនុស្ស ឬអមនុស្ស មិនគប្បីបានវិញ ដោយ

ប្រាថ្នាថា (ព្រះអង្គប្រាថ្នាថា របស់នោះថា) បុត្តរបស់អញ កើត

ហើយកុំស្លាប់ឡើយ ដូច្នេះ ព្រះអង្គនឹងគប្បីបានរបស់ ដែលមិន

គប្បីបាន អំពីទីណាកើត ។ បពិត្រព្រះកណ្តាយនគោត្រ ព្រះ

អង្គសោកស្តាយនឹងបុគ្គលណា ដែលទៅកាន់បរលោកហើយ ព្រះ

អង្គអាចនាំបុគ្គលនោះមកវិញ ដោយមន្ត ដោយថ្នាំដែលធ្វើដោយឫស

ឈើ ដោយឧសថ ឬក៏ដោយទ្រព្យ មិនបានឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

(៧៨៩) យស្ស ឯតាទិសា អស្ស អមទ្ធា បុរិសបណ្ឌិតា

យថា និដ្ឋាបយេ អជ្ជេ យតោ បុរិសបណ្ឌិតោ ។

អាទិត្តំ វត មិ សន្តិ យតសិត្តំ ចាវតិ

វារិនា វិយ ឌីសិត្តា សត្វំ និព្វាបយេ ទរំ ។

អត្ថហិ វត មេ សល្លិ យមាសិ ហធយស្សន្តិ

យោ មេ សោកបវេតស្ស បុត្តសោកំ អហានុទិ ។

សោហំ អត្ថឡ្ហសល្លោស្តិ វីតសោកោ អនាវិលោ

ន សោចាមិ ន រោទាមិ តវ សុត្វាន មាណាវ ។

(៧៩០) ឯវំ ករោន្តិ សប្បញ្ញា យេ ហោន្តិ អនុកម្មកា

និវត្តយន្តិ សោកម្ហា យតោ ជេដ្ឋីវ ភាវន្តិ ។

យតបណ្ឌិតជាតកំ សោឡសមំ ។

(៧៨៩) (ព្រះបាទកេសវៈ សរសើរថា) ពួកបុរសជាបណ្ឌិតប្រាកដ
 ដូច្នេះ ជាអាមាត្យរបស់ព្រះរាជាណា ដូចយ៉ាងអ្នក ជាបណ្ឌិត-
 បុរស ឈ្មោះយតៈ បានឮឲ្យល់ (ខ្ញុំ) ក្នុងថ្ងៃនេះ (សោករបស់ព្រះ
 រាជានោះ នឹងមានមកពីណា) ។ អ្នកបានស្រោចស្រពនូវយើង
 ដែលភ្លើងគឺសេចក្តីសោកកំពុងឆេះ ឲ្យស្ងប់រម្ងាប់ ញ៉ាំងសេចក្តីក្រ-
 វល់ក្រវាយទាំងអស់ឲ្យលេច ដូចបុគ្គលយកទឹកស្រោច នូវភ្លើង
 កំពុងឆេះឆ្លាំងខ្លាញ់ ។ សរគឺសេចក្តីសោកណា ដែលអាស្រ័យក្នុង
 ហឫទ័យ សរ គឺសេចក្តីសោកនោះ យើងបានដកចេញហើយ អ្នក
 ឈ្មោះថា បានបន្ថាបន់នូវសេចក្តីសោកព្រោះបុគ្គ របស់យើង ដែល
 ត្រូវសេចក្តីសោកគ្របសង្កត់ ។ ម្ចាស់មាណា យើងនោះ ជាអ្នក
 មានសរ គឺសេចក្តីសោក ដកចេញហើយ ជាអ្នកប្រាសចាកសេចក្តី
 សោក ម្ចាស់មាណា យើងលែងសោកស្តាយ លែងយំទួញ
 ព្រោះបានស្តាប់នូវពាក្យ របស់អ្នក ។

(៧៩០) (ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធត្រាស់ថា) ពួកជនណា ប្រកបដោយប្រាជ្ញា ជាអ្នក
 អនុគ្រោះ រមែងធ្វើយ៉ាងនេះ ទើបញ្ចាំងជនឲ្យឃ្លាតចាកសេចក្តី
 សោក ដូចយតបណ្ឌិត ញ៉ាំងព្រះជេដ្ឋ (ឲ្យរួចចាកសេចក្តីសោក)។

តិល្ប័ទានំ

ទទ្ស កក្កា ជនឆាយ សង្ខារោ
 រាជា សត្តាហា សសាខ តត្ថលំនា
 ធម៌ កុក្កជ កុក្កាលី កោជននា
 ចក្កវាក សុភ្វិ សសោត្ថិ យតោ ។

សកនិបាតំ ខិត្តិកំ ។

ឧទ្ទាននៃជាតិកន្លោះគឺ

និយាយអំពីកំពែងនៃនគរដ៏មាំមួន ១ កណ្តាលតាបស ១ ស្តេច
 ធនញ្ញ័យ ១ សង្ឃប្រាហ្មណ៍ ១ ព្រះរាជាពារាណសី ១ តាបស
 ជ្រះថ្លា ចំពោះព្រហ្មចរិយធម៌ អស់ ៧ ថ្ងៃ ១ សាខកុមារ ១
 តក្កលជាតក ១ មហាធម្មបាលជាតក ១ ក្បួនជាតក ១ មជ្ឈគុណលី-
 ជាតក ១ អ្នកឱ្យខ្សែភោជន ១ ចក្កវេសជាតក ១ ភូមិបញ្ញាជាតក ១
 ប្រកបដោយសេចក្តីស្និស្ត ១ យតបណ្ឌិតជាតក ១ ។

ចប់ ទសកន្តិយាត ។

ឯកាទសកនិបាតជាតកំ

មាតិកាបោសកជាតកំ^(១)

[៧៧០] តស្ស នាគស្ស វិប្បវាសេន

វិទ្យុស្ស សល្លតិយោ ច កុដជា

កុរុវិទ្យុករវរា ភិសសាមា ច

និវតេ បុប្ផតា ច កណ្ណិកាវរា ។

[៧៧២] កោចិទេវ សុវណ្ណកាយុរា

នាគរាជំ ករុន្តិ បិណ្ឌេន

យត្ថ រាជា រាជកុមារោ វា

កវចមភិហេស្សតិ អសម្ពិតោ ។

[៧៧៣] កណ្ណាហិ នាគ កតលំ ហ នាគ កិសកោ កវ

តហ្វនំ រាជតិទ្ធានំ តានំ នាគ កវិស្សសិ ។

[៧៧៤] សា ទ្ធន សា កបណិកា អន្តា អបរិនាយិកា

ខាល្លិ ចាទេន យដ្ឋេតិ កវី ចណ្ណារណំ បតិ ។

ឯកាទសកនិបាតជាតក

មាតុបោសកជាតក

(៧៩១) (ដំរីជាមាតារបស់ព្រះពោធិសត្វ ពោលថា) ដើមពោនស្វាផង
ដើមខ្លុងគង់ផង ដើមខ្លឹមនឹងស្មៅធំឈ្មោះកវរៈផង ក្រអៅឈ្នួក
នឹងស្រវែងផង ដុះទ្រុបទ្រុបហើយ ទាំងដើមកណ្តាតារជិតជើងភ្នំ
ក៏ចេញផ្កាដែរ ព្រោះតែដំរីនោះមិននៅ ។

(៧៩២) ក្នុងស្រុក ឬក្នុងក្រុងណាមួយ ព្រះរាជា ឬព្រះរាជកុមារណាមួយ
មានគ្រឿងអាករណៈជាវិការនៃមាស រមែងចិញ្ចឹមស្តេចដំរី ដោយ
ដុំនៃកោជន ដ្បិតដំរីដែលព្រះរាជា ឬព្រះរាជកុមារ (គង់ហើយ)
មិនគក់ស្លុត (ក្នុងសង្រ្គាម) អាចនឹងទំលុះទំលាយនូវក្រោះ (នៃ
ពួកបបួមគ្រឿង) ។

(៧៩៣) (ព្រះរាជា...) ម្ចាស់ដំរី អ្នកចូរទទួលពន្ធកោជនចុះ ម្ចាស់
ដំរី អ្នកកុំស្មមឡើយ ម្ចាស់ដំរី រាជកិច្ចទាំងឡាយ មានច្រើន អ្នក
នឹងធ្វើនូវរាជកិច្ចទាំងនោះ ។

(៧៩៤) (ព្រះពោធិសត្វ...) មេដំរីនោះជាសត្វកំព្រា ខ្វាក់ភ្នែក មិន
មានគេដឹកនាំ ទង្គិចជើងនឹងដង្កត់ឈើ ហើយបែរមុខទៅរកភ្នំ
ចណ្តារណា ដួលនៅ ។

ឯកាទសកន្តិកា បឋម៖ មាតុលេសកដាគរំ

[៧៧៥] កាណុតេ សា មហា នាគ អន្ធា អបរិណាយំ កា

ខាណ្ឌំ ចាទេន យដ្ឋេតិ ភិរី ចណ្ណារណំ បតិ ។

[៧៧៦] មាតា មេ សា មហា រាជ អន្ធា អបរិណាយំ កា

ខាណ្ឌំ ចាទេន យដ្ឋេតិ ភិរី ចណ្ណារណំ បតិ ។

[៧៧៧] មុត្តាដេតំ មហា នាគំ យោយំ ភរតិ មាតរំ

សមេតុ មាតរា នាគោ សហ សព្វេហិ ញាតិភិ ។

[៧៧៨] មុត្តាវ ពន្ធនា នាគោ កាសិរាជេន មេសិតោ^(១)

មុហុតំ អស្សសិត្វាន^(២) អគមា យេន បព្វតោ

តតោ សោ ធិលំនំ^(៣) កន្ធា សីតំ គុញ្ញរសេវិតំ

សោណ្ណាយ ឧទកមាហិត្វា មាតរំ អភិសិត្វាដ ។

[៧៧៩] កោយំ អនរិយោ ទេវោ អកាលេន បរស្សតិ

តតោ មេ អត្រដោ មុត្តោ យោ មយ្ហំ បរិចារកោ ។

១ ឱ. មុត្តោ ពាមតោ កុញ្ញរោ ។ ម. មុត្តមាតាយ កុញ្ញរោ ។ ២ ម. អស្សសយិញ្ចា ។
៣ ឱ. ម. ឧប្បិទំ ។

ឯកវេសនិបាត មាតុបោសកជាតក ទី ១

(៧៩៥) (ព្រះរាជា...) ម្ចាស់ដំរីដ៏ប្រសើរ មេដំរី ខ្វាក់ភ្នែក មិនមាន
គេដឹកនាំ ទង្គិចជើងនឹងដង្កត់ឈើ បែរមុខទៅរកភ្នំចណ្ឌោរណៈ
ដួលនៅនោះ តើត្រូវជាអ្វីនឹងអ្នកឯង ។

(៧៩៦) (ព្រះពោធិសត្វ...) បពិត្រមហាពជ មេដំរីខ្វាក់ភ្នែក មិនមាន
គេដឹកនាំ ទង្គិចជើងនឹងដង្កត់ឈើ បែរមុខទៅរកភ្នំចណ្ឌោរណៈ
ដួលនៅនោះ ត្រូវជាមាតារបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ។

(៧៩៧) (ព្រះរាជា...) អ្នកទាំងឡាយចូរលែង នូវដំរីដ៏ប្រសើរនេះ ជា
សត្វចិញ្ចឹមនូវមាតា ចូរឲ្យដំរីបានជួបជុំនឹងមាតា ព្រមទាំងញាតិ
ទាំងពួងចុះ ។

(៧៩៨) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ដំរីគ្រាន់តែរួចចាកចំណង ដែលព្រះរាជា
កាសីបានបញ្ជូនទៅ សម្រាកខ្លួនតែមួយរំពេច ក៏ដើរសំដៅទៅ
រកភ្នំ ដំរីនោះចេញទៅអំពីភ្នំនោះ ដើរទៅកាន់ព្រៃជាទីពឹងសម្ងំ
ដ៏ត្រជាក់ ដែលដំរីធ្លាប់សេព (នៅ) ហើយដងទឹកដោយប្រមោយ
យកមកស្រោចស្រពមាតា ។

(៧៩៩) (មាតាពោធិសត្វ...) ភ្ញៀវអ្វីហ្នឹងផ្ដេសផ្ដាសបង្កើនចុះ តុំដូ
កាលសោះ កូនបង្កើតរបស់អញ ដែលជាអ្នកបម្រើអញទៅបាត់
ហើយតើ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ផាគកំ

(៨០០) ឧដ្ឋេហំ អប្បកី សេសំ អាគតោ ត្យាហមត្រដោ

មុត្តាម្មំ កាសិរាជេន វេទេហេន យសស្សីនា។

(៨០១) ចិវំ ជីវតុ សោ រាជំ កាសិំ រដ្ឋវឌ្ឍនោ

យោ មេ បុត្តំ បរមោទេសិ សនា វុឌ្ឍាបចាយិកត្តំ។

មាតុបោសកផាគំ បរិមំ ។

ជុណ្ហជិតកំ

(៨០២) សុណោហំ មយ្ហំ វចនំ ជនិន្ទ

អត្ថេន ជុណ្ហម្មំ ឥនាទុបត្តោ

ន ព្រាហ្មណោ អន្ធិកេ តិដ្ឋមាទេ

កន្តព្វមាហុ ត្វិបទានសេដ្ឋ^(១) ។

១ ខ. វិបកាសេដ្ឋ ។ ម. វិបទិដ្ឋ សេដ្ឋ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

(៨០០) (ពោធិសត្វ...) បពិត្រអ្នកមេ សូមអ្នកក្រោកឡើង សម្រាន្តអ្វី
ខ្ញុំជាកូនបង្កើតរបស់លោក ដែលព្រះរាជាភាសី ទ្រង់ប្រកបដោយ
ប្រាជ្ញា មានយស បានលែងមកវិញហើយ ។

(៨០១) (មាតាពោធិសត្វ...) ព្រះរាជាណា បានលែងកូន របស់ខ្ញុំ
ជាអ្នកកោតក្រែង ចំពោះបុគ្គលចាស់សព្វ ។ កាល សូមព្រះរាជា
នោះ ញ៉ាំងដែនរបស់ពួកអ្នកភាសីឲ្យចំរើន គង់ព្រះជន្មនៅអស់
កាលយូរអង្វែងចុះ ។

ចប់ មាតុបោសកនិកាយ ទី ១ ។

ជំណាជិតក

(៨០២) (ព្រាហ្មណ៍បានពោលថា) បពិត្រព្រះអង្គធំជាងជន សូមព្រះ
អង្គស្តាប់ពាក្យរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គមកក្នុងទីនេះ ដោយសេចក្តី
ត្រូវការចំពោះព្រះអង្គ ទ្រង់ព្រះនាមដុណ្ហៈ បពិត្រព្រះអង្គប្រសើរ
បំផុត ជាងពួកសត្វជើងពីរ បណ្ឌិតទាំងឡាយពោលថា កាល
ព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកដំណើរ កំពុងឈរ (សូម) បុគ្គលមិនត្រូវដើរ
(ហួស) ទេ ។

ឯកវស្សនិយោគ ទុតិយំ ដុល្លោដាសកំ

(៨០៣) សុណោមិ តិដ្ឋាមិ វិទេហិ ព្រាហ្ម
 យេនាមិ អត្ថេន ឥនាទុបត្ថោ
 កំ វា ត្វមត្តំ មយំ បត្តយានោ
 ឥនាគមា ព្រាហ្ម តទិដ្ឋ្យ ព្រហ្ម ។

(៨០៤) ទទាហិ មេ តាមវាវនិ បញ្ច
 ទាសីសតំ សត្ត កវិសតានិ
 បរោសហស្សញ្ញ សុវណ្ណានិក្ខេ
 កវិយា ច មេ សាទិសី ទ្វេ ទទាហិ ។

(៨០៥) តថោ នុ តេ ព្រាហ្មណ ភីស្ស្រោ
 មន្តា នុ តេ ព្រាហ្មណ ចិត្តវរោ
 យក្ខា នុ តេ អស្សវា សន្តិ កេចិ
 អត្តំ វា មេ អភិជាតាសិ កត្តំ ។

(៨០៦) ន មេ តថោ អត្តំ ន ចាមិ មន្តា
 យក្ខាមិ មេ អស្សវា នត្តិ កេចិ
 អត្តំច តេ នាភិជាតាមិ កត្តំ
 បុព្វេ ទោ សន្តិមត្តមាសិ ។

ឯកាសនិបាត ផុល្លាសិកា ទី ២

(៨០៣) (ព្រះរាជាទ្រង់ត្រាស់ថា) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ យើងឮ យើងឈប់
នៅ អ្នកចូរនិយាយចុះ អ្នកមកក្នុងទីនេះ ដោយប្រយោជន៍ណា ឬ
ប្រាថ្នានូវប្រយោជន៍អ្វី ចំពោះយើង ទើបមកក្នុងទីនេះ ម្ចាស់
ព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរប្រាប់នូវប្រយោជន៍នោះចុះ ។

(៨០៤) (ព្រាហ្មណ៍...) សូមព្រះអង្គប្រទានស្រុកសួយ ៥ ពាស ១០០
គោ ៧០០ នឹងមាសឆ្ការជាង ១០០ ដល់ទូលព្រះបង្គំ សូមប្រ-
ទានភិយា២ នាក់មានរូបសណ្ឋានដូចគ្នា ដល់ទូលព្រះបង្គំផង ។

(៨០៥) (ព្រះរាជា...) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ក្រែងអ្នកមានតបៈដ៏ខ្លាំងដែរឬ
ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ក្រែងអ្នកមានមន្តទាំងឡាយ មានសភាពដ៏វិចិត្រ
ដែរឬ ក្រែងអ្នកមានពួកយក្សខ្លះ ជាអ្នកស្តាប់ដែរឬ ម្យ៉ាងទៀត
អ្នកដឹងច្បាស់នូវប្រយោជន៍ ដែលអ្នកធ្វើហើយ ចំពោះយើងឬ ។

(៨០៦) (ព្រាហ្មណ៍...) ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ មិនមានតបៈ មិនមានមន្ត
ទេ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ មិនមានពួកយក្សខ្លះ ជាអ្នកស្តាប់ទេ ទូល
ព្រះបង្គំជាខ្ញុំ មិនដឹងច្បាស់នូវប្រយោជន៍ ដែលទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ
ធ្វើហើយ ចំពោះព្រះអង្គទេ ក្នុងកាលមុន (ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ
នឹងព្រះអង្គ) គ្រាន់តែបានច្បាប់បុណ្យប៉ុណ្ណោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

(៨០៧) បឋមី ឥទ្ធិ ទស្សនី ជានតោ មេ

ន តាកិជាធាមិ ឥតោ បុរត្តា

អក្ខាហិ មេ បុច្ឆិតោ ឯតមត្តំ

កតា កុហី វា អហុ សង្កមោ នោ ។

(៨០៨) កន្ធារាជស្ស បុរម្មំ រម្មេ

អវស្មិម្ហសេ តត្តសិលាយ នេវ

តត្ថន្ធការម្មំ តិមិស្សកាយំ

អំសេន អំសំ សមយជ្ជយិម្ហា

តេ តត្ថ វេត្វាន ឧកោ ជនិទ្ធិ

សារាណិយំ វិគិសារម្ម តត្ថ

សាយេវ នោ សង្កតិមត្តមាសិ

តតោ ន បច្ឆា ន បុរេ កតាចិ^(១) ។

(៨០៩) យទា កតាចិ មនុជេសុ ព្រហ្ម

សមាគមោ សប្បវិសេន ហោតិ

ន បណ្ឌិតា សង្កតិសន្តវានិ

បុព្វេ កតំ វាចិ វិនាសយន្តិ ។

១ ម. អហោសិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

(៨០៧) (ព្រះរាជា ..) តាមខ្ញុំជឿ នេះជាការឃើញដំបូង យើងមិន

ស្គាល់អ្នកមុន អំពីកាលនេះទេ យើងសួរហើយ អ្នកចូរប្រាប់

សេចក្តីនេះ យើងបានច្បាស់ ក្នុងកាលណា ឬក្នុងទីណា ។

(៨០៨) (ព្រាហ្មណ៍...) បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធចេព ពួកយើងនៅក្នុងក្រុង

គក្កសិលា ជាបុរីគួរឱ្យត្រេកអរ របស់ស្តេចគន្ធារៈ ក្នុងទីនោះ ពួក

យើងខ្ញុំ បានទង្គិចស្មាននឹងស្មា ក្នុងទីនឹងត ក្នុងរាត្រីមានអំពូជក្រាស់

បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន យើងខ្ញុំទាំងពីរនាក់នោះ ឈរក្នុងទីនោះ

បានបញ្ចប់ពាក្យគួរឱ្យពួក ក្នុងទីនោះ នោះឯងឈ្មោះថា ការច្នៃ

គ្នានៃយើងខ្ញុំ (ឯការច្នៃ) ខាងក្រោយ នឹងខាងមុខ អំពីកាល

នោះ មិនមានឡើយ ។

(៨០៩) (ព្រះរាជា...) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ការច្នៃនឹងសប្បុរស ក្នុងពួក

មនុស្ស ក្នុងកាលណា ពួកបណ្ឌិត មិនដែលបំបាត់ការច្នៃនឹង

សេចក្តីស្និទ្ធស្នាល ឬគុណដែលគេធ្វើហើយ ក្នុងកាលមុនទេ ។

ឯកទស្សនវិចារេ ទុតិយំ ដ្ឋិតិដាតកំ

- (៨០០) ពាលា ច ខោ សង្កតិសន្តវាជំ
 បុព្វេ កតំ វាបិ វិនាសយន្តំ
 តហ្មិមំ ពាលេសុ កតំ វិនស្សតិ
 តថាហិ ពាលា អកតតពារា ។
- (៨០១) ដំរា ច ខោ សង្កតិសន្តវាជំ
 បុព្វេ កតំ វាបិ ន នាសយន្តំ
 អប្បិមំ ដំរេសុ កតំ ន នស្សតិ
 តថាហិ ដំរា សុកតតពារា
 ទទាមិ តេ កាមវរាជំ បញ្ច
 ទាស្មីសតិ សត្ត ឥវិសតាជំ
 បរោសហស្សញ្ច សុវណ្ណានិក្ខេ
 ករិយា ច តេ សាទិសំ ទ្វេ ទទាមិ ។
- (៨០២) ឃីរំ សតិ ហោតិ សមេច្ច រាជ
 នក្ខត្តរាជារិវ តារកានំ
 អាច្ឆរតិ កាសិបតិ យថា អហំ
 តយា ហិ មេ សង្កមោ អជ្ឈ លទ្ធោតិ ។

ឯកាទសកវិបាក ដុល្លាជាតកទី ២

(៨១០) ចំណែកខាងពួកពាល តែងបំបាត់ការច្នៃបង្កនឹងសេចក្តីស្មោះស្មាល
ឬគុណដែលគេធ្វើហើយក្នុងកាលមុន គុណសូម្បីច្រើន ដែលគេធ្វើ
ហើយ ចំពោះពួកពាល រមែងបាត់ទៅ ពិតដូច្នោះមែន ពួកពាល
មានសភាព ជាមនុស្សអកតញ្ច ។

(៨១១) ចំណែកខាងពួកបណ្ឌិត មិនបំបាត់ការច្នៃបង្កនឹងសេចក្តីស្មោះស្មាល
ឬគុណដែលគេធ្វើហើយ ក្នុងកាលមុនទេ គុណសូម្បីតិចដែលគេ
ធ្វើហើយ ចំពោះពួកបណ្ឌិត រមែងមិនបាត់ ពិតដូច្នោះមែន ពួក
បណ្ឌិតមានសភាព ជាមនុស្សកតញ្ច យើងនឹងឲ្យស្រកស្នួយ ៥
ទាសី ១០០ នាក់ គេ ៧០០ មាសឆ្នាំរវាង ១០០០ ដល់អ្នក ម្យ៉ាង-
ទៀត យើងនឹងឲ្យករិយាពីរដែលមានរូបសណ្ឋានដូចគ្នា ដល់អ្នក ។

(៨១២) (ព្រាហ្មណ៍...) បពិត្រព្រះរាជា ការច្នៃបង្កសប្បុរស តែងមាន
យ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះអង្គជាម្ចាស់នៃដែនកាសី ដូចយ៉ាង (ព្រះចន្ទ្រ
បិតនៅក្នុងកណ្តាល) នៃពួកផ្កាយ រមែងពេញឡើងយ៉ាងណាមិញ
ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ (ពេញព្រៀបដោយស្រកស្នួយជាដើម ដែល
ព្រះអង្គប្រទានក្នុងថ្ងៃនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ) ព្រោះការច្នៃបង្កនឹងព្រះអង្គ
ខ្ញុំបានហើយក្នុងថ្ងៃនេះ ។

ធម្មទេវបុត្តជានិក្ខំ^(១)

[៨០៣] យសោភកោ បុត្តាភកោហមស្មី
 សទត្តតោ សមណាព្រាហ្មណានំ
 មគ្គារហោ ទេវមនុស្សបូជិតោ
 ធម្មោ អហំ ទេហំ អធម្ម មគ្គំ ។

[៨០៤] អធម្មយានំ ទិឡ្ហោហុហិតា
 អសន្តសន្តោ ពលវាហមស្មី
 ស ក្កិស្ស ហេតុម្ហំ តវជ្ជ ទិដ្ឋំ
 មគ្គំ អហំ ធម្ម អទិន្នបុត្តំ ។

[៨០៥] ធម្មោ ហវេ ចាត្តារហាសិ បុត្រោ
 បច្ឆា អធម្មោ ឧទហានិ លោកេ
 ជេដ្ឋោ ច សេដ្ឋោ ច សន្តន្តោ ច
 ឧយ្យាហំ ជេដ្ឋស្ស កនិដ្ឋ មគ្គា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ធម្មទេវបុត្រជាតក

[៨១៣] (ធម្មទេវបុត្រ ពោលថា) ម្ចាស់អធម្មទេវបុត្រ ខ្ញុំឈ្មោះធម្មៈ

ជាអ្នកឆ្លើយស ឆ្លើយបុណ្យ ខ្ញុំដែលពួកសមណព្រាហ្មណ៍ សរសើរ

ជានិច្ច ដែលទៅតានឹងមនុស្សបូជាហើយ គួរបានផ្លូវ អ្នកចូរឲ្យផ្លូវ ។

[៨១៤] (អធម្មទេវបុត្រ ពោលថា) ម្ចាស់ធម្មៈ ខ្ញុំជិះរថ ឈ្មោះអធម្ម-

យានដ៏មាំ ជាអ្នកមិនភក់ស្អុត មានកម្លាំង ខ្ញុំនោះនឹងឲ្យផ្លូវដល់អ្នក

ដែលមិនធ្លាប់ឲ្យហើយ ក្នុងថ្ងៃនេះ ព្រោះហេតុអ្វី ។

[៨១៥] (ធម្មទេវបុត្រ...) ធម៌បានកើតមុន អធម៌កើតក្រោយក្នុងលោក

ខ្ញុំជាច្បងផង ប្រសើរជាងផង មានតាំងពីព្រេងនាយផង ម្ចាស់បួន

អ្នកចូរចៀសចេញ អំពីផ្លូវរបស់បង ។

ឯកវេទនាពិភព គតិយំ ធម្មវេទបុត្តដាតកំ

- [៨០៦] ន យាចនាយ នបិ ចាជ្ជតា
 ន អរហន្តា តេហំ ននេយ្យ មគ្គំ
 យុទ្ធា តោ ហោតុ ឧភិន្នមជ្ឈ
 យុទ្ធស្មំ យោ ជិស្សតិ តស្ស មត្តោ ។
- [៨០៧] សត្វា ទិសា អនុវិស្សដោហមស្មំ
 មហាព្វលោ អមិតយសោ អនុល្យោ
 តុលោហិ សព្វេហិ ឧបេត្តតោ
 ធម្មោ អធម្ម ភំ កបំ វិជេស្សសិ ។
- [៨០៨] លោហោន វេ ហពាតិ ជាត្របំ
 ន ជាត្របេន ហនន្តំ លោហំ
 សចេ អធម្មោ ហពាតិ ធម្មមជ្ឈ
 អយោ សុវណំ វិយ នស្សនេយ្យំ ។
- [៨០៩] សចេ ភុវំ យុទ្ធតលោ អធម្ម
 ន តុយ វឌ្ឍា ច ក្ខ ច អតិ
 មគ្គតា តេ ធម្មំ បិយាប្បិយេន
 វាចាធុត្តានិបិ តេ ឧមាមិ ។

(៨១៦) (អធម្មទេវបុត្រ...) ខ្ញុំមិនត្រូវឱ្យផ្លូវដល់អ្នក ដោយសេចក្តីអង្វរ
មិនត្រូវឱ្យ ដោយពាក្យសមគួរ មិនត្រូវឱ្យ ព្រោះខ្ញុំគួរបានផ្លូវ
យើងទាំងពីរ រក ចូរច្បាំងគ្នា ក្នុងថ្ងៃនេះ អ្នកណាឈ្នះក្នុងចម្បាំង
ផ្លូវជារបស់អ្នកនោះ ។

(៨១៧) (ធម្មទេវបុត្រ...) ម្ចាស់អធម្មៈ ខ្ញុំឈ្មោះធម្មៈ ជាអ្នកល្បីល្បាញ
សព្វទិស មានកំឡាំងច្រើន មានយសរាប់មិនអស់ មិនមានអ្នកណា
ផ្ដើមបាន មានសភាពជាអ្នកប្រកប ដោយគុណគ្រប់យ៉ាង អ្នក
នឹងឈ្នះ (ខ្ញុំ) ដូចម្តេចបាន ។

(៨១៨) (អធម្មទេវបុត្រ...) គេតែងដំរើមដោយដែក គេមិនដែលដំ-
ដែកដោយមាសទេ បើអធម្មៈ ដំ ធម្មៈ ក្នុងថ្ងៃនេះ ដូចជាដែក
ដំរើម បុគ្គលគួរមើលដែរ ។

(៨១៩) (ធម្មទេវបុត្រ...) ម្ចាស់អធម្មៈ បើអ្នកមានកំឡាំងនឹងច្បាំង
បុគ្គលចាស់នឹងបុគ្គលជាត្រូវ មិនមានដល់អ្នក ខ្ញុំនឹងឱ្យនូវផ្លូវដល់អ្នក
ដោយពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នឹងមិនជាទីស្រឡាញ់ផង ខ្ញុំនឹងអត់
ព្រមព្រៀងពាក្យទ្រគោះបោះបោក របស់អ្នកផង ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[៨២០] ឥន្ទោ សុត្វា វចនំ អធម្មោ

អវិសិរោ បតិគោ ឧទ្ធចាទោ

យុទ្ធតិគោ វេ ន លភាមិ យុទ្ធំ

ឯត្តាវតា ហោតិ ហតោ អធម្មោ ។

[៨២១] ឧទ្ទិពលោ យុទ្ធពលំ វិជេត្វា

ហន្តា អធម្មំ និហនិត្វ ភូម្យា

មាយាសិ ចិត្តោ អភិវុទ្ធ សន្និដ្ឋំ

មគ្គេនេវ អតិពលោ សច្ចនិក្ខមោ ។

[៨២២] មាតា បិតា សមណាព្រាហ្មណា ច

អសម្មានិតា យស្ស សកេ អតារេ

វេជេវ និត្តិប្ប សវីរេធមំ

កាយ ប្ប ភេទា និរយំ វជន្តិ តេ

យថា អធម្មោ បតិគោ អវិសិរោ ។

(៨២០) (ព្រះភគវា បានត្រាស់ថា) អធម្មទេវបុត្រ ឮពាក្យនេះហើយ
 មានក្បាលសំយុងចុះ មានជើងឡើងលើ ក៏ធ្លាក់ចុះ ពោលពាក្យថា
 អញត្រូវការដោយចម្បាំង តែមិនបាននូវការច្បាំងឡើយ អធម្ម-
 ទេវបុត្រ ក៏ស្លាប់ ដោយហេតុត្រឹមប៉ុណ្ណោះឯង ។

(៨២១) ធម្មទេវបុត្រ មានខន្តិធម៌ជាកំឡាំង មានចិត្តមានកំឡាំងក្រៃពេក
 មានព្យាយាមដ៏ទៀងទាត់ បានផ្ដាញ់ បានសម្លាប់នូវអធម្មទេវបុត្រ
 ដែលមានចម្បាំងជាកំឡាំង ទំលាក់ទៅ លើផែនដី ហើយឡើង
 កាន់រថ (របស់ខ្លួន) បរទៅតាមផ្លូវដែល ។

(៨២២) បុគ្គលណា មិនបានធ្វើសក្ការៈ ដល់មាតាបិតា នឹងសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ ក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន បុគ្គលនោះ លុះដាក់ចុះនូវរាងកាយគឺ
 ស័ររៈ បែកធ្លាយរាងកាយ ក្នុងលោកនេះ រមែងទៅកាន់នរក ដូច
 ជាអធម្មទេវបុត្រ ដែលសំយុងក្បាលធ្លាក់ចុះ ។

(៨២៣) មាតា បិតា សមណាព្រាហ្មណា ច
 សុសុម្ពាជិតា យស្ស សកេ អតារ
 ឥនេវ និត្តិយ្យ សរីរទេហំ
 កាយស្ស ភេទា សុគតី វជ្ជន្តំ តេ
 យថាបិ ធម្មោ អភិវុទ្ធិ សន្នន្តំ ។
 ធម្មទេវបុត្តជាតកំ ភគិយំ ។

ឧទយជាតកំ

(៨២៤) ឯកា និស្សន្ទា សុចិ សតាត្ថវ
 ចាសាធម្មារុយ្យ អនិជ្ជតន្តី
 យាថាបិ តំ តិច្ឆន្តនេត្តចត្ថុ
 ឥមេត្ថតី ឧកយោ វសេម ។

(៨២៥) ឱ តិណ្ណន្តរបរិត្តំ ធម្មមជ្ឈាលកោដ្ឋតំ
 រត្តិកំ ខត្តហត្ថេហំ ទុប្បវេសមិទំ បុរិ ។
 ធម្មារស្ស យុវិនោ(១) ថាបិ អាកមោ ច នវិជ្ជតិ
 អថ កេន នុវណ្ណេន សង្កមំ ឥច្ឆសេ មយា ។

[៨២៣] បុគ្គលណា បានធ្វើសក្ការៈដល់មាតាបិតានឹងសមណព្រាហ្មណ៍
 ក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន បុគ្គលនោះ លុះដាក់ចុះ នូវរាងកាយ គឺសរីរៈ
 បែកធ្លាយរាងកាយ ក្នុងលោកនេះ រមែងទៅកាន់សុគតិ ដូចជា
 ធម្មទេវបុត្រ ឡើងកាន់ថវរបស់ខ្លួនដូច្នោះ ។

ចប់ ធម្មទេវបុត្រជាតក ទី ៣ ។

ឧទយជាតក

[៨២៤] (សក្កទេវរាជពោធិសត្វ ពោលថា) ម្ចាស់នាងមានចក្ខុប្រា-
 កដស្មី ដោយភ្នែកនៃកិច្ចរ នាងស្ងៀកសំពត់ដ៏ស្អាត មានភ្លៅ
 រៀបស្រួលបួល មានអវយវៈតិះដៀលមិនបាន ឡើងកាន់ប្រា-
 សាទ អង្គុយតែម្នាក់ឯង បងសូមអង្វរនាង សូមយើងទាំងពីរនាក់
 នៅ (ជាមួយគ្នា) អស់មួយយប់នេះ ។

[៨២៥] (ព្រះរាជធិតា ពោលថា) បុរីនេះមានគូខាន់ ជាសង្កាត់ ។ មាន
 បីមន្ទីរខ្វាងទ្វារយ៉ាងមាំ (មានទាហាន ១០០០០ នាក់) កាន់ព្រះ
 ខាន់គ្រប់ដែក្សហើយ ចូលបានដោយក្រ ។ មិនមានប្រុសជំទង់
 ឬ ប្រុសកម្លោះមក (ក្នុងទីនេះទាំងថ្ងៃរណៈទេ) បើយ៉ាងនេះ
 គេហតុអ្វី បានជាអ្នកចង់មកចូលនឹងខ្ញុំ (ទាំងថ្ងៃរណៈ) ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

(៨២៦) យក្ខោហមស្មី កល្យាណំ អាគតោស្មី តវន្តិកេ
 ភិំ មំ នន្ទស្ស កន្ទនេ បុណ្ណកំសំ ទទាមិ តេ។

(៨២៧) ទេវី យត្ថំ អថវា មនុស្សំ
 ន បត្តយេ ឧទយមតិច្ច អញ្ច
 កច្ឆេវ ភិំ យត្ថ មហានុភាវ
 មា កស្ស កន្ទា បុណវជិត្ត ។

(៨២៨) យា សារតី ឧត្តមា កាមភោគិនំ
 យំ ហេតុ សត្តា វិសមំ ចវន្តិ
 មា ភិំ រតី ជីយំ តុំ សុច្ឆិម្ហ តេ
 ទទាមិ តេ រូបិយកំសប្បំ ។

(៨២៩) ធារី នរោ និជ្ឈបយំ ធនេន
 ឧក្កសតី យត្ថ ករោតី ធន្នំ^(១)
 វិបច្ចនីកោ តវ ទេវធម្មោ
 បច្ចត្តតោ ថោកតរេន ឯសំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

(៨២៦) (សក្កទេវរាជ...) ម្ចាស់នាងកល្យាណី យើងជាយក្ខ មកក្នុង
សំណាក់នាង ម្ចាស់នាងដ៏ចំរើន នាងចូរត្រេកអរ នឹងយើង
យើងនឹងឲ្យកាជន៍មាស ដ៏ពេញដោយមាស ដល់នាង ។

(៨២៧) (ព្រះរាជធិតា...) ម្ចាស់ទេវបុត្រ មានអានុភាពច្រើន ខ្ញុំមិន
ប្រាថ្នាបុគ្គលដទៃ ទោះបីជាទេវតា យក្ស ឬ មនុស្សលើសជាង
ព្រះបាទទេយៈទេ អ្នកចូរទៅចុះ លុះអ្នកទៅហើយ កុំត្រឡប់មក
វិញឡើយ ។

(៨២៨) (សក្កទេវរាជ...) សេចក្តីត្រេកត្រអាលណា ដ៏ទុក្ខមរហស៍
ពួកសត្វអ្នកបរិភោគកាម ពួកសត្វប្រព្រឹត្តមិនស្មើ ព្រោះហេតុនៃ
សេចក្តីត្រេកត្រអាលណា នាងកុំផ្តាញសេចក្តីត្រេកត្រអាលនោះ
ក្នុងធម្មជាតិស្អាតរបស់នាង យើងនឹងឲ្យកាជន៍ប្រាក់ ដ៏ពេញ
ដោយមាស ដល់នាង ។

(៨២៩) (ព្រះរាជធិតា...) បុរសកាលល្អងលោមស្រ្តី ដោយទ្រព្យ ធ្វើ
នូវសេចក្តីពេញចិត្ត ក្នុងស្រ្តីណា ក៏លើកតំកើងស្រ្តីនោះ ទៅ
ធម៌របស់អ្នកខុសនឹងគេ (ព្រោះថា) អ្នកមកដោយវត្ថុ រឹតតែតិច
ដោយពិតប្រាកដ ។

ឯកាទសកនិបាតេ ចតុត្ថំ ឧទយដាតកំ

[៨៣០] អាយុ ច វណ្ណោ ច មនុស្សលោកេ

និហិយ្យតិ មនុជានំ សុគត្ត

តេនេវ វណ្ណោន ធនំបិ តុយំ

និហិយ្យតិ ជីវ្ហានាសិ អជ្ជ ។

ឯវំ មេ បេត្តមាទស្ស រាជបុត្តិ យសស្សិនិ

ហាយតេ វត តេ វណ្ណោ អហោរត្តានមច្ចយេ

ឥមំនាវ ភិំ វយសា រាជបុត្តិ សុមេធសេ

ព្រហ្មនវិយំ ចរេយ្យសិ ភិយ្យេ វណ្ណាវតី សិយា ។

[៨៣១] ទេវំ ន ជីវន្តំ យថា មនុស្សា

កត្តេស្មុ តេសំ វលំយោ ន ហោន្តំ

បុត្តាមិ ភិំ យត្ថ មហានុភាវំ

កថន្ត ទេវំ ន សវីរទេហោ ។

[៨៣២] ទេវំ ន ជីវន្តំ យថា មនុស្សា

កត្តេស្មុ តេសំ វលំយោ ន ហោន្តំ

សុវេ សុវេ ភិយ្យតោវ តេសំ

ទិព្វោ ច វណ្ណោ វិបុលា ច ភោតា ។

[៨៣០] (សក្កទេវរាជ...) ម្ចាស់នាងបានខ្លួនល្អ អាយុនឹងវណ្ណៈ
 របស់ពួកមនុស្ស ក្នុងមនុស្សលោក រមែងសាបសូន្យទៅ ព្រោះ
 ហេតុនោះឯង បានជាទ្រព្យរបស់នាងក៏សាបសូន្យដែរ នាងរឹត
 តែចាស់ទៅក្នុងថ្ងៃនេះ ។ ម្ចាស់រាជបុត្រី មានយស កាល
 យេធិវមិលមើលយ៉ាងនេះ ពណ៌សម្បុររបស់នាងក៏សាបសូន្យទៅ
 ក្នុងកាលកន្លងទៅ នៃថ្ងៃនឹងយប់ទាំងឡាយ ម្ចាស់រាជបុត្រី មាន
 ប្រាជ្ញាល្អ នាងគប្បីប្រព្រឹត្ត ព្រហ្មចារ្យដោយវ័យនេះ នាងមុខ
 ជានឹងមានពណ៌សម្បុរដ៏ក្រៃលែង ។

[៨៣១] (ព្រះរាជធីតា...) ទេវតាទាំងឡាយមិនចាស់ដូចពួកមនុស្សទេ
 ការជ្រួញជ្រីវក្នុងខ្លួនរបស់ទេវតាទាំងនោះ មិនមានទេ បពិត្រយក្ខ
 ខ្ញុំសូមសួរលោក ដែលមានអានុភាពច្រើន រាងកាយគឺសរីរៈរបស់
 ទេវតាទាំងឡាយ (មិនចាស់) តើដោយហេតុអ្វី ។

[៨៣២] (សក្កទេវរាជ...) ទេវតាទាំងឡាយមិនចាស់ ដូចពួកមនុស្សទេ
 ការជ្រួញជ្រីវក្នុងខ្លួនរបស់ទេវតាទាំងនោះ មិនមានឡើយ ពណ៌
 សម្បុរជាទិព្វ នឹងកោតដ៏ច្រើន របស់ទេវតាទាំងឡាយនោះ រឹង
 រឹតតែចម្រើនឡើងរាល់ ៗ ថ្ងៃ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតក

[៨៣៣] កីស្វន ភីតា ជនតា អនេកា

មត្តោ ច នេកាយតនប្បវត្តោ

បុទ្ធាមិ តំ យត្ថ មហានុភាវ

កត្ថ បីតោ បរលោកំ ន ភាយេ ។

[៨៣៤] វាចំ មនព្វ បណ៌នាយ សម្មា

ភាយេន ចាចានំ អកុត្តមាទោ

តហ្មន្តចានំ យរមាវសន្តោ

សន្តោ មុន្ធ សិវីភាគី វន្តាញ

សន្តាហកោ សទិលោ សន្តាវាចោ

ឯត្ថ បីតោ បរលោកំ ន ភាយេ ។

[៨៣៥] អនុសាសសិ មំ យត្ថ យថា មាតា យថា បិតា

ឧទ្យាវន្តោ បុទ្ធាមិ កោនុត្តមសិ សុព្រហ្ម។

[៨៣៦] ឧទយោហមស្មី កល្យាណិ សន្តវត្តាយំ ជាតតោ

អាមន្ត ទោ តំ កត្តាមិ មុត្តោស្មី ភវ សន្តវា។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាតក

(៨៣៣) (ព្រះរាជធីតា...) ប្រជុំជនដ៏ច្រើនក្នុងលោកនេះខ្លាចអ្វី (ទើប
មិនទៅកាន់ទៅលោក) ម្យ៉ាងទៀត ផ្លូវ (ទៅទៅលោក) បណ្ឌិត
សំដែងដោយអណ្តូងគឺកំពង់ច្រើន (ផ្លូវណា ជាផ្លូវទៅទៅលោក)
បពិត្រយក្ខ មានអាទុភាពច្រើន ខ្ញុំសូមសួរលោក បុគ្គល (កាល
ទៅ) កាន់បរលោក តើបិតនៅក្នុងផ្លូវណា ទើបមិនខ្លាច ។

(៨៣៤) (សក្កទេវរាជ...) បុគ្គលបានតាំងវា ទីនិចិត្តដោយត្រឹមត្រូវ
មិនធ្វើបាបទាំងឡាយ ដោយកាយ នៅគ្រប់គ្រងផ្ទះដែលមានបាយ
ទីនិចិត្តច្រើន ជាអ្នកមានសទ្ធា មានចិត្តទុំ បានចែករំលែក
នូវទាន ជាអ្នកដឹងនូវពាក្យសូម ជាអ្នកសង្គ្រោះគេ មានវាចាផ្អែម
មានវាចាល្អិតល្អ បានបិតនៅក្នុងគំនរនៃគុណនេះហើយ (កាល
ទីនិចិត្តទៅ) កាន់បរលោក មិនខ្លាចឡើយ ។

(៨៣៥) (ព្រះរាជធីតា...) បពិត្រទេវបុត្រ លោកប្រៀនប្រដៅខ្ញុំ
ដូចជាមាតា ដូចជាបិតា បពិត្រលោកមានសម្បជ័យសេសលុប ខ្ញុំ
សូមសួរលោក មានសិរៈសមរម្យល្អ លោកជាអ្វី ។

(៨៣៦) (ព្រះពោធិសត្វ...) ម្ចាស់នាងកល្យាណី យើងឈ្មោះទុទ្ទយៈ
បានមកក្នុងទីនេះ ដើម្បីដោះពាក្យប្តេជ្ញា យើងប្រាប់នាងហើយទៅ
យើងវ្លូចចាកពាក្យប្តេជ្ញា របស់នាងហើយ ។

[៨៣៧] សុច ទោ ត្ថំ ឧទយោ សិ សង្ករត្តាយិ ជាតតោ

អនុសាស មិ រាជបុត្ត យថស្ស^(១) បុន សង្កមោ ។

[៨៣៨] អតិបតតិ វិយោ ខណោ តថេវ

ហំនំ នត្ថំ ធុរំ ចវន្តំ សត្តា

បវជ្ជយតិ អធុរំ សវិរំ

ឧទយេ មា បមាទ ចវស្ស ធម្មំ ។

កសិណា បវរិ ធនស្ស បូរា

ឯកស្សេវ សិយោ អនព្វាធមយ្យា

តំ វាបិ ជហាតិ អវីតរកោ

ឧទយេ មា បមាទ ចវស្ស ធម្មំ ។

មាតា បិតា ច ភាតរោ ច កតិន្តំ

កវិយោ សាមិកោ សធនេន ហោតិ^(២)

តេ វាបិ ជហាតិ អព្វាមញ្ញំ

ឧទយេ មា បមាទ ចវស្ស ធម្មំ ។

១ ឧ. យថស្ស ។ ម. យត្ថស្ស ។ ២ ឧ. ម មាតា ច បិតា ច ភាតរោ ច ភវិយោ យាបិ ធនេន ហោតិ កំតា ។ ម. មាតា ច បិតា ច ភាតរោ ច ភវិយាបិ ធនេន ហោតិ អតិក្ខា ។

(៨៣៧) (ព្រះរាជធីតា...) បតិត្រព្រះរាជបុត្រ ប្រសិនបើ ព្រះអង្គ
 ព្រះនាមទុទេយៈបានមកក្នុងទីនេះ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ពាក្យប្តេជ្ញា
 សូមព្រះអង្គប្រៀនប្រដៅខ្ញុំ ឲ្យបានច្នៃបង្កាទៀត ។

(៨៣៨) (ព្រះមហាសត្វ...) វ័យកន្លងទៅឆាប់ ខណៈចិត្ត ក៏កន្លង
 ទៅឆាប់ដូចគ្នា ការតាំងនៅ (នៃសង្ខារទាំងឡាយ) មិនមាន
 ពួកសត្វតែងច្យុតទៅដោយពិត សរីរៈមិនទៀង តែងទ្រុឌទ្រោមទៅ
 ម្នាលនាងទុទេយក្ខត្វា នាងកុំប្រមាទ ចូរប្រព្រឹត្តធម៌ចុះ ។ ផែន
 ដីទាំងមូលរបស់ស្តេចតែមួយព្រះអង្គ ដ៏ពេញដោយទ្រព្យ ជាផែនដី
 ដែលអ្នកដទៃទ្រទ្រង់មិនបាន ឯបុគ្គលដែលមិនទាន់ប្រាសចាកកតៈ
 រមែងលះបង់នូវទ្រព្យនោះ ម្នាលនាងទុទេយក្ខត្វា នាងកុំប្រមាទ
 ចូរប្រព្រឹត្តធម៌ចុះ ។

មាតា បិតា បងប្អូនប្រុស បងប្អូនស្រី នឹងប្រពន្ធក្តី ប្តីក្តី ព្រម
 ទាំងទ្រព្យ ឯជនទាំងនោះ រមែងលះបង់នូវគ្នានឹងគ្នា ម្នាលនាង
 ទុទេយក្ខត្វា នាងកុំប្រមាទ ចូរប្រព្រឹត្តធម៌ចុះ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ផាតកំ

កាយោ បរភោជនន្តំ វិនិច្ឆ័យ (១)

សំសារេ សុគតី ច ទុក្ខតី ច (២)

ឥត្តរាសោតិ ជានិច្ចា

ឧទយេ មា បមាទ ចរស្ស ធម្មំ ។

(៨៣៧) សាធុ ភាសតិយំ យក្ខោ អប្បំ មច្ឆាន ជីវិតំ

កសិរញ្ច បរិត្តញ្ច តញ្ច ទុក្ខេន សំយុតំ

សាហំ ឯកា បព្វជិស្សាមិ ហិត្វា កាសី សុរុទ្ធនន្តំ ។

ខុទ្ទកនិកា ចតុត្ថំ ។

បាសីយជិតកំ

(៨៤០) មិត្តោ មិត្តស្ស ចានិយំ អនិទ្ទំ បរិត្តញ្ចសំ

តេន បច្ឆា វិនិច្ឆ័យំ តំ ចាបំ បកតំ មយា

មា បុន អកកំ ចាបំ តស្មា បព្វជិតោ អហំ ។

(៨៤១) បរោកញ្ច ទិស្វាន ឆន្ទោ មេ ឧបបជ្ជថ

តេន បច្ឆា វិនិច្ឆ័យំ តំ ចាបំ បកតំ មយា

មា បុន អកកំ ចាបំ តស្មា បព្វជិតោ អហំ ។

ម្នាលនាងទទេយភទ្ធ នាងដឹងថា កាយជាចំណីនៃពួកសត្វដទៃ
ដឹងថា សុគតិនឹងទុគ្គតិក្នុងសង្សារ ជាលំនៅរបស់សត្វថោកទាប
ដូច្នេះហើយ កុំប្រមាទ ចូរប្រព្រឹត្តធម៌ចុះ ។

(៨៣៧) (ព្រះរាជធិតា...) យកូនេះ ពោលពីរោះណាស់ ជីវិតរបស់
ពួកសត្វខ្លី លំបាកផង តិចផង ព្រោះជីវិតនោះ ប្រកបដោយទុក្ខ
ខ្ញុំនោះនឹងលះដែនកាសី នឹងក្រុងសុរិន្ទនៈ ឬសត្វម្នាក់ឯង ។

ចប់ ទទេយផាតក ទី ៤ ។

បាធិយដាតក

(៨៤០) (ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ទី ១ បានសំដែងថា) អាត្មាកាតជាមិត្ត (នៃ
មិត្តម្នាក់) បានប្រើប្រាស់ទឹក ដែលមិត្តនោះមិនឲ្យហើយ ហេតុ
នោះ អាត្មាកាត ភ្លើមរអើម ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ អាត្មាកាត
បានធ្វើបាបនោះហើយ អាត្មាកាត លែងធ្វើបាបទៀតហើយ
ព្រោះហេតុនោះ បានជាអាត្មាកាតឬស ។

(៨៤១) (ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ទី ២...) សេចក្តីប្រាថ្នា (ក្នុងកាម) កើត
ឡើងដល់អាត្មាកាត ព្រោះឃើញនូវប្រពន្ធរបស់បុគ្គលដទៃ ព្រោះ
ហេតុនោះ អាត្មាកាតភ្លើមរអើម ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ អាត្មា
កាតបានធ្វើបាបនោះហើយ អាត្មាកាត លែងធ្វើបាបទៀតហើយ
ព្រោះហេតុនោះ បានជាអាត្មាកាតឬស ។

ឯកវសកនិបាតេ បញ្ចមំ បាសីយដាតកំ

[៨៤២] បិទ្ធំ មេ មហារាជ ចោរាអគ្គល្លា^(១) កាននេ
 តេសាហំ បុត្តតោ ជានំ អពាថា នំ វិយាករី
 តេន បច្ឆា វិជិតុត្ថំ តំ ចាបំ បកតំ មយា
 មា បុន អករំ ចាបំ តស្មា បព្វជិតោ អហំ ។

[៨៤៣] ចាណាតិចាតមក្ករំ សោមយោគេ ឧបជ្ជិតេ
 តេសាហំ សមនុញ្ញាសី
 តេន បច្ឆា វិជិតុត្ថំ តំ ចាបំ បកតំ មយា
 មា បុន អករំ ចាបំ តស្មា បព្វជិតោ អហំ ។

[៨៤៤] សុរាមេវយមនុកា យេ ជនា បវេមាសុនោ
 តហ្មន្តំ តេ អនត្តាយ មជ្ឈចានមកប្បយំ
 តេសាហំ សមនុញ្ញាសី
 តេន បច្ឆា វិជិតុត្ថំ តំ ចាបំ បកតំ មយា
 មា បុន អករំ ចាបំ តស្មា បព្វជិតោ អហំ ។

១ ម. អនុញ្ញំ ។ ខ. អនុញ្ញំ ។

(៨២២) (ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ទី ៣...) បតិក្រមហារាជ ពួកចោរបានចាប់
 បិការបស់អាត្មាភាពក្នុងព្រៃ អាត្មាភាព ដែលពួកចោរនោះសួរ
 ហើយ ទុកជាជំងឺ ក៏ប្រាប់ហេតុនោះ ដោយចំណែកដទៃវិញ
 ព្រោះហេតុនោះ អាត្មាភាព ខ្លើមរអើម ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ
 អាត្មាភាព បានធ្វើបាបនោះហើយ អាត្មាភាព លែងធ្វើបាបទៀត
 ហើយ ព្រោះហេតុនោះ បានជាអាត្មាភាពបួស ។

(៨២៣) (ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ទី៤...) ការសែនព្រេន ឈ្មោះសោមយាគតាំង
 ឡើងហើយ ពួកមនុស្សបានធ្វើបាណាតិបាត អាត្មាភាពក៏អនុញ្ញាត
 ឲ្យពួកមនុស្សនោះ ព្រោះហេតុនោះ អាត្មាភាព ខ្លើមរអើម ក្នុង
 កាលជាខាងក្រោយ អាត្មាភាពបានធ្វើបាបនោះហើយ អាត្មាភាព
 លែងធ្វើបាបទៀតហើយ ព្រោះហេតុនោះ បានជាអាត្មាភាពបួស។

(៨២៤) (ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ទី ៥...) ពួកជនណា (ក្នុងស្រុក) របស់
 យើង ដែលសំគាល់សុព នឹងមើលថា ដូចទឹកឃ្មុំ ជាជន (មាន
 សភាពយ៉ាងនេះ) ជាដំបូង ពួកជននោះ បានចាត់ចែងទឹកស្រវឹង
 ដើម្បីសេចក្តីវិនាសដល់ពួកជនច្រើន អាត្មាភាព បានអនុញ្ញាតឲ្យ
 ពួកជននោះ ព្រោះហេតុនោះ អាត្មាភាព ខ្លើមរអើម ក្នុងកាលជា
 ខាងក្រោយ អាត្មាភាព បានធ្វើបាបនោះហើយ អាត្មាភាព លែង
 ធ្វើបាបទៀតហើយ ព្រោះហេតុនោះ បានជាអាត្មាភាពបួស ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[៨២៥] ធិរត្តសុ តហុកាមេ ទុក្ខន្ទេ តហុកល្លាតោ
យេ អហំ បដិសេវន្តោ នាលភី តាទិសំ សុខំ ។

[៨២៦] មហាស្សាទា សុខា កាមា នត្ថិ កាមា បរំ សុខំ
យេ កាមេ បដិសេវន្តោ សក្កន្ទេ ឧបបជ្ជេរ ។

[៨២៧] អប្បស្សាទា ទុខា កាមា នត្ថិ កាមា បរំ ទុក្ខំ^(១)
យេ កាមេ បដិសេវន្តោ និរយន្តេ ឧបបជ្ជេរ ។

[៨២៨] អសិយថា សុនិសិតោ នេត្តិសោវ សុទាយិកោ
សត្តីវ ឧរសី ឱត្តា កាមា ទុក្ខតរា តតោ ។

[៨២៩] អថ្ការាជំ ផលំតិ កាស្មី សាដិកោចារិសំ
ដាលីវ និវេសន្តិ កាមា ទុក្ខតរា តតោ ។

[៨៣០] វិសិយថា ហាលាហាលំ តេលំ^(២) បក្កដ្ឋតិ^(៣) យថា
តម្កលោហំ វិលំជំ កាមា ទុក្ខតរា តតោតិ ។

ពានីយជាតកំ បញ្ចមំ ។

១ ម. កាមា បរំ សុខំ ។ ឧ. កាម បរំ សុខំ ។ ២ ម. តេរំ ។ ៣ ឧ. ឧក្កដ្ឋតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាតក

(៨៤៥) (ព្រះរាជា...) គួរឲ្យតិះដៀលកាមដ៏ច្រើន ដែលមានភ្នំន
អាគ្រក់ មានសត្រូវច្រើន ព្រោះថា អាត្មាអញបានសេពហើយ
ក៏មិនបានសេចក្តីសុខ (ក្នុងឈាន) ប្រាកដដូច្នោះ ។

(៨៤៦) (អគ្គមហេសី...) កាមទាំងឡាយ មានសេចក្តីរីករាយច្រើន
ជាសុខ សេចក្តីសុខក្រៅអំពីកាម មិនមានទេ ពួកជនណា បាន
សេពកាមទាំងឡាយ ពួកជននោះ តែងកើតក្នុងឋានសួគ៌ ។

(៨៤៧) (ព្រះរាជា...) កាមទាំងឡាយ មានសេចក្តីរីករាយតិច ជាទុក្ខ
សេចក្តីទុក្ខក្រៅអំពីកាម មិនមានទេ ពួកជនណា សេពកាម
ទាំងឡាយ ពួកជននោះ តែងកើតក្នុងនរក ។

(៨៤៨) កាមទាំងឡាយ មានសេចក្តីទុក្ខ លើសជាងងងឹតដែលសំលៀង
ហើយ ជាងព្រះខាន់ដែលលាចដោយថ្នាំពិស ទាំងជាងលំពែង
ដែលពួយត្រង់ទ្រង់ ។

(៨៤៩) កាមទាំងឡាយ មានសេចក្តីទុក្ខ លើសជាងរង្វើកភ្លើងដ៏ប្រាល
ឆ្នៅ ជាងរណ្តៅរង្វើកភ្លើង មានជម្រៅមួយទទឹង ឬអណ្តាតភ្លើង
ដែលក្តៅពេញមួយថ្ងៃ ។

(៨៥០) កាមទាំងឡាយមានសេចក្តីទុក្ខ លើសជាងថ្នាំពុលដ៏ក្លៀវក្លា
ឬប្រេងកំពុងពុះ ឬក៏ទង់ដែងរលាយ ។

ចប់ បាធិយផាតក ទី ៥ ។

យុធិញ្ញយជានកំ

- [៨៥១] មិត្តាមច្ចបរិព្យាជ្ជំ អហំ វន្តេ រថេសក
 បព្វជីស្សាមហំ រាជ(១) តំ ទេវេ អនុមត្តាតុ ។
- [៨៥២] សថេតេ ឡំ កាមេហំ អហំ បរិប្បយាមិ តេ
 យោ តំ ហិសតិ វារេមិ មា បព្វជ្ជ យុធិញ្ញយ (២) ។
- [៨៥៣] ន មត្តិ ឡំ កាមេហំ ហិសន្តោ មេ ន វិជ្ជតិ
 ធិបញ្ច កត្តមិច្ឆាមិ យំ ជរា មាគិក្កវតិ ។
- [៨៥៤] បុត្តោ វា បិតរំ យាថេ បិតា វា បុត្តមោរសំ
 នេកមោ យាថេតេ(៣) តាត មា បព្វជ្ជ យុធិញ្ញយ ។
- [៨៥៥] មា មិ តាត(៤) និវារេសិ បព្វជ្ជន្តំ រថេសក
 មាហំ កាមេហំ សម្មត្តោ(៥) ជរាយេ វសមន្ទត្ថ ។

១ ឧ. បព្វជីស្សំ មហារាជ ។ ២ ឧ. មាបព្វជី យុធិញ្ញយ ។ ៣ ម. និពមោ
 តា យាថេ ។ ៤ ម. ឧ. ទេវ ។ ៥ មសម្បត្តោ ។

យុធ្ហយជាតក

(៨៥១) (ព្រះរាជកុមារពោធិសត្វ ពោលថា) បពិត្រព្រះរាជា ជាធំក្នុងរថ
ខ្ញុំព្រះអង្គសូមថ្វាយបង្គំ (ព្រះអង្គ) ដែលមិត្តនឹងអាមាត្យចោមរោម
ហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងបួស សូមព្រះសម្មតិទេព អនុញ្ញាតផ្លូវនោះ
(ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ) ។

(៨៥២) (ព្រះរាជា ទ្រង់ត្រាស់ថា) បើកូនឯងខ្វះកាមទាំងឡាយ ឥតក្នុង
បំពេញ ឲ្យគ្រប់គ្រាន់ដល់អ្នក បុគ្គលណាបៀតបៀនអ្នក ឥតក្នុង
នឹងឃាត់ (បុគ្គលនោះ) ម្ចាស់យុធ្ហយ អ្នកកុំបួសឡើយ ។

(៨៥៣) (ព្រះរាជកុមារ...) ខ្ញុំព្រះអង្គមិនមានសេចក្តីខ្វះកាមទាំងឡាយ
ទេ បុគ្គលនីមួយ បៀតបៀននូវខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏មិនមានដែរ តែថា ខ្ញុំ
ព្រះអង្គប្រាថ្នានឹងធ្វើនូវទីពឹង(ដល់ខ្លួន) ដែលជក់ចាត់បង់មិនបាន។

(៨៥៤) (ព្រះសាស្តា...) បុត្រអង្គរនូវបិតា បិតាអង្គរនូវបុត្រឧរសដែរ
ព្រះរាជាទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់កូន ជនអ្នកនៅក្នុងនិគម អង្គរអ្នក
ម្ចាស់យុធ្ហយ អ្នកកុំបួសឡើយ ។

(៨៥៥) (ព្រះរាជកុមារ...) បពិត្រព្រះបិតាជាធំក្នុងរថ សូមព្រះអង្គ
កុំឃាត់ផ្លូវខ្ញុំព្រះអង្គនោះ កុំឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គពោរពេញ ដោយកាមទាំង
ឡាយ ឲ្យលុះក្នុងអំណាចដរាឡើយ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស គាតកំ

[៨៥៦] អហំ ភិ តាត យាចាមិ អហំ បុត្ត និវរយេ

ចំរំ ភិ នដ្ឋមិច្ឆាមិ មា បព្វជេ យុធិញ្ញយេ ។

[៨៥៧] ឧស្សារោវ ភិណ្ណកម្មំ សុរិយស្សៈកម្មំ បតិ

ឯវមាយុ មនុស្សំ នំ មា មិ អម្ព និវរយេ ។

[៨៥៨] តរមាណោ ភិមំ យា នំ អាហេបេតុ រថេសក

មា មេ មាតា តន្តស្ស អន្តរាយករា អហុ ។

[៨៥៩] ឧភិជារថ កន្ទនេ សុញ្ញំ ហេស្សតិ រម្មតិ^(១)

យុធិញ្ញយោ អនុញ្ញតោ សព្វនត្តេន រាជីនា ។

[៨៦០] យោហុ សេដ្ឋោ មនុស្សំ នំ យុវា កេត្តនសង្ខតោ

សោយំ តុមាហេ បព្វជិតោ កាសាយវិសេនោ ពលី ។

១ ម. សុញ្ញោ ហេស្សតិ រម្មកោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[៨៥៦] (ព្រះមាតា...) ម្ចាស់កូន យើងសូមអង្វរអ្នក ម្ចាស់កូន យើង
សូមឃាត់អ្នក យើងចង់ឃើញអ្នកអស់កាលយូរ ម្ចាស់យុធាញ្ច
ចូរអ្នកកុំបួសឡើយ ។

[៨៥៧] (ព្រះរាជកុមារ...) ទឹកសន្សើមលើចុងស្មៅ តែងធ្លាក់ចុះ
(លើផែនដី) ក្នុងកាលព្រះអាទិត្យរះឡើង យ៉ាងណាមិញ អាយុ
របស់មនុស្សទាំងឡាយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ បពិត្រព្រះមាតា សូម
ព្រះមាតា កុំឃាត់ខ្ញុំឡើយ ។

[៨៥៨] បពិត្រព្រះបិតា ជាធុក្កន៍របស់ សូមឱ្យ (បុរស) ចម្លងព្រះមាតា
(របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ) ឱ្យឡើងកាន់ព្រះរាជយាននេះ កុំឱ្យព្រះមាតាធ្វើ
នូវសេចក្តីអន្តរាយ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដែលកំពុងឆ្លង ។

[៨៥៩] (ព្រះមាតា...) នាងទាំងឡាយចូរស្ទុះទៅ សេចក្តីចំរើន (នឹង
មាន) ដល់នាង នគររម្មកៈមុខជានឹងសូន្យ (ព្រោះថា) យុធាញ្ច-
កុមារ ព្រះរាជាសព្វទុក្ខ អនុញ្ញាត (ឱ្យបួសហើយ) ។

[៨៦០] ព្រះរាជកុមារណានៅក្មេង មានសម្បុរផ្អើមនឹងមាស ប្រសើរ
បំផុតជាងព្រះរាជបុត្រ ១០០០ ព្រះរាជកុមារនោះ ជាអ្នកមាន
កំឡាំង ស្បែកសំពត់កាសាយបួសហើយ ។

ឯកាទស្សន៍បាតេ សង្គម ទស្សន៍បាតេ

(៨៦០) ឧកោ តុមារា បព្វជិតា យុជញ្ញាយោ យុជិដ្ឋិលោ
បហាយ មាតាបិតារោ សង្ខំនេត្វាន មច្ចុនោតិ ។

(១)
យុជញ្ញាយជិតកំ ធម្មំ ។

ទស្សន៍បាតេ

(៨៦២) ឧបេ លត្តុលាសីតា ច ឧកោ ឌុតរថោនកំ

ឯវាយំ ករតោ អហា រាជា នសរថោ មតោ ។

(៨៦៣) កេន រាម បភាវេន(២) សោចិត្តំ ន សោចសិ

បិតរំ កាលកតំ សុត្វា ន តំ បសហតេ ធុទំ ។

(៨៦៤) យំ ន សក្កា ចាលេតិ ចោសេនាលបតិ(៣) តហំ

ស កិស្ស វិញ មេជារី អត្តានមុបតាបយេ ។

(៨៦៥) ឧហារា ច ហិ យេវុត្ត្យ យេ ពាលាយេ ច បណ្ឌិតា

អន្តា ចេវ នលិន្ទា ច សព្វេ មច្ចុបរាយនា ។

១ ឧ. យុជញ្ញាយជិតកំ ។ ២ ម. សភាវេន ។ ៣ ឧ. ម. ចោសេន លបតិ ។

(៨៦១) (ព្រះសាស្តា...) កុមារទាំងពីរអង្គ តិយុជញ្ជ័យ ១ យុជ-
 ដ្ឋិលៈ ១ លះបង់នូវព្រះមាតានឹងព្រះបិតា ផ្តាច់ចោលនូវគ្រឿង
 ជាប់ចំពាក់របស់មច្ចុមារ បួសហើយ ។
 ចប់ យុជញ្ជ័យវិចារ ទី ២ ។

ទស្សវិចារ

(៨៦២) (រាមបណ្ឌិតកុមារ បានពោលថា) ម្ចាស់លក្ខណៈនឹងនាង
 សីតា អ្នកទាំងឡាយចូរមក អ្នកទាំង ២ នាក់ចូរចុះទឹក ករត-
 កុមារ បាននិយាយយ៉ាងនេះថា ព្រះបាទទស្សវេទ្រង់ទិវង្គតហើយ ។

(៨៦៣) (ករតកុមារ...) បពិត្រព្រះរាមៈដោយអានុភាពអ្វី ទើបទ្រង់បាន
 ឮថា ព្រះបិតាទិវង្គតហើយ មិនសោកស្តាយរបស់ដែលគួរសោក-
 ស្តាយ សេចក្តីទុក្ខមិនគ្របសង្កត់ទ្រង់ ។

(៨៦៤) (រាមបណ្ឌិតកុមារ...) ជីវិតណា (របស់ពួកសត្វ) បណ្តា
 ពួកបុរសដែលរើរវាយ បុរស (សូម្បីតែម្នាក់) ក៏មិនអាចដើម្បី
 រក្សាជីវិតច្រើននោះបានទេ វិញ្ញាណ ជាមេធាវីនោះ ធ្វើខ្លួនឱ្យក្តៅ
 ក្រហាយ ដើម្បីអ្វី ។

(៨៦៥) សេចក្តីពិតថា ជនទាំងឡាយណា ទាំងក្មេង ទាំងចាស់
 ទាំងល្ងង់ ទាំងប្រាជ្ញ ទាំងអ្នកមាន ទាំងអ្នកក្រ ជនទាំងអស់
 នោះ សុទ្ធតែមានសេចក្តីស្លាប់នៅខាងមុខ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

- [៨៦៦] ដណ្តានមីវ បក្កានំ ធិច្ចំ បតនតោ កយំ
 ឯវំ ជាតាន មទ្ធានំ ធិច្ចំ មរណតោ កយំ ។
- [៨៦៧] សាយមេកេ ន ទិស្សន្តំ ចាតោ ទិដ្ឋា ពហូ ជនា
 ចាតោ ឯកេ ន ទិស្សន្តំ សាយំ ទិដ្ឋា ពហូ ជនា ។
- [៨៦៨] បរិទេវយមាធា ចេ កិញ្ចិទត្ថំ ឧទព្វហោ
 សមុទ្យោ ហីសមត្តានំ កយិក ភំ វិចិត្តុណោ ។
- [៨៦៩] តីសោ វិវុណ្ណោ កវតិ ហីសមត្តានមត្តនោ
 ន តេន បេតា ចាលេន្តំ និរត្តា បរិទេវនា ។
- [៨៧០] យថា សរណមាទិទ្ធំ វារិទាវ ធិញ្ចបយេ
 ឯវម្ពំ ជីវេ កុត្វា មេធាវី បណ្ឌិតោ នរោ
 ទិប្បមុប្បតិទ្ធំ សោតិ វតោ ត្វលំវ ជំសយេ^(១) ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

(៨៦៦) វិជ្ជុលេប្បិទំទាំងឡាយ មានសេចក្តីខ្លាច អំពីភិរិយាជ្រះជានិច្ច
យ៉ាងណាមិញ ពួកសត្វកើតហើយ ក៏មានសេចក្តីខ្លាច អំពី
សេចក្តីស្លាប់ជានិច្ច យ៉ាងនោះដែរ ។

(៨៦៧) ជនទាំងឡាយច្រើន ពួកខ្លះ គេឃើញក្នុងវេលាព្រឹក វេលា
ល្ងាចមិនឃើញ ជនទាំងឡាយច្រើន ពួកខ្លះ គេឃើញក្នុងវេលា
ល្ងាច វេលាព្រឹកមិនឃើញ ។

(៨៦៨) បើបុគ្គលអ្នកវង្វេង កាលខ្សឹកខ្សួល បៀតបៀនខ្លួន ហើយ
គប្បីនាំមកនូវប្រយោជន៍ បន្តិចបន្តួចបាន អ្នកប្រាជ្ញក៏គប្បីធ្វើសេចក្តី
ខ្សឹកខ្សួលនោះដែរ ។

(៨៦៩) (បុគ្គលខ្សឹកខ្សួល) បៀតបៀនខ្លួនរបស់ខ្លួន ជាអ្នកស្តម្ភ មិន
មានព័ណ៌សម្បុរ ពួកសត្វដែលទៅកាន់បរលោក មិនមែនញ៉ាំងគត្ត-
ភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយសេចក្តីខ្សឹកខ្សួលនោះឡើយ ព្រោះថា
សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល មិនមានប្រយោជន៍ទេ ។

(៨៧០) (បណ្ឌិតបុរស) គប្បីញ៉ាំងផ្ទះដែលភ្លើងឆេះឲ្យរលត់ ដោយទឹក
បាន យ៉ាងណាមិញ ធីរជន ជាមេធាវី បណ្ឌិត បានស្តាប់ហើយ
គប្បីញ៉ាំងសេចក្តីសោក ដែលកើតហើយឲ្យរលត់ឆាប់ ដូចខ្យល់
បក់ផាត់នូវប៉ុយ យ៉ាងនោះដែរ ។

[៨៧១] ឯកោវ មន្តោ អន្តោតិ ឯកោវ ជាយតេ កុលេ
សំយោគបរមាត្រូវ សម្ពោតា សព្វបាលីនំ ។

[៨៧២] តស្មា ហិ ជីវស្ស ពហុស្សតស្ស
សម្មស្សតោ លោកមិមំ បរញ្ច

អញ្ចាយ ធម្មំ ហនយំ មនញ្ច

សោកា មហន្តាបិ ន តាបយន្តំ ។

[៨៧៣] សោហំ យសញ្ច ភោគញ្ច ភវិយាបិ ច ញ្ញាតតេ

សេសំ សម្បាលយិស្សាមិ កិច្ចមេតិ វិជានតោ ។

[៨៧៤] ទសវស្សសហស្សានិ សង្ខវស្សសតានិ ច

កុម្ភីកំ មហាពាហុ រាមោរជ្ជមការយីតិ ។

ទសវដ្ត បិដក សង្គម ។

សិរិជ្ជាតកំ

[៨៧៥] ជាធម្មោ នោ មហារាជ តវ សីលំ ជនាធិបោ

តមេ កុមារេ ប្បជេត្តោ ន តិ កេនចិ មពាជ ។

ឯកាទសកនិបាត សំវេទនា ទី ៨

(៨៧១) សត្វរមែងទៅកាន់បរលោកតែម្នាក់ឯង កើតក្នុងត្រកូលកំរិត
ម្នាក់ឯង ការសមគប់នៃពួកសត្វទាំងអស់ គឺមានការច្នៃបំផុំ ជាការ
ប្រសើរបំផុត ។

(៨៧២) ព្រោះហេតុនោះ សេចក្តីសោកទាំងឡាយ សូម្បីធំ ក៏មិនផុតកំ-
ដៅនូវហឫទ័យវត្ថុ នឹងចិត្តរបស់អ្នកប្រាជ្ញ ជាពហុស្ស្ទត ដែលឃើញ
ច្បាស់នូវលោកនេះ នឹងលោកខាងមុខ ព្រោះដឹងច្បាស់នូវធម៌ ។

(៨៧៣) យើងនោះនឹងរក្សានូវយសផង ភោគៈផង ភរិយាទាំងឡាយផង
ញាតិទាំងឡាយផង នឹងជនដ៏សេសផង នេះជាកិច្ចរបស់អ្នកប្រាជ្ញ ។

(៨៧៤) ព្រះសាស្ត្រាទ្រង់ត្រាស់ថា ព្រះបាទរាមៈមានព្រះសុវត្ថដូចជាប្រ
សំណាកមាស មានព្រះពាហុធំ បាទសោយរាជ្យអស់១៦០០០ ឆ្នាំ ។

ចប់ ទសវេទនា ទី ៧ ។

សំវេទនា

(៨៧៥) (ទេវមាសថកុមារ បាទពោលថា) បពិត្រមហារាជ ព្រះជនាធិបៈ
(ជាព្រះបិតា) ប្រហែលទ្រង់ជ្រាប នូវសីលរបស់ព្រះអង្គហើយ
បាទជាព្រះអង្គបូជាទូទៅព្រះរាជកុមារទាំងនេះ (ដោយជនបទនោះៗ)
មិនសំគាល់នូវព្រះអង្គ ដោយជនបទណាមួយឡើយ ។

[៨៧៦] តិដ្ឋន្តោ ឆោ មហាវាជេ អាទ្ធ ទេវេ ទិវុដ្ឋនេ
 ញាតិំ តំ សមនុស្សា សុស្សំ អត្ថមត្តនោ ។

[៨៧៧] កេន សំវា វត្តេន សញ្ញាតេ អភិវិដ្ឋសិ
 កេន តំ ជាតិវត្តនិ ញាតិសង្ឃា សមាគតា ។

[៨៧៨] ន វាជបុត្ត ឧស្សយ្យា មិ សមណានំ មហេសិនំ
 សក្កច្ឆន្តេ នមស្សា មិ ចារទេ វជ្ជាមិ តាទិនំ ។

(១)

[៨៧៩] តេ មំ ធម្មតុលោ យុត្តំ សុស្សំ សមនុស្សយ្យកំ
 សមណា សមនុស្សា សន្តិ វសិធម្មតុលោ វតា ។

[៨៨០] តេសាហំ វចនំ សុត្វា សមណានំ មហេសិនំ
 ន កិញ្ចំ អតិមញ្ញាមិ ធម្មេ មេ និរតោ មនោ ។

[៨៨១] ហត្ថា រោហា អណីកដ្ឋា វជីកា បត្តិការកា
 តេសំ(២) នប្បដិទ្ធាមិ និវិដ្ឋំ(៣) ភត្តវេត្តនំ ។

១ ម. សុស្សុសមនុស្សយ្យតំ ។ ២ តេសុ ។ ៣ ឧ. និព្វំ ។

[៨៧៦] កាលដែលមហាវេស គង់ព្រះជន្មនៅ ឬកាលដែលព្រះអង្គ (ជា
បិតារបស់ពួកយើង) ទិវង្គតហើយ ពួកញាតិ កាលឃើញសេចក្តី
ចំរើនរបស់ខ្លួន បានយល់ព្រមឲ្យព្រះអង្គ (សោយរាជ្យ) ។

[៨៧៧] បពិត្រព្រះបាទសំវរៈ ព្រះអង្គទ្រង់គ្របសង្កត់ (នូវបង្គំ ៩៩ ព្រះ
អង្គ) ដែលកើតជាមួយ តើដោយវត្ថុដូចម្តេច ឯពួកញាតិដែលមក
ប្រជុំគ្នាហើយ ក៏មិនគ្របសង្កត់នូវព្រះអង្គ តើដោយវត្ថុដូចម្តេច ។

[៨៧៨] (ព្រះបាទសំវរៈ...) បពិត្ររាជបុត្រ ខ្ញុំមិនច្រណែន ខ្ញុំថ្វាយ
បង្គំព្រះបាទទាំងឡាយ របស់ពួកសមណៈ ជាតាទីបុគ្គល បាន
នមស្ការពួកសមណៈទាំងនោះ ដោយគោរព ។

[៨៧៩] សមណៈទាំងនោះ ជាអ្នកត្រេកអរ ក្នុងធម្មតុណ្ហ របស់ឥសី
បានប្រៀនប្រដៅខ្ញុំ ឲ្យប្រកបក្នុងធម្មតុណ្ហ ឲ្យជាអ្នកត្រង់ត្រាប់
មិនច្រណែន ។

[៨៨០] ខ្ញុំបានស្តាប់ពាក្យរបស់ពួកសមណៈ អ្នកស្វែងរកនូវតុណ្ហនោះ
ហើយ មិនមើលងាយបន្តិចបន្តួចសោះ ចិត្តរបស់ខ្ញុំក៏ត្រេកអរ ក្នុង
ធម៌ជានិច្ច ។

[៨៨១] ពួកទាហានជិះដំរី ពួកទាហានដែលបិតនៅក្នុងក្បួនទ័ព ពួក
ទាហានជិះរថ ពួកពលថ្មើរជើង ខ្ញុំមិនចន្ទយនូវបាយ នឹងថ្ងៃណា
ដែលពួកទាហាននោះចាត់ចែងហើយ ។

[៨៨២] មហាមត្តា ច មេ អត្ថំ មន្តិនោ បរិចារិកា

តារាណាសី វេហារន្តំ តហុមិសំ សុរោទកំ ។

[៨៨៣] អថោបិ វាណិជា ដីតា ធានារដ្ឋេហិ អាគតា

តេសុ មេ វិហិតា រក្ខា ឃី ជាតាហុចោសថ ។

[៨៨៤] ធម្មេន កិរ ញាតិណំ រដ្ឋំ កាវេហិ សិរ

មេធាវី បណ្ឌិតោ ចាសិ អថោបិ ញាតិណំ ហិតោ ។

[៨៨៥] តំ តំ ញាតិបរិព្យឡំ ធានារតនមោចិតំ

អមិត្តា នប្បសហន្តំ ឥន្ទ្រំ អស្សរាជេចោតិ ។

សំរាជានំ អន្ធមំ ។

សុប្បារាជានំ

[៨៨៦] ឧម្ពជន្តំ និម្ពជន្តំ មនុស្សា ឧរាសិកា

សុប្បារកន្តំ បុតាម សមុទ្រោ កតមោ អយំ ។

(៨៨២) ពួកមហាមាត្យ ពួកមន្ត្រី ពួកអ្នកបម្រើ របស់ខ្ញុំមាន ពួក
ជនបានចាត់ចែងនូវសាច់ និងទឹកស្ករដ៏ច្រើន ភ្នំក្រុងពារាណសី ។

(៨៨៣) មួយទៀត សូម្បីពួកពាណិជ្ជ ដែលមកអំពីដែនផ្សេង ៗ
ក៏សម្បូណ៌ ខ្ញុំបានចាត់ចែងការរក្សា ចំពោះពួកពាណិជ្ជទាំងនោះ
បពិត្រទេវាសថជាបង សូមព្រះបងជ្រាបយ៉ាងនេះចុះ ។

(៨៨៤) (ទេវាសថកុមារ...) បពិត្រព្រះបាទសំវរៈ ពួងព្រះអង្គ
(គ្របសង្កត់ពានុភាព) របស់ពួកញាតិ (បង ៩៩ ព្រះអង្គ) ដោយ
ធម៌ សូមព្រះអង្គសោយរាជ្យចុះ ព្រះអង្គជាអ្នកមានប្រាជ្ញាផង
ជាបណ្ឌិតផង ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ពួកញាតិផង ។

(៨៨៥) ពួកសត្រូវ មិនអាចគ្របសង្កត់ព្រះអង្គ ដែលពួកញាតិចោម
រោមហើយ ជាអ្នកកុះករដោយរតនវត្ថុផ្សេង ៗ ដូចជាស្តេចអសុរ
មិនអាចគ្របសង្កត់ព្រះឥន្ទ្រ ដូច្នោះដែរ ។

ចប់ សំវរជាតក ទី ៩ ។

សុប្បារកជាតក

(៨៨៦) (ពួកពាណិជ្ជ បានពោលថា) មនុស្សទាំងឡាយ មានច្រមុះ
ដូចកាំបិតការ ឆើប មុជ (ភ្នំសមុទ្រនេះ) ពួកយើង សូមសួរ
លោកឈ្មោះសុប្បារកៈ សមុទ្រនេះ តើឈ្មោះអ្វី ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ដាគកំ

[៨៨៧] ភក្កកុញ្ញា^(១) បយាតានំ វាលំដានំ ធនេសំនំ

នាវាយ វិប្បនដ្ឋាយ ខុរមាលីតិ វុច្ចតិ ។

[៨៨៨] យថា អភិក្កិ សុរិយោ ច សមុទ្ធោ បដិទិស្សតិ

សុប្បារកន្តំ បុទ្ធាម សមុទ្ធោ កតមោ អយំ ។

[៨៨៩] ភក្កកុញ្ញា បយាតានំ វាលំដានំ ធនេសំនំ

នាវាយ វិប្បនដ្ឋាយ អភិមាលីតិ វុច្ចតិ ។

[៨៩០] យថា ទដិ ច ទីរញ្ច សមុទ្ធោ បដិទិស្សតិ

សុប្បារកន្តំ បុទ្ធាម សមុទ្ធោ កតមោ អយំ ។

[៨៩១] ភក្កកុញ្ញា បយាតានំ វាលំដានំ ធនេសំនំ

នាវាយ វិប្បនដ្ឋាយ ទដិមាលីតិ^(២) វុច្ចតិ ។

[៨៩២] យថា កុសោ ច សស្សោ ច សមុទ្ធោ បដិទិស្សតិ

សុប្បារកន្តំ បុទ្ធាម សមុទ្ធោ កតមោ អយំ ។

១ ម. កុរុញ្ញា ។ ២ ម. ទីរមាលីតិ ។

(៨៨៧) (ព្រះមហាសត្វ បានពោលថា) កាលសំពៅរបស់ពួកពាណិជ្ជ អ្នកស្វែងរកទ្រព្យ ចេញទៅអំពីកំពង់ក្រុកច្នះ លឿនទៅកាន់ ប្រទេសផ្សេង សមុទ្រនេះហៅថា ខុរមាលី ។

(៨៨៨) (ពួកពាណិជ្ជ បានពោលថា) សមុទ្រដែលប្រាកដ ចំពោះ មុខហាក់ដូចជាភ្លើងនឹងព្រះអាទិត្យ ពួកយើង សូមសួរលោក សុប្បារកៈ សមុទ្រនេះ តើឈ្មោះអ្វី ។

(៨៨៩) (ព្រះមហាសត្វ...) កាលសំពៅរបស់ពួកពាណិជ្ជ អ្នកស្វែង រកទ្រព្យ ចេញទៅអំពីកំពង់ក្រុកច្នះ លឿនទៅកាន់ប្រទេសផ្សេង សមុទ្រនេះហៅថា អត្ថិមាលី ។

(៨៩០) (ពួកពាណិជ្ជ...) សមុទ្រដែលប្រាកដ ចំពោះមុខហាក់ដូចជា ទឹកដោះជួរនឹងទឹកដោះស្រស់ ពួកយើង សូមសួរលោកសុប្បារកៈ សមុទ្រនេះ តើឈ្មោះអ្វី ។

(៨៩១) (ព្រះមហាសត្វ...) កាលសំពៅរបស់ពួកពាណិជ្ជ អ្នកស្វែងរក ទ្រព្យ ចេញទៅអំពីកំពង់ក្រុកច្នះ លឿនទៅកាន់ប្រទេសផ្សេង សមុទ្រនេះហៅថា ទធិមាលី ។

(៨៩២) (ពួកពាណិជ្ជ...) សមុទ្រដែលប្រាកដ ចំពោះមុខ ហាក់ដូច ជាស្បូវកាំងនឹងសំទួង ពួកយើង សូមសួរលោកសុប្បារកៈ សមុទ្រ នេះតើឈ្មោះអ្វី ។

ឯកទស្សនវិចារេ ឧបមំ សុប្បារាជិតំ

[៨៩៣] ភក្កកុត្តា បយាតានំ វាលំដាយំ ធនេសិនំ

នាវាយ វិប្បនដ្ឋាយ តុស មាលីតិ វុច្ចតិ ។

[៨៩៤] យថា នន្ទោ ក វេទ្យ ច សមុទ្ធោ បដិទិស្សតិ

សុប្បារកន្តំ បុន្នាម សមុទ្ធោ តតមោ អយំ ។

[៨៩៥] ភក្កកុត្តា បយាតានំ វាលំដាយំ ធនេសិនំ

នាវាយ វិប្បនដ្ឋាយ នន្ទមាលីតិ វុច្ចតិ ។

[៨៩៦] មហាត្តយោ ភីសនកោ សន្តោ សុយ្យតិ មាណុសោ

យថា សោត្តោ បចាតោ សមុទ្ធោ បដិទិស្សតិ

សុប្បារកន្តំ បុន្នាម សមុទ្ធោ តតមោ អយំ ។

[៨៩៧] ភក្កកុត្តា បយាតានំ វាលំដាយំ ធនេសិនំ

នាវាយ វិប្បនដ្ឋាយ ពលវាមុទីតិ វុច្ចតិ ។

ឯកាទសកនិបាត សុច្ឆរាពណិក ទី ៩

(៨៧៣) (ព្រះមហាសត្វ...) កាលសំពៅត្នកតាណិដ អ្នកស្វែងរកទ្រព្យ
ចេញទៅអំពីកំពង់កុក្កច្ចៈ លឿនទៅកាន់ប្រទេសផ្សេង សមុទ្រ
នេះហៅថា កុសមាលី ។

(៨៧៤) (ត្នកតាណិដ...) សមុទ្រដែលប្រាកដ ចំពោះមុខ ហាក់ដូច
ជាបបួសនឹងឫស្សី ត្នកយើង សូមសួរលោកសុប្បារកៈ សមុទ្រនេះ
តើឈ្មោះអ្វី ។

(៨៧៥) (ព្រះមហាសត្វ...) កាលសំពៅត្នកតាណិដ អ្នកស្វែងរកទ្រព្យ
ចេញទៅអំពីកំពង់កុក្កច្ចៈ លឿនទៅកាន់ប្រទេសផ្សេង សមុទ្រ
នេះហៅថា នឡមាលី ។

(៨៧៦) (ត្នកតាណិដ...) សំឡេងរបស់អមនុស្ស គួរឲ្យភ័យខ្លាំង គួរ
ឲ្យស្លៀក ដែលត្នកយើងបានឮជាក់ សមុទ្រដែលប្រាកដ ចំពោះ
មុខ ហាក់ដូចជារណ្តៅនឹងជ្រោះ ត្នកយើង សូមសួរលោក
សុប្បារកៈ សមុទ្រនេះ តើឈ្មោះអ្វី ។

(៨៧៧) (ព្រះមហាសត្វ...) កាលសំពៅត្នកតាណិដ អ្នកស្វែងរកទ្រព្យ
ចេញទៅអំពីកំពង់កុក្កច្ចៈ លឿនទៅកាន់ប្រទេសផ្សេង សមុទ្រនេះ
ហៅថា ពលវមុទី ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

(៨៧៨) យតោ សវាមិ អត្តានំ យតោ បតោស្មិ វិញ្ញាតិ
 នាភិជាជានមិ សញ្ញាច្ច ឯកចាណាម្បី ហិសិភ្នំ
 ឯតេន សច្ចវដ្ឋេន សោត្តិ នាវា និវត្តត្ថតិ ។

សុប្បារាជាតកំ នវមំ ។

ពិស្សទ្ធានំ

សិវំ មាតុសុទោសកនាគវរោ
 បុន ដុល្លាតក ធម្មមុនយវរោ
 អថ ចានីយេ យុធហ្វាយកោ ច
 ទសវថ សិវំ ចារកតេន នវំ ។

ឯកាទសកនិបាតំ និដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[៨៩៨] (ព្រះមហាសត្វ ធ្វើសច្ចកិរិយាថា) តាំងពីកាលដែលខ្ញុំរលឹក
ឃើញនូវខ្លួន តាំងពីកាលដែលខ្ញុំដល់នូវភាពជាអ្នកដឹងក្តី ខ្ញុំមិន
ចេះវៃក្នុង ដើម្បីបៀតបៀនសត្វ សូម្បីតែមួយឡើយ សូមឲ្យសំពៅ
ត្រឡប់ទៅកាន់ទីមានស្នូស្តី ដោយការពោលពាក្យសច្ចៈនេះចុះ ។

ចប់ សុប្បារាជជាតក ទី ៩ ។

ឧទ្ទាសនៃជិតកន្លោះគី

និយាយអំពីជីវីជីវ្យាស័រ ចិញ្ចឹមមាតា ១ ព្រះរាជាព្រះនាមជុណ្ហៈ ១
ធម្មទេវបុត្ត ១ ព្រះរាជាព្រះនាមទុទេយៈ ១ ទឹកដឹក ១ ព្រះរាជាព្រះនាម
យុធព្វាយ ១ ព្រះរាជាព្រះនាមទេសរថ ១ ព្រះរាជាព្រះនាមសំវរៈ ១
សំពៅត្រឡប់កាន់គ្រើយ ១ ត្រូវជា ៩ ជាតក ។

ចប់ ឯកាទសកនិយាត ។

ព្រះលោកបាតដាតក៍

បុណ្យកុណាលោកដាតក៍

[៨៩៩] ឧទ្ទានំ(១) លហុចិត្តានំ អកតតាណ ធុត្តានំ
នាទេវសត្តោ បុរិសោ ដីនំ សទ្ធាតុមរហតិ ។

[៩០០] ន តា បដានន្តំ កតំ ន កត្តំ
ន មាតរំ បិតរំ ភាតរំ វា
អនរិយា សមតិក្កន្ធម្មា
សស្សេវ ចិត្តស្ស វសំ វជន្តំ ។

[៩០១] ចិរនុវដ្ឋម្បិ បិយំ មធាបិ
អនុកម្មកំ ចាលាសមម្បិ សន្តំ
អាវាសុ កិច្ចេសុ ច នំ ជហន្តំ
តស្មាហំ ឥត្ថំនំ ន វិស្សសាមិ ។

[៩០២] ដីនត្វា ចិត្តំ យថា វានរស្ស
កន្ធម្បកន្ធម្បំ យថា វុត្តន្ធាយា
ចលាចរំ ហនយំ ឥត្តយានំ
ចក្កស្ស ទេមិ វិយ បរិវត្តតិ ។

ទ្វាទសនិបាតជាតក

បុល្លកុណាលជាតក

(៨៩៩) (សត្វតារៅ បានពោលថា) បុរសដែលមិនជាប់ចំពាក់ ដោយ
ទេវតា (ខ្មោចមិនចូល) មិនគួរជឿ (នូវសីលនឹងវត្ត) របស់ពួក
ស្រ្តីជាអ្នកឈ្លានពាន មានចិត្តរហ័ស មិនដឹងនូវឧបការគុណ
ដែលគេធ្វើហើយ ជាអ្នកប្រទូស្តមិត្តទេ ។

(៩០០) ស្រ្តីទាំងនោះ មិនដឹងនូវឧបការគុណ ដែលគេធ្វើហើយដល់
ខ្លួន មិនដឹងច្បាស់នូវកិច្ច (ដែលខ្លួនត្រូវធ្វើ) មិនដឹងច្បាស់នូវមាតា
បិតាប្អូនបងប្អូន មិនអៀនខ្មាស តែងប្រព្រឹត្តកម្មច្បាប់ ជាធម្មតា
លុះក្នុងអំណាច នៃចិត្តរបស់ខ្លួន ។

(៩០១) ស្រ្តីទាំងនោះ តែងលះបង់នូវបុរសនោះ ដែលជាទីស្រឡាញ់ ជា
ទីគាប់ចិត្ត សូម្បីនៅជាមួយគ្នាអស់កាលយូរ ជាអ្នកអនុគ្រោះសូម្បី
ស្មើដោយជីវិត ក្នុងគ្រោះថ្នាក់ទាំងឡាយផង ក្នុងកិច្ចការទាំងឡាយ
ផង ព្រោះហេតុនោះ ខ្ញុំមិនស្ម័គ្រចិត្តលន់ស្រ្តីទាំងឡាយឡើយ ។

(៩០២) ព្រោះថា ចិត្តរបស់ពួកស្រ្តីប្រែប្រួល ដូចជាសត្វស្វា ឬដូចជាម្លប់
ឈើ ចិត្តរបស់ពួកស្រ្តី ច្រាស់ច្រាល់ វិលវង់ ដូចជាខ្នងកង់កាល
វិលទៅដូច្នោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

(៧០៣) យទា តា បស្សន្តិ សមេត្តមាណា
 អាទេយ្យរូបំ បុរិសស្ស វិន័តំ
 សណ្តាហិ វាចាហិ នយន្តិមេនំ
 កម្ពោជតោ ជលជេនេវ អស្សំ ។

(៧០៤) យទា ន បស្សន្តិ សមេត្តមាណា
 អាទេយ្យរូបំ បុរិសស្ស វិន័តំ
 សមន្តតោ នំ បរិវជ្ជយន្តិ
 តិណ្ណោ នទីពារតតោវ តុល្លំ ។

(៧០៥) សិលេស្សបមា សិទ្ធិវិវ សព្វកក្ខា
 តិក្ខមាយា^(១) នទីវិវ សីយសោតា
 សេវន្តិ ហេតា បិយមប្បិយញ្ច
 នាវា យថា ឱវត្តលំ បរញ្ច ។

(៧០៦) ន តា ឯកស្ស ន ទ្ធិន្តំ អាបណោវ^(២) បសាវតោ
 យោ តា មយ្ហន្តិ មញ្ញេយ្យ វិន័តំ ជាលេ ន តន្តយេ ។

១ ម. តិក្ខមាតា ។ ២ ម. អាបណោ សោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាតក

(៧០៣) ក្នុងកាលដែលស្រ្តីទាំងនោះ សំឡឹងឃើញទ្រព្យ របស់បុរស មានសភាពគួរយកបាន ក៏នាំបុរសនុ៎ះទៅ (កាន់អំណាចខ្លួន) ដោយ សំដីដ៏ផ្អែមល្ហែមទាំងឡាយ ដូចជាពួកជនអ្នកនៅក្នុងដែនកម្ពុជៈ កាលនាំសេះទៅកាន់អំណាចខ្លួន ដោយស្វដូច្នោះ ។

(៧០៤) ក្នុងកាលដែលស្រ្តីទាំងនោះ សំឡឹងមើលមិនឃើញទ្រព្យរបស់ បុរស មានសភាពគួរយកបានទេ ក៏គេចចៀសបុរសនុ៎ះ ដោយ ជុំវិញ ដូចជាបុគ្គលអ្នកឆ្លង ទៅដល់គ្រើយស្ទឹងហើយ ក៏រៀរ បង់នូវក្បួនដូច្នោះ ។

(៧០៥) ស្រ្តីទាំងនោះ មានសេចក្តីប្រៀបធៀបដោយជីវ ដូចជាភ្លើងដែល ស៊ីនូវវត្ថុគ្រប់យ៉ាង មានមាយាជ៍ក្បឿវក្លា ដូចជាស្ទឹងមានខ្សែទឹក ដ៏រហ័ស ព្រោះថា ស្រ្តីទាំងនុ៎ះ តែងសេពនូវបុរសជាទីស្រឡាញ់ នឹងមិនជាទីស្រឡាញ់ ដូចជាទូកដែលអែបនូវប្រាំងទាំងខាងអាយ ទាំងប្រាំងខាងនាយដូច្នោះ ។

(៧០៦) ស្រ្តីទាំងនោះ មិនមែនរបស់បុរសម្នាក់ មិនមែនរបស់បុរសពីរ នាក់ទេ ដូចជាពនផ្សារ ដែលគេរៀបហើយ បុរសណាសំគាល់ នូវស្រ្តីទាំងនោះ ថាជារបស់អញ បុរសនោះ គប្បីចង់ខ្យល់ ដោយ សំណាញ់បាន ។

ព្រះសង្ឃបទ ទុតិយំ ក្បួនសាលាធាតុ

(៧០៧) យថា ននី ច បន្ថោ ក ចានាតារំ សភា បថា
ឯរំ លោកិត្តិយោ នាម វេលា តាសំ ន វិជ្ជតិ ។

(៧០៨) យតាស នសមា ឯតា កណ្ណាសប្បសិរូបមា
តាវោ តហិ វិណស្សេវ ឌីមសន្តំ វរំ វរំ ។

(៧០៩) យតាស នំ កុញ្ញំ កណ្ណាសប្បំ
ឫទ្ធាភិសិទ្ធិ បមុទា ច សញ្ញា
ឯតេ នរោ និច្ចយតោ កលេដ
តេសំ ហវេ ទុព្វិទុ សច្ចភាវោ ។

(៧១០) នច្ចន្តវណ្ណា ន តហ្វន កណ្ណា
ន ទត្តិណា បមុទា សេវិតញ្ញា
ន បរស្ស ភរិយា ន ធនស្ស ហេតុ ។
ឯតិត្តិយោ បញ្ច ន សេវិតញ្ញាតិ ។

បុណ្យសាលាធាតុ បបទំ ។

ក្បួនសាលាជិតិ

(៧១១) កា ភំ សុទ្ធវិហិ វត្ថុហិ អយេ វេហាយ ស ល្អិតា
កេន ភ្យស្សនិ វត្ថុនំ កុតោ ភំ ភយនាភតិ ។

[៧០៧] ស្ត្រី ផ្លូវ ត្រូវមស្រា រោងសម្រាប់ប្រជុំ នឹងអណ្តូង យ៉ាងណា
ធម្មតាស្ត្រីទាំងឡាយ ក្នុងលោក ក៏យ៉ាងនោះដែរ ឯវេលារបស់
ស្ត្រីទាំងនោះ មិនមានឡើយ ។

[៧០៨] ស្ត្រីទាំងនោះ ស្មើដោយភ្លើងឆេះឆ្នាំងខ្លាញ់ ទុបមាដោយក្បាល
ពស់វែក ឬដូចជាពួកគោស៊ីច្បាប់តែចុងស្មៅដ៏ប្រសើរ ។ ខាងក្រៅ ។

[៧០៩] នរជនគប្បីសង្រួមជានិច្ច ហើយគប់កន្ទុវជនទាំងនេះ គឺភ្លើង ១
ដំរី ១ ពស់វែក ១ ស្តេចដែលបានមុខគាតិសេកហើយ ១ ពួកស្ត្រីទាំង
អស់ ១ ការៈទៀងទាត់ របស់ជនទាំងនោះ គេស្គាល់បានដោយក្រ។

[៧១០] ស្ត្រីមានសម្បុរល្អឆើត បុរសមិនគួរសេពទេ ស្ត្រីជាទីស្រឡាញ់
នៃបុរសច្រើនគ្នា បុរសមិនគួរសេពទេ ស្ត្រីប្រសប់រំច្រៀង បុរស
មិនគួរសេពទេ ស្ត្រីជាប្រពន្ធរបស់បុគ្គលដទៃ បុរសមិនគួរសេពទេ
ស្ត្រី (គប់កបុរស) ព្រោះហេតុតែទ្រព្យ បុរសមិនគួរសេពទេ ស្ត្រី
ទាំង៥ ពួកនេះ បុរសមិនគួរសេពឡើយ ។

ចប់ ពុទ្ធកុណាលជាតិ ទី ១ ។

វិទ្យាសាលាជាតិ

[៧១១] (ព្រះរាជាទ្រង់ត្រាស់ថា) អ្នកជាអ្វី ដែលមានសំពត់ទាំងឡាយ
ដ៏ស្អាត បានបិតនៅលើអាកាសវិហាស ទឹកភ្នែកទាំងឡាយរបស់
អ្នកហូរចេញ តើដោយហេតុអ្វី ភ័យមកចំពោះអ្នកព្រោះអ្វី ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

- [៧០២] តថេវំ ទេវំ វិជិតេ កន្ទុសាលោតិ មំ វិទូ
 សង្ឃិស្សសហស្សានិ តិដ្ឋតោ បូជិតស្ស មេ ។
- [៧០៣] ការាយន្តា នគរានិ អតារេ ច ទិសម្បតិ
 វិវិដេ ចាបិ ចាសាទេ ន មន្តេ អច្ចមញ្ចាសុំ
 យថេវំ មន្តេ បូជេសុំ តថេវំ ភ្នំបិ បូជយ ។
- [៧០៤] តញ្ច អហំ^(១) ន បស្សមិ ដូលំ កាយេនតេ ឧមំ
 អារោហបរិវាហេន អភិរុច្ចាសិ ជាតិយា ។
- [៧០៥] ចាសានំ ការាយស្សមិ ឯកជន្តំ មនោរមំ
 តត្ថ តំ ឧបនេស្សមិ ចិរន្តេ យត្ត ជីវិតំ ។
- [៧០៦] ឯវំ ចិត្តំ ឧទទាទិ សរីរេន វិវាភារោ
 បុថុសោ មំ វិកន្តត្វា ខណ្ឌសោ អវកន្តថ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[៨១២] (ទេវរាជត្រាស់ថា) បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទេព ជនទាំងឡាយក្នុងដែន
របស់ព្រះអង្គ ស្គាល់ច្បាស់នូវខ្ញុំថា ជាភិក្ខុសាលព្រឹក កាលខ្ញុំបិតនៅ
(ក្នុងឧទ្យាននេះ) អស់ ៦ ម៉ឺនឆ្នាំ ជនទាំងឡាយបានបូជាហើយ ។

[៨១៣] បពិត្រព្រះអង្គជាម្ចាស់ទិស (ព្រះរាជាទាំងឡាយ ពិធីមកក្នុង
នគរនេះ) កាលឲ្យគេសាងទីក្រុងទាំងឡាយផង ដំណាក់ទាំងឡាយ
ផង ប្រាសាទផ្សេងៗ ផង មិនដែលបៀតបៀនខ្ញុំឡើយ ព្រះរាជា
ទាំងនោះបូជាខ្ញុំ យ៉ាងណា សូមព្រះអង្គបូជាខ្ញុំ យ៉ាងនោះដែរ ។

[៨១៤] (ព្រះរាជា...) ខ្ញុំមិនធ្លាប់ឃើញអ្នក ជាដើមឈើធំ ដោយ
កាយរបស់អ្នកទេ អ្នកជាឈើមានទ្រង់ទ្រាយដ៏ល្អ ដោយកំពស់
នឹងទំហំ នឹងកំណើត ។

[៨១៥] ម្ចាស់យក្ខ ខ្ញុំនឹងឲ្យគេធ្វើប្រាសាទ មានសសរតែមួយ ជា
ទីរីករាយនៃចិត្ត ខ្ញុំនឹងនាំយកអ្នកចូលទៅក្នុងប្រាសាទនោះ ជីវិត
របស់អ្នក (នឹងមាន) អស់កាលយូរ ។

[៨១៦] (ទេវរាជ...) (បើ) ព្រះទ័យ (របស់ទ្រង់) កើតឡើងយ៉ាងនេះ
សេចក្តីព្រាត់ប្រាស (ចាកភិក្ខុសាលព្រឹក្ស) ជាសរីរៈ (របស់ខ្ញុំ
នឹងមានប្រាកដ) (កាលបើយ៉ាងនេះ) សូមព្រះអង្គកាត់ខ្ញុំ ជាច្រើន
កំណាត់ កាត់ជាកំណាត់តូចធំចុះ ។

ទ្វាទសនិពាហេ ទុតិយំ វរុណសាសនំ

(៧០៧) អត្តេ ធនេត្វា មជ្ឈេ ធនេ បដ្ឋា មូលម្ហំ ធនិទ្ធប

ឃំរំ មេ ធនិទ្ធមានស្ស ធន ទុក្ខំ មរណំ សិយា ។

(៧០៨) ហត្ថហានិ យថា ធនិទ្ធន កណ្តាសាសញ្ញា ជីវតោ

តតោ បដ្ឋា សិរោ ធនិទ្ធន តំ ទុក្ខំ មរណំ សិយា ។

(៧០៩) សុខំ នុ ខណ្ឌសោ ធនិទ្ធន កុដ្ឋសាល វនប្បតិ

កី ហេតុ កី ឧបាទាយ ខណ្ឌសោ ធនិទ្ធមិច្ឆាសិ ។

(៧១០) យញ្ច ហេតុំ ឧបាទាយ ហេតុធម្មបសញ្ញាតិ

ខណ្ឌសោ ធនិទ្ធមិច្ឆាមិ មហារាជ សុណោហិ មេ ។

(៧១១) ញាតិ មេ សុខសំវឌ្ឍន មម បស្សេ ធនិរាតជា

តេបិហំ ឧបហិសេយ្យំ បរេសំ អសុខោចិត្តំ ។

(៧១២) ធរេតេយ្យរូបំ ធរេតេសិ កុដ្ឋសាល វនប្បតិ

ហិតកាមោសិ ញាតិនំ អកយំ សម្ម ធម្មំ តេតិ ។

(៧១៧) តែសូមព្រះអង្គកាត់ត្រង់ចុងនឹងកណ្តាល (មុន) រួចកាត់ត្រង់គល់
ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ កាលបើខ្ញុំត្រូវព្រះអង្គ កាត់យ៉ាងនេះ
សេចក្តីស្លាប់ មិនគប្បីជាទុក្ខទេ ។

(៧១៨) (ព្រះរាជា...) ដូចយ៉ាង បុគ្គលកាត់ដៃនឹងជើងផង ត្រចៀក
នឹងច្រមុះផង ឲ្យស្លាប់បាត់ជីវិត ភព៌នោះ គេកាត់នូវក្បាលក្នុង
កាលខាងក្រោយ សេចក្តីស្លាប់នោះ ក៏ជាទុក្ខដែរ ។

(៧១៩) ម្ចាស់កុសាលព្រឹក្ស ជាម្ចាស់នៃព្រៃ ការកាត់ជាកំណាត់ស្រួលឬ
ព្រោះហេតុអ្វី ប្រាជ្ញហេតុអ្វី បានជាអ្នកចង់ឲ្យគេកាត់ជាកំណាត់។

(៧២០) (ទេវរាជ...) បពិត្រមហាពជ ខ្ញុំចង់ឲ្យគេកាត់ជាកំណាត់
ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ដែលប្រកបដោយហេតុណា សូមព្រះអង្គ
ទ្រង់ស្តាប់នូវហេតុនោះ របស់ខ្ញុំចុះ ។

(៧២១) ពួកឈើជាញាតិរបស់ខ្ញុំ ចំរើនដុះដាលដោយសេចក្តីសុខ កើត
ក្នុងទីមិនមានខ្យល់ នៅជិតខាងខ្ញុំ (កាលបើទ្រង់កាប់រំលំខ្ញុំ) ខ្ញុំមុខ
ជានឹងរលំ សន្តត់ពួកឈើជាញាតិនោះ សេចក្តីទុក្ខនឹងកើតមាន
ដល់ពួកឈើជាញាតិដទៃទៀត ។

(៧២២) (ព្រះរាជា...) ម្ចាស់កុសាលព្រឹក្ស ជាម្ចាស់នៃព្រៃ អ្នកគិតនូវ
ហេតុ ដែលមានសភាពគួរគិត អ្នកជាឈើប្រាថ្នានូវប្រយោជន៍
ដល់ពួកឈើជាញាតិ ម្ចាស់សំឡាញ់ ខ្ញុំឲ្យអភ័យដល់អ្នក ។

សម្មទ្ធិវិណិជ្ជិកំ

(៧២៣) កកសន្តិ វបន្តិ តេ ជនា

មនុស្សា កម្មដល្លបដិវនោ

នយិមស្ស ទីបកស្ស ភាគិនោ

ជម្ពុទីចា ឥន្ទមេវ នោ វរំ ។

(៧២៤) តិបញ្ចវត្ថុបកតម្មំ ចន្ទេ

វេតោ មហា ហេហិតិ សាករស្ស

ឧទ្ទាវស្សំ^(១) ទីបមិមំ ឧទ្ទារំ

មា វោ វនិ កច្ចដ លេណមត្តំ ។

(៧២៥) ន ជាតយំ សាករវរវេតោ

ឧទ្ទាវស្សំ ទីបមិមំ ឧទ្ទារំ

តំ មេ និមិត្តេហិ តហ្វហិ ទិដ្ឋំ

មា ភេដ តី សោចថ មោធនញ្ចេ^(២) ។

១ ឧ. ឧទ្ទាបយំ ។ ម. ឧប្បវិស្សំ ។ ២ ម. មោទនិវេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

សមុទ្ធវិណិជ្ជជាតក

(៧២៣) (ព្រះសាស្តាទ្រង់សំដែងនូវទាន របស់បុរសម្នាក់ថា) ពួក

មនុស្សជន (ក្នុងជម្ពូទ្វីប) ទាំងនោះ អាស្រ័យចិញ្ចឹមជីវិត ដោយ

ផលនៃការងារ រមែងសាបព្រោះ ក៏មិនបានមួយចំណែកនៃកោះ

នេះឡើយ ឯកោះរបស់យើងនេះ ប្រសើរជាងជម្ពូទ្វីប ។

(៧២៤) (ធម្មិកទេវបុត្រ បានពោលថា) កាលបើព្រះចន្ទ្រដើរដល់ពត្រី ១៥

កើត សន្ទុះនៃសាគរធំធំ នឹងដោរលិចកោះដ៏ប៉ប៉ងនេះ សន្ទុះនៃ

សាគរនោះ កុំសម្លាប់អ្នកទាំងឡាយឡើយ អ្នកទាំងឡាយចូរទៅ

រកទីជ្រកកោនដទៃចុះ ។

(៧២៥) (ធម្មិកទេវបុត្រ បានពោលថា) សន្ទុះនៃទឹក ក្នុងសាគរនេះ

មិនមែនដោរលិចកោះដ៏ប៉ប៉ងនេះទេ ដំណើរនោះយើងឃើញ

ដោយនិមិត្តដ៏ច្រើន អ្នកទាំងឡាយកុំខ្លាច សោយសោកព្រោះ

ហេតុអ្វី ចូររីករាយចុះ ។

ទ្វាសនិយោគ គតិយំ សមុទ្គវាណំជីវិតំ

- (៧២៦) បហុតកត្តំ តហុអន្ធមាជំ
 បត្តត្ថ អាវាសមិមំ ឧទ្ធហំ
 ន វោ ភយំ បដិបស្សាមិ តិវារំ
 អាបុត្តបុត្តេហិ បមោទដង្ហេ ។
- (៧២៧) យោនេវាយំ^(១) ឧត្តរណាយំ ទិសាយំ
 ខេមំ បដិក្កោសតិ តស្ស សច្ចំ
 ន ឧត្តរោ វេទិ ភយាភយស្ស
 មា ភេដ តី សោចថ មោទដង្ហេ ។
- (៧២៨) យថា ឥមេ វិប្បវទន្តិ យត្វា
 ឯកោ ភយំ សំសតិ ខេមមេកោ
 តនិដ្ឋំ មយំ វិនិ សុណាថ
 ទិច្ចំ លហំ មា វិនិសិម្ហ សព្វេ ។
- (៧២៩) សព្វេ សម្មាគម្ម តរោម ធារំ
 ទោណី ឧទ្ធហំ សព្វយន្តបរាជំ
 សចេ អយំ ឧត្តរណោ សច្ចមាហា
 មោយំ បដិក្កោសតិ ឧត្តរោយំ ។

១ ឱ. យោត្ថេវាយំ ។

ទ្វារសនិបាត សមុទ្ទវាណិជីវាគក ទី ៣

(៧២៦) អ្នកទាំងឡាយបានដល់លំនៅដ៏ប៉ុប៉ងនេះ ជាកន្លែងមានចំណី
ដ៏ច្រើន មានបាយនិងទឹកដ៏ច្រើន យើងមិនឃើញភ័យចង្អុលចង្អុល
នៃអ្នកទាំងឡាយឡើយ អ្នកទាំងឡាយ ចូររីករាយជាមួយនឹងកូន
នឹងចៅទាំងឡាយចុះ ។

(៧២៧) ជាងឈើជាមនុស្សពាល បានពោលថា ទេវតាណា បិតក្នុងទិស
ខាងត្បូង និយាយប្រាប់សេចក្តីក្សេម ពាក្យរបស់ទេវតានោះពិត
ទេវតាដែលបិតក្នុងទិសខាងជើង មិនដឹងនូវហេតុដែលគួរខ្លាចនឹង
មិនគួរខ្លាចទេ អ្នកទាំងឡាយកុំខ្លាចឡើយ សោយសោកធ្វើអ្វី
ចូរនាំគ្នារីករាយចុះ ។

(៧២៨) (ជាងឈើជាបណ្ឌិត បានពោលថា) យក្ខទាំងនេះពោលខុសគ្នា
យក្ខម្នាក់ប្រាប់នូវភ័យ យក្ខម្នាក់ប្រាប់នូវសេចក្តីក្សេម ឈ្លើយចុះ
អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់នូវពាក្យ របស់យើងចុះ យើងទាំង
អស់គ្នា កុំវិនាសឆាប់រហ័សឡើយ ។

(៧២៩) យើងទាំងអស់គ្នា ចូរប្រជុំគ្នាធ្វើទូក គឺទូកកំពេលមាំ ប្រកប
ដោយយន្ត គ្រប់យ៉ាង បើទេវតា ដែលបិតក្នុងទិសខាងត្បូងនេះ
និយាយពិត ទេវតា ដែលបិតក្នុងទិសខាងជើង និយាយប្រាប់នេះ
មិនពិតឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

(៧៣០) សា តេវ នោ ហោហិតិ អាបទត្ថា
 ឥមញ្ច ទីបំ ន បរិច្ចដេម
 សតេ ច ខោ ឧត្តរោ^(១) សច្ចមាហា
 មោយំ បដិក្កោសតិ ទត្ថិណោយំ ។

(៧៣១) តមេវ នារិ អភិវុទ្ធ សព្វ
 ឯវំ មយំ សោត្ថិ តវេមុ ចារិ
 ន វេ សុកណ្ណំ បវមេន សេដ្ឋិ
 កនិដ្ឋមាចាថកតិ កហេត្វា
 យោ ភីធ មជ្ឈិ បរិចេយ្យ កណ្ណតិ^(២)
 សវេ នរោ សេដ្ឋមុបេតិ ហំនំ ។

(៧៣២) យថាបិ តេ សាករវារិមជ្ឈេ
 សកម្ពនា សោត្ថិ វហីសុ វណិដា
 អនាកតត្ថំ បដិវជ្ឈិយាន
 អប្បម្មិ នាច្ចេតិ ច ភ្ជិបពោ ។

១ ម. ឧត្តរា ។ ២ ម. គច្ច បរិចេយ្យ កណ្ណំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាពក

(៧៣០) ទូករបស់យើងនោះ នឹងមានប្រយោជន៍ ដល់សេចក្តីអន្តរាយ
 (ដែលកើតខាងក្រោយ) ពួកយើងមិនលះបង់ នូវកោះនេះទេ បើ
 ទៅតា ដែលបិតក្នុងទិសខាងជើង និយាយពិត ទៅតា ដែលបិត
 ក្នុងទិសខាងត្បូងនេះ និយាយមិនពិតទេ ។

(៧៣១) យើងទាំងអស់គ្នា ឡើងជិះទូកនោះឯង ហើយគប្បីឆ្លងទៅ
 រកត្រើយខាងនាយ ដោយសួស្តីយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគប្បីជឿ
 ដោយងាយថា ពាក្យដែលបុគ្គលទី១ ពោលហើយ ជាពាក្យប្រសើរ
 ដូច្នេះទេ នរជនណា ក្នុងលោកនេះ កាន់យកនូវពាក្យនៃបុគ្គលទី ២
 ដែលដល់នូវគន្លងនៃត្រចៀក ហើយពិចារណា (នូវពាក្យខាងដើម
 នឹងពាក្យខាងចុង) ហើយជឿនូវពាក្យជាកណ្តាល នរជននោះ
 រមែងដល់នូវទីដ៏ប្រសើរ ។

(៧៣២) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ពាណិជទាំងនោះបានទៅ ដោយសួស្តី ក្នុង
 កណ្តាលនៃទឹកសមុទ្រ ដោយកម្មរបស់ខ្លួន យ៉ាងណាមិញ កុល-
 បុត្រមានប្រាជ្ញាដូចផែនដី បានដឹងច្បាស់នូវប្រយោជន៍ ជាអនាគត
 ហើយមិនប្រព្រឹត្តកន្លង នូវប្រយោជន៍ (របស់ខ្លួន) សូម្បីតិច
 ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

(៧៣៣) ពាលា ច មោហោន រសានុតិទ្វា
 អនាគតំ អប្បដិវិជ្ជយន្តិ
 បច្ចុប្បន្នេ សីទន្តិ អត្ថជាតេ
 សមុទ្ទមន្តេ យថា តេ មនុស្សា ។

(៧៣៤) អនាគតំ បដិកយិរាជ តិច្ឆិ
 មា មិ តិច្ឆិ តិច្ឆកាលេ ព្យាដេសិ
 តំ តាទិសំ បដិកតតិច្ឆការី
 ន តំ តិច្ឆិ តិច្ឆកាលេ ព្យាដេសិតិ ។

សមុទ្ទវាណិជជាតកំ គតិយំ ។

កាមជាតកំ

(៧៣៥) កាមំ កាមយមាណស្ស តស្ស ចេ តំ សមិជ្ជតិ
 អន្តា ប័តិមនោ ហោតិ លទ្ធាមន្តោ^(១) យទិច្ចតិ ។

(៧៣៦) កាមំ កាមយមាណស្ស តស្ស ចេ តំ សមិជ្ជតិ
 តតោ នំ អបរិ កាមេ យម្មេ តណ្ហារិវិទ្ចតិ ។

១ ម. មញ្ជេ ។

(៧៧) ពួកជនពាល ដែលជាប់ក្នុងវេស ដោយមោហៈ មិនបានដឹង
 ច្បាស់នូវប្រយោជន៍ជាអនាគត ក៏លិចចុះក្នុងប្រយោជន៍ជាបច្ចុប្បន្ន
 ដូចជាមនុស្សទាំងនោះ(ដល់នូវសេចក្តីវិនាស)ក្នុងកល្យាណសមុទ្រ។

(៧៨) បុគ្គលគប្បីត្រាងទុកនូវកិច្ចជាអនាគត (ដោយបំណងថា) កិច្ច
 កុំបៀតបៀនអញ ក្នុងកាលដែលមានកិច្ចឡើយ ឯកិច្ចនោះមិនបាន
 បៀតបៀន នូវបុគ្គលនោះ ជាអ្នកធ្វើកិច្ច ដែលខ្លួនបានត្រាង
 ទុកហើយប្រាកដដូច្នោះ ក្នុងកាលជាទីធ្វើកិច្ច ។

ចប់ សុមុខវិណិជ្ជាតក ទី ៣ ។

កាមជាតក

(៧៩) (ព្រះមហាសត្វ បានពោលថា) កាលបុគ្គលប្រាថ្នានូវកាម
 បើកាមនោះសម្រេចដល់បុគ្គលនោះ សត្វប្រាថ្នាកាមណា បាន
 ហើយ រមែងជាអ្នកមានចិត្តរីករាយ ក្នុងវត្ថុនោះដោយពិត ។

(៨០) កាលបុគ្គលប្រាថ្នាកាម បើកាមនោះសម្រេច ដល់បុគ្គលនោះ
 បុគ្គលនោះ រមែងបាននូវចំណង់ដទៃ ជាងនោះទៅទៀត ដូចជា
 (បុគ្គលហត់ឡើយ) បាននូវចំណង់ (ស្រេក) ក្នុងផ្លូវក្តៅ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[៧៣៧] កវី សិទ្ធិនោ សិទ្ធិ វឌ្ឍមានស្ស វឌ្ឍតិ

ឯវី មន្ទស្ស ចោសស្ស ពាលស្ស អវិជានតោ

ភិយ្យោ តណ្ហា បិចាសា ត វឌ្ឍមានស្ស វឌ្ឍតិ ។

[៧៣៨] បឋត្យា សាលិយវតី កវស្សំ ធាសចោវសំ

ធិត្វាបិ នាលមេតស្ស ឥតិ វិទ្យា សមំ ចរេ ។

[៧៣៩] រាជា បសុយ្ហ បឋវី វិជិត្វា

សសាករន្តំ មហិមាវសន្តោ

ឡីវ សមុទ្ទស្ស អតិវុចោ

ចារី សមុទ្ទស្សបិ បត្តយេវ^(១) ។

[៧៤០] យាវ អនុស្សំ^(២) កាមេ មនសា តិត្តិ នាជ្ឈកា

តតោ ជិត្តា បដិក្កម ទិស្វា

តេ វេ តិត្តា យេ បញ្ហាយ តិត្តា ។

១ ឧ. ម. បត្តយេថី ។ ២ ម. យោ ច អនុស្សំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាតក

(៧៣៧) កាលគោជាសត្វមានស្នែង កំពុងចំរើន ស្នែងរមែងចំរើន
 ដែរ យ៉ាងណា កាលសត្វអ្នកមានបញ្ញាខ្ពង់ ល្ងង់ខ្លៅ មិនដឹង
 អ្វី កំពុងចំរើន គណ្តានឹងសេចក្តីស្រេកឃ្លាន រមែងរើសរឹតចំរើន
 ឡើង យ៉ាងនោះដែរ ។

(៧៣៨) ប្រសិនបើ (មាណពនោះ) ឲ្យស្រស្រវែងឡាយ ឲ្យស្រ
 ស្រវែងណើប ឲ្យគោ សេះ នឹងបុរសជាខ្ញុំប្រុស លើផែនដី (ដល់
 បុគ្គលណាមួយ វត្ថុទាំងប៉ុណ្ណោះនេះ) ក៏មិនល្មមដល់បុគ្គលម្នាក់
 ឡើយ បុរសដឹងយ៉ាងនេះហើយ គប្បីប្រព្រឹត្តឲ្យស្មើ ។

(៧៣៩) ស្តេចកំហែងច្បាំងឈ្នះនូវផែនដី ហើយគ្រប់គ្រងផែនដី មាន
 សាគរជាទីបំផុត មានសភាពជាអ្នកមិនឆ្គួត នឹងត្រើយសមុទ្រខាង
 កាយ ក៏ចង់បាននូវត្រើយសមុទ្រខាងនាយទៀត ។

(៧៤០) បុរសកាលនឹកស្រណោះនូវកាមទាំងឡាយ ដោយចិត្ត (ដរាប
 ណា) ក៏មិនដល់នូវសេចក្តីឆ្គួត ដរាបនោះ ពួកសត្វណាត្រឡប់ចិត្ត
 ចេញ គេចខ្លួនថយអំពីកាមនោះ ហើយឃើញ (ទោសកាមដោយ
 ញាណ) ជាអ្នកឆ្គួតដោយប្រាថ្នា ពួកសត្វនោះ ទើបឈ្លោះថា
 ឆ្គួតពិតមែន ។

[៧៤១] បញ្ចាយ តិក្ខំនំ សេដ្ឋំ ន សោ កាមេហំ តប្បតិ

បញ្ចាយ តិក្ខំ បុរិសំ តណ្ហា ន កុរុតេ វសំ ។

[៧៤២] អបចិនេថេវ កាមាជំ^(១) អប្បិច្ឆស្ស អលោលុចោ

សមុទ្ទមតោ បុរិសោ ន សោ កាមេហំ តប្បតិ ។

[៧៤៣] វថ កាហេវ ចម្មស្ស បរិកន្តំ ឧបាហជំ

យំ យំ ជហតិ^(២) កាមាជំ តំ តំ សម្បជ្ជេតេ សុខំ

សព្វញ្ចេ សុខមិច្ឆេយ្យំ សព្វេ កាមេ បរិច្ចដេ ។

[៧៤៤] អដ្ឋតេ ភាសិតា តាថា សព្វា ហោន្តិ សហស្សិយោ

បដិក្កណ្ឌា មហាព្រហ្មេ សាធនំ តវ ភាសិតំ ។

[៧៤៥] ន មេ អត្តោ សហស្សេហំ សតេហំ នហុតេហំ វា

បច្ឆិមំ ភាសតោ តាថំ កាមេ មេ និរតោ^(៣) មនោ ។

១ ម. កាមាជំ ។ ២ ឧ បដិក្ខំ ។ ៣ ឧ. ន រតោ ។ ម. ទិរតោ ។

(៧៤១) បុរសនោះមិនក្តៅក្រហាយ ដោយកាមទាំងឡាយ (នេះ) ជាអំពើ
ដ៏ប្រសើរ របស់ពួកជនអ្នកឆ្អែត ដោយប្រាជ្ញា គណ្តាមិនធ្វើបុរស
ដែលឆ្អែតដោយប្រាជ្ញា ឲ្យលុះក្នុងអំណាចបានឡើយ ។

(៧៤២) សូមព្រះអង្គកំចាត់បង្ខំកាមទាំងឡាយចេញ បុរសអ្នកមាន
ប្រាជ្ញាប៉ុនសមុទ្រ អ្នកមានសេចក្តីប្រាជ្ញាគឺច អ្នកមិនលោភលន់
បុរសនោះ រមែងមិនក្តៅក្រហាយ ដោយកាមទាំងឡាយ ។

(៧៤៣) បុគ្គលលះបង្ខំនូវចំណែក នៃកាមទាំងឡាយណា ។ សេចក្តី
សុខក៏សម្រេច (ដល់បុគ្គលនោះ) ព្រោះចំណែកនៃកាមទាំងឡាយ
នោះ ។ ដូចជាងស្បែកកាលកាត់ស្បែកជើង (តែងចៀរនូវចំនៀវ)
នៃស្បែកចោល (ក៏បាននូវថ្ងៃស្បែកជើង ឈ្មោះថាអ្នកបាន
សេចក្តីសុខ) បើបុគ្គលប្រាជ្ញានូវសេចក្តីសុខគ្រប់យ៉ាង ត្រូវលះ
កាមទាំងអស់ចេញ ។

(៧៤៤) (ព្រះរាជាទ្រង់ត្រាស់ថា) តាថាទាំងអស់ ៨ ដែលអ្នកពោលហើយ
គួរដល់ថ្ងៃ ១.០០០ កហាបណៈ ម្ចាស់មហាព្រហ្ម អ្នកចូរទទួលយក
(នូវកហាបណៈទាំងនេះ) ចុះ កាសិករបស់អ្នកនេះ ប្រពៃណាស់ ។

(៧៤៥) (ព្រះមហាសត្វ...) ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនត្រូវការ ដោយកហាបណៈ
ទាំងរយ ទាំងពាន់ ទាំងហ្នឹងទេ កាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គកំពុងពោល
តាថាខាងចុង ចិត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនត្រេកអរក្នុងកាមឡើយ ។

[៧៤៦] កម្រុកោវតាយំ មាណវកោ សព្វលោកវិទូ មុនិ
 យោ តណ្ហំ ទុក្ខជនី^(១) បរិជាតាតិ បណ្ឌិតោតិ ។

កាមជាតកំ ចតុត្ថំ ។

ជនលន្ធដាតកំ

[៧៤៧] ទស ខលុមាទិ ហំបាទិ យាទិ បុព្វេ អកកវិត្វា
 ស បច្ឆា អនុតប្បតិ ឥត្វាហ រាជា ជនសន្តោ ។

[៧៤៨] អលទ្ធា វិត្តំ^(២) តបតិ បុព្វេ អសមុបាទិតិ
 ន បុព្វេ ធនមេសិស្សំ ឥតិ បច្ឆា អនុតប្បតិ ។

[៧៤៩] សក្ករូបំ បុរេ សន្តំ មយា សិប្បំ ន សិក្ខិតំ
 តិច្ឆា វិត្តំ អសិប្បស្ស ឥតិ បច្ឆា អនុតប្បតិ ។

[៧៥០] ក្ខុជវេទី បុរេ អាសី បិសុណោ បិដ្ឋិមិសិកោ
 ចណ្ណោ ច ជរុសោ ចាសី^(៣) ឥតិ បច្ឆា អនុតប្បតិ ។

១ ខ. យោ ឥមំ តណ្ហំ ខុទ្ទនិទន្តី ។ ម. យោ ឥមំ តណ្ហំ ខុទ្ទនិទន្តំ ។ ២ ខ.
 ចិត្តំ ។ ម. វិទុំ ។ ៣ ម. បាបិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាតក

[៧២៦] (ព្រះរាជា...) អ្នកប្រាជ្ញណា កំណត់ជំងឺនូវតណ្ហា ដែល
ញ៉ាំងសេចក្តីទុក្ខឱ្យកើតឡើង អ្នកប្រាជ្ញនោះ គឺមានជាតិចំរើន
ដែលជាអ្នកជំងឺនូវលោកទាំងមូលនេះទេតើ ។

ចប់ កាមផាតក ទី ៤ ។

ជិនលន្ធជាតិក

[៧២៧] (ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ថា) ព្រះបាទជនសន្ធិៈ ទ្រង់មានព្រះ
ឧត្តរាថា បុគ្គលណាមិនបានធ្វើហេតុទាំង ១០ នេះ ទុកជាមុនទេ
បុគ្គលនោះ តែងក្តៅក្រហាយ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ។

[៧២៨] បុគ្គលមិនបានទ្រព្យ ដែលខ្លួនមិនបានឱ្យកើតឡើង ក្នុងកាល
មុន រមែងក្តៅក្រហាយ តែងក្តៅក្រហាយរឿយ ។ ក្នុងកាលជា
ខាងក្រោយថា អាត្មាអញមិនបានស្វែងរកទ្រព្យទុក ក្នុងកាលមុន ។

[៧២៩] បុគ្គលតែងក្តៅក្រហាយរឿយ ។ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយថា
សិល្បៈជាគុណមានសភាពអង្គអាច អាត្មាអញមិនបានរៀនទុក ក្នុង
កាលមុន ការចិញ្ចឹមជីវិតនៃបុគ្គល អ្នកមិនមានសិល្បៈ លំបាក ។

[៧៣០] បុគ្គលតែងក្តៅក្រហាយរឿយ ។ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយថា កាល
ពីដើម អាត្មាអញជាអ្នកប៉ិនប្រសប់ក្នុងអំពើកោងផង ជាអ្នកញុះញង់
ផង ស៊ីសាច់ខ្នងគេ គឺស៊ីសំណូកផង ជាអ្នកកាចផង អាគ្រក់ផង ។

ទ្វាសនិបាតេ បញ្ចមំ ជនសន្តដាតំ

[៧៥១] ចាណាតិចាតិ បុរេ អាសី លុទ្ធា ចាបិ^(១) អនារិយោ

ក្ខតានំ នាបចាយិស្សំ^(២) ឥតិ បច្ឆានុតប្បតិ ។

[៧៥២] តហ្មស្ស វត សន្តស្ស^(៣) អនាបនាស្ស ឥត្តិស្ស

បរទារំ អាសេវិស្សំ ឥតិ បច្ឆានុតប្បតិ ។

[៧៥៣] តហ្មម្ហិ វត សន្តម្ហិ អន្តទានេ ឧបដ្ឋិតេ

ន បុព្វេ អទទំ ទានំ ឥតិ បច្ឆានុតប្បតិ

[៧៥៤] មាតរំ មិតរំចាបិ ជីណ្ឌិតេ កគយោព្វនេ^(៤)

បហុសន្តោ ន ចោសិស្សំ ឥតិ បច្ឆានុតប្បតិ ។

[៧៥៥] អាចរិយមនុសត្ថារំ សព្វកាមរសាហរំ

មិតរំ អតិមត្តិស្សំ ឥតិ បច្ឆានុតប្បតិ ។

[៧៥៦] សមណោ ព្រាហ្មណោ ចាបិ សីលវន្តេ តហ្មស្សតេ

ន បុព្វេ បយិរចាយិស្សំ ឥតិ បច្ឆានុតប្បតិ ។

១ ទ. ចាសិ ។ ២ ទ. នាវិហយិស្សំ ។ ម. ន បចាយិស្សំ ។ ៣ ទ. សន្តាស្ស ។
៤ ម. ជីណ្ឌិតំ កគយោព្វនំ ។

(៧៥១) បុគ្គលតែងក្តៅក្រហាយរឿយ ។ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយថា
កាលពីដើម អាត្មាអញ ជាអ្នកសំឡាប់សត្វផង កាចអាគ្រក់ផង
ជាអ្នកមិនប្រសើរផង មិនកោតក្រែងចំពោះពួកសត្វផង ។

(៧៥២) បុគ្គលតែងក្តៅក្រហាយរឿយ ។ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយថា
អើហ្ន៎ កាលដែលពួកស្រ្តីមានច្រើនគរគោក ជាស្រ្តីមិនមានអន្ត-
រាយ (មិនមានគេកាន់កាប់សោះ) អាត្មាអញសេពនឹងប្រពន្ធគេ ។

(៧៥៣) បុគ្គលតែងក្តៅក្រហាយរឿយ ។ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយថា អើ
ហ្ន៎ កាលពីដើមអាត្មាអញមានបាយនឹងទឹកច្រើនគរគោក តែមិន
បានឲ្យទានសោះ ។

(៧៥៤) បុគ្គលតែងក្តៅក្រហាយរឿយ ។ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយថា
កាលអាត្មាអញ មានទ្រព្យច្រើន មិនបានចិញ្ចឹមមាតា នឹងបិតា
ដែលចាស់ មានវ័យកន្លងហើយ ។

(៧៥៥) បុគ្គលតែងក្តៅក្រហាយរឿយ ។ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយថា
អាត្មាអញ បានមើលឆ័យចិត្ត ដែលជាអាចារ្យ អ្នកប្រៀនប្រដៅ
ជាអ្នកនាំមកនូវវេសគ្រប់យ៉ាង ។

(៧៥៦) បុគ្គលតែងក្តៅក្រហាយរឿយ ។ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយថា ក្នុង
កាលមុន អាត្មាអញ មិនបានចូលទៅជិតពួកសមណៈនឹងព្រាហ្មណ៍
អ្នកមានសីល ជាពហុស្សត្រឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

(៧៥៧) សា ធូហោតិ តថោ ចិណ្ណោ សន្តោ ចបយិរុចាសិ តោ

ន ច បុព្វេ តថោ ចិណ្ណោ ឥតិ បច្ឆា នុតប្បតិ ។

(៧៥៨) យោ ច ឯតានិ ហំនានិ យោ និសោ បដិបដ្ឋតិ

កកំ បុរិស តិច្ឆានិ ស បច្ឆា នា នុតប្បតិ តិ ។

ជនសន្តជាតកំ បព្វមំ ។

មហាកណ្ណជិតកំ

(៧៥៩) កណ្ណោ កណ្ណោ ច យោរោ ច សុត្តន្តា ហេ បតា-

ប វ(១)

តន្តោ(២) បញ្ចហិ រដ្ឋហិ កី វីរ(៣) សុនខោ តវ។

(៧៦០) នាយិ មិតានមត្តាយ ឧសិដ្ឋរ(៤) កវិស្សតិ

មនុស្សានំ អនយោ ហត្ថា តនា កណ្ណោ បមោត្តតិ។

(៧៦១) បត្តហត្ថា សមលកា មុណ្ណា សដ្ឋ្យជីវាវុតា

នដ្ឋលេហិ កសិស្សនំ តនា កណ្ណោ បមោត្តតិ។

១ ម. បរាសវា ។ ២ ឧ. ពព្វោ ។ ៣ ឧ. ជីវ ។ ៤ ឧ. ឧសីន ។ ម. ឧសីនក។

(៧៥៧) បុគ្គលតែងក្តៅក្រហាយឡើយ។ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយថា ភបៈ
 គឺសុចរិតធម៌ ដែលគេសន្សំហើយផង បុគ្គលអ្នកស្ងប់ដែលគេចូល
 ទៅអង្គុយជិតផង ជាការប្រពៃ ភបៈ (មានសភាពយ៉ាងនេះ)
 អាត្មាអញ មិនបានសន្សំហើយ ក្នុងកាលពីដើម ។

(៧៥៨) ចំណែកខាងបុគ្គលណា កាលធ្វើកិច្ច របស់បុរសទាំងឡាយ
 ហើយប្រតិបត្តិទៅហេតុទាំងនេះ ដោយយោបល់ បុគ្គលនោះ
 រមែងមិនក្តៅក្រហាយឡើយ។ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយឡើយ ។
 ចប់ ជនសន្តដាតក ទី ៥ ។

មហាកណ្ណដាតក

(៧៥៩ (ព្រះរាជា ត្រាស់សួរថា) ម្ចាស់អ្នកមានព្យាយាម ឆ្លែរបស់អ្នក
 ខ្មៅណាស់ គួរស្បៀម មានចង្អុលសស្លាច អ្នកចង់ដោយខ្សែ៥
 តើវាមានប្រយោជន៍អ្វីដល់អ្នក ។

(៧៦០) (សក្កទេវរាជពោលថា) បពិត្រព្រះបាទសុខសិន្ធុរៈ ឆ្លែនេះ មិនមក
 ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ពួកម្រឹគទេ ឆ្លែខ្មៅបំផ្លិចបំផ្លាញ ទូរពួកមនុស្ស
 ក្នុងកាលណា នឹងរហូតទៅ (អំពីដៃខ្ញុំ) ក្នុងកាលនោះ ។

(៧៦១) ពួកសមណៈត្រឆោល មានបាត្រក្នុងដៃ យុំសង្ឃដំ នឹងត្ររាស់
 ដោយនង្គ័លទាំងឡាយ (ក្នុងកាលណា) ឆ្លែខ្មៅ នឹងរហូត (ស្ទុះទៅ
 ស៊ីនូវសមណៈទាំងនោះ) ក្នុងកាលនោះ ។

ទ្វាសនិបាតេ ធម្មំ មហាកណ្ណដាតកំ

[៧៦២] តបស្សនិយោ បព្វជិតា បុណ្ណា សង្ឃា ដិចារុតា

យនា លោកេ ភវិស្សនំ តនា គណ្ណោ បមោក្ខតិ។

[៧៦៣] ដិឃុត្តរោជ្ជា ជដិលា បន្តន្តោ វជស្សរា

ឥណំ ចោទយ កង្ខនំ តនា គណ្ណោ បមោក្ខតិ។

[៧៦៤] អនិច្ច វេទេ សាវិត្តិ យញ្ញំ តត្រញូ ព្រាហ្មណា

ភតិកាយ យជិស្សនំ តនា គណ្ណោ បមោក្ខតិ។

[៧៦៥] មាតរំ បិតរំ ចាបិ វិណ្ណាកេ កតយោ ពូជេ

បហុសន្តោ ន ភវន្តំ តនា គណ្ណោ បមោក្ខតិ។

[៧៦៦] មាតរំ បិតរំ ចាបិ វិណ្ណាកេ កតយោ ពូជេ

ពាលា តុមេតំ វគ្គនំ តនា គណ្ណោ បមោក្ខតិ។

ទ្វាសនិបាត ហាមពណ្ណដាតក ទី ៦

[៧៦២] ពួកភិក្ខុនី មានតបៈ ជាអ្នកបួសត្រដោល ឃុំសង្ឃដំ នឹងទៅ
 (បរិភោគកាម) ក្នុងលោក ក្នុងកាលណា ឆ្កែខ្មៅ នឹងរហូត (ស្ទុះ
 ទៅស៊ីនូវនាងភិក្ខុនីទាំងនោះ) ក្នុងកាលនោះ ។

[៧៦៣] ពួកជដិល មានបបូរមាត់ខាងលើវែង មានធ្មេញប្រកបដោយ
 មន្ទិល មានធុលលើក្បាល នឹងទៅទារបំណុល (ក្នុងកាលណា)
 ឆ្កែខ្មៅ នឹងរហូត(ស្ទុះទៅស៊ីនូវជដិលទាំងនោះ) ក្នុងកាលនោះ ។

[៧៦៤] ពួកព្រាហ្មណ៍ បានរៀនវេទទាំងឡាយផង សាវិត្តសាស្ត្រផង
 យញ្ញសូត្រក្នុងសាវិត្តសាស្ត្រនោះផង នឹងបូជាដើម្បីថ្វីថ្នល្អល (ក្នុង
 កាលណា) ឆ្កែខ្មៅ នឹងរហូត (ស្ទុះទៅស៊ីនូវព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ)
 ក្នុងកាលនោះ។

[៧៦៥] ពួកជន អ្នកមានទ្រព្យច្រើន នឹងមិនចិញ្ចឹមមាតាបិតា ដែល
 ជរាមានវ័យកន្លងហើយ (ក្នុងកាលណា) ឆ្កែខ្មៅ នឹងរហូត (ស្ទុះទៅ
 ស៊ីនូវជនអ្នកមានទ្រព្យទាំងនោះ) ក្នុងកាលនោះ ។

[៧៦៦] ពួកជន នឹងនិយាយទៅកាន់មាតាបិតា ដែលជរា មានវ័យ
 កន្លងហើយថា អ្នកទាំងឡាយ ជាមនុស្សពាលដូច្នេះ (ក្នុងកាល
 ណា) ឆ្កែខ្មៅ នឹងរហូត(ស្ទុះទៅស៊ីនូវជនទាំងនោះ)ក្នុងកាលនោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

(៧៦៧) អាចរិយ ភវិយំ (១) សទ្ធំ មាតុលានី មិត្តច្ឆតី

យទា លោកេ ភវិស្សន្តំ តទា កល្យាណ បមោក្ខតិ។

(៧៦៨) អសិច្ឆ័តំ គមោត្វាន ឡត្តំ បត្តយេ ព្រាហ្មណា

បន្តយាទំ ភវិស្សន្តំ តទា កល្យាណ បមោក្ខតិ។

(៧៦៩) សុត្តច្ឆរី វេជវេរា ដូលពាហូ អមាតុភា

មិត្តភេទំ ភវិស្សន្តំ តទា កល្យាណ បមោក្ខតិ។

(៧៧០) មាយារិទោ នេកតិកា អសប្បវិសចិដ្ឋតិកា

យទា លោកេ ភវិស្សន្តំ តទា កល្យាណ បមោក្ខតិ។

មហាកណ្ណជាតកំ ធម្មំ ។

១ អាចរិយភវិយំ សទា - ភវិយំ មាតុលានីតិ អន្តរាយំ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ធាតក

[៧៦៧] ពួកជនប្រព្រឹត្ត (សេវនកិច្ច) នឹងភរិយារបស់អាចារ្យ ភរិយា
របស់សំឡាញ់ ម្តាយធំ ម្តាយមីនខាងម្តាយ ម្តាយធំ ម្តាយមីន
ខាងឪពុក ក្នុងលោក ក្នុងកាលណា ឆ្នែខ្មៅនឹងរហូត (ស្ទុះទៅ
ស្ទុះជនទាំងនោះ) ក្នុងកាលនោះ ។

[៧៦៨] ពួកព្រាហ្មណ៍កាន់ដាវនឹងខែល ឆ្នាំព្រះខាន់ ធ្វើនូវការសំឡាប់
នូវអ្នកដើរផ្លូវ ក្នុងកាលណា ឆ្នែខ្មៅនឹងរហូត (ស្ទុះទៅស្ទុះពួក
ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ) ក្នុងកាលនោះ ។

[៧៦៩] ពួកបុរស មានស្បែកសម្បុរថ្លៃសស្អាត មានដើមដៃថ្លោស
មានអាជីវៈមិនប្រាកដ មានពំនៀរនឹងស្រ្តីមេម៉ាយ នឹងធ្វើនូវការ
បំបែកមិត្ត^(១) (ក្នុងកាលណា) ឆ្នែខ្មៅនឹងរហូត (ស្ទុះទៅស្ទុះបុរស
នោះ) ក្នុងកាលនោះ ។

[៧៧០] ពួកជនអ្នកមានមាយា ជាអ្នកបោកប្រាស មានគំនិតជា
អសប្បុរស នឹងមានក្នុងលោក (ក្នុងកាលណា) ឆ្នែខ្មៅនឹងរហូត (ស្ទុះ
ទៅស្ទុះជនមានមាយាទាំងនោះ) ក្នុងកាលនោះ ។

ចប់ មហាកល្លាធាតក ទី ៦ ។

១ ពួកអ្នកលេងតែងខ្លួនមិនរកស៊ីអ្វី យកស្រ្តីមេម៉ាយអ្នកមានទ្រព្យ បាយទ្រព្យអស់
ហើយ រករឿងបំបែកលែងស្រ្តីនោះចោល ទៅរកស្រ្តីមេម៉ាយស្តុកដទៃទៀត ។
តាមន័យក្នុងអដ្ឋកថា ។

កោសិយដ្ឋាន

[៧៧១] ខេត្ត ត្រីណាមិ ន វិគ្គិណាមិ

ន ចាបិ មេ សង្កេតយោ វេទន្តិ(១)

សុត្តន្តបិដក វគ្គនិ បរិវត្ត

បត្រោននោ នាលមយំ ទុវិជ្ជំ ។

[៧៧២] អប្បមា អប្បកំ ទដ្ឋា(២) អនុមជ្ឈតោ មជ្ឈតំ

តហមា តហកំ ទដ្ឋា អនាជំ នុបបជ្ជតិ ។

តំ តំ វនាមិ កោសិយ ខេហិ នាណនិ កុញ្ញ ច

អរិយមគ្គំ សមាទ្យហ នេកាសី(៣) លកតេ សុខំ ។

[៧៧៣] មោយញ្ចស្ស ហុតំ ហោតិ មោយញ្ចាបិ សមីហិតំ

អតិថិស្មី យោ និសិទ្ធស្មី ឯកោកុញ្ញតិ ភោជនំ ។

តំ តំ វនាមិ កោសិយ ខេហិ នាណនិ កុញ្ញ ច

អរិយមគ្គំ សមាទ្យហ នេកាសី លកតេ សុខំ ។

១ ម. បដិស្ឋ ។ ២ ម. ទដ្ឋំ ។ ៣ ម. នេកាបិ ។

កោសិយដ្ឋាន

(៧១) (កោសិយសេដ្ឋី ពោលថា) ខ្ញុំមិនទិញ មិនលក់ទេ ម្យ៉ាងទៀត
ការសន្សំ (នូវទ្រព្យ) របស់ខ្ញុំ ក៏មិនមានក្នុងទីនេះដែរ បាយនេះភិច
មានសភាពក្រវែក បាយអង្ករ ១ កំបង់នេះ មិនល្មមដល់ជនពីរ
នាក់ទេ ។

(៧២) (សក្កទេវរាជពោលថា) បុគ្គលគប្បីទ្រព្យភិច អំពីភិច គប្បី
ទ្រព្យពាក់កណ្តាល អំពីពាក់កណ្តាល គប្បីទ្រព្យច្រើន អំពីច្រើន
ច្រើន ការមិនទ្រ មិនកើតទេ ។ ម្ចាស់កោសិយសេដ្ឋី ហេតុ
នោះ ខ្ញុំសូមនិយាយនឹងអ្នក អ្នកចូរទ្រទានទាំងឡាយផង ចូរបរិ-
ភោគផង ចូរឡើងកាន់អរិយមគ្គផង បុគ្គលស្ម័គ្រចិត្ត មិនបាន
សេចក្តីសុខទេ ។

(៧៣) (ចន្ទទេវបុត្រ ពោលថា) បុគ្គលណា កាលដែលភ្ញៀវអង្គុយ
ហើយ បរិភោគភោជនតែម្នាក់ឯង ការបូជារបស់បុគ្គលនោះឈ្មោះ
ថា ឥតអំពើផង ការព្យាយាមញ្ចាំងទ្រព្យទ្រព្យកើតរបស់បុគ្គលនោះ
ឈ្មោះថា ឥតអំពើផង ។ ម្ចាស់កោសិយសេដ្ឋី ហេតុនោះ ខ្ញុំសូម
និយាយនឹងអ្នក អ្នកចូរទ្រទានទាំងឡាយផង ចូរបរិភោគផង ចូរ
ឡើងកាន់អរិយមគ្គផង បុគ្គលស្ម័គ្រចិត្ត មិនបានសេចក្តីសុខទេ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ដាគកំ

(៧៧៤) សុត្តញ្ញស្ស ហុតំ ហោតិ សុត្តញ្ញាចិ សម្មហិតំ

អតិថិស្មី យោ និស្សន្នស្មី នេកោ កុញ្ញតិកោជនំ។

តំ តំ វនាមិ កោសិយ នេហិ នាធានិ កុញ្ញ ច

អរិយមក្ខំ សមាវហ នេកាសីលភតេ សុខំ។

(៧៧៥) សុត្តញ្ញ ជុហតិ ចោសោ ពហុកាយ កយាយ ច

នោណា តិម្កតិភូស្មី សីយសោតេ មហាវហេ។

អត្រ ចស្ស ហុតំ ហោតិ អត្រ ចស្ស សម្មហិតំ

អតិថិស្មី យោ និស្សន្នស្មី នេកោ កុញ្ញតិកោជនំ។

តំ តំ វនាមិ កោសិយ នេហិ នាធានិ កុញ្ញ ច

អរិយមក្ខំ សមាវហ នេកាសីលភតេ សុខំ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ធាតក

[៧៧២] (សុរិយទេវបុត្រ ពោលថា) បុគ្គលណា កាលដែលភ្ញៀវអង្គុយ
ហើយ មិនបរិភោគភោជនតែម្នាក់ឯង ការបូជារបស់បុគ្គលនោះ
ឈ្មោះថា សច្ចៈផង ការព្យាយាមញ្ចៀងទ្រព្យឲ្យកើត របស់បុគ្គល
នោះ ឈ្មោះថា សច្ចៈផង ។ ម្នាលកោសិយសេដ្ឋី ហេតុនោះ
ខ្ញុំសូមនិយាយនឹងអ្នក អ្នកចូរឲ្យទានទាំងឡាយផង ចូរបរិភោគ
ផង ចូរឡើងកាន់អរិយមគ្គផង បុគ្គលស្ម័គ្រម្នាក់ឯង មិនបានសេចក្តី
សុខទេ ។

[៧៧៣] (មាគលិទេវបុត្រ ពោលថា) បុរស(ចូលទៅរក) ស្រះហើយបូជា
ក្នុងទន្លេផង ក្នុងស្រះបោក្ខរណីផង ក្នុងកំពង់ឈ្មោះទោណៈផង
ក្នុងកំពង់ ឈ្មោះភិម្ពរផង ក្នុងស្ទឹងធំមានខ្សែទឹក ដ៏រហ័សផង ។
បុគ្គលណា កាលដែលភ្ញៀវអង្គុយហើយ មិនបរិភោគភោជនតែ
ម្នាក់ឯង ការបូជារបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា មានក្នុងទីនោះផង
ការព្យាយាមញ្ចៀងទ្រព្យឲ្យកើតរបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា មាន
ក្នុងទីនោះផង ។ ម្នាលកោសិយសេដ្ឋី ហេតុនោះ ខ្ញុំសូម
និយាយនឹងអ្នក អ្នកចូរឲ្យទានទាំងឡាយផង ចូរបរិភោគផង ចូរ
ឡើងកាន់អរិយមគ្គផង បុគ្គលស្ម័គ្រម្នាក់ឯង មិនបានសេចក្តីសុខទេ ។

ទ្វាសនិពន្ធ សន្តម៌ កោសិយដាតកំ

(៧៦) ពលីសំ ហិ សោ និគលតិ ទីយសុត្តំ សព្វនំ

អតិថិស្មី យោ និសិទ្ធស្មី ឯកោ ភុញ្ញតិ ភោជនំ ។

តំ តំ វនាមិ កោសិយេ ទេហិ នាធានិ ភុញ្ញ ច

អរិយមត្តំ សមាហ ឯកាសី លភតេ សុខំ ។

(៧៧) ឧទ្ធការវណ្ណា វត ព្រាហ្មណា ឥមេ

អយញ្ច វេ សុខខោ តិស្ស ហេតុ

ឧទ្ធការិ វណ្ណានិកំ វិត្យត្ថតិ

អក្ខាជ នោ ព្រាហ្មណា កេ នុ តម្រេ ។

(៧៨) ចន្ទោ ច សុរិយោ ច ឧភោ ឥនាគតា

អយំ បន មាតលិ ទេវសារថិ

សក្កោហមស្មី តិទសាធមិន្ទោ

ឯសោ ច ខោ បញ្ចសិខេតិ វុច្ចតិ ។

(៧៩) ចាលិស្ស្យា មុទិស្ថំ ច មុរជាលម្ពានំ ច

សុត្តមេនំ បពោធន្តំ បដិទុដ្ឋោ ច នន្តតិ ។

(៧៧៦) (បញ្ចសិខទេវបុត្រ ពោលថា) បុគ្គលណាកាលដែលភ្ញៀវអង្គុយ
ហើយ បរិភោគភោជនតែម្នាក់ឯង បុគ្គលនោះឈ្មោះថា លេបន្ទុវ
សន្ទុចមានខ្សែវែង ព្រមទាំងរន្ទ ។ ម្នាលកោសិយសេដ្ឋី ហេតុ
នោះ ខ្ញុំសូមនិយាយនឹងអ្នក អ្នកចូរឲ្យទានទាំងឡាយផង ចូរបរិ-
ភោគផង ចូរឡើងកាន់អរិយមគ្គផង បុគ្គលស្ម័គ្រម្នាក់ឯង មិនបាន
សេចក្តីសុខទេ ។

(៧៧៧) (កោសិយសេដ្ឋី...) ឡឃ្មា⁺ ព្រាហ្មណ៍ទាំងនេះ មានវណ្ណៈដ៏
លើសលុប ទាំងវត្ថុរបស់ពួកគាត់នេះ ក៏បញ្ចេញនូវពន្លឺវណ្ណៈ
ផ្សេងៗ តើព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ អ្នកទាំង
ឡាយ ចូរប្រាប់ដល់យើងចុះ តើពួកអ្នកជាអ្វី ។

(៧៧៨) (សក្កទេវពជ...) ទេវបុត្រទាំងពីរអង្គ គឺចន្ទទេវបុត្រ ១
សុរិយទេវបុត្រ ១ មកក្នុងទីនេះ ឯទេវបុត្រនេះ ឈ្មោះមាតលិ
ជាសារថីរបស់ទេវតា យើងឈ្មោះសក្កៈ ជាធំជាងពួកទេវតាជាទី
ត្រេក្រវីង ឯទេវបុត្រនេះ គេហៅថា បញ្ចសិខៈ ។

(៧៧៩) សំឡេងទះដៃទាំងឡាយផង សម្ពោរតូចទាំងឡាយផង សម្ពោរ
ធំនឹងស្តេចទាំងឡាយផង រមែងញ៉ាំងបញ្ចសិខទេវបុត្រនេះ ដែល
ដេកលក់ឲ្យភ្ញាក់ឡើង ឯបញ្ចសិខទេវបុត្រនេះ លុះភ្ញាក់ហើយក៏
ត្រេកអរ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ផាតកំ

[៧៨០] យេ កេចិមេ មច្ឆរិយោ^(១) កុទរិយា
 បរិភាសកា សមណព្រាហ្មណាជំ
 ឥនេវ និក្ខម្ភ សរីរទេហំ
 កាយស្ស ភេទា និរយំ វជន្តំ ។

[៧៨១] យេ កេចិមេ សុគតិមាសមាណា
 ធម្មេ បិតា សិរិយេមេ សិរិភាកេ
 ឥនេវ និក្ខម្ភ សរីរទេហំ
 កាយស្ស ភេទា សុគតី វជន្តំ ។

[៧៨២] ភំ នោ ញាតិ បុរិមាសុ ជាតិសុ
 សោ មច្ឆរី កោសិយោ ចាបធម្មោ
 តវេវ អត្តាយេ ឥនាគតម្ហា
 មា ចាបធម្មោ និរយំ អបត្ត^(២) ។

(៣)

[៧៨៣] អន្ធាហិមេតេ ហិតកាមា យំ មំ សមនុស្សាសថ
 សោហំ តថា ករិស្សាមិ សត្វំ វុត្តំ ហិតេសិភិ។

១ ម. មច្ឆរិយោ ។ ២ ម. ធម្មត្ថ ។ ៣ ម. មំ វេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាតក

(៧៨០) ពួកជនណានីមួយ ជាអ្នកកំណាញ់ស្វិតស្វាញ ប្រទេចផ្កាសា
នូវសមណៈនឹងព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ លុះទំលាក់ចោលនូវរាងកាយ
គឺសរីរៈ ក្នុងលោកនេះ បែកធ្លាយរាងកាយហើយ ក៏ទៅកាន់នរក ។

(៧៨១) ពួកជនណានីមួយ កាលប្រាថ្នានូវសុគតិ បិតនៅក្នុងធម៌ ក្នុង
សេចក្តីសង្រួម ក្នុងការចែករំលែក លុះទំលាក់ចោលរាងកាយ គឺ
សរីរៈ ក្នុងលោកនេះ បែកធ្លាយរាងកាយហើយ ក៏ទៅកាន់សុគតិ ។

(៧៨២) អ្នកជាញាតិ របស់ពួកយើង ក្នុងជាតិមុន អ្នកនោះឈ្មោះ
កោសិយៈ ជាអ្នកមានសេចក្តីកំណាញ់ មានធម៌ដ៏លាមក ពួកយើង
មកក្នុងទីនេះ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អ្នក (ដោយគិតថា) កុំឱ្យអ្នក
មានធម៌ដ៏លាមក ទៅកាន់នរកឡើយ ។

(៧៨៣) (កោសិយសេដ្ឋី...) ពួកលោកឈ្មោះថា ប្រាថ្នានូវប្រយោជន៍
ដល់ខ្ញុំដោយពិត ព្រោះពួកលោក បានប្រៀនប្រដៅខ្ញុំ ខ្ញុំនោះ
នឹងធ្វើតាមពាក្យ ទាំងអស់ ដែលពួកលោកជាអ្នកប្រាថ្នា នូវ
ប្រយោជន៍ បានពោល (រំលឹក) ហើយ ដោយបការៈដូច្នោះ ។

ព្រះសនិបាតេ អន្តមំ មេណ្ឌកប្បញ្ញាដាតកំ

ឯសោហមជ្ឈេ ឧបរមាមិ

ន ចាបិហំ ភិក្ខុ ករេយ្យ ចាបំ

ន ចាបិ មេ ភិក្ខុ អនេយ្យមត្តិ

ន ចាបិទត្វា ឧទកំ បិវាមិ ។

ឯវញ្ច មេ ទទតោ សព្វកាលំ

ភោតា ឥធ វាសវំ ជីយិស្សន្តិ

តតោ អហំ បព្វជិស្សាមិ សក្ក

ហិត្វាន កាមាជំ យថោជិកាជិតិ ។

ពោសិយដាតកំ សន្តមំ ។

មេណ្ឌកប្បញ្ញាដាតកំ

(៧៨៤) យេសំ ន កតាបិ ភូតបុព្វំ

សខំ សត្តបទម្បំ ឥមស្មី លោកេ

ជាតា អមិត្តា ទ្វេ សហាយា

បដិសន្ធាយ ចរន្តិ ភិស្ស ហេតុ ។

ទ្វាសនិបាត មេណ្ឌកប្បញ្ញាដាតក ទី ៨

ខ្ញុំនេះនឹងរៀនវេលា (ចាកសេចក្តីកំណាញ់) នេះឯង ខ្ញុំនឹងឈប់ធ្វើ
បាបតិចតួចហើយ ទាំងវត្ថុតិចតួចដែលខ្ញុំមិនគប្បីឲ្យមិនមាន ខ្ញុំបើ
មិនបានឲ្យបានទឹក នឹងមិនផឹកឡើយ ។ បពិត្រវាសវៈ កាល
បើខ្ញុំឲ្យបាន អស់កាលទាំងពួងយ៉ាងនេះ កោតៈទាំងឡាយ
ក្នុងទីនេះនឹងអស់ទៅ បពិត្រសក្កៈ គតិទោះទៅ ខ្ញុំនឹងលះបង់
កាមទាំងឡាយ តាមសមគួរ ដល់ចំណែកហើយនឹងបួស ។

ចប់ កោសិយដាតក ទី ៧ ។

មេណ្ឌកប្បញ្ញាដាតក

(៩៨៤) (ព្រះបាទវិទេហាស្រ្ត ទ្រង់ត្រាស់សួរពួកអ្នកប្រាជ្ញថា) តាំង
ពីកាលណាមកក្នុងលោកនេះ មិនធ្លាប់មានពួកសត្វណាមានជើង
៧(១)យកគ្នាជាសំឡាញ់ឡើយ សត្វទាំងពីរនោះជាសត្រូវនឹងគ្នាទេ
(តែឥឡូវ) ត្រឡប់ជាយកគ្នា ធ្វើជាសំឡាញ់ ប្រព្រឹត្តរាប់អានគ្នា
តើព្រោះហេតុដូចម្តេច ។

១ ពពែងងងៃ សត្វទាំងពីរនេះមានជើងបួន ១ កែវទូចជើងមួយ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ដាឆកំ

[៧៨៥] យទំ មេ អដ្ឋ មាតរាសកាលេ
បញ្ញំ ន សក្កណាម^(១) វត្ថុមេតំ
វដ្ឋា បញ្ញាជយិស្សាមិ វោ សព្វ
ន ហិ មមត្តោ ទុប្បញ្ញាជាតិកេហិ ។

[៧៨៦] មហាជនសមាគមម្ហិ ឃោរេ
ជនកោលាហាលសង្កមម្ហិ ជាតេ
វិត្ថុតមនា អនេកចិត្តា
បញ្ញំ ន សក្កណាម វត្ថុមេតំ ។

[៧៨៧] ឯកក្កចិត្តាវ ឯកមេកា
រហសី កតា អន្តរិមិ ចិន្ទយិត្វា
បរិវេកេ សម្មសិត្វាន ជីវា
អថ វត្ថុនិ ជនិន្ទ ឯតមន្តំ ។

[៧៨៨] ឧត្តបុត្តរាជបុត្តយានំ
ឧរុត្ថមិសំ^(២) ចិយំ មនាបិ
ន តេ សុនខស្ស អនេន្តំ មិសំ
អថ មេល្ហាស្ស សុណោន សឡមស្ស ។

១ ម. សក្កណាយ្យមិ " ២ ម. ឧត្តស្ស មិសំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាធក

(៩៨៥) ប្រសិនបើអ្នកទាំងឡាយ មិនអាចដោះប្រស្នាយើងនុ៎ះ ក្នុងពេល
បាយព្រឹក ក្នុងថ្ងៃនេះបានទេ យើងនឹងបំបរបង់អ្នកទាំងអស់គ្នាអំពី
ដែន ព្រោះយើងមិនត្រូវការទឹកឬកមនុស្សឥតប្រាជ្ញាឡើយ ។

(៩៨៦) (អាចារ្យសេនកៈ បែរមើលទៅពោធិសត្វ ហើយក្រាបទូល
ព្រះបាទវិទេហាស្រ្តថា) កាលបើមានការប្រជុំនៃមហាជន គគ្រឹក
គគ្រេង កាលបើមានការចូបជុំរដ្ឋបាលនៃជន កើតឡើងហើយ
(យ៉ាងនេះ) យើងខ្ញុំមានចិត្តរើរវាយ មានចិត្តមិននឹងនៅ ក្នុង
អារម្មណ៍តែមួយ មិនអាចឆ្លើយប្រស្នា⁺នុ៎ះបានទេ ។

(៩៨៧) បពិត្រព្រះបាទជនិន្ទ្រាធិរាជ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ម្នាក់ៗ
មានចិត្តតាំងនៅ ក្នុងអារម្មណ៍តែមួយ ទៅក្នុងទីស្ងាត់ហើយ គិត
នូវសេចក្តីទាំងឡាយ ពិចារណានូវកាយវិវេក នឹងចិត្តវិវេក ទើប
ក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយបាន ។

(៩៨៨) (អាចារ្យសេនកៈ ក្រាបទូលថា) សាច់ពពែ ជាទីពេញចិត្ត
ជាទីគាប់ចិត្ត របស់កូនអាមាត្យ នឹងព្រះរាជបុត្រទាំងឡាយ ពួក
កូនអាមាត្យ នឹងព្រះរាជបុត្រទាំងនោះ មិនបរិភោគសាច់ពពែទេ បាន
ជាព្រៃនឹងឆ្អែយក្នុងសំឡាញ់ ។

ទ្វាសវិញ្ញាណេ អដ្ឋមំ មេណ្ឌាប្បញ្ញាណាភំ

- (៧៨៧) ធម្មំ វិហានន្តំ ឯឡុកស្ស
អស្សបិដ្ឋត្តវណំ សុខស្ស^(១) ហេតុ
ន ច តេ សុខស្ស អត្តវន្តំ
អថ មេណ្ឌាស្ស សុណោន សឡមស្ស ។
- (៧៨៨) អាវេល្លិតសិទ្ធិតោ ហិ មេណ្ឌា
ន ច សុខស្ស វិសាលាតានិ អត្ត
តិណាភត្តោ មិសភោជនោ ច
អថ មេណ្ឌាស្ស សុណោន សឡមស្ស ។
- (៧៨៩) តិណាមាសិ បលាសមាសិ មេណ្ឌា
ន ច សុណោ តិណាមាសិ នោ បលាសំ
គល្លោយ្យ សុខខោ សសំ តិឡារិ
អថ មេណ្ឌាស្ស សុណោន សឡមស្ស ។
- (៧៩០) អដ្ឋឡាមាណោ ចតុប្បទស្ស
មេណ្ឌោ អដ្ឋនខោ អទិស្សមាណោ
នាទិយំ អាហារតិ អយំ ឥមស្ស
មិសំ អាហារតិ អយំ អមុស្ស ។

១ ធម៌. អស្សបិដ្ឋត្តវសុខស្ស ។

ទ្វាសនិបាត មេណ្ឌកប្បញ្ញាណធាតុ ទី ៨

(៧៨៧) (អាចារ្យបុគ្គសៈ ទូលថា) ពួកជនតែងតែនូវ ស្បែកពតៃសម្រាប់

ក្រាលលើខ្នងសេះ ព្រោះហេតុចង់ឲ្យស្រួល តែពួកជនទាំងនោះ

មិនក្រាលស្បែកឆ្អែទេ បានជាពតៃនឹងឆ្អែ យកគ្នាជាសម្លាញ់ ។

(៧៨៨) (អាចារ្យកាមិន្ទ ទូលថា) ពតៃមានស្នែងជាងឆ្អែ ឯឆ្អែគ្មានស្នែងទេ

ពតៃស៊ីស្មៅ ឆ្អែស៊ីសាច់ បានជាពតៃនឹងឆ្អែយកគ្នាជាសម្លាញ់ ។

(៧៨៩) (អាចារ្យទេវិន្ទ ទូលថា) ពតៃស៊ីស្មៅ ស៊ីស្លឹកឈើ ឯឆ្អែមិន

ស៊ីស្មៅ មិនស៊ីស្លឹកឈើទេ ឆ្អែទាំងឡាយនឹងសំពោច បានជា

ពតៃនឹងឆ្អែ យកគ្នាជាសម្លាញ់ ។

(៧៩០) (ព្រះមហេសីទូលថា) សត្វជើង៧កន្លះ គឺឆ្អែមានជើងបីកន្លះ

ពតៃមានជើង ៤ មានក្រចក ៨ បន្ទុំលួចសាច់ ឯឆ្អែនេះលួច (ស្មៅ)

ឲ្យពតៃនេះ ពតៃនេះលួចសាច់ឲ្យឆ្អែនោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

(៧៧៣) ចាសាធរកតោ វិទេហសេដ្ឋោ
 វីតីហារំ អពោពារោជនានំ
 អន្តស ក្ករ សត្វតំ ជនិដ្ឋោ
 កុកកុស្ស បុណ្ណមុខស្ស ចេតំ ។

(៧៧៤) លាភាវត មេ អនប្បរា
 យស្ស មេ ឡិទិសា បណ្ឌិតា កុលម្ហិ
 បញ្ញាស្ស កម្មីកតំ និបុណមត្តំ
 បដិវិជ្ឈនំ សុភាសិតេន ជីវា ។

(៧៧៥) អស្សតរីវេញ ឯកមេកំ
 ដំតំ កាមវេញ ឯកមេកំ
 សព្វេសំ វេ ទម្មំ បណ្ឌិតានំ
 បរមប្បតីតមនោ សុភាសិតេនាតិ ។

មេណាប្បញ្ញជាតកំ អន្តមំ ។

មហាបទុមជាតកំ

(៧៧៦) ធាទិដ្ឋា បរតោ ទោសំ អណ្ណិទ្ធវលានំ សព្វសោ
 ភស្សរោ បណាយេ ទណ្ឌំ សាមំ អប្បដិវេត្តិយ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

(៧៧៧) ពួកថា ព្រះបាទវិទេហកស្រ្ត ជាស្តេចដ៏ប្រសើរ ជាធំជាងជន
 ស្តេចគង់នៅលើប្រាសាទដ៏ប្រសើរ ទ្រង់ទេតឃើញជាក់ច្បាស់នូវ
 ការផ្លាស់ប្តូរកោដនដល់គ្នានឹងគ្នា⁺នេះ របស់ត្រូវនឹងតែដែលដើរទៅ
 លួចអាហារពេញមាត់មកឲ្យគ្នាបរិភោគ ។

(៧៧៨) (ព្រះបាទវិទេហកស្រ្ត ទ្រង់មានព្រះរាជឱង្ការថា) យើងហៅ
 ពេញជាមានលាភ មានសភាពមិនតិចទេ ព្រោះអ្នកប្រាជ្ញទាំង
 ឡាយបែបនេះ មាននៅក្នុងត្រកូលរបស់យើង អ្នកប្រាជ្ញទាំងនេះ
 យល់អាចិប្រស្នា ដ៏ជ្រាលជ្រៅល្អិត ដោយសុភាសិតបាន ។

(៧៧៩) យើងមានចិត្តត្រេកអរ ដ៏ក្រៃលែង យើងឲ្យសេះអស្សតរ នឹង
 រថមួយៗ ម្នាក់ ឲ្យស្រកស្នួយដែលបរិបូណ៌មួយៗម្នាក់ ដល់អ្នកទាំង
 អស់គ្នា ជាអ្នកប្រាជ្ញ ព្រោះសុភាសិត ។

ចប់ មេឡោកប្បញ្ញាជាតក ទី ៨ ។

មហាបទុមវិវាទក

(៧៨០) (ពួកជនក្រាបទូលថា) ព្រះរាជាជាឥស្សរៈ បើមិនទាន់ឃើញ
 ទោសតូចធំ ដោយសព្វគ្រប់ អំពីសំណាក់បុគ្គលដទៃ ទាំងមិនទាន់
 ពិចារណាឲ្យឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯងទេ មិនគប្បីដាក់អាជ្ញាឡើយ។

ព្រាហ្មសម័យ ឆ្នាំ មហាបុរាណ

(៧៧៧) យោ ច អប្បជីវេត្តិតា ទ ឈ្នាំ កុត្តិតិ ខត្តិយោ

សក្កឈ្នាំកំ សោ កិលតិ ជន្មន្ទោវ សមត្តិកំ ។

(៧៧៨) អទឈ្នាំយំ ទ ឈ្នាំយតិ ទ ឈ្នាំយតា អទឈ្នាំយំ

អន្ទោវ វិសមំ មត្តំ ទ ជាតិតិ សមាសមំ ។

(៧៧៩) យោ ច ឯតានិ បំបាណិ អណ្តរ្យុលានិ សព្វសោ

សុទ្ធិដ្ឋមនុស្សសេយ្យ សវេ វេហវិតុមហតិ។

(៧៨០) នេកន្តមុនុនា សក្កា ឯកន្តតិខិណោន វា

អត្តំ មហាត្ថ បំបេត្តិ តស្មា ឧភយមាចរេ ។

(៧៨១) បរិក្ខតោ មុនុ ហោតិ អតិតិក្ខោ ច វេរវា

ឯតតា ឧភយំ ញត្ថា អនុមជ្ឈំ សមាគរេ ។

ទ្វាសនិបាត មហាបទុមដាតក ទី ៥

(៧៧៧) បើក្សត្រិយ៍ណា មិនទាន់ពិចារណា ហើយធ្វើអាជ្ញា ក្សត្រិយ៍
នោះ ឈ្មោះថា លេបភោជន ប្រកបដោយបន្ទា ប្រកបដោយរុយ
ដូចជាមនុស្សខ្វាក់ ។

(៧៧៨) ព្រះរាជាណា ដាក់អាជ្ញាដល់បុគ្គល ដែលមិនគួរដាក់អាជ្ញា មិន
ដាក់អាជ្ញាដល់បុគ្គល ដែលគួរដាក់អាជ្ញា ព្រះរាជានោះឈ្មោះថា
មិនដឹងការស្មើនឹងមិនស្មើ ដូចជាមនុស្សខ្វាក់ ដើរតាមផ្លូវមិន
រាបស្មើ ។

(៧៧៩) ព្រះរាជាណា ឃើញនូវហេតុទាំងឡាយក្នុងនឹងជំនុំ ដោយ
សព្វគ្រប់ ជាហេតុដែលឃើញត្រឹមត្រូវហើយ សឹមប្រៀនប្រដៅ
ព្រះរាជានោះ ទើបគួរហៅថា ព្រះរាជាបាន ។

(១០០០) ព្រះរាជា ដែលមានព្រះទ័យទន់ពេក មានព្រះវ័យរឹងពេក
ក៏មិនអាចតាំងខ្លួន ក្នុងភាពជាធំបានទេ ហេតុនោះ ព្រះរាជាក្លា
ប្រព្រឹត្តនូវហេតុទាំងពីរ ។

(១០០១) (ព្រោះ) ព្រះរាជា ដែលមានព្រះទ័យទន់ ត្រូវពួកកស្រ្តមើល
ងាយ ឯព្រះរាជាមានព្រះទ័យរឹងពេក រមែងមានតំនៀវ ព្រះរាជា
ជ្រាបហេតុទាំងពីរនោះហើយ ត្រូវប្រព្រឹត្តជាកណ្តាល ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

(១០០២) តហុម្មិរត្តោ ភាសេយ្យ ទុដ្ឋាបិ តហុ ភាសតិ

ន ឥត្ថីការណា រាជ បុត្តំ យាតេតុមរបាសិ ។

(១០០៣) សព្វោវលោកោ ឯកតោ ឥត្ថិចអយមេកិកា

តេនាហំ បដិបដ្ឋិស្សំ កង្ខ បត្តិបថេវ នំ ។

(១០០៤) អនេកតាលេ ឈកេ កម្មីវេ ច ទុរតវេ

មាតិកោ កិរិទ្ធកុស្មំ កេន ភំ តត្ថ ធាមរិ ។

(១០០៥) ធាកោ ជាតពលោ តត្ថ ធាមវា កិរិសានុដោ

បច្ចុត្តហិ មំ ភោគេហិ តេនាហំ តត្ថ ធាមរី ។

(១០០៦) ឯហិ ភំ បដិទេស្សាមិ រាជបុត្ត សតិ យរិ

រដ្ឋំ កាវេហិ កទ្កន្តេ តី អរពោ ករិស្សសិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

(១០០២) បុគ្គលត្រេកអរហើយ និយាយច្រើនក៏មាន បុគ្គលខឹងហើយ
និយាយច្រើនក៏មាន បពិត្រមហាភជ ព្រះអង្គមិនគួរសម្លាប់ព្រះ
ភជបុត្រ ព្រោះហេតុតែស្ត្រីទេ ។

(១០០៣) (ព្រះរាជា...) មនុស្សលោកទាំងអស់ (ជាបក្ខពួកខាងកុមារ)
ឯស្ត្រីនេះតែម្នាក់ឯងទេ ព្រោះហេតុនោះ យើងនឹងប្រតិបត្តិ (តាម
ពាក្យនាងនេះវិញ) អ្នកឯងចូរទៅទម្លាក់វា (ក្នុងជ្រោះភ្នំទៅ) ។

(១០០៤) យើងជាបិតា បានឲ្យគេយកកូនឯង ទៅបោះក្នុងជ្រោះភ្នំ
ដ៏ជ្រៅ ច្រើនជួរភ្នោត មិនងាយឡើងមករួចទេ ហេតុអ្វីបានជា
កូនឯង មិនស្លាប់ក្នុងជ្រោះនោះ ។

(១០០៥) (មហាបទុមតាបសថា...) ក្នុងវេលានោះ នាគភជ មានកំឡាំង
ដ៏ខ្លាំងពូកែ អាស្រ័យនៅនឹងភ្នំ បានទទួលទ្រព្យភាគភាព ដោយភ្លេង
ទាំងឡាយ ហេតុនោះបានជាភាគភាពមិនស្លាប់ ក្នុងជ្រោះនោះ ។

(១០០៦) (ព្រះរាជា...) ម្ចាស់ភជបុត្រ សូមលោកនិមន្តមក យើងនឹង
នាំលោកទៅកាន់ផ្ទះរបស់ខ្លួនវិញ ម្ចាស់លោកដ៏ចម្រើន សូមលោក
គ្រប់គ្រងរាជសម្បត្តិចុះ លោកនៅធ្វើអ្វី ក្នុងព្រៃ ។

ព្រាសនិពន្ធ នវម៌ មហាបទុមដាតកំ

(១០០៧) យថា តិលិត្វា តលិសំ ឧទ្ធករេយ្យ សលោហិតំ

ឧទ្ធករិត្វា សុខំ អស្ស ឯវំ បស្សមិ អត្តនា^(១) ។

(១០០៨) តី ធុ ត្វំ តលិសំ ព្រូសិ តី ត្វំ ព្រូសិ សលោហិតំ

តី ធុ ត្វំ ឧត្តតំ ព្រូសិ តំ មេ អត្តាហិ បុច្ឆិតោ ។

(១០០៩) កាមាហំ តលិសំ ព្រូមិ ហត្ថិអស្សំ សលោហិតំ

ចត្តាហំ ឧត្តតំ ព្រូមិ ឯវំ ជានាហិ ខត្តិយ ។

(១០១០) ចិត្តាមាណវីកា មាតា ទេវទត្តោ ច មេ បិតា

អាជនោ បណ្ឌិតោ ជាតោ សាវីបុត្តោ ច ទេវតា

អហំ វិទា រាជបុត្តោ ឯវំ ជារេជ ជាតកត្តំ ។

មហាបទុមដាតកំ នវម៌ ។

១ ឧ. ម. សុខំ បស្សមិ អត្តនំ ។

ទ្វាសនិធាត មហាបទុមជាតក ទី ៩

(១០០៧) (មហាបទុមតាបស...) បុគ្គលលេបផ្លែសន្ធឹច ហើយទាញ
ចេញមក លុះទាញចេញមក ព្រមទាំងឈាម គប្បីជាសុខ
យ៉ាងណា អាត្មាភាពឃើញច្បាស់ ដោយខ្លួនឯង ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

(១០០៨) (ព្រះរាជា...) លោកពោលថា អ្វីជាផ្លែសន្ធឹច លោកពោល
ថា អ្វីជាឈាម លោកពោលថា អ្វីទាញចេញមក កាលបើយើង
សួរហើយ លោកចូរប្រាប់រឿងនោះ ។

(១០០៩) (មហាបទុមតាបស...) អាត្មាភាព ពោលនូវកាមថា ជាផ្លែ
សន្ធឹច ពោលនូវជំរឺនឹងសេះថា ជាឈាម ពោលនូវការលះ
ចោលថា ជាគ្រឿងទាញចេញមក បពិត្រក្សត្រិយ៍ សូមព្រះអង្គ
ជ្រាបយ៉ាងនេះចុះ ។

(១០១០) (ប្រជុំជាតក) មាតាចុងនៃតថាគត គឺនាងចិត្តមាណវិកា
បិតាតថាគត គឺទេវទត្ត នាគរាជ គឺអាទន្ទជាអ្នកប្រាជ្ញ ទេវតា គឺ
សារីបុត្រ រាជបុត្រ ក្នុងកាលនោះ គឺតថាគត អ្នកទាំងឡាយ
ចូរចាំទុកនូវជាតក ដោយប្រការយ៉ាងនេះចុះ ។

មិត្តាមិត្តជិតិ

(១០០១) កាដិ កម្មាដិ កុញ្ញាដិ កបំ វិញ បរក្កមេ

អមិត្តំ ជានេយ្យ មេធាវី ទិស្វា សុត្វា ច បណ្ឌិតោ ។

(១០០២) ន ទំ ឧម្មយតេ ទិស្វា ន ក ទំ បដិទន្ធនិ

ចក្កនិស្ស ន ទទានិ បដិលោមញ្ច វត្តនិ ។

(១០០៣) អមិត្តេ តស្ស ភជនិ មិត្តេ តស្ស ន សេវនិ

វណ្ណកាមេ និវរេនិ អក្កោសន្តេ បសំសតិ ។

(១០០៤) កុយញ្ច តស្ស នក្ខានិ តស្ស កុយំ ន ក្វហនិ

កម្មំ តស្ស ន វណ្ណានិ បញ្ចស្ស ន ប្បសំសតិ ។

(១០០៥) អភវេ នន្ធនិ តស្ស ភវេ តស្ស ន នន្ធនិ

អន្ធវិយំ ភោជនំ លទ្ធា តស្ស នុប្បជ្ឈតេ សតិ

តតោ នំ នាទុក្ខម្បតិ អហោ សោ បិ លកេយ្យិតោ ។

មិត្តាមិត្តជំនាតក

(១០១១) (ព្រះបាទព្រហ្មទត្ថ សូរមហាសត្វថា) បណ្ឌិតអ្នកមានប្រាជ្ញា
ឃើញ ឬ ឮពួកជន កំពុងធ្វើនូវអំពើអ្វីៗ គប្បីដឹងថាជាអមិត្រ
បាន តើវិញ្ញាជន គប្បីព្យាយាម ដូចម្តេច ។

(១០១២) (ព្រះមហាសត្វសំដែងនូវលក្ខណៈ វៃបុគ្គលជាសត្រូវនោះថា)
បុគ្គលជាសត្រូវ ឃើញបុគ្គលនោះហើយ មិនញញឹម ១ មិនទទួល
ត្រេកអរនឹងសំដីបុគ្គលនោះ ១ មិនឲ្យភ្នែកដល់បុគ្គលនោះ ១ ប្រព្រឹត្ត
ទង្វើទាស់ ១ ។

(១០១៣) បុគ្គលដែលអបអរនឹងពួកសត្រូវ របស់បុគ្គលនោះ ១ មិនសេចក្តីបំ
រើសពួកមិត្ររបស់បុគ្គលនោះ ១ រារាំងពួកជនអ្នកនិយាយសរសើរ ១
សរសើរពួកជនអ្នកដេរ ១ ។

(១០១៤) មិនប្រាប់សេចក្តីកំបាំង ដល់បុគ្គលនោះ ១ មិនលាក់សេចក្តី
កំបាំងរបស់បុគ្គលនោះ ១ មិនសរសើរការងារ របស់បុគ្គលនោះ ១
មិនសរសើរប្រាជ្ញា របស់បុគ្គលនោះ ១ ។

(១០១៥) ត្រេកអរនឹងសេចក្តីវិនាស របស់បុគ្គលនោះ ១ មិនត្រេកអរ
នឹងសេចក្តីចំរើន របស់បុគ្គលនោះ ១ បានកោតផនចំឡែក មិននឹកនា
ដល់បុគ្គលនោះ ១ មិនអនុគ្រោះបុគ្គលនោះ អំពីរបស់នោះថា
ធម៌ត្រនោះ គប្បីបានរបស់នេះខ្លះ ១ ។

- [១០១៦] ឥន្ទ្រេតេ សោឡិសា កាវា អមិត្តស្មី បតិដ្ឋិតា
 យេហិ អមិត្តំ ជាធម្មេយ្យ ទិស្វា សុត្វា ច បណ្ឌិតោ ។
- [១០១៧] កាណិ កម្មាណិ កុញ្ញាណំ កកមំ វិញ្ញា បរក្កមេ
 មិត្តំ ជាធម្មេយ្យ មេធាវី ទិស្វា សុត្វា ច បណ្ឌិតោ ។
- [១០១៨] បុត្តញ្ញស្ស(១) សរតិ អាគតំ អភិនន្តតិ
 តតោ កេលាយិកោ ហោតិ វាចាយ បដិនន្តតិ ។
- [១០១៩] មិត្តេ តស្សេវ ភជតិ អមិត្តេ តស្ស ន សេវតិ
 អក្កោសន្តេ និវរេតិ វណ្ណា កាមេ បសំសតិ ។
- [១០២០] គុយញ្ញ តស្ស អក្ខតិ តស្ស គុយញ្ញ គុហតិ
 កម្មញ្ញ តស្ស វណ្ណតិ បញ្ចមស្ស បសំសតិ ។
- [១០២១] ភវេ ច នន្តតិ តស្ស អភវេ តស្ស ន នន្តតិ
 អច្ឆរិយំ កោជនំ លទ្ធា តស្ស ឧប្បជ្ឈេតេ សតិ
 តតោ និ អនុកម្មតិ អហោ សោមិ លកេយ្យិតោ ។

(១១១៦) បណ្ឌិត ឃើញឫក ហើយស្គាល់ថាជាអមិត្របាន ដោយ
អាការពាំង ១៦ នេះ ដែលដក់លំនៅ ក្នុងអមិត្រដោយប្រការដូច្នេះ។

(១១១៧) (ព្រះបាទព្រហ្មទត្ថ...) បណ្ឌិតអ្នកមានប្រាជ្ញា ឃើញឫក
ពួកជន កំពុងធ្វើការងារអ្វីៗ គប្បីដឹងថាជាអមិត្របាន តើវិញ្ញាណ
គប្បីព្យាយាម ដូចម្តេច ។

(១១១៨) (មហាសត្វ...) បុគ្គលជាអមិត្រ តែងនឹករលឹកដល់អមិត្រ ដែល
នៅបែកគ្នា ១ ត្រេកអរនឹងអមិត្រ ដែលមកដល់ ១ ជាអ្នករាប់អាន
ចំពោះអមិត្រនោះ ១ ទទួលរីករាយ ដោយរោច ១ ។

(១១១៩) គប់រកនឹងពួកអមិត្រ របស់អមិត្រនោះ ១ មិនសេពគប់នឹងពួក
អមិត្រ របស់អមិត្រនោះ ១ ហាមឃាត់នូវពួកអ្នកដេរ ១ សរសើរ
ពួកជន ដែលនិយាយសរសើរ ១ ។

(១១២០) ប្រាប់សេចក្តីកំបាំង ដល់អមិត្រនោះ ១ បិទបាំងសេចក្តីកំបាំង
របស់អមិត្រនោះ ១ សរសើរការងារ របស់អមិត្រនោះ ១ សរសើរ
ប្រាជ្ញា របស់អមិត្រនោះ ១ ។

(១១២១) ត្រេកអរនឹងសេចក្តីចំរើន របស់អមិត្រនោះ ១ មិនត្រេកអរនឹង
សេចក្តីវិនាស របស់អមិត្រនោះ ១ បានកោដនចំឡែក តែងនឹកនា
ដល់អមិត្រនោះ ១ អនុគ្រោះអមិត្រនោះ អំពីរបស់នោះថា ឧ អមិត្រ
នោះ គប្បីបានរបស់នេះខ្លះ ១ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

(១០២២) ឥច្ឆេតេ សោឡសាគារា មិត្តស្មី សុបតិដ្ឋតា
 យេហិ មិត្តញ្ច ជានេយ្យំ ទិស្វា សុត្វា ច បណ្ឌិតោ ។
 មិត្តាមិត្តជាតកំ វសមំ ។

តស្ស្សន្តំ

លហុមិត្ត សសាល កសន្តិ បុន
 អថ កាម ទសខល្យដ្ឋានវរោ
 អថ កល្យា សុកោសិយ មេណ្ឌាវរោ
 បទុមោ បុន មិត្តវរេន ទស ។

ព្វវសនិយាតំ និម្មិតំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាតក

(១០២២) បណ្ឌិត ឃើញ ឬ ឮហើយ ស្គាល់ថាជាមិត្ត ដោយអាការ
ទាំង ១៦ នេះ ដែលដកល់នៅ ក្នុងមិត្ត ដោយបការៈដូច្នេះ ។
ចប់ មិត្តមិត្តផាតក ទី ១០ ។

ឧទ្ទាននៃទ្វាទសនិបាតនោះ គឺ

និយាយអំពីស្រ្តីចិត្តស្រាល ១ រុក្ខទេវតារឿយៈ កទ្ទសាល ១ ពួក
ជនក្រវាស់ ១ កាម ១ ហេតុ ១០ យ៉ាង ១ ផ្លែខ្មៅ ១ កោសិយ-
សេដ្ឋី ១ ពពែងប្រសើរ ១ មហាបទុមកុមារ ១ មិត្តដ៏ប្រសើរ ១
រួមត្រូវជា ១០ ។

ចប់ ទ្វាទសនិបាត ។

តេសនិបាតជាតកំ

អម្ពជាតកំ

- [១០២៣] អហាសិ មេ អម្ពដលានិ បុព្វេ
អធិនិ ម្ពលានិ ច ព្រហ្មចារី
តេហោវ មន្តេហិ ននានិ តុយ្ហំ
ធុមម្ពលានិ ចាតុកវន្តំ ព្រហ្ម ។
- [១០២៤] នក្ខត្តយោកំ បដិមាធរយាមិ
ខណំ មហុត្ថ មន្តេន បស្សំ
នក្ខត្តយោកញ្ច ខណញ្ច លទ្ធា
អន្ធា ហរិស្សម្ពដលំ តហុតំ ។
- [១០២៥] នក្ខត្តយោកំ ន បុរេ អភាណិ
ខណំ មហុត្ថំ ន បុរេ អសំសិ
អថាហរិ អម្ពដលំ បហុតំ
វណ្ណេន កន្ធូន វសេនុបេតិ ។

តេរសនីបាតជាតក

អម្ពជាតក

(១០២៣) (ព្រះបាទភារាណសី ត្រាស់សួរថា) នៃអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌
ដ៏ប្រសើរ កាលពីដើម អ្នកបានយកផ្ទៃស្វាយទាំងឡាយ តូច
ក៏មាន ធំក៏មាន មកឱ្យយើង នៃព្រាហ្មណ៍ ឥឡូវនេះ ផ្ទៃឈើ
ទាំងឡាយ មិនកើតប្រាកដ ដោយមន្តទាំងឡាយរបស់អ្នកនោះ ។

(១០២៤) (ព្រាហ្មណ៍មាណព ក្រាបទូលថា) ខ្ញុំព្រះអង្គរាប់មាន នូវការ
ប្រកបនូវទុក្ខឫក្ស ខ្ញុំព្រះអង្គមើលឃើញ ដោយមន្ត តែមួយពេល
មួយស្របក់ ខ្ញុំព្រះអង្គបាននូវការប្រកបនូវទុក្ខឫក្ស នឹងពេល
ហើយ សឹមខ្ញុំព្រះអង្គ នាំយកផ្ទៃស្វាយឱ្យបានច្រើន មកថ្វាយ
ព្រះអង្គ ពុំខានឡើយ ។

(១០២៥) (ព្រះរាជា...) កាលពីដើម អ្នកមិនបាននិយាយអាងនូវការ
ប្រកបនូវទុក្ខឫក្ស ពីដើមមិនឃើញរកពេល រកស្របក់ តែអ្នក
បានយកផ្ទៃស្វាយដ៏ច្រើន ដែលបរិបូណ៌ ដោយពណ៌ ដោយក្លិន
ដោយរស (មកឱ្យយើង) ។

(១០២៦) មន្តាភិជម្បេន បុរេចី តុយ្ហំ
 ទុមប្បលា ចាតុក្កវន្តំ ព្រហ្ម
 ស្វាជ្ជំ ន វាទេសិ^(១) ជម្បម្បិ មន្តំ^(២)
 អយំ សោ កោ ឆាម តវជ្ជំ ធម្មោ ។

(១០២៧) ចណ្ណាលបុត្តោ មម សម្បទាសិ
 ធម្មេន មន្តេ បកតិញ្ច សំសិ
 មា ចស្ស មេ បុច្ឆិតោ ឆាមតោត្ថំ
 តុយ្ហិតោ មា តិ វិជហេយ្យ មន្តា^(៣) ។

(១០២៨) សោហំ ជនិទ្ធនេន ជនម្ហំ បុដ្ឋោ
 មក្ខាភិក្ខុតោ អលីកំ អភាណី
 មន្តា ឥមេ ព្រាហ្មណស្សាតិ មិន្ទា
 បហំនមន្តោ កបណោ រុទាមិ ។

(១០២៩) ឯវណ្ណា បុច្ឆិមន្តាវា អថ វា ចាលិកទ្គកា
 មជ្ជិ មជ្ជតិកោ វិទ្ធេ សោ ហិ តស្ស ទុមុត្តមោ ។

១ ឧ. បារេសិ ។ ម. បារេសិ ។ ២ ឧ. មន្តេ ។ ៣ ម. អន្តំ វិជហេយ្យមន្តោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាពក

(១០២៦) នៃព្រាហ្មណ៍ កាលពីដើម ផ្ទៃឈើទាំងឡាយ រមែងកើត

ប្រាកដ ដោយការសូត្រសែកមន្តរបស់អ្នក ថ្ងៃនេះ អ្នកមិនសូត្រ

សែកមន្ត តើធម្មតា របស់អ្នក ក្នុងថ្ងៃនេះ ដូចម្តេច ។

(១០២៧) (មាណព...) កូនចង្គុលបានឲ្យមន្តទាំងឡាយ ដល់ខ្ញុំព្រះ

អង្គ ដោយធម៌ ទាំងបាននិយាយប្រាប់ នូវប្រក្រតីគឺសេចក្តីវិនាស

នៃមន្តទាំងឡាយថា បើមានគេសួរ អ្នកកុំលាក់នាម នឹងគោត្ររបស់

ខ្ញុំ កុំឲ្យមន្តលះបង់អ្នកបាន ។

(១០២៨) ខ្ញុំព្រះអង្គដែលព្រះជនិត្រាធិរាជសូត្រក្នុងប្រជុំជននោះ មានសេចក្តី

លុបគុណគេគ្របសង្កត់ បានក្រាបទូលពាក្យកុហក ជាពាក្យខុសថា

មន្តទាំងឡាយនេះ ជារបស់ព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំព្រះអង្គមានមន្តសាប

សូន្យ ជាបុគ្គលកំព្រាយំឡាញ ។

(១០២៩) (ព្រះរាជា...) បុរសអ្នកត្រូវការដោយទឹកយំ ទោះបានទឹកយំ

អំពីដើមល្អិតខ្សែក្តី អំពីដើមស្លឹក្តី ឬក៏អំពីដើមរលួសបាយក្តី ឯដើម

ឈើនោះ ឈ្មោះថាជាឈើដ៏ប្រសើរ របស់បុរសនោះ ។

[១០៣០] ខត្តិយា ព្រាហ្មណា វេស្សា សុទ្ធាចណ្ណាល-

បុគ្គសា

យម្ហា ធម្មំវិជានេយ្យ សោ ហិ តស្ស នរុត្តមោ ។

[១០៣១] ឥសស្ស ទណ្ឌញ្ច វជញ្ច ទត្វា

កលេ កហេត្វា ពលយាថ ជម្ពំ

យោ ឧត្តមតំ កសិវេន លទ្ធិ

មាណវិមាណេន វិជាសយិត្ត ។

[១០៣២] យថា សមំ មពាមាដោ បតេយ្យ

សោត្ថំ តុហំ នរកំ បូតិចាទំ

រជ្ជតិ(១) វា អក្កមេ កណ្ណាសប្បំ

អន្តោ យថា ជាតិមជ្ជដ្ឋហេយ្យ

ឯវម្បំ តំ មំ ខលំតំ សបពា

បហំនមន្តស្ស បុន សម្បទាហិ ។

[១០៣៣] ធម្មេន មន្តេ តវ សម្បទាសី

ត្វម្បំ ធម្មេន បរិត្តហេសិ

បកតិម្បំ តេ អត្តមនោ អសំសិ

ធម្មេ វិចិតំ តំ ន ជហេយ្យ មន្តោ ។

[១០៣០] បុគ្គលចេះដឹងធម៌ អំពីជនណា ទោះក្សត្រិយ៍ក្តី ព្រាហ្មណ៍
ក្តី អ្នកជំនួញក្តី អ្នកស្រ្តីក្តី ចណ្ឌលក្តី អ្នកចោលសម្រាមក្តី
ជននោះ ឈ្មោះថាជាជនដ៏ប្រសើរ របស់បុគ្គលនោះ ។

[១០៣១] បុរសណា ញ៉ាំងប្រយោជន៍ដ៏ទុក្ខម ដែលខ្លួនបានមកហើយ
ដោយលំបាក ឲ្យវិនាសទៅ ដោយមានៈ នឹងអតិមានៈ អ្នកទាំង
ឡាយ ចូរឲ្យនូវអាជ្ញាផង នូវការសម្លាប់ផង ដល់ជនអាក្រក់នេះ
ហើយចាប់បុរសដ៏លាមកនេះត្រង់ក ហើយញ៉ាំញី ។

[១០៣២] (មាណព...) បុរសស្មានថា (ទីនេះ) រាបស្មើ ក៏លោត
ទៅកាន់ត្រពាំង គុហា ជ្រោះ នឹងឈើមានឫសស្អុយក្តី ដើរជាន់
លើពស់វែក ដោយស្មានថា ខ្សែក្តី បុគ្គលខ្វាក់ដើរជាន់ភ្លើងក្តី
យ៉ាងណា ។ បពិត្រលោក ប្រកបដោយប្រាជ្ញា សូមលោក (អត់
ទោស)ចំពោះ ខ្ញុំ ដែលជាអ្នកភ្ញាំងភ្ញាក់ យ៉ាងនោះៗដែរ ហើយចែក
មន្តឲ្យខ្ញុំ ដែលជាអ្នកមានមន្តសាបរលាបអស់ហើយ ម្តងទៀត ។

[១០៣៣] (ពោធិសត្វ...) យើងបានឲ្យមន្តទាំងឡាយ ដល់អ្នក
ដោយធម៌ហើយ គឺមិនយកវង្វាន់អ្វីឡើយ ទាំងអ្នក ក៏បានទទួល
រឿនយកមន្ត ដោយធម៌ហើយដែរ យើងមានចិត្តត្រេកអរ បាន
ទាំងប្រាប់នូវប្រក្រតី (នៃមន្ត) ដល់អ្នកហើយ បើអ្នកតាំងនៅ
ក្នុងធម៌ មន្តមិនលះបង់អ្នកបានទេ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

(១០៣៤) សោ ពាល មន្ត្រី^(១) កសិវេន លទ្ធិ
យំ ទុល្លភិ អន្ល មនុស្សលោកេ
កត្តា លទ្ធិ ជីវិតំ អប្បបញ្ចេ^(២)
វិនាសយី អលកំ ភាសមាណោ ។

(១០៣៥) ពាលស្ស មុឡស្ស អកតតាណោ ច
មុសា កណ្ឌស្ស អសពាតស្ស
មន្ត មយំ តាទិសកេ ន ទេម
តុតោ មន្តា កច្ច ន មយំ វុច្ចសីតំ ។

អដ្ឋជាតកំ បឋមំ ។

ជិន្ននជាតកំ

(១០៣៦) តុ ហិវិហាត្តោ ពុរិសោ វេនមោក្ខយ តិដ្ឋសិ
ពុដ្ឋោ មេ សម្ម អក្ខាហិ កី ទារុំ ទេតុមិច្ឆសិ ។
(១០៣៧) ត្ថោ សោ វេនាជិ ចរសិ សមាជិ វិសមាជិ ច
ពុដ្ឋោ មេ សម្ម អក្ខាហិ កី ទារុំ ទេមិយោ ទទ្ធិ ។

១ ខ. យោ ពាលមន្ត្រី ។ ម. យោ ជលមន្ត្រី ។ ២ ខ. កិញ្ចបិ លទ្ធ ជីវិតំ
អប្បបញ្ចេ ។ ម. កិញ្ចបិ លទ្ធ ជីវិតុំ អប្បបញ្ចេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាតក

(១០៣៤) ម្ចាស់បុគ្គលពាល អ្នកនោះ ធ្វើមន្តដែលខ្លួនបានហើយដោយ
 លំបាក បានមកដោយកម្រ ក្នុងមនុស្សលោក ឲ្យវិនាសទៅ ក្នុង
 ថ្ងៃនេះ អ្នកនោះជាអ្នកឥតប្រាជ្ញា ពោលពាក្យកុហក ឈ្មោះថា
 ញ៉ាំងជីវិត ដែលខ្លួនបានដោយកម្រឲ្យវិនាស ។

(១០៣៥) យើងមិនឲ្យមន្តទាំងឡាយបែបនោះ ដល់មនុស្សល្ងង់ខ្លៅ
 វង្វេង ជាអកតញ្ញ ពោលពាក្យកុហក មិនសង្រួម ឯមន្តទាំង
 ឡាយមានមកពីណាទៀត អ្នកឯងចូរបញ្ចេញទៅ អ្នកឯងមិនគាប់ចិត្ត
 យើងទេ ។

ចប់ អដ្ឋនិកាយទី ១ ។

ជិន្ននិកាយ

(១០៣៦) (កាឡសីហៈសួរថា) អ្នកជាបុរសមានជីវិតក្នុងដៃ ចូលមក
 ឈរនៅក្នុងព្រៃ នៃសំឡាញ់ ខ្ញុំសួរហើយ ចូរអ្នកប្រាប់ តើអ្នក
 ចង់កាប់ឈើអ្វី ។

(១០៣៧) (វង្សក៏ព្រាហ្មណ៍ តបថា) អ្នកជាកាឡសីហៈ ត្រាច់ទៅកាន់
 ព្រៃស្មៅ នឹងមិនស្មៅ ម្ចាស់សំឡាញ់ ខ្ញុំសួរហើយ អ្នកចូរប្រាប់
 ឈើអ្វី ធ្វើខ្លួនកង់ជាប់មាំ ។

គោរសនិបាតេ ទុតិយំ ជិន្ទនដាគកំ

[១០៣៨] ឆេវ សា លោ ន ខនិរោ ជាស្សកណ្តោ កុតោ

ធារោ

រុក្ខោ ច ដន្ទនោ ឆាម តំ នារុំ នេមិយា ទទ្ធិញ្ចំ ។

[១០៣៩] កីនិសានិស្ស បត្តានិ ខន្ទោ វា បន កីនិសោ

បុដ្ឋោ មេ សម្ម អត្តាហំ យថា ជា នេមុ ដន្ទនំ ។

[១០៤០] យស្ស សាខា បលម្ពន្តិ នមន្តិ ន ច កញ្ចរេ

សោ រុក្ខោ ដន្ទនោ ឆាម យស្សមូលេ អហំ បិតោ ។

[១០៤១] អរាជំ ចក្កនាគីនំ ឱសានេមិវជស្ស ច

សព្វស្ស តេ កម្មនិយោ អយំ ហេស្សតិ ដន្ទនោ ។

[១០៤២] ឥតិ ដន្ទនរុក្ខាបិ ឆេវតា អជ្ឈកាសថ

មយ្ហម្បំ វចនំ អត្ថំ ការទ្វាជ សុលោហិ មេ ។

[១០៤៣] ឥមស្ស ឧបត្ថន្ធម្ហា ឧក្កច្ច ចតុរុត្តលំ

តេន នេមី បរិហរេសិ^(១) ឯវំ ទទ្ធិតំ សិយា ។

កេរសនិបាត ជន្មនិបាត ទី ២

(១០៣៨) (កាឡសីហៈ...) ដើមរំភើបមិនជាប់ ដើមគគីរក៏មិនជាប់ ដើម
ត្រចៀកប្រើសក៏មិនជាប់ ដើមត្របែកក៏មិនជាប់ មានតែដើមពង្រ
ឈើនោះធ្វើកង់រទេះជាប់មាំ ។

(១០៣៩) (វង្សក៏...) ស្លឹកពង្រនោះ បែបដូចម្តេច ដើមពង្រនោះ
បែបដូចម្តេច ម្នាលសម្បត្តិ យើងសួរហើយ អ្នកចូរប្រាប់
យើងតប្បីស្គាល់ដើមពង្រ យ៉ាងណា ។

(១០៤០) (កាឡសីហៈ...) មែកឈើណា សំយុងចុះផង មិនខន់
ទោរផង មិនបាក់ផង ខ្ញុំឈរក្បែរគល់ឈើណា ឈើនោះ
ហើយ ជាដើមពង្រ ។

(១០៤១) ដើមពង្រនេះ គួរដល់ការងាររបស់អ្នក ដើម្បីកាំរទេះទាំង
ឡាយ ដើម្បីកង់និងដុំរទេះទាំងឡាយ ដើម្បីចង្កោលរទេះ និងខ្នង
កង់រទេះ នឹងរបស់សព្វគ្រប់ ក្រៅពីនេះទាំងអស់ ។

(១០៤២) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រោះហេតុនោះ ទេវតាអាស្រ័យនៅលើ
ដើមពង្រ បាននិយាយថា ពាក្យរបស់ខ្ញុំក៏មានដែរ ម្នាលការ-
ទូជព្រាហ្មណ៍ អ្នកឯងចូរស្តាប់ពាក្យខ្ញុំសិន ។

(១០៤៣) អ្នកចូរអោយកសែស្បែកខ្លាឃ្មុំនេះត្រង់ក ចំនួន ៤ ធ្លាប់ហើយយក
ស្បែកនោះមកប្រាប់ខ្នងកង់រទេះ ធ្វើយ៉ាងនេះ ទើបជាប់មាំមួន ។

(១០៤២) ឥតិ ជន្មនុរុក្ខោបិ វេរី កេហ្មេសិ ទេវតា

ជាតានញ្ច អជាតានំ ន្និ សានំ ទុក្ខមាវហិ(១)។

(១០៤៣) ឥច្ឆេវិ ជន្មនោ ន្និ សំ ន្និ សោ ច បន ជន្មនំ

អពាមពា វិវាទេន អពាមពាម យាតយុំ ។

(១០៤៤) ឃីវមេវ មនុស្សេសុ វិវាទោ យត្ថ ជាយតិ

មយ្យនច្ចំ នច្ចន្តិ យថា តេ ន្និ សជន្មនា។

(១០៤៥) តំ វេ វិទាមិ កន្តំ វេ យាវន្តេត្ថ សមាគតា

សម្មោទត្ថ មា វិវទិត្ថ មា ហោ ជ ន្និ សជន្មនា។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ផាតក

[១០៤៤] ទេវតាដែលអាស្រ័យនៅលើដើមពង្រ បានសម្រេចពៀរ
ហើយ បាននាំយកសេចក្តីទុក្ខមកឱ្យដល់ខ្លាប៉ូចនឹងឡាយ ដែល
កើតហើយផង ដែលមិនទាន់កើតហើយផង ដោយប្រការដូច្នេះ ។

[១០៤៥] ដើមពង្រចង់ពៀរនឹងខ្លាប៉ូច ឯខ្លាប៉ូចចង់ពៀរនឹងដើមពង្រ
ហើយបានសម្លាប់គ្នា ទៅវិញទៅមក ដោយការទាស់ទែងគ្នា
ទៅវិញទៅមក ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

[១០៤៦] ខ្លាប៉ូចនឹងដើមពង្រនោះ ចង់ពៀរវេរយ៉ាងណា ការទាស់
ទែងរបស់មនុស្សទាំងឡាយ កើតមានក្នុងទីណា មនុស្សទាំងនោះ
ឈ្មោះថា កំដូចជាភ្លេកពង្រ^(១) ក្នុងទីនោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

[១០៤៧] តថាគតនឹងសំដែងនូវហេតុនោះថ្វាយមហាភជ ពួកមនុស្ស
ដែលមកប្រជុំក្នុងទីនេះ មានចំនួនប៉ុន្មាន សូមសេចក្តីចម្រើនមាន
ដល់មហាបពិត្រ មានចំនួនប៉ុន្មាន សូមមហាបពិត្រ ព្រម
ព្រៀងគ្នា កុំទាស់ទែងគ្នា កុំឱ្យដូចខ្លាប៉ូចនឹងដើមពង្រឡើយ ។

១ ធម្មតាព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ តែពង្រកន្ទុយឡើងកាលណា ក៏បញ្ចេញភ្លើងខ្លួន របស់វា
ឱ្យឃើញប្រាកដ យ៉ាងណាមិញ ពួកមនុស្ស កាលបើកើតវិវាទឈ្មោះទាស់ទែងគ្នា
ហើយ ក៏ប្រកាសទោសដល់គ្នាទាំងគ្នា ដំណើរប្រទេសលើកបើកកាយភ្លើងខ្លួនទៅ
វិញទៅមក ឥតមានកោតញញើត ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ អន្តិកថា ។

[១០៤៨] សាមគ្ស មវ សិក្ខេថ ពុទ្ធមោតំ បសិស័តំ

សាមគ្សរតោ ធម្មដ្ឋោ យោគក្ខេមា ន ជំសត័តិ ។

ធិន្តរជាតកំ ទុតិយំ ។

ជិនហំសជាតកំ

[១០៤៩] ឥនេវ ហំស និបត មិយំ មេ វា ទស្សនំ

ឥស្សរោសិ អនុប្បតោ យំ ឥនត្ថិ បវេទយា ។

[១០៥០] សវនេន ឯកស្ស មិយោ កវន្តំ

ទិស្វា បនេកស្ស វិនេតិ ធម្មោ

ទិស្វា ច សុត្វា ច មិយោ កវន្តំ

កត្វំ នុ ខោ មេ មិយសិ ទស្សនេន ។

[១០៥១] សវនេន មិយោ មេសិ កិយ្យោ នាកម្ម ទស្សនំ

ឯវិ មិយទស្សនោ សមាទោ វស ហំស មម សន្តិកេ ។

(១០៤៨) សូមមហាបពិត្រ សិក្សាទូរសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នាតែម្យ៉ាង ព្រោះ
 សេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នានោះ ព្រះពុទ្ធតាំងឡាយ សរសើរហើយ
 បុគ្គលអ្នកត្រេកអរ ក្នុងសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា អ្នកតាំងនៅក្នុងធម៌
 វិមលមិនសាបសូន្យ ចាកព្រះនិព្វានជាទីរក្សម ចាកយោគៈតាំង
 ឡាយឡើយ ។

ចប់ ជំនួសជាតិ ទី ២ ។

ជំនួសជាតិ

(១០៤៩) (ព្រះបាទពារាណសី មានព្រះរាជទង្គារថា) នៃហង្ស ឯងចូរ
 ទំលើតាំងមាសនេះចុះ ការឃើញឯង ជាទីពេញចិត្តរបស់អញ ឯង
 សមគួរជាធំហើយ របស់ណាមានក្នុងទីនេះ ឯងចូរប្រាប់មកចុះ ។

(១០៥០) (រាជហង្ស...) បុគ្គលខ្លះគ្រាន់តែឮហើយស្រឡាញ់ក៏មាន ខ្លះ
 គ្រាន់តែឃើញគ្នាហើយ អស់សេចក្តីស្រឡាញ់ក៏មាន ខ្លះឃើញផង
 ឮផង ទើបស្រឡាញ់ក៏មាន ចុះព្រះអង្គគ្រាន់តែឃើញ តើស្រឡាញ់
 ខ្ញុំដែរឬទេ ។

(១០៥១) (ព្រះរាជា...) អញគ្រាន់តែបានឮ ស្រឡាញ់ឯងទៅហើយ
 លុះបានឃើញ អញរឹតតែស្រឡាញ់ឡើង នៃហង្ស ឯង អញ
 ឃើញហើយស្រឡាញ់យ៉ាងនេះ ឯងចូរនៅក្នុងសំណាក់អញចុះ ។

[១០៥២] វិសេយ្យាម តវតារេ ធិន្នំ សក្កតប្បជិតា

មត្តោ ច ឯកទា មជ្ឈំ ហំសរាជំ បចន្តមេ ។

[១០៥៣] ធិរត្តំ តំ មជ្ឈទាមំ យំ មេ បិយតរំ តយា

ន ចាបិ មជ្ឈំ បិវិស្សាបិ យាវ មេវច្ឆសំ យវេ ។

[១០៥៤] សុវិជាមំ សិគាលាមំ សត្យុណានញ្ច វស្ស័តិ

មនុស្សវស្ស័តិ រាជ ទុច្ច័ជានតរំ តតោ ។

[១០៥៥] អបិចេ មញ្ញតីចោសោ ញាតិមិត្តោ សទាតិវា

យោ ឥព្វេសុមនោ ហុត្វា បច្ឆា សម្បជ្ជេតេ ទិសោ ។

[១០៥៦] យស្មី មនោ ធិវិសតិ អវិទូរេ សហាបិ សោ

សន្តិកេបិ ហិ សោ ទូរេ យស្មា វិវិសតេ^(១) មនោ ។

១ ម. យស្មី ឆិវិសតេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

(១០៥២) (រាជហង្ស...) ខ្ញុំនៅក្នុងដំណាក់របស់ព្រះអង្គ ព្រះអង្គធ្វើ
សក្ការបូជា អស់កាលជានិច្ចហើយ តែក្រែងពេលណាមួយ
ព្រះអង្គស្រវឹងដោយទឹកស្រវឹងហើយ ទ្រង់ត្រាស់បង្គាប់ថា នាយ
តំសេស ចូរចំអិនសាច់ស្លាបហង្ស យកមកឲ្យយើង ។

(១០៥៣) (ព្រះរាជា...) ថ្វីយ! ឆ្លើម ការផឹកទឹកស្រវឹង ដែលជាទី
ស្រឡាញ់របស់អញ ជាឯង បើឯងនៅក្នុងដំណាក់អញដរាប
ណា អញនឹងមិនផឹកទឹកស្រវឹងដរាបនោះ ។

(១០៥៤) (រាជហង្ស...) សំដីរបស់ពួកចចកនឹងពួកបក្សី យល់បានដោយ
បពិត្រមហារាជ សំដីរបស់ពួកមនុស្ស កម្រដឹងបាន ជាងសំដី
សត្វនោះទៅទៀត ។

(១០៥៥) មួយទៀត បើបុរសណា កាលពីដើម មានចិត្តល្អ គេសំគាល់
ថា ជាញាតិ ជាមិត្ត ឬជាសម្លាញ់ តែលុះដល់ពេលខាងក្រោយ
មក បុរសនោះ ត្រឡប់ជាសត្រូវនឹងគ្នាទៅវិញ ក៏មាន ។

(១០៥៦) បុគ្គលណាមានចិត្តស្មោះស្មើ ដោយសារសេចក្តីស្រឡាញ់
បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថានៅជិតជាមួយគ្នា បុគ្គលណាមានចិត្តមិនស្មោះ
ស្មើ បុគ្គលនោះទោះនៅក្នុងទីជិត ក៏ហាក់ដូចជានៅក្នុងទីឆ្ងាយ ។

គេរសនិបាតេ គតិយំ ជីវនហំសជាតកំ

[១០៥៧] អន្តោមិ ចេ ហោតិ បសន្នចិត្តោ

ចារិ សមុទ្ទិស្ស បសន្នចិត្តោ

អន្តោមិ សោ ហោតិ បទុដ្ឋចិត្តោ

ចារិ សមុទ្ទិស្ស បទុដ្ឋចិត្តោ ។

[១០៥៨] សំរសន្តា វិសន្តិ យេ ទិសា តេ រថេសក

អារា សន្តោ^(១) សំរសន្តិ មនសា រដ្ឋវឌ្ឍន ។

[១០៥៩] អតិច្ឆិ ធិរាសេន មិយោ ភវតិ អប្បិយោ

អាមន្ត ខោ តំ កង្ខាមិ បុរា តេ ហោមិ អប្បិយោ ។

[១០៦០] ឯវិចេ យា ចមាណនំ អញ្ញាលី ឆាវតុជ្ឈសិ

បរិចារកានំ សន្តានំ វចនំ ន កកោសិ នោ

ឯវន្តំ អភិយាចាម បុន កយិកសិ បរិយាយំ ។

តេសធិបាត ជិនហំសធាតព ទី ៣

(១០៥៧) សំឡាញ់ណា ជាអ្នកមានចិត្តជ្រះថ្លារក្ខត្តា បើទុកជានៅ

ឯត្រើយសមុទ្រខាងនាយ សំឡាញ់ដែលមានចិត្តជ្រះថ្លារក្ខត្តានោះ

ក៏ឈ្មោះថា នៅក្នុងសមុទ្រជាមួយគ្នា សម្លាញ់ណា មានចិត្តប្រទូស្តរក

គ្នា បើទុកជានៅក្នុងសមុទ្រជាមួយគ្នា សម្លាញ់ដែលមានចិត្តប្រ-

ទូស្តគ្នានោះ ក៏ឈ្មោះថា នៅត្រើយសមុទ្រខាងនាយវិញ ។

(១០៥៨) បពិត្រព្រះអង្គជាបុគ្គលប្រសើរលើរថ បុគ្គលទាំងឡាយណា

ជាសត្រូវនឹងគ្នា បើទុកជានៅជាមួយគ្នា បុគ្គលទាំងនោះ ក៏ឈ្មោះ

ថា នៅផ្សេងគ្នា បពិត្រព្រះអង្គជាបុគ្គលចំរើនក្នុងដែន ពួកសប្បុរស

ទោះបីនៅក្នុងទីឆ្ងាយ ក៏ឈ្មោះថា នៅក្នុងទីជាមួយ ដោយចិត្ត ។

(១០៥៩) បុគ្គលជាទីស្រឡាញ់ រមែងមិនស្រឡាញ់វិញ ព្រោះតែ

នៅជាមួយគ្នាយូរពេក ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំលាព្រះអង្គទៅវិញ មុន

ពេលដែលខ្ញុំមិនជាទីស្រឡាញ់របស់ព្រះអង្គ ។

(១០៦០) (ព្រះរាជា...) កាលបើយើងអង្វរយ៉ាងនេះ អ្នកមិនទទួលដឹង

នូវអញ្ញាលី មិនធ្វើតាមពាក្យយើង ជាអ្នកបម្រើទេ យើងសូមអង្វរ

អ្នកយ៉ាងនេះថា អ្នកគប្បីធ្វើនូវការត្រឡប់មកទៀត ។

[១០៦១] ឃីរំ ចេ ឆោ វិហារតំ អន្តរាយោ ន ហោស្សតិ
 តុយ្ហំ វាចំ មហារាជ មយ្ហំ វា វដ្ឋវឌ្ឍន
 អប្បេវនាម បស្សេម អហោរត្តានមច្ចយេតិ ។

ធិនេហំសជាតកំ គតិយំ ។

បុល្លតារទកស្សបជាតកំ^(១)

[១០៦២] ន តេ កង្ខាណំ ភិដ្ឋាណំ ន តេ ខុទ្ទកមាគតំ
 អត្ថិច្ចំ តេ ន ហាសិតោ កង្ខំ មន្តោវ ឈាយសំ ។
 [១០៦៣] ន ខុស្សហោវនេវត្ថំ កស្សនាមន្តយាមិ តំ
 ទុក្ខោ វាសោ អរត្ថាស្មី វដ្ឋំ ឥន្ទាមិ កន្តវេ ។
 [១០៦៤] យថា អហំ ឥតោ កន្ធា យស្មី ជនបទេ វសំ
 អាចារី ព្រហ្មេ សក្ខេយ្យ តំ ធម្មំ អនុសាស មំ ។
 [១០៦៥] សចេ អរត្ថំ ហិត្វាន វនម្ភលដលាណំ ច
 វដ្ឋេ រោចយសេ វាសំ តំ ធម្មំ ធិសាមេហិ មេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[១០៦១] (រាជហង្ស...) បពិត្រមហារាជ ជាអ្នកមានសេចក្តីចម្រើន
ក្នុងដែន កាលបើយើងនៅយ៉ាងនេះ បេចក្តីអន្តរាយនឹងមិនមាន
ដល់ព្រះអង្គ ទាំងដល់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ សូមឲ្យយើងបានច្បាប់គ្នា
ក្នុងកាលកន្លងទៅនៃថ្ងៃនេះ ។

ចប់ ធីនហំសជាតក ទី ៣ ។

បុណ្ណាទកស្សបជាតក

[១០៦២] (តាបសពោធិសត្វ សួរថា) អុសក្នុងឯងមិនពុស ទឹកក្នុងឯង
មិនដង ភ្លើងក៏ក្នុងឯងមិនបញ្ឆេះ ក្នុងឯងជាមនុស្សល្ងង់ខ្លៅឬ បាន
ជានៅសញ្ចប់សញ្ញឹង ។

[១០៦៣] (តាបសកុមារ ឆបថា) ខ្ញុំមិនអាចនៅក្នុងព្រៃបានទេ បពិត្រ
កស្សបៈ ខ្ញុំសូមលាលោក ការនៅក្នុងព្រៃពិបាក ខ្ញុំចង់ទៅដែនវិញ។

[១០៦៤] ខ្ញុំចេញទៅពីព្រៃនេះ ហើយនៅក្នុងជនបទណា បពិត្រតាបស
ដ៏ប្រសើរ បុគ្គលគប្បីសិក្សាឬកតាយ៉ាងណា សូមព្រះបិតាប្រៀន
ប្រដៅទំនៀមទម្លាប់នោះដល់ខ្ញុំ ។

[១០៦៥] (តាបស...) បើបាងឯងលះបង់ព្រៃ នឹងមើមឈើផ្ទៃឈើ
ហើយពេញចិត្តនឹងការនៅ ក្នុងដែនវិញ បាងឯងចូរស្តាប់ទំនៀម
ទម្លាប់នោះ របស់អញ ។

[១០៦៦] វិសំ មា វជិសេវិត្តំ បចាតំ បវិវជ្ជយ

បង្កើ ច មា វិសំទិត្តោ យត្តោ អាសិវិសេ ចរេ។

[១០៦៧] កិណ្ឌ វិសំ បចាតោ វា បង្កើ វា ព្រហ្មចារិទំ

កំ ត្ថំ អាសិវិសំ ព្រហ្ម តំ មេ អក្ខាហិ បុច្ឆិតោ។

[១០៦៨] អាសវោ តាត លោកស្មី សុរា ឆាម បុព្វតិ

មនុញ្ញា សុរកំ វត្ថុ មនុឡុទ្ធរស្សបមា

វិសំ តទាហុ អវិយា ព្រហ្មចរិយស្ស ឆារទ ។

[១០៦៩] ឥត្ថិយោ តាត លោកស្មី បមត្ថំ បមថេន្តិ តា

ដរន្តិ មុន្តិលោ(១) ចិត្តំ ត្វលំ កដ្ឋំ មាលុតោ

បចាតោ ឯស អក្ខាតោ ព្រហ្មចរិយស្ស ឆារទ ។

[១០៧០] លាភោ សិលោភោ សត្តារោ

បូជា បរកុលេសុ ច

បង្កើ ឯសោវ អក្ខាតោ ព្រហ្មចរិយស្ស ឆារទ ។

ពេរសនិយាត បុណ្យនារទេស្សបដិភព ទី ៤

(១០៦៦) បាងង់ចូរកុំសេពថ្នាំពិស ចូរចៀសវាងអណ្ណង កុំឲ្យលិច
ទៅក្នុងភក់ឡើយ ចូរប្រព្រឹត្តប្រយ័ត្ននឹងពួកអាសិពិស ។

(១០៦៧) (តាបសកុមារ...) អ្វីជាថ្នាំពិស ជាអណ្ណង ជាកក់ របស់
អ្នកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ លោកពោលនូវអ្វីថាជាអាសិពិស ខ្ញុំសួរ
ហើយ សូមលោកប្រាប់រឿងនោះដល់ខ្ញុំ ។

(១០៦៨) (តាបសពោធិសត្វ...) នែបា គ្រឿងត្រាំក្នុងលោក គេ
ហៅថា ស្រា ជារបស់ពេញចិត្ត ជារបស់ឈ្ងុយឈ្ងប់ ឆ្ងាញ់ពិ-
សា មានទុបមាដូចរសផ្កៃមតូចមួយ ម្នាលនារទេ ព្រះអរិយៈ
ទាំងឡាយ បានពោលថា ស្រានោះ ជាថ្នាំពិស របស់បុគ្គលអ្នក
ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ ។

(១០៦៩) នែបា ស្រ្តីទាំងឡាយក្នុងលោក រមែងញ៉ាំញីនូវបុរស ដែល
ស្រវឹងហើយ ពួកស្រ្តីទាំងនោះ តែងផ្សាយចិត្តទៅរកប្រុសកំឡោះ
ដូចជាខ្យល់ដាត់នូវប៉ុយគរ ដែលជ្រះអំពិដើម ម្នាលនារទេ នោះ
ហើយ ដែលលោកហៅថា អណ្ណង របស់អ្នកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ ។

(១០៧០) លាភ សេចក្តីសរសើរ សក្ការៈ និង ការបូជា ក្នុងត្រកូល
អ្នកដទៃ ម្នាលនារទេ នោះឯងដែលលោកហៅថា ភក់ល្បាប់
របស់អ្នកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតក

[១០៧១] មហន្តា តាត រាជាណោ អាវសន្តិ មហី ឥមំ

តេ តាទិសេ មនុស្សំន្តេ មហន្តេ តាត ឆារទ ។

[១០៧២] ឥស្សរាជំ អធិបតីជំ ន តេសំ ចានតោ ចរេ

អាសីវិសោតិ អត្តាតោ ព្រហ្មចរិស្ស ឆារទ ។

[១០៧៣] ភត្តត្ថោ ភត្តកាលេ ច យំ គេហំ ឧបសង្កមេ

យទេត្ថ កុសលំ ជញ្ញា តត្ថយាសេសនំ ចរេ។

បរិសិត្វា បរក្កលំ ចានត្ថោ កោដនាយ វា (១)

មិតំ ខាទេ មិតំ កុញ្ញេ ន ចរូបេ មនំ ករេ។

[១០៧៤] កុដ្ឋំ មដ្ឋំ តិរាសញ្ច (២) សភានិកិរណានិ ច

អារកា បរិវេជ្ជហិ យាជីវិសមី បថន្តិ ។

បុល្លភារទកស្សបដិភកំ ចន្ទត្ថំ ។

១ ម. បាឡង្គ ។ ២ ឧ. ពិរាសំ វា ។ ម. ពិរាជញ្ច ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

(១០៧១) នែបា ពួកស្តេចធំ ។ គ្រប់គ្រងផែនដីនេះ នែនារទៈក្នុង
បាងង (ចូរគោរព) ពួកស្តេចទាំងនោះ ដែលជាធំជាងមនុស្ស
ដ៏ប្រសើរប្រាកដដូច្នោះ ។

(១០៧២) ចូរចាំប្រព្រឹត្តនៅផ្ទាល់ព្រះបាទ នែពួកស្តេចជាតស្សៈ ជា
អធិបតីទាំងនោះឡើយ នែនារទៈ (នោះឯង) ដែលគេហៅថា
អាសីពិស របស់អ្នកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ ។

(១០៧៣) បើបា ត្រូវការភក្ត ក្នុងពេលភក្ត គប្បីចូលទៅកាន់ផ្ទះ
ណាដែលបាងងថា ត្រកូលណាមិនមានទោស ក្នុងស្រុកនោះ
គប្បីប្រព្រឹត្តស្វែងរកអាហារ ក្នុងផ្ទះនោះចុះ ។ លុះចូលទៅកាន់
ត្រកូលដទៃ ដើម្បីទឹកក្តី ដើម្បីកាជនក្តី គប្បីទិពាស្មីឲ្យល្មម
ប្រមាណ គប្បីបរិភោគឲ្យល្មមប្រមាណ តែបាត់គប្បីពេញ
ចិត្តនឹងរួច (ស្រី) ទាំងឡាយឡើយ ។

(១០៧៤) បាចូរចៀសវាង ចេញឲ្យឆ្ងាយ នូវទីគោលរ តៀមស្រា
មនុស្សអ្នកលេង មនុស្សអ្នកឆបោក កន្លែងប្រជុំមនុស្សច្រើន
នឹងកន្លែងដែលគេទុកដាក់ប្រាក់មាស ឲ្យដូចជាបុគ្គល ទៅដោយ
យាន (ដែលផ្ទុកដោយសប្បុរសធម៌) វៀរនូវផ្លូវមិនរាបស្មើ ។

ទ្រព្យជាតកំ

(១)
[១០៧៥] ទ្រុតេ តេ ព្រហ្ម ចាហេសី កង្ការីស្មំ ឈាយតោ

តេសី បុដ្ឋា ន ព្យាកាសំ ទុក្ខំ តុយ្ហំ មតិំ ទុតេ ។

[១០៧៦] សចេ តេ ទុក្ខមុប្បជ្ជេ កាសីនំ រដ្ឋវឌ្ឍន

មាខោនំ តស្ស អក្ខហំ យោនំ ទុក្ខា ន មោចយេ ។

(២)
[១០៧៧] យោ តស្ស ទុក្ខជាតស្ស ឯកង្កមមិ ភាគសោ

វិប្បមោចយ្យ ធម្មេន កាមំ តស្ស បវេទយេ ។

[១០៧៨] សុវិជានំ សិកាលានំ សក្កញ្ញានញ្ច វស្សីតំ

មទុស្សវស្សីតំ រាជ ទុក្ខំ ជានតរំ តតោ ។

[១០៧៩] អបិ ចេ មពាតី ចោសោ ញាតិមិត្តោ សខាតិវា

យោ បុព្វេ សុមនោ ហុត្វា បច្ឆា សម្បជ្ជេតេ ទិសោ ។

១ ប. ដាយពោ ។ ២ ឧ. យោ ច គថា ទ្រព្យជាតស្ស ឯកង្កមមិ រាសពោ ។

ទូតជាតក

(១០៧៥) (ព្រះរាជាត្រាស់សួរថា) ម្ចាស់ព្រហ្ម យើងបានបញ្ជូនពួកទូតមក
ក្នុងសំណាក់អ្នក ដែលកំពុងសុបសៅ ក្បែរប្រាំងគង្គា ពួកទូតទាំង
នោះបានសួរហើយ តែអ្នកមិនឆ្លើយប្រាប់សោះ សេចក្តីទុក្ខ (ណា)
ដែលកើតឡើងដល់អ្នក សេចក្តីទុក្ខនោះ ដឹងបានតែអ្នកទេឬ ។

(១០៧៦) (មហាសត្វ ទូលថា) បពិត្រព្រះអង្គជាបុគ្គលចំរើន ក្នុងដែន
របស់អ្នកកាសី បើសេចក្តីទុក្ខ គប្បីកើតឡើងដល់ព្រះអង្គ បុគ្គល
ណាដោះទុក្ខនោះមិនបានទេ សូមព្រះអង្គកុំប្រាប់សេចក្តីទុក្ខនោះ
ដល់បុគ្គលនោះឡើយ ។

(១០៧៧) បុគ្គលណាគប្បីដោះទុក្ខព្រះអង្គនោះបានដោយធម៌ ជាចំណែក
នៃសេចក្តីសុខតែម្យ៉ាង សូមព្រះអង្គប្រាប់ដល់បុគ្គលនោះ ដោយពិត ។

(១០៧៨) សម្លេងពួកឆ្អែចចក្ខី ពួកសត្វក្រៀលក្តី ដឹងបានដោយ
ងាយ បពិត្រមហារាជ ឯសំដីរបស់មនុស្ស ដឹងបានដោយកម្រ
ជាងសម្លេងនោះទៅទៀត ។

(១០៧៩) មួយទៀត កាលពីមុន បុរសណា មានចិត្តល្អ គេសំគាល់
ថា ជាញាតិសន្តាន ឬមិត្តសម្លាញ់ តែដល់មកខាងក្រោយ
បុរសនោះ ត្រឡប់ទៅជាសត្រូវនឹងគ្នាវិញក៏មាន ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[១០៨០] យោ អត្ថនោ ទុក្ខមនានុប្បដ្ឋោ

បរេនិយេ ជន្នុ អកាលរូបេ

អនន្តនោ តស្ស កវន្តំ មិត្តា

ហិតេសិនោ តស្ស ទុក្ខំ កវន្តំ ។

[១០៨១] កាលញ្ច ញត្វាន តថាវិធស្ស

មេធាវិនំ ឯកមនំ វិនិត្តា

អក្កេយ្យ តិប្បនិ^(១) បរស្ស ដំរោ

សន្និំ តិរំ អត្ថវតី បមុញោ ។

[១០៨២] សចេ ច ជញ្ញា អវិសយ្យមត្តនោ

ន តេហិ មយ្ហំ សុខាគមាយ^(២)

ឯកោវ តិប្បនិ សហេយ្យ ដំរោ

សន្និំ ហិរោត្ថប្បមបេត្តមាធា ។

[១០៨៣] អហំ វដ្ឋានំ វិចរន្តោ និគមេ រាជនានិយោ

ភិក្ខុមាធា មហារាជ អាចរិយស្ស ធនត្ថិកោ ។

១ ម. អាចិរេយ្យ ពិញ្ញាតិ ។ ២ ឧ នាយំ គី-តិ មយ្ហ សុខាគមាយ ។ ម. នាយំ
កេហិ មយ្ហំ សុខាគមាយ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

(១០៨០) ជនណា មានគេសាកសួរសេចក្តីទុក្ខរបស់ខ្លួន ហើយ
និយាយប្រាប់ (នូវសេចក្តីកំបាំងរបស់ខ្លួន) ក្នុងកាលមិនគួរ មិនត្រូវ
ទាំងឡាយ ជាអ្នកមិនត្រេកអរចំពោះ ជននោះក៏មាន ជាអ្នកស្វែង
រកនូវប្រយោជន៍ មានសេចក្តីទុក្ខចំពោះជននោះ ក៏មាន ។

(១០៨១) អ្នកប្រាជ្ញដឹង នូវកាលគួរ (នឹងនិយាយប្រាប់) ផង ដឹងនូវ
មេធាវីជនថា មានចិត្តតែមួយជាមួយនឹងខ្លួនផង ទើបគួរប្រាប់
នូវសេចក្តីទុក្ខទាំងឡាយ ដល់ជនឯទៀត មានប្រការដូច្នេះ
ហើយគប្បីបញ្ចេញនូវពាក្យដ៏ពិរោះ ជាពាក្យមានប្រយោជន៍ ។

(១០៨២) អ្នកប្រាជ្ញកាលបើសំឡឹងរំពឹងឃើញ នូវហិរិនឹងឧត្តប្បៈជាក់ច្បាស់
ហើយ រមែងដឹងនូវទុក្ខដែលខ្លួនពិបាកទ្រាំថា សេចក្តីសុខដែលនឹង
មានដល់អាត្មាអញ មិនមែនមាន (ព្រោះការលើកធុរៈជាក់ទម្ងន់ទៅ
លើអ្នកដទៃទេ) ហើយក៏អត់ទ្រាំទុក្ខដ៏ខ្លាំងក្លាតែម្នាក់ឯង ។

(១០៨៣) បពិត្រមហាវេទ ទូលព្រះបង្គំជាអ្នកត្រូវការដោយទ្រព្យ (យក
ទៅបូជា) ដល់អាចារ្យ ទើបដើរសូមគេក្នុងដែន និតមនឹងរាជធានី ។

តេសតិពាតេ ឆន្ទំ កាលិង្គពោធិជាតកំ

[១០៨៤] ភហបតី រាជបុរិសេ មហាសាលេ ចត្រាហ្មណោ
 អលត្ថំ សត្ថំ និក្ខានិ សុវណ្ណស្ស ជនាធិប
 តេ មេ នជ្ជា មហារាជ តស្មា សោចាមហំ ភុសំ ។

[១០៨៥] បុរិសា តេ មហារាជ មនសា នុវិចិដ្ឋិតា
 ណលំ រុក្ខា បមោចេត្ថំ តស្មា តេសំ ន ព្យាហរី ។

[១០៨៦] ត្រញ ខោ មេ មហារាជ មនសា នុវិចិដ្ឋិតា
 អលំ ទុក្ខា បមោចេត្ថំ តស្មា តុយ្ហំ បវេទយី ។

[១០៨៧] តស្មា ធាសិ បសន្នចិត្តោ កាសីនំ វដ្ឋវឌ្ឍនោ
 ជាតរូបមយេ និក្ខេ ឃុវណ្ណស្ស ចតុទ្ទសាតិ ។

ទ្វេតជាតកំ បញ្ចមំ ។

កាលិង្គពោធិជាតកំ

[១០៨៨] រាជា កាលិង្គោ ចក្ខវតី
 ធម្មេន បវរិមនុសាសិ
 អគមាសិ^(១) ពោធិសមីបិ
 នាគេន មហានុភាវេន ។

១ ឱ. អគមា ។

[១០៨៤] បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងផន ខ្ញុំព្រះអង្គ (សូមឲ្យ) ពួកគហបតី
ពួករាជបុរស ពួកព្រាហ្មណ៍មហាសាល បានឆ្កោរមាស ៧ បពិត្រ
មហារាជ ឆ្កោរមាសរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គនោះបាត់ ហេតុនោះបានជាខ្ញុំ
ព្រះអង្គសោកដ៏ក្រៃលែង ។

[១០៨៥] បពិត្រមហារាជ ពួករាជបុរសរបស់ព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គបានគ្រិះរិះ
ដោយចិត្តថា មិនអាចដើម្បីជួយដោះខ្ញុំព្រះអង្គ ឲ្យរួចចាកទុក្ខបានទេ
ហេតុនោះ ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនប្រាប់ដល់រាជបុរសទាំងនោះឡើយ ។

[១០៨៦] បពិត្រមហារាជ ចំណែកព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គបានគ្រិះរិះដោយ
ចិត្តថា ព្រះអង្គអាចជួយដោះទុក្ខបាន ហេតុនោះ ខ្ញុំព្រះអង្គ ទើប
ក្រាបទូលដល់ព្រះអង្គ ។

[១០៨៧] (អភិសម្ពុត្តាថា) ព្រះបាទពោរណសី ជាអ្នកចំរើនក្នុងផែន
របស់អ្នកកាសី មានព្រះហឫទ័យជ្រះថ្លា បានប្រទានឆ្កោរមាសសុទ្ធ
ចំនួន ១៤ ដុំ ដល់មហាសត្វនោះ ។

បឋម ទូតនាគ ទី ៥ ។

កាលីង្គពោធិជាតក

[១០៨៨] (អភិសម្ពុត្តាថា) ព្រះបាទកាលីង្គជាស្តេចចក្រពត្តិ គ្រប់គ្រង
មនុស្សលើផែនដី ដោយធម៌ ស្តេចបានមកដល់ទីជិតពោធិព្រឹក្ស
ដោយដំរីមានអានុភាពធំ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

(១០៨៩) កាលិដ្ឋោ ភារទ្វាដោ ច
 រាជានំ កាលិន្ទំ សមណកោលតំ
 ចក្កវត្ថយតោ បរិក្កហេត្វា
 បញ្ចលី ឥន្ទមវេច ។

(១០៩០) បន្ទោរោហា មហារាជ
 ភ្លឹមភាតោ យថា សមណុក្កតោ^(១)
 ឥន្ទ អនុជីវរា តុទ្ធា
 អភិសម្ពុទ្ធា វិរោចន្តំ ។

(១០៩១) បទគ្គិណតោ អាវុដ្ឋា
 តិណាលតា អស្មំ ភ្លឹមភាគស្មំ
 បរិវិយា អយំ មណ្ឌោ
 ឥតិ នោ សុតិ មហារាជ ។

(១០៩២) សាករាបរិយន្តាយ (មេទនិយា)
 សព្វក្កតិវណិយា
 បរិវិយា អយំ^(២) មណ្ឌោ
 ឡិរោហិត្វា មនោ ករោហិ ។

១ ម. សមណុត្តតោ ។ ២ ម. បរិវិយាយំ ។

(១០៨៩) ការទ្វាដត្រាហ្មណ៍បុរោហិត នៅក្នុងដែនកាលិន្ទ លើកកម្បង

អញ្ជាលី ចំពោះព្រះរាជា ចក្រពត្តិ ដែលទ្រង់ប្រសូតចាកត្រកូល

សមណៈព្រះនាមចុល្លកាលិន្ទ ក្រាបទូលពាក្យនេះថា

(១០៩០) បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គស្តេចចុះមក ចំណែកនៃដែនដី

នេះ ជាប្រទេសដែលសមណៈសរសើរហើយ ព្រះពុទ្ធាំណឿយ

មានគុណថ្វីងមិនបាន តែងត្រាស់ដឹងហើយ រុងរឿងក្នុងទីនេះ ។

(១០៩១) បពិត្រមហារាជ តាមដែលខ្ញុំព្រះអង្គឮមកថា ស្មៅនឹងវល្លិ

ទាំងឡាយ ក្នុងចំណែកនៃដែនដីនេះ វិលក្នុងទៅខាងស្តាំ នេះ

ជាផ្នែកនៃដែនដី ។

(១០៩២) ផ្នែកនៃដែនដីនេះ ដែលមានសមុទ្រសាគរជាទីបំផុត ជាទីទ្រ-

ទ្រង់នូវសត្វទាំងពួង សូមព្រះអង្គស្តេចចុះមក ធ្វើនិមន្តរា ។

គេសេដិបាតេ ឆ្ន័ កាល័ត្តោនិដាតកំ

[១០៧៣] យេ តេ ភវន្តិ ជាតា ច

អភិជាតា ច តុញ្ញា

ឯត្តាវតា បទេសំ តេ

ជាតា នេវមុបយន្តិ ។

[១០៧៤] អភិជាតោ ជាតោ កាយំ

បេសេហំ តុញ្ញំ ឆន្តិ

ឯត្តាវតា បទេសោ ច

ន សក្កា ជាតេន ឧបភវន្តិ ។

[១០៧៥] តំ សុត្វា រាជា កាលិវ្រ្តោ

វេយ្យញ្ញនិកវចោ និសាមេត្វា

សម្មេសេសិ នាគំ ឧយ្យាម^(១)

មយំ យថា ឥទំ វចនំ ។

[១០៧៦] សម្មេសិតោ ច រញ្ចា ជាតោ

កោញ្ញាវ អភិនិគ្វាន

បដិសក្កត្វា^(២) និសិទិ

កុរុកាវ អសហាមាវោ ។

១ ឧ. ញស្សម ។ ម. ឧស្សម ។ ២ ម. បដិឧស្សត្វា ។

គោរសនិបាត កាលិង្គពោធិជាតក ទី ៦

[១០៩៣] ពួកដំរីណា ដែលកើត ក្នុងឧបោសថត្រកូល ជាដំរីដ៏ប្រសើរ

ដំរីទាំងនោះ រមែងមិនហ៊ានចូលទៅកាន់ប្រទេស មានប្រមាណ

ប៉ុណ្ណោះទេ ។

[១០៩៤] ដំរី កើតក្នុងឧបោសថត្រកូល ក៏ពិតហើយ តែថា ប្រទេស

ប៉ុណ្ណោះនេះ ដំរីនុំមិនហ៊ានចូលទៅជិតទេ សូមព្រះអង្គយកកង្វើរ

ពេជ្រ (តាប់) បញ្ជូនដំរីដ៏ប្រសើរ ដែលគេបានបង្ខំកហើយ

(ឱ្យចូលទៅលមើល) ។

[១០៩៥] ព្រះបាទកាលិង្គ ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ពាក្យព្រាហ្មណ៍បុរោហិត

នោះហើយ ទ្រង់ពិចារណា តាមពាក្យបុរោហិតជាអ្នកមើលលក្ខណៈ

ទើបបង្ខំដំរីដ៏ប្រសើរ ដែលកើតក្នុងឧបោសថត្រកូល ដោយគិតថា

យើងនឹងបរ (ដំរី) ចូលទៅ តាមពាក្យរបស់បុរោហិតនេះលមើល ។

[១០៩៦] ឯដំរីដែលស្តេចបរចូលទៅ ក៏មិនអាចទទួលការៈ ដ៏ធ្ងន់បាន

ហើយស្រែកដូចជាសត្វគ្រឿង ថយក្រោយ អង្គុយ (លើអាកាស) ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

(១០៩៧) កាលំដ្ឋោ ភារទ្ធានោ នាគំ ជីណាយុកំ
 វិនិត្យាម រាជាជំ កាលំផ្គំ ភារមាណោ
 អដ្ឋកាសិភ្ន អញ្ចំ សង្កម នាគំ
 នាគោ ជីណាយុកោ មហារាជ ។

(១០៩៨) តំ សុត្វា កាលំដ្ឋោ ភារមាណោ
 សង្កមំ នាគំ សង្កនេវ រព្វោ
 នាគោ ភត្តេវ បតិ ភូម្យា

(១)
 វេយ្យញ្ញជិកាវោយ យថា ភថា អហុ នាគោ ។

(១០៩៩) កាលំផ្គំ ភារទ្ធាជំ កាលំដ្ឋោ ព្រាហ្មណំ ឥន្ទមរោច (២)
 ត្វមេវាសិ សមុទ្ធោ សព្វញ្ច សព្វនស្សាវី ។

(១១០០) តំ អនិច្ចរិសេន្តោ កាលំដ្ឋោ (៣)
 ព្រាហ្មណោ ឥន្ទមរោច
 វេយ្យញ្ញជិកា ហិ មយំ
 ពុទ្ធា សព្វញ្ចោ មហារាជ ។

១ ឱ និយរពោ ។ ២ ម. កលិដ្ឋោ រាជា កលិផ្គំ ព្រាហ្មណំ ឥន្ទមរោច ។
 ៣ ឱ. តំ វេនំ អនិច្ចរិសេន្តោ កាលិដ្ឋោ ។ ម. តំ អនិច្ចរិសោ កលិផ្គំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជានិកាយ

(១០៩៧) ការទ្វាដព្រាហ្មណ៍ ក្នុងដែនកាលិន្តដឹងថា ដំរីនោះអស់អាយុ
ហើយ ក៏ប្រញាប់ក្រាបទូលព្រះបាទកាលិន្តថា បតិត្រមហារាជ
សូមព្រះអង្គគង់ដំរីដទៃវិញ ព្រោះដំរីនេះអស់អាយុហើយ ។

(១០៩៨) ព្រះបាទកាលិន្តបានឮពាក្យនោះហើយ ក៏ទ្រង់ប្រញាប់ទៅកាន់
ដំរី (ដទៃ) កាលបើស្តេចទ្រង់ឈានផុតទៅហើយ ដំរីក៏ដួលធ្លាក់
មកលើផែនដី ក្នុងទីនោះឯង ពាក្យព្រាហ្មណ៍បុរោហិត អ្នក
ទាយលក្ខណៈយ៉ាងណា ដំរីក៏យ៉ាងនោះ ។

(១០៩៩) ព្រះបាទកាលិន្ត មានព្រះរាជឧត្តារនេះ នឹងកាលិន្តការទ្វាដ-
ព្រាហ្មណ៍ថា អ្នកឯង ជាមនុស្សចេះដឹងដោយប្រពៃ ជាសព្វញ្ញ
ឃើញការសព្វគ្រប់ ។

(១១០០) កាលិន្តការទ្វាដព្រាហ្មណ៍ មិនទទួលការសរសើរនោះ ក៏ក្រាប
បង្គំទូលដូច្នេះថា បតិត្រមហារាជ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ គ្រាន់តែ
ជាអ្នកទាយលក្ខណៈ ព្រះពុទ្ធាធិបតី ទើបព្រះអង្គជាសព្វញ្ញ ។

តេសធិបាតេ សព្វមំ អភិវិជ្ជាតំ

[១១០១] សព្វញ្ច សព្វវិទូ ច

តុទ្ធា លក្ខណោន ជាជន្ម

អាគម្មលសា ហិ មយំ

តុទ្ធា សព្វំ បជាជន្ម ។

[១១០២] បហំសិក្ខាន(១) សម្ពោធិ

ធានាតុរិយេហិ វិជ្ជមានេហិ

មាលារិលេបនំ អភិហរិត្វា

ចាការបរិត្តេបំ កាវេសិ អថ វាជា ចាយាសំ ។

[១១០៣] សង្ខារាសហស្សានិ បុច្ឆានិ សង្ខតាយិ

បូជេសិ វាជា កាលិដ្ឋោ ពោធិមណ្ឌមនុត្ថរន្ធ ។

កាលិដ្ឋោពោធិជានំ ជន្មំ ។

អភិវិជ្ជាតំ

[១១០៤] អភិវិជ្ជា ទិស្វាន សម្មន្ធ(២) សក្កោ ភូតបតី ព្រា

តី បត្តយិ មហាព្រហ្ម ឯកោ សម្មសិ យម្មនិ ។

១ ឧ. មហាយុត្តរ ។ ម. មហាយុត្តរ ។ ២ ឧ. ម. សម្មនំ ។

តេសេទិបាត អភិវឌ្ឍនាគរ ទី ៧

[១១០១] ព្រះពុទ្ធាំណឿយព្រះអង្គជីវិតសព្វ ជ្រាបសព្វ តែងដឹងដោយ
លក្ខណៈ ចំណែកយើងខ្ញុំ (ចេះដឹង) ដោយសារកំឡាំងសិល្បៈ-
សាស្ត្រ ព្រះពុទ្ធាំណឿយ ទើបព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាបសព្វ ។

[១១០២] ព្រះបាទកាលិន្ទ ជ្រះថ្លានឹងពោធិមណ្ឌល ហើយនាំយកផ្កា
កម្រនិងគ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប ព្រមទាំងតុរ្យតន្ត្រីទាំងឡាយ
ផ្សេងៗ ទ្រង់ឲ្យធ្វើកំពែងព័ទ្ធជុំវិញ ហើយទើបទ្រង់យាងចេញទៅ ។

[១១០៣] ព្រះបាទកាលិន្ទ បានឲ្យរាជបុរស បេះផ្កាលើទាំងឡាយ
ចំនួនប្រាំមួយហ្នឹងរទេះ មកបូជាកន្លែងដាំពោធិព្រឹក្ស ដ៏ប្រសើរ
បំផុត (នោះ) ។

ចប់ កាលិន្ទពោធិជាតក ទី ៦ ។

អភិវឌ្ឍនាគរ

[១១០៤] (អភិសម្ពុទ្ធាថា) សក្កទៅរាជ ជាម្ចាស់នៃសត្វ លុះឃើញ
អភិវឌ្ឍនាគរ កំពុងគង់នៅ ទើបសួរថា បពិត្រមហាព្រហ្ម លោក
ប្រាថ្នាចង់បានអ្វី បានជាមកអង្គុយនៅ ក្នុងទីក្តៅម្នាក់ឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ផាតកំ

- (១១០៥) ទុក្ខោ បុនពោ សក្កា សរីរស្ស ច ភេទនំ
សម្មាសាមាសា ទុក្ខំ តស្មា សម្មាមិ វាសវ ។
- (១១០៦) ឯតស្មី តេ សុលបិតេ បដិវ្យបេ សុភាសិតេ
វិ តស្សប តេ ទម្មំ យន្តីញំ មនសិច្ឆសិ ។
- (១១០៧) វិវពោ មេ អនោ សក្កា សព្វក្ខតានមិស្សវ
យេន បុត្តេ ច ទារេ ច ធនធានំ បិយានំ ច
លទ្ធា នវា ន តប្បន្តំ^(១) សោ លោភោ ន មយីវសេ ។
- (១១០៨) ឯតស្មី តេ សុលបិតេ បដិវ្យបេ សុភាសិតេ
វិ តស្សប តេ ទម្មំ យន្តីញំ មនសិច្ឆសិ ។
- (១១០៩) វិវពោ មេ អនោ សក្កា សព្វក្ខតានមិស្សវ
ខេតំ វត្ថំ ហិរពាញា តវាស្សំ ទាសោរិសំ
យេន ជាតេន ជីយន្តំ សោ ទោសោ ន មយីវសេ ។

១ ប. នញ្ញានិ ពប្បន្តំ ។

[១១០៥] (អភិក្ខុតាបស ឆ្លើយថា) បពិត្រសក្កៈ ការកើតក្នុងភពថ្មីទៀត
 នាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ ការបែកឆ្ងាយនៃសរីរៈ នាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ
 ការស្លាប់ព្រោះតែវង្វេង ក៏នាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ បពិត្រវេសវៈ
 ហេតុនោះ បានជាអាត្មា (អង្គុយប្រាថ្នាព្រះនិព្វាន) ។

[១១០៦] (សក្កៈ...) សុភាសិតដ៏សមគួរនេះ លោកបានពោលល្អ
 ហើយ បពិត្រកស្សបៈ លោកមានចិត្តប្រាថ្នា ចង់បានពរណា
 ខ្ញុំប្រគេនពរនោះ ដល់លោក ។

[១១០៧] (អភិក្ខុ...) បពិត្រសក្កៈ ជាធំជាងសត្វទាំងពួង បើព្រះអង្គ
 ប្រទានពរដល់អាត្មា នរេជនបានកូន ប្រពន្ធ ទ្រព្យស្រូវនឹងវត្ថុដទៃ
 ជាទីស្រឡាញ់ រមែងមិនឆ្កែតស្តាប់ស្តល់ ដោយលោភៈណា សូម
 កុំឱ្យលោភៈនោះ នៅក្នុងសន្តានរបស់អាត្មាបានឡើយ ។

[១១០៨] (សក្កៈ...) សុភាសិតដ៏សមគួរនេះ លោកបានពោលល្អហើយ
 បពិត្រកស្សបៈ លោកមានចិត្តប្រាថ្នាពរណា ខ្ញុំប្រគេនពរនោះ
 ដល់លោក ។

[១១០៩] (អភិក្ខុ...) បពិត្រសក្កៈជាធំជាងសត្វទាំងពួង បើព្រះអង្គប្រ-
 ទានពរដល់អាត្មា ពួកជន រមែងញ៉ាំងស្រែចំការ ប្រាក់មាស គោ
 សេះ នឹងទាសបុរស ដោយទោសៈណា ដែលកើតហើយ សូមកុំ
 ឱ្យទោសៈនោះ នៅក្នុងសន្តានអាត្មាបានឡើយ ។

កេសេនិបាតេ សន្តមំ អភិក្ខិដាតំ

- [១១១០] ឯតស្មីតេ សុលបិតេ បដិវ្យបេ សុភាសិតេ
វិំ កស្សបេ តេ ទម្មំ យង្គិញ្ចំ មនសិច្ឆសិ។
- [១១១១] វេញោ មេ អនោ សត្តំ សព្វគ្គតា នមិស្សរ
ពាលំ ន បស្សេន សុណោ ន ច ពាលេន សំវសេ
ពាលេន ល្អាបសល្អាបំ ន កវេន ច រោចយេ។
- [១១១២] កិណ្ឌុតេ អករំ ពាលោ វេទ កស្សបេ ការណំ
កេន កស្សបេ ពាលស្ស ទស្សនំ ឆាភិក្ខុសិ។
- [១១១៣] អនយំ ន យតិ ទុម្ពេនោ អប្បរយំ និយុញ្ជតិ
ទុន្ទយោ សេយ្យសោ ហោតិ សម្មាវុត្តោ បក្កប្បតិ
វិនយំ សោ ន ជាធាតិ សាធុ តស្ស អទស្សនំ។
- [១១១៤] ឯតស្មីតេ សុលបិតេ បដិវ្យបេ សុភាសិតេ
វិំ កស្សបេ តេ ទម្មំ យង្គិញ្ចំ មនសិច្ឆសិ។

(១១១០) (សក្កៈ...) សុភាសិតដ៏សមគួរនេះ លោកបានពោលល្អហើយ
បពិត្រកស្យបៈ លោកមានចិត្តប្រាថ្នាពរណា ខ្ញុំប្រគេនពរនោះ
ដល់លោក ។

(១១១១) (អភិក្ខិ...) បពិត្រសក្កៈជាធំជាងសត្វទាំងពួង បើព្រះអង្គ
ប្រទានពរដល់អាត្មា អាត្មាសូមកុំឱ្យច្នៃបន្លំមនុស្សពាល សូមកុំឱ្យពួ
ងណឹងមនុស្សពាល សូមកុំឱ្យនៅរួមនឹងមនុស្សពាល សូមកុំឱ្យបាន
ធ្វើទាំងកុំឱ្យពេញចិត្តនឹងការចរចា ទៅមកនឹងមនុស្សពាល ។

(១១១២) (សក្កៈ...) មនុស្សពាលបានធ្វើអ្វីដល់លោក បពិត្រកស្យបៈ
សូមលោកប្រាប់ហេតុ បពិត្រកស្យបៈ ហេតុអ្វី បានជាលោកមិន
ប្រាថ្នាច្នៃបន្លំមនុស្សពាល ។

(១១១៣) (អភិក្ខិ...) បុគ្គលពាល រមែងណែនាំនូវអំពើមិនគួរណែនាំ
រមែងប្រកបក្នុងកិច្ចមិនមែនជាធុរៈ ការណែនាំទៅរកអាក្រក់ ជាការ
ប្រសើរ (របស់បុគ្គលពាលនោះ) បុគ្គលពាលបើទុកជាគេនិយាយ
ត្រូវ ក៏នៅតែខឹង បុគ្គលពាល រមែងមិនដឹងច្បាប់អ្វីទេ ការមិន
ច្នៃប្រឌិននឹងបុគ្គលពាលនោះ ជាការប្រពៃ ។

(១១១៤) (សក្កៈ..) សុភាសិតដ៏សមគួរនេះ លោកបានពោលល្អ
ហើយ បពិត្រកស្យបៈ លោកមានចិត្តប្រាថ្នាពរណា ខ្ញុំប្រគេន
ពរនោះ ដល់លោក ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[១១១៥] វិរោធិ មេ អនោ សុត្ត ព្រាហ្មណ៍ ព្រាហ្មណ៍ ព្រាហ្មណ៍

ជីវំ បស្សេ ភុណោ ជីវំ ជីវេន សហ សិវសេ

ជីវេន ល្អាប សល្លាបំ តំ កេវេ តញ្ច រោតយេ ។

[១១១៦] ក្នុង តេ អករំ ជីវេ វិទ កស្សប ការណំ

កេន កស្សប ជីវស្ស ទស្សនំ អភិក្កដ្ឋសិ ។

[១១១៧] នយំ នយតិ មេជារី អនុរាយំ ន យុញ្ជតិ

សុនយោ សេយ្យសោ ហោតិ សម្មាវុត្តោ ន កុប្បតិ

វិនយំ សោ បជាធាតិ សាធុតេន សមាគមោ ។

[១១១៨] ឯតស្មី តេ សុលបិតេ បដិវេ ភុតាសិតេ

វិវំ កស្សប តេ ទម្ពំ យុត្តិញ្ច មនសិច្ឆសិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[១១១៥] (អភិក្ខុ...) បពិត្រសក្កៈ ជាធំជាងសត្វតាំងពូជ បើព្រះអង្គ
នឹងប្រទានពរដល់អាត្មា អាត្មាសូមឲ្យចូលប្រទះអ្នកប្រាជ្ញ សូមឲ្យ
ស្តាប់អ្នកប្រាជ្ញ សូមឲ្យនៅរួមជាមួយនឹងអ្នកប្រាជ្ញ សូមឲ្យបាន
ធ្វើ តាំងសូមឲ្យបានចូលចិត្តនឹងការចរចាទៅមក ជាមួយនឹងអ្នក
ប្រាជ្ញនោះ ។

[១១១៦] (សក្កៈ...) អ្នកប្រាជ្ញបានធ្វើប្រយោជន៍អ្វីដល់លោក បពិត្រ
កស្សបៈ សូមលោកប្រាប់ហេតុ បពិត្រកស្សបៈ ហេតុអ្វីបានជា
លោកចង់ចូលប្រទះអ្នកប្រាជ្ញ ។

[១១១៧] (អភិក្ខុ...) អ្នកប្រាជ្ញ រមែងណែនាំនូវហេតុ ដែលគួរដឹកនាំ
រមែងមិនប្រកបក្នុងកិច្ចដែលមិនមែនជាធុរៈ ការដឹកនាំល្អ ជាការ
ប្រសើរ (របស់អ្នកប្រាជ្ញនោះ) អ្នកប្រាជ្ញ បើគេនិយាយត្រូវហើយ
រមែងមិនក្រោធ អ្នកប្រាជ្ញនោះ រមែងចេះដឹងច្បាប់ ការសេពគប់
ជាមួយនឹងអ្នកប្រាជ្ញនោះ ជាការប្រពៃ ។

[១១១៨] (សក្កៈ...) សុភាសិតដ៏សមគួរនេះ លោកបានពោលល្អហើយ
បពិត្រកស្សបៈ លោកមានចិត្តប្រាថ្នាពរណា ខ្ញុំនឹងប្រគេនពរ
នោះដល់លោក ។

- [១១១៩] វេរោ មេ អនោ សត្តក សព្វក្ខតានមិស្សរ
 តតោ រត្យា វិសេនេ សុរិយស្សក្កមនំ បតិ
 ទិញា កក្កា ចាតុកវេយ្យំ សីលវន្តោ ច យា ច កា
 ទទតោ មេ ន ជីយេជ ទត្វា នានុតថេយ្យហំ
 ទទិ ចិត្តំ បសាទេយ្យំ ឯតំ សត្តក វិរំ វេរេ ។
- [១១២០] ឯតស្មី តេ សុលបិតេ បដិវេសេ សុកាសិតេ
 វិរំ កស្សប តេ ទម្មិ យន្តិញ្ចំ មនសិច្ឆសិ ។
- [១១២១] វេរោ មេ អនោ សត្តក សព្វក្ខតានមិស្សរ
 ន មិ បុន ឧបេយ្យាសិ ឯតំ សត្តក វិរំ វេរេ ។
- [១១២២] តហ្វហំ វត្តចរិយាហំ នរា ច អថ នារិយោ
 ទស្សនំ អភិក្កន្ធនំ កិណ្ឌ មេ ទស្សនេ កយំ ។
- [១១២៣] តំ តាទិសំ នេវវណ្ណំ សព្វកាមសមិទ្ធិនំ
 ទិស្វា តថោ បមជ្ឈេយ្យំ^(១) ឯតំ តេ ទស្សនេ កយន្តិ ។

អភិក្កិដាគតំ សត្តម៍ ។

១ ម. បមជ្ឈេយ្យ ។

[១១១៧] (អភិវុទ្ធ...) បពិត្រសក្កៈ ជាធំជាងសត្វទាំងពួង បើព្រះអង្គប្រ-
 ទានពរដល់អាត្មា នាគាលរាត្រីនោះអស់ហើយ ព្រះអាទិត្យក៏រះ
 ឡើង សូមឲ្យទិព្វភោជនកើតប្រាកដ ទាំងពួកយាចកអ្នកមានសីល
 (កុំឲ្យមក) កាលបើអាត្មាឲ្យ សូមទិព្វភោជនកុំឲ្យអស់ លុះឲ្យ
 ហើយ សូមកុំឲ្យក្តៅក្រហាយក្រោយ កាលបើកំពុងឲ្យ គប្បី
 ឲ្យមានចិត្តជ្រះថ្លា បពិត្រសក្កៈ សូមព្រះអង្គប្រទានពរនេះចុះ ។

[១១២០] (សក្កៈ...) សុភាសិតដ៏សមគួរនេះ លោកបានពោលល្អហើយ
 បពិត្រកស្យបៈ លោកមានចិត្តប្រាថ្នាពរណា ខ្ញុំនឹងប្រគេនពរនោះ
 ដល់លោក ។

[១១២១] (អភិវុទ្ធ...) បពិត្រសក្កៈ ជាធំជាងសត្វទាំងពួង បើព្រះអង្គ
 ប្រទានពរដល់អាត្មា ព្រះអង្គកុំចូលមករកអាត្មាទៀតឡើយ បពិត្រ
 សក្កៈ សូមព្រះអង្គប្រទានពរនេះចុះ ។

[១១២២] (សក្កៈ...) ពួកជនប្រុសស្រី តែងចង់ឃើញ (ខ្ញុំ) ដោយការ
 ប្រព័ន្ធវត្ថដ៏ច្រើនចុះ ភ័យក្នុងការឃើញខ្ញុំ (មានដល់លោក) ។

[១១២៣] (អភិវុទ្ធ...) អាត្មា ឃើញព្រះអង្គ មានភេទជាទេវតាប្រាកដ
 ដូច្នេះ មានសេចក្តីប្រាថ្នាទាំងពួងសម្រេចហើយ គប្បីប្រហែស
 ក្នុងភបធម៌ ភ័យក្នុងការឃើញព្រះអង្គនេះ មានដល់(អាត្មា) ។

តត្តារិយជាតកំ

- [១១២២] អរោមេវ ទុក្ខាសិទ្ធំ ភាសិ ពាលោ
 គេតោវរោ អហិមវាយមាដោ
 តត្តារិយេ សោព្ភមិមំ បតាមិ(១)
 ន តិវេវ សាធុ អតិវេលភាណី ។
- [១១២៣] បប្បោតិ មន្វោ អតិវេលភាណី
 ពន្ធិ(២) វនំ សោកបរិទ្ធពា
 អត្តានមេវ ករហាសិ វុត្ត
 អាទិយ ទំ ជិត្តុណន្តិ សោព្ភោ ។
- [១១២៤] តិមេវាហំ តុណ្ហិលំ អនុប្បដ្ឋិ
 គរេយ្យសំ ភាគំ កាលិកាយ(៣)
 នត្តោវហំ វត្ថយុកតា ជិដោ
 អយម្បិ អត្តោ ពហុ តាទិសោវ ។

១ ម. សោព្ភមិ អហំ បតាមិ ។ ២ ឧ. ឯវំ ។ ៣ ខ. ករេយ្យ សំភាគំ កាលិ-
 កាយំ ។ ម. ករេយ្យ សភាគំ កាឡិកាយ ។

តក្ការិយជិតក

(១១២៤) (ព្រាហ្មណ៍បុរោហិត និយាយថា) ខ្ញុំឯង ជាមនុស្សល្ងង់
និយាយសំដីទាស់ ដូចជាកន្លែងហៅពស់ក្នុងព្រៃ ម្ចាស់តក្ការិយៈ
ខ្ញុំធ្លាក់ក្នុងរណ្តៅនេះ ព្រោះពួង បុគ្គលនិយាយហួសប្រមាណ
មិនប្រពៃឡើយ ។

(១១២៥) (តក្ការិយពោធិសត្វ តបថា) បុគ្គលអ្នកនិយាយហួសប្រមាណ
តែងដល់នូវការចង ការសម្លាប់ សោកនឹងខ្សឹកខ្សួល លោកគិះ
ដៀលខ្លួនលោក ព្រោះតែហេតុនោះ បពិត្រលោកអាចារ្យ ពួកជន
កប់លោកក្នុងរណ្តៅ ឥឡូវនេះ ។

(១១២៦) (មហាសត្វដំណាលពីសេដ្ឋីបុត្រ និយាយថា) ថ្វីបានជាអញ
សួរ អញយកអាសាតុណ្ហិលៈជាបងនាងកាលី បានជាអញត្រូវគេ
ដណ្តើមយកសំពត់ទាំងគូ ហើយជាមនុស្សអាក្រាត ដំណើរនេះឯង
ប្រហែលគ្នានឹងលោក ច្រើនប្រការ ។

គេសន្តិបាតេ អដ្ឋមំ តក្កវិយាគាតកំ

[១១២៧] យោ យុជ្ឈមាណាដំ^(១) អយុជ្ឈមាណោ

មេណ្ឌន្តរំ អច្ចបតិ តុល្លេន្តោ

សោ បសិកោ មេណ្ឌសិវេហិ តត្ថ

អយម្មិ អត្ថោ ពហុ តាធិសោវ ។

[១១២៨] ចតុរោ ជនោ ចោត្តកម្មត្ថហេស្មំ

ឯកត្វា ចោសំ អនុត្តមាណា

សព្វោ តេ ភិដ្ឋសិកា សយីសុ

អយម្មិ អត្ថោ ពហុ តាធិសោវ ។

[១១២៩] អសោ យថា វេជ្ជត្ថម្មស្មំ ពន្ធា^(២)

អវេត្តិបដ្ឋំ អសិមជ្ឈេត្ថំ^(៣)

តេនេវ តស្សា គលតំ វិកត្តា^(៤)

អយម្មិ អត្ថោ ពហុ តាធិសោវ ។

១ ម. យុជ្ឈមាណេ ។ ២ ខ. ពន្ធា ។ ម. ពន្ធា ។ ៣ ខ. អដ្ឋតញ្ចិ ។
ម. អសិ មជ្ឈេត្ថំ ។ ៤ ខ. តស្សា គលកា វិកត្តំ ។ ម. តស្ស គលយា វិកត្តំ ។

តេសធិបាត តណ្ហវិយាគាត ទី ៨

(១១២៧) (ដំណាលរឿងកុកសថា) កាលព័ត៌តាំងពីរ កំពុងតែដល់គ្នា

កុកសណា ចូលទៅត្រង់ចន្លោះព័ត កុកសនោះ ត្រូវក្បាលព័ត

តាំងពីរ ទង្គិចខ្ទេចក្នុងទីនោះ ដំណើរនេះ ប្រហែលគ្នានឹងលោក

ច្រើនយ៉ាង ។

(១១២៨) (ដំណាលរឿងជន ៤ នាក់ថា) ជន ៤ នាក់ កាន់ជាយក្រមា

ចាំត្រង់បុរសម្នាក់ (ដែលលោតពីចុងភ្នោត) ជនតាំង ៤ នាក់

នោះ បែកក្បាលដួលស្លាប់ ដំណើរនេះប្រហែលគ្នានឹងលោក

ច្រើនយ៉ាង ។

(១១២៩) (ដំណាលរឿងព័តថា) ដូចជាមេព័ត ដែលចោរចង់ទុក

វិស្សរគុម្មប្បស្សី ទំនាក់ជើងក្រោយលេង បានជាន់កាំបិត ហេតុនោះ

បានជាចោរ ការបំពង់កមេព័តនោះ ដំណើរនេះឯងប្រហែលគ្នា

នឹងលោក ច្រើនយ៉ាង ។

លុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[១១៣០] នយិមេ ទេវា^(១) នាបិ កន្ធាប្បត្តា
 មិត្តា ឥមេ អត្តវសាភតា ឥមេ^(២)
 ឯកញ្ច ទំ សាយមាសេ បច្ឆន្ត
 ឯកំ បុណ្ណតរាសេ^(៣) បច្ឆន្ត ។

[១១៣១] សតិំ សហស្សាន ទុញ្ញាសិតានិំ
 កលម្បំ នាគ្បតិំ សុភាសិតស្ស
 ទុញ្ញាសិតំ សង្កមាទោ កិលេសោ
 តស្មា តុល្លា កីមុរិសោ ន ពាល្យា ។

[១១៣២] យា មេសា ព្យាកាសិ បមុញ្ញាថេតិំ
 តិវញ្ច ទំ^(៤) ហិមវន្តំ នយន្ត
 ឥមញ្ច ខោ ទេន្ត មហានសាយ
 ចាតោវ ទំ ចាតរាសេ បច្ឆន្ត ។

[១១៣៣] បដ្ឋន្ធនាថា បសរោ បសុនាថា អយំ បជា
 ត្វំនាថាស្មិ^(៥) មហារាជ អម្ពនាថា មម ករិយា^(៦)
 ទ្ធិន្ធមញ្ញាតិំ ញត្វា មុត្តោ កច្ឆេយ្យ បព្វតិំ។

១ ម. ឥមេ ទេវា ។ ២ ម. អត្តវសំ គតាមេ ។ ៣ ឧ. ឯកញ្ច ទំ បាតរាសេ ។ ៤ ម. តិវិវំ ។ ៥ ម. តាថោសិ ។ ៦ ឧ. តាថោសំ ភរិយាយ ច ។ ម. តាថោសំ ភរិយាយ មេ ។

[១១៣០] (ដំណាលរឿងព្រះរាជាពារាណសីត្រាស់ថា) កិច្ចរតាំងពីរ
នេះ មិនមែនជាទេវតា មិនមែនជាគន្ធាត្ថបុគ្គលទេ កិច្ចរតាំងនេះជា
ម្រឹកទេ កិច្ចរតាំងនេះ ព្រានព្រៃបាននាំមក ដោយអំណាច
ប្រយោជន៍ ពួកអ្នកធ្វើក្រយាស្វាយ ចូរចំអិនកិច្ចរមួយនោះ ក្នុង
ពេលបាយល្ងាច ចូរចំអិនកិច្ចរមួយទៀត ក្នុងពេលបាយព្រឹក ។

[១១៣១] (រឿងកិច្ចរទូលព្រះរាជាថា) ពាក្យជាទុក្ខាសិត មួយសែន
ម៉ាត់ ក៏មិនដល់មួយចំណិត នៃពាក្យជាសុភាសិតឡើយ បុគ្គល
កាលរង្ស៊ីស នឹងពាក្យជាទុក្ខាសិត រមែងលំបាក ព្រោះ
ហេតុនោះ កិច្ចរនៅស្ងៀម មិនមែនព្រោះល្ងង់ទេ ។

[១១៣២] (ព្រះរាជាត្រាស់ថា) កិច្ចរណាបានដោះសារនឹងអញ អ្នក
ទាំងឡាយ ចូរលែងកិច្ចរនេះចុះ ចូរនាំកិច្ចរនោះទៅក្នុងហិមពាន្ត អ្នក
ទាំងឡាយ ចូរប្រគល់កិច្ចរនេះ ដើម្បីរោងគ្រួ ចូរចំអិនវា ក្នុង
ពេលបាយព្រឹក អំពីព្រលឹម ។

[១១៣៣] (កិច្ចរក្រាបទូលថា) ពួកសត្វចិញ្ចឹម មានមេយជាទីពឹង
ពួកមនុស្សមានសត្វចិញ្ចឹមជាទីពឹង បពិត្រមហារាជ ខ្ញុំមានព្រះអង្គ
ជាទីពឹង ឯករិយាបស័កខ្ញុំ មានខ្លួនខ្ញុំជាទីពឹង ក្នុងរាងយើងខ្ញុំ
ទាំងពីរនាក់ សូមឲ្យអ្នកដែលរួច (អំពីសេចក្តីស្លាប់) ដឹងថា
អ្នកណាមួយ (ស្លាប់) ហើយសឹមទៅក្នុង ។

គេសនិទាន អដ្ឋម្ហំ តក្កវិយាគាតកំ

[១១៣២] ន វេ និទ្ទា សុបរិវដ្ឋយាថ^(១)

នាណជនា សេរីតញា ជនិទ្ទ

យេនេវ ឯកោ លកតេ បសំសំ

តេនេវ អញ្ញោ លកតេ និទ្ទតារំ ។

[១១៣៥] សញ្ញោ លោកោ បរិច្ឆេទ អតិច្ឆោ^(២)

សញ្ញោ លោកោ ចិត្តវា សម្មិ ចិត្ត

បច្ចេកចិត្តា បុថុ សព្វសត្តា

កស្សីធ ចិត្តស្សី វសេ ន វត្ថុ ។

[១១៣៦] តុល្លា អហុ កីបុរិសោ សករិយោ^(៣)

យោនាជិ ឡា កាសិ កយស្ស ភីតោ

សោនាជិ មុត្តោ សុខិតោ អរោតោ

វាចា កិរេវត្ថវត្ថី^(៤) នវានន្ទិ ។

តក្កវិយាគាតកំ អដ្ឋម្ហំ ។

១ ខ. សុបរិវដ្ឋយា ចេ ។ ម. សុបរិវដ្ឋយេចិ ។ ២ ខ. សញ្ញោ លោកោ បរិ-
ចិត្តោ អចិត្តោ ។ ម. សញ្ញោ លោកោ បរិចិត្តោ ។ ៣ អដ្ឋកថាយំ អរាណសោ ។
៤ គិរេវត្ថវត្ថី ។

(១១៣២) បុគ្គលមិនងាយចៀសនិន្ទានទេ បពិត្រព្រះជនិន្ទ ព្រះអង្គគប្បី
សេពគប់ រាប់រកនូវពួកជន អ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាផ្សេងៗ គ្នា
(លមើល) បុគ្គលពួកមួយ បាននូវសេចក្តីសរសើរ ដោយគុណ
មានសីលគុណជាដើមណា បុគ្គលឯទៀត បាននូវពាក្យនិន្ទា
ដោយគុណមានសីលគុណជាដើមនោះ ទៅវិញ ។

(១១៣៤) សត្វលោកទាំងអស់ មានចិត្តភ្លៀវភ្លា ដោយចិត្តផ្សេងគ្នា
សត្វលោកទាំងអស់ មានចិត្តប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងចិត្តរបស់ខ្លួន ពួកសត្វ
ទាំងអស់ មានចិត្តផ្សេងៗ គ្នា មានប្រភេទផ្សេងច្រើន ឯក្នុងលោក
នេះ បុគ្គលមិនលុះអំណាចចិត្ត របស់បុគ្គលណាបានឡើយ ។

(១១៣៦) (ព្រះរាជា...) កិន្ទរណា ព្រមទាំងភរិយានៅស្បៀម
ឥឡូវនេះ ភ័យហើយ បានដោះសា កិន្ទរនោះ ចូររួចអំពីភ័យ
ដល់នូវសេចក្តីស្អប់ មិនមានរោគក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ វាចារបស់
ជនទាំងឡាយ ជាវាចាមានប្រយោជន៍ ។

វរមិគដាតកំ^(១)

[១១៣៧] តស្ម័ន្ត^(២) តាមវំ ទម្មិ ឆារិយោ ច អលង្កតា

កោ^(៣) មេ តំ មិគមគ្គាសិ មិតានំ មិគមុត្តមំ ។

[១១៣៨] មយ្ហំ តាមវំ ទេហិ ឆារិយោ ច អលង្កតា

អហំ តេ មិគមគ្គិស្ម័ន្តំ មិតានំ មិគមុត្តមំ ។

[១១៣៩] ឯតស្ម័ន្តំ វនសល្លាស្ម័ន្តំ អម្ពា សាលា ច បុប្ផតា

ឥន្ទតោបកសញ្ញា ឯត្ថេសោ តិដ្ឋតិ មិតោ ។

[១១៤០] ធន្នំ អទ្ធិជ្ឈំ^(៤) កត្វាន ឧស្សំ សន្នយ្ហោកមិ

មិតោ ច ទិស្វា រាជានំ ទ្វិរតោ អជ្ឈកាសថ

អាគមេហិ មហារាជ មា មិ វិជ្ជិ រថេសក

កោ នុ តេ ឥទមគ្គាសិ ឯត្ថេសោ តិដ្ឋតិ មិតោ ។

១ ខ. វរដាតកំ ។ ម. វរមិគរាជដាតកំ ។ ២ ខ. ពស្ស ។ ៣ ម. យោ ។
៤ ម. លង្កេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជារក

វរមិត្តជាតក

(១១៣៧) (ព្រះបាទព្រហ្មទត្ត ប្រកាសថា) នរណា ប្រាប់ម្ចីតនោះ
ជាម្ចីតដ៏ទុក្ខមជាងម្ចីតទាំងឡាយ ដល់យើង យើងនឹងឲ្យស្រុក
សួយនឹងនាងនារី ដែលស្អិតស្អាងហើយ ដល់អ្នកនោះ ។

(១១៣៨) (សេដ្ឋបត្ត ក្រាបទូលថា) សូមព្រះអង្គប្រទានស្រុកសួយ នឹង
ពួកនាងនារី ដែលស្អិតស្អាង ដល់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំចុះ ទូលព្រះបង្គំ
ជាខ្ញុំនឹងក្រាបទូលម្ចីតនោះ ជាម្ចីតដ៏ទុក្ខម ជាងម្ចីតទាំងឡាយ
ដល់ព្រះអង្គ ។

(១១៣៩) ដើមសួយនឹងដើមសាលត្រីក្ស ក្នុងដងព្រៃនេះ មានផ្ការីក
(ផែនដី) ដ៏ដេរដាស ដោយស្មៅ មានសម្ផស្សស្រួល មានពណ៌
ក្រហមដូចជាសម្បុរនៃសត្វមេភ្លៀង ម្ចីតនេះ បិតនៅក្នុងដងព្រៃនេះ។

(១១៤០) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះបាទព្រហ្មទត្ត ទ្រង់យិតព្រះទម្រង់
កៅណ្ឌ ផ្គាប់កាំសរ ហើយស្តេចចូលតម្រង់ទៅ ឯម្ចីតក្រលេក
ឃើញព្រះរាជាហើយ ក៏ទូលអង្វរតិចម្យាយថា បពិត្រមហារាជ
សូមព្រះអង្គឈប់សិន បពិត្រព្រះអង្គប្រសើរក្នុងរថ សូមព្រះអង្គកុំ
បាញ់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំឡើយ នរណាអេះ បានក្រាបទូលដំណើរ
នេះដល់ព្រះអង្គថា ម្ចីតនេះ បិតនៅក្នុងដងព្រៃនេះ ។

គេរលនិបាតេ នវិមំ វុទ្ធិតតាពកំ

[១១៤១] ឯស ចាបតរោ ចោសោ សម្ម តិដ្ឋតិ អារកា

សោ ហិ មេ ឥធមក្ខាសិ ឯត្ថេសោ តិដ្ឋតិ មិតោ ។

[១១៤២] សច្ចំ កំរេវមាហំសុ នវា ឯកច្ចិយា ឥធម

កដ្ឋំ និចារតំ^(១) សេយ្យោ នត្វេវេកច្ចិយោ នរោ ។

[១១៤៣] កិដ្ឋ វុទ្ធ ករហសិ មិតានិ

កី បត្តិនំ កី បន មាទុសានំ

កយំ ហិ មិ វិន្ទតិនប្បវិទំ

សុត្វានំ តំ មាទុសិ^(២) ភាសមានំ ។

[១១៤៤] យមុទ្ធវី វារោនេ វុយ្យមានំ

មហោធិកេ សាលីលេ សីយសោតេ

តតោនិទានំ កយមាគតំ មម

ទុក្ខោ ហវេ វាជេ អសតិ សង្កមោ ។

១ ទ. វិញ្ញវិតំ ។ ម. និប្បវិតំ ។ ២ ទ. តំ មាទុសំ ។ ម. ពេ មាទុសិ ។

គេរសន៍ឃាត រុក្ខមិត្តជាតក ទី ៩

(១១៤១) (ព្រះរាជា...) នៃសំឡាញ់ បុរសជាអ្នកប្រព្រឹត្តអំពើលាមកនុ៎ះ

បិតនៅអំពីចម្ងាយ បុរសនោះ បានប្រាប់ដំណើរនេះ ដល់យើង
ថា ម្រឹគនុ៎ះ បិតនៅក្នុងទីនុ៎ះ ។

(១១៤២) (ប្រើសមាសពោធិសត្វ...) បានឮមកថា នរជនពួកខ្លះ

ក្នុងលោកនេះ បានពោលពាក្យពិតយ៉ាងនេះថា កំណាត់ឈើដែល
គេស្រង់ឡើង ប្រសើរជាង ឯនរជនពួកខ្លះ ដែលគេស្រង់ឡើង
មិនប្រសើរទេ ។

(១១៤៣) (ព្រះរាជា...) ម្ចាស់ម្រឹគ អ្នកគិតជៀលម្រឹគទាំងឡាយ

ឬបក្សីទាំងឡាយ ឬក៏មនុស្សទាំងឡាយ យើងមានភ័យច្រើន
ព្រោះតែឮអ្នកនិយាយ ជាភាសាមនុស្ស ។

(១១៤៤) (ប្រើសមាស...) ខ្ញុំបានស្រង់មនុស្សណា ដែលរសាត់ទៅ

ក្នុងផ្លូវទឹក មានទឹកច្រើន ទឹកជ្រៅ មានខ្សែទឹក ហូរហាស់
(ឥឡូវ) ភ័យមានមកដល់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំហើយ ព្រោះហេតុតែ
ស្រង់មនុស្សនោះ បពិត្រមហាពជ ការរួបរួមនឹងអសប្បុរស
តែងនាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

(១១៤៥) សោហំ ធនុប្បត្តមិមំ វិហង្គមិ
 តនុច្ឆិទិ ហនយេ ឡិសន្ទាមិ
 ហនាមិ តំ មិត្តទុក្ខំ អភិច្ចការី
 យោ តានិសំ កម្មកតំ ន ជាធន ។

(១១៤៦) ធីរស្ស ពាលស្ស ហវេ ជនិទ្ធ
 សន្តោ វជំ នប្បសិសន្តំ ជាតុ
 កាមំ យរំ កច្ចតុ ចាបធម្មោ
 យញ្ចស្ស កតំ តទេតស្ស ទេហំ
 អហញ្ច តេ កាមករោ កវាមិ ។

(១១៤៧) អន្ទា វរុ អញ្ចតរោ សតិ សោ
 យោ ទុក្ខំនោ មាទុសស្ស ន ទុក្ខំ
 កាមំ យរំ កច្ចតុ ចាបធម្មោ
 យញ្ចស្ស កតំ តទេតស្ស ទម្មំ
 អហញ្ច តេ កាមវរំ ទនាមិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជានគរ

(១១៤៥) (ព្រះរាជា...) យើងនឹងបាញ់ព្រាហ្មនេះទៅតាមភាគាស ជា
ព្រាហ្មមានស្លាបកន្ទុយ ៤ ផ្កាចំនុះស្រពះ (បុរសនោះ) ចំងើមទ្រូង
យើងនឹងសម្លាប់មនុស្សនោះ ជាមនុស្សទ្រុស្តមិត្ត ជាអ្នកធ្វើកិច្ចដែល
មិនគួរធ្វើ មិនដឹងនូវឧបការគុណ ដែលធ្វើហើយប្រាកដដូច្នោះ ។

(១១៤៦) (ប្រើសមាស...) បពិត្រព្រះធនិទ្ធី សប្បុរសទាំងឡាយ រមែង
មិនសរសើរនូវការសម្លាប់របស់អ្នកប្រាជ្ញ ឬមនុស្សពាល ដោយពិត
សូមឲ្យមនុស្សអ្នកមានបាបធម៌ទៅផ្ទះ តាមសេចក្តីប្រាថ្នាចុះ កត្ត
ណា (ដែលព្រះអង្គត្រូវប្រទាន) ដល់បុរសនុ៎ះ សូមព្រះអង្គប្រទាន
កត្តនោះ ដល់បុរសនុ៎ះចុះ ចំណែកខ្ញុំសូមធ្វើ តាមសេចក្តីប្រាថ្នា
របស់ព្រះអង្គចុះ ។

(១១៤៧) (ព្រះរាជា...) ម្ចាស់ប្រើសមាស បណ្តាសប្បុរសទាំងឡាយ
អ្នកដែលមិនប្រទូស្ត ចំពោះមនុស្ស ដែលប្រទូស្តនោះ ក៏ចាត់ថាជា
សប្បុរសមួយ ដោយពិត មនុស្សមានបាបធម៌ ចូរទៅផ្ទះរបស់ខ្លួន
តាមសេចក្តីប្រាថ្នាចុះ កត្តណា (ដែលយើងត្រូវឲ្យ) ដល់បុរសនុ៎ះ
យើងនឹងឲ្យកត្តនោះ ដល់បុរសនុ៎ះ មួយទៀត យើងនឹងឲ្យស្រុក
សួយដល់អ្នក ។

កេរសនិពកេ សវមំ រុមិកដាតកំ

[១១២៨] សុវិជានំ សិកាលានំ សកុន្តានញ្ច វស្ស័តិ
 មនុស្សវស្ស័តិ រាជ ទុំជាននរំ តតោ
 អបិ ចេ មពាតិ ហោសោ ញាតិ មិត្តោ សខាតិវា
 យោ បុព្វេ សុមនោ ហុត្វា បន្ទា សម្បជ្ឈតេ ទិសោ។

[១១២៩] សមាគតា ជាធម្មនា នេកមា ច សមាគតា
 មិត្តា ធួញ្ញានំ ខាទន្តិ តំ នេវា បដិសេធយុ។

[១១៣០] កាមី ជនបនោ មាសិ រដ្ឋញ្ញាបិ វិនស្សតុ
 ន ត្រេវហំ វុំ ទុត្តេ ទត្វា អកយ បត្តិនំ ។

[១១៣១] មាមេ ជនបនោ អាសិ មា មី ជនបនោ អហ្មា^(១)
 ន ត្រេវហំ មិត្តរាជស្ស វំ ទត្វា មុសា កណ្តតិ។

រុមិកដាតកំ សវមំ ។

១ ឧ. ម. រដ្ឋញ្ញាបិ វិនស្សតុ ។

(១១៤៨) (ប្រើសមាស...) បពិត្រមហាភជ សំឡេងរបស់ចចក នឹង
 ក្រៀល គេដឹងបានដោយងាយ ឯសំដីរបស់មនុស្ស គេដឹងបាន
 ដោយកម្រ ជាងសំដីសត្វនោះទៅទៀត បុរសណាមានចិត្តល្អ
 គេសំគាល់ថា ជាញាតិ ជាមិត្ត ជាសំឡាញ់ ក្នុងកាលមុន បុរស
 នោះ រមែងជាសត្រូវវិញ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ។

(១១៤៩) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ពួកអ្នកជនបទ ក៏មកប្រជុំគ្នា ពួកអ្នក
 និគមក៏មកប្រជុំគ្នា (ហើយក្រាបទូលស្តេច) ថា ពួកម្រឹតស្ម័គ្រ
 អស់ហើយ សូមព្រះសម្មតិទេព កំចាត់ពួកម្រឹតនោះចេញ ។

(១១៥០) (ព្រះរាជា...) ចូរកុំឲ្យមានជនបទ ទាំងដែនក៏ចូរវិនាសទៅ
 ដោយពិតចុះ យើងឲ្យអភ័យ ដល់ពួកបក្សីហើយ មិនប្រទូស្ត
 ប្រើសមាសទេ ។

(១១៥១) យើងមិនមានជនបទក្តី ជនបទមិនមានដល់យើងក្តី យើង
 ឲ្យពរដល់មិត្តភក្តិហើយ មិននិយាយពាក្យកុហកទេ ។

សង្ខារវិជ្ជា

[១១៥២] អាសីសេដេវ បុរិសោ ន និព្វិន្ទេយ្យ បណ្ឌិតោ

បស្សមិ វេហំ អត្តានំ យថា ឥន្ទ្រីតថា អហុ។

[១១៥៣] អាសីសេដេវ បុរិសោ ន និព្វិន្ទេយ្យ បណ្ឌិតោ

បស្សមិ វេហំ អត្តានំ ឧទកា វេលមុត្តតំ ។

[១១៥៤] វាយមេដេវ បុរិសោ ន និព្វិន្ទេយ្យ បណ្ឌិតោ

បស្សមិ វេហំ អត្តានំ យថា ឥន្ទ្រីតថា អហុ។

[១១៥៥] វាយមេដេវ បុរិសោ ន និព្វិន្ទេយ្យ បណ្ឌិតោ

បស្សមិ វេហំ អត្តានំ ឧទកា វេលមុត្តតំ ។

[១១៥៦] ទុត្តបដិគោបិ នរោ សបពោ

អាសំ ន និព្វិន្ទេយ្យ សុខាគមាយ

តហ្វ ហិ វេស្សា អហិតា ហិតា ច

អវិតត្តិតារោ មច្ចុម្ពបបដ្ឋន្តំ ។

សរកជាតក

(១១៥២) (ព្រះបាទព្រហ្មទត្ថ បន្ទំទទានថា) បុរសជាបណ្ឌិត ត្រូវតែ
ប្រាថ្នា មិនគប្បីនឿយណាយទេ អាត្មាអញឃើញខ្លួនសម្រេច ដូច
សេចក្តីប្រាថ្នា ។

(១១៥៣) បុរសជាបណ្ឌិត ត្រូវតែប្រាថ្នា មិនគប្បីនឿយណាយទេ
អាត្មាអញឃើញខ្លួន ដែលគេស្រង់អំពីទឹក មកលើគោក ។

(១១៥៤) បុរសជាបណ្ឌិត ត្រូវតែព្យាយាម មិនគប្បីនឿយណាយ
ទេ អាត្មាអញឃើញខ្លួន សម្រេចដូចសេចក្តីប្រាថ្នា ។

(១១៥៥) បុរសជាបណ្ឌិត ត្រូវតែព្យាយាម មិនគប្បីនឿយណាយទេ
អាត្មាអញឃើញខ្លួន ដែលសរកម្រិតស្រង់អំពីទឹក មកលើគោក ។

(១១៥៦) នរជនដែលប្រកបដោយប្រាជ្ញា សូម្បីដែលសេចក្តីទុក្ខ ក៏មិន
កាត់បន្ថយសេចក្តីប៉ិនប៉ង ដើម្បីឲ្យបានសុខ ព្រោះថាផស្សៈ^(១) ទាំង
ឡាយ មានច្រើន មិនជាប្រយោជន៍ក៏មាន ជាប្រយោជន៍ក៏មាន
ពួកជនអ្នកមិនត្រិះរិះ រមែងចូលទៅរកសេចក្តីស្លាប់ ។

១ ផស្សៈ ប្រែថា ការប៉ះពាល់មាន ៥ គឺការប៉ះពាល់នឹងទុក្ខ, សុខ, មរណៈ និងជីវិត ។
ការប៉ះពាល់ទុក្ខនឹងមរណៈ មិនជាប្រយោជន៍របស់សត្វ ។ ការប៉ះពាល់សុខ និងជីវិត
ជាប្រយោជន៍ ។ អន្តរាចារ្យ ។

- [១១៥៧] អចិន្តិតម្បី កវតិ ចិន្តិតម្បី វិទស្សតិ
 ន ហិ ចិន្តាមយា ភោតា ឥត្តិយា បុរិសស្ស វា ។
- [១១៥៨] សរកំ កិទុត្តស្មី យំ ភិ អនុស្សរី បុរេ
 អលំនចិត្តស្ស ភិ^(១) វិក្កន្តមនុជ្ជិសិ ។
- [១១៥៩] យោ ភិ វិទុត្តា នរកា សមុទ្ធវិ
 សំណាយ យោកំ សរភោ កវិត្វា
 ទុក្ខបដិភិ មច្ចមុខា បហោចយំ
 អលំនចិត្ត តមេវ វិទេសិ ។
- [១១៦០] ភី ភិ ទុ តត្ថេវ តទា អហោសិ
 ឧទាហុ តេ កោចិ ភិ ឯតទក្ខា
 វិដច្ឆនោ ទុសិ សព្វទស្សី
 ញាណំ ទុ តេ ព្រាហ្មណ ភីសរូបំ ។
- [១១៦១] ន ចេវហំ តត្ថ តទា អហោសិ
 ន ចាចិ មេ កោចិ នំ ឯតទក្ខា
 តាថាបទានព្វា សុភាសិតានំ
 អភិ តទានេន្ត ជន្ត ជីវា ។

(១១៥៧) ហេតុដែលយើងមិនបានគិត ក៏ប្រែជាមាន ហេតុដែល
យើងបានគិតហើយ ក៏ប្រែជាវិនាសទៅវិញ គោតៈទាំងឡាយ
របស់ស្រ្តីក្តី របស់បុរសក្តី មិនមែនសម្រេច មកពីការគិតឡើយ ។

(១១៥៨) (បុរេហិត ក្រាបបង្គំទូលថា) ធីតិម ព្រះអង្គ ជាប់តាម
សកម្រិតក្នុងដងក្តី ព្រះអង្គបានរស់រួចព្រះជន្ម ដោយសារសេចក្តី
ព្យាយាម របស់សកម្រិត ដែលមានចិត្តមិនរួញរា ។

(១១៥៩) សកម្រិតណា ធ្វើនូវការប្រគោនថ្ម បានស្រង់ព្រះអង្គ
ឡើងអំពីរណ្តៅ ដែលមិនងាយឡើងរួច ហើយបានដោះព្រះអង្គ
ដែលដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ ឲ្យរួចពីមាត់សេចក្តីស្លាប់ ព្រះអង្គពណ៌នា
សរសើរសកម្រិត ដែលជាសត្វមានចិត្តមិនរួញរានោះឯង ។

(១១៦០) (ព្រះរាជា...) ក្នុងពេលនោះ អ្នកឯងបាននៅ ក្នុងទីនោះដែរ
ឬ ឬនរណាមួយប្រាប់ដំណើរនោះ ដល់អ្នក ឬក៏អ្នកជាបុគ្គល
មានជម្ងឺលឺគំរើលសប្តិហើយ ជាអ្នកឃើញហេតុសព្វ ម្ចាស់
ព្រាហ្មណ៍ អ្នកមានញាណ ដ៏មានកំឡាំងភ្លឺវិភាគ ។

(១១៦១) (បុរេហិត...) ក្នុងពេលនោះ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ មិនបាននៅ
ក្នុងព្រះនោះទេ ទាំងគ្មាននរណាមួយប្រាប់ដំណើរនោះ ដល់ទូល
បង្គំជាខ្ញុំឡើយ បពិត្រព្រះជន្មទុំ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ តែងពិចារណា
សេចក្តីនៃបទនៃគាថា នឹងសុភាសិតទាំងឡាយនោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ដាតកំ

[១១៦២] អាទាយ បន្តិំ បរវិយយាតិ
 ចារេ សរំ តី វិចិត្តិច្ឆសេ តុរិ
 ធុណោ សរោ^(១) សរកំ ហន្ត ទិប្បិ
 អន្តិ ហិ ឯតំ វរបពា រពោ ។

[១១៦៣] អន្តា បដាធាមិ អហិមិ ឯតំ
 អន្តិ មិគោ ព្រាហ្មណ ទត្តិយស្ស
 បុព្វេ កតត្ថា អបចាយមាធា
 តស្មា មិគំ សរកំ ធា ហធាមិ ។

[១១៦៤] នេសោ មិគោ មហារាជ អសុរេសោ ទិសម្បតិ
 ឯតំ ហន្តា មនុស្សិន្ទ កវស្ស អមរាជិចោ ។

[១១៦៥] សចេ ច រាជ វិចិត្តិច្ឆសេ តុរិ
 ហន្តិ មិគំ សរកំ សហាយតំ
 សប្បត្តនារោ នវរិសេដ្ឋ
 កតា^(២) តុរិ វេតរណី យមស្ស ។

១ ម. ធុណោ សរោ ។ ២ ហន្តា តោ ចេតិ អន្តរាថាយំ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

(១១៦២) (ព្រះឥន្ទ្រវជ្ជកចូលក្នុងសិរីបុរោហិត ហើយនិយាយថា) ព្រះអង្គជាប់ព្រះទម្រង់កាំសរ មានស្លាបកន្ទុយ ជាគ្រឿងសម្លាប់បុគ្គល ដទៃដោយសេចក្តីព្យាយាម ពូជព្រះទម្រង់កៅណ្ឌហើយ នៅអល់ អែកអ៊ូទៀត ចូរឲ្យព្រះទម្រង់កាំសរ ដែលព្រះអង្គបាញ់ទៅហើយ សំឡាប់សរកម្រិតឲ្យឆាប់ទៅ បត់ត្រមហារាជ មានប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ ព្រោះសរកម្រិតនេះ នឹងបានជាក្រយាស្វាយ របស់ព្រះរាជា ។

(១១៦៣) ព្រះរាជា...) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ យើងដឹងថា សរកម្រិតនោះ ជាក្រយាស្វាយរបស់ក្សត្រិយ៍ ពិតមែនហើយ តែយើងគោរព គុណ ដែលសរកម្រិត ធ្វើហើយក្នុងកាលមុន ហេតុនោះ យើង មិនសម្លាប់សរកម្រិតទេ ។

(១១៦៤) (សក្ក...) បត់ត្រមហារាជ នេះមិនមែនជាសរកម្រិតទេ ⁺នេះជាព្រះឥន្ទ្រជាធំជាងអសុរ បត់ត្រព្រះអង្គជាធំជាងមនុស្ស ព្រះអង្គសម្លាប់ព្រះឥន្ទ្រនោះហើយ ចូរបានជាស្តេចទេវតា ។

(១១៦៥) បត់ត្រមហារាជ បើព្រះអង្គ នៅអល់អែកនឹងការសម្លាប់ សរកម្រិត ដែលជាសំឡាញ់ហើយ បត់ត្រព្រះអង្គប្រសើរដោយ ការព្យាយាមជាងនរាជន ព្រះអង្គព្រមទាំងព្រះរាជបុត្រ ព្រះរាជទេពី នឹងធ្លាក់ទៅ ក្នុងវេតរណីនរក នៃព្រះយមរាជ ។

- [១១៦៦] កាមំ អហំ ជាធម្មតា ច សត្វ
 បុត្តា ច ទារា ច សហាយសង្ឃា
 កច្ចេម្ប តំ វេតរណី យមស្ស
 ន ត្រូវ ហញ្ញោ មម ចាណទស្ស^(១) ។
- [១១៦៧] អយំ មិតោ កិច្ចកតស្ស មយំ
 ឯកស្ស កត្តា វិនិច្ឆ័យោ វេ
 តំ តាទិសំ បុព្វតិច្ឆំ សរាគោ
 ជាតំ មហាប្រហ្ម កមិ ហនេយ្យំ ។
- [១១៦៨] មិត្តាភិរាជំ ចិរមេវ ជីវ
 រដ្ឋំ ឥមំ ធម្មតុលោ បសាស
 ធាវិគលោហិ បរិចារយន្តោ
 មោទស្ស រដ្ឋ តិទិវេ វាសវេ ។
- [១១៦៩] អក្កោធនោ និច្ចបសន្នចិត្តោ
 សញ្ញាតិជំ ចាហុនកេ ករិត្វា^(២)
 ទត្វា ច កុត្វា ច យថាទុកាវំ
 អនិច្ចិតោ សត្តមុបេហិ ហំ នន្តិ ។

សរាគាតកំ ទសមំ ។

១ ឧ. ន ត្រូវ ហញ្ញោ យោ មម ចាណទស្ស ។ ម. ន ត្រូវ ហញ្ញោ មម ចាណទោ យោ ។
 ២ ឧ. សញ្ញាតិជំ យាចយោគោ ច ភវិត្វា ។ ម. សញ្ញាតិជំ យាចយោគោ វិវិត្វា ។

(១១៦៦) (ព្រះរាជា...) យើងផង ពួកអ្នកជនបទទាំងអស់ផង បុត្រា
 បុត្រីផង អគ្គមហេសីផង ពួកសំឡាញ់ផង ចូរធ្លាក់ទៅក្នុងវេត-
 រណីនរក នៃព្រះយមរាជ ដោយពិតចុះ យើងមិនត្រូវសម្លាប់សត្វ
 ដែលឲ្យជីវិតយើងឡើយ ។

(១១៦៧) សរកម្រិតនេះ ជាអ្នកឲ្យជីវិតដល់យើង ដែលដល់នូវសេចក្តី
 លំបាកម្នាក់ឯង ក្នុងព្រៃ ជីពន្លឹក បពិត្រមហាព្រហ្ម យើងរលឹក
 ដឹងនូវកិច្ចការខាងដើម បែបនោះហើយ គប្បីសម្លាប់ដូចម្តេចបាន ។

(១១៦៨) (សក្កៈ...) សូមព្រះអង្គ ជាអ្នកញ៉ាំងមិត្តឲ្យត្រេកអរ គង់
 ព្រះជន្មអស់កាលយូរអង្វែង សូមព្រះអង្គសោយរាជសម្បត្តិនេះ
 ក្នុងធម្មគុណ សូមឲ្យមានពួកនាងនារីចោមពេម ហើយត្រេកអរ
 ក្នុងដែនរបស់ព្រះអង្គចុះ ដូចជារាសីត្រេកអរ ក្នុងឋានត្រីភ្នំ ។

(១១៦៩) ព្រះអង្គជាបុគ្គលមិនក្រោធ មានព្រះទ័យជ្រះថ្លាជានិច្ច យក
 សមណព្រាហ្មណ៍ ប្រកបដោយធម៌ទាំងអស់ ជាកៀវ ព្រះអង្គគួរ
 គេសូមបាន ឲ្យទាននឹងប្រើប្រាស់ខ្លួនឯង តាមសមគួរ សត្វ
 លោកមិនគិតជឿលបាន សូមព្រះអង្គទៅកើត ក្នុងឋានសួគ៌ចុះ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ផាតកំ

វិស្សទានំ

វរមម កុហារិ សហំសវរោ
 អថរោសី ទូតកបញ្ចមកោ
 អថ រោជិ អភិវត្តំ សុតក្កវិលា
 អថ វរមិគេន បរោ សវកោ ។

គេសេនិយាតំ និដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ឧទ្ទាននៃតេរសនិបាតនោះគឺ

និយាយអំពីស្វាយដ៏ប្រសើរ ១ ដំង ១ ហង្សដ៏ប្រសើរ ១ ការនៅ
ក្នុងព្រៃ ១ ទូតជាតំរប់ ៥ កាលឆ្កែពោធិព្រឹក្ស ១ អភិគ្គតាបស ១
គក្ការីយបុរេហិត ១ ម្រឹគមាស ១ សរកម្រឹគ ១ ។

ចប់ តេរសនិបាត ។

—

សុត្តន្តបិដកេ

ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

អដ្ឋមោ ភាគោ

មាតិកា

អង្កេ

បញ្ចកនិបាតោ

បញ្ចកនិបាតេ បឋមស្ស មណិកុណ្ឌលវគ្គស្ស

មណិកុណ្ឌលជាតកំ បឋមំ ១

សុជាតជាតកំ ទុតិយំ ២

វេនសាខជាតកំ តតិយំ ២

ទុរតជាតកំ បត្តកំ ៥

ធម្មជាតកំ បញ្ចមំ ៧

ការទ្វិយជាតកំ ធម្មំ ៨

លដ្ឋកិកជាតកំ សត្តមំ ១០

ចុល្លធម្មបាលជាតកំ អដ្ឋមំ ១១

សុវណ្ណមិត្តជាតកំ នវមំ ១៣

សុសន្និជាតកំ ទសមំ ១៤

ទុតិយស្ស វណ្ណារោហវគ្គស្ស

វណ្ណារោហជាតកំ បឋមំ ១៦

សូត្របិដក
ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក
អដ្ឋមភាគ

មាតិកា

ទំព័រ

បញ្ចកនិបាត

បញ្ចកនិបាត មណិកុណ្ឌលវគ្គ ទី ១

មណិកុណ្ឌលជាតក ទី ១	១
សុជាតជាតក ទី ២	២
វេទសាខជាតក ទី ៣	៤
ទុរគជាតក ទី ៤	៥
ធន្តជាតក ទី ៥	៧
ការទ្វិយជាតក ទី ៦	៨
លដ្ឋកិកជាតក ទី ៧	១០
ចុល្យធម្មបាលជាតក ទី ៨	១១
សុវណ្ណមិតជាតក ទី ៩	១៣
សុសន្នីជាតក ទី ១០	១៤

វណ្ណារោហវគ្គ ទី ២

វណ្ណារោហជាតក ទី ១	១៦

មាតិកា

បញ្ចកនិបាតោ

អង្កេ

បញ្ចកនិបាតោ ទុតិយស្ស វណ្ណារោហវគ្គស្ស

សីលវិមុត្តជាតកំ ទុតិយំ	១៧
ហិរិជាតកំ តតិយំ	១៨
ខណ្ឌបន្ទកជាតកំ ចតុត្ថំ	១៩
អហិតុណ្ហិកជាតកំ បញ្ចមំ	២០
កុម្មិយជាតកំ ឆដ្ឋំ	២១
សាលិយជាតកំ សត្តមំ	២២
តចសារជាតកំ អដ្ឋមំ	២៣
មិត្តវិនិកជាតកំ នវមំ	២៤
បលាសជាតកំ ទសមំ	២៥

តតិយស្ស អង្កេវគ្គស្ស

ទីយីតិកោសលជាតកំ បឋមំ	២៧
មិត្តបោតកជាតកំ ទុតិយំ	២៨
មូសិកជាតកំ តតិយំ	២៩
ចល្លធនុត្តហជាតកំ ចតុត្ថំ	៣១
កបោតកជាតកំ បញ្ចមំ	៣២

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

បញ្ចកន្តិបាត

បញ្ចកន្តិបាត វណ្ណារោហវគ្គ ទី ២ សីលវីរ្យសជាតក ទី ២ . . . ១៧

ហិរិជាតក ទី ៣ ១៨

ខណ្ឌបនកជាតក ទី ៤ . . . ១៩

អហិតុណ្ឌិកជាតក ទី ៥ . . . ២០

កុម្មិយជាតក ទី ៦ ២១

សាលិយជាតក ទី ៧ ២២

តចសារជាតក ទី ៨ ២៣

មិត្តវិទូកជាតក ទី ៩ ២៤

បលាសជាតក ទី ១០ ២៥

អន្តរវគ្គ ទី ៣ ទីយ័តិកាសលជាតក ទី ១ . . . ២៧

មិត្តបោតកជាតក ទី ២ . . . ២៨

មូសិកជាតក ទី ៣ ២៩

ចល្លធនុត្តហជាតក ទី ៤ . . ៣១

កបោតកជាតក ទី ៥ ៣២

មាតិកាបត្រ

មាតិកា

អង្គ

ឆក្កនិហិតោ

ឆក្កនិហិតោ បឋមស្ស អាវរិយវគ្គស្ស

អាវរិយវគ្គស្ស បឋម ៣៥

សេតកេតុវគ្គស្ស ទុតិយ ៣៦

ទិវមុខវគ្គស្ស តតិយ ៣៨

ខេរុវគ្គស្ស បត្តត្ថ ៤០

អាសន្នវគ្គស្ស បញ្ចម ៤១

មិត្តលោបវគ្គស្ស ឆដ្ឋ ៤៣

សិរិកាឡកណ្ឌវគ្គស្ស សត្តម ៤៤

កក្កដវគ្គស្ស អដ្ឋម ៤៨

ធម្មទេវវគ្គស្ស នវម ៥០

និទ្ទិយមិត្តរាជវគ្គស្ស ទសម ៥១

ទុតិយស្ស ខុរុបុត្តវគ្គស្ស

ខុរុបុត្តវគ្គស្ស បឋម ៥៤

សុចិវគ្គស្ស ទុតិយ ៥៥

តុណ្ហលវគ្គស្ស តតិយ ៥៦

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

ឆក្កនិបាត

ឆក្កនិបាត អាវរិយវគ្គ ទី ១	អាវរិយជាតក ទី ១ . . .	៣៥
	សេតកេតុជាតក ទី ២ . . .	៣៦
	ទីរមុខជាតក ទី ៣ . . .	៣៨
	ខេរុជាតក ទី ៤ . . .	៤០
	អាសន្នជាតក ទី ៥ . . .	៤១
	មិត្តលោបជាតក ទី ៦ . . .	៤៣
	សិរិកាឡកណ្ណជាតក ទី ៧ . . .	៤៤
	កុក្កដជាតក ទី ៨ . . .	៤៨
	ធម្មទេវជាតក ទី ៩ . . .	៥០
	នន្ទិយមិត្តរាជជាតក ទី ១០ . . .	៥១
ឧបេតវគ្គ ទី ២	ឧបេតជាតក ទី ១ . . .	៥៤
	សុចិជាតក ទី ២ . . .	៥៥
	តុណ្ហិលជាតក ទី ៣ . . .	៥៦

ឆក្កនិបាតោ

ឆក្កនិបាតោ ទុតិយស្ស ខុវគ្គស្ស សុវណ្ណកក្កដជាតកំ ចតុត្ថំ . . . ៥៨

មយ្យកសក្កណជាតកំ បញ្ចមំ . . ៦០

បព្វជិតវិហោបកជាតកំ ឆដ្ឋំ . . . ៦២

ទុបសិឡ្យបុប្ផជាតកំ សត្តមំ . . . ៦៤

វិយាសាទជាតកំ អដ្ឋមំ . . . ៦៥

វជ្ជកជាតកំ នវមំ ៦៧

មណិជាតកំ ទសមំ ៦៨

សត្តកនិបាតោ

សត្តកនិបាតោ បឋមស្ស កក្កវគ្គស្ស កក្កជាតកំ បឋមំ . . . ៧១

មនោជជាតកំ ទុតិយំ . . . ៧៣

សុតនជាតកំ តតិយំ . . . ៧៥

មាតុបោសកតិជ្ឈជាតកំ ចតុត្ថំ. ៧៦

ទព្វបុប្ផជាតកំ បញ្ចមំ . . . ៧៧

ទសណ្ណកជាតកំ ឆដ្ឋំ . . . ៨០

សេនិកជាតកំ សត្តមំ . . . ៨២

មាតិកា

ទំព័រ

ឆក្កនិបាត

ឆក្កនិបាត ខុវត្ត ទី ២	សុវណ្ណកក្កដជាតក ទី ៤ . . .	៥៨
	មយ្ហកសកុណជាតក ទី ៥ . . .	៦០
	បព្វជិតវិហាបកជាតក ទី ៦ . . .	៦២
	ឧបសង្ឃបុប្ផជាតក ទី ៧ . . .	៦៤
	វិយាសាទជាតក ទី ៨ . . .	៦៥
	វដ្តកជាតក ទី ៩ . . .	៦៧
	មណីជាតក ទី ១០ . . .	៦៨

សត្តកនិបាត

សត្តកនិបាត កក្កវត្ត ទី ១	កក្កជាតក ទី ១ . . .	៧១
	មនោជជាតក ទី ២ . . .	៧៣
	សុតនជាតក ទី ៣ . . .	៧៥
	មាតុបោសកតិជ្ឈជាតក ទី ៤ . . .	៧៦
	ទព្វបុប្ផជាតក ទី ៥ . . .	៧៧
	ទេសណ្ណជាតក ទី ៦ . . .	៨០
	សេនកជាតក ទី ៧ . . .	៨២

មាតិកាបំផុត

មាតិកា

អង្កេត

សត្វកនិបាតោ

សត្វកនិបាតោ បឋមស្ស កុក្កវគ្គស្ស អដ្ឋសេនជាតកំ អដ្ឋមំ . . .	៨៤
កបិជាតកំ នវមំ	៨៦
ពាក្យព្រហ្មជាតកំ ទេសមំ	៨៧
ទុតិយស្ស គន្ធាវគ្គស្ស គន្ធារជាតកំ បឋមំ	៩១
មហាកបិជាតកំ ទុតិយំ	៩២
កុម្មការជាតកំ តតិយំ	៩៤
ទឡធម្មជាតកំ ចតុត្ថំ	៩៦
សោមទត្តជាតកំ បញ្ចមំ	៩៨
សុសីមជាតកំ ឆដ្ឋំ	១០០
កោដសិម្ហលិជាតកំ សត្តមំ	១០២
ធូមការិជាតកំ អដ្ឋមំ	១០៤
ជាតរជាតកំ នវមំ	១០៦
កុម្មាសបិណ្ឌជាតកំ ទេសមំ	១០៧
បរន្តបជាតកំ ឯកាទេសមំ	១១០

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

សត្វកនិបាត

សត្វកនិបាត កុកវត្ថុ ទី ១ អដ្ឋសេនជាតក ទី ៨ . . .	៨៤
កបិជាតក ទី ៩	៨៦
ពកព្រហ្មជាតក ទី ១០	៨៧
គន្ធាវត្ថុ ទី ២ គន្ធារជាតក ទី ១	៩១
មហាកបិជាតក ទី ២	៩២
កុមការជាតក ទី ៣	៩៤
ទឡ្យធម្មជាតក ទី ៤	៩៦
សោមទត្តជាតក ទី ៥	៩៨
សុស័មជាតក ទី ៦	១០០
កោដសិម្ពលិជាតក ទី ៧	១០២
ធូមការិជាតក ទី ៨	១០៤
ជាតរជាតក ទី ៩	១០៦
កុម្មាសប័ណ្ណជាតក ទី ១០	១០៧
បរទ្របជាតក ទី ១១	១១០

អង្គកនិបាតោ

អង្គកនិបាតោ កថានិក្កស្ស កថានិបាតកំ បឋមំ . . .	១១៣
អង្គសទ្ធិនិបាតកំ ទុតិយំ . . .	១១៥
សុលសានិបាតកំ តតិយំ . . .	១១៧
សុមន្តលនិបាតកំ ចតុត្ថំ . . .	១១៩
គន្ធិមាលនិបាតកំ បញ្ចមំ . . .	១២១
ចេតិយរាជនិបាតកំ ឆដ្ឋំ . . .	១២៣
ឥន្ទ្រិយនិបាតកំ សត្តមំ . . .	១២៦
អាទិត្យនិបាតកំ អដ្ឋមំ . . .	១២៨
អដ្ឋាននិបាតកំ នវមំ . . .	១៣០
ទិបិននិបាតកំ ទសមំ . . .	១៣៣

និវិកនិបាតោ

និវិកនិបាតោ គិដ្ឋនិបាតកំ បឋមំ . . .	១៣៥
កោសម្ពិយនិបាតកំ ទុតិយំ . . .	១៣៧
មហាសុវរាជនិបាតកំ តតិយំ . . .	១៣៩
ចុល្លសុវរាជនិបាតកំ ចតុត្ថំ . . .	១៤២

មាតិកា

ទំព័រ

អង្គកនិបាត

អង្គកនិបាត កប្បានិវត្ត កប្បានិជាតក ទី ១	១១៣
អង្គសទ្ធាជាតក ទី ២	១១៥
សុលសាជាតក ទី ៣	១១៧
សុមង្គលជាតក ទី ៤	១១៧
គន្ថមាលជាតក ទី ៥	១២១
ចេតិយរាជជាតក ទី ៦	១២៣
ឥន្ទ្រិយជាតក ទី ៧	១២៦
អាទិត្តជាតក ទី ៨	១២៨
អង្គនជាតក ទី ៩	១៣០
ទីបិជាតក ទី ១០	១៣៣

នវកនិបាត

នវកនិបាត តិដ្ឋជាតក ទី ១	១៣៥
កោសម្ពិយជាតក ទី ២	១៣៧
មហាសុវរាជជាតក ទី ៣	១៣៧
ចូល្យសុវរាជជាតក ទី ៤	១៤២

នវិកនិបាតោ

នវិកនិបាតោ	ហវិកចជាតកំ បញ្ចមំ	១៤៤
	បទេសុលមាណវកជាតកំ ឆដ្ឋំ	១៤៦
	លោមសកស្សបជាតកំ សត្តមំ	១៤៨
	ចក្កវកជាតកំ អដ្ឋមំ	១៥០
	ហលិទ្កេតជាតកំ នវមំ	១៥៣
	សមុគ្គជាតកំ សេសមំ	១៥៥
	បូតិមសជាតកំ ឯកាសេសមំ	១៥៧
	ទ្វេរជាតកំ ទ្វាសេសមំ	១៥៨

សេកនិបាតោ

សេកនិបាតោ	ចតុទ្វារជាតកំ បឋមំ	១៦៤
	កណ្ណជាតកំ ទុតិយំ	១៦៤
	ចតុប្បាសថជាតកំ តតិយំ	១៦៧
	សង្ឃជាតកំ ចតុត្ថំ	១៧២
	ចុល្លពោធិជាតកំ បញ្ចមំ	១៧៤
	មណ្ឌព្យជាតកំ ឆដ្ឋំ	១៧៧

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

៣១០

មាតិកា

ទំព័រ

នវកនិបាត

នវកនិបាត ហរិតបជាតក ទី ៥	១៤៤
បទុកុសលមាណវកជាតក ទី ៦	១៤៦
លោមសកស្សបជាតក ទី ៧	១៤៨
ចក្កវកជាតក ទី ៨	១៥០
ហលិទ្ធពាគជាតក ទី ៩	១៥៣
សមុត្តជាតក ទី ១០	១៥៥
បូតិមសជាតក ទី ១១	១៥៧
ទទ្ធរជាតក ទី ១២	១៥៩

ទសកនិបាត

ទសកនិបាត ចតុទ្ធវរជាតក ទី ១	១៦៤
កណ្ណជាតក ទី ២	១៦៤
ចតុប្បោសថជាតក ទី ៣	១៦៧
សង្ខជាតក ទី ៤	១៧២
ចុល្លោកជាតក ទី ៥	១៧៤
មណ្ឌព្យជាតក ទី ៦	១៧៧

សេកនិបាតោ

សេកនិបាតោ	និក្ខេបជាតកំ សត្តមំ	១៨១
	តក្កលជាតកំ អដ្ឋមំ	១៨៣
	មហាធម្មបាលជាតកំ នវមំ	១៨៦
	កក្កដជាតកំ សេមំ	១៨៧
	មដ្ឋកុណ្ឌលិជាតកំ ឯកាសេមំ	១៨៩
	ពិណ្ណកោសិយជាតកំ ទ្វាសេមំ	១៩៤
	ចក្កវត្ថុជាតកំ តេសមំ	១៩៧
	ភូរិបញ្ញាជាតកំ ចុទ្ធសមំ	១៩៧
	មហាមន្ទ័លជាតកំ បណ្ណសមំ	២០២
	យតបណ្ឌិតជាតកំ សោឡសមំ	២០៥

ឯកាសេកនិបាតោ

ឯកាសេកនិបាតោ	មាតុបោសកជាតកំ បឋមំ	២១០
	ជុណ្ហជាតកំ ទុតិយំ	២១២
	ធម្មទេវបុត្តជាតកំ តតិយំ	២១៦
	ឧទយជាតកំ ចតុត្ថំ	២១៧

មាតិកា

ទំព័រ

ទសកន្តិបាត

ទសកន្តិបាត	និក្ខេបនាមាតក ទី ៧	១៨១
	តក្កលនាមាតក ទី ៨	១៨៣
	មហាធម្មបាលនាមាតក ទី ៩	១៨៦
	កុក្កដនាមាតក ទី ១០	១៨៧
	មជ្ជកណ្តាលនាមាតក ទី ១១	១៨៨
	ពិលាសកោសិយនាមាតក ទី ១២	១៨៩
	ចក្កវាគនាមាតក ទី ១៣	១៩៧
	ក្រិបញ្ញានាមាតក ទី ១៤	១៩៧
	មហាមន្តលនាមាតក ទី ១៥	២០២
	យតបណ្ឌិតនាមាតក ទី ១៦	២០៥

ឯកាទសកន្តិបាត

ឯកាទសកន្តិបាត	មាតុបោសកនាមាតក ទី ១	២១០
	ជុញនាមាតក ទី ២	២១២
	ធម្មទេវបុត្តនាមាតក ទី ៣	២១៦
	ទុយេនាមាតក ទី ៤	២១៧

មាតិកា

អង្កេត

ឯកាទសកន្តិបាតោ

ឯកាទសកន្តិបាតោ បាទីយជាតកំ បញ្ចមំ	២២៤
យុធិស្ឋិរជាតកំ ឆដ្ឋំ	២២៧
ទស្សនជាតកំ សត្តមំ	២២៨
សំរោតកំ អដ្ឋមំ	២៣១
សុប្បារកជាតកំ នវមំ	២៣៣

ទ្វាទសកន្តិបាតោ

ទ្វាទសកន្តិបាតោ ចុល្លកុណាលជាតកំ បឋមំ	២៣៧
កុសាលជាតកំ ទុតិយំ	២៣៨
សមុទ្រវណិជជាតកំ តតិយំ	២៤២
កាមជាតកំ ចតុត្ថំ	២៤៥
ជនសន្នជាតកំ បញ្ចមំ	២៤៨
មហាកណ្ណជាតកំ ឆដ្ឋំ	២៥០
កោសិយជាតកំ សត្តមំ	២៥៣
មេណកប្បញ្ញាជាតកំ អដ្ឋមំ	២៥៧

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

ឯកាទសកន្តិបាត

ឯកាទសកន្តិបាត	ប្រាថ្នាជាតក ទី ៥	២២៤
	យុជញ្ញាយជាតក ទី ៦	២២៧
	សេរេជាតក ទី ៧	២២៨
	សំរេជាតក ទី ៨	២៣១
	សុប្បារកជាតក ទី ៩	២៣៣

ទ្វាទសកន្តិបាត

ទ្វាទសកន្តិបាត	ចូលុកុណាលជាតក ទី ១	២៣៧
	កទ្ធុសាលជាតក ទី ២	២៣៨
	សមុទ្ធរាណិជជាតក ទី ៣	២៤២
	កាមជាតក ទី ៤	២៤៥
	ជនសន្នជាតក ទី ៥	២៤៨
	មហាកណ្ណជាតក ទី ៦	២៥០
	កោសិយជាតក ទី ៧	២៥៣
	មេណ្ឌកប្បញ្ញាជាតក ទី ៨	២៥៧

មាតិកាបត្តិ

មាតិកា

អង្កេត

ព្រះសកនិបាត

ព្រះសកនិបាត	មហាបទុមជាតកំ នវមំ	២៦០
	មិត្តាមិត្តជាតកំ សេសមំ	២៦៤

តេរសកនិបាត

តេរសកនិបាត	អម្ពជាតកំ បឋមំ	២៦៧
	ជន្មនជាតកំ ទុតិយំ	២៧០
	ជវនហំសជាតកំ តតិយំ	២៧៣
	ចុល្លនារទេសស្រុបជាតកំ បត្តិ	២៧៦
	ទុតជាតកំ បញ្ចមំ	២៧៩
	កាលិន្ទពោធិជាតកំ ឆដ្ឋំ	២៨១
	អភិគ្គជាតកំ សត្តមំ	២៨៥
	តត្តារិយជាតកំ អដ្ឋមំ	២៩០
	រាមិតជាតកំ នវមំ	២៩៤
	សារកជាតកំ សេសមំ	២៩៨

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

ទ្វាទេសកនិបាត

ទ្វាទេសកនិបាត មហាបទុមជាតក ទី ៧	២៦០
មិត្តាមិត្តជាតក ទី ១០	២៦៤

តេរេសកនិបាត

តេរេសកនិបាត អម្ពជាតក ទី ១	២៦៧
ផន្ទនជាតក ទី ២	២៧០
ជវនហំសជាតក ទី ៣	២៧៣
ចុល្លនារទេកស្សបជាតក ទី ៤	២៧៦
ទូតជាតក ទី ៥	២៧៧
កាលិន្ទ្រពោធិជាតក ទី ៦	២៨១
អភិភ័ជាតក ទី ៧	២៨៥
គក្ការិយជាតក ទី ៨	២៨០
រាមិតជាតក ទី ៧	២៨៤
សរកជាតក ទី ១០	២៨៨

វិវិទាវិទូបត្តិ

វិវិទូបាហោ	អវិវិទូបាហោ	អង្កេ	រដ្ឋលេខាយំ
សមិ	សតិ	១៧	៣
(៧១)	(៧១)	១៧	១៤
និដ្ឋតិ	បញ្ចមិ	៣៣	១២
លេតុកេតុ	សេតុកេតុ	៣៦	១៤
បកតិ	បតតិ	៤០	៨
និវិសេស	និវិសេស	៤៥	២
អវបិ	អវបិ	៤៨	៣
(៤០៨)	(៤០៨)	៥៤	១១
កន្ទតិ	កន្ទតិ	៦១	១៧
មរណសង្កេតា	មរណសង្កេតា	៧៥	៨
មរណសញ្ញា	មរណសញ្ញា	៧៧	១៥
ឧទិស្ស	ឧទិស្ស	៨៥	៧
(៣៨០)	(៣៨០)	១០១	១០
អនុជ្ជតិ	អនុជ្ជតិ	១២៦	៧
នាទត្តា	នាទត្តា	១២៧	៦
វដ្តត្តា	វដ្តត្តា	១៣៥	១២

វិទ្យាវិទូបត្តិ

វិទ្យាបាលី	អវិទ្យាបាលី	អង្ក	រដ្ឋលេខាយ័
កាណ៌នា	កាណ៌នោ	១៣៧	៥
អញ្ញាភេស្ម័	អញ្ញាភេស្ម័	១៤០	១០
(៤៣៦)	(៦៣៦)	១៦៦	៤
(៦៦៧)	(៦៥៧)	១៧៣	,,
ចុន្ទសម័	ចុន្ទសម័	៤០១	១៤
វិទ្យា	វិទ្យា	២០៤	៦
(៨២៨)	(៨២៧)	៤២០	៤
អហា	អាហា	២២៧	៧
និសរេជាតកំ	សិរេជាតកំ	២៣១	១
ញាតិទំ	ញាតិទំ	២៣៣	៧
ចិរន្ត	ចិរន្ត	២៤០	១០
បន្ទានុត្បតិ	បន្ទានុត្បតិ	២៤៧	១១
សាមគ្សមរ	សាមគ្សមរ	២៧៣	២
កក្កវត្ថស្ម	កក្កវត្ថស្ម	៣០៧	១២
កក្កជាតកំ	កក្កជាតកំ	,,	,,

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស - ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
កុំសស្ទាប	កុំសម្លាប់	១០	១១
បំរើន	បំរើន	១២	២
(៤០	(៤០)	"	១២
កវនា	ការវនា ១	១៨	១៨
៧៨)	(៧៨)	២១	៦
កបោតកជាតក	កបោតកជាតក ទី៥	៣៣	១៧
ព្រះរាជា	ព្រះរាជា	៣៦	៤
អនុគ្រោះរា	អនុគ្រោះ	៣៧	៧
ជីវិត	ជីវិត	៤៤	២
នាង	(នាង	៤៥	៥
គប្ប	គប្បី	៥៥	៦
បាទ្យ	បាទ្យ	៦១	១៧
ព្រះរាជា	(ព្រះរាជា	៦៣	៦
សរីរៈ	សរី	"	"
អបរិភោគ	អគបរិភោគ	៦៧	១២
គហិតត	គហិតត	៨៧	៥

សន្លឹក ប្រាប់ពាក្យខុស - ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ជាអ្វី	ជាអ្វី	៩២	១២
សរកៈ	សរកៈ	១០៥	៩
()	(១)	១២៣	២៣
ប្រយោជន៍ (នេះ)	ប្រយោជន៍ ១ (នេះ)	១២៧	១៤
ដួចដុំ	ដួចដុំ	១៤០	១៦
ព្រាណ៍	ព្រាហ្មណ៍	១៤៩	៧
បក្ស	បក្ស	១៥០	៣
នីសម្បត្តិ	នីតិសម្បត្តិ	១៥២	១៤
ព្រឡ	ទ្រព្យ	១៦១	„
វិបត្តិ	វិបត្តិ	១៦៣	៣
ចតុទ្វារ	ចតុទ្វារ	„	១៩
និទ្ទេស	និទ្ទេស	១៦៦	៤
មកព្រះ	មកជាព្រះ	១៧១	១១
ចប់	ចប់	១៧៤	„
សុទ្ធិស្នាល	សុទ្ធិស្នាល	២១៥	៦

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ពណ៌	ពណ៌	២២១	១៥
យុគញ័យ	យុគញ័យ	២២៧	១
យុគញ័យ	,,	២២៧	៥
សុប្បារកៈ	សុប្បារកៈ	២៣៥	១៤
លឿទៅ	លឿនទៅ	,,	១៦
សមុទ្រ	សមុទ្រ	២៤៥	៧
(៧៥៧)	(៧៥៧)	២៥០	១១
ហាម	មហា	២៥១	១
មិនទន់	ទន់	២៧១	៨
បុគ្គលនោះ	បុគ្គលនោះ	២៧៧	១២
គេសាកសួរ	គេមិនសាកសួរ	២៨០	២
បុរស	បុរសឲ្យសាបសូន្យ	២៨៦	១៨

**សៀវភៅនេះ ត្រូវបានបោះពុម្ពឡើងវិញ ដោយប្រាក់អំណោយនៃ
អ្នកខាងក្រោមនេះ ៖**

Printing costs were met through the gift of

Wat. Sotoshu Baiganji Temple

The Rev. Kazuyoshi Hayashi

SABA School Chiba

Ms. Mitsue Ono

Wat. Kitain Temple

The Rev. Hidekazu Shioiri

この本は次の方によって復刻されました。

曹洞宗 梅岩寺 林 一義

サバスクール千葉 斧 満江

喜多院 塩入秀和

ព្រះត្រៃបិដក ភាគទី ១១០ " អភិធម្មបិដក "

ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ, ភ្នំពេញ

ការបោះពុម្ពជាថ្មីឡើងវិញ របស់សមាគមជំនួយដល់ការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកឡើងវិញ

បោះពុម្ព ថ្ងៃទី ១០ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤

សហប្រតិបត្តិការរៀបរៀង និងបោះពុម្ពនៅប្រទេសជប៉ុន

TRIPITAKA VOL. 59 (of 110 volumes total)

"SUTTANTA PITAKA"

Published by the Buddhist Institute, Phnom Penh

Reproduced with the kind cooperation of the

TRIPITAKA PUBLISHING COMMITTEE

First edition December 8, 1994

Printed in Japan by Hirosaki Sogo Printing Ltd.

トリピタカ（南伝大蔵経）全110巻・第59巻スuttantaピタカ（経部）

発行：プノンペン仏教研究所

復刻救援：カンボジア版トリピタカ（南伝大蔵経）復刻救援委員会

発行：1994年12月8日

印刷・製本／弘前相互印刷株式会社

製作にあたり弘前相互印刷株式会社の多大な協力を得ました

